

T.C.
İstanbul Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Eski Türk Dili Anabilim Dalı

9375
I 1

ALİ ŞİR NEVÂYÎ, SEDD-İ İSKENDERÎ
Metin-İnceleme-Dizin

Doktora Tezi

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Kemal ERASLAN

Y. G.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

Hatice Tören

No: 38

İstanbul
Mayıs 1990

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	II - III
Kısaltmalar.....	IIIb
Giriş	IV - XL
Metin	1 - 468
Dil Özellikleri	469 - 481
Bibliyografya.....	482 - 484
Özet.....	482a - 484a
Dizin.....	485 - 1129

ÖN SÖZ

Ali Şîr Nevâyî, Çağatay yazı dilinin ve klasik Çağatay edebiyatının tesekkülünde önemli bir yer tutmaktadır. O, eserleriyle yalnız Çağatay edebiyatı sahasında değil, Türkçe'nin pek çok devir ve sahasında geniş bir tesir uyandırmıştır.

Sedd-i İskenderî, Nevâyî'nin en hacimli mesnevisi olup, 89 bölüm ve 7214 beyitten oluşmaktadır. Geniş bir kelime kadrosuna sahip eser, toplam 6327 madde başı ihtiva etmektedir. Bu kelimelerin 1249'u Türkçe, 2379'u Arapça, 2270'i Farscadır. 163 Farsça ve 54 Arapça kelime ise Türkçe yapım eki getirilerek Türkçeleştirilmiştir. 124 şahıs, 74 yer, 11 kavim adı bulunan eserde 2 tane de Yunanca kelime vardır. Buna göre Sedd-i İskenderî'de madde başı durumundaki kelimelerin % 19.741'i Türkçe, % 37.600'ü Arapça ve %35'i Farsçadır.

Eserde Makedonya kralı İskender, adâletli bir hükümdar olarak ele alınıp, örnek bir şahsiyet haline getirilmiştir. İslâm edebiyatlarının ortak bir konusu durumundaki İskender hikayesi ve İskender motifi, Nevâyî'de diğer İskender_nâme_lerden çeşitli bakımlardan farklı olarak işlenmiş, böylelikle esere orijinal bir hüviyet kazandırılmıştır.

Biz hem Türk dilinin büyük şâirlerinden Nevâyî'nin eserleri üzerindeki çalışmalara katkıda bulunmak, hem de tarihî bir konuyu manzum hikaye şeklinde işleyen bu eseri ortaya koymak üzere çalışmamıza başladık.

Doktora tezimiz giriş, metin, dil özellikleri ve dizin olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır:

1. bölüm (s. IV-XL) Nevâyî'nin hayatı, eserleri, sanatı ve dil görüşü ile Sedd-i İskenderî'nin genel olarak değerlendirilmesini içerir.

2. bölüm (s. 1-468) Revan, Fatih, Paris, Süleymaniye, Bodleian, Leningrad nüshalarının karşılaştırılması ve transkripsiyonlu metnidir.

3. bölüm (s. 469-481) dil özellikleridir. Biz bu bölümde Çağatay edebiyatının klasik dönemine âit metnimiz için, Çağataycanın muhtasar bir gramerini vermek yerine, imla ile bazı ses ve şekil özelliklerini göstererek tekrardan kaçınmak istedik.

4. bölüm (s. 485-1129) metnin bütün kelimelerini içine alan dizindir. Dizin bilgisayarın, yalnızca çağdaş bir yazılım aracı olarak değil, bilgiyi küçük hacimlerde depolamak, depolanan bilgiye cabuk ulaşmayı sağlamak ve kısa zamanda çok iş yapmak için kullanıldığı bölümdür. Bu bölümde kelime ve ekler, bizden önce bilgisayar ile hazırlanmış dizinlerde olduğu gibi sadece alfabetik sırada verilmekle yetinilmemiş, aşağıdaki gramer sırasına göre dizinde gösterilmişlerdir:

- a) isimler (yalın hal)
 (Farsça izafet içinde geçiyorsa, izafetin tamamı)
 + son çekim edatları
 + yardımcı fiiller ve ismin eksiz akk. halini belirten geçişli fiiller
 + ismin eksiz ilgi halini göstermek üzere beraber kullanıldığı iyelikli isimler
 + iyelik ekleri
 + Hal ekleri
 + Soru eki
 + Çokluk eki
 + Bildirme
- b) Fiiller
 + Şekil ve zaman ekleri (Fiil yardımcı fiil ise kullanıldığı isimler) + Şahıs zamirleri veya ekleri
 + Zarf-fiil ekleri
 + isim- fiil ekleri
 + Soru eki
 + Olumsuzluk eki

Bir isim veya fiil, yukarıdaki kategorilerin hangisinde bulunursa bulunsun, kendilerinden sonra alabildikleri işletme ekleri itibariyle de aynı sıra dahilinde gösterilmiş, yani uygulanan gramer sırası bozulmamıştır.

c) Farsça izafetler: izafeti oluşturan her kelime madde başı olarak alınıp, izafetin tamamı madde başı durumundaki kelimelerin içinde verilmiştir.

ç) Şahıs zamirlerinin bildirme ve şahıs eki fonksiyonları, beraber kullanıldıkları isim veya fiil madde içine yazılmak suretiyle ayırt edilmiştir.

Metnimizde yer alan Arapça ayet ve dua sözleri dizine alınmamış, s. 480-481'de alfabetik olarak ayrıca gösterilmiştir.

Dizin bölümü İ.U. Sosyal ilimler Enstitüsü, Bilgisayar Meslek Yüksekokulunda, VM/SP Conversational Monitor System'de çalışılarak hazırlanmıştır. Bu imkanı sağlayan hocam Prof.Dr. Muharrem Ergin'e ve Enstitü müdürü Prof. Dr. Erol Uçdal'a, yardımlarından dolayı da Seval Uçar ve Dr. Turgay Kalaycı'ya teşekkür ederim.

Tezimin hazırlanmasında çalışmalarımı kontrol eden, tezin usul ve incelemesinde yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Kemal Eraslan'a şükranlarımı sunarım. Ayrıca, eserin Paris, Bodleian ve Süleymaniye nüshalarının mikrofiliimlerini veren Mustafa Kaçalin'e de teşekkür ederim.

Hatice Tören
 Mayıs 1990

KISALTMALAR

a) Kitap ve dergi kısaltmaları

CEK	: Çağatayca El Kitabı, İstanbul
ETG	: Eski Türkçenin Grameri
İA	: İslam Ansiklopedisi, İstanbul
Ph TF	: Philologiae Turcicae Fundamenta
TDAY	: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, Ankara
TDB	: Türk Dil Bilgisi, İstanbul
TDED	: Türk Dili Edebiyatı Dergisi, İstanbul
TM	: Türkiyat Mecmuası, İstanbul

b) Dil, kelime kısaltmaları

A.	: Arapça
F.	: Farsça
k.a.	: Kavim adı
ş.a.	: Şahıs adı
Y.	: Yunanca
y.a.	: Yer adı

GİRİŞ

A) ALİ SİR NEVÂÎ

1. HAYATI

Nizameddin Ali Sîr (Doğ. 9 Şubat 1441 - Ol. 3 Ocak 1501, Herat) Uygur Türklerindendir. Babası Horasan hakimi Sultan Ebülkasım Babur'un adamlarından Gıyaseddin Kîckine Başşı'dır. Ali Sîr, küçük yaşından beri, Mirza Baykara'nın torunu Hüseyn Baykara ile büyümüş, onunla beraber okumıştır.

Kîckine Bahadır 1447'de Şahrüh ölümü üzerine Irak'a gitmiştir. Bu yolculuğu sırasında Ali Sîr, Mevlânâ ile tanışmıştır.

Kîckine Bahadır, 1452'de Sultan Ebülkasım Babur'un Horasan'a hakimiyeti üzerine tekrar Horasan'a dönmüş ve Ebülkasım'ın hizmetine girmiştir. Bir ara Sebzvâr emirliği yapmış, bu süre içerisinde Ali Sîr, Ebülkasım'ın yanında kalmıştır.

Ebülkasım 1456'da Baykara ve Ali Sîr'i de yanına alarak Meşhet'e gitmiştir. 1457'de Ebülkasım'ın ölümüyle Baykara Merv'e gitmiş, Ali Sîr ise Meşhet'e kalarak öğrenimine devam etmiştir.

Ali Sîr babasının ölümünden bir süre sonra Herat'a dönerek Ebu Sâid Mirza'nın hizmetine girmiş, ancak yakın arkadaşı Baykara'nın Ebu Sâid Mirza'ya karşı ayaklanması üzerine çıkan huzursuzluktan dolayı, fazla kalamayarak Semerkand'a gitmek zorunda kalmıştır. Semerkand'ta iki yıl Hâce Fazlullah Ebu'l-Leysî hankahında ders görmüştür. Ali Sîr'in Semerkand'ta ne kadar kaldığı bilinmemekle beraber La'lî sülâlesinin 1469'daki Bedeşân ayaklanması sırasında Herat'ta bulunduğu ve daha sonra yeniden Semerkand'a gittiği anlaşılmaktadır.

1469'da Ebu Sâid, Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan ile savaşmak üzere Azerbaycan'a giderken Karabağ'da kışı geçirmek mecburiyetinde kalmış, bu sırada çıkan olaylar sonucunda da kaçarken yakalanmış ve öldürülmüştür. Hüseyn Baykara bu fırsattan yararlanarak Herat'ı almış ve Horasan hakimi olmuştur. Baykara, Ebu Sâid'in oğlunu bir mektup yazarak Ali Sîr'in gönderilmesini rica etmiş, bu sayede Ali Sîr Herat'a gelmiştir. Herat'ta Baykara'ya çeşitli hizmetlerde bulunan Ali Sîr'in ilk görevi mühürdarlıktır. Herat'ta vergiler yüzünden çıkan karışıklığı yayılmadan önlemiştir.

1469'da Şahrüh'un torunlarından Yâdigâr Mehmed, Uzun Hasan'ın da yardımlarıyla Horasan'a yürümüş ve Esterabad'ı almıştır. Baykara tarafından yenilgiye uğratılarak geri çekilmiş, fakat 1470'te Herat'taki karışık durumu fırsat bilerek Herat'a kolaylıkla girmiştir. Ali Sîr, çıkan çarpışmada Baykara tarafından kaleye kapatılan Yâdigâr'ı iki askerle

birlikte kaleye girerek yakalamıştır.

1472'de emir olmuş, bu görevi münasebetiyle devlet işleriyle ilgilenerek yolsuzluk ve haksızlıklarla mücadele etmiştir.

Ali Şîr 1476'da Nakşibendî tarikatına girmiş ve bu, Câmî ile dostluğunun artmasına vesile olmuştur.

1479'da Esterabad'a yürüyen Baykara, Ali Şîr'i naip olarak Herat'ta bırakmıştır. Ali Şîr devlet yönetimindeki bu işinden çok rahatsız olmaktadır. Yolsuzluklar artmıştır ve Baykara, onun bu konudaki ihtarlarını dikkate almamıştır. Hatta, Necmeddin'in sözlerine inanarak Ali Şîr'i Esterabad'a vali olarak göndermiş ve Herat'ta yetkiyi Necmeddin'e bırakmıştır.

Nevâyî, Esterabad'ta kendisine edebi bir çevre edimştir, fakat Herat'taki yolsuzluklardan haberdar oldukça üzülüp endişelenmektedir. Düşüncelerini Baykara'ya bizzat bildirirken Herat'ta kalmak için ricada bulunursa da kabul görmez.

Nevâyî, Esterabad'da 15 ay Valilik yaptıktan sonra affını istemiş ve bu şekilde 1488'de Herat'a dönebilmiştir.

1489'da babası gibi sevdiği Seyyid Hasan Erdeşîr'in ölümü ve aynı tarihlerde Belh valisi olan kardeşi Derviş Ali'nin ayaklanması Nevâyî'yi çok üzmüştür.

Nevâyî 1490'da dîvân beyliğinden ayrılmış ve Baykara'nın nedîmi olarak kalmıştır.

Devlet işleri Nevâyî üzerinde dâimâ yıpratıcı bir etki yapmış, devletin yükselmesi için hizmet verirken gördüğü haksızlıklar karşısında üzülmüştür.

1490'da Necmeddin'in yeniden gözden düşmesi üzerine yerine Nizâmü'l-mülk getirilir.

1497'de Sultan Hüseyin Baykara ile oğlu Bedî'üz-zamân arasında sürtüşme doğmuş ve bu saltanatı sarsacak kadar büyülmüştür. Nevâyî aracı olmaya çalışırsa da başarılı olamaz. Baba ile oğul arasındaki savaşta Bedî'üz-zamân yenilerek kaçar. Herat'ta ise Baykara'nın diğer oğlu Mirza Muzaffer'in annesi, kendi oğlunun tahta geçmesi için Nizâmü'l-mülk'le anlaşarak sultana çok sarhoş olduğu bir sırada Bedî'üz-zamân'ın oğlunun ölüm fermanını imzalatırlar. Baykara durumu anladığı zaman ise geç kalmış, torununun öldürülmesine engel olamamıştır.

Nevâyî bu hadiselerden çok sarsılmış ve 1498'de Meshet'e gitmiş ve oradan da hacca gitmek üzere Sultan'dan izin istemiştir. Ancak yolların tehlikeli olması sebebiyle geri dönerek Herat'a gelir.

Hayatı boyunca pek çok acı olaya maruz kalan, bunlarla mücadele etmekle beraber karamsarlıktan da kurtulamayan Nevâyî eserlerinde devlet adamlarını ve özellikle Baykara'yı ikaz etmeğe çalışmış, adaletsizlik ve zulümün zararlarını anlatmıştır. Fakat hiç biri tahlikenin büyüklüğünü görememistir.

Nevâyî 3 Aralık 1501'de Herat'ta ölmüş ve Kudsiye camii yanında hayatta iken yaptırdığı yere gömülmüştür.

2. ESERLERİ

Ali Sîr Nevâyî'nin eserlerini dîvânları, hamsesi ve bunların dışında kalan eserleri olarak değerlendirmek mümkün_dür.

a) Dîvânları: Nevâyî'nin biri Farsça ve dördü Türkçe olmak üzere beş divanı vardır:

Garâib'üs_sıgar: Çocukluk yıllarında yazdığı şiirleri icine alan bu dîvânda son yıllarda yazmış olduğu bazı şiirler de bulunmaktadır. Pek çok nüshası olan divanda 636 gazel, 1 müstezat, 3 muhammes, 1 müseddes, 1 terci_i bend, 1 nesnevi, 34 kit'a, 52 muamma vardır. (1)

Nevâdir'üs_sebâb: Gençlik yıllarında yazdığı şiirlerin toplandığı bu dîvânda 647 gazel, 1 müstezat, 3 muhammes, 1 müseddes, 1 terci_i bend, 1 terki_b_i bend, 50 kit'a, 52 muammâ yer almaktadır.

Bedâyî'ü'l_vasat: Bu dîvânda 35_45 yaşlarında yazdığı şiirler bulunmaktadır. Dîvânda 638 gazel, 1 müstezat, 2 muhammes, 2 müseddes, 1 terci_i bend, 1 kasîde, 58 kit'a, 10 lugaz, 13 tuyug vardır.

Fevâ'idü'l_kiber: Hayatının son yıllarına doğru söylediği şiirlerin yer aldığı bu dîvân 627 gazel, 1 müstezat, 2 muhammes, 1 müseddes, 1 müsemmen, 1 terci_i bend, 1 mesnevi, 48 kit'a, 84 müfred'ten mürekkeptir.

Farsça dîvânı: Türkiye kitaplıklarında iki nüshası bulunan divanın nüshalarında farklı sayıda türler vardır. Türk İslam Müzesi nüshasında 468 gazel, 1 müseddes, 1 mersiye, 36 kit'a, 67 rubâî, 16 tarih, 341 muammâ, 6 lugaz yer almaktadır. Dîvânın sonunda Nevâyî'nin eserleriyle ilgili küçük bir sözlük ve Arapça ile Farsçadan alınmış cümleler, deyimler; âyet ve hadis sözlerini açıklayan bir dizin vardır.

b) Hamsesi: Nevâyî'nin hamsesi aşağıdaki mesnevilerden oluşmaktadır:

Hayretü'l_ebrâr: 1483'de yazılan eser Nizâmî'nin Mahzenü'l_Esrâr'ına bir cevaptır. Din ve ahlak konularını ele alır.

(1) bk. Alpay, Günay: Ali Sîr Nevâyî'nin birinci dîvânı, Garâib'üs_Sıgar, İstanbul 1965, (İ.Ü. doktora tezi)

(2) bk. Karaörs, Metin: Ali Sîr Nevâyî, Nevâdir'üs_sebâb (İnceleme_Metin_İndeks), İstanbul 1984, (İ.Ü. S.B.E.Doktora tezi)

(3) bk. Türkay, Kaya: Ali Sîr Nevâyî, Bedâyî'ü'l_vasat (İnceleme_Metin_Dizin), Ankara 1988 (A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora tezi)

(4) bk. Onal, Kaya: Ali Sîr Nevâyî, Fevâ'idü'l_kiber (İnceleme_Metin_Dizin), Ankara 1989 (A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora tezi)

(5) bk. Sabir, Muhammed: Ali Sîr Nevâyî, Hayretü'l_ebrâr (İnceleme_Metin_İndeks), İstanbul 1961, (İ.Ü.Ede.Fak.Doktora tezi)

Ferhâd u Sîrîn: 1484'te yazılmıştır. Nizâmî'nin Husrev ü Sîrîn'i ve aynı konudaki Emir Husrev Dihlevî'nin eserine cevaptır.

Mecnûn u Leylî: Yine Nizâmî ve Emir Husrev'e cevap olarak kaleme alınmıştır.

Seb'â_i seyyâre: Bu mesnevî meşhur Sâsânî hükümdarı Behrâm Gûr'un hikayesidir. Nizâmî'nin Heft Peyker ve Emir Husrev'in Heşt Behîst'ine cevaptır.

Sedd_i İskenderî: Hamsenin besinci mesnevisidir.

c) Dîvânlar ve Hamse dışında kalan eserleri:

1. Cihîl hadîs: 1481-1482 yılları arasında yazılmıştır ve Câmî'nin Erbâîn Hadîs'inin çevirisidir.

2. Vakfiyye: Nevâyî, vakfetmiş olduğu hayrat için önce Farsça olarak hazırladığı bu eseri sonra Türkçe özetlemiştir.

3. Nazmü'l-cevâhir: Baykara'nın Nevâyî'yi öven Risâle'sine karşı yazılmış, Halife Ali'nin Nesrû'l-Leâl adlı sözlerinin rubâiler halinde bir çevirisidir.

4. Târîh_i enbiyâ ve hukemâ: Âdem peygamberden Hz. Muhammed'e kadar peygamberler ile bazı bilginleri anlatır.

5. Târîh_i mülûk_i 'Acem: Dört tabakaya ayrılan İran şahlarının sırasıyla özetlendiği bir eserdir.

6. Hâlât_i Seyyid Hasan Erdesîr: Hasan Erdesîr'in ölümü üzerine yazılmış bir hatıratır.

7. Mecâlisü'n-nefâ'is: Türkçe yazılmış ilk şairler tezkiresidir. Nevâyî, Devletşah'ın Tezkiretü's-Suârâ'sı ile Câmî'nin Bahâristân adlı eserlerinden sonra, kendi çevresindeki şairleri de ilave ederek bu eseri yazmıştır.

8. Münşe'ât: Nevâyî'nin mektuplarından toplanmıştır.

9. Hamsetü'l-mütehayyirîn: Câmî'nin ölümü üzerine kaleme alınmış, Câmî'nin hayatı ve eserlerini anlatan bir eserdir.

10. Mîzânü'l-evzân: Aruz hakkında yazılmış bir kitaptır.

11. Hâlât_i Pehlevân Muhammed: Nevâyî bu risâlesinde devrinin önde gelen edebiyatçı, bestekâr, tabib ve sôfisi Pehlevân Muhammed'i tanıtmıştır.

12. Nesâyimü'l-mahabbe min semâyimi'l-fütüvve: Câmî'nin Nefâhatü'l-Üns adlı eserinin bazı ilaveler ve kısaltmaların da yapıldığı bir çevirisidir.

(1) bk. Alpay, Gönül: Ali Sîr Nevayî, Ferhâd u Sîrîn, İnceleme_Metin, Ankara 1975,

(2) bk. Eraslan, Kemal: Nevâyî'nin Hâlât_i Seyyid Hasan Big Risâlesi, TM. c XVI, İstanbul 1971, 89-110 s.

(3) bk. Eraslan, Kemal: Nevâyî'nin Hâlât_i Pehlevân Muhammed Risâlesi, TM, cXIX, İstanbul 1980, 99-164 s.

(4) bk. Eraslan, Kemal: Ali Sîr Nevâyî, Nesâyimü'l-mahabbe min semâyimi'l-fütüvve, İstanbul 1979 (İ.U. Doktora tezi)

13. Lisânü't_tayr: Ferîdü'd_din Attâr'ın Mantıku't_tayr adlı eserinin bazı ilaveler ve kısaltmalarla yapılmış bir çevirisidir.

14. Muhâkemetü'l_lugateyn: Nevâyî'nin Türk dilinin Fars dili karşısındaki üstünlüğünü göstermek üzere yazdığı eserdir.

15. Sirâcü'l_muslimîn: Dini akaid kitabıdır.

16. Mahbûbü'l_kulûb: Ahlak kitabıdır.

17. Mûnâcât: Mensur olarak kaleme alınmış bir münacattır.

18. Risâle_i muammâ: Fasça olarak yazılmış bu eser Cami'ye sunulmuştur.

19. Mûnse'ât: Farsça ve Türkçe yazılmış belge türünde bir eserdir.

(1) bk. Canpolat, Mustafa: Ali Sîr Nevâyî, Lisânü't_tayr, (İnceleme_Metin_Dizin), Ankara 1972, (A.Ü. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Doçentlik tezi)

(2) bk. Barutçu, Sema: Ali Sîr Nevâyî, Muhâkemetü'l_lugateyn, Ankara 1984, (A.Ü. Dil ve Tarih_Coğrafya Fakültesi, yüksek lisans tezi)

3. SANATI ve DİL GÖRÜŞÜ

Ali Şîr Nevâyî büyük şâir, büyük âlim ve büyük devlet adamı olarak Türk edebiyatı ve Türk kültürüne geniş hizmette bulunmuştur.

Nevâyî'nin Çağatay Türkçesi edebiyatının teşekkülünde mühim bir yeri vardır. Fars dilinin resmi dil olarak hüküm sürdüğü bir devirde Nevâyî'nin Türkçe ile vücuda getirdiği eserler, onun Türk edebiyatında edindiği mümtaz yeri açıkça göstermektedir. Nevâyî bütün eserlerinde "... Türkceyi yüksek sanat dili haline getirmek ve münevver Türk rûnunu yükseltmek, Türkçe yüksek sanat eserleri yaratmak gayesi " (1) için dedir. Muhâkemetü'l_lugateyn, bizzat bu gaye üzere kaleme alınmıştır. Nevâyî, bu eserde Türkçe ile Farscanın karşılaş-tırmasını yaparak Türkçenin Sani'tan üstün olduğunu örnek-lerle açıklamaktadır. (2)

Diğer eserlerinde de Türk diliyle yazma isteğini ifade eden beyitler, Nevâyî'nin millî dil suurunun yalnızca Muhâ-kemetü'l_lugateyn'deki görüşlerle sınırlı kalmayıp ne kadar sağlam olduğunu ortaya koymaktadır:

fârisî_dânlar eyleben idrāk
‘arî irdi bu nef‘din etrāk

istedim kim bu hayl hem bârî
bolmağaylar bu nef‘din ‘arî
(Cihil hadis)

çün fârisî irdi nükte şevkı
azrak idi anda Türkî zevkı

ol til birle nazm boldı melfûz
kim fârisî anğlar oldı maḥfûz

min türkçe başlaban rivāyet
kıldım bu fesāneni ḥikāyet
(Mecnûn u Leylî)

fârisî oldı cü alarğa edā
türkî ile kılsam anı ibtidā
(Hayretü'l_ebrâr)

dehr ara seh cü türk vâkı‘dür
il ara türk lafzı sāyi‘dür
(Seb‘a_i seyyâre)

(1) Togan, Z. V.: " Ali Şîr " maddesi, t.A., 349_357 s.

(2) Levend, A. S. : Ali Şîr Nevâî, Ankara 1968, c.I_IV

saḡa ḡaḡ luṭfı vāḡı' durur
ki tā türk elfāzı sāyi' durur

bu tıl birle tā naẓm irür ḡaḡ isı
yakın kılmamıs ḡaḡ sin dik kişı

saḡa türk ekālîmin eylep raḡam
ezelde naşib eylemiş yek_kalem
(Sedd_i İskenderî)

Nevâî'nin bir büyük vasfı da çok çeşitli tür ve konularda eser vermiş olmasıdır. Bu, onun hem Türkçenin her saha da eser vermeğe muktedir gücünü göstermek, hem halkı muhtelif konularda bilgili kılmak, hem de Farsça eserlerden Türklerin yararlanmasını sağlamak gayesi ile ilgili görülebilir. Nitekim, kendisi de eserlerinin çoğunda telif sebebini açıklamaktadır:

• Dîvânları için yazdığı dibaçelerde, dîvânlarını hangi duygularla ve nasıl tertiplemediğini anlatır.

Sedd_i İskenderî'de, gazel tarzının kuvvetini belirtmekle beraber, hamse yazmanın büyük bir iş olduğunu ve bu düşünceyle hamseyi yazmağa başladığını söyler:

ḡazel tarzıḡa evvel çıktım sitîz
cihân içre saldıḡ uluḡ rûste_hiz

okur vakti ehl_i selâmet muni
körüp âlem ehli kıyâmet küni

her eşnâfı zikri irmes şânıma
bilür her kişı baksa dîvânıma

velî kâni' olmay uşak işke hiç
dimâḡimde irdi uluḡ pîç pîç

...
bu endîşe irdi könḡlümde seyn
ki boldı mâyil_i hamseteyn
(Sedd_i İskenderî)

Nevâî, Nesâîmü'l_mahabbe'yi Câmî'nin Nefâhatü'l_Üns min hazâratı'l_kuds adlı eserini, " Türk münevverlerinin istifadesine sunmak, Türk ve Hind meşâyihine âit eksikleri tamamlamak gayesi " (1) ile tercüme etmiştir. Mizânü'l_evzân, Risâle_i muammâ'yı aruz ve dil hakkında bilgiler vermek; Li_sânü't_tayr'ı tasavvufî görüşlerini açıklamak üzere yazmıştır. (2)

(1) Eraslan, K.: Nesâîmü'l_mahabbe min şemâîmî'l_fütüvve, İstanbul 1979, XXXV s.

(2) geniş bilgi için bk. Levend A. S.: adı geçen eser.

Nevâyî'nin eserlerinin mühim bir diğer özelliği de tamamen bir tercüme veya yalnızca bir nazire mahiyetinde olmayıp, orijinal eserler olmasıdır. Bu orijinallik hem eserlerinin genel değerlendirilmeleri sonucunda, hem de Nevâyî'nin bazı beyitlerinde, kendi açıklamalarında kendisini göstermektedir.

Ferhâd u Şîrîn'in telif sebebi bölümünde Nevâyî, Emir Husrev'in eserini değiştirdiğini söylemektedir:

qalem berg ü gül ü nesrîna surmek
rakam ferhâd u şîrîna sürmek
zârûrî boldı evza'îğa tağyîr
ki dil_keş bolğay usbu safha tasvîr
(Ferhâd u Şîrîn)

Seb'â_i seyyâre'de ise konuyu ele alan çeşitli şairlerin hatalarını sıraladıktan sonra, Nizâmî ve EmirHusrev'in de kendisinin istifade ettiği tarihi kaynakları görme imkanı bulamadıkları için yanıldıklarını belirtmekte ve bir bakıma eserinin farklılığını ortaya koymaktadır.

Nevâyî, eserlerinde kendi hayatı ile ilgili pek çok bilgi vermiştir. Bu bakımdan eserlerinin bazıları otobiyografik niteliği taşımaktadır. (1)
Ayrıca eserlerini yazarken devrini de göz önünde tutmuş ve hem sosyal hayatı çeşitli yönleriyle yansıtmış, hem de bu yolla kendi fikirlerini söyleme imkanını bulmuştur.

B) SEDD_i İSKENDERÎ

Sedd_i İskenderî, hamsenin Hayretü'l_ebrâr, Ferhâd u Şîrîn, Mecnûn u Leylî, Seb'â_i seyyâre'den sonra gelen beşinci mesnevisidir. Nevâyî bu mesnevinin son bölümünde hamse'nin bütün hikâyeleri hakkında sırayla şu bilgileri vermektedir:

cû hayretka saldım köngül rağbetin
anğa gâlib ittim ulus hayretin

cû ferhâdğa boldum endîşe_ver
tüzettim besî tağ olup tise_ver

cû mecnûn hadîsiğa tüzdüm funûn
besî halknı kıldı seyda cünûn

yana seb'âğa tab'ım olğac karîn
işittim yiti çarhdın âferîn

(1) Levend, A. S.: adı geçen eser, c.IV

sikenderge til tartıp âzer kibi
didim anı sedd_i sikender kibi

Nevâyî beşinci mesnevinin adı ile ilgili olarak da
şu beyiti söylemektedir:

tenâsüb bile 'akl_ı nâm_âverî
didi atını sedd_i iskenderî

Sedd_i Iskenderî'nin konusu kaynağı itibarıyla Seh_ name'ye dayanırsa da, Nevâyî bu hikayede Nizâmî'yi esas al_ mıştır.

Nizâmî konuyu Şeref_nâme ve İkbâl_nâme olarak iki bö_ lüme ayırmış ve Iskender'i Şeref_nâme'de efsânevî bir kahra_ man, İkbâl_nâme'de hakîm ve peygamber olarak göstermiştir. Nevâyî'de ise Iskender, âdil bir hükümdar ve bilge kişi ola_ rak ele alınır ve ona peygamberlik vasfı yüklenmez.

Nizâmî Iskender'in kimliği hakkında Fırdevsî'nin nak_ lettiği bilginin yanlış olduğunu ve Iskender'in Dârâ soyun_ dan gelmediğini, Fîlikûs'un oğlu olduğunu söyler. Nevâyî bu hususta Nizâmî'ye, Ahmedî ise Fırdevsî'ye bağlı kalmıştır.⁽¹⁾

Tarihî kaynaklarda Iskender'in hocası olarak Aristo gösterildiği halde Nizâmî'de de, Nevâyî'de de Iskender'in ho_ cası Aristo değil, Aristo'nun babası Nikomaces'tir.

Iskender'in avda dolaşırken dövuşen iki kekik görüp fal tutması hem Nizâmî, hem Nevâyî'de yer alır. Ancak Nevâyî'de Nizâmî'den farklı olarak zayıf kekliğin de sonunda kartal tarafından yakalanması ve Iskender'in düşmanı yeneceğini, ama devletin uzun sürmeyeceğini düşünüp üzülməsi yoktur. Ayrıca Nizâmî'de Iskender'in Dârâ'ya karşı zafer kazanıp kazanmaya_ çağına dâir soru sorulması ve dağın Iskender'in kazanacağı cevabını vermesi de Nevâyî'de yer almaz.

Dârâ'nın, Iskender'e elcisiyle gûy u cevğân ve susam göndermesi Nevâyî'de de Nizâmî'deki gibidir. Ancak Dârâ'nın İran büyükleriyle yaptığı tolantı, bu toplantıda ihtiyar bi_ rinin Iskender'le ilgili söyledikleri üzerine Dârâ'nın sinir_ lenerek Iskender'e hakaret eden bir mektup göndermesi ve Is_ kender'in cevabı Nevâyî'de yoktur.

Dârâ ile Iskender arasındaki savaş, Dârâ'nın kendi adamları tarafından öldürülmesi ve ölmeden önce Iskender'e vasiyetleri, Iskender'in bu vasiyet üzerine Rûseng'le evlen_ mesi Nevâyî'de de Nizâmî'de olduğu gibidir. Ahmedî'de ise Iskender'in Dârâ'nın kızı Rûseng'le evlenmesinden bahsedil_ mez, hatta Rûseng adı hiç geçmez.

Nizâmî'de yer alan Iskender'in Hzîr'la beraber âb_ı hayâtı aramak üzere karanlıklar ülkesine gitmesi, âb_ı hayâ_ tı bulamayışı Nevâyî'de yoktur.

Nizâmî'nin İkbâl_nâme'de Iskender'le Zü'l_karneyn'i

(1) Gibb, A History of Ottoman Poetry, 1, 263v. dd.

aynı kimse ve Iskender'i peygamber olarak göstermesi, her yerde Hak dinini yaydığını söylemesi konusu da Nevâyî'de ele alınmamıştır. Bu bakımdan Nevâyî Emir Husrev'e daha çok yak_ lasır.

Nizâmî ile Nevâyî arasında en belirgin ayrılık Isken_ der'in ele alınışında görülür. Nevâyî'de Iskender daha ziyade tarihî şahsiyetiyle yer almıştır.

a) Tarihî kaynaklarda Iskender:

Tarihî ve ansiklopedik kaynaklarda Iskender (Alexander the Great), Makedonya kralı II. Philippos'ın oğludur. M.D. 336'da Pella'de doğmuş ve yedi yaşından itibaren Aristoteles (M.D. 384_322)'ten ders almıştır.

Babasının bir suikast sonucu öldürülmesi üzerine yirmi yaşındayken Makedonya tahtına geçmiştir. Önce Atina'ya hakim olur, sonra doğu seferini gerçekleştirir. On üç yıl kadar kı_ sa bir zamanda sınırları bugünkü Anadolu, Lübnan, İsrail, Ür_ dün, Mısır, Libya, Kıbrıs, Suriye, Irak, İran, Afganistan, Pakistan, Hindistan ve Sovyetler Birliği'nin bir kısmını içi_ ne alan büyük bir imparatorluk kurar. (1)

Babil'de yeni sefer hazırlıklarına başladığı bir sıra_ da, M.D. 323'te ölür ve kurmuş olduğu bu büyük imparatorluk da kısa sürede parçalanır.

Makedonyalı Iskender hakkında bir çok kaynakta buna benzer bilgiler bulunmaktadır. (2)

b) Edebiyatta Iskender:

Iskender bir Makedonya kralı olmakla beraber gerek ci_ hangirliği, gerekse hayatının Zülkarneyn ile karıştırılması sebebiyle İslâm edebiyatında geniş ölçüde yer tutmaktadır. (3)

Iskender hakkında ilk eser M.D. 300 yıllarında Yunanca olarak yazılmış Pseudo Kallisthenes'tir. Bu eserde Iskender, Mısır soyundan ve zalim bir hükümdar olarak gösterilir. (4)

Iskender'le ilgili en eski Arap rivayetlerini de Friedlander, Die chadhirlegende und der Alexanderroman adlı eserinde toplamıştır. (5)

(1) Geniş bilgi için bk. National Geographic, p. 1 vd.

(2) Geniş bilgi için bk. Gelişim, s. 63 vd.; Eski Yunan, s.1_62.

(3) Geniş bilgi için bk. Pala, Iskender: Iskender mi, Zül_ karneyn mi?, TDİD (basılıyor)

(4) bk. Levend. A. S. : adı geçen eser, c.1, 153. s.

(5) bk. Gökyay, D. S. : Iskendernâme, 1A. c. 5, 1089. s.

İslâm edebiyatlarında İskender, ilk defa İran ve klasik Türk edebiyatı için kaynak eserlerden biri olan Şehnâme'de yer alır.⁽¹⁾ Firdevsî İskender'i İran şahları arasında göstermekte ve bu bakımdan tarihî gerçeklerden ayrılmaktadır.

Şehnâme'den sonra İskender hem hakkında yazılmış müstakil eserlerle, hem de çeşitli yönleriyle İslâm edebiyatına girmiştir.

Nizâmî'nin İskender_nâme'si Şeref_nâme ve İkbâl_nâme adlı iki bölüm halindedir ve pek çok yönleriyle Firdevsî'den farklıdır.

İran edebiyatında diğer İskender_nâme sahipleri Emir Husrev Dihlevî ve Molla Câmî'dir. Eşref isimli bir şâirin de İskender'in Serendib adasına seyahatini ve orada Adem tepe-sindeki duasını anlatan bir mesnevisi vardır.⁽²⁾

Türk edebiyatında Nevâyî'den önce Ahmedî, İskender_nâme yazmış⁽³⁾ ve sonuna bir de Osmanlı tarihi eklemiştir.⁽⁴⁾ Ahmedî'nin 8754 beyitlik bu mesnevisinden daha 16. asırdan itibaren bir çok tezkirede (Latifi, Aşık Çelebi, Hasan Çelebi) bahsolunmaktadır.

Karamanlı Figânî'nin de İskender_nâme'sinin olduğu söylenmektedir.⁽⁵⁾ Ancak eser henüz ele geçmemiştir.

Ahmed Rıdvan'ın hamsesindeki hikâyelerden biri de İskender_nâme'dir.⁽⁶⁾ O da Ahmedî gibi İskender_nâme'nin sonuna bir Osmanlı tarihi eklemiştir. Nusret_nâme adlı bu bölümde II. Bayezid'a kadar padişahlara yer vermiştir.

Hayatî'nin manzum İskender_nâme'si Ahmed Rıdvan'ın eseriyle karıştırılmıştır. Âgâh Sırrı, pek çok benzerliklere rağmen, eserin ayrı bir İskender_nâme olması gerektiğini belirtmektedir.⁽⁷⁾

(1) Firdevsî, Şehnâme, c.IV., Bölüm XVII_XIX. v.d.

(2) Theodor, Seif: Vom Alexander roman nach orientalischen Bestander der Nationalbibliothek, Festchrift der Nationalbibliothek in wien, 1962, 761 v.d.

(3) Unver, İsmail: İskender_nâme, İnceleme_Tıpkıbasım, Ankara 1983.

----- : Türk Edebiyatında manzum İskender_nâmelere, DTCF Ankara 1975 (doktora tezi)

Akdoğan, Yaşar: Ahmedî, İskender_nâme'den seçmeler, Ankara 1988

(4) Banarlı, N. S.: Ahmedî'nin Dâsitân_ı Tevârih_i Mülûk_i Âl_i 'Osman ve Cemsid ü Hürşid mesnevisi, İstanbul 1939

(5) Gibb: A history of Ottoman poetry, III. 36

(6) Levend, A. S.: Ahmed Rıdvan'ın İskender_nâme'si, Türk Dili, Ankara 1952

(7) Levend, A. S.: Hayâtî'nin İskender_nâme'si, Türk Dili, Ankara 1952.

Nevâlî'nin Hikâyet_i Iskenderî⁽¹⁾ adlı eseri Iskender'in hayatını tam olarak ele almamakla beraber müstakil bir eser durumundadır.

Türkçede mensur Iskender hikâyeleri de mevcuttur. Bunlar arasında en meşhuru hem mensur, hem manzum olarak yazılmış olan Hamzavî'nin Iskender_nâme'sidir.

Bu müstakil eserler dışında Iskender, klasik edebiyatımızda tenâsüp ve telmih sanatları vasıtasıyla sık sık yer almıştır.

Edebiyatta Iskender çok defa Zülkarneyn yerine zikredilmiş ve âb_ı hayâtı aramak üzere Hızır'la karanlıklar ülkesine yaptığı yolculukla birlikte anlatılmıştır⁽²⁾:

yaruğlukda zafer kûsını çalğan
sikenderni karangölükke salğan
Emîrî, Deh_nâme, BM, 231b

sikender kibi sergerdân min ü âb_ı hayâtım sin
ki hicrinînde yaşımnîng dürleri barça nişâr oldı
Seybânî, Dîvân, T IIIA, 165b

‘ömr_i hîzr u mülk_i iskender barı efsânedür
kardasım fırşat iligdin birme cām_ı cem kanı
Seybânî, Dîvân, T IIIA, 170a

hîzr ‘ömrî vü sikender mülki tapkan yârsız
âb_ı hayvân içre zehr_i bî_gümândur kim içer
Nevâyî, Nevâdir., TR, 496b

Iskender cihangîrliği, gücü, kudreti, bilgeliği ile de şiire girmiş ve özellikle medhiyelerde, övülen kişi Iskender'e benzetilmiştir:

bir avuç su tapmayın ölseñg kirek cün tesne_leb
bañr ile ber fethide özni sikender boldı tut
Nevâyî, Nevâdir., TR, 488a

kim yana hân_ı sikender_himmet
ötünüp hañret_i hağdan nuşret
Seybânî_nâme, V, 26b

(1) Flügel, I, 662, no. 711.

(2) bk. Ocak, Ahmet Yaşar: âb_ı hayât maddesi, IA. İstanbul 1988, c.1, 1_3.s.

—Ocak, Ahmet Yaşar: İslam_Türk inançlarında Hızır yahut Hızır_ilyas kültü, Ankara 1985, 43_58.s.

āfāk küvenci zāt_1 ferhundesı bil
 āfāk carāğı rāy_1 rahşendesı bil
 cemşidni haşmet icre sarmendesı bil
 dānişde sikenderni kemîn bendesı bil

Nevâyî, Nazmü'l-cevâhir, TEH, 11a

bu genc işikin açmak eger hayâlinîg bar
 özünîgni himmet ile kılğıl imdi iskender

Seybânî, Dîvân, T IIIA, 56b

İskender_nâmelerde rivâyet edildiği üzere, İskender'e Cin hakani tarafından hediye edilen iki yuzu de gösteren ayna ile Hint şahının verdiği hiç boşalmayan kadeh de dîvân şii_rinde kullanılır:

haş cıkardıñg tîre boldı 'āriziñg āyînesı
 boldı güyâ zeng ile mir'at_1 iskender kara
 Emîrî, Dîvân, I.Ü. 169b

Bunlardan başka İskender, yaptırdığı set, Ye'cûc ve Me'cûc münasebetleriyle de divan edebiyatında yer almaktadır.

c) SEDD_i İSKENDERİ'NİN ÖZETİ:

Eserin aslı ile karşılaştırmak imkanını sağlamak ve bölümler hakkında fikir vermek maksadiyle, konunun hiç bir vak'a atlamadan tam ve geniş bir özetini veriyoruz.

I_V. bölümler (1 - 415):

Bu bölümler tevhîd, münâcât, nât, mîrâc ve hamsenin yazılışı hakkındaki bölümlerdir. Nevâyî, hamsenin dört hika_yesini yazmanın kendisine nasip olduğunu ve beşinci hikaye olarak cihan fatihi İskender destanını kaleme aldığını söyle_yerek tamamlayabilmek için Tanrı'dan yardım ister.

VI. bölüm (416 - 520):

Söz tarifi hakkındaki bu bölümde Nevâyî, Nizâmî ve Emir Husrev'i övdükten sonra yateneksiz şairlerin de mesne_vî yazdıklarını anlatır.

VII. bölüm (521 - 564):

Bu bölümde Nevâyî, büyük İran şairi Camî'nin hamsesini oluşturan Tuhfe, Sübha, Yusûf u Zelîhâ, Leylâ vü Mecnûn ve İskender hikâyesinden bahseder.

VIII. bölüm (565 - 723):

Bu bölümde Nevâyî azimli bir kişinin mutlaka başarılı olacağını söyler. "Böyle bir kişi kolunu dikene uzatsa, acı_ mamış bir gül bulur. Aya baksa, gözü güneş gibi parlak; top_ rağa bassa, toprak altın olur. Bulut başının üzerine gelse, yağmur; hatta yağmur değil, inci saçar. Düşmanı ona cevret_ se, o kin tutmaz; cefa karşısında vefa, cimrilik karşısında cömertlik gösterir." diye düşünür. Önce gazel tarzında yazdı_ ğını, ama hamse yazmak arzusunda olduğunu belirtir. Bu düşün_ ce onu endişelendirir. Çünkü mağaralar, yutmak için ağzını açmış ejderhalarla doludur; dalgalı deniz öyle derindir ki, feleğin gemisi orada batmıştır; çöl öyle geniştir ki, onun yakınına hızla dönmekte olan dünya bile yatışememiştir. Nevâyî, her birinin üzerinde yüz ejderha bulunan bu sonsuz hazineye bakınca üzüntüye ve umutsuzluğa kapılarak utanır. Bu sıfada bir melek kulağına Nevâyî'nin Türk ülkesinde kahra_ man, memleket içinde hükümdar olacağını söyleyip, hamse kar_ şısında niçin yılgınlığa düştüğünü sorar. Gönlünden vehmi atmasını ve işe koyulmasını söyler. Melek bu sözü söyleyince, Nevâyî mesnevîyi yazmaya başlar ve Câmî'nin de Iskender_name yazmakta olduğundan bahseder.

IX _ X. bölümler (724 - 845):

IX bölümde şâir, Sultan Hüseyin Baykara'yı; X. bölümde ise Baykara'nın oğlu Bedü'z_zamân'ı över.

XI. bölüm (846 - 890):

Nevâyî tarih kitaplarında İran şahlarının dört tabaka_ dan galdiklerini ve 1. tabakanın Pîşdâdîler olduğunu söyle_ dikten sonra on bir Pîşdâdî hükümdarını sıralar. Bu bilgileri Nizâmü't_tevârih adlı tarih kitabından aldığını da belirtir.

XII - XIV. bölümler (891 - 991):

Bu bölümlerde Nevâyî sırasıyla Kâdyânî, Eskânî, Sâsânî hükümdarlarından bahseder.

XV. bölüm (992 - 1109):

Iskender destanının başladığı bölümdür. Bazı kaynaklar alemde iki Iskender olduğunu; birinin Dârâ ile savastığını, diğerinin ise set yaptırdığını söylerler. Nevâyî bu rivayet_ leri belittikten sonra, Iskender'in kimliğini araştırıp so_ rusturur ve onun bir ve aynı kişi olduğunu kabul eder. Ona göre Iskender, Nizâmî ve Câmî'nin de söylediği gibi Fîlikûs'_ un oğludur.

İran tahtına Keyânîler'den sonra Dârâ'yı Behmân geçer. Diğer şahlar ona haraç vermektedirler. Bu şahlardan biri de Rum ve Rus valisi Fîlikûs'tur.

Fîlikûs ölünce yerine oğlu Iskender geçer. Iskender, Aristo'nun babası vezir Nikomaçes tarafından yetisttirilmiş tir. İlmî bilgileri, silah kullanmasını ve ata binmesini öğrenir.

XVI. bölüm (1110 - 1159):

Bu bölüm himmet hakkındadır. Şâir, himmetin insanı yücelttigini, himmetsizliğin ise küçülttüğünü anlatır. Bir kimse gayrete, çalışmaya yönelir ve dünya değerlerini kendisinde toplamakla yetinmezse, o insan yükselir; ihtirasa kapılırsa mahvolur.

XVII. bölüm (1160 - 1207):

Magribin fethinden sonra Iskender, tahta çıkarmak üzere hükümdar ailesinden birini araştırır. Halk böyle birinin bulunduğunu, ancak mezarlıklarda dolaştığından bahseder. Iskender bu kişinin neredeyse bulunup getirilmesini emreder. Onu üstü başı perişan bir halde bulup Iskender'in huzuruna çıkarırlar. Elinde iki kemik tutmaktadır. Iskender, ondan bu kemikler hakkında konuşmasını ister. O da, kemiklerin hangisinin bir şaha ve hangisinin bir fakire ait olduğunu sorar. Iskender bu soruyu çok akıllıca bulur ve ona tahtı teklif eder. O, kabul etmek için dört şart ileri sürer: Ebedî hayat, sonsuz gençlik, sonsuz zenginlik ve sonsuz saadet. Iskender bunların kendisinin isteginden daha büyük ve karşılanması zor istekler olduğunu söyler.

XVIII. bölüm (1208 - 1225):

Iskender, Aristo'ya maksada giden en iyi yolun ne olduğunu sorar. Aristo bu soruya " insanlardan ayrı olmak ve yokluk yolunda kendisini toz etmek " olduğu cevabını verir.

XIX. bölüm (1226 - 1359):

Ölümünden kısa bir süre önce Fîlikûs oğlunu tahta çıkarır ve ona yurda yabancı sokmaması vasiyetinde bulunur. Iskender hükümdarlığın ağır yükünü taşıyabileceği konusunda

düşüncelidir. Kendisinin mazur görülmesini, halkın ülkeye başka bir sah bulmalarını söyler. Halk bu sözlere üzülüp Iskender'in tahtı bırakmamasını ister. Iskender halkın isteği karşısında, babasının da vasiyetini hatırlayarak razı olur. Belinas ve Aristo, Iskender'i tahta çıkarırlar. Büyük bir eğlence tertip edilir. Çeşitli felfefi konularda tartışılır. Ertesi sabah Iskender halkın dertlerini dinler ve bir takım iktisadi kararlar alır.

XX. bölüm (1360 - 1411):

Bu bölüm adâlet ve zulüm hakkındadır. Sâir, kâfir olduğu halde adil bir hükümdar olan Nuşinrevân'ı anlattıktan sonra, zâlimlerin ancak bu dünyada kötü ad bırakacaklarını ve öbür dünyada da yerlerinin cehennem olacağını söyler.

XXI. bölüm (1412 - 1466):

Sah Mesûd babasını, rüyasında baştan ayağa nur içinde görür. Güzel bir gül bahçesinde, tuba gibi bir ağacın altında yatmıştır. Yanında aklın vasıflarını saymakta aciz kalacağı kadar güzel zümrüt bir havuz vardır. Bahçenin yeşili ise zaferan renginde, kokusu hastaları iyileştirecek kadar güzeldir.

Mesûd babasını bu halde görünce yer öpüp, ona " sul tanlığında ne yaptın ki bu yere ulaştın? " diye sorar. Mahmûd, " Hükümdarken askerlerimle Hindistan'a gitmiştim, halk rahat etsin istiyordum. Bir gün onların aralarında doluşırken kulağıma bir mazlum sesi geldi. Yaşlı adam barakaşına bir askerin girdiğini, bir kaç dal koparıp bir torba saman ve yeşil renkli bir kadeh aldığını, şanitler de göstere rek anlattı. Ben de ona eşyalarını geri verdim ve zalim askerlerin ellerini bağlatıp evin önünde astırdım. Benim pek çok günahım vardı, ama bu davranışım beni kurtardı. İhtiyara verdiğim iki odun parçası karşılığında bu tuba bibi ağacı, yeşil kadeh karşılığında bu zümrüt havuzu ve saman karşılığında ise bu zaferan renkli cimeni kazandım. " der.

XXII. bölüm (1467 - 1492):

Iskender Aristo'ya adaletli işlerin sonucunun ne olduğunu ve insanın neden adalet yolunu seçtiğini sorar. Aristo ise adaletin memleketi mamur, halkı zengin, askeri düşman karşısında galip kılacağını anlatır ve insanın adaletle her iki dünyada saadet bulacağını söyler.

XXIII. bölüm (1493 - 1780):

İskender tahta çıkınca önce memleketi düşmanlardan kurtarır, sonra ülkeler fethetmek üzere doğuya doğru yürür. Zengibâr ülkesine sefere çıkar. Frenk ülkesini, Kırım'ı, Endülüs'ü alır. Mısır üzerine yürür. Burada İskenderiyye'yi inşa ettirir. Irak'ı Acem, Sam, Halep ve Yemen'e gider. Mekke'yi ziyaret eder. Kuzeye yönelir. Kıpçak cölünü aydınlatır. Saksîn, Saklâb, Âs, Rus yörelerini alır. Çerkes ve Gürcüleri kendisine kul eder. Ferhar, Maverâü'n-nehr, Semerkand, Çigil, Yagmâ'yı geçerek Çin'e ulaşır. Çin hakanı onun önünde eğilir. Hint ve Çin puthanelerini yıkar. Sind, Kec, Mükran'a doğru gider. Kirman'ı alır. Horasan'ı fetheder. Orada bir şehir inşa ettirir. Sayısız gemiyle deniz seferine çıkar. Deniz üzerinde de bir çok fetih yapar. Deniz altını merak eder. Bir şise yaptırıp onunla suya girerek deniz altında gizli ne varsa görür. Kimsenin yapamadığı işleri yapar.

Nevâyî İskender'in seferlerini böylece özetledikten sonra Dârâ ile yaptığı savaşı anlatır.

Dârâ İran şahıdır bir çok hükümdar gibi Fîlikûs da ona her yıl, on bin altın yumurtayı harac olarak vermektedir. İskender tahta geçip Zengibâr ülkesini aldıktan sonra, artık Dârâ'ya verilen haracı düşünmektedir.

Dârâ bir gün İskender'e elçi gönderir. Elçi İskender'in ihtişamı karşısında şaşırır. İskender ona niçin geldiğini sorar. Elçi üç yıldır verilmeyen haracın verilmesini ister; eğer verilmeyecekse, ne cevap götüreceğini sorar. İskender çok öfkelenirse de pek belli etmez. Dârâ'ya selam söyleyerek altın yumurtlayan tavuğun artık uçtuğunu haber verir.

Elçi ülkesine döner ve Dârâ'ya duyduklarını anlatır. Dârâ bu sözlere çok kızar. Söz söylemesini bilen bir elçi çağırarak ona İskender'e söyleyeceklerini anlatır ve götürmesi için gûy u çevgân ile sayısız susamla dolu bir kap verir. Elçi İskender'in huzuruna vararak büyüklere itaat etmek gerektiğini anlatır. Çelik çomacı uzatıp İskender'in bunlarla oynayacak bir çocuk olduğunu, susam kabını da açıp şahın askerlerinin susamlar gibi sayılamayacak kadar çok olduğunu söyler. İskender ise şahın kendisine, göndermiş olduğu çelik çomakla ihsanda bulunduğunu, çok memnun olduğunu söyler. Çevganla, İran mülkünü kendisine çekeceğini; geyun ise kendisine teslim olacak dünyayı işaret ettiğini söyler. Susamın da tavuk yemi olduğunu düşünerek bir tavuk getirilmesini emreder. Tavuk elcinin getirmiş olduğu bütün susamları yer. Bunun üzerine elçi söyleyecek bir söz bulamaz, ülkesine dönerek gördüklerini ve duyduklarını saha anlatır. Dârâ'nın düşmanlığı iyice alevlenir.

XXIV. bölüm (1781 - 1834):

Düşmanlık üzerine olan bu bölümde şâir, özellikle iki şah arasındaki düşmanlıktan bahseder ve bu düşmanlığın zararını halkın çekeceğini anlatır. İki arkadaş dervişin, iki düşman şahdan daha iyi olacağını söyler.

XXV. bölüm (1835 - 1863):

Bu bölümde şâir duyduğu bir hikâyeyi nakleder: Cengiz ve Harezmi düşmandırlar. Cengiz savaşı kazanarak Harezm'i alt üst etmiş, halkı katletmiştir. Bu arada Sam'da tutsak iki arkadaş varmış. İkisi de birbirini için canını feda ya hazırmış. İşte Cengiz bir gece rüyasında onları görmüş ve birisi ona " bu iki arkadaştan vefa öğren, halka zulmetme, Harezm Şaha olan kininden dolayı halkın günahı ne? " demiş. Cengiz bu rüyadan sonra halkı bağışlamış ve iki arkadaş da böylelikle kurtulmuş.

XXVI. bölüm (1864 - 1887):

İskender Aristo'ya düşmanlık ve çekismenin her yerde bulunduğunu söyleyerek, bunlarda gönlü hoş edecek bir şey bulunup bulunmadığını sorar. Aristo düşmanlık ve nizanın kötü şeyler olduklarını, bazen insanların kendilerini düşmanla kıyaslayıp galip gelmek istediklerini anlatır ve insanlara da ima aklın yol gösterici olması gerektiğini söyler.

XXVII. bölüm (1888 - 2355):

İskender'e çok öfkelenen Dârâ, askerlerini toplar. Cesitli ülkelerin hakanları, kahramanları _ Mengü Kağan, Kara Han, Varka, Bâş, Timürtas, Devâlî _ şahın huzurunda eğilirler.

Dârâ Rum'a sefere hazırlanır. İskender'e Dârâ'nın büyük bir orduyla gelmekte olduğunu haber verirler. Nihayet iki ordu karşılaşır. İskender yeryüzünü tutan, gökleri toza dumana boğan bu kalabalık orduya bakınca üzülür, ancak bu yoldan geri dönmenin imkanı yoktur. İskender böyle düşünürken bir taş üzerinde dövüşen iki keklik görür. Biri zayıf, biri kuvvetlidir. İskender bu keklikleri kendisiyle Dârâ'ya benzeterek fal tutar. Ansızın havadan bir kartal inip güçlü olan kekliği kapar. İskender Dârâ'yı yeneceğine inanır. Bu haber ordu arasında yayılır ve askerler de ferahlık duyarlar.

Sabah olunca iki ordu karşı karşıya gelir. Dârâ'nın ordusunda Moğol, Özbek, Çin, Arap, Maverâü'n-nehr, Semerkand ve Medâyin askerleri de bulunmaktadır. İskender de Frenk i_ linden topladığı askerlerle hazır olarak beklemektedir.

İskender'in ordusundan bir savaşçı atını meydana sürer ve çeşitli hünerler gösterir. Bu savaşçı, Bârik_ı Berberî' dir. Dârâ'nın dokuz pehlivanını yener. Dârâ çok öfkelenmiş tir. Onuncu pehlivan meydana gelir. Zaten çok yorgun olan Bâ rik'i yakalayıp doğuya doğru sürer, ancak onu Dârâ'ya getir_ mez, gözden kaybolur.

Gece iki taraf askerleri çekilir. Sabahleyin bir ha_ berci İskender'e mektup getirir. Mektupta Dârâ'dan öc almak isteyen iki adamın, onu öldürüp İskender'in yanına gelmek is_ dedikleri yazılıdır. İskender bir hile olabileceğini düşün_e_ rek cevap vermez. Biraz sonra Dârâ'nın çadırı kendi adamları tarafından basılır. İskender durumu fark edince, Dârâ'nın ya_ nına koşar, onu yerden kaldırarak başını kollarının arasına alıp ağlamaya başlar. Dârâ başının ucundakinin İskender oldu_ ğunu anlayınca onu över, Tanrı'dan her iki dünyada onun yar_ dımcısı olmasını diler. İskender'e üç vasiyette bulunur. Bun_ lar kendisin katleden iki kişiyi öldürmesi, halkına karşı kin gütmemesi ve kızı Rûşeng'le evlenmesidir. İskender göz yaşı dökerek Dârâ'yı dinler ve vasiyetini tutacağını söyler. Dârâ bunu duyduktan sonra huzur içinde dünyaya gözlerini kapar.

XXVIII. bölüm (2356 - 2407):

Şâir bu bölümde çeşitli öğütlerde bulunur. Herkesin kendi seviyesini bilmesini, hiyerarşiye dikkat edilmesini, ifrat ve tefritten kaçmak gerektiğini, zaten işlerin hayırlı_ sinin da ortada olanı olduğunu söyler.

XXIX. bölüm (2408 - 2431):

Ebu Sâid Küregen, cimriliği yüzünden askerleri tara_ fından sevilmemektedir. Bir savaşta da askerler, bu sebepten taraf değiştirmişlerdir. Nevâyî bu örneği vererek şahın as_ kerle birlik içinde olması gerektiğini anlatır.

XXX. bölüm (2432 - 2465):

İskender Aristo'ya akılla hareket etmenin faydası hak_ kında soru sorar. Aristo, her iste arzulara kapılmadan, akla göre davranmak gerektiği cevabını verir ve bunun yanında ta_ lihin de yaver gitmesinin mühim olduğunu, talihsizlik karşı_ sında tedbirin yeterli olmayacağını anlatır.

XXXI. bölüm (2466 - 2718):

İskender Dârâ'nın vasiyetlerini yerine getirmeye calı_ sıır. Önce Dârâ'yı öldüren iki kişiyi, iki sütuna astırıp, halka onları taşlatır, cesetlerini yaktırır ve küllerini ha_ vaya savurtur. Sonra Rûşeng'e bir mektup yazarak baş sağlığı

diler. Rûşeng'i getirmeleri için emir verir. Dârâ'nın adamlarına maaş bağlar, askerlerine ihsanlarda bulunur. Bütün ülke_lere elçiler göndererek zaferini müjdeler. Mektuplar yazıp kendisine itaat etmelerini, harac vermelerini, hediyeler gönderip huzuruna gelmelerini, aksi halde başlarına gelecek belayı düşünmelerini söyler. Bu mektupları alan sultanların pek çoğu hemen bağlılıklarını bildirir. Keşmir, Hindistan ve Çin hakanları ise farklı cevaplar verirler.

Keşmir şahı Mellûv, kalesinin sağlamlığını, askerlerinin bağlılığını, dağ başındaki hisarın da büyük olduğunu söyler.

Hint şahı, Dârâ ile Rum seferine katıldığını, çok yorun olduğunu, geri döndüğünde memleketi karışık halde bulduğunu, iki üç yıl müsaade etmesini, yoksa bos yere kan döküleceğini yazar.

Çin hakanı askerinin çok, kalelerinin sağlam olduğunu; İskender'in kendisini huzuruna çağırmasının yakışsız olduğunu söyleyerek onun da Dara gibi Çin'e dostluk göstermesini, aksi halde savaşın kaçınılmaz olacağını belirtir.

İskender kendisine bağlılıklarını bildiren şahlara ziyafet verir. Keşmir, Hindistan ve Çin hakanlarıyla savaşmayı düşünürse de kış gelmiştir. Kışı gecirmek üzere Karabağ'a çekilir.

XXXII. bölüm (2719 - 2790):

Bu bölümde kış mevsimi, kışın tabiat üzerindeki etkisi ve bu mevsimdeki içki alemleri anlatılır.

XXXIII. bölüm (2791 - 2812):

Nevâyî, bu bölümde Mecnûn hikayesini anlatır.

Mecnûn soğuk bir kış gününde sabah rüzgarından sevgilisinin sıcaklığını alır ve gözlerini kapatarak rüzgar yönüne doğru giderek Leylâ'nın eşiğine gelir, içeri girer. Gözünü acınca Leylâ'yı karşısında bulup sevinir. Toprağa yüz sürer, gözlerini kapar. Leylâ onu kimsenin görmeyeceği bir yere saklar.

XXXIV. bölüm (2813 - 2844):

İskender Aristo'ya kışın çok soğuk ve fırtınalarının perisan edici olduğunu, buna rağmen halkın niçin bu mevsime rağbet ettiğini sorar. Aristo kışın soğuk ve nemli olduğunu, sıcaktan bunalanların bu mevsimden hoşlandıklarını anlatır. Kış gelelerinin uzun olduğunu, konuşup eğlenmeye, bol bol uyumaya, ilim ve sanat adamlarının çok çalışmalarına imkan verdiğini söyler. Kış gecelerinin ibadete de daha uygun olduğunu sözlerine ekler.

XXXV. bölüm (2845 - 3108):

Kış gecince Iskender askerleriyle Horosan'a gelir. Sonra Keşmir'e yönelir. Keşmir halkı tılsımlı bir kale yapmıştır. Askerler kaleyi görünce şaşırırlar ve Iskender'e gördüklerini anlatırlar. Iskender, Aristo ile beraber kaleyi yakından gördükten sonra cadıra döner. Bir çare bulmak için on bir filozofunu çağırarak toplantı yapar. Filozoflar iyice düşündükten sonra yuvarlak bir top yapıp, içini ilacla doldururlar. İki delik acı içerisine fitil yerleştirirler. Fittilleri atesleyince ortaya çıkacak ses, ışık, koku, duman her yeri kaplayacak ve tılsım bozulup kale kapısı açılacaktır. Iskender buna sevinir. Gerçekten de toptan çıkan ses kalenin tılsımını bozar, ateş kaleyi yakar, duman büyücülerin yüzünü karartır, sıcaklık herkesi halsiz bırakır. Kaledekiler kaçarlar. Sadece şah, hazinesindeki mücevherleri de alarak dağa kacmayı başarır.

Iskender şehre girmek ister. Başta Aristo olmak üzere filozoflar, dumandan bir zarar görebileceği düşüncesiyle ona izin vermezler. Sabah olunca Keşmir halkı bir elçi gönderip kalenin anahtarını Iskender'e teslim ederler. Iskender halkı serbest bırakır, şehre girer ve şahın beraberinde götüremediği değerli eşyayı ele geçirir. Bunların arasında ters çevrilince dökülmeyen, içtikçe bitmeyen bir kadeh vardır. Iskender bu kadehi elinden hiç bırakmaz.

XXXVI. bölüm (3109 - 3170):

Bu bölümde Nevâyî, kâinatındaki her şeyin Tanrı'nın varlığına delil olduğunu söyler. Alemdeki güzellikleri görmenin salikin benlikten kurtulup maksada ermesi, mürşid-i kamilin irsada ulaşması ve cihangîrlik ile mümkün olduğunu belirtir.

XXXVII. bölüm (3171 - 3200):

Horasan'da iki arkadaş vardır. Bunlardan biri Yunan Ülkesine gidip filozoflarla konuşur, bilgi edinir, cihan filozofu olur. Sonra Hindistan'a gider. Hint şahının gözlerine perde inmiştir. Onu yaptığı ilaçlarla iki günde iyileştirir. Şah da onu kedhuda yapar. Filozof, şahın ölümünden sonra yerine geçer. Bunu duyan arkadaşı Hindistan'a gelir ve şah olan arkadaşını vezir yapar.

XXXVIII. bölüm (3201 - 3228):

Iskender Aristo'ya yolculuğun zorluklarının ne olduğunu sorar. Aristo her mesakkatin sonunun iyi olacağını, zahmetsiz iş olmadığını söyler. Yolculuğun sıhhat getirdiğini, hava ve su değiştirmenin faydalarını anlatır.

XXXIX. bölüm (3229 - 3466):

Bu bölümde Iskender'in Kesmir'e gittikten sonra yaptıkları anlatılır.

Kesmir şehri büyüldür. Havası çok sıcaktır, daima rüzgar eser. Bu iki hadiseden kurtulmak mümkün değildir. Iskender filozoflarından bir çare bulmalarını ister. Filozoflar on gün müsaade isterler, ama Iskender üç gün izin verir. Üç gün sonra yel kesilir ve ateş de görünmez olur, fakat sıcak hala halkı kavurmaktadır. Tılsım şahın kapandığı kale dedir. Vaktiyle bir bilgin kalede taştan bir yerde rüzgarı hapsedmenin yolunu bulmuş. Kalenin dışında ağzı dar, dibi geniş bir kuyu varmış. Bu kuyunun dibinde Keyumers zamanından kalma bir ateş tapınağı bulunurmuş. İçinde büyüldü bir tunç hareket ederek sıcaklık saçarak ve bir taraftan da elindeki köruklerle ocağı üfleyerek alevlendirirmiş. Kuyunun ağzında beliren ışıktan da halk aydınlanırmış. Bir kişi bu kuyunun başını kapasa ateş görünmez, insanlar güneş gibi olan bu ışıktan mahrum kalırmış. Iskender kaleyi alınca Kesmir şahı bu büyüldü kullanarak ateşi ve yeli kesmiş.

Eflatun sonunda bu tılsımı çözer. Önce deliğin başını bulup orada bir çadır kurmak gerektiğini söyler. Deliğin iki tarafına bir levha konularak birinde ateş ve birinde de yelin hapsedildiğini anlatır. Eğer bir kişi kuvvetle bu levhalara vursa, levhalar yamulup delikleri tıkayacak, ateş ve rüzgara giden yollar kapanacaktır. Kalenin tepesine kadar yükselecek ateş, bütün halkı yakacaktır. Eflatun bu işi cihan pehlivanı ve cihan şahı Iskender'in yapması gerektiğini söyler. Iskender levhalara vurunca, levhalar yamulur. Iskender ve Eflatun açılan iki deliği katı nesnelerle tıkayıp kaleden çıkarlar. Kaledeki halk ölür. Kesmir şahı Mellüv, kızı Nâz_ı Mihr ve oğlu Fîrûz kurtulur. Mellüv, Iskender'den af diler. Iskender onları bağışlayarak tac ve tahtını geri verir. Mellüv sevincinden ölür. Iskender onun için büyük bir cenaze töreni tertipletir. Kızı Nâz_ı Mihr'i alır, oğlu Firuz'u babasının tahtına çıkarıp ona adaletli bir padişah olması için nasihat eder. Fîrûz babası adına özür diler ve Iskender'e teşekkür eder.

XL. bölüm (3467 - 3524):

Bu bölüm çocukluk ve gençlik hakkındadır. Nevâyî çocukluk ve gençlik döneminin güzelliklerinden bahseder ve bu yılların "hey" diyinceye kadar geçip yaşlılığın geldiğini anlatır.

XLI. bölüm (3525 - 3548):

Gâfil bir genç vardır. Yaşlılığında ibadete kalkışır. Ancak eğlenceye düşkün olduğundan, bu ona zor gelir. Yaptıklarına pişman olmuştur, ama pişmanlık fayda etmez.

XLII. bölüm (3549 - 3591):

İskender Aristo'ya gençlikte ibadetten niçin nefret edildiğini, yaşlılıkta idrakin niçin zayıfladığını sorar. Aristo çocuklukta şuurun olmadığını, çocukluk günlerinin hata yapmaya sebebiyet verdiğini, heveslere göre hareket edildiğini anlatır. Bu yıllarda bazı kimselerin akla, bazılarının nefse göre davrandıklarını; akla göre hareket edenlerin iyi işler yaptıklarını söyler. İhtiyarlıkta kuvvetin yerini zayıflığın aldığını da ekleyerek yaşlılıktan bahseder.

XLIII. bölüm (3592 - 3875):

İskender'in Keşmir'den Hindistan'a gitmesini anlatan bölümdür.

İskender'in Hindistan'a yürüdüğünü haber alan Hint şahı değerli hediyeler, filler, atlar, cariyeler, köleler hazırlar. Hintli filozofları bu hediyelerle beraber İskender'e gönderir. İskender hediyeleri kabul eder, Hintli filozofların sözlerini dinledikten sonra Hint şahını affeder ve iki yıllık haracı bağışlar. Bütün bunları öğrenen şah sırtında kefen, boynunda kılıç İskender'in huzuruna gelir. İskender şahı saygı ve sevgiyle karşılar. Şah İskender'den misafiri olmasını ister. İskender bunu kabul eder, kışı Hindistan'da geçirir.

XLIV. bölüm (3876 - 3926):

Nevâyî bu bölümde afv ve kerem sahibi olmanın fazileti üzerinde durur ve padişahlara bu konuda nasihatlerde bulunur.

XLV. bölüm (3927 - 3965):

Kâr etme sevdasından başına büyük zarar gelen tâcirin hikayesidir.

Bir gece bir tâcir, kervanla yola çıkar. Yolda hırsızlar kervanı basar. Tâcir kurtulur, oğlu ise yakalanır. Tâcir, oğlunu ararken bir şehirde kalabalığın bir yerde toplandığını görür. Başında bir kılıç asılı, kan içinde bir esir bin altına satılmaktadır. Tâcir bu esiri satın alır. Meğerse esir kendi oğluymuş. İkisi başlarından geçenleri saha anlatırlar. Şah onlara çeşitli imkanlar sağlar.

XLVI. bölüm (3966 - 3997):

İskender Aristo'ya her işin neden bir karşılığı olduğunu sorar. Aristo, bunun yaradılıştaki olduğunu, iyi davranışın iyilik, kötü davranışın kötülükle karşılanacağını anlatır.

XLVII. bölüm (3998 - 4204):

Bu bölümde İskender'in Hindistan'dan ayrılıp Çin'e gitmesi anlatılır.

İskender askerleriyle beraber Çin'e hareket eder. Yol üzerindeki çeşitli ülkeleri fetheder. İskender'in geldiğini haber alan Çin hakanı bir yandan askerlerini toplar, bir yandan da barış için çareler düşünür. İskender'e bir elçi gönderir. Elçi İskender'in ordusunun kalabalıklığı karşısında şaşırır. Elçi İskender'e Dârâ gibi, Çin hakanıyla iyi geçinmesini söyledikten sonra, iki şah arasında kinin iki tarafı da zaferden uzak bırakacağını anlatır. İskender kendisinin Dara ile bir tutulmasına öfkelenir. Çin hakanının özür dilemesini ister. Elçi Çin'e dönüp hakana bu cevabı iletir. Hakan askerlerini hazırlar, şehrin etrafına hendekler kazdırır, kaleleri sağlamlaştırır. Nihayet iki ordu karşı karşıya gelir. Çin askerleri İskender'in büyük ordusu karşısında korkuya kapılırlar. Filozoflar hakanı savasta vaz geçirmeye çalışırlar. Halk da İskender'in zaferlerini duyup, hakanlarının boyun eğmesini istemektedir. Hakan bütün bunları düşünerek bir çare arar. Sabah olunca güvendiği bir adama atını hazırlamasını, akşama kadar bir işi olduğunu, dönmezse başlarının çarelerine bakmalarını söyler.

XLVIII. bölüm (4205 - 4435):

Çin hakanı İskender'in karargahına bir elçi gibi gelir. İskender o gece garip bir rüya görmüştür. Rüyasında parlak bir güneşin kendisini aydınlattığını, bu sırada başka bir güneşin de alnına konduğunu anlatıp iki güneşin görülmemiş şey olduğunu söyledikten sonra elçiyi kabul eder ve niçin geldiğini sorar. Elçi hakan tarafından gönderildiğini, kendisine güvenilmezse, el ve ayağının bağlanmasını söyler. İskender bir elcinin bağlanmasının gereksiz olduğunu belirtirse de Aristo'nun ikazı üzerine elçiyi bağlarlar ve İskender'in karşısına bir kılıç koyarlar. Elçi İskender'le yalnız kalınca, elçi olmayıp hakanın bizzat kendisi olduğunu açıklar. İskender şaşırarak ona neden kendi ayağıyla gelip teslim olduğunu sorar. Hakan, başka çaresi kalmadığını, İskender'e itimad ederek geldiğini anlatır. Özür diler ve bağışlanması için ricada bulunur.

İskender bunları duyduktan sonra hakana babasıymış gibi hürmet eder. Hakan ağlayarak dua ettikten sonra, bu sırrı kimseye açmamasını ister. Hakanlığının gururunu kırma_masını, haraç istememesini; haraçtan maksat para, mal ise kendisine tükenmez hazzineler vereceğini söyleyerek onu Cin'e davet eder. İskender bunları kabul eder ve elcinin barış için geldiğini bildirir. Cin adetine göre elçi (hakan) yüzü kapalı olarak geri döner. Ertesi sabah İskender hakana bir elçi göndererek barışı kabul ettiğini söyler.

Hakan İskender'i karşılar, iki hükümdar kucaklaşırlar. İskender, hakanın koluna girer, baba oğul gibi konuşurlar. Ziyafetten sonra ata binerler ve dolaşırlar.

• XLIX. bölüm (4436 - 4485):

Bu bölüm doğruluk hakkındadır. Şâir, "Yalancının evi yanmış, kimse inanmamış." atasözünü anlattıktan sonra, doğru_lukla ilgili öğütler verir.

L. bölüm (4486 - 4513):

Erdeşîr ve Erdevân arasında anlaşmazlık vardır. Erdeşîr barış için elçi gönderir, ama Erdevân kabul etmez. Erdeşîr bunun üzerine devlet adamlarını toplar. Onlara, düşman arasındaki bazı pehlivanlardan bir mektup aldığını, mektupta savaş başlayınca Erdevân'ı öldürüp kendisine getire_ceklerinin yazılı olduğunu söyler. Bu haberi Erdeşîr'in bir adamı vasıtasıyla duyan Erdevân korkar ve barışa razı olur.

LI. bölüm (4514 - 4533):

İskender Aristo'ya insanların neden hata yaptıklarını sorar. Aristo, akıllı kimselerin bile bazen hata yapmalarının Allah'ın kemaline delil olduğunu söyler.

LII. bölüm (4534 - 4743):

Cin hakanı İskender için büyük bir ziyafet verir. Önce misafirlere hazinesini açar. Değerli pek çok hediye_enin arasında harikulade bir cariye ile bir de ayna vardır. Cariye hem çok güzeldir hem de çok güçlü bir savaşçıdır. Ayna ise her iki yüzü de gösterir; bu sayede kimin yalan, kimin doğru söylediği anlaşılır bir aynadır. İskender hediyeleri kabul eder. Ertesi sabah karargahına geri döner.

LIII. bölüm (4744 - 4801):

Misafir ve ev sahibi hakkındaki bu bölümde sair gelen misafire ister şah, ister fakir bir kimse olsun hazırda ne varsa vermek gerektiğini; ziyafette israftan da, cimrilikten de kaçınmak gerektiğini söyler.

LIV. bölüm (4802 - 4819):

Sâh_1 Behrâm_1 Gûr hikâyesidir. Bir gün şah ava çıkar. Acıkınca oradaki üç ev sahibine konuk olacağını, hazırda ne varsa getirmelerini söyler. Ev sahiplerinden biri Karun kadar zengin, fakat çok cimridir. Biri fakirdir, ancak şah için koyunlar keser, her şeyini sebil eder. Diğer akıllıdır, evde ne varsa _yoğurt, ekmek vs._ getirir. Şah akıllı olandan çok memnun kalır, ona sayısız mal verir. Cimri ile fakir ev sahiplerine ise bol bol nesihat eder.

LV. bölüm (4820 - 4843):

İskender Aristo'ya ziyafette nasıl davranmanın doğru olacağını sorar. Aristo misafirin ihtiyacının karşılanması gerektiğini ve müsrifliğin yanlış olduğunu belirtir.

LVI. bölüm (4844 - 4959):

İskender Çin hakanının ricası üzerine kışı Çin'de geçirmeye karar verir.

Ava çıkar, içki meclisleri düzenler, hakanla ve bilginlerle konuşur. Bu arada hakanın hediyesi olan aynanın tilsimini merak eder ve filozoflarına sorar. Onlar daha iyisini yapabileceklerini söylerler. İki guruba ayrılırlar. Bir tarafta Eflatun, Sokrat, Hermes, Belinas; bir tarafta Aristo, Bokrat, Arsimides yer alır. Birinci gurup yer, ikinci gurup gök ilmiyle uğraşır. Sonunda bir üsturlap ve bir ayna yaparak İskender'e götürürler. Üsturlap dokuz kat göğü, ayna da yedi iklimi göstermektedir. İskender buna çok sevinir, filozoflarına ihsanlarda bulunur. Çin hakanı da onlara inciler, mücevherler verir.

İskender, Dara'nın vasiyeti üzerine kızı Rüşeng'le evlenmiştir. Rüşeng çok güzeldir, ama İskender cihangirlik yolunda yalnızlık çekmekte ve Keşmir şahının kızı ile evlenmek istemektedir. Bu düşüncesini filozoflara açarak, onlara danışır. Filozoflar da tahta bir varis gerektiğini söyleyerek onu teşvik ederler. Baharda düğün hazırlıklarına başlanır.

LVII. bölüm (4960 - 5009):

Bu bölüm bahar tasviridir. Sâir baharın neşe, eğlence mevsimi olduğunu söyledikten sonra " gönül bir güzele esir olunca eğlence aramaz, çünkü bir gül için ağlayan gönlün gül

bahcesine meyl etmesi saşılacak bir şey değildir " diye düşünür.

LVIII. bölüm (5010 - 5025):

Bübül ve karga hikayesidir. Karga bülbüle on bir ay sessiz ve üzgün dolaşıp, niçin bir ay bu kadar costuğunu sorar. Bülbül kargaya " ey, asktan nabersiz " diye hitap ederek, on bir ay bağda gül olmadığından üzgün olduğunu, ancak güller acınca costuğunu söyler.

LIX. bölüm (5026 - 5049):

İskender Aristo'ya dört mevsimin insan üzerindeki etkisinin nasıl olduğunu sorar. Arista bu mevsimlerin özelliklerinin sıcak, soğuk, ıslak ve kuru olduğunu belirttikten sonra, insanın da enâsır-ı erbâadan (ates, toprak, su, hava) mürekkep olduğunu söyler.

LX. bölüm (5050 - 5239):

İskender şah da olsa insanın sonunda toprak olduğunu, sahlıktan dolayı ne bir vefa bulacağını, ne de baki kalacağını düşünür. Nâz-ı Mihr ile evlenir. Bir gün onun üzgün olduğunu görüp sebebini sorar. O da Rûseng'i kışkandığını söyler. İskender Rûseng'in soylu, makamının da büyük olduğunu, ancak kendisinin ondan daha güzel olduğunu söyler.

İskender uzun bir zaman zevk ve eğlence içinde yadıktan sonra, bu hayatın kendisini yıprattığını düşünür. Askerlerini toplar, Çin'den ayrılarak doğuya yönelir. Deniz yoluyla Kuzey Afrika sahillerine varır. Yolu üzerinde ne kadar ada varsa almıştır. Dağları, çölleri aşar. Buralarda çok acayip seylerle karşılaşır.

Bu tuhaf seylerden biri karıncalardır. Buradaki karıncalar canavar gibidir ve düşmanı, saldırarak yok ederler.

Altın ve gümüşten iki dağ arasındaki bir vadide, hangi dille konuştukları anlaşılmayan bir kavim yasar. Buradaki herkes sırayla on gün uyur, on gün çalışır ve karıncalar bu dağlardaki hazinenin bekçiliğini yaparlar.

İskender ve filozoflar bu acayip seylere bakınca, Tanrı'nın büyüklüğü karşısında hayrete ve acze düşerler

LXI. bölüm (5240 - 5287):

Şâir bu bölümde tabiatta pek çok tuhafliklar bulunduğunu ve gezip dolaşmaktaki maksadın bunları görmek olduğunu söyler.

LVII. bölüm (5287 - 5313):

Denizde pek çok balık vardır. Bu balıklar dâimâ su bulmak endisesindedirler. Balıklardan biri filan girdapta yaşıyor: bir timsah bulunduğunu, suyu en iyi onun bildiğini söyler. Onu görmek için giderler, ama girdaba kapılıp dağılırlar ve timsah da onları birer birer yutar. Sâir bu durumla ilgili çeşitli öğütler verir.

LXIII. bölüm (5314 - 5325):

İskender Aristo'ya insan idraki ve insanların diğer hayvanlardan ayrı oluşu hakkında soru sorar. Aristo insanın müdrik_i kayınat ve bu sayede de bütün hayvanlardan üstün olduğunu anlatır.

LXIV. bölüm (5326 - 5507):

İskender karınca sürüsünü avlamak için askerlerini hazırlar. Cölde ilerleyebilmek için bu şarttır.

Askerler vahşilerle savaşır. Ellerinde ucu demirli sopalarla saf bağlamış vahşiler, İskender'in pek çok askerini yenerek esir alırlar. Asker korkuya kapılır. İskender de endise içindedir. Bu sırada yüzü örtülü bir kahraman atını meydana sürer ve İskender'i selamlayarak Vahşî'ye saldırır. Zorlu bir dövüşten sonra Vahşî'yi yakalar. İskender çok sevinir, kahramana kim olduğunu sorar. Yüzündeki peçeyi kaldırdınca, kahramanın Çin hakanının hediye ettiği güzel, olduğu anlaşıyor.

İskender meclis kurar. Esir edilen Vahşî'yi de getirir. Onu, elini çözdürerek yanına yanına oturtur, yiyecek ve içecek verir. Vahşî dua ve teşekkür eder. Vahşî tuttuğu esirleri de İskender'in huzuruna getirir. Bunların arasında Bârik_i Berberî de vardır.

LXV. bölüm (5508 - 5550):

Bu bölüm ayrılık ve ayrılık acısı hakkındadır. Sâir, kendisinin de ayrılık esiri olduğunu belirterek sunları söylüyor: " Göz yaşım bağır kanından dolayı renkli oldu, başım ayrılık içinde derde düştü. Kimse benim gibi incinmesin, ayrılık elinde güçsüz düşmesin. Bu melal bana sonsuz oldu, benim ayrılık akşamında hiç kavuşma yoktur. "

LXVI. bölüm (5551 - 5564):

Cöllerde dolaşan Mecnûn, baştan ayağa kadar dertlidir. Uzun zamandır Leylâ'dan ayıdır ve ayrılık yarası tenini sızlatır. Takatı kalmamıştır. Bu sırada Leylâ'dan bir mektup alır ve her şeyi unuttur.

LXVII. bölüm (5565 - 5581):

İskender Aristo'ya " Niçin cemiyet arasında ayrılık istenmeyen ve kavuşma istenen bir şeydir?" diye sorar. Aristo çeşitli fikirlerini söyledikten sonra, insanın canından çok sevdiği bir kimseyi canından çok istemesinde şaşırılacak bir şey olmadığını söyler.

LXVIII. bölüm (5582- 5767):

İskender coldeki karıncaları yok etmek üzere harekete geçer. Vansiler, onar gün uyuduklarında karıncaların kendi_lerini koruduklarını söyleyerek öldürülmemeleri için Isken_der'e yalvarırlar. İskender, karıncaları vansilere bağışla_dıktan sonra altın ve gümüş dağları görmek ister. Vansiler dağların on günlük uzaklıkta ve yolun tehlikelerle dolu oldu_ğunu söylerler. Yedi günlük yolda su yoktur, otlar zehirli_ dir; hava çok sıcaktır ve pek çok yılan vardır. İskender bun_ları duyunca gitmekten vaz geçerek kuzeye, Rum'a yönelir.

Rus ve Frenk ülkelerini geride bırakır ve bir yere ulaşır. Burası harap bir haldedir. Şah nedenini sorar. Halk ülkelerinin bir sınırının Kayruvan olduğunu, arada bir dağ bulunduğunu, dağın arka tarafının afet olduğunu anlatır ve kendilerine hücum eden Ye'cuc'dan şikayet ederler. Ye'cuc ucu göklere yükselen bir dağda oturmakta ve yılda iki defa senre_ inio her şeyi talan etmektedir.

İskender buraya yerleşerek bir care düşünür. Şehrin etrafına derin hendekler kazarlar. İskender Rus, Frenk, Sam ve Rum'a adamlar gönderip mimarlar, ustalar; bakır, tunc, princi, demir, kurşun, kömür, odun getirtir. Bir süre sonra Ye'cuc şehre gelir. Askerlerin bir çoğunu öl_dürürler, öldürdükleri savaşçıları atlarıyla beraber yerler. Önüne gelene düşman olup olmadığına bile bakmadan saldırır_ lar. Akşam olunca asker kaleye çekilir. Ye'cuc sürüsü dağı ve çölü doldurur. İskender bu işe kalkıştığı için pişmandır, ama tamammül etmek ve düşünmek gerektiğini anlar.

Ye'cuc iki dağın arasındaki dereye ulaşır. İskender de filozoflarıyla beraber dereye gelir ve derenin en yakın yeri_ ni ip çekerek hesaplarlar. Gece gündüz altı ay çalışarak, bin sanatkar ustas İskender seddini tamamlarlar. Böylece halk Ye'cuc zulmünden kurtulur.

Nevâyî, bu set hakkında tarih kitaplarındaki çeşitli rivayetleri de anlatır.

LXIX. bölüm (5788 - 5843):

Şâir, bu bölümde insanların sonunda yok olduğunu, ya_ şanılan zamanın kıymetinin bilinmesini, ahbabın bulunmaz bir cevher olduğunu söyleyip, dünyanın vefasızlığından bahseder. Vatandan ayrılmamak ve gurbet acısına heves etmemek, eğlence_

den ömrün muradını almak ve gençlik günlerini hoş geçirmek gerektiğini de anlattıktan sonra vatan sevgisinin imân nişanı olduğunu söyler.

LXX. bölüm (5844 - 5857):

Zindan saydığı yuvasından kaçıp bir zaman sonra geri dönen kusun hikayesidir. Kuş döndüğü zaman yuvasının harap olduğunu görür. Yine de dikenli bir yuvanın murassa bir kafesten daha iyi olduğunu düşünür.

LXXI. bölüm (5858 - 5875):

İskender Aristo'ya vatanın insan tabiatına murat ve alıştığı meskeninde huzur yeri olmasının sebebini sorar. Aristo insanların alıştığı şeyden mutlu olduğunu söyler.

LXXII. bölüm (5876 - 6005):

İskender bütün dünyayı aldığını, yeryüzünde ne varsa hepsini gördüğünü, denizleri merak ettiğini düşünür. Bilginleri çağırarak onlara bu düşüncesini açıklar. İçlerinden biri karşı çıkarsa da İskender, onu makul bir şekilde reddeder. İskender'in ikna edici sözlerine bilgin, verecek bir cevap bulamaz.

İskender üç bin gemi hazırlatır. Kimin hangi gemiye bineceği belirlenir. Müneccimler üsturlabla, yolculuk için iyi saatin gelmesini beklerler. İskender halkına bakıp onlara çeşitli nasihatler eder. Halkın hepsinden memnun kaldığını, hangi işe kimi tayin ettiyse, onun sözünden çıkmamalarını söylediikten sonra vedalaşır. Halk bu sözleri duyup ağlamaya başlar ve duâlar eder.

LXXIII. bölüm (6006 - 6057):

İskender bilginlere deniz hakkında soru sorar. Bilginler " Sokrat cevaplasın " derler. Sokrat yedi denizi (bahr_1 Rum u Frenk, Bahr_1 Magrib, Bahr_1 Zeng, Bahr_1 Habes, Bahr_1 Hind, Derencer suyu, Masrik suyu) tek tek anlatır.

LXXIV. bölüm (6058 - 6067):

Doğuda büyük bir hazine olduğunu duyan aç gözlü bir adam, hazineyi bulmak için yola çıkar. Nice yıl deniz ve cöl_leri geçer, pek çok bela ile karşılaşır. İstedığı yeri bulmaktan vaz geçtiği zaman ise ecel yetişmiştir.

LXXV. bölüm (6068 - 6087):

İskender Sokrat'a yer kürenin tamamen suyla çevrili

olmasının sebebini sorar. Sokrat suyun çukurlara meyl ettiğini, bu yüzden yüksek yerlerde su olmadığını anlatır.

LXXVI. bölüm (6088 - 6369):

İskender yedi denizi ve on iki bin adayı fetheder. Yaptıklarını yazarak bir güvercinle Rum'a haber verir. Denizde on iki yıl geçmiştir. Gemilerde bulunan halk ve askerler geri döneceklerini zannederlerken İskender yeni bir yolculuğa hazırlanır.

Sokrat bir gemi dolusu evrakı nemden korumak için sandıklara yerleştirerek, ağızlarını katranla kapatır.

İskender halkı toplayarak, onlara iki yıl gidis ve iki yıl dönüş olmak üzere dört yıl daha denizlerde dolaşacağını, gelmek istemeyenlerin geri dönebileceklerini söyler. Halk bu sözlerle üzülür ve ölünceye kadar sahlalarının yanında kalmak istediklerini belirtirler. İskender buna sevinir. Sadece yolculuk için ihtiyac duyulmayan iki bin gemiyi Rum'a gönderir. Yedi yüz gemiyi ayırarak dört yıl kendisini beklemelerini söyler ve üç yüz gemiyle hareket eder.

Dalgalı denizde zorluklar içinde ilerlerler. Bir yıl, dokuz ay geçtikten sonra İskender Sokrat ve İlyas'ı çağırır. Gemileri durdururlar.

Nevâî bu konuya ait iki rivayetten bahseder. Biri sandık gibi bir şişe yaptırılarak suya indirildiği rivayeti olup, pek müteber tutulmaz. İkinci rivayet İskender'in bu yolculuk sonunda velilik ve peygamberlik makamına ulaştığı yoludur.

İskender dönüş yolculuğunu bir yılda tamamlayarak deniz kenarına ulaşır. Çok yorgun bir haldedir. Ölümünün yaklaştığını hissederek hic durmadan, gece gündüz atını sürer. Temmuz sıcağında kumlar üstüne düşer, kaygı ile göz yaşları doker.

LXXVII. bölüm (6370 - 6419):

Sâir cihanda beka olmadığını, sonunda gafil ile bilgili, fakir ile şah arasında bir fark görmeksizin ölümün insanı yakaladığını söyleyerek cihan fatihi İskender'i örnek olarak anlatır.

LXXVIII. bölüm (6420 - 6431):

İskender Lokman'a neden cihan aysı ile işi olmadığını ve bozuk bir vîrâneyi mekan tuttuğunu sorar. Lokman âleme hic meyletmediğini, böylece âlemin de kendisini gama düşürmediğini, yokluğa doğru adım attığını ve bu vîrânenin bile kendisine fazla geldiğini anlatır.

LXXIX. bölüm (6432 - 6441):

Bir dilenci Lokman'a bu kadar bilgili olmasının sebe_ bini sorar. Lokman, cahile bilgiyi bilgili kimsiden öğrenme_ diğini söyleyerek bilgisiz kimsenin yaptığı her şeyi kötü sa_ yarak aksini yaptığını anlatır.

LXXX. bölüm (6433 - 6603):

İskender ecelinin yaklaştığını anlayınca annesine bir mektup yazar. Yas tutmamasını, halka ölü sofrası kurdurup nekresi yedirmesini vasiyet eder. Adamlarına da nasını Isken_ reriyye'ye götürüp, bir eli tabutun dışına çıkarılarak, oraya gömmelerini söyler. Sonra hayata gözlerini kapar. Halk üzü_ lür. Ölümünü haber alan annesi ağlayarak koşar. Uzaktan oğlu_ nun tabutunu görüp İskender'e " Hoş geldin, ey aziz misafir, bu cariye senin kurbanı olsun." diye seslenir.

İskender'in defnedilmesinden sonra nice gün ağlasır_ lar.

LXXXI. bölüm (6604 - 6698):

Yedi filozof (Eflatun, Sokrat, Bokrat, Belinas, Hermes, Furfuniyus, Aristo) İskender'in annesine gelip bas sağlığı dilerler. Annesi onların mateminin kendisinden çok olduğunu, daima İskender'le beraber olduklarını söyler.

LXXXII. bölüm (6699 - 6713):

Eli kesilen bir mazlûmun hikayesidir. Eli kesilen ki_ si halktan kaçarak kendisi gibi dertli birini arar ve onunla dardını paylaşır.

LXXXIII. bölüm (6714 - 6725):

Nevâyî bu bölümde aynı derdi paylasanların cabuk an_ lastıklarını anlatır.

LXXXIV. bölüm (6726 - 6763):

Nevâyî bu bölümde sözü tamamladığını söyledikten son_ ra İskender'i kendisine benzettiği, hatta II. İskender dediği Sultan Hüseyin Baykara'yla İskender'in mukayesesini yapar. Sultana ve sehzadeye dualar eder.

LXXXV. bölüm (6764 - 6873):

Sâir Aristo, Eflatun, Sokrat, Bokrat, Fisagurs, Aski_ linus ile beraber İskender'in hıred_nâmelerindeki ve bir seh_ zadenin bilmesi gereken bilgileri sıraladıktan sonra kendisi

de bazı öğütler verir.

LXXXVI. bölüm (6874 - 6885):

Sâir, bilgisiz bir kimsenin şaha nasihat ettiğini duyduğunu söyleyerek bunun edepsizlik olduğunu anlatır.

LXXXVII. bölüm (6686 - 6915):

Nevâyî başkalarına danışarak davranmanın faydalarını anlatır. Kendisinin göklere yıldız yerine saçtığı bu söz incilerinden şah ve şehzadenin de nasibini almalarını ümid eder.

LXXXVIII. bölüm (6916 - 6947):

Sâir bu bölümde Tanrı hükümlerine uymak ve peygamberin yolunda gitmek gerektiğini söyler. Şahın adaletle halka davranmasını öğütleyip, ona Tanrı'nın her iki cinanda yardımcı olması için dua eder.

LXXXIX. bölüm (6948 - 7214):

Son bölümde hamseyi yazısı hakkında bilgiler verir.

Hamseye baslamakta zorluklarından dolayı tereddüt etmektedir. Bu sırada bir ses isiterek cesaretle Câmî'nin dergâhına yaklaşır. Câmî, onu över ve melaleti bırakıp kalemi eline almasını söyler. Nevâyî bu sözü duyunca yeniden dirilmiş gibi olur. Hamseyi yazmaya başlar. Hamsenin bes hikayesini birer beyitte sıraladıktan sonra eseri Câmî'ye götürür. Nizâmî'nin otuz, Husrev'in on yıla yakın bir zamanda kendisinin iki yılda, hatta bu süre içinde sabahtan akşama kadar halkın derdiyle de uğraştığı düşünülürse altı ayda hamseyi tamamladığını anlatır.

Câmî kolunu Nevâyî'nin sırtına koyar. Bu sırada Nevâyî kendisini bir banchede görür. Kalabalık arasından biri selam verir. Hasan Dihlevî olduğunu, bu bezmde herkesin bulunduğunu, Nevâyî'nin onlarla görüşmesini söyler. Nevâyî, o ne derse hepsini kabul eder. Aralarında yüz kulaclık bir mesafe kalınca mecliste oturanlar ayağa kalkarlar. Dihlevî, onları tek tek adlarını söyleyerek tanıtır. Nevâyî, Nizâmî'yi görünce toprağı öper. Nizâmî ile oturup konuşurlar. Nevâyî, şaha duâ etmesi için ona rica eder. Nizâmî sözü Husrev'e bırakır. Husrev duâsını bitirince herkes "âmin" der. Duâdan sonra Nevâyî hamsesini koynundan çıkararak yere atar ve ağlayarak " Bunu ben değil, siz tamamladınız. Kerem edin ve lutf edip bir defa bakın ki halk da onu kabul etsin " der. Nizâmî hamseyi yerden alır. Câmî duâ eder ve herkes bu duâya katılır.

Sonra, Nevâî'den şaha duâ etmesini isterler. Bu sırada Nevâî kendisine gelir ve Câmî'nin evinde oturduğunu farkeder. Câmî hayretle ne olduğunu sorar ve Tanrı'ya şükretmesini söyler. Nevâî yer öpüp dışarı çıkar ve Allah'a şükrederek hamseyi bitirir.

c) SEDD_i İSKENDERî'NİN NÜSHALARI

Sedd_i İskenderî'nin Türkiye'deki yazma nüshaları tesbit edebildiğimize göre on dört tanedir. (Nevâî'nin eserleri hakkında bk. Levend, A. S. Türkiye kitaplıklarındaki Nevâî yazmaları, TDAY Belleten, Ankara 1958, s. 127-209; Hakimov, M. Navoiy asaları gülezmalarının tavsifi, Taskent 1983, s.197; Ekman, J. Die Tschagnataische Literatur, PhTF, 1959, s.304 - 402).

• Eserin tertibinde karşılaştırdığımız nüshalar:

Revan nüshası (R):

Topkapı, Revan ktb. no 808'de kayıtlı külliyatta yer alan bu nüshanın müstensihisi Dervîş Muhammed Tâkî'dir. H. 901'de Herat'ta istinsah edilmistir. 802 varak olan nüshada manzum eserler dört sütun üzerine yazılmış olup, her sayfa 27 satırdır. Yazı taliktir. 2 minyatür vardır. Cildin boyutları 32,1*23,5; yazının ki ise 25,6*16,8 cm.'dir. Koyu kahverengi mesin ciltlidir.

Sedd_i İskenderî, külliyatın 354b -422a varakları arasında bulunmaktadır. Metnimizin sonunda H. 901 senesi kaydedilmiştir.

Paris nüshası (P):

Paris, Bib. Nat. Suppl. Turc. no 316 -317'de kayıtlı iki cilt halinde bulunan bu nüsha Ali Hicrânî tarafından Herat'ta, H.933 tarihinde istinsah edilmiştir. Yazı nesh - talikdir. Minyatürlü, fevkalade süslü ve lüks bir nüshadır (bk. Blochet, Türkçe yazmalar kataloğu, c.1, s 308-311). Sedd_i İskenderî külliyatın 395b -468b varakları arasında bulunmaktadır.

Fatih nüshası (F):

Süleymaniye, Fatih ktb. no 4056'da kayıtlı külliyatın müstensihisi ve istinsah tarihi belli değildir. Cildi siyan mesin kaplıdır. Cildin ebadı 36*24, yazının ki ise 26,4*17,4 cm.'dir. Yazı nesh kırmızı olup, her sayfa manzum eserlerde 27, mensur eserlerde 29 satırdır.

Sedd_i İskenderî külliyatın 399b - 465a varakları arasındadır.

Süleymaniye nüshası (S):

Süleymaniye ktb., Ayasofya böl. no 3854'te kayıtlı namse külliyatıdır. Nüshanın yazıldığı yer ve müstensihisi

belli dağildir. Dört sütun üzerine yazılmıştır. Yazı ince taliktir.

Bodleian Library nüshası (B):

Bodleian kütüphanesinde MS Elliott 339 numarayla kayıtlı olan bu nüshanın fotoğraflarından faydalandığımız için yazmanın özellikleri hakkında detaylı bilgi vermek mümkün olamamıştır.

Dört sütun üzerine yazılmıştır ve her sayfa 21 satırdır.

Leningrad nüshası (LG):

Gosudarstvennaya Publicnaya biblioteka im. ME. Saltıkova-Şcedrina, Vost.558'de kayıtlı külliyatta sırayla şu eserler bulunmaktadır: Cihîl hadîs, Nazmü'l-cevâhir, Hayretü'l-ibrâr, Ferhâd u Şîrîn, Leylâ vü Mecnûn, Seb'â-ı seyyâre, Sedd-i İskenderî, Lisânü't-tayr, Dîvân, Mecâlisü'n-nefâis, Târîh, Münseât, Mahbûbu'l-kulûb, Hamsetü'l-mütehayyirîn, Risâle-i muammâ, Vakfiyye bulunmaktadır. Sedd-i İskenderî, 210b - 286a varakları arasındadır.

H. 1001 - 1004 yıllarında Kızıl_Akaç sehrinde Nâzar Ali Feyzi tarafından istinsah edilmiştir. Dört sütun üzerine ve her sayfa 25 satır olarak yazılmıştır. Yazı taliktir. [bk. Volin, S.L., (çeviren. Rasime Uygun) " Leningrad kitaplığındaki Nevâyî yazmaları hakkında", TDAY Belleten, Ankara 1955, s 138 - 139].

Nüshanın ancak fotoğrafları üzerinde çalışma imkanımız oldu. Bu sebeple kırmızı mürekkeple yazılmış başlıklar fotoğraflarımızda görünememiş ve LG nüshasında başlıklar karşılaştıramamıştır.

d) Metnin tesbiti ve tertibi:

Metnin tesbit ve tertibini yaparken en eski istinsah tarihini taşıması, Herat'ta yazılmış olması ve tam bir külliyat içinde yer alması sebebiyle Revan nüshasını esas aldık. Nüshalar arasında büyük farklar olmayıp, imla ve ifade bakımından R, F, P ile S, B, LG nüshaları kendi aralarında birbirine daha yakındır.

R nüshasında bulunmayıp, diğer nüshalarda yer alan iki bölümü metin içine aldık ve R nüshasında bulunmamasını nüsha farkları arasında gösterdik.

Metnimizin tesbitinde kabul ettiğimiz imlâ ve transkripsiyon esasları:

Arapça ve Farsça kelimelerin ikili söyleyişleri ile ilgili olarak kelimelerin vezin ve kafiye göre okunuslarını tercih ettik.

Farsça, vâv_ı madûle bulunan kelimeleri vezne bağlı kalarak bazen uzun, bazen kısa hece okuduk.

Metnimiz manzum metin olduğundan, özel isimler için ise tam bir dizin verdiğimizden, noktalama işaretleri ve büyük harf kullanmadık.

Metin transkripsiyonunu Türk ilmi transkripsiyon kılavuzuna göre yaptık (Arat, R. R., Türk ilmi transkripsiyon kılavuzu, İstanbul 1946, 36 s.)

kitāb_1 sedd_1 sikenderī
min_manzūmāti efṣaḥu's_ṣuārā
emīr 'alī šīr el_meshūr
bi_nevāyī

R354b, S198b, F399b, B210b, P395b, LG210b,

- 1 1 hudāyā müselleṃ hudālıǵ saṅga
 birev şeh ki de'bi gedālıǵ saṅga
- hudāvend_i bī_misl ü mānend sin
 hudāvendlerǵa hudāvend sin
- 2 zeber_destler zīr_destiṅ siniṅ
 biyikler kilip barça pestiṅ siniṅ
- saṅga körgüzüp mevc_i deryā_yı cūd
 sin eylep 'ıyān kār_gāh_ı vūcūd
- 3 5 vūcūd ehliniṅ kāmı vūcuduṅ bile
 kilip cūd_ı kāyim vūcuduṅ bile
- vūcuduṅ kaçan kılsa zāhir kıdem
 bolup barça esyā vūcūdı 'adem
- 4 zamānī ki kevneyn ma'dūm idi
 'adem teng_nāyıda mektūm idi
- ni kün 'ārızıdın bar irdi nişān
 ni tūn tūrrası anda 'anber_feşān
- 5 seherdin felek zālı rū_tāze yok
 şafaqdin yüziǵe aniṅ ğāze yok
- 10 ni eflāk ü ni muttasıl anda devr
 ni il ni aniṅ devridin ilge cevır
- 6 ni 'ālem diyārıdın āşār hem
 ni peydā diyār içre deyyār hem
- sīn ol nev' mevcūd idiṅ bel vūcūd
 ki būdunǵa yok irdi neṅ ne_būd
- 7 'ıyān bolmayın baḥr_ı zātiniṅǵa mevc
 aniṅ mevcıǵa ni ḥazīz ü ni evc
- cemāliṅ ki mihr_i cihān_tāb olup
 hafā perdesi içre nā_yāb olup
- 8 15 cemāliṅǵa çün kim zuhūr istediṅ
 kuyaşiniṅǵa ifşā_yı nūr istediṅ
- bu nev' iktizā eyledi hūbluk
 ki kılǵay sin iẓhār maḥbūbluk

// 1 hudālıǵ: S, B, LG, F 'te hudālık / gedālıǵ: S, B,
LG, F 'te gedālık //

- 9 çü maḥbūbluḡ emri pinhān imes
ki tā bolmaḡay ‘āşık imkān imes
- çü bar ḥüsnā ‘ışık lāyık besī
kirek boldı ḥüsnūḡā ‘āşık besī
- 10 çü bir cünbiş itti ‘ıyān baḥr_ı zāt
pedīd oldı emvācıdın kāyināt
- 20 iki ḥarf emrin kılip nükte_ver
‘ıyān eylediḡ munça dil_keş şuver
- 11 çü kıldıḡ melek ḥaylını cılve_sāz
alar kısmeti boldı zıkr ü niyāz
- iki üç ü dört açılıp perleri
ḥarīm_i celālīḡ kebūterleri
- 12 tilep ol kebūterler ārāmını
yasadıḡ felek ḡasrınıḡ tamını
- çü eflāk tarḡıḡa çıktiḡ kalem
havā şafḡasıḡa çıkıldı raḡam
- 13 25 tokuz günbed ol nev‘ çıktiḡ bülend
ki vehm anda rüst eyley almas kemend
- kilip bir biri içre her bir nihān
fezā her birige cihān_der_cihān
- 14 alar cevherini basıt eylediḡ
birin sikkizige muḥīt eylediḡ
- barı bir biri cevfade tū_be_tū
biri birge vā_best olup mū_be_mū
- B211a 15 barın ṭab‘ bir cānib aylandurup
burunḡı barın ṭab‘ ile yandurup
- 30 bolup ol sikizniḡ medārı aḡa
taḡarrük ara ihtiyārı aḡa
- 16 yana birde sebt eylediḡ sābitāt
aḡa seyr ammā bularḡa sebāt
- tüşüp devr ara cām_ı nılūferī
aḡa berg yüz miḡ şeref gevheri

/ 29 burunḡı: P‘te burunḡı /

- 17 muraşsa‘ cevāhir bile bolsa cām
velī devr ara cām tapsa hīrām
- niçe bar ise seyr zāhir aṅga
ni taṅg muḥkem olsa cevāhir aṅga
- S199a 18 35 bolup cilve_ger yüz tümen mäh_veş
velī cilve içre sükūn birle h̄veş
- yana birni öndür ḥişār eyleding
birevni aṅga kal‘a_dār eyleding
- P396a 19 mühendis şī‘ārı taḥammül işi
taḥammüllük ol nev‘ bolmay kişi
- baṭī_rūlğı ḥilm ayağı kibi
girān_cānlığı şabr tağı kibi
- LG211a 20 közidin belā rahnesi açılıp
demidin nuḥūset otı sağılıp
- 40 kara yüz bile çarḥ_ıgerdūn_nişīn
niçük kim ḥarās öyi üzre çibin
- 21 yana birni bir ma‘bed itting vasī‘
anıṅ ‘ābidi ḳadr ara bes refī‘
- sa‘ādet ziyāsın saçıp mihr_sān
yüzinde şeref ḥullesi ṭaylesān
- 22 açıp kīmiyā_yı sa‘ādetḳa yol
felek ḥānekāhıda ḡazzālī ol
- felek gūnbedi içre ḳandīl dik
veyā ‘arş burcıda cibrīl dik
- R355a 1 45 bolup yaḥşılıḳḳa münīr aḥterī
ḥarīdārlığını diyin müsterī
- yana birni bir maḳtel itting ‘acīb
anıṅ sākini ḳātili bes meḥīb
- 2 kişi tīgıdın tapmayın behr amān
bişinci memālikde ol ḳahramān
- kilip lem‘a_ı tīgı berḳ_ı belā
hem ol su ara ḥalk ḡarḳ_ı belā

// 37 taḥammül: F ‘te te‘emmül / taḥammüllük: S, B ‘da
taḥammüllük// 43 açıp: LG, F ‘te tapıp// 45 yaḥşılıḳḳa: S ‘de
yaḥşılıḳ //

- F400a 3 bolup şīve il boynın urmaq aṅga
itik tīg ile baş uçurmaq aṅga
- 50 kisük başnıṅ kāsesein cām itip
velī kan mey orniğa āsām itip
- 4 kilip iş aṅga çarḥ devride qahr
қадеһ devride eyle kim қатре zehr
yana birni bir ravza kıldıṅ nezeh
muqimi anıṅ ḥūrdın hem fereh
- 5 dimey ḥūr kim çarḥ mülkide şāh
aṅga taht_1 fīrūze ārām_gāh
sipihr ehliniṅ zīb ile zeyni ol
dimey ‘aynı ol қурретү'1_‘aynı ol
- 6 55 bolup zāt_1 rahşende mirʼāt aṅga
glivāh uşbu daʼvide zerrāt aṅga
biri günbed_i çarḥ_1 gerdān ara
anıṅ dik ki zer_şemse eyvān ara
- 7 yana birni tāk_1 bülend eylediṅ
muqim anda bir nūş_hand eylediṅ
kuyaş çehrelig şūh_i berbat_nūvāz
ki cān riştesi tār aṅga çalsa sāz
- 8 çū tārığa destān güzāriş birip
bağırlarğa tırnağı ḥāriş birip
- 60 kaçan hoş_nevā lahn būnyād itip
eger ‘aql_1 küll bolsa feryād itip
- 9 kayan kim yitip berbatıdın neḡam
ni yol anda tapıp küdüretni ḡam
felek tākıda ün çikip köṅgli tinç
bolup eyle kim dāyire içre senc
- 10 yana birni kıldıṅ kütüb_hāneī
içinde kitābetde ferzāneī
müdekkik zamīride memlū fūnūn
kilip diqqat ehli ara zu_fūnūn

// 54 ‘aynı, S ‘de zībi // 59 tārığa, R, S, B, P ‘te
barığa //

- 11 65 işi ser_be_ser lu' b u nîreng olup
su dik kayda kim tüşse ol reng olup

şî'ârı hîrâş_ı kalem eylemek
nüket şafha üzre raqam eylemek
- 12 felek dürcide levh_i der_gâh dik
devât üzre bir naqş_ı pergâr dik

yana birni sâz eylediñg turfa deyr
anıñg sâkinin eylediñg tîz_seyr
- 13 barıdın itikrek hîrâmı anıñg
velî tigmeyin yirge gâmi anıñg
- 70 menâzilğa bat bat kılıp işti'âl
atın gâh aytıp bedr gâhî hilâl
- 8211b 14 vebâl ü şeref körgüzüp sür'ati
gehî za'fı artıp gehî kuvveti

felek devride sür'ati içre zûr
tigirmen taşu üzre andağ ki mûr
- 15 çü abâğa bu nev' birdiñg şîfât
alar tahtıda eylediñg ümmehât

ata yitti vü dört kıldıñg ana
netice üç ittiñg bulardın yana
- 16 75 ni tañg ger ana dört kıldıñg mubâh
ki dört oldı şer' içre câyiz nikâh

biriniñg mizâcını tîz eylediñg
anıñg tab'ını şu'le_hîz eylediñg
- 17 birige birip luţf_ı tab'_ı hayât
hayât ehliğa birdiñg andın necât

birin sâyir ittiñg niçük kim sîmyâ
şînâ'at içre mir'ât_ı gîtî_nümâ
- 18 yasadıñg kesâfet biriniñg işin
ki ol boldı bu işdin esfel_nişin
- 80 birip bu tezevvüçka peyvend hem
pedîd eylediñg niçe ferzend hem

- 19 birige hicr cismidin tūşedür
aṅga naḳd bil kim ciger_gūşedür
- birige nümū cilvesidin ḥayāt
ḳadı tūbī vū ney_şeker bil nebāt
- 20 birin luṭf ara cevher_i cān diyin
aṅga āb_hūr āb_ı ḥayvān diyin
- muṅga tigrū ḳıldiṅ merātib neverd
ki açtıṅ beşer gūli iḳre verd
- S199b 21 85 açılğaç bu gülşende insān gūli
ni insān gūli bağ_ı rıdvān gūli
- teniğa şerefdin revāc eylediṅ
başın hem sezā_vār tāt eylediṅ
- F396b 22 ḳılıp köṅglini rāz gencinesi
yüzin eylediṅ zāt āyīnesi
- aṅga eylegeç nūr_ı ḥüsnüṅ zuhūr
oḳuban melek ḥaylı allahu nūr
- LG211b 23 çü bu nev' mevcūd ḳıldiṅ anı
melāyikke mescūd ḳıldiṅ anı
- 90 kayu közgüde tutsa 'aksıṅ vüçüd
melāyik niçük ḳılmağaylar sücüd
- 24 baş indürmegēn eylep izhār_ı ṭa'n
ni taṅ ṭa'n nūnı aṅga ṭavḳ_ı la'n
- çü birdiṅ aṅga rütbe mundak bülend
ḳılıp köṅglini sıvmekiṅ ercümend
- 25 çü 'ışkıṅ otı saldı köṅgline tāt
ḳuyaşıṅ yüzidin kiterdiṅ seḥāb
- ḳuyaşıṅğa ḥod māni'ī yok idi
ḥicābı anıṅ özlüki oḳ idi
- 26 95 çü ref' eylediṅ ol ḥicābın anıṅ
füzūn eylediṅ 'ışkı tātın anıṅ
- sini kördi her yan ki saldı közin
çü barı sin olduṅ itürdi özin

// 82 cilvede n. : R, P 'te tūbī vū n. // 93 kiterdiṅ:
S 'de kiterdin //

27 'aceb hâl kim bolsa 'ayn_1 şühûd
çıkarğay birev cânıdın şevk_1 dūd

zihî tūrfa ma'sûk_1 'âşık_nevâz
ki kılmakğa öz hûsnini cilve sâz

R355b 1 kerem birle halk eylegey 'âlemi
bu 'âlemdə maqşûd anğa ademi

100 ğaraž âdemi anğa 'âlem tufeyl
ni kim ğayr_1 'âlemdür ol hem tufeyl

2 kişi körmemiş hergiz andak kişi
ki 'âşıkğa 'âşıklık olğay işi

yaķın anğlasam ğayr bardur 'adem
özünĝ 'âşık u 'ışık u ma'sûk hem

3 çü ma'sûk u 'âşık sin oldunĝ tamâm
saňa 'ışık 'uşşakdın ve's_selâm

II

(3) münâcât ol kerim_i hallak ve mükrim_i 'alêl_ıtlâkğa kim
kereminiĝ kâfı ser_keşlik bile (4) yazuk kâfını yirge pest
kılur ve râsı rây_1 'âlem_ârâ bile ma'siyet 'aynın kör iter
ve mîmi (5) lutf_1 'amim bile haṭâ haṭṭığa 'afv rakamı çiker
ve öz cirmi âlâyişin demek ve baħr_1 ğufrânıdın yumak istemek

4 leke'l_ħamdu yâ ekreme'l_ekremîn
kerem ehlin itken gedâ_yı kemîn

F400b 5 105 kerim olsa 'âlemdə her nev'sâh
anğa sin kerem kıldınĝ ol dest_gâh

6 keremdin kişi kayda saçkay direm
direm sin anğa kılmağunça kerem

kerem ehli ger sâhib_i tâc irür
ki h'ân nevâlinĝğa muhtâc irür

B212a 7 anğa sin hazâyin iligin açıp
çü saçmakğa emr eyleben ol saçıp

bes ol fi'l_ħakîka kerem_kîş imes
özünĝ mükrim ol birip biş imes

8 110 çü sin mükrim ehl_i keremdür sebeb
disem ekremü'l_ekremîn ni 'aceb

// II 'afv: S'de yok / yumak: R, S, LG 'ta bolmak, B'da amân
// 104 itken: S'de itkey //

munğa özge ma'nâ dağı bardur
aŋga bu sözidin nümü_dârdur

9 ki 'ayn_ı keremdin kaçan kim ilâh
günehkârdın ötkerür bir günâh

kerem fartıdın budur aniŋ işi
kim ol işke özge tutulmas kişi

10 uluska eger ol günâh iş durur
kıyametkaça 'afv u bahşış durur

115 bu yaŋlıg keremdin resûl_ı emîn
sini itmiş ol ekremü'l_ekremîn

11 ilâhî alar kim güneh_kâr ikin
sin ötkermegen ni güneh bar ikin

cü her mücrimî kim sin ittiŋ kerem
sorulmas hem ol cürm ile özge hem

12 eger 'afv birle kerem bu durur
barı halkniŋ cürmi ma'fuv durur

saŋga kim keremdür bu ğâyetkaça
kim il ma'fuv olsa nihâyetkaça

13 120 cü deryâ_yı rahmetka salğanda mevc
kuruk kalmamış ni hażiz u ni evc

niçe minde cürm olsa bî_had pedîd
ni yaŋlıg bola alğa min nâ_ümid

14 niçe ma'şiyetdin tebeh_kâr min
nihâyetdin artuk günehkâr min

kadimni hacâlet yüki ham kılıp
aŋga cürm serbâzlıg hem kılıp

15 tutaşıp vücûdumğa hirmân otı
'ni hirmân otı belki 'işyân otı

125 bu 'işyân otı içre köymek ara
bolup dūdıdın rûzigârım kara

16 ni 'işyân otı belki âteş_kede
aŋga hîme bu cism_i mihnet_zede

ni âteş_kede kim tamuğdın nişân
zebâneleri kökke âteş_feşân

/ 119 bu ğâyetkaça, B'da be_ğâyetkaça /

- 17 güneh şu'lesin çün çikip ol tamuğ
 köyüpebr_i rahmet niçük kim mamuğ
- şererdin kevākib yüzi örtenip
 ni kevkeb melāyik peri çörkenip
- S200a 18 130 karartıp tütün çarh cevfin tamām
 zamāne koyup anıñ atını şām
- dimey şām mihnet palāsı diyin
 cihān kiydi mātem libāsı diyin
- 19 günehde mini öltürürge każā
 kiyip dehr şahşı libāsı 'azā
- için hem kara kayğu ğam_nāk itip
 yakasın dağı şubhdın çāk itip
- P397a 20 öküş tîrelilikler ara turfa bak
 ki çarh itti müşküm sevādını 'ak
- LG212a 135 sevādım beyāzığa sorsañ delîl
 irür şām_ı 'işyāñga şubh rahîl
- 21 fenā puhtesi bil nümū_dār anğa
 kefen riştesi anġla her tar anġla
- ecel haylıġa çün hücūm artıban
 'adem sarı her tārıdın tartıban
- 22 niçük bolmay āhımdın āteş_feşān
 mini kim ecel iltkey mü keşān
- ġamım yokdur ölmekde imgek üçün
 nidin kim toġar kimse ölmek üçün
- 23 140 velîkin bu cānımġa imgek durur
 ki asru yaman nev' ölmek durur
- munġa tigrü andın ki özni bilip
 dalālet ara 'ömr zāyî' kılip
- 24 nefes urmay eyler zamān hîrelilik
 ki tapmay köñül közgüsi tîrelilik

 kadem urmayın ġayr_ı bî_rāhġa
 ki andın tüşüp baş tüben çāhġa

// 132 öltürürge: B'da öltürürde // 134 tîrelilikler: S'de
turfelikler// 137 tārıdın: S, B, LG, F'te tārıdın// 142
hîrelilik: B'da hîrelilik, LG'ta tîrelilik // 143 bî_rāhġa: LG'ta
bî_rāhġa / çāhġa: LG'ta çāhġa //

- 25 tün ü kün harābat ara mey_perest
kılıp özni ‘işyān meyi birle mest
- 145 muşallā girev dāmı ālā bolup
revā gūşesi bāde_pālā bolup
- 26 bolup mey_kede deyr_i zulmet_esās
min anda karı kibr_i haq_nā_şinās

eger munça yüz bolsa rüsvālıgım
siyeh_rūluğ u bī_ser ü pālīgım
- 27 velī sindin üzmeş min aşıā ümīd
ki irmen kerem baħrıdın nā_ümīd
- B212b bu der_gehde her kim güneş_kārrağ
‘ināyet kılurğa sezā_vārrağ
- R356a 1 150 munı anğlağaç boldı hālım tebāh
ki ümīd ile köprek ittim günāh

işittim ki hārūn_ı deryā-‘aşıā
dimiş kim çü ‘afv eylesen bir haşıā
- 2 eger bilseler halk kim bī_gümān
ni çağlığ tapar min ferağ ol zamān

taparğa ‘ināyet bile perveriş
ulus kılmağay cürmdin özge iş
- 3 ilāhī tümen miñg bu hārūn kibi
ni hārūn ki eşk ü ferīdūn kibi
- 155 siniñ der_gehinde ni bolğay hasī
dimeş has ki ol hasdın öksük besī
- 4 alar kılısalar munça ‘arż_ı kerem
bu ma‘rağda ni nev‘ atay sini hem

alar ger şeh olsa gedā min yaman
öler vaqt sāyıl hemān şeh hemān
- 5 yarurda kuyaş pertevidein serā
kağan fark olur fehmi zerrāt ara

kılur vaqt bu zerrelerğa kerem
nevāyığa luğf eyle bir zerre hem

- 6 160 sezā andın er cürm ü bî_dād irür
sin ol kıl ki sindin sezā_vār irür

haṭā eylegenni hisāb eyleme
haṭāsıga lāyık ‘azāb eyleme

- 7 kerem birle cürmini kem eylegil
ger ol kıldı kemlik kerem eylegil

F401a eger kılmadıñg zühd ü tā‘at naşīb
ḥabībıñgdin itkil şefā‘at naşīb

III

(8) ol resūl_i emīn na‘tı kim risālet ḥutbeside mübārek
elkābı seyyidü‘l_mürselīn (9) kıldı ve ol şefī‘ü‘l_müznibīn
vaşfı kim ḥümāyūn şıfatı ve mā erselnake raḥmeten (10)
lī‘l_‘ālemin yazıldı ‘aleyhi efdalu’s_şalāvāt ve ekmelü’t_
taḥiyyat

- 8 zihī enbiyā ḥaylınıñ serveri
başıñg üzre ser_ḥayllık gevheri
- 9 165 dimey enbiyā kavm u ḥaylınıñ siniñg
bari āferīnış tufeylınıñ siniñg
- 10 tutup gevher_i zātınıñ evvel vücūd
bolup soñgra mevcūd būd ne_būd
- 11 zamānī ki nūrunğga bolmay zuhūr
ni zulmet bolup zāhir ol dem ni nūr
- cü ḥakk eylep ol nūrni şem‘i cem‘
anıñg nūrıdın yarutup cem‘_i şem‘
- 12 bu meş‘al cü öz şu‘lesin yarutup
rūsūl şem‘i andın yaruğluk tutup
- 170 dimey kim rūsūl her ni kim rūḥ
bu kibrītdin barça tapıp fütūḥ
- 13 ni kibrīt kükürd_i aḥmer hem ol
ni kükürd iksīr_i ekber hem ol
- vücūdunğdın eylep każā kīmiyā
misin altun eylep barı enbiyā

// 160 sezā: R, P‘te hüner / sindin: S, F‘te andın// 162 kem
eylegil: R‘de k. mār e. // III kıldı: B, F‘te kildi /
e. raḥmeten: B, P‘de e. ilā r.// 169 yaruğluk: S‘de yaruğluğ/

14 bu sebkat ki zātınġğa birdi aḥad
saṅga bû'l-beşer taṅg yok olmak veled

atalıkka şûretde peyvend irür
velî aṣl_i fiṭratda ferzend irür

15 175 'aceb yok sin olmak ata ol şabî
bu ma'nîğadur dāl küntü nebî

S200b kaçan kim veled bolsa âdem saṅga
pes aḥfâd irür özgeler hem saṅga

16 hîredka salıp 'acz zātınġ sınıġ
hîred ehliğa mu'cizâtınġ sınıġ

cü mûsîğa tevriṭ itip ḥaḳ beyân
saṅga ol beyân içre mu'ciz 'ıyân

17 bolup cünkü dâvûd ḳasrı zebûr
sınıġ mu'ciziġ anda eylep zuhûr

180 cü'îsîğa incil nâzil bolup
ḥaḳ anda şıfâtınġğa ḳâyıl bolup

LG212b 18 kelâmî ki sindin tapıp intizâm
anıġ lafz_ber_lafzı mu'ciz_nizâm

P397b niçe kim kütüb âsumânî kilip
barısında sindin nişânî kilip

19 bolup cün zuhûr_ı velâdet saṅga
bolup fâş nûr_ı sa'âdet saṅga

anıġ pertevîdin niçûk kim kuyas
medâyin bolup mekke ehliğa fâş

20 185 sücûdunġğa bütler bolup yirge pest
anıġ dik ki büt allıda büt_perest

B213a aṅga kim saṅga birdi mundak vücûd
bu sükrâneğa sin hem eylep sücûd

21 sini cünkü sâcid ḳılıp kird_kâr
aṅga secde ḳılmak bolup âşikâr

sınıġ toġmaġınġ rûşen eylep cihân
anıġ dik ki toġkay kuyas nâgehân

// 177 hîredğa: S, P'de hîredka // 188 toġkay: S, F'te
toġkay //

- 22 bu işdin felek tapkaç âgâhlık
saṅga şehler üzre birip şāhlik
- 190 feleкке bu bahşis kılurğa ni ḥad
sini ḥaḳ şeh itmiş ezel tā ebed
- 23 güvāh oldı tāt_ı fütüvvet muṅga
delīl oldı mihr_i nübüvvet muṅga
- bu mihrī ki naḳsın tutup ol ketif
kuyas içredür aḥter münḥasif
- 24 ni aḥter ki bir ḥātem itmiş nişān
yedu'llah ara ḥātem olğan nihān
- vücūduṅnı cūn kıldı ḥaḳ genc_i rāz
ḥaḳīḳat dūr ü la'lidin yok mecāz
- 25 195 kılıp fās maḥfūz asrar fenin
zarūret ki mihr itti öz maḥzenin
- dimey cism kim genc_i şāhīdūr ol
ni ḥātem nigīn_i ilāhīdūr ol
- 26 aṅga kim ilig birse mundaḳ nigīn
nigīnide taṅg yok zamān u zemīn
- nigīn yok ki ay üzre pirāyedür
kuyas üstide müsḡdin sāyedür
- 27 kuyasıṅg cū men' eyledi sāyeni
nidin sāye kesb itti bu pāyeni
- 200 cū şem'inḡniṅ oldı 'adem sāyesi
nicük boldı bu sāye hem_sāyesi

- R356b 1 kılıp her kün ol sāyeḡa reşk fās
töker saḡarıp titrep eşkin kuyas
- kuyasıṅḡa kim bende yüz bedrdür
iki zūlf iki leyletü'l_ḳadrdur
- 2 dimey zūlf iki gīsū_yı 'anberīn
ḳararıp alar 'iṭridin mūsḡ_i cīn
- şabā cīn sarı andın iltip şemīm
bolup cīn daḡı nāfe mūsḡin nesīm

- 3 205 nidin boldı cīn nāfesi mūsḡ_fām
bulardın eger ḳılmadı mūsḡ_vām

// 189 işdin: LD'ta istin // 201 kılıp: P'te kılur //

üzülgende tapıp cü tâb u şikenc
iki 'anberîn ef'i ol cism genc

4 kaçan kim tarar çağda tâbın açıp
şabâ berg_i gül üzre sünbül saçıp
yüzüñg sünbül_i 'anberîn_fâm ara
sa'âdet tezervi tüşüp dâm ara

5 kuşî kim sañga beste_i dâm imes
'azâzîl dik ferruh_encâm imes

210 ayağıñgga tayrî ki efgendedür
eger çuğd bolsun ki ferhundedür

6 birev kim irür genc_i vîrânesi
ni ğam ejderhâ bolsa hem_hânesi

alar kim ölümge devâ kıldılar
'aşâ taşlaban ejderhâ kıldılar

7 açılğac kelâminğdın âb_i hayât
anı dört burqa'ğa saldı uyat

cü habl_i metîniñg 'ıyân kıldı zûr
munuñg eyledi ejderhâsını mûr

8 215 ni mûsî vü 'îsî ki barı milel
cü şer'inğ 'ıyân boldı taptı hâlel

zihî âfitâb_i risâlet_penâh
ki encüm dik ittiñg rûsüldin sipâh

F401b 9 velî çünki hürsîdiñg itti zuhûr
kevâkib sipâhın nihân kıldı nûr

ni_kim çarh u encüm sañga cilve_gâh
ki cilvenğ çağı 'ars olup hâk_i rân

IV

(10) ol hümâ_yı bülend_pervâz tayerânınıñg sür'âti ta'rîfide
kim mi'râc şebistânıda (11) közi nergisi bile köñgli gönçesi
mâ_zâğa'1_başar mâ_taşâ cüy_bârıdın (12) şâd_âb durur ve
taķarrüb eyvânıda muķavves kaşları (13) kâbe kavseyn ev
ednâ i'tibârıdın behre_yâb

10 rikâbıñgda çavûs olup cebreyîl
bu ma'nîğa mi'râc şâmı delîl

// 210 ayağıñgga: P'te ayağıñgda // 215 ni: LG'ta ne //

- 11 220 ni şām ol şebistān_ı ferhunde_fāl
bolup āferīniş ‘izārığa hāl
- 12 dimey hāl kim gīsū_yı müşk_rīz
kılıp āferīniş üzre müşk_bīz
- 13 çü anıñ bolup āşikārā isi
cihānnı tutup müşk_sārā isi
- S201a 14 te’enni bile cünbiş eylep nesīm
yayıp müşk zımnıda evrāk_ı sīm
- B213b ni sīmīn varāk belki yüz lem’a nūr
kılıp ol şebistānda her yan zuhūr
- LG213a 15 225 ol envārdın cirm_i ğabrā yarup
ni ğabrā şebistān_ı hāzrā yarup
- felek gūlseni ravzā bōstānı dik
sipihr ahteri huld rıdvānı dik
- 16 melāyik inip rūşen ahter kibi
uçup dehr devride şeb_per kibi
- P398a bu kuşlar cenāhı yili çün yitip
seyātīn ğubārını ber_bād itip
- 17 bu yañlıĝ kiçe ol çerāĝ_ı sipihr
yüzi tāze gül_berg_i bāĝ_ı sipihr
- 230 kuyas dik ulusdın nihānı bolup
yiri hücre_i ümmühānı bolup
- 18 ki nā_gāh çaķıldı pūr_tīz berk
ki āfākı kıldı nūr icre ğark
- dimey berk kim tāyir_i berk_seyr
kolıda per ol nev’ kim berk_ı tıyr
- 19 biri ‘arş eyvānınıñ tāyiri
biri huld bōstānınıñ sāyiri
- añga sidre_gāhı nevā_gāh olup
muñga ravzā bāĝı çerā_gāh olup
- 20 235 kilip hāşılā cebreyīl_i emīn
yitip turfa tāvūs_ı huld_ı berīn
- burāk_ı sebük_seyr_i kudsī_sirīst
bolup cilve_gāhı riyāz_ı behīst

// 220 ni: LG’ta ne // 224 ni: LG’ta ne //

- 21 felek seyridin tîz ârām anğa
mîng illik felek seyri bir gām anğa

kayan kim salıp gām beyek naẓar
yüz ança kılıp gāmı anıng güzer
- 22 cü yitti payām_āver_i reh_neverd
bolup cebhedin hāk_i der_geh_neverd
- 240 yüzin mihr dik eylegeç hāk_i sūd
habîbiğa yitkürdi hāk_darı dūrūd
- 23 ki hicrân bisâṭın ṭayy itmek kirek
kopup hāk viṣāliğa yitmek kirek

işitgeç bu söz sāyır-i carh_gām
revān koṭf bolmaḳka gerdün_hirām
- 24 cikip kâşid ol raḥs u aylandurup
sefer sāzını koldap atlandurup

cü atlandı rākib niçük kim dirāḥs
burun sürdi beytū'l_haram üzre raḥs
- 25 245 yana pūyede koydı aḳsāğa yüz
ni aksağa yüz carh_i a'lāğa yüz

ötüp haml_i evvelde bu bāğdın
yil ü'ot bile su vü tofrağdın
- 26 cü çevlān_gehi boldı bu tîre fers
burun hamlede fers dik kaldı 'ars

felekdin dimey ötmek āsān idi
koyını tehî birle yeksān idi
- 27 burunğıda kim ayğa kıldı vedā'
kamer menzili boldı taḥte's_su'ā
- 250 cü kesb itti ol nūr_i cāviddin
kamer pūyesi ötti hūrşiddin
- R357a 1 cü raḥsı ikinçige urdı ḳadem
'uṭārıdḳa sindı devāt u ḳalem

körüp ümmetini 'ilmler mahzeni
revān 'ilm kesb itmek oldı feni

// 248 koyını: B, P, LG'ta koyığa, F'te koyı // 252 ümmetini:
R'da tehini //

2 üçüncü sarı cün sitāb eyleben 17
felek_i zühreğa ihtisāb eyleben

yolıdın kaçıp zāhir itmey sürūd
revān yaşurup çāderi icre rūd

3 255 cū törtüncü sarı tekāver sürüp
kuyaşka besī serzenis yitkürüp

bola almayın ol sebistānda fās
kirip yir tūbige uyatdın kuyas

4 bisincige cün yitkürüp gāmni
kılıp bende_i emri behrāmni

ki salıp ulus terkidin kınğa tığ
kılıp terk_i kan tökmekin bī_diriğ

5 cū altıncığa yitkürüp renberi
okup hutbe_i devletiñ müsteri

260 duāsiğa minberde cün kol açıp
başığa felek naqd_i encüm sacıp

6 yitincige cün ‘abīr eylep semend
sa‘ādetdin olup zūhal behre_mend

bolup def‘ anıñ barça naḥsiyyeti
kuli bolup anıñ sa‘ādet atı

7 cū eylep sikizinci sarı mūrūr
sevābit tapıp maḳdemidin sürūr

acıp güllerin ol müsemmen cemen
bası üzre sacıp gülü nesteren

8 265 ḥamel cün anıñ dik tapıp mihribān
kirekmes diben müsī yanglığ sebān

B214a bolup sadqası carḥ_i devvār öyi
kılıp dü reh andaq ki ‘aṣṣār öyi

9 iki peyker açılıp du‘āsiğa il
tañıp ḥidmetide iki yirde bil

müserref kılıp cünki harcengni
acıp raḥsi timāriğa cengni

10 kaçıp sır yitken zamān ol dilīr
ḳarı tülkü ol nev‘ kim yitse sır

// 267 ḥidmetide: S, F’te ḥidmetiğa / il: F’te til //

- 270 bolup hūşeğa dāne gevher kibi
ni gevher kibi belki ahter kibi
- S201b, 11
F402a ayağığa mīzān koyup başını
'adālet yüzidin tüzüp taşını
- çayan nūş saçmak kılıp ibtidā
itip nīşiniñ bend bendin cūdā
- 12 bolup kaş uçıdın işāret_nümāy
birip kābe kavseyndin müjde yay
- süti öçküniñ şīre_i cān bolup
aniñ katresi dürr_i ğaltān bolup
- LG213b 13 275 yolu üstide kopka kim su saçıp
saçar vaktı su yok inçü saçıp
- felek dip demidin tirilgende hūt
ki subhāne hayy ellezi lā yemūt
- 14 felek bāğı andağ tapıp zīb ü fer
ki bir çarh olup anda her nīlūfer
- P398b çü germ eyleben çarh_1 atlaşka at
töşep atlasın atı allında bat
- 15 çü seyr eylep ol niçe tārem sarı
tekāver sürüp 'ars_1 a'zam sarı
- 280 bolup müftahir 'ars aniñ zātığa
ki na'l eyleben 'aynıdın atığa
- 16 birip çünki kürsige pīrāyei
'urūciğa kürsī bolup pāyei
- münevevr bolup levh envārıdın
kılıp şemse hūrşid ruhsārıdın
- 17 kalemğa yitip makdemidin küşād
yazıp çeşm_i zahmı üçün in yükād
- sürüp berķ seyrini cān mülkige
ni cān mülkige lā_mekān mülkige
- 18 285 güzer_gāhı ol dem ki refref bolup
yüzidin dem_ā_dem müşerref bolup
- ötüp dağı bir yirge tartıp 'alem
ki bolmay anğa hem_rehī hem_kadem

- 19 kalıp pūyedin peyk_i eflāk gerd
 kadem almayın rahş_i gerdūn_neverd
 burākın tūşūp peykige tapşurup
 kademsiz yörüp pūyesiz gām urup
- 20 ni tört aşldın könglige yārliġ
 ni altı tarafdın haberdārliġ
- 290 hem altı ve hem tört mevkūf idi
 anıġ hatırı birge meş‘ūf idi
- 21 boyıdın vücūdī libāsın soyup
 başıdın ta‘ayyūn livāsın koyup
 vücūdı ‘adem_kerdī eylep saġınc
 vücūd u ‘ademdin bolup köngli tinç
- 22 özidin çü cānıda kalmay nişān
 salıp özni cānān sarı cān_feşān
 özidin özin tā ki kılmay halāş
 kıla almayın özni cānānġa hāş
- 23 295 çü özlükni özdin kılıp ber_ťaraf
 kılıp cilve maķşūd anġa her ťaraf
 bolup ref‘ özlük ara perdesi
 pedīd oldı vaĥdet_serā perdesi
- 24 niķāb anda yitmiş miġ itti zuhūr
 anıġ köpreki zulmet azraġı nūr
 ki ref‘ itti barın hidāyet yili
 hidāyet yili yok ki ‘ināyet ili
- 25 yaķınraķ sığındı vişāl isteben
 vişāl evciġa ittişāl isteben
- 300 ni kim isteben eyler irdi heves
 tamāmiġa hak yitkürüp dest_res
- 26 yarup vaşl hūrşīdidin ‘ayn anġa
 mu‘ayyen bolup kābe kavseyn anġa
 ta‘allümġa yitmey şedidü’l_kuvā
 közi taptı māzāġa özi mātaġa
- 27 niçe ikkilik nakşı nā_būd olup
 bir ok vaĥdet_i şırf mevcūd olup

// 289 könglige:LG'ta könglide /yārliġ: B, LG, F'te yārliķ /
 haberdārliġ: B, LG, F'te haberdārliķ// 291 boyıdın: S'de
 yolıdın //

kılıp meyl ümmet nizāmıǵa hem
yanıp lî ma'a'llāh makāmıǵa hem

- R357b 1 305 kılıp müstemi'liğda 'arż_ı niyāz
tapıp hāq te'ālādın ismā'_ı rāz
eger mahfî vü fāş olup hāq sözi
özi aytıp u hem işitip özi
- 2 körüp baħr_ı ğufrānnı ğün mevc_nāk
tilep 'aşı ümmet ğünāhını pāk
- B214b bu maksūdı 'arż kılğan zamān
taleb birle tapmak bolup tev_emān
- 3 ğü tapıp tilep tapmağannı kişi
kirip köñlige 'avd kılmak işi
- 310 kılıp ğonça vü bāğ_ı rıdvān yanıp
yitip kaħre vü baħr_ı 'ummān yanıp
- 4 tapıp her ni maksūd kim isteben
bolup barça mevcūd kim isteben
yanıp yüz koyup rahş u yoldaşıǵa
tanılmay yitişkeş alar kaşıǵa
- 5 anıñ ğevketiñ bî_'aded tapıban
niçe aħmed istep aħad tapıban
yana sigriben merkebi üzre cüst
kılıp pūye 'azmı niğük kim nūhüst
- 6 315 felek ehli içre 'alālā tüşüp
melek haylıǵa ğūr u ğavğā tüşüp
melāyik tutup yol başın cevķ cevķ
temāşāsıda barça köñlide ğevķ
- 7 cemālıǵa ğün közlerin açıban
tabaķ nūrlar başıǵa sağıban
ańǵa nūr sağmaķķa mānend bu
ki sağķay kişi baħr_ı 'ummāńǵa su
- (kenarda) sağıp nūr barı ayağın öpüp
ayağ ni ki rahşı tuvağın öpüp
- 320 ğü bir hayl itip hayr_bādıǵa meyl
yitip hayr_makdem diben özge hayl

// 305 müstemi'liğda: S, B, F'te müstemi'likda // 310 ğonça
vü b. :S'de ğonça_i b.//R 313 anıñ: LG'ta alar //319 nūr b.:
B, LG, F'te nūr u b./

- S202a 8 bular kılmayın ‘avd pā_būs itip
ki bir özge hayl_1 melāyik yitip
melekdin tolup bes ki her kol anğa
nüzül itkeli bağlanıp yol anğa
(kenarda) tümen miñg şerār içre bir lem‘a nūr
öküş hayl nār içre bir lem‘a nūr
velī nūriğa nūrdın yok gezend
bolup nār ol nūrdın behre_mend
- LG214a 9 325 bu yañlıg kirip hayl_1 eflāk ara
güzer kılğalı merkez_i hāk ara
başığa aniñg ivrülüp her felek
niçük kim felek üzre hayl_1 melek
10 şerāğığa pervāneler dik nūcūm
özin örtemeklikke eylep hūcūm
- P399a ni pervāne kim barça şem‘in tutup
aniñg meş‘alı nūridın yarutup
- F402b 11 felek ehlin eylep çü nūr içre ğark
felekdin inip yirge andaq ki berķ
330 gülī çün kılip tāze bu bağnı
itip ğayret ‘arş tofrağnı
12 tüşüp bolğaç ārām_gāhı vişāk
yanıp peyk ü cennetķa iltip burāk
munuñg dik sefer kim imes halk işi
ki şerhin aniñg eyley almas kişi
13 hıredni ni tañg eylese bed_gümān
ki baştın ayak bar imiş bir zamān
barıp kilmek andaq tapıp ittişāl
ki bolmaq burun soñgra lafzı muḥāl
14 335 ni yirge yitişkey hıred bilmeki
bar irse barurdın burun kilmeki
demī seyr iterdin biyik himmeti
murādını ḥāşıl kılip ümmeti
15 barığa birip müjde_i şādliğ
güneh intikāmıdın āzādliğ

// P’te 103 ve 104 beyitlerin yerleri değışik// 324nār: S’de
nūr /nūrdın: S’de nārdın // 328 ni: LG’ta ne //335 ni: LG’ta
ne // 337 şādliğ: S’de şādliğ / āzādliğ: S’de āzādliğ //

nevāyiğa bolsa günēh bī_hisāb
anğa nem günāhiğa hem ni_hisāb

16 sefī olğan olsa bu yaŋlıĝ resūl
hak ol nav' anı kılğan olsa kabūl

340 işi nice cürm icre müsakil durur
baĝışlanğan il icre dāgil durur

V

(17) bu hamse takmīlide kim şalāt_ı hamse edāsı dik evvel
fetr secdātıdın sīmā hūm fī vücūhūmin min (18) egeri's_
sūcūd zūmresiğa kirildi ve zuhr reke'ātıdın ve'rke'ū
ma'a'r_raki'in haylığa kosıdı ve 'aşr kıyāmıdın ve ikāmis'_
ikāmis_ şalāti cema'ātiğa yüz (19) koyıldı ve mağrib kirā'a_
tıdın ikrā bismi rabbike ellezi halak halkığa baş indürüldi
ve imdi işā niyetidin 'atıl tab'ın gāflet uykusığa barĝalı
koymayın adābiğa terĝib kılıldı

17 kaçan hāceti bolĝay irdi revā
eger tapmasa irdi mundak nevā

20 ki ay t̄ali'_i sa'd u baht_ı bülend
ki sindin bolur ademī ercümend

anğa kim tüşer kaşınĝız sāyesi
kuyasdin biyikrek bolur pāyesi

21 anğa kim yiter ikiĝizdin meded
meded_karı haĝdur ezel_tā_ebed

345 kerem eylep ikki kolum koldaĝız
söz iklimi sarı mini yoldaĝız

22 bu vādī ara hızn_ı rāhim boluĝ
kayan yüz kitürsem penāhim boluĝ

burundin cū kördüĝüz yārlik
besi yitti sizdin meded_kārlik

23 kiçik irkenimdin bolup kaşıma
uluĝ müdde'ā saldıĝız başıma
cū allıĝa kilgen biyik taĝ idi
taşı itik u yolu bortaĝ idi

24 350 bu bortaĝlıĝ birle yüz_pīc anğa
çıka almaĝu dik kişi hic anğa

çıkar yolıda tört ārām_gān
bişincisi maĝsad bilā_istibān

// V kılıldı: S'de kıldı //348 uluĝ: S, LG'ta uluĝ //350
bortaĝlıĝ: S, B'da bortaĝlık //

- 25 her ārām_gāhıda yüz nev' renc
velī tutkac ārām zımnıda genc
anğa çıkmak olmay kisiniñ işi
meger kim çıkıp bir iki üç kişi
- 26 mañga çünki sizdin meded bar idi
ni sizdin ki tiñgri meded_kār idi
- 355 çıkargā cū kıldım 'azīmet dürüst
kadem urdum ol 'akbe yolıga cüst
- 27 kılay dip maķām ol felek_veş serīr
itik taş ayağıma irdi harīr
kadem urmağım bī_müdārā bolup
kim ol hāre yolumda hārā bolup
- R358a 1 kılip tenğa āsūdeliğni harām
hem ol tört menzilni kıldım hīrām
yolum içre menzil cū bu tört idi
çıkarım biyik eyle kim ört idi
- 2 360 salıp çün biyik yolga çıkmakka hīz
mekān tayy kılip ot kibi germ ü tīz
ni menzilga yitkünçe ger renc olup
velī behre menzilde bir genc olup
- 3 koyuldı cū tötrünçi menzilga gām
didim kim kılay biş kün maķām
- S202b ki yol rencidin tenū_mend idim
tinargā besi ārzū_mend idim
- 4 niçe kün ki def' oldı fersūdelik
mizācımga yüzlendi āsūdelik
- 365 tabī'at ki hūyı kesālet durur
tereddūd anğa şa'b hālet durur
- 5 husūsā ki tavşalmış olğay besī
katık pūyedin talmış olğay besī
biş on künçe kim boldı ārām_cūy
neşāt_ı mey ü nukıdın kām_cūy
- 6 hevā andak eyleptür anı levend
tarab tenbel ü kām u gaflet tenend
- // 354 ni: LG'ta ne // 356 maķām: B'da yok / itik:P'te anıñ
// 361 ni: LG'ta ne // 366 katık: S, LG, F'te katıg //

- LG214b ki cüz meyl_i kām u murād eylemes
 qadem yolğa urmağını yād eylemes
- 7 370 disem ‘azm terğibiğa yüz meşel
 anıñg def‘iğa körgüzüp miñg hiyel
 yol imgeklerin yād kılğan zamān
 bolur hātırı ‘azm iterdin demān
- 8 demī bī_mey ü nuql mesrūr imes
 mañga anıñg işlāhı maqdūr imes
 ‘azīmet muñga andın er qalsa kiç
 ni imgek ki çıktım irūr barça hīç
- P399b 9 huşūşā ki zencirler birle hem
 eger cikseler yolğa qoymas qadem
- 375 naşihat mizāciğa der_gīr yok
 küçüm yitmes ü özge tedbīr yok
- 10 yarım yolda qalmaq irūr müşkil iş
 mañga tüşken iş kimsege tüşmemiş
 bu destān ki sūrdüm kināyet durur
 ğaraž andın uşbu hikāyet durur
- 11 ki haqdın ‘atā cūn mañga bar idi
 yana baht u ikbāl hem yār idi
 ki cūn hamse ‘azmın dürüst eyledim
 meger kāmığa niçe rüst eyledim
- 12 380 yitişmey köp ol işde pencümğa renc
 naşīb oldı biş gencidin tört genc
 ni vaşf eyleyin cūnki her kim yiter
 te‘emmül eger kılsa ma‘lūm iter
- 13 ki genc eyle yoktur ferīdūñga hem
 ferīdūn dimey belki kārūñga hem
- B215a,
 F403a velīkin bişinçide tab‘_ı nejend
 niçe kün bolup levhğa pāy_bend
- 14 qadeh derdiğa kol uzatıp durur
 ayağı bu lāy içre batıp durur
- 385 anı tartmağlıg ni bu lāy diyin
 hem ol bāde_i hātır alay diyin

// 370 hiyel: S’de hamel// 373 mundın aña: S, B, LG, F’ta
 aña mundın//qalsa: F’ta kılsa// 380 işde B, P, LG, F’ta işte
 // 381 ni: LG’ta ne//385 tartmağlıg: S, B’da tartmağlıg//

- 15 niçe öz kaşımın kılur min hayāl
hired ol hayālını aytur muhāl
öyī kim duhuldin çiker yüz kişi
anı çıkmek irmes durur mūr işi
- 16 bu işdin ki tab'ım hirāsān irür
eger tingri lutf itse āsān irür
kaçan çikse anı 'ināyet kolu
ileyinde açsa hidāyet yolu
- 17 390 taleb yolıda talpına tırmana
ni düşvār menzilğa yitmek yana
cü haqdın idi ol sa'ādet maṅga
bu düşvār iş içre celādet maṅga
- 18 bu dem hem ki müşkilrek olmış işim
irür tingri allında ok nālışim
eger lutfını eylese yāverim
tilimni yazuḡlarğa^c ögr_āverim
- 19 çikip barça ālūdeliḡdın ayaḡ
tutup barı bīhūdeliḡdın kıraḡ
- 395 nedāmet közin eşk_nāk eyleben
hem ol su bile ḡusl_ı pāk eyleben
- 20 salıp köḡlüme söz demek niyyetin
kiyip ignime daḡı söz kisvetin
sūhan_verliḡ esbābını sāz itip
dür_i nazm saçmaḡliḡ āḡāz itip
- 21 tüzey bezm mülkide sāhāne bezm
hem ol bezm sarı kılay yana 'azm
bilig tahtı üzre çıkıp olturay
hayāl ilçisin her taraf capturay
- 22 400 nümū_dār_ı resm_i riyāset kılip
ibā eylegenge siyāset kılip
me'anī sipāhını cān mülkidin
ni cān mülkidin lā_mekān mülkidin
- 23 yasak birle yitkürmeyin fevc fevc
ki tutsun çirigni hażiz velī evc

// 394 ayaḡ: B, LG, F'te ayak / kıraḡ: B, LG, F'te kırak //

397 sūhan_verliḡ: F'te sūhan_verlik / saçmaḡliḡ: S'de
saçmaḡlık //

- yiğılgaç sipeh terk_i bezm eyleyin
cihān_gīrlık sarı 'azm eyleyin
- 24 salıp tenğa söz cevşen ü begterin
koyup baş üze pāk nazm efserin
- 405 miney gūşis ü sa'y rahşığa tīz
sipeh ziynetiga kılayın sitīz
- 25 yasalnı tūzey andaķ ārāste
ki bir tūz cemen serv_i nev_h^āste
- memālik ki tab' eylemiş irdi feth
ol iqlīm kim bolmamış irdi feth
- 26 ni iqlīm bel kim cihān kişveri
ki tapmış idi feth_i iskenderī
- sikender dik eylep sipeh_dārlik
sipehni haleldin nige_h_dārlik
- 27 410 niçük kim sikender kizip husk u ter
musahhar kılay nazm ile baħr u ber
- ki ya'nī çikip hāme_i hōş_hırām
sikender işige kılay ihtimām
- R358b 1 ilāhī nevayiga tevfiķ bir
kara şāmiğa şem'_i tahķik bir
- 6203a kim ol şām_ı deycūr āfātıdın
ni āfātıdın belki zulmātıdın
- 2 çıkarsun hıızır yanglıq āb_ı hayāt
yitürsün sikender cenābiğa bat
- 415 niçe zāyil olmuş hayātı anıñ
tirilsün bu dem bārī atı anıñ

VI

(3) söz ta'rīfide bir niçe söz kim āferīniş deryāsıdın
burunğı çıķkan gevher_i sır_āb durur ve hil'at sipihridin
evvelğı tulū' itken aħter_i pūr_tāb ve bu münāsebet bile
ħazret_i şeyh nizāmī ħudduse sirruhu meddāhlığı kim bu
aħterniñ sipihr_i gerdānı ol irdi ve bu ta'rīf bile mīr
husrev nüvvire meħaddahu evşafı kim bu gervherniñ deryā_yı
bī_pāyānı ol

// 408 ni: LG'ta ni// 409 sipeh_dārlik: B, F'te sipeh_dārliq
/nige_h_dārlik: B, F'te nige_h_dārliq // 415. beyit P'te yok //
VI söz ta'rīfi:F'te bu söz t. / hil'at: P, F'te hilkat //

- 3 icer hayl söz bāde_i şāfīni
dimek farz kildi söz evşāfını
- LG215a 4 budur vaşfı içre kemālın dimek
ki bolmas kemālını vaşf eylemek
- B215b 5 bu ta'rīf aṅga bes müvecceḥ durur
ki ta'rīf iterdin münezzeḥ durur
- 6 biyikrek maḳām içre eflākḥin
ni eflākḥin vehm ü idrākḥin
- 7 420 ol evc üzre kim saçılıp söz düri
şüreyyā kilip anda taḥtū'ş_şerī

vücūd içre 'ālemga sabḳat_nümāy
şeref birle ādemga rif'at_fezāy
- P400a 8 ger ol bolmasa kimsege yok şeref
anıṅ dik ki gevhersiz olḡay şādef

şādef tā güher anda pinhān irür
anıṅ ḥāzini baḥr_ı 'ummān irür
- 9 güherdin cü ḥālī bolur ol şādef
irür tiṅ ol u bir ḳuruḡan keşef
- 425 beşer zātıda cevher_i cān hem ol
ölüg cismide āb_ı ḥayvān hem ol
- 10 bu kim cevher_i cān didim atını
ḳılay cān bile bu söz ısbātını

cü cism içre cān yoktur ol yok turur
yana cāḡa ansız bu ḥāl ok turur
- 11 beşer ḥaylıḡa til tutulḡan zamān
tiriglik hemān kildi ölmek hemān.

bu hem kim didim āb_ı ḥayvān anı
ḳulaḳ tut ki şerḥ eyley āsān anı
- 12 430 ölüg tirgüzür bolsa ḥayvān suyu
ḳılur hem bu işni dem_i 'ısevī

ḳayu kimse kim söz birür cān aṅga
ḳılur cān fedā āb_ı ḥayvān aṅga
- 13 ölügge ger andın irür cān_ı pāk
velikin tirigni hem eyler helāk

// 427 turur: R, S, B, P'te durur // S'de 430 ile 431.
beyitler yer deḡiştirmiş //

gehî mescid içre ‘alâlâ salıp
harâbât ara gah gavgâ salıp

- 14 hem ol çarh bahriğa dūr_dānedür
hem ol baħr u gevherğa efsānedür

F403b 435 beser tab‘ınıñ ‘isve_ger dilberi
nazardın nihān ol şıfat kim perî

- 15 dil_ārālıg anda cihān_der_cihān
letāfet anı közdin eylep nihān

velî ger tilep halk āfetlerin
kiyip şavt ile ħarf kisvetlerin

- 16 ħulel kim cemālın müşekkel kılıp
me‘anî dūridin mükellel kılıp

yüzige birip zīb şan‘at bile
salıp zülfiğa tāb diĳkat bile

- 17 440 birip nükte_dānlıg fesāhat anğa
yasap nükte-rānlıg belāğat anğa

luţufdın yüzün eylep ārāste
bolup eyle kim mäh_ı nā_kāste

- 18 ağız revzenidın ħirām eylese
kulak hücresiğa maĳām eylese

nî otlar ki salgay cihān içre ol
cihān içre yok ins ü cān içre ol

- 19 bu ħāl olsa minber üzre āşikār
verā‘ ehliniñ köñlin eylep figār

445 biri nāle_i derd_nāk eyleben
biri delĳ peşmîne cāk eyleben

- 20 bu yanglıg ki şerĳ eyledim mācerā
eger zāhir olsa harābāt ara

bir ot derd_keşlerğa salgay ki dehr
tapa almağay şu‘ledin özge behr

- 21 köğüske kaķıp yumruğ orniğa taş
urup yir üze bōrk orniğa baş

demî kim anğa zāhir olmay vücūd
kim irdi ‘adem içre būd u ne_būd

// 435 tab‘ınıñ: S’de ħaylıniñ // 436 dil_ārālıg: S’de dil_ārālıg
// 443 nî: LG’ta ne // 447 salgay: B’da salgān //

- 22 450 ni bu yitti k̄andīl_i vāle idi 29
ni tokkuz sipihr_i mu'allā idi

'adem irdi her ni ki mevcūd idi
cūz ol zāt kim fāyiż_i cūa irūr
- 23 hem ol vaḥdet_i şırr bōstānıdın
ni bōstān ḥaḳıḳat gūlistānıdın

burunrak nesīmı ki urdı neres
isitkil nefes kim söz irdi vū bes
- 24 açıldı cū ol yıl dem urdı nūhūft
'adem icre yüz ḡonce_i nā_sūkuft
- 455 kayu ḡonça kim gūlsen_i kāyināt
bu cān_baḡs yıl birle taptı ḡayāt
- 25 nime āferīnīsde tutmay orur
ki tiprenmis olḡay bu yıldın burun
- S203b kayu verd kim kildi 'anber_samīm
anı bil ki acmıs durur bu nesim
- 26 meḡer boldı rūḡu'l_kuds hem_rehi
veyā kildi enfās_i rūḡu'llanī

anıḡ birle kān_i me'ānī kutūb
yok 'arżı kūtūb āsumānī kūtūb
- B216a 27 460 nice k̄admeti artuḡ endāzedin
velī dem_be_dem tāzerak tāzedin

cihān gūlseni icre bu tāze gūl
kuyas verdi dik 'ālī_āvāze gūl
- R359a 1 ki andın durur deḡr bāḡıḡa 'itr
barı āferinīs dimāḡıḡa 'itr
- LG215b velī vāḡi' olms tefāvūt besī
~~bir gūlün olms~~ yana bir ḡasī
- 2 bu ḡevherdin oldı tola ḡarb u şark
velī taptı k̄ismetde bisyār fark
- 465 birevḡe yitişkenḡe k̄ismet pesiż
yana birḡe k̄ismet kilip ḡenc_ḡiż
- 3 bu ḡenc alḡan ol nādır_i ferd irūr
ki ḡenci anıḡ ḡence_perverd irūr

// 452 ni: LG'ta ne // 459 kān_i m. :S, F'te kānı m. // 465
kilip: S, B, LG, F'te kilip //

hem ol genc_rîz ü hem ol genc_pâş
bolup bezldin dehr ara genc fâş

4 niçe kim açıp genc tökmekke kol
velî mahzen_i râz gencürî ol

aniñg gencidin her direm ahterî
yaşıl küp aña günbed_i ahtarî

5 470 küp astıdağı heşt kuraş_ı kamer
velî başıda taş_ı zerrîni her

każā kaşmıdın yitmeyin renc aña
bu yañlıg ni bir genc biş genc aña

P400b 6 tutup genci bu çarh_ı nüh_tākni
niçük kim kuyas nürî âfākni

bu yañlıg ki genc_i me‘ānî töküp
cihān ehliğa cāvidānî töküp

7 bu biş gencidin kim cihāndur tola
ki kök cevfade dağı yoktur halā

475 yok ol kim cihānnı tola eylemiş
ki gerdūnnı hem imtilā eylemiş

8 kilip tab‘ı gerdūn_ı ‘ālî_esās
me‘ānî dūri anda encüm_kıyās

bu gerdūn ara tab‘ı hürşid olup
aniñg nürî ‘ālemde cāvid olup

9 şihāb_ı kalem cūnki eylep tirās
tapıp safha_i mihr andın hırās

‘utārid ki mevlā_yı der_geh_nişin
kaçan hāme yonsa bolup rîze_cin

10 480 felek ‘ūd sūzıda ahter kılıp
melāyik anı ‘ūd_ı micmer kılıp

ni kāğazğa kim kilki gevher_feşān
kılıp mihr_i zer_keş anga zer_feşān

11 yitip anda altıncı kök ziveri
öpüp başığa sancıban müşteri

felek ehli ol nāme körgeñ zamān
başı üzre misvāki eylep kemān

//470 başıda:S'de başını//471 genc b.: S'de g. ki b.//472nürü
:R, P'te nūr//481 ni:LG'ta ne//482 yitip:S,B,LG,P,F'te itip//

- 12 kuyaş cūnki nūr aṅlamay ‘aynıdın
anı yarutup gerd na‘leynidin
- 485 bolup söz meyiğa cū hūşı girev
aṅa cūr‘a_keş yok meger kim birev
- 13 birev yok ki hindū_yı lu‘b_āverī
ni hindū_ki cādū_yı dāniş_verī
ni cādū_ki dānā_yı hikmet_me‘āb
sözi nazm dīvānıda intihāb
- 14 cūcūk nūktedin yapışıp nāmesi
meger ney_şekerdin bolup nāmesi
aṅa hāme nevki karanfil kibi
veyā serv_i nāz üzre sūnbül kibi
- 15 490 ki ol sūnbül_i ter karanfıl saçıp
karanfıl dağı gāh sūnbül saçıp
söz icre aṅa tiz_bāzārlik
bu bāzār ara tırfa ‘aṭṭārlik
- 16 velik ol dükānī ki mevcūd aṅa
sūtūn ü işik şandal u ‘ūd aṅa
bu ‘aṭṭārlikda makāşid bilip
anı dāl dāniş_i ‘uṭārıd kılıp
- 17 kaçan hāme destān_serā eyleben
sevādı cihānnı kara eyleben
- F404a 495 cū hindūsitāndın sürüp dāsitān
kılıp dehrni dağı hindūsitān
- 18 sözi şahid_i meclis_ārāy_mend
bu meclis icide özi rāy_mend
dime rāy anı belki yüz keyd ü rāy
sezādur aṅa hāk_i edeb_serāy
- 19 bu yinge cikip pāye husrevluğı
bilik evcide mihr pertevluğı
ki dāniş sevādıda her kim ki şāh
anıñ hizmetide bolup hāk_i rāh
- 20 500 nizāmıce ger nazmı cālāk yok
cū il munca cālāk yok bāk yok

// 485 bolup söz m.: S’de bu sözler m. // 487 ni: LG ne /
dīvānıda: S, B, Lg, F’te dīvānıdın // 493 ‘aṭṭārlikda: S, B,
F’te ‘aṭṭārlikda // 497 dime: S, B, LG, F’te dimey //

- söz evcide ger ol meh_i hāverī
bu ger yok meh_i hāverī müsterī
- B216b 21 anıñ la'lide ger dirahşendelik
munuñ dağı dürride rahşendelik
- ger ol reh_rev olsa bu pey_rev kilip
ger ol şāh bu dağı husrev kilip
- 22 ki cennet alar meskeni tā_ebed
nevāyiğa ma'nīleridin meded
- 505 yana hem kılıp nakd_cūluğ edā
bu sevdāğa urdı kadem her gedā
- 23 velī herbirige bir āfet yitip
kim ol kām taḥşīli men'in itip
- S204a anıñ kim bolup nazm_ı pīrāyesi
bu sevdānı kılmaḡқа sermāyesi
- 24 tapıp cūzvī sūd birle sūrūr
salıp kōñgliğe ol sūrūrı gurūr
- tecāvüz kılıp 'adl u inşāfdın
kabartıp özin da'vī vū lāfdın
- 25 510 cū terk_i edeb zūll itip iktizā
söz ayturğa tevfiḡ birmey ḡazā
- eger nakd ile bolsa hem barlık
anğa ḡalḡ kılmaḡ harīdārlik
- 26 ni kāğazda kim nūkte eylep raḡam
raḡam kılmaḡ anı yana kimse hem
- LG216a kişi nakl kılmaḡқа çıkmey nesak
bolup ol varak reml çıkken varak
- 27 bu ḡayl içre bir nā_mūrādī idi
ki taḡrīr kılğan sevādī idi
- 515 ki gerçi yüzi zībdiñ irdi ferd
niyāz āhıdın līk taptı neverd
- R359b 1 bu ma'nīdin er ḡulmet er nūr irūr
sözi ḡāh tillerde mezkūr idi
- cū ol cāşnīğa müserref bolup
özi çergeliklerdin eşref bolup

// 506 her: P bir // 509 'adl: R, B, P, LG, F'te 'acz // 512
ni: LG'ta ne //

- 2 bular çün 'adem sarı köçmiş idi
digil meşnevî atı öçmiş idi
- hem ol bağ ara yok u büyü hem
kürümüş idi ol ariğ suyu hem
- 3 520 bi_ğamdi'llāh ol gül tapıp reng ü bü
bir akkan ariğka yana aqtı su

VII

(3) söz dürleri nazmıda nizāmî nizām u tekellüm (4) gevherleri intizāmıda husrev_i kelām nizāmı (5) bile husrev_i kâyim_makāmı ya'nî hażret_i mahdûmî mevlâ nûre'd_dîn 'abdurrahmân_ı cāmî cenâbıda 'arz_ı niyâz kılmak ve izhâr_ı râz eylemek

- 4 birev aldı söz kişverin yek_kalem
ki kıldı kalemni sûtûn_ı 'alem
- 5 koluğa alıp nîze orniğa kilik
söz iqlimini ser_be_ser kıldı milk
- 6 bilik evciniñ mihr_i tâbânı ol
kayu mihr söz cisminiñ cânı ol
- çü sür'at ara ot saçıp hâmesi
yana germ olup nükte hengâmesi
- 7 525 hem ol otğa kim nazm şem'in tutup
me'ânî şebistânını yarutup
- çü tab'ıdın akıp me'ânî suyu
kilip çeşme_i zindegânî suyu
- 8 hem ol çeşmedin çün su birmek tüzüp
sühan_verlik ölgen tenin tirgüzüp
- çü istep tarab tab'_ı âzâdesi
koyup nazm cāmığa söz bâdesi
- 9 anıñ cür'ası ilni mest eyleben
dimey mest kim mey_perest eyleben
- 530 ni cāmî ki çün cür'asıdın nemî
teressuh kılip mest olup 'âlemî
- 10 bu yañlığ cām_ı me'ânî tutup
melek haylığa döst_kânî tutup

// VII mevlâ nûre'd_dîn: F'te mevlânâ / 'abdurrahmân_ı cāmî:
P, F'te 'abdurrahmânü'l cāmî // 522 ile 523. beyitler P'te
yer deñiştirmiş.//

bolup cün anıñ cāmıdın cūr'a_çes
bolup çarh şūfıleri cūr'a_keş

11 ki meş'ūf olup cām_1 mestāneğa
girev eyleben hırka meyhāneğa

yañğı aynı cām_1 hilālī kılıp
niçe kim tola bolsa hālī kılıp

12 535 cenāhın olup sekrdin hāk_rūb
gehī dest_efsān gehī pāy_kub

bu nev' olsalar 'arş_1 a'zam ili
ni bolğay gümān ile 'ālem ili

F404a 13 cū ol cāmıdın āb_1 hayvān tapıp
onı cān birip ger biri cān tapıp

dime cām ile mey ki nazm_1 revān
yir ü kök ilin eyledi nā_tuvān

B217a 14 kayu nazm bel kim cihān āfeti
cihān āfeti yok ki cān āfeti

540 işitmekliki zevk_nāk eyleben
velī derk_i ma'nī helāk eyleben

15 ğazel derd ü sūzını veh veh ni diy
dise meşnevī allah allah ni diy

eger nazmdın barça üslūb ānga
barı bir biridin irür hūb ānga

16 velī meşnevī özge 'ālem durur
ki tab'ığa hālā müselleme durur

bolup cilve_ger tab'ı közgüside
ki sebt eyledi hāmse utrusıda

17 545 irür andın artuq ki öksük imes
il andın dir artuq ki öksük dimes

anıñ beytiğa ger füzündür 'aded
velī yok turur munda ma'nīğa had

18 niçe anda dürc_i daqāyık durur
veli munda dürr_i haqāyık durur

bolur anı baħr u munı kān dimek
anı köñgöl amma munı cān dimek

// 536 gümān: S, LG, F'te hayāl / ni: LG'ta ne // 538 ilin:
P'te ilen //

- F404b 19 burun cilve eylep 'ıyān tuhfesi
birip 'ālem ehliḡa cān tuhfesi
- 550 yana subḡa cān riştesin tār itip
ki her mührre bir dürr_i seh_vār itip
- 20 çü yūsuf sūzin āşikār eyleben
zeliḡā kibi ilni zār eyleben
- S204b çıkıp hāme leyli vü mecnūn sarı
yüz āfet salıp taḡ u hāmūn sarı
- 21 bu dem kim kılip hāmesin dūr_feşān
sikender ḡadīşidīn aytur nişān
- şek irmes ki feth eyleben ḡuşk u ter
sikender kibi algısı baḡr u ber
- 22 555 bu kün kāmīl ol nev'_i mefhūm imes
burun bar iken daḡı ma'lūm imes
- birev köḡli allında kim şāfdur
eger zer_keş er būriyā_bāfdur
- 23 eger bolsa öz fennide bī_bedel
ḡanīmetdür ol barçaḡa fi'l_mesel
- LG216b birev kim aḡa nefs_i kudsi_şifāt
nefes birle ölgenge birgey ḡayāt
- 24 kayu kimse kim ehl_i idrākdür
aḡa cān fedā kılsa ni bākdür
- 560 eger nükte_i cān_fezāsi anıḡ
bu nev' olsa yüz cān fedāsi anıḡ
- alata ki cān bulḡay insān bile
tirig bolḡay insān daḡı cān bile
- 25 ḡadīşini il cāniḡa dāye kıp
hem ol dāyedin cāḡa sermāye kıp
- bu sermāyedin bizge kāmī yitür
leb_ā_leb mey_i vaşl cāmı yitür
- 26 ki cāmıḡa özni kılip cūr'a_keş
söz eyley edā mest ü dīvāne_veş

VIII

R360a (1) 'ināyet kuyası vaşfıda kim feyz matla'ıdın tülû' itse tertîbi hâreni yâkût_ı âb_dâr ve la'1 _i âteşin kılar ve hidâyet şehâbı ta'rîfide kim cûd havasıdın irtifâ' tutsa takvîyetidin tofrağdın (2) lâle_i sır_âb u gül_i âteşin açılır ve özining köngli hâresi ol kuyas pertevini (3) tapkanın demek ve cismi tofrağı ol bulut nemin körmegin aytmak

2 565 birev kim irür yâver iqbâl anğa
ni iş kılsa ferhundedür fâl anga

3 kayu işke kim râyı 'âzim bolur
zafer yâr u devlet mülâzım bolur
eger kılsa har_mühre der_yûze ol
bolur kirse ilgige fîrûze ol

4 tiken sarı kim kol uzatur nuhûft
koliğa kirer gönçe_i nâ_sükûft
eger ayğa tûsse közi kün bolur
kadem kılsa tofrağka altın bolur

5 570 kara ef'î er yitse anıñg kolı
bolur kâm_ı gül_çehreniñg sünbülü
bulut başığa yitse yağur saçar
ğalatdur ki yağur saçar dür saçar

6 velî iş kirek beyle ferzâneğa
bu yanglıg 'atâyâda şükrâneğa

B217b ki fâriğ bolup halk bî_dâdıdın
ferâğ istemey dâd_ger yâdıdın

7 cefâsı anıñg döstğa yitmegey
kayu döst düşmenğa cevır itmegey

575 dimey cevır kim kılsa a'dâsı cevır
anğa bolmağay tırtmaq kine tavr

8 cefâ utrusıda vefâ eylegey
ve ger buhl körse 'atâ eylegey

niçe tapsa dünyâ metâ'ığa kâm
anıñg hıfzığa kılmagay ihtimâm

// VIII tertibi: S'de tevfiği / tofrağdın: B'da tofrağtın /
pertevini: S, B, F'te pertevin // 565 ni: LG'ta ne // 569
tofrağka: S'de tofrağ, LG'ta tofrağta // 570. beyit S'de yok //
574 döstğa: S, B, F'te döstğa // 575 ve 576. beyitler F'te
yok //

- 9 dime hâk ni kim yitkürür neylegey
barın hâk rızāsıda şarf eylegey
- özige ara yirda körmey vücūd
bu sükrâneğa hâkka itkey sūcūd
- 10 580 ‘atāyānı aṅlap müsebbib işi
özin bilmegey orta yirde kisi
- kim utruda yitkey aniṅ dik fütūh
ki serhiğa birdim yukarraq vuzūh
- 11 bulut ilge dürdin ‘atā_kiṣ imes
hâk ihsānidur ol sebeb pīs imes
- tükengec saçar feyz emtār aṅga
hevāda yana bar mu āsar aṅga
- 12 şükūfe çağı yil ki saçkay dırem
bolur mu demek yilni şāhib_kerem
- 585 kazādın aṅga her ni merkūm irür
cū tuttı vücūd özge ma’dūm irür
- 13 maṅga tiṅgridin boldı ruzī bu kām
ki her işke kim eyledim ihtimām
- huşūlıda aniṅ uzatğunça kol
sühūlet bile koptı allımdin ol
- 14 murādım eger hāre bünyād idi
bolup gerd allımda ber_bād idi
- yolumda ni kim ejdehālık kılıp
kolunda mededğa ‘aşālık kılıp
- 15 590 bozuğ sāyeside kılıp def‘_i renc
tüşümge kirip mahfī allında genc
- körüp tiṅri lutfın felek çağlığ
niçük kılmay utruda tofrağlığ
- 16 niçe şükriğe secde kılsam neşend
mini cünki eyler felekdin bülend
- sūcūd içre bu sūd tutsa vücūd
irür bī_vücūd ol ki koyğay sūcūd
- 17 bu mücmel ki kilik itti te’vīl anı
işitseṅ kılay imdi tafşīl anı

// 587 huşūlıda: F’te huşūlığa // 590 bozuğ: LG’ta bozuk //
591 çağlığ: B’da çağlık / tofrağlığ: B’da tofrağlık // 593
koyğay: R, LG, F’te koyğay //

- 595 barın aytmaq ger imes dil_pezîr
velî serh_i maqşûddın yok güzîr
- S205a 18 ki cün haqđın oldı ‘ināyet maŋga
kerem eyledi: bî_nihāyet maŋga
- 19 uluğ kamlardın idim bahtıyār
ki yok irdi anda maŋga ihtiyār
- ni taŋ bolsa köpdin köp er kayğuluğ
tama‘ bolsa kimge uluğdın uluğ
- velîkin ni ğam tıŋrı eylep kerem
uluğ müdde‘ā birse maqşûd hem
- 20 600 ğaraż kim cū naẓm oldı tōhmet maŋga
yayıldı cihān içre şöhret maŋga
- F405a ğazel tarzıĝa evvel eylep sitîz
cihān içre saldı uluğ rûste_hîz
- LG217a 21 okur vaktı enl_i selāmet muni
körüp ‘ālem içre kıyāmet küni
- her eşnāfı zikri imes şānima
bilür her kişi baksa dīvānima
- 22 velî kâni‘ olmay uşak işke hîç
dimāğında irdi uluğ pîç_pîç
- 605 ni meydān ara sürsem irdi semend
hevāsın körġül kılmaz irdi pesend
- 23 ni bostān ki seyr içre mevcûd idi
haķāretdin allımda merdûd idi
- hayālında kışver_sitānliğ kirip
memālikde şāhib_kırānliğ kirip
- 24 bu endîşedin irdi körġlümde seyr
ki boldı mâyil_ħamseteyn
- cü meşġûl boldum temāşasıĝa
ötüp vādî vü tağ ü deryāsıĝa
- 25 610 yarımçuk körüp seyr terk itmedim
yirî kalmaz: kim aŋga yitmedim

// 595 yok güzîr: S’de nā_güzîr // 597 uluğ: LG’ta uluğ //
598 ni: LG’ta ne / kayğuluğ: S, B, LG, F’ta kayğuluk / uluğ:
S, B, LG, F’ta uluğ // 601 uluğ: LG’ta uluğ, F’ta özi // 604
uşak: S’de uşak / uluğ: LG’ta uluğ // 605 ni: LG’ta ne // 606
ni: LG’ta ne //

- cihānı köründi közüme nihān
nihān belki her beyti içre cihān
- 26 kayu kûşe kim nâzır oldum demî
naẓarğa idi cilve_ger ‘âlemî
velî tağınınîg tîğı ol nev‘ tîz
ki kök ham bolup eylep andın gürîz
- 27 itiklikde her hāre taşı aṅga
kemerde kilüpdür başı aṅga
- B218a 615 bolup lâle kan sebze tîğ_i helāk
giyāhı dağı ser_be_ser zehr_nāk
- R360b 1 halāyıkka atmaḳka seng_i belā
itek hem tola anda hem kol tola
- P401a tola ğārlar ejdehā_yı demān
demî eyle kim ejdehā_yı zamān
- 2 yutarğa çü ağızları açılıp
serār_ı belā her taraf saçılıp
ol otka otun tişleridin talap
zamāne tilidin felekni yalap
- 3 620 yana baḥr_ı zehḥarı andaḳ ‘amîḳ
ki anda felek cōngi dik yüz ğarîḳ
‘ubūr eylep ol yan belā şarşarı
ki mevc_i belā yüzlenip her sarı
- 4 bu yan kök yüzün ḥayl_ı kölek aṅga
ḥabāb aṅlatıp gūy_ı eflāk aṅga
belā seylidin mevcî ḥūn_ḥ‘ārraḳ
nehengi eceldin sitem_kārraḳ
- 5 yana deştininîg saḥḥı andaḳ vasî‘
ki yitmey kırağığa carḥ_ı serî‘
- 625 belā menzili merz u bûmı anıṅ
ecel şahşın örtep semûmı anıṅ
- 6 dime dīv_bād anda kim barı dīv
yügürmekte ser_keşte her sarı dīv
hamākat tapıp çün körüp tūl aṅga
bu deşt içre bâzî birip ğul aṅga

// 613 tağınınîg: S’de tağınınîg// 614 itiglikde: B, LG, F’te
itiglikte// 620 cōngi dik: S, F’te cōngidin// 626 dime: S’de
dimey //

- 7 kum içre tapıp ol beyāban gūmi
meşakkat hisābı beyāban kumı
kişi kim bakıp āşikār u nihān
körüp beyle miḥnet cihān_der_cihān
- 8 630 nazārğa kilip genc_i bī_intihā
velī her biri ūzre yüz ejdehā
bolup çün bu ‘ālemğa nazır demī
maḡa yüzlenip her zamān ‘ālemī
- 9 kılıp yād da‘vī vū lāfımın hem
saḡınıp burundın gūzāfımın hem
uyatka salıp beyle ḥālet mini
helāk eyleben bel ḥacālet mini
- 10 gehī yüzlenip ol sözümdin uyat
sözümdin dimey özümdin uyat
635 gehī-dip ki yok daḡl_ı imkān muḡa
taşarruf kıla almak insān muḡa
- 11 bu endīşe köñglümde konmay karar
helāk eyleben ‘acz ile iztırār
özümdin işim ye’s_i cāvid olup
işimdin köñgöl daḡı nevmīd olup
- 12 kulaḡım bu ḥālet ara pūr_hurūş
işitti ki dir irdi ferruḡ_sūrūş
ki ay bülbul_i zār_ı elḡān_serā
velī söz riyāzıda destān_serā
- 13 640 nevā içre miḡ laḡn sāziḡ kanı
desātīn_i ḡātır_nevāziḡ kanı
saḡa ança ḡaḡ luḡfı vāḡi‘ durur
ki tā türk elfāzı şāyi‘ durur
- 14 bu til birle tā naḡm irūr ḡaḡ işi
yakīn kılmamış ḡaḡ sin dik kişi
saḡa türk ekālīmin eylep raḡam
ezelde naşīb eylemiş yek_kalem

// 631 maḡa: F’te saḡa // 632 burundın: S, LB, F’te burun
dir // 633 ve 634. beyitler F’te yok. // 643 ekālīmin: B’da
iklīmin //

- 15 naşīb itti sini merz_bān
sinān_ı kalem birle tîğ_i zebān
- 645 ki bu mülk ara kahrāmān bolğa sin
ulus içre şāhib_kırān bolğa sin
- S205b 16 bu yol kat'ıdın taymağınğ ni idi
körüp hamse sustaymağınğ ni idi
- kayu is ki bolmış müyesser saňa
bolur cū bu endişe bāver saňa
- 17 ki haq lutfı bolmay bolup irkin ol
ol açmay yarup irkin allıñda yol
- ni işke ki il sunduñ ol tuttı il
munı hem alarnıñ yana biri bil
- 18 650 eger acmasa haq hidāyet yolu
ve ger tutmas olsa 'ināyet kolu
- kim olğay za'īf ādemī_zād nās
ki işte tūvānālıg itkey heves
- LG217b 19 huşūşā ki sin barçadın pest sin
dimey pest ki tofrakka hem_dest sin
- hem ildin saňa köprek efgendelik
havāsıñğa dağı perākendelik
- 20 ni köñglüñde kuvvet ni cisminğde zūr
niçük kim ayağ astında kalsa mūr
- 655 basılğaç ki yançılssa mūr_ı za'īf
ni iş kılğalı bolğay āyā harīf
- 21 egerçi sin ol mūr_ı pejmūrde sin
ki devrān cefāsıdın āzūrde sin
- B218b velī haqdın olsa 'ināyet saňa
tulū' itse mihr_i hidāyet saňa
- 22 niçe mūr iseñg baht olup reh_nümün
saňa ejdehālarını kılğay zebūn
- köñgüldin tevehhümni eylep 'adem
ilig işke ur yolğa koyğıl kadem

// 645: taymağınğ: S, B'da tapmağınğ, F'te yanmağınğ // 649 ni:
LG'ta ne // 652 barçadın: S'de barça sin //

- 23 660 çü hâtif maŋga bu nidā eyledi
min itken edānı edā eyledi
- F405b şükûh ança yüzlendi cânım sarı
tüvân hem ten_i nâ_tüvânım sarı
- 24 ki boldı naẓar nergisi bağçe
köngül gonçesim hod ni diy tağçe
- yitip ğaybdın çün bu nîrû maŋga
bolup söz dimek meyli asru maŋga
- 25 kaẓādın körüp germ_i hengāmeni
yonup hamse taḥrîriğa ḥāmeni
- 665 köngül içre şevk otıga iştî‘âl
köngülsizge nazm itkeli iştigāl
- 26 ni yaŋğlığ ki bar irdi kıldım şürû‘
niçük kim murād irdi taptı vukû‘
- P401b kalemni çü kâğaz nigār eyledim
köp u‘cübeler âsikār eyledim
- 27 ni ğāyet ki ṭab‘ım hirāsān idi
yüz ança bitir vaqt âsān idi
- güher ol kadar saçtım âfāk ara
ki cevîf oldı güm bu kühen ṭāk ara
- R361a 1 670 devâtım ki açtı dükân_ı güher
dükân_ı güher yok ki kân_ı güher
- hemānâ ki yur çağda lâsin anıŋ
şılâye kıllurda karasın anıŋ
- 2 tamızğanda her kaṭre_i su aŋga
su ornıda tamğandur incü aŋga
- kaṭru kaṭre su belki deryâ_yı jerf
ki kılmış aŋga ḥaḳ devâtım zarf
- 3 devât irmes ol özge ‘âlem digil
ni ‘âlem anı çarḥ_ı a‘zam digil
- 675 ger ol çarḥdın yok nişānî aŋga
nidür yüz cihān_ı me‘ânî aŋga
- 4 bolup kilkim andak dil_āver neheng
ki baḥr_ı me‘ânide kılmay direng

// 660 min: S, F'te sin // 666 ni: LG'ta ne // 668 ni: LG'ta
ne // 672 ornıda: S'de ornığa //

- kayan kim bu suda tavāf eyleben
 sunı cöng yaŋlıĝ sikāf eyleben
- 5 ma'a'l_kışsa ayturda ol meşnevî
 egerçi bar irdim alar pey_revi
- velî dir zamān kaysı bir defterin
 sacıp baħr_ı endîşeniĝ gevherrin
- 6 680 aŋga zîb ü ziynetler ittim füzûn
 ki vaşfı irür serh iterdin uzun
- kim efsâne kilik itti taħrîr aŋga
 ki yol tapmamış hať taĝayyûr aŋga
- 7 cü haĝdin idi kildi pāk u siliĝ
 kayu birge kim boldı artuksiliĝ
- bu yaŋlıĝ yitip törti itmāmga
 biri yitmemiş irdi encāmga
- 8 şürû'ı daĝı nâ_pedîdār olup
 ki taĝyîr vaşfıda düşvār olup
- 685 letâyif tapılmas idi anca hem
 yana törtige lâhik olğanca hem
- 9 köŋgölde tapılmasdın âzār idi
 velîkin tapar fikride yār idi
- muŋga tigrü kim naẓm iliniĝ seni
 bu iş barca düşvāriniĝ âgehi
- 10 şafâ bezminiĝ şafî_âşâmı ol
 bu deyr ehli ser_halkası cāmî ol
- işittim kılıp zîb defter sözün
 kılur naẓm gūyâ sikender sözün
- 11 690 velî kılmayın meyl hālâtığa
 şürû' eylemişür maķālâtığa
- koyuptur tevârîhde fesânesin
 yiti devr digen dürr_i yek_dânesin
- 12 bu sözdin maŋga yüzlenip şādliĝ
 tapıp hātırım ğamdın âzādliĝ

// 687 iliniĝ: S'de ilidin // 691 koyuptur: P'te koyup //
 692 şādliĝ: S, B, LG, F'te şādliĝ / âzādliĝ: S, B, LG, F'te
 âzādliĝ //

- ki taptım dūrī kim taleb_kār idim
birip 'ömr_i naq̄dın harīdār idim
- 13 kim ol dāsītān sarı cūn baqqa min
köp artuqsı zīver an̄ga taqqa min
- 695 cū haq̄dın bolup luṭf zāhir maṅga
naṣīb oldı mundaq cevāhir maṅga
- S206a 14 yonup hāme kāgaz nigāriṣ kılay
hem ol dāsītānnı gūzāriṣ kılay
- sikender cihān_dār_ı kisversitān
işidin cū nazm olsa her dāsītān
- 15 sözidin dağı yaḥsı taqrīb ile
hem ol dāsītān zeylide zīb ile
- B219b sürey hikmet_āsā maqālātını
söz içre 'acāyib hayālātını
- 16 700 birip dāsītān zībi ilge firīb
sözidin firīb olğay artuqsı zīb
- ki ferzāneler dip köp efsāne hem
sözin nazm iftiptür bu ferzāne hem
- LG218a 17 q̄adem ursam uşbu iki yolğa min
ni kim barça diptür dimiş bolğa min
- bolup germ ni herze sözler didim
meger mest idim yoqsa mecnūn idim
- 18 bu dem kim hired mindin āgāhdur
sözüm barça estağfiru'llāhdur
- 705 haq̄ itkey muṅga dağı ilgim qavī
ki bolğay min ol haylning pay_revi
- 19 alardın qaçan yitmegünçe meded
maṅga nāme sebt itkeli qayda had
- egerçi bu sözni ulus kem bilür
velī min bilür min hudā hem bilür
- 20 ki eylep yarım tünler uyqu harām
ki haq̄ secdesiğa kılur min kıyām

alarınġ revān_ı pūr_envārığa
bu birniġ daġı kuvvet_i kārığa

21 710 kılıp fātiha hatmı ihlās ile
közüm baħrida cism_i ġavvās ile

kılurġa niyāzımniġ isbātını
tutup başka başka alar atını

22 tazallum yüzidin tazarru' kılıp
meded her biridin tevakku' kılıp

bulardın soġ ilgimge alıp kalem
ni kim hātır ister kılur min raķam

23 işim tā bu āşūb_ı pinhān imes
kalem şafhaġa koymak imkān imes

715 bular yok ki her kim ki nazmı dimiş
veyā bu cemā'atķa dāhil imiş

24 barığa niyāz u du'ādur işim
alardın meded müdde'ādur işim

P402a çiker min alar cām_ı şevķını h'as
velī pīr cāmığa min dūrd_keş

25 kitūr sāķiyā ol keyānī ķadeh
taġārī ki digeyler anı ķadeh

F406a ki aġzımġa koyġan dem ok sıpķaray
aġız andın alġaķ özūmdin baray

26 720 mugannī sūrūd_ı harīfāne cik
bir ün birle tik turmaġıl yana cik

dime söz mini eyle mest_i harāb
ki taġla söz ayturġa kılġum şitāb

27 nevāyī niçe sāķī_i şengdür
mugannī daġı dil_keş_i āhengdür

özūġ asraġay sin iķer çağda rāh
ki küllī iş allıġġa tüşmiş şabāh

IX

R361b (1) anıġ dik enbiyā_yı mürsel encümeni encümüġa
muħammed_i 'arabī 'aynıdın kuyaslık 'ıyān boldı (2)
selātın_i 'ālī haylıda daġı şāhıġāzī vūcūd bā_vūcūdıdın hem

/ 712 yüzidin: R, B'da yüzümdin /

ol hāl zāhir (3) bolgandin şemseī zāhir kılmak halleda'llāhu
mülkehu ve sultānehu ve a'lā şānehu ve evzāha iḥşānehu

- 1 ezel şubḥı kim mevc urup bahr_ı cūd
birip āferīnişka naḳş_ı vüçüd
- 2 725 rakam tapıban çarḥ_ı mīnā dağı
anıñ cevfade cirm_i ğabrā dağı
- 3 velī köpreki suğa makrūn bolup
beşer me'meni rub'_ı meskūn bolup
- 4 yasap çünki hem dūzah u hem behişt
beşerni kılip zışt ü zībā_sirişt
- ki il kısmı kām u belā eylegey
kim ol ikki öyni tola eylegey
- 5 bu şüretka bolğaç ezeldin każā
każā ilge bu nev' itip iḳtiżā
- 730 ki bolğay tefāvūt arada besī
bu bir tūbī_i ravza ol bir ḥasī
- 6 żarūret ki etvār olup muhtelif
her il bir san'atka bolup muttaşıl
- cihān içre ğavğā_yı ḥayl_ı beşer
nizā' üzre salğay besī şur u şer
- 7 eger bolsa ba'ziğa āğāhlığ
bolup līk köprekke gūmrāhlığ
- salurğa ḡalālet tūnige ziyā
alar içre irsāl itip enbiyā
- B220a 8 735 kireklik üçün zabt u āyīn dağı
kılip naşb alarğa selātin dağı
- velī enbiyā içre andaḳ ki şāh
muḥammed kilip özge ḥayl u sipāh
- 9 anıñ ümmetedin selātinde hem
birev kildi şāh özge barı ḥadem
- ḳayu şāh kim dāver_i taht_gır
ni dāver şehensāh_ı gerdūn_serir

- 10 barı şahlarnıñ ser_efrâzı ol
seh_i ser'_âyın ebu'l_ğâzî ol
- 740 vücdıdın âfâk ara zîb ü zeyn
ulus hân bin hânı sultân hüseyn
- 11 atığa kazâ dâme ihsānehu
yazıp halleda'llāhu sultānehu
- S206b cihān halkıdın pāk zātı ğaraż
bu cevher kilip āferīnıñ 'araż
- 12 bu a'rāż ara cevher_i zāt anğa
kılıp pāk gevherlik işbāt anğa
- cihān dürci içre semīn gevher ol
sipihr evci üzre münir ahter ol
- LG218b 13 745 bolup kadrı bağı felek 'ālemi
münir encüm ol bağnıñ şebnemi
- dime bağ_ı ferruh şebistān digil
bu şebnem bile kevkebistān digil
- 14 ni kevkeb anı jāle_i nāb di
dime jāle kim germ_i şeb_tāb di
- cü şebnem disem cevher_i cān irür
ki her katre deryā_yı ihsān irür
- 15 ki a'dāsıdın yüz tümen miñ farīk
hem ol baħr ka'rıda bardur ğarīk
- 750 anıñ germ_i şeb_tābıdur ahkeri
dimen ahkeri kim irür ejderi
- 16 yaruğluğ ki etrāfın anıñ tutup
anı ağızınıñ su'lesi yarutup
- 'adū bolsa bu carh_ı gerdān anğa
çikip bir nefes yutmaq āsān anğa
- 17 eger rāyınıñ mihri körgüzse tāb
kuyas zerre dik eyleben iztırāb
- ni tañ ger kuyas iztırāb itse fās
anğa cünki her zerredür bir kuyas

// 747 ni: LG'ta ne // 750 dimen: S, F'te dimey // 751
yaruğluğ: LG, F'te yaruğluğ // 753 mihri: R, P'te kahri // 754
ni: LG'ta ne //

- 18 755 eger bezm_i 'aysı tüzülse sipihr
tokuz h^vān kilip anda bir k^urş_ı mihr

tapıp 'ālem ol h^vānlarıdın horis
anıñg dik ki ol k^urş ile perveris
- 19 sehāsi cū zāhir bolup baħr u k^ān
tutup tofrağ u tas içinde mek^ān

ni baħr içre bir dürr_i ğalt^ān kalıp
ni k^ān içre bir la'lı_i raħs^ān kalıp
- 20 bolup baħr dīvāne vü telh_k^ām
yakasında saçkan kefige mak^ām
- 760 velī k^ān gedāliğ tapıp çāresi
gedālar dik eṭrāfıda hāresi
- 21 alıp baħr u k^ānning cū sermāyesin
iki nā_tüvānniñg yasap dāyesin

kolın baħr ile k^ān miğāli digil
sehādın alar ṭavrı hālī digil
- 22 'atāsi kılıp baħr u k^ānğa cefā
anğa baħr u k^ān dağı kılmay vefā
- P402b gül_i halkı anda ki bāğ_ı behist
suı çeşme_i zindegānī_sirist
- 23 765 gül_i 'ıṭrı yüz yılçılık yol kitip
yüz illiğ ölüğ can tapıp cūn yitip

suyın kim ḥaḳ eylep zülāl_i ḥayāt
bütün barça andın nihāl_i ḥayāt
- 24 kılıp cūnki bolsa belāğat_ş_i'ār
mesihādın enfās_ı cān_baħs 'ār

ki bolğaç mesihāğa ol müdde'ā
taḫarru' bile eyleben yüz du'ā
- 25 yüzidin biri kim bolup müstecāb
anı ḥalk cān_baħs eylep ḥiṭāb
- 770 cū ol nükte sürmekke ağızın açıp
dimey cān birip ilge kim cān saçıp

- 26 anıñg dik ulus nuṭkıdın cān tapıp
 ki ölgen kişi āb_i ḥayvān tapıp
- demidin tapıp bir eger miñg ḥayāt
 kuyaşdın niçük kim yarur kāyināt
- 27 cūcūk til bile nūş itip ilge behr
 kılıcı tilidin tapıp līk zehr
- kılıç yok hilāl_i dirahşende ol
 çapar vaktıda berķ_i rahşende ol
- R362a 1 775 eger berķ imes nige tüşken zamān
 suğa yitmeyin bolmay andın amān
- belā ebridin tüşkeç ol ıldırım
 körüp deşt_i kıpçaqdın tā kırım
- B220b 2 okı rezm vaktı cū tapıp küşād
 ‘adū cānı tenğa diben ḥayr_bād
- anıñg nevkige māni‘ olmay zirih
 kim ol ḥaşm köñglidin açıp girih
- 3 açığaç girih turmayın anda kiç
 dimey kiç kim kılmayın meks_hic
- 780 körüp menzil_i tīre yitken zamān
 ki yitmek hemān anğa ötmek hemān
- 4 sinānığa ger ḥōd katık ḥāredür
 ki bağı anıñg nevkidin yāredür
- uçı kaṭre sudın tapıp çāsnī
 ni tañg ger tişer kaṭre su taşnı
- 5 tişerde alar ḥāre bar ança fark
 su andak ki yamğur bu andak ki berķ
- cū rezm içre rahşığa cevlan birip
 ‘adū cūn körüp vehmdin cān birip
- 6 785 kılıp ḥasmnı bir bir ol dīv_zād
 anıñg dik ki ḥāşaknı dīv_bād
- tüşüp cūn veğā ‘ālemığa demi
 demi sa‘y itip fetḥ olup ‘ālemī

//772 tapıp bir eger: S’de eger bir tapıp // 781 katık: S,
B, LG, F’te katıg //

- 7 alıp 'ālemi eylep a'dānı ref'
bu işdin bolup 'ālem ehliğa nef'
ki 'ālem fütūhıda her ni yitip
barın 'ālem ehliğa ihsān itip
- 8 cikip fitne ye'cūciğa ber_serī
kılıc şeklidin sedd_i iskenderī
- 790 ger ol ācūr_i süst bünyāddın
timürdin bu yok yok ki pülāddın
- 9 sikender niçe rest bağlap tılsım
bu eylep tılsımın uşatmağı kısm
- S207a uşatmağda zāyi' kılıp rencini
murādı sehā eylemek gencini
- LG219a 10 anıñ közgüsi ger cihān körgüzüp
munuñ közgü dik rāyı 'ālem tüzüp
anıñ müşkilātın hakīm itse hal
munuñ müşkilātın hakīm_i ezel
- 11 795 ger ol āb_ı hayvān tiley cān birip
munuñ nüktesi āb_ı hayvān birip
ger ol sa'y birle alıp husk u ter
bu bī_sa'y bezl eyleben baħr u ber
- 12 alata sikenderdin olğay nişān
munı tut cihānda sikender_nişān
muṭī'i kılıp baħr ile berni hem
ber ü baħr alğan sikenderni hem
- 13 mülāzımlarnı sikender_fer it
'adālet öyin sedd_i iskender it
- 800 ayağcı tut āyine_gün sāğarī
ni sāğar ki mir'āt_ı iskenderī
- 14 hem ol közgü birle közüm rüşen it
köngül goncesin eyle kim gülşen it
muğannī cū gülşende bezm oldı rāst
budur h'āst kim tüzseñg āheng_i rāst

// 792 uşatmağda: S'de uşatmağğa, B'da uşatmağta, LG, F'te
uşatmağta //

- 15 ol āhengdin bizni kılsañg hoşān
ki bolsaq ser_endāz u dāmen_feşān
- nevāyī ü bezm oldı ārāste
kadehdin tutup mäh_ı nā_kāste

X

(16) hilāfet tahtınıñg tāt_ı zībendesı ve saltanat tātınıñg
mülk_bahşendesı (17) cihāndārılığ kişveriniñg şahib_seriri ve
cihān güşäyılığ sipihri (18) _niñg mihr_i müniri sultān
bedi'üz_zamān bahādır medhide

- 16 805 bu şahāne meclis ara bāde iç
velikin kaçan tutsa şehzāde iç
- 17 hıred bāğiniñg serv_i āzādesı
zamān ehliniñg şah u şehzādesı
- 18 hayā gülistānıda ebr_i muṭir
edeb āsumānıda mihr_i münir
- 19 aşālet sipihride rahşende mihr
'adālet cihānıda 'ālī_sipih
- sa'ādet bahārıda āzāde serv
'şeref gülşenide hırāmān tezerv
- P403a 20 810 şehā ravzasıda gül_feşān neşim
'atā verdide rūḥ_perver semim
- kemāl evciniñg husrev_i encümi
hem ol encümen 'ayniniñg merdümü
- 21 vefā gülbüniniñg açuğ verdi ol
şehā baħrınıñg cevher_i ferdi ol
- kilip saltanat 'ayn u ol nūr_ı 'ayn
bedi'üz_zamān ibn sultān hüseyñ
- 22 zihī hilkatınıñg nūr bel rūḥ_ı pāk
melek zikri şāniñgda
- B221a 815 melāyik_şifat pāk zātınıñ siniñg
melek_veş cemī'_ı şifātınıñ siniñg
- 23 yığıp yaħsılığ birle yaħsı kılığ
kılığ dik başınıñdin ayağ yaħsılığ

// X cihāndārılığ: S'de cihāndārılığ / cihān_güşäyılığ: S, B'da
cihān_güşäyılığ / mihr_i müniri s.: S'de mihr_i müniri ya'ni
s. // 812 cevher: S'de gevher // 813 bin: S, B, P, LG ibn //
816 kılığ: S, B'da kılığ / kılığ: S, B, LG'ta kılığ / ayağ:
S, B. F'te ayak / yaħsılığ: S, B'da yaħsılığ //

- letāfet nihān istep ehl_i cihān
cihān_1 letāfet sin eylep nihān
- 24 nihān luṭfunḡ er bī_mūdārā bolup
yaşurḡan sayı āşikāra bolup
- kuyas kim irür nūr saçmaq işi
nitip nūr ile anı yapḡay kişi
- 25 820 sözüḡdin yitip ilge kūt_1 hayāt
hızır suyunı kem kılıp ol uyat
- ger ol su birip hızır ‘ömrige med
bu sudın ulusḡa hayāt_1 ebed
- 26 cū bu hāşiyet bolmay ol su ara
nihān eylep özni karāḡu ara
- sözüḡ eyleben ‘ömr bahşendelik
yüzüḡdin halāyıkḡa ferhündelik
- 27 yok ol kim muṭī‘ ehl_i biniş saḡa
ki me‘mūr_1 emr āferiniş saḡa
- 825 yok ol kim bolup emr ü fermān bile
ki ‘ömrüḡḡa eylep du‘ā cān bile
- R362b 1 işitken melek_sān şifātiḡ sining
du‘ā birle istep hayātiḡ sining
- F407a felek himmetiḡ evci allında pest
felek ehli hüddāmiḡa zır_dest
- 2 kolunḡ himmet evcide cūn açılıp
nücūm ol direm kim koyı saçılıp
- işik haylı anı ḡabul itmeyin
ki cem‘ eylemekke nüzūl itmeyin
- 3 830 direm yok ki baḡr_1 kefiḡ dūr saçıp
seḡāb eyle kim yirge mūrūr saçıp
- bu yaḡliḡ yaḡınlar bile ol seḡāb
birip çarḡ bostāniḡa āb u tāb
- 4 tūn ol būsitān içre sūnbūl kibi
velī tūn açılḡan sarıḡ gül kibi

// 819 nitip: P‘te yitip / yapḡay: B‘da tapḡay / yapḡay anı:
P‘te anı tapḡay // 821 sudın: B, LG, F‘te sözdin //

yayıp sünbüli müşk isin dehr ara
ki devrân şebistânın eylep kâra

5 cû sarıg gülin çarh bâğı açıp
tabak birle ‘âlemğa altun saçıp

835 anıñg dik ki bolğanda ol zer_feşân
yitip barça ‘âlemğa andın nişân

6 alata kuyas zer_feşân olğusı
sehâb ilgi gevher_feşân olğusı

LG219b kadeh bezm_i ‘aysıñg ara zer_nigâr
cevâhir kılıp anı gevher_nigâr

S207b 7 tolup ol kadeh la‘li rahşân bile
ni rahşende la‘l âb_ı hayvân bile

sin içmekke eylep aña iltifât
dem_â_dem ki bolsun memed_i hayât

8 840 kitür sâkı ol mey ki rahşendedür
anıñg neş‘esi feyz_bahşendedür

köñül meskenin levnidin gülşen it
nazar hücre sin tâbıdın rüsen it

9 muğannî sürüdi çik andağ bülend
ki tüssün sipihr ehliğa dil_pesend

ünüñg şavtını ‘alî_âvâze it
söz âvâzesin köñlüme tâze it

10 nevâyî söz ayturda ferzâne bol
cû iş başıñga tüsti merdâne bol

845 behâne tarîkını ber_bâd kıl
sürüp dâsitân nükte bünyâd kıl

XI

(10) bu gevher_feşânlığdın cün uluğ maqşûd tarîh ‘ilmi
mahzenığa vukûf tapmağlık ve bu cevâhir_nişânlığdın küllî
murâd selâtin_i mâziye hâlâtı mekşûf bolmağ (11) irdi ol
cihetdin ‘acem mülûki kim tört tabağa vâkı‘ dururlar alar
ahvâlıdın icmâl tarîkı bile ihtisâr itildi ve evvelğı tabağa
kim pîşdâdiler durur (12) pîş_nihâd alar işleri şerhin
kılındı

// 838 tolup: S’de tutup // 839 eylep: R, P’te eyle // XI
gevher_feşânlığdın: S, B’da gevher_feşânlığdın / uluğ: S’de
uluğ / tapmağlık: F’te tapmağlık / cevâhir_nişânlığdın: S,
F’te cevâhir_nişânlığdın / m. bolmağ: S’de m. bolmak, B’da
bolmak yok / v. dururlar: F’te v. _dürler / pîşdâdiler durur:
F’de pîşdâdidürler//

- 13 bu tārīh_i şūret nigārendesi
bu yaŋlıĝ bolur söz güzārendesi
- 14 ki andın ki ādem ‘aleyhis’s_selām
hilāfet serīride tuttı makām
anĝa tigrü kim şāh_ı mekkī_lakab
ni mekkī_lakab kim resūl_ı ‘arab
- 15 muhammed ki irdi rūsūl şāhı ol
ledünnī ‘ulūminıŋ āĝahı ol

- B221b 850 kılıp hak anı seyidü’l_mürselīn
risālet üze boldı mesned_nisīn
- 16 bu mābeyn ara vāķi‘ olĝan mülūk
ki körgüzdiler sehliĝ icre sülūk
köp ittim tevārīh okur sarı meyl
hemānā ki bar irdiler tört hayl

- 17 ki tārīh tahrīrin itken raķam
bitiptür alarnı mülūk_ı ‘acem
egerçi köp olmış durur ihtilāf
ki bar ihtilāf eylegenler mu‘āf

- 18 855 ki salmış turur imtidād zamān
havādiş ki ‘ām eylemiş āsumān

- P403b tevārīh vaż‘ıĝa bī_had fütūr
ki andın bu fen icre bolmış kuşūr

- 19 velī olça birgeyler andın haber
nizāmü’t_tevārīh irür mu‘teber
kılıp özgeler birle tatbīķ hem
bu ser_nāme fihristin ittim raķam

- 20 bularnı ki sebt eyledim tört kışm
işit imdi bariĝa tārīh ü ism

- 860 burunķıĝa kildi lakab pīs_dād
ikinci imişler keyānī_nihād

- 21 üçünçige eşkānī oldı lakab
yana birge sāsānī oldı lakab
velī pīs_dād oldı on bir kişi
burun saltanat kildi bu kavm işi

// 848 ni: LG’ta ne // 851 sehliĝ: S, LG’ta sehlik // 855
turur: S, B, LG’ta durur // 858 ittim: S’de eylep // 860
burunķıĝa: S, B, LG, F’ta burunķıĝa //

- 22 alar pīšvāsī keyūmers_zād
kim ol koydı taht üzre āyīn_i dād

tutup ger cihānnı esāsı anıñg
ded ü vaḥş cermi libāsı anıñg
- 23 865 yana bir cihān_dar hūşeng idi
ki zībende_i tāt u evreng idi

anğa yok hired_mendlik içre ḥad
bitip nüṣṣa_i cāvidānī hired
- 24 çü ol bardı tehmūres oldı pedīd
anğa baġladı ‘ālem ehli ümid

besī şehr ‘ālemde kıldı binā
nişābūr u merv ü sipāhān yana
- 25 yana sürdi cemsīd ‘ālemğa raḥş
ki hem taht_gīr irdi hem tāt_baḥş
- 870 ḥalāyıkka köp yitkürüp intifā‘
garīb emr köp eyledi ihtirā‘
- 26 yana dehr dārāsı ḡaḥḡāk idi
ki il kanı tökmekke bī_bāk idi

nice kün işige köründi sebāt
barur çağ köründi anğa asru bat
- 27 ferīdūn idi sonġra āfāk_gīr
anğa barı āfāk fermān_pezīr

başı üzre tāt_ı keyānī bolup
direfşı anıñg kād_yānī bolup
- R363a 1 875 minūçihır boldı velī_‘ahd anğa
ki mesned idi bu kühen mehd anğa

furāt arıġın ol revān eyledi
şecer ikti vü būsṭān eyledi
- 2 yana taptı nev_der cihāndın nevā
cihān mülkige boldı fermān revā

velī dehr kāmın revā kılmadı
anğa daġı ‘ālem vefā kılmadı

- LG220a, 3 yana şahliq kıldı efrāsyāb
F407b velī kıldı irānnı zulmı harāb
- 880 zamānıda ger irdi ābād kem
anı koymadı carh ābād hem
- S208a 4 bolup zāb tahmāsbnıñ nevbeti
felekcin ötüp cetriniñ rif'atı
- müsellem anğa irdi evrēng ü tāt
ki bağısladı yitti yıllık harāc
- 5 cū 'ālem tehī boldı tahmāsbdcn
zamān zīb ü fer taptı kejmāsbdcn
- felek tevsenin gerçi rām eyledi
cū vakt oldı ol dem hem hırām eyledi
- 6 885 barı dehrniñ ser_firāzı idi
velī dehrdin barca bāzı yidi
- kitür sākī ol cām_ı cemşid_sāz
ki kılğay cihāndın mini bī_niyāz
- 7 cū yok şahliq resmi āgāhliq
irür meydin āgāhliq şahliq
- muğannī 'acem icre tutqıl neğam
sığur anda zıkr_ı mülük_ı 'acem
- 8 alar pīs_dād irkenin yād kıl
mañga sin dağı terk_ı bī_dād kıl
- 890 nevāyī 'aceb yirge yitmis sözüñg
ni ildür bular hōd bilür sin özüñg

XII

ikkinçi tabaka kim keyānīler durur alarnıñ 'ālī tahtları ve
keyānī tācların bastın ayakkaça dimek

- 9 edeb birle şahāne sāgar somur
dimāğniñ cū germ oldı efsāne sür
- B222a 10 birev kim bu söz eyledi ibtidā
kılur fars tārīhi bu nev edā
- kim irdi keyānī ikinci gürūh
ki 'ālemde irdi alardın şükūh

// 879 şahliq: LG'ta şahliq // 882 yıllık: R, P'te yıllık //
887 şahliq: LG'ta şahliq / āgāhliq: B, LG'ta āgāhliq // 890
ni: LG'ta ne // XII keyānīler: S'de keyānī //

- 11 bulardın burunkını bil keykubād
ki irdi hired_mend ü 'ādil_nihād
- 895 meger rüstem ol vakt idi nev_cevān
ki boldı anıñ allıda pehlevān
- 12 yana tuttı kāvūs āfākını
tama' eyledi qarh_ı nūh tākını
- sipeh_dārı gevderz irdi vū tūs
siyāvuşka yaruttı nār_ı mecūs
- 13 yana boldı keyhusrev pāk_rāy
cihān ehliğa rāy ile ked_hudāy
- sipeh_dār aṅga tūs u gevderz ü gīv
ferāmerz ile rüstem ü zāl u nīv
- 14 900 yana boldı luhrāsb mülk üzre şāh
köpi belh irdi aṅga taht_gāh
- yaḳındın aṅga tīre boldı başar
ki leşker_keşi boldı buhtü'n_naşar
- 15 yana mülk üze kıldı gursāsb hūkm
niçük kim kılp irdi luhrāsb hūkm
- velī tuttı zerdüşť äyīni ol
mecūs oldı istep alar dīni ol
- P404a 16 yana mülk üze tuttı behmen karār
öçürdi dālālet otıdın şerār
- 905 eger zābilistān saldı fütūr
velī beyt_i maḳdiska birdi sürūr
- 17 cū ol bardı mülkini birdi hudāy
kızığa ki bar irdi atı hümāy
- cū tevfīk aṅga boldı āmūz_gār
niçe yıl aṅga toḳtadı rüzgār
- 18 vefā kılmay ol 'ālem_ārāğa mülk
yana müste'al boldı dārāğa mülk
- şehī irdi ol şīmesi 'adl u dād
buyurdı cihān ehliğa inḳıyād

//894 burunkını: S, B'da burunkını // 909 irdi: S'de boldı //

- 19 910 anıñ oğlu dārā_yı dārā idi
ki andın soñ ol ‘ālem_ārā idi
vezīri bolup säh ile hışm_nāk
anıñ qaşdıdın boldı dārā helāk
- 20 sikender ki gerdūñğa cıktı livā
anıñ ‘aşırda boldı fermān_revā
öz ornıda ger zikri taptı vukū‘
velī kılmağum kışşasığa sürü‘
- 21 keyānīler irdi bu tokkuz kişi
ki cıktı alarnı felek gerdişi
- 915 velī eyle kim kökke cıktı bülend
kara yır üze saldı āhır nejend
- 22 ayakçı mey_i dōst_kānī kitür
tola eyle cām_ı keyānī kitür
ki devrān ki āyīni olmış cefā
ni keyke ni dārāğa eyler vefā
- 23 muğannī tüzüp nağme_i pehlevī
sürüdi anıñ birle cık ma‘nevī
bu şehirler ki nazm içre kıldım sevād
sürüduñğ arasın dağı eyle yād
- 24 920 nevāyī mey iç dağı bol reh_şinās
bu şehirlerin it öz işiñni kıyās
cihān_dārlarnı cihān kılsa pest
tapa almağay mu gedālarğa dest

XIII

Üçünci tabaqa kim eşkānīler durur kim alarnı mülūk_ı tavāyif
hem diptürler alar hālātıdın dāsītān sürmek

- 25 müverrih ki yazdı mülūk_ı ‘acem
bu yanglıq kılur dāsītānnı raqam
- LG220b 26 ki on tokkuz irdi üçünci bölük
ki bar irdiler ‘ālem içre mülūk
- 27 mülūk_ı tavāyif ki meşhūr irür
bulardur ki defterde mestūr irür

// 917 ni: LG’ta ne / ni: LG’ta ne // 920 işiñni: S, LG’ta
özüñni //

- 925 ki iskender_i kār_dān itti naşb
memālik ara hükm_rān itti naşb
- R363b 1 alardın biri eşk_i dārā idi
ki köp şevketi aşikārā idi
- S208b niçe kün kılip zulm yā ‘adl u dād
cihān mülkige eyledi hayr_bād
- 2 çü eşkân_1 dārāğa kaldı cihān
kılip zulmnı il közidin nihān
- B222b cihān eşk_i eşkānğa bolğac makām
zuhūr itti ‘isī ‘aleyhi’s_selām
- 3 930 çü behrām_1 şāpūrğa kaldı dehr
barı dehr ili ‘adldın taptı
- bilāş ibn_i behrām sürgeç semend
felek burcığa muhkem itti kemend
- 4 çü oldı cihān hürmüz ibn_1 bilāş
‘adālet öter dehr ara kıldı fāş
- F408a yana ners ibn_i bilāş aldı taht
nice kün anı kām_rān itti baht
- 5 yana kaldı firūz_1 hürmüzğa tāt
öküş tāt_verlerdin aldı harāc
- 935 bilāş ibn_i firūz çün bildi mülk
tefāhur anıñ ‘adldın kıldı mülk
- 6 yana husrev ibn_i bilāş oldı şāh
anğa yir yüzün tuttı hayl u sipāh
- yana şehliğ itti bilāş_1 bilāş
kişiğe anıñ birle bolmay talaş
- 7 yana erdevān_1 bilāş oldı tünd
anıñ tıñını hem felek kıldı künd
- yana erdevān bin_i eşgān bolup
zamāne anıñ gadrını hem kılup
- 8 940 cihān aldı gevderz_i eşkân yana
anğa hem cefā kıldı devrān yana

// 931 ibn: R, F’te bin // 935 ibn: R, F’te bin // 939 ibn:
R, F’te bin //

- yana şāh_1 tîrî gevderz idi
ki menzil_gehi bu kühen merz idi
- 9 yana boldı gevderz tîri uluğ
anı hem zevāl eyledi kayğuluk
- yana tuttı 'ālem yüzin erdevān
ki çıktı anı çarh_i aḥzer_devān
- 10 bularğa dağı bākî olmay ḥayāt
felek mülkni birdi bat aldı bat
- 945 kitür sākî ol sāgar_1 la'1_reng
aṅğa devride zāhir itmey direng
- 11 çü yoktur direngi felek cāmığa
kōṅgöl koyma āğāz u encāmığa
- muğannî bu şehirler ki çıktım tırāz
alar yādiğa nağme çık dil_nüvāz
- 12 ki nağmeṅ bile bir kadeḥ nūs itey
demî nüktedin tilni ḥāmūs itey
- nevāyî bu şehirler ki kōrdi cihān
bu kün barça tofrağ aradur nihān
- 13 950 çü barığa ol yan 'azîmet durur
zamānî ḥōs olmak ḡanîmet durur

XIV

törtünci tabaka sāsānîler irdiler kim cihān mülkide
cihān_bānlık kıldılar ve rub'_1 meskūn memleketini
bildiler

- P404b 14 nevā_sāz_1 diḥkān_1 āzer_perest
bu nev' itti söz ristesin tār_1 best
- ki törtünci ḥayl olça şāh irdiler
felek_kadr u encün_s_pāl irdiler
- 15 ki ḥālā 'ademdür alarğa maḡar
yigirmi durur dağı tokkuz nefer
- biri erdeşîr ibn_i bābek idi
ki ba'zî il anı velî hem didi

// 942 uluğ: LG uluk / kayğuluk: S, B, LG, F'te kayğuluk //
XIV cihān_bānlık: S, F'te cihān_bānlık // 954 ibn: B, F'te
bin //

- 16 955 yana irdi şāpūr bin_i erdesīr
ki şāhī idi kār_dān u dilīr

ol itti bekā mülki sarı hīrām
koyup oğlu hürmüzni kāyim_makām
- 17 yana tigdi behrām_1 hürmüzğa tāt
cihān içre ‘adlıdın oldı revāc

yana kıldı behrām_1 behrām cend
ki dehr itti tātze anıñ birle ‘ahd
- 18 yana oğlığa dehr ara kām idi
ki behrām_1 behrām_1 behrām idi
- 960 yana kıldı nersīni çarh ercümend
hem ahır ‘adem sarı sürdi semend
- 19 yana hürmüz_1 nersī itti çuluv
ki kadri felekdin aşurdi ‘uluv

yana yitti şāpūr_1 hürmüzğa zūr
ki saldı sipen birle ‘ālemğa sūr
- 20 yana erdesīr bin_i hürmüzğa kevn
yitisti cū ol tıñgridin taptı ‘avn

yana kıldı şāpūr_1 şāpūr kīn
ki āfāk anğa boldı zīr_nigīn
- 21 965 yana tüzdi behrām_1 şāpūr ceys
ki ilgiñge aldı tola cām_1 ‘ays

yana aldı fīrūz bin_i yezd_i cend
cihānda kılıp ‘adl u inşāf derd
- 22 yana şeh bilās ibn_i fīrūz idi
‘adālet bile ‘ālem_ēfrūz idi

kubād bin_i fīrūz nem tüzdi bezm
ki kāh içre līkin koyup kıldı ‘azm
- B223a, 23 yana boldı cāmāsib_i kişversitān
L3221a cihān boldı inşāfıdın būsitān
- 970 cū taht aldı nūsirrevān_1 kubād
ol yitti yana dehr ara ‘adl u dād

// 955 kār_dān: R’da kām_rān // 963 bin: S, LG’te ibn, P’te
yok // 968 bin: S, B, LG, P, F’te ibn // 969 būsitān: P’te
gūlsitān //

- 24 yana hüzmüz ibn_i anūşîrevân
kivürdi cihân cismi içre revân
- cü pervîz_i hüzmüzğa carh oldı yâr
zamânida sâd oldı mülk ü diyâr
- 25 cü şirûye âgâz_i kîn eyledi
‘azîz ilni hâr u hazîn eyledi
- yana erdesîr oldı cün kahrāmân
aniñg kahrığa kaldı ehl_i zamân
- S209a 26 975 yana erdesîr oldı kişver_hudây
cihân ehliğa boldı rahmet_fezây
- yana kesrî_yi arsalân taptı fer
‘adem mülkige ol hem itti sefer
- 27 yana kesrî oldı cihân dâveri
ki gerdündin ötti aniñg efseri
- yana dehr_i tûrânı kıldı ‘azîz
ki nisbetde pervizğa irdi kız
- R364a 1 cihân aldı perviz_i behrâm hem
koluğa tutup tîğ ile cām hem
- 980 yana boldı azremî efser_perest
kim ol taptı tûrân yirige nişest
- 2 yana ferruh aldı cihân kişverin
salıp ‘adl ara tab‘_ı dānişverin
- yana yezdcerd aldı mülk ü diyâr
ki dirler lakabda anı sehriyâr
- 3 kayu yir ki mülk aldı taptı sürûr
mübeddel sürûriğa boldı gurûr
- cihân mülkin öz mülki kıldı gümân
gümânı hemân irdi kitmek hemân
- 4 985 kutuldi alar dehr âzârıdın
kitip barı kaldı cihân barıdın
- ayakçı mañga cām_ı şāhāne tut
tükengen sayı toldurup yana tut

// 971 ibn: B, F'te bin // 978 kıldı: B'da tuttı //

- 5 çü kitküm_durur dehr bezmi kalıp
kitey bārī kāmımnı meydin alıp
- muğannī sūrūd aytıban rūd tüz
vefāsız cihān birle pedrūd tüz
- F408b 6 çü kitmeklik andın irür nā_güzīr
demī hōs_dil olmak irür dil_pezīr
- 990 nevāyī bu yaŋlıġ imiş dehr işi
vefā körmemiş herġiz andın kişi
- 7 kişilik budur kim unutsaŋ anı
çü terkiŋ kılur terk tutsaŋ anı

XV

(6) iskender dāsītānınınġ āġāzı kim haq encāmıġa yitkürgey ve
tārīhi (7) _niŋ iftitāhı kim tiŋgri ihtimāmı raqamın sürgey
ve anıŋ nesebide ihtilāf kim tārīh ehli kılmişlar ve ol
ihtilāfı ref' itip ehl_i taḥkik işiniŋ haqıqatın (8)
bilmişler ve melik fīlikūsniŋ dār_ı bekāġa kitkeni ve
iskenderniŋ mülk_i fānī taḥtın maḳām itkeni

- 9 nigār eylegen naḳş_ı rūmī_tırāz
acıp perde bu nev' körgüzdi rāz
- 10 ki bu tört haylı ki taptı edā
ki kök tāḳıġa saldılar köp şadā
- ki devr eyledi tört miŋg üç yüz ıl
yana ottuz altı vü on ay bil
- 11 995 bu müddetde kimdin ki āşār idi
ki kişver_güşā bel cihān_dār idi
- F405a tapıp biş yüz ü belki miŋg yıl amān
bu müddetde maḳkūmı ehl_i zamān
- 12 kılıp olça hātırġa kilgençe is
alarġa naşīb olmadı ança iş
- ki az vaqt ara şāh_ı yezdān_perest
sikenderge āfāḳ ara birdi dest
- 13 bilingey diyilgençe bir bir işi
ki ḥalk itmedi tiŋgri andaḳ kişi

// XV nesebide: S'de nisbetide // 997 olça: P'te ança //

- 1000 bu mücmel ki vaşf eyledim zātını
kılây imdi barınıñ isbātını
- 14 hem ol tört haylı ki yazdım suṭūr
ikidin song iskender itti zuhūr
keyāniler olğanda bir bir nihān
ki dārā_yı behmenğa kaldı cihān
- 15 mübāhat itip taht ile tāt aṅga
birürler idi şāhlar bāt aṅga
bu furşat ara valī_i rüm u rūs
şehī irdi atı melik fīlikūs
- 16 1005 melek_veş kilip her şifātı anıñ
melek_veş velī pāk zātı anıñ
niṣāmī ki nazm ehliğa şāh idi
bu şeh sergüzeştidin āgāh idi
- 17 kitābıda dir çağ nişānı anıñ
bu yaṅlığ didi dāsītānı anıñ
ki nesl içre yok irdi peyvend aṅga
murād irdi ‘ālemde ferzend aṅga
- 18 bu sevdā salıp cismiğa pīç pīç
kem olmas idi ol temennāsı hīç
- 1010 meger bir kün avdın alıp köṅli behr
ṭarab birle eylep idi ‘azm_ı şeh
- LG221b 19 köründi yolu üzre virāneī
yömürgen felek zulmı kāsāneī
taşı hastalar köṅli yaṅlığ sinuk
içi mātēmīler içi dik bozuk
- 20 bu virāne içre şeh_i baht_yār
şabā seyrini sürdi bī_ihtiyār
körür kim koyup haml bir hāmile
karīn qalmayın rūḥ aṅga cism ile
- 21 1015 yatıp allıda tıflı zār u zebūn
çikip geh gehī yığlağan ün

- bolup şām_1 rihlet ananınḡ küni
kilip gāh u geh yok oḡulninḡ üni
- 22 ünige bu kim yığlamaḡnı katıp
ana sūgi anı meger yığlatıp
- salıp çün alarḡa naḡar fīlikūs
digil tūsti köḡlige nār_1 mecūs
- 3209b 23 buyurdi ki mahrem_veş il yittiler
ölüḡni hem ol yirge defn ittiler
- 1020 özi tıflnı aldı i‘zāz ile
kılur irdi perverde yüz nāz ile
- 24 sikender atap oḡlı bildi anı
ölerde velī_‘ahd kıldı anı
- müverriḡ yana nev‘ hem sürdi söz
ki nisbette dārāḡa yitkürdi söz
- 25 ki dārāḡa birdi kızın şāh_1 rūm
yasap zīb ile eyle kim naḡl_1 mūm
- bir iş boldı ki bī_müdārā anı
atasıḡa kaytardı dārā anı
- 26 1025 hemānā ki sūr eylegen tūn şehāb
şadefḡa tōküp irdi dürr_i hōş_āb
- çü vaḡt oldı fāş eyledi ol şadef
dürī kim cihān taptı andın şeref
- 27 yana beyle söz daḡı mezkūr irūr
ki tāriḡ_i fars içre mestūr irūr
- ki ‘ālemde ikki sikender imiş
ki ikkisi devrānda dāver imiş
- R364b 1 biri ol ki dārā bile kıldı rezm
biri bu ki sed bağlayu itti ‘azm
- 1030 velīkin bu furşat ki dānā_yı dehr
birūr irdi bu kışşadın ilge behr
- 2 ki cām_1 şafā urdı ilge şalā
ki cāmıḡa yitkürmesün ḡaḡ belā

// 1019 defn: S‘de def‘ // 1022 nisbette: B, LG, F‘te
nisbetde // 1025 şadefḡa: S, F‘te şadefḡa //

- sikender işi irdi manzûm aṅga
barı hâleti irdi ma'lûm aṅga
- 3 maṅga hem çü meşgûlluk bu idi
tevâriḥ allımda utru idi
- bu yirde mini çün ki 'aciz itti lâl
öpüp yirni dānâdın ittim su'âl
- 4 1035 sikenderge ikki ikenni 'aded
çü allında taḥkîk idi kıldı red
- ol işler didi birge vâkı' durur
güvâhı anıṅ naşş_ı kâṭı' durur
- 5 anıṅ dik ki aṣlın nizâmî didi
hem ol nev' ferzâne cāmî didi
- kim ol fîlikûs oğlu irmiş yakîn
imes ehl_i târiḥ terdîdi ḥüsn
- 6 kılandı çü taḥkîk tedkîk ile
kılay imdi tedkîk taḥkîk ile
- 1040 bu yaṅlıḡ beyân itti târiḥ senc
ki çün yâver oldı serây_ı penc
- F409a 7 sikenderni taptı melik fîlikûs
yasap mülkin andak ki zîbâ 'arûs
- açıp bahşış ü bezl ebvâbını
tüzetti besî sūr esbâbını
- 8 mülūkâne tertîb ü âyîn bile
yaruttı közin ol cihân_bîn bile
- kılıp ḥıfzıḡa kiçe kündüz kıyâm
füzûnraḡ itip dem_be_dem ihtimâm
- 9 1045 birip perverişka münâsib ḥürîş
münâsib ḥürîşdin tapıp perveriş
- B223b anı asramay kâḡ u eyvân ara
yasap yir köṅül içre bel cān ara
- 10 niçük kim tiṅgiz dürr_i sâhânesin
tiṅgiz yok ki kân la'l_i yek_dânesin

// 1035 sikenderge: LG'ta sikenderğa // 1037 ve 1038.
beyitler P'te yok. // 1039 kılandı: LG, F'te kılıldı //

- P405b anğa tigrü kim boldı lafzı dürüst
ta'allum işi vâcib oldı nühüst
- 11 niğmaçes allıda destūr idi
ki hikmetka 'ālemde meshūr idi
- 1050 sipihr evciğa fikri sūr'at_nümāy
felek seyridin rāyı müşkil_güşāy
- 12 nazar cābükin cün kılıp tīz_bīn
bolup nāzır_ı vech_i 'ayne'l_yakīn
- kişi yok bilig içre mānend anğa
aristō_yı ferzāne ferzend anğa
- 13 cū tedbīr ile def'_i āfet itip
aniñg rāyıdın seh mübāhat itip
- barı 'ilm ara eyle şāhib_kemāl
ki kāmīl aniñg dik tapılmak muhāl
- 14 1055 sikenderni dānāğa tapşurdı cüst
ki dānişniñg evrākın itkey dürüst
- öziğe şeref birdi dānā muni
ki ol vākıf irdi velādet küni
- 15 bakıp çarhniñg barça hālātiğa
kevākibniñg iqbāl ü āfātiğa
- körüp müstaķimin bilip rāci'in
yazıp irdi mevlūdiniñg tālī'in
- LG222a 16 kılıp hükmler encüm erkāmıda
rakamlar koyup irdi aḥkāmıda
- 1060 kim ol tıfl_ı ferruḥ pey_i pāk_zād
şehī bolğusı pāk u ferruḥ_nihād
- 17 yiti kök üzre şevketi yitküsi
yörüp rub'_ı meskünni feth itküsi
- kirip şāhlar kulları sanığa
boyun koyğusı tavk_ı fermāniğa
- 18 sipihr evciğa yitkürüp himmetin
felek tākığa çalğusı nevbetin

/ 1062 koyğusı: B'da kayğusı /

cü hey'eyde tab'ı bedel kılğusu
felek müşkilâtını hall kılğusu

- 19 1065 kılıp hurde_dân tab'ı hikmetni kısm
besî yirde sâz itküsîdür tılsım

riyâzı bile tüzgüsü durur sad
ilâhı bile fitne allığa sed

- 20 cihân mülkini cün makar kılğusu
tingiz içre yıllar sefer kılğusu

aṅgaḥaḥ naşîb eyleben huş u ter
yörüp feth kılğusîdur baḥr u ber

- S210a 21 ḥakîm aṅgalmış irdi cün barça hâl
bu ikbâldın boldı 'işret_sikâl

- 1070 müretteb kılıp levh_i irşâdını
aṅga kıldı ta'lîm bünyâdını

- 22 kayu işni ta'lîm kılğan zamân
işitmek hemân irdi bilmek hemân

bilip bolmas irdi tavakkuf aṅga
kılur irdi türlüḡ taşarruf aṅga

- 23 bu yanğlıḡ ki ta'dâd boldı şifât
hemânâ on ançanı kesb itti bat

bilik kesbini kıldı tâ cânı bar
hüner bildi ança ki imkânı bar

- 24 1075 cü tuttı müselleḡ kemâlâtın il
dilâverliḡ emriḡa cüst itti bil

ni iş kim sipâhıḡa nef' eylegey
ki andın 'adûsını def' eylegey

- 25 gehî merkeb üzre sîleḡ_şûr idi
yayaḡlıḡda geh verzişî zûr idi

dimey kim okı actı târ_ı zirih
ki târ_ı taḡayyüldin actı girih

- 26 sinânı bile tikti aḡter_güzîn
ni aḡter_güzîn carḡ_ı aḡzar_güzîn

// 1069 sikâl: B'da hâl // 1077 yayaḡlıḡda: B, F'te
yayaḡlıḡda //

- 1080 itik tîğı hārānı kıldı şikāf
ki kīmuht ğabrādın itti ğilāf
- 27 kemendin ki cīn cīn kıla başladı
felek kal'ası burcığa taşladı
- kaçan gürzini kıldı hārā neberd
katik hāredın kökke yitkürdi gerd
- R365a 1 cü meydān ara zūr resmın tüzüp
çürük ip kibi ejdehānı üzüp
- ve ger rāyı birle bolup çāre_sāz
dilaverliĝ u kücke bolmay niyāz
- 2 1085 barı işde bir yinge yitti işi
ki mümkün imes andağ olmak kişi
- atası dağı cūn sürüp irdi 'ömr
vedā' itkeli yitkürüp irdi 'ömr
- 3 kadınıñ ħamıdın bilip irdi ħayl
ki cismiĝa tofrağ sarı boldı meyl
- B224a kuvāsını za'f eylegen çağda süst
sikender bolup irdi şehliĝda cüst
- 4 özi boldı tıñrığa pūzis_pezīr
şikenderge tapsurdı tāt u serīr
- 1090 cü oĝlıĝa tahtını kıldı maķām
özi eyledi tahta sarı ħirām
- 5 hemānā iki sāh birdi dıraĝs
birin yondılar tahta u birni taht
- ni kuşka ki bir sāhı mesken durur
yana sāhı sonĝra neşīmen durur
- 6 sikender cü kördi ata mergini
yakın irdi kılgay cihān terkini
- cü müstevlī oldı bu niyyet anĝa
ata kılmıs irdi vaşīyyet anĝa
- 7 1095 ki mülkümde bīĝāneni koymaĝıl
şebistānıma yananı koymaĝıl

// 1082 katik: S, B, LG'ta katıĝ //1085 iste: LG'ta işde //
1092 ni: LG'ta ne //

- harīmim ara kirmesün hīc yat
ki bolğay aṅga perde_derlikde at
- 8 sini isteben tapkanımdın murād
budur kim kaçan eylesem hayr_bād
- F406a sin olsaṅ çü kâyim_makāmım miniṅ
biyād olmağay neng ü nāmım miniṅ
- F409b 9 bu söz yadığa kilgeç oldı zarūr
yitürmek ata perdesiğa sürür
- 1100 ḥamiyyet dağı māni‘ oldı besī
ki yildin zülālīga tüşkey ḥasī
- 10 ata sūgini eylegeç ber_ṭaraf
serir ü nigın taptı andin şeref
- ata tahtını çün makām eyledi
tüzüp rūd āheng_i cām eyledi
- 11 ayakçı bir ol cevher_i ğam_zedāy
dime ğam_zedāy cām_ı mātem_zedāy
- ki andın somursam ğamım kalmasun
ata sūgidin mātemim kalmasun
- 12 1105 muğannī kılıp sâz_ı rūd_ı neşât
anıṅ birle tüzgil sürūd_ı neşât
- ki söz tahtıda boldum ārām_gir
bolay tehniyet bezmide cām_gir
- LG222b 13 nevâyī cihānning firibin yime
ḥired allıda naḳs u zibin dime
- çü devrân işi bī_vefâlık durur
füzün sāhliğıdın gedâlık durur
- gedâyī ki kayd olğay andın yırak
mukayyed cihân_dârdın yahşırak

XVI

(14) himmet hümâyınıṅ bülend_pervâzlığı ta‘rîfide kim
cenâhınıṅ sāyesi kuyaşınıṅ (15) ‘anḳâ_yı zerrin_cenâhığa
zulmet kâfıda neşimen birür ve ‘azim cüsseliği vaşfıda kim
beyzanıṅ simin beyzasın cenâhı astığa yaşurur ve her gedâğa

// 1108 gedâlık: R, S, P, F’te gedâlık // XVI‘anḳâ_yı z.:
S’de ‘anḳâ yok. //

(16) ol sâye tüşse salâtin anıñ gedâyı durur ve her şâhdın
sâyesin alsa gedâ anıñ kaşında sâh körünür

17 1110 birev kim aña himmet oldı bülend
irür 'âlem ehli ara ercümend

kişi naqdı ger bir kara mis imes
eger himmeti bolsa müflis imes

18 anı aña müflis ki yok himmeti
cü yok himmeti yok anıñ hürmeti

bu resm oldı âyîn_i deyr_i fenâ
ki hürmet tapar kimde bolsa ğinâ

B210b 19 cü himmet irür kîmiyâ_yı vücûd
ki andın tapar i'tibâr ehl_i cûd

(kenarda) 1115 birev kim anıñ kîmiyâdur feni
anı dise bolğay il icre ğanî

ğinâdur cü il hürmetiğa sebeb
aña ihtirâm itseler yok 'aceb

birev kim anıñ himmeti yok turur
ğanî bolsa hem hürmeti yok turur

20 tutay dūn_şifat kimseniñ genci bar
tūn ü kūn anıñ hıfzıdın renci bar

peşizî eger tökdi irse leyim
müdām açmağıdın tapar köñgli bīm

21 1120 dise kim açay tañla yahūd bu kūn
tüger ol tūğünge yana bir tūğūn

açardın imes kāmı tarķatmağı
ğaraž bar aña özge bir katmağı

22 körünmey direm 'ağdın açmağı cup
direm her niçe köp tūğūn dağı köp

B224b açar bolsa andın ser_ā_ser girih
salur köñlige bir girih her girih

23 ayıq lu'bıdın cetķa kim nān irür
anı itke salmaq ni imkān irür

- 1125 biçin tapsa yir tã içige sıǵar
ni kim qalsa ornıǵa barın yıǵar
- 24 yıǵaç üzre ger bolsa yüz mîng yaǵǵa
kömer yirge her ni oǵurladı zâğ

yir astı ki sıçqanǵa kâşânedür
yana anda her yan nihân hânedür
- 25 rezâletni haddın kaçan aşurur
özidin daǵı tu'mesin yaşurur

necâset yolıdın tolup külheni
zahîrim dip enbâr eylep anı
- 26 1130 cu'aldür tizek taşımakdım zebûn
ni bolmıs kararıp yüzi ser_nigûn

anı koymas ölmekin bilse hem
nice at ayaǵıǵa yaçılса hem
- 27 körer 'ayb dûn şarf kılmak direm
anıñ dik ki yıǵmaǵnı ehl_i kerem

keremdin birev kim tehî_çeyb irür
tehî eylemek çeyb anǵa 'ayb irür
- R365b 1 bu iş himmet ehliǵadur ibtilâ
ki çeybi direm birle bolǵay tola
- 1135 keremsiz ki bar öyde mahzen anǵa
felâket bile faqâdur fen anǵa
- 2 yimes il ki emvâl ara bolsa ğarq
alar birle müflisler içre ni fark

disem hem bolur kim irür farkı hem
hîred allıda köp durur farkı hem
- 3 ki her nice bî_mâye bolsa le'im
anǵa kimsedin yok turur hic bîm

velî boldı cûn genci vû mahzeni
halâyık irür cânınıñ düşmeni
- 4 1140 kızıl tülkü yâhûd kara kîs kibi
ki bolǵay tügi katlınıñ mûcibi

// 1125 ni: LG'ta ne / kim: R'da yok // 1129 tolup: LG, F'te
toyup // 1135 öyde: F'te öyge // 1137 disem: LG'ta dise //

şadef dik ki yıkkān üçün dürr_i pāk
kılurlar alurçağda kögsini cāk

- 5 köngül himmet ehliğa kim boldı kiñ
ğınā birle fakr oldı allıda tiñ

ni genc olsa birmekte bardur ‘azīz
ni nāmūs iter birgeli bir pesīz

- P406b 6 mübāhat kılmas yimekdin gülac
ğamīn bolmas er tapsa yavğan umac

- 1145 hīred ehli cūn kim te’emmül kılur
tefāvūt bu ikkide hem tapılur

- 7 ni nakdī ki ehl_i kerem şarf iter
anğa halkdın köp meşakkat yiter

eger yok anğa bezl iter dest_res
ki zātı ara himmeti genci bes

- 8 ni ildin tapar her zamān yüz melāl
ni ahvālīga yüz koyar ihtilāl

kişi kim biyikrek durur himmeti
cihān ehlidin kem durur miñneti

- 9 1150 ni kuş kim bülend olsa pervāz anğa
helāk istemes nāvek_endāz anğa

- LG223a, F410a egerci irür mūşek atmak işi
bulut mamuğın örtey almas kişi

- 10 niçe tıfl kılsa pūlāb hīrelik
kaçan şem‘_i encüm tapar tīrelik
tutay kim biyik tağka çıksun meleng
tolun ayğa sigrip yitürgey mü ceng

- 11 bülend eyleben himmet ol bī_niyāz
ki her niçe himmet-biyik miñnet az

- 1155 birevge ki himmet kılur yārlıg
gedālıg tiler yok cihān_dārliḡ

- 12 özin fakr birle cihān_dār iter
cihān_dārliḡdın velī ‘ār iter

// 1143 ni...ni: LG’ta ne...ne // 1146 ni: LG’ta ne // 1148
ni...ni: LG’ta ne...ne // 1150 ni: LG’ta ne // 1152 tīrelik:
S’de tīrelik // 1155 yārlıg: S, B, LG, F’ta yārlıg / gedālıg:
S, B, LG, F’ta gedālıg / cihān_dārliḡ: S, B, LG, F’ta cihān_
dārliḡ // 1156 cihān_dārliḡdın: S, B, F’ta cihān_dārliḡdın //

dime fakr kūyī gedāyın gedā
ki şehler şehi kılmış anı hudā

- 13 kılur pādişāh ol gedālīg heves
 niçük kim gedā pādişāhlīg heves

megerhaq yitürey bu āgāhlık
ki fakr istegey il koyup sāhlık

XVII

(14) iskender bile ol gedālīg ihtiyār itken pādişāh belki
fi'l-hakika pādişāhlığa (15) yitken gedā hikāyeti kim
iskender anı mezellet cāhidin çıkarıp saltanat gāhiğa (16)
olturtmaq istedi ve ol tāt terkin kılıp basıdın terk_i tātı
hayālın çıkarmadı

- 14 1160 işittim ki iskender_i nām_dār
 cū boldı cihān ehliğa kām_kār

- S211a 15 ni kişver ki boldı musahhar anğa
 muṭī' oldı dārā_yı kişver anğa

- 16 hem ol şehni kişverğa şah eyledi
 hem ol ilge kişver_penāh eyledi

- 17 şeh ü mülkdin köngli tingac tamām
 yana mülk 'azmığa kıldı hırām

meger feth bolğanda mağrib_zemīn
şehi zāhir eylep idi katl u kīn

- 18 1165 cū rezm otı bolmış idi ber_ṭaraf
 şeh olmuş idi rezm içinde telef

sikender cū fehmi itti haşmın katīl
anğa mülki içre tiletti 'adīl

- 19 didi kim bu kişver selāṭīnidin
 haberlik cihān_bānlık āyīnidin

kalıp mu ikin bir anıñ dik kişi
ki kılsam rüçü' anğa bu mülk işi

- 20 anı ilge şah eylesen müstakıl
 ki mülk özgege bolmasa müntakıl

// 1157 gedāyın: P'te gedāsın // 1158 pādişāh: S, B, LG, F'te
pādsā / gedālīg: S, B'da gedālık / pādişāhlīg: S, LG'ta
pādsālīg ; B'da pādsālık // XVII pādişāh: S'de pādsā /
cāhidin: P'te yok. / s. gāhiğa: B'da s. gehiğa // 1161 ni:
LG'ta ne //

- 1170 didiler halâyık du'â eyleben
hadîşığa cânlar fedâ eyleben
- 21 ki âfâk ara ser_firâz olğa sîm
hemîşe ra'yyet_nevâz olğa sin
bu yaŋlıĝ kişi kim kılur sin sorag
ki andin ra'yyetka yitkey ferâĝ
- 22 kabûl eylegen anı yaĥsı yaman
kişi yok meger kim birev bu zamân
velî halk içindin firâr eylemiş
'aceb nev' is ihtiyâr eylemiş
- 23 1175 tirigler arasıĝa kılmas 'ubûr
me'tâfı imes ĝayr iski kubûr
hemânâ tiriglerde körmey vefâ
kubûr ehliĝa eylemiş iktifâ
- 24 başı tâc terkin kılıp ihtiyâr
bolup terk_i tâci bile bahtiyâr
ni mesken bolup kiçe bir bûm aŋga
ni kûndüz yimek vechi ma'lûm aŋga
- 25 kişi birle yok mu'tlakâ ülfeti
bolup halk ĝavĝasidin külfeti
- 1180 niyâz ehli cûn kılsalar ihtilât
kılur sözde zâhîr gehî inbisât
- 26 neşâyih dir ilge be_ĝâyet müfîd
ki 'âlemdin ilni kılur nâ_ümid
söz içre bu takrîb tertîb iter
ki ilni fenâ sarı terĝib iter
- 27 sikender işitkeç didi kim yörüng
anı kayda bolsa tapıp kiltürüng
revân hükm ile her taraf sürdiler
tapıp sâh bezmiĝa yitkürdiler

R366a 1 1185 yalaŋ idi baş u ayaĝı yalaŋ
yaĝa cākidin köĝsi daĝı yalaŋ

// 1174 içindin: B, LG'ta içidin // 1178 ni...ni: LG'ta
ne...ne //

- cihān şuğlı gerdige silkip itek
tutup ikki ilgige ikki süngek
- B224b 2 sikender anğa ihtirām eyledi
öz allıda ‘ālī_makām eyledi
- didi bu süngeklerdin efsāne ayt
ni sorsam cevābın anıñ yana ayt
- 3 didi gürlerdin kılurda güzer
niçe bu süngeklerge saldım nazar
- B225a, 1190 zamīrimğa līkin nihān kaldı bu
P407a ki şehniñ kayudur gedāniñ kayu
- 4 cū ölgende birür bu ikki metā‘
tiriglikte neyicün kılurlar nizā‘
- kilip bu kelāmı sikenderge h‘es
didi k‘ey zebān_āver_i bār_kes
- 5 sini taptım asru biyik nüktelik
eger bār ise himmetiñ hem biyik
- sini kişverinğde kılay ercümend
birip şāhlıg pāyenğ eyley bülend
- 6 1195 didi himmet olmış sañga hem_nişest
sin ister dik irmes velī asru pest
- ki terk eyleben faqr sermāyesin
pesend itke min şāhlıg pāyesin
- LG223b 7 imes rub‘_ı meskūnge rağbet mañga
tiler tört sermāye himmet mañga
- biri andın oldı hayāt_ı ebed
ki yoktur anıñ intihāsiğa had
- 8 yana bir yigitlik ki tapmay hālel
karılıg bile bolmağay ol bedel
- 1200 yana bir ğinā_yı mü‘eyyed durur
ki allıda iflāska red durur
- 9 yana şādliğ kim yok anıñ ğamı
‘adem bolğay ol sūrniñ mātemi

// 1187 allıda: S, B, P, F‘te allında // 1194 şāhlıg: S‘de
şāhlıq // 1199 karılıg: S, B, LG, F‘te karılıq // 1200
allıda: S, B, F‘te allında // 1201 şādliğ: S, F‘te şādliq //

sikenderni hayret zebūn eyleben
didi baş uyatdin nigūn eyleben

10 ki ay ferruh_āyīn ferhunde_rāy
bu 'aḳdingdin ol boldı müskil_güsāy

bu deyr ara tapsaṅ āgāhlık
saṅa faḳr birdi maṅa sāhlık

F410b 11 1205 egerci mini eyledi ercümend
saṅa birdi himmetni mindin bülend

gedāyī ki bolḡay biyik himmeti
aṅa pest irür sāhliḡ rif'ati

12 cū himmet bülend oldı irse faḳīr
közige irür 'aṣr sāhı haḳīr

XVIII

S 211b (12) ḡikmet iskenderning aristōdin su'ālı ol bābda kim maḳşūdḡa ḡaysı maḳām (13) yaḳınraḡ ve ol maḳām sarı ni nev' hırām münāsibrak ve aristō yokluk maḳāmıḡa yol körgüzme ve sebük_bārlik (kenarda) hırāmı āhengi tüzme

13 aristōdin itti sikender su'āl
ki ay fikretingḡa felek pāy_māl

ni yoldur ki maḳşūd irür manzili
ni işdür ki maḡmūd irür ḡāşılı

14 1210 didi ḡalḡdin özni ferd eylemek
fenā kūyi yolında gerd eylemek

15 didi ol kişi kim tūvān_ger durur
aṅa ḡayr köprek müyesser durur

'amelning cū maḳşūd ara dahlı bar
tūvān_gerḡa köprek kirek i'tibār

16 birev kim sevāb itse köprek ḡuşūl
aṅa köprek olḡay ümid_i vuşūl

didi ḡayr kim ḡılsa ehl_i menāl
bu işdin imestür yırak ikki ḡāl

17 1215 biri ol ki mevḡi'dedür ol işi
işin ḡayr_ı mevḡi' ḡılur hem kişi

// XVIII maḳşūdḡa: S, B, P'te maḳşūdḡa / y. ve: P'te ve yok /
sebük_bārlik: B'da sebük_bārliḡ // 1209 nı...ni: LG'ta
ne...ne // 1212 tūvān_gerḡa: B'da tūvān_gerge //

- ger iş ğayr_ı mevķi'de mevcūd irūr
kiři her ni kim kıldı merdūd irūr
- 18 ve ger öz yiride durur kılğanı
ni iş kılsa maķbūl tutsa anı
ni kim aşıldın taptı ma'zūlluk
iři fer' ile boldı meşğūlluk
- 19 irūr rāh_zen kim ki āġāh irūr
bu yolda ni kim māsivā'llāh irūr
- 1220 birev şāh vaşlıġa kaṭ' itse yol
kirek vāķıf olsa karakçıdın ol
- 20 karakçıġa bolġan kişi müttefik
kaçan şāh bezmiġadur müstaķik
velī ol ki ref' itti būd u ne_būd
gümān kılmađı haķdın özge vücūd
- 21 özin cünki maķşūd ara kıldı yok
özi kalmayın kıldı maķşūdı ok
gümān kılma mundın biyikrek maķām
kişi anda cün yitti boldı tamām
- 22 1225 bu dürlerni kim saçtı gevher_furūs
şadef aġzı dik sāyıl oldu hamūs

XIX

(22) iskenderning saltanat tādıcın serkeşlik kılıp hilāfet
tahtıdın ayak tartķanı ve rüm ehli başların ayaġıġa koyup
(23) anıġ maķdemidin taht pāyesi bülend kılıp tād kadrın
ercümend kılġanları ve anıġ 'adlı 'aynıning kuyası bile zulm
sāmining huffāsın kör itip cihānnı yarutķanı ve zulm ehlining
zulmet dik 'ālem yüzidin kırak tutķanı

- 24 güzārişķa ol kim kalem kıldı tiz
kalemدين bu yanglıġ bolur nūkte_riz
- B225b ki cün fīlikūs ortadın çıktı raht
sikenderge teslīm itip tād u taht
- 25 sikender ki dānā_yı āfāk idi
bilik içre āfāk ara ṭāk idi

// 1217 tutsa: R, B, P, LG, F'te tutsa // 1218 ni: LG'ta ne
// 1219 ni: LG'ta ne // XIX kadrın: B'da kadrı / sāmining:
P'te sāmining / 'ālem y.: S'de 'ālem yok //

anğa tāt ile taht tüşmey kabûl
bu endîşedin bî_had irdi melûl

26 1230 ki şehliḡda ḡaddın köp āfāt irür
ni kılṡa felekḡdin mükāfāt irür

eger terkige köḡḡlini şād itip
atanıḡ vaşıyyetlerin yād itip

P407b 27 köp āşüfte kılḡac anı bu miḡen
ulusnı yıḡıp tüzdi bir encümen

çü yek_ser yıḡıldı şerîf ü vażî^c
sözi kıldı āḡāz bî_had bedî^c

R366b 1 ki ay kavm kım mülküḡḡüz kıldı rûm
ki allımda ḡālā kılıp siz hücûm

1235 eger ser_firāz er ser_efgende siz
barı tıḡrige min kibi bende siz

2 îmansız kibi sizdin öksük besî
atasız dil_āzürde_i bî_kesî

LG224a atamnı eger luḡf eylep ilāḡ
bu kişver üze eyledi pādīşāḡ

3 hemānā bu işke sezā_vār idi
bu yük cıkkeli kuvveti bar idi

ver ābā vü ecdādıma kıldı ḡak
bu mülk ehliḡa ḡükm_rānlık nesak

4 1240 alar daḡı zībā_yı taht irdiler
tüvānā vü firüz_baḡt irdiler

velî min irür min be_ḡāyet ḡakîr
daḡı saltanat emri bî_had ḡatîr

5 bu işke kirektür tüvānā kişî
imes mîn kibi nā_tüvānā işî

irür tartmak şîr cıkkenni mûr
yükin pilniḡ eylemek peşse zûr

6 ni pādşehlik eylerge niyyet maḡḡa
ni eyley disem kabiliyyet maḡḡa

1245 bu teklîfdin çünki rencûr min
eger eylesem terk ma'zûr min

7 çü min eyledim 'aczim ızhârını
bu endîşedin könglüm âzârını
siz imdi özünüzge şâhî tapiñg
bu kişverga kişver_penâhî tapiñg

8 her ište zamân ehliniñg fâyiķı
ki tâ bolğay ol şâhlıg lâyiķı
kuyaş dik kavî_mıhr ü rüşen_zamîr
ve ger çıksa eşebķa âfâķ_gîr

9 1250 'adâlet ara faşl_ı nevrûz dik
siyâsetde berķ_ı cihân_sûz dik

iriglik çağı ħasmğa çâre_sâz
ķatıgılg maħallı ra'ıyyet_nevâz

10 ańga taht u devletni mesken kıliñg
başıñg tâc birle müzeyyen kıliñg

F411a

kim ol yağdurup ebr iħsânını
irem dik kılip mülk bostânını

11 'adû ħaylın âşüfte_ħâl eylesün
şanem zülfi dik pây_mâl eylesün

1255 niçe su'le_i fitne yağsa 'adû
ķılıc seylidin ursun ol otķa su

12 ra'ıyyetķa kılsa ķalem_zen sitem
ķalem_zenniñg ilgini kılsun ķalem

misâfir yolu ristesiñ üzmesün
ķarakçı ķarasını körgüzmesün

13 kılip źabt ile muħkem oğrı yolın
ulus mālıdın kıska kılsun ķolın

'adem eylesün zulm ta'lîmini
itip lâm ile mîmini

14 1260 'adâlet kılurniñg tapıp ħâletin
füzûn kılsun ilge 'adû âletin

/ 1251 ķatıgılg: S, F'te ķatıķlıķ; , B, LG'ta ķatıgılık /

- ni kim hâk buyurmuş bolup peyrevi
hâk aytur ulus ilgin itsün kavî
- 15 birip zulm_güsterge fersûdelik
ra'iiyetke yitkürsün âsûdelik
- B226a tüketkeç sözün sâh_ı rûşen_żamîr
ulus çıktıler her tarafdın nefîr
- 16 ki ay husrev_i 'âdil_i dâd_ger
nige eylediñg bizni feryâd_ger
- 1265 yiter çağda 'adlıñgdın ilge nevâ
bu yañlıg nidin kördüñg reva
- 17 ni sözler idi kim beyân eylediñg
ki bu halk bağrını kan eylediñg
- bu sözler digünce akız kanımız
ki bolsun yolunğuzda fedâ cānımız
- 18 sin olğunca bu il basıdın yırak
yırak bolsalar cānıdın yañsırak
- sañga gerçi cān_bağs kildi kelām
yakın irdi kim eylegey kaṭl_i 'ām
- 19 1270 sin ü saltanat terki söz mü bolur
bedîliñgni körgüci kör mü bolur
- bu kün 'ālem içre sin ol sâh sin
ki eflāk seyridin āgâh sin
- 20 cihān içre sin bilmegen yok 'ulūm
bilür 'ālem ehli ni kim enl_i rūm
- felek şem'i rāy_ı münîriñg siniñg
melāyik çerāğı žamîriñg siniñg
- 21 cihān körmegen sin kibi husrevî
kuyas tal'atı müsterî pertevi
- 1275 kılıp 'adl_ı rāyıñgdın andak zuhūr
ki gül birle hürsiddin 'ıtr' u nūr
- 22 vücūdunğda pinhān hired_yārliğ
cemāliñgda peydā cihān_dārliğ

// 1262 fersûdelik: B'da fersûdelik / âsûdelik: B'da
âsûdelik// 1266 ni: LG'ta ne // 1267 bolsun: B'da bolsunğ //
1272 ni:LG'ta ne // 1276 hired_yārliğ: S, LG'ta hired_yārlik
/ cihān_dārliğ: S, LG'ta cihān_dārlik //

- bu himmet ki zâtiñg ara bardur
sañga rûm sultânlığı fârdur
- 23 bilür biz ki bu mülk irür kem sañga
ümîd ol ki tûskey cihân hem sañga
felek seyridin âşikâr u nihân
ki hükmi yazılmış siniñgdür cihân
- 24 1280 yana kimse fermân_revâ kılmağıl
cihân ehlini bî_nevâ kılmağıl
eger sin bu işni kabul itmegüñg
bu mülk ehli feryâdıga yitmegüñg
- P408a 25 koyup mülk_i mevrûşingâ yanani
revâ körsenğ öy içre bîgânani
kıla almayın bu belâ ihtiyâr
barımız kılur biz celâ ihtiyâr
- 26 cü tûssek gedâlıkka her mülk ara
hudâ sorğusu sindin ol mâcerâ
1285 bu söz dip ulus bardılar esk_rîz
yaş eylep yalañg çıktiler rest_hîz
- 27 sikender ki mundağ ‘alâmet körüp
‘alâmet dimey kim kıyâmet körüp
- LG224b peşimân bolup digen ahvâliğa
bozuldı besi köñgli hâliğa
- R367a 1 salıp ol şıfat şıdk_âyîn şıfât
digendin anıñg köñgli içre uyat
hem etba‘iniñg yahşı niyyetleri
yana hem atası vaşiiyetleri
- 2 1290 ‘ıyân itti bir nev‘ te‘şîr anğa
ki birmek muhal irdi tefsîr anğa
bolup hâtırı haddin artuk melûl
ulus iltimâsını kıldı kabûl
- 3 rızâ zâhir itkeç seh_i nev_cevân
aristô_yı ferzâne koptı revân
alıp tâcni eyleben ercümend
anıñg basıdın eyledi ser_bülend

// 1283 biz: P'te yok. // 1285 söz dip: Ş'de sözdin //

- 4 revān tuttı aytıp senā bir kolin
belīnās_ı dānā yana bir kolin
- 1295 iki genc_i hikmet anı yoldaban
çıkdılar evreng üze koldaban
- S212a 5 tapıp makdemidin biyik pāye taht
kuyaş başı üzre salıp sāye taht
aristō bile yok belīnās idi
ki bu hizr idi ol bir ilyās idi
- 6 halāyıkka yüzlendi bir inbisāt
ki öltürgeli yitti müfrit neşāt
nişār ol kadar saçı yaḥsı yaman
ki kıldı nücüm arzıñ āsumān
- 7 1300 ‘adedsiz sürūr ehliḡa boldı sür
anıñ dik ki sür ehli kıldı sürūr
cū iskender_i mihr olup perde_pūs
şafaḡ badesin taptı kılmaḡka nūs
- 8 tarabdın felek kıldı ḡālī aḡa
yaḡı aynı cām_i hilālī aḡa
sikender berū_mend olup bahtıdın
şebistāḡa kirdi tüşüp tahtıdın
- 9 gül ü sebze üzre tüzüp tāze bezm
mey_i lāle_gün içkeli kıldı ‘azm
- B226b 1305 ḡadeḡ pertevi kim dem_ā_dem tutup
şebistānnı ḡürsīd dik yarutup
- 10 diben söz digec şāḡ_ı gerdūn_cenāb
cevābın aristō_yı hikmet_me‘āb
sürüp nükte her sarı dānis_verī
bilig içre ‘allāme_i kişverī
- 11 ni hikmetdin ayru ḡadeḡ gerdişi
ni cüz_‘ilm_i hikmet tekellüm işi
nüket kim şeh_i kām_yāb aytıban
aḡa nükte ehli cevāb aytıban
- 12 1310 zuhūr eyleben gerçi ‘ayş u tarab
velī ser_be_ser maḡz_ı ‘ilm ü edeb

- F412a cü her 'ilmdin boldı güft ü şenīd
dimāğını şehniñg kızıttı nebīd
- 13 kōpup çıkqalı meyl körgüzdi hayl
közi şāhniñg uyquğa kıldı meyl
bolup uyqu cün olça maṭlūb olup
yarım kiçe hem secde merḡūb olup
- 14 'ibādet üçün şāh_1 yezdān_perest
özin has kibi kıldı tofraḡḡa pest
- 1315 işi yığlayu 'özü_i mā_fāt idi
aṅḡa taṅḡḡaça beyle evḡāt idi
- 15 kuyas cün kılip evc āhangini
yaruttı yana carḡ evrengini
kevakib tapıp ol yaruḡdın zarar
barı oḡtiler ol şıfat kim şerer
- 16 sikender yana taḡtın eylep maḡām
ḡalāyıḡḡa ḡükm eyledi bār_1 'ām
ulus kıldılar ḡıdmetiḡa ḡücūm
kuyas tigreside niçük kim nücūm
- 17 1320 yığılḡaç ulus seh kılip ibtidā
ḡalāyıḡḡa söz mundaḡ itti edā
ki birdi maṅḡa dād_gerlik ilāh
bar irse ḡalāyıḡ ara dād_ḡāh
- 18 kilip allıma 'arż_1 ḡāl eylesün
öz aḡvālını kıl ü kāl eylesün
kaşımḡa sözün 'arż eyler zamān
mini bir özi yanḡlıḡ itsün ḡümān
- 19 ni taḡtımdın olsun aṅḡa dehşeti
ni tācımdın olsun aṅḡa vahşeti
- 1325 ni seh dip mini eylesün izṡırāb
ni maḡşūd edāsıḡa kılsun şitāb
- 20 'ıyān eylesün rīs_i derd ü ḡamın
yaḡay dād birmek bile merhemın
ulus başladı 'arż_1 ḡāl eylemek
sikender bile kıl ü kāl eylemek

// 1308 ni...ni: LG'ta ne...ne // 1320 ulus: S'de ulusḡa //
1324 ni...ni: LG'ta ne...ne // 1325 ni...ni: LG'ta ne...ne /
seh dip: F'te şehdin //

- 2 qarı hem timürdin aṅga boldı hās
 ki il boldı kem gez alurdın halās
- 1345 kapannı hem ol iḥtirā'eyledi
 kıyās içre ref'ı nizā'eyledi
- 5 3 yana tūzlük izhāriğa tūzdi keyl
 ki il kılmağay igrilik sarı meyl
- yana tūzdi altun terāzūsını
 kavī eyleben 'adl bāzūsını
- 4 merāḥil ara koydı reh_vārılar
 yol ehlin haṭardın nıgeh_dārılar
- 'adālet kolin tuttı andaq biyik
 ki taptı amān arsalāndın kiyik
- 5 1350 gürük haylığa qarçığay der_miyān
 alar cūce yaṅlığ bu bir mākiyān
- B227a yarım küngece 'adl ile dād idi
 yana kün soṅı yaḥsı būnyād idi
- 6 bu yaṅlığ cū az vaqt tūzdi rūsūm
 ḡanī boldılar 'adlıdın ehl_i rūm
- kitūr sākiyā toldurup cām_ı 'adl
 ki körgüzdi iskender eyyām_ı 'adl
- 7 te'adül bile tut anı bī_memāl
 içerde maṅga yok gerçi i'tidāl
- 1355 muḡannī nevāda tūzup mu'tedil
 nevā_sāzlık kıl maṅga muttaşıl
- 8 kulağıma dil_keş şadāyī yitür
 mini bī_nevāğa nevāyī yitür
- nevāyī te'adüldin itme 'adül
 kabül ehlidin ger tiler sin kabül
- 9 cū 'ādil seh ilgidin içgüñg ayak
 nice i'tidāl asrasaṅ yaḥsıraq
- niçük kim irür 'adl şehlerğa zīb
 irür hem gedā hāk_rehlerğa zīb

XX

(10) 'adālet 'aynı ta'rīfide kim selāṭinñing zulmāt_ı zulmı

arasıda (11) 'aynū'l_ḥayāt_ı cāvidānī durur ve ickenge
zülāl_i zindegānī yitkürür

- 10 1360 sehī kim 'adāletdür anıñg işi
tıñg irmes aña sāhlardıñ kişi
- 11 ni esmā kim ol ḥaḳ sıfātıḡadur
eger fikreting her bir atıḡadur
- 12 ni emrī ki bolḡay sıfat dāḡili
ḥaḳ atıdur ol emrning fā'ili
kerem farḡıdındur kerīm olmaḡı
tarahḡum köpidin raḡim olmaḡı
- 13 eger vācid ü mācid it i'tibār
eger ḡayy u ḡayyūm bir ḡükmi bar
- 1365 velī atı esmāda 'ādil imes
oḡur çağda il anı 'ādil dimes
- 14 'adāletḡa yitkende ḡılmıḡ ḡudā
öz atını el_'adl birle edā
- F412b bu atıḡa köprek üçün ihtimām
anıñg birle 'ālemḡa birdi niḡām
- 15 ni ḡeh kim anıñg 'adl kirdārıdur
disem yok 'aceb kim ḡudā yārıdur
bu ma'nīdin irkin ki 'ālemde ḡāh
ki dirler anı ḡalḡ ḡıll_ı ilāh
- 16 1370 ger ef'ālı merdūd u maḡbūl imes
bulardıñ ḡıyāmetde mes'ūl imes
irür 'adl kim ḡādir_i ḡū'l_celāl
ḡıyāmet küni eyler andın su'āl
- 17 eger 'adl yok āḡikā u nihān
yaḡın bil ki zı'r ü zeberdür cihān
anūḡırevān gerçi kāfir idi
velī 'adl ḡātıda ḡāhir idi
- 18 orun gerçi kāfirḡa dūzaḡ durur
anıñg 'adldın ornı berzaḡ durur

// XX B'da sonda واسر'علو من الشيخ الهدى var // 1361 kim: S'de ki /
ni: LG'ta ne // 1362 ni: LG'ta ne // 1374 ornı: B'da özni //

- 1375 eger küfr rıdvân sarı koymadı
velî 'adl nîrân sarı koymadı
- 19 ol ötkendin er miñg yıl endâzedür
'adâletdin âvâzesi tâzedür
- irür turfa bu kim selâtin ara
kayu 'adl iter kişver_i dîn ara
- 20 kılurda şıfat 'adl u inşâfını
nihâyetke yitkürmek evşâfını
- dimeklik imes hükm_rân_ı zamân
dimektür anûsîrevân_ı zamân
- F409a 21 1380 'acebrak bu kim ol ki bu atı bar
bu teşbîh birle mübâhatı bar
- ni sözdin kim ötti irür bu 'aceb
ki kevneyn şâhı resûl_ı 'arab
- 22 şehî kim rûsûl kildi haylî aniñg
barı âferîniş tufeyli aniñg
- kılur çağda hak şükri izhârını
meger bu şıfat sürdi güftârını
- 23 ki sultân_ı 'âdil zamânıda dehr
vücûdum bile birdi 'âlemğa behr
- LG225b 1385 manğa cün velâdet zamânı idi
ulusğa 'adâlet zamânı idi
- 24 hadîşide hem bu beşâret durur
ki 'adl ehli sarı işâret durur
- ki 'adl içre ötkende bir sâ'atı
irür bih ki cinn ü beşer tâ'atı
- B227a 25 yana hem hadîşi durur bu şahîh
ki eylepdür anı beyân_ı faşîh
- kalur küfr ara kalsa âbâd mülk
bolur zulm eger bolsa ber_bâd mülk
- 26 1390 şeh er küfr ara 'adldın itse revân
tüzer mülkin andaq ki nûsîrevân

// 1381 ni: LG'ta ne // 1387. beyitin 2. mısraı ile 1388.
beyitin 1. mısraları B'da yer değıştirmiş.// 1388. beyitin 1.
mısraı B'da yok.//

ve ger dīn ara zulm perrān kılur
bu şehler dik az çağda vīrān kılur

27 şehī kim kılur hayl_ı insānğa emr
hāk itmiş anğa ‘adl u ihsānğa emr

eger zulm kılsa irür nice hāl
ki cānıǵadur barca anıñg vebāl

R368a, 1 birev kim hāk emriga ‘āşī bolur
S213a ni kim kılsa cürm ü me‘āşī bolur

1395 yana bir bu kim eylep özni sefīh
hāk ahlākıǵa hulkı kalmas sebīh

2 yana bu ki ilge salıp iztırāb
kılur zulmı ābādıarnı harāb

yana ol ki cün zulmı mevcūd irür
barı hāk köñlige merdūd irür

3 ni merdūdluǵ kim bolur il işi
tün ü kün anıñg cānıñg kargısı

ni dem kim urar hāk nokşānıǵa
kılur tiz dūzah otın cānıǵa

4 1400 ulus düşmeni dise bolmas anı
ki bar ol hākikatda öz düşmeni

niçe zulm kim ilge zālīm kılur
öz öziǵe köprek kılur hāk bilür

5 ni zālīm ki her kimseǵe zulm iter
iki fāyide zulm_keske yiter

bir ol kim kıyāmet küni ecri bar
anğa tigrü bu zulm eylemiş zecri bar

6 yana bu ki mazlūm irür at anğa
kişi eylemes zulm_ısbāt anğa

1405 velī kimse kim zulm anğa kāmdur
bu ‘ālemde merdūd u bed_nāmdur

7 mekān cün kılur özge ‘ālem sarı
öter bī_tevakkuf cehennem sarı

// 1398 merdūdluǵ: S, B, LG, F’te merdūdluǵ / ni: LG’ta ne //
1399 ni: LG’ta ne // 1402 ni: LG’ta ne // 1405 velī: S’de ve
ger //

kayu şāh kim ‘adldın ferd irür
hem öz cāniğa zulmıdın derd irür

- 8 kivürse özin ‘ādil il sanığa
 ni zulm ilge eyler ni öz cāniğa
- eger bilse şeh ‘adl iter hırfesin
 niçük birgey öz ilgidin şarfesin

- 9 1410 nice şarfesin şeh kirektür yırak
 bu yirde veli şarfesi yahşırak
- şehi kim anğa ‘adl bolğay kılığ
 irür eylese şarfe bī -şarfeliğ

XXI

(10) mahmūd hikāyeti kim ecel ağır uykusığa barğandın sonğra
mes‘ūdniñ (11) tüşige kirdi ve ‘adālet ‘aynıñ bī_dār kılur
üçün anğa pendler birdi (12) ve naşihat zülālıdın anıñ
yüzige bir su urdı kim anı ğaflet uykusıdın siskendürdi

- 10 işittim ki mahmūd_ı ğāziğa dehr
 cū cām_ı hayāt içre hal kıldı zehr

- 11 kılıp irci‘ī nağmesin istimā‘
 rüçü‘ itti ‘alemğa eylep vedā‘

- 12 cihāndın üzerçağda peyvendini
 veli‘ahd itip irdi ferzendini

- 13 1415 cū ol eyledi terk_i dār_ı fenā
 firākında oğlığa irdi ‘anā

 hemānā lakab irdi mes‘ūd anğa
 kirip tüşke bir kiçe mahmūd anğa

- 14 oğulğa ‘aceb nev‘ kıldı zuhūr
 başıdın ayağığaça ğark_ı nūr

 bolup turfa bāği anıñ meskeni
 dime bāğ kim ravzanıñ gülşeni

- 15 dem_ā_dem füzünrak neşātı anıñ
 aşıp her zamān inbisātı anıñ

- 1420 zümürüddin allıda havzı ki ‘aql
 kilip ‘āciz evsāfın eylerde naql

// 1408 ni...ni: LG’ta ne...ne // 1411 kılığ: , LG’ta kılık/
bī_şarfeliğ: B, LG’ta bī_şarfelik // XXI B’da *والسر المتعان* var//
1416 oğulğa: S’de oğulça //

- 16 müdevver kilip çarh_ı anzar kibi
suyı levn ü tū'm içre kevser kibi
- F413a kırağıda ol havzning bir dirah
salıp şah üze sāye andak ki baht
- 17 kilip pest tūbī qaddın pāyesi
hem ol ravza şahning tutup sāyesi
- yana ravzaning sebzesi za'ferān
isi hasteler cismidin za'f_revān
- B227b 18 1425 temāsāsıdın közge yarup çerāğ
mu'aṭṭar bolup 'itri birle dimāğ
- P409b körüp şah mes'ūd bu turfa hāl
öpüp yir atasıdın itti su'āl
- 19 ki sultānlığing içre nitting ikin
ki bu nev' menzilğa yitting ikin
- didı ol zamān kim cihān_dār idim
'adālet kılur fikride bar idim
- 20 çiker çağda hindūsitānğa sipāh
cū ol nāhiyet boldı āram_gāh
- 1430 didim eymen olsun çirigdin bu mülk
sitemğa uzatur iligdin bu mülk
- LB226a 21 münādidin anğlap bu hükümni hayl
mañğa boldı seyr eylemek sarı meyl
- çilip pīşe çavfiğa her yan nazar
ki nā_geh bir il sarı saldım güzer
- 22 cezīre ara niçe öylük kişi
kilip za'f ile 'acz alarning isi
- yığac u kāmısdın yasap hān u mān
anı şandal u zer_hal eylep gūmān
- 23 1435 öy içre kilīm ornıda būriyā
kilip bāğ u bostān bozuğ kūrīyā
- öter çağda nezzāre eylep muni
yitişti kulağıma mazlūm ūni
- 24 hem ol ūn bile merkeb ittim revān
cū yittim 'acūzī idi nā_tūvān
- bozup kūrīyāsın çirigçi kirip
öyidin niçe şah otun ayırıp

- S213b 25 otunni öyidin çıkarğan zamān
salıp tūbre icre dağı saman
- 1440 yana bir ayağ hem alıp bed_sikāl
ki ol zarf bar irdi yaşıl sıfāl
- 26 bularnı alıp zālīm_i tūnd_nū
çıkarđı yolukđı maŋga rū_be_rū
- cedel eyleben dād_h^vāhı bile
kilip ol iki uç güvāhı bile
- 27 cū bildim anıŋ zulm u yağmasını
iyesige kaytardım eşyāsını
- yana kūrīyāsını ni best itip
ni ayrılğanın barca peyvest itip
- R368b 1 1445 didim bağlaban zālīm ilgini rest
asıp boğzıdın ol öy allıda cest
- cū eşyāsını aldı zāl_i neĵend
hem ol dem sipāh sarı sürdüm semend
- 2 min itken zamān terk_i dār_i ğurūr
ki boldı makāmım bu dār_i sürür
- nihāyetsiz irdi ğühānım minıŋ
bu iş boldı āhır pehānım minıŋ
- 3 hitāb oldı key ‘āsī_i bār_gāh
ki ‘ömrüŋde kazğanmadıŋ cüz_günāh
- 1450 niçe haddin artuk güneĥ_kār sin
tamuğ şu‘lesige sezā_vār sin
- 4 hem ol ‘adl kim tuttı sindin vücūd
günāhın bağışlandı būd u ne_būd
- velī her ni iş kılğanıŋ bī_ğarağ
tapıptur bu ‘ālemde bir bir ‘ivaz
- 5 tūzetting cū ol zālğa kūrīyā
yok irdi bu fi‘liŋde rū vū riyā
- anıŋ müzdidür bu riyāz_i behišt
yili müşk_sā gerdi ‘anber_sirist

// 1440 alıp: S’de salıp // 1444 ni: LG’ta ne // 1452 ni:
LG’ta ne / tapıptur: B’da tapıpdur // 1454 müşk_sā: F’te
müşk //

- 6 1455 iki şāh otun kim anı aldı zāl
irür müzdi bu naḥl_1 tūbī_miṣāl
yaşıl zarf kim eylediñg red anğa
‘ivāzdur bu ḥavz_1 zümürürd anğa
- 7 iteklik samanin ki aldı ‘acūz
‘ivāzdur anğa za‘ferān birge yüz
katīl itkeniñg zālīm_i sūmnı
ki kutkardiñg ol haste maḥlūmnı
- 8 anıñg müzdi boldı ḥayāt_1 ebed
makāşıdka yok bu ḥayāt icre ced
- 1460 bu sevdādın er vākıf olsa kişi
kaçan ‘adldın özge bolğay işi
- 9 eger ‘adl ‘ālemde tutmas vūcūd
peşimānliğı itmes bu ‘ālemde sūd
sañga kim bu sā‘at irür dest_res
bu iş kesbidin tınmağıl bir nefes
- 10 demī kim şeh öz ‘adlıdın ferd irür
anğa ol demī bī_nevā derd irür
cū mes‘ūd uyğandı ol uyğudın
ferāğat tapıp ḥatırı kayğudın
- 11 1465 ‘adālet tarīkın şī‘ār eyledi
ata buyruğın ihtiyār eyledi
kayu şeh ki ‘adl itse mes‘ūd dik
ni tañg ḥaḳ naşib itse maḥmūd dik

XXII

B 228a (11) ḥikmet İskenderiñg aristōdın su‘ālı ol kim
‘adālet neticesi ni nev‘ işler bola alğay kim ol netice
Umīdige kişi ol yolğa kadem salğay (12) ve aristōğa
cihān_güşāyliğı tili açılmak ve ‘adl neticesi cihān_girlik
irkenin sābit kılmak ve ‘ādilğa ol cihān sa‘ādeti hem
tapılmak

- 14 yana şāh aristōğa kıldı ḥitāb
ki ay dāniş_āyīn_i ḥikmet_me‘āb
şehī kim irür ‘adlning cāzimi
ni işler ikin ‘adlning lāzımı

// 1462 sā‘at: S’de ‘ālem // 1464 uyğandı: B’da uyğandım //
1466 ni: LG’ta ne // XXII cihān_güşāyliğı: S’de cihān_güşāylik
/ cihān_girlik: B’da cihān_girlik // sābit: B’da yok /
‘ādilğa: B’da ‘ādilğa // 1468 ni: LG’ta ne //

- 15 didi şeh ki 'adl olsa āyīn anğa
musahhar durur dünyī vü dīn anğa
- 1470 bu 'ālemde bolmağlıq āfāk_gīr
yana 'ālem ehlide cennet_serīr
- P210a 16 bu 'ālem alurnı burun serh itey
yana özge 'ālemğa dağı yitey
- şehī kim anğa 'adl būnyād olur
netice bu kim mülki ābād olur
- 17 cū mülk oldı ābād u halkı ğanī
yakındur ki ma'mūr olur mahzeni
- cū mahzenni bu nev' ma'mūr iter
sipāhīğa bī_sek mevācib yiter
- 18 1475 sipāhı kaçan şehğa tālib kilür
'adūsığa sek yok ki ğālib kılür
- F413b kaçan bir 'adūsını pest eyledi
anıñ mülkini zīr_dest eyledi
- LG226b 19 iki mülk efzūn kılur kuvvetin
yana haşmining sindurur şevketin
- bu tertīb ile cūnki tarhın salur
'aceb yok eger dehr mülkin alur
- 20 yana ol ki cūn 'adlı zāhir durur
barı kavm ile haylı şākir durur
- 1480 sipāhisi ger tīg urar bī_'aded
ra'iyyet du'ā birle eyler meded
- 21 kaçan kıldı mīñg haşm kīn_h'āh okı
yarım kiçe kılğanca bir āh otı
- yana ol ki cūn 'adl bolmış feni
'adū haylı dağı tilerler anı
- 22 re'āyāsı tünler ilig açıban
sipāhisi barıp anğa kaçıban
- S213b birev tapsa bir işke munça sebeb
cihān_gīr bolmağlıq ni 'aceb
- 1485 bu bir müdde'ā cūnki taptı vukū'
yana birge imdi kılayın sürū'

- birev tiŋgrige ilticā kiltürüp
cū 'adl emr kılmış becā kiltürüp
- 24 alıp mülkidin renc u fersüdelik
halāyıkka yitkürgey āsüdelik
- te'emmül kılip 'adl u ihsānığa
du'ā kılsa āfāk ili cānığa
- 25 netice muŋga ğayr_ı ğufrān imes
cezā_yı 'amel bolmay imkān imes
- 1490 bu 'ālem dağı boldı ol hem aŋga
iki kevn mülki müselleme aŋga
- 26 cū hatm itti dānā_yı bisyār_dān
cevābını taptı seh_i kār_dān
- hakīm ayturıdın cū kesb itti nef'
barı şübhesi köŋliden boldı ref'

XXIII

(27) iskender işlerinin tafşilini icmāl bile diyilmek ve ol icmālning mücmelātın tafşil kılmak ve dārāning resūlı aŋga altun beyza tiley kilip pūlād nize dik (R369a 1) itik sözler cevāb tapıp barmaq ve ol sinān lem'asining berki aning hirmen_i şabriğa ot salmaq ve küncid bile güy u cevğan yibermeki ve iskender ol (2) cevğan bile güy urup küncidni kuşlar tirmegi

- 2 bu yanğılığ didi mūbid_i nükte_senc
ki tārīh 'ilmiğa köp çıkti renc
- B228b 3 ki cūn kıldı ol şāh_ı nev_h'āste
'adālet bile mülkin ārāste
- 1495 hakīm eyle kim körgüzüp irdi yol
'adālet havāşsin bilip irdi ol
- 4 ki ~~ā~~ālem alurğa bolur ~~mū~~mūntehī
bu söz fikride hātır_ı āgehī
- te'emmül kıtur irdi haddın füzün
çiker irdi endişe tārın uzun
- 5 cū 'adl u şecā'at aŋga yār idi
yana rāy ile hikmeti bar idi
- kuyas dik sipihr üzre tartıp 'ālem
yörüp aldı 'ālem yüzün yek_kalem

6 1500 ol işler ki ol kıldı âfāk ara
kişi kılmadı bu kühen tāk ara

bu u'cübeler kim anğa birdi dest
cihān_dārılar kadri taptı sikest

7 ni kim kıldı ol dise aytay kişi
tükenmes okup karnlar ol işi

barı kılğanın demek āsān imes
digeñce tükenmeklik imkān imes

8 münāsib bu kıldı ki her hāl ile
disem evlī aḥvālın icmāl ile

1505 ki kavmın revā eylemiş bolğa min
ḥadīşing edā eylemiş bolğa min

9 yana kıssasığa te'akkul kılıp
tevārīhiğa köp te'emmül kılıp

umūrıda olça ğarāyib durur
ki ol iste köprek 'acāyib durur

10 cüdā eyleben kizb ālāyişin
anğa eylesen nazm ārāyişin

hemānā ki ol sāh_ı devlet_penāh
burun rum taḥtiğa kim boldı sāh

11 1510 muḥālifka kaşd_ı helāk eyledi
ki a'dādın ol yirni pāk eyledi

çirik çıktı andın soñ istep küşād
cihān icre eylerge feth_i bilād

12 burun tartıban nezm üçün tiğ_i kīn
yörüp eyledi 'azm_ı mağrib_zemīn

kılıp zengibār ehliğa çirelik
yudu tiğ suyıdın ol tīrelık

13 yana boldı dārā bile hem_neberd
ki bed_h'āhdın kökke yitküroi gerd

P410a 1515 yana mülk açmakka kılmay direng
yörüp feth kıldı bilād_i fireng

14 çü boldı muṭī' anda bolğan ulus
kırım birle feth eyledi endülüs

- yanıp mışr fethiğa kıldı sitiz
sipihr anı mışr üzre itti 'aziz
- 15 körüp tab'i ol merzni āšinā
kılıp anda iskenderiyye binā
çü zerdüşt def'iğa kıldı ğulū
alar otığa tığ ile urdı su
- LG227a 16 1520 'ırāk_ı 'acem sarı kılğac hırām
nevā taptı āhengidin ol makām
'ırāk_ı 'acemğa çü sürdi semend
kudūmidın oldı ol il behre_mend
- 17 yana eyledi 'azm_ı sām u haleb
naşib oldı ol yirge kām u tarab
yemen sarı çıktı niçük kim süheyl
'akik olğalı taşları kıldı meyl
- 18 yir öpmakke çün mekke 'azmı kılıp
kabūlı üçün ol işik açılıp
1525 kılıp 'azm andın sevāhil sarı
koyup yüz 'acāyib merāhil sarı
- 19 yana eyleben fārs fethiğa 'azm
müyesser bolup eylemey kın ü rezm
- S214a açılğac bular şāh_ı ferhunde_fāl
sa'ādet bile kıldı 'azm_ı şimāl
- 20 çü mülk alğalı de'b ü h'ārezm itip
teveccüh bile feth_i h'ārezm itip
- F414a cikip rāyet_i mihr_i isrākni
yaruk eyleben deşt_i kıpçakrı
- 21 1530 çü bu nāhiyetdin 'inān_tāb olup
'inān_giri saqsın ü saqlāb olup
çü 'āzim bolup cānib_i ās u rūs
bolup yüzleri vehmdin senderūs
- 22 tūsüp çerkes ü gürci sarı yolu
bolup barça gürci vü çerkes kılı
şimal enlin ihsānğa gark eyleben
tevaccüh kılıp 'azm_ı sark eyleben

- 23 cü menzil kılıp mülk_i ferhārni
 kisip ol gūlistānda her hārni
- 1535 cü mu‘ber bolup māveraū’n_nehr anğa
 yasalıp semerkānd dik sehr anğa
- B229a 24 cigil birle yaǵmādin eylep ‘ubūr
 niçü kim cemendin şabā vü debūr
- yörüp cīnga bolğanda mesned_nişīn
 kemer bağlap allında hākān_i cīn
- 25 yana hind sarı kılıp türk_tāz
 bolup keyd kulluk bile cāre_sāz
- bozup hind u cīn içre büt_hāneler
 yasap tāt ehliğa kāsāneler
- 26 1540 cü ref‘ eyleben küfr yaŋliǵ ‘uyūb
 birip reh_neverdiğa ‘azm_i cenūb
- ötüp sind ile kec ü mükrān sarı
 hem andın kılıp ‘azm_i kirmān sarı
- 27 horāsān havāsida tapkaç hayāt
 yasap anda şehri niçük kim herāt
- sipāhān sarı dest kılğanda tay
 binā eyleben şehri anda ki rey
- R369b 1 cü feth oldı ‘ālem daǵı merz ü büm
 köngül cem‘ itip eyledi ‘azm_i rüm
- 1545 nice vakt olup ‘ays ile cām_gīr
 köngül tapmadı anda ārām_gīr
- 2 yana katla ‘ālemni seyr eyledi
 memālikde bünyād_i hayr eyledi
- ğarīb işleridin ki yok anğa had
 biri irdi ye‘cūe allığa sed
- 3 mesāhat kılıp barça āfākni
 ni āfāk kim carh_i nüh tāknı
- cü kıldı mesāhat mesālik ara
 yığac itti ta‘yīn memālik ara
- 4 1550 tınābī ki messāh kıldı kulaç
 kılıp on iki ming karı bir yığac

anıñ sa'yıdın taptı barı sebîl
nişanı kaçanbir yığaç olsa mîl

- 5 menâzilde tarḥ_1 ribât eyledi
ki andın mûsâfir neşât eyledi

cü ma'mûreni tüzdi kılmay direng
tiñgiz meyli kıldı nicük kim neheng

- 6 su üzre sürüp bî_nihāyet kime
salıp anda barı kireklik nime

1555 niçe yıl su üzre hırām eyledi
cezâyirde gāhî maḳām eyledi

- 7 haḳ ihsānıdınbaḥr_1 zāhir ara
bilādî kim irdi cezâyir ara

barın feth kıldı su üzre yörüp
cü alıp birin ilgerirek sürüp

- 8 cü yir kalmadı almağan suda hem
bu işler bile bolmay āsûde hem

su mevci kibi izṭırāb eyledi
muḥîṭ ortasığa şitāb eyledi

- 9 1560 cü boldı yiri nokṭa_gāh_1 muḥîṭ
koyı su vü üstün sipihr_1 basîṭ

kılip su tübin körmek endîşeî
hem ol ḥikmet ehli yasap şiseî

- 10 kirip şiseğa renc ü teşvîr ile
anıñ ağızını birkitip kır ile

ṭınābî ki bolğay niçe miñg qarı
işilgen kilürçağda deryā sarı

- 11 bir uçın kılip şise devriğa rest
yana bir uçın tutturup ilge cest

F410b 1565 bu yañlığ kılip cökti deryā koyı
anı ḳa'riğa cıkti deryā suı

- 12 ğarāyib ki deryāda bolğay nihān
aṅğa zāhir oldı cihān_der_cihān

alardın revā eyleben kāmını
kime içre koydı yana gāmını

// 1557 cü alıp birin: S, B, LG, F'te birin cün alıp // 1563
işilgen: S'de işilgeç //

- 13 velîkin bu sözdeirür ihtilâf
yiride dimekdin imes min mu'âf

yana 'azm kıldı kuruğluğğa bat
cikip eyledi 'azm_1 âb_1 hayât
- 14 1570 karanğuda eylep yaruğluğ talab
anı tapmayın kayttı husk_leb
- LG227b kuruğluk ara hızn olup rehberi
tiñgiz icre ilyās idi yāveri
- 15 bu işler kılıp kim kişi kılmayın
kişidin bu nev' işler aytilmayın

velāyet kılıp tiñgridin mültemes
nübüvvetke dağı tapıp dest_res
- 16 bolup anca devlet müyesser anğa
yana anca devlet musahhar anğa
- 1575 ki gebtıga tonsa kişi hāmeī
kirektür raqam tapsa seh_nāmeī
- 17 velîkin bu defterde güncāyişi
imes sıkku dik barça ārāyişi
- S214b zarūretdin el_kışsa her hāl ile
aniñ kışsasın sürdüm icmāl ile
- B229b 18 edā boldı her beyt ara defteri
her öy icre kıldım nihān kisveri

tamāmı bu irdi ki kıldım edā
velī indı tevfiķ birse hudā
- 19 1580 sunup nice küllī işi sarı kol
kılay nazm kim 'aql bolğay ol

alardın biri irdi dārā işi
kim ol nev' iş yād birmes kişi
- 20 bu nev' irdi ol kim melik fīlikūs
ki rūm enli irdi anga hāk_būs

cihān pusrev ol çağda dārā idi
anga sālīg āsikārā idi

// 1569 kuruğluğğa: B, LG sa kuruğluğğa; F'te kuruğluğğa;
F'te kuruğluğğa // 1570 yaruğluğ: S, B, LG, F'te kuruğluğ //
1571 kuruğluk: P'te kuruğluğ // 1573 nübüvvetke: P'te
nübüvvetğa //

- 21 keyānīler ornıda āfāk_gīr
kilip pūst_ber_pūsti şāhib_serīr
- 1585 umūrıda āyīn_i luhrāsbi
sipāhıda kânūn_i guštāsbi
- F414b 22 bolup köp keyānī iş ihdās ānga
tigip behmenī mülk mīrās ānga
cihān_bānliḡ emride husrev_nijād
āngaça ki keyhusrev_i keykubād
- 23 cihān mülkide müstakīl pādīsān
ānga tapsurup şāhlar tāt gāh
memālikde her şāhib_i taht u tāt
ānga yitkürüp pīs_keş ya harāc
- 24 1590 biri fīlikūs irdi ol hayl ara
harācını birgüci bī_bācrā
harāc ol nime kim mukarrer imiş
hemānā ki mīng beyza_i zer imiş
- 25 çü ol kıldı deyr_i fenādın hīrām
sikender ānga boldı kāyim_makām
bar irdi çü mülk oldu ta'yīn ānga
bu yangliḡ ki serh ittim āyīn ānga
- 26 hem evvelḡı yıl tartıban tīg_i kīn
kılip zeng şāhı bile bīg_i kīn
- 1595 tapıp tīginiḡ berḡı çün isti'āl
köyüp zengi andın niçük kim zügāl
- 27 tōküp irdi kan ança ol hayldın
ki zeng ehli ruhsārı ol seyldin
kara dāḡlar dik bolup āsikār
bolup yir yūzi eyle kim lāle_zār
- R370a 1 iki üç yıl içre beyle rezm
kılip irdi ol şāh_i ferhunde 'azm
ki barıda a'dāsı menkūb idi
kilip ilgige olça maṭlūb idi
- 2 1600 bu fırsatda feth eylegen merz ü büm
bolup ikki üç ança kim mülk_i rüm
kılip haylın a'dāḡa andaḡ dilir
ki bolḡay kulan kaşdıda nerre_şir

- 3 şükûhı asıp baħr_ı zehhârdın
 livâsı ötüp carh_ı devvârdın
- kılıp tîğı berķı cihân_sûzluk
 yüzi mes'ali 'âlem_efrûzluk
- 4 hayâlı ara urmayın tâb u pîc
 cihân_gîrlik fikridin özge hîc
- 1605 ni âfâķnı özige kiñg körüp
 ni âfâķnıñ sehlerin tıñg körüp
- 5 atası vefâtıdın üç yıl ötüp
 işi lîk on anca rif'at tutup
- bu üç yıl ara köñlige yitmeyin
 hayâlığa bel kim hutûr itmeyin
- 6 ki dârâğa bolğay işi ihtiyâc
 anga hod ni yitkey ki birgey harâc
- birev kim ezeldin durur rif'atı
 özi dik refî' okırır himmeti
- 7 1610 bu kim bolğusı haşm dârâ anga
 kirek zâhir itmek müdârâ anga
- veyâ mülk ü câhiğa kılmak nazâr
 anıñ köñlige mutlak itmey güzer
- 8 kaçan kılsalar kîn iki nerre_sîr
 yakın kim bolur nev_cevânraq dilîr
- kaçan kîn çağı bolğay endîşesi
 ki köprek durur haşmning pîsesi
- 9 iki ejdehâ bolsalar kîne_senc
 tefâvût ni köprek ise birde genc
- P411a 1615 tıñgızde balıg bolsa haddin uluğ
 neheng olmas âsîbidin kayğuluğ
- 10 sikenderge kim yâver eflâk idi
 bisât icre yir kök tarab_nâk idi
- ki dârâ kaşıdın yitişti resûl
 anıñ âsîtanığa kıldı nüzûl
- 11 perestendelerdin cû bar istedi
 anı allığa sehriyâr istedi

// 1602 livâsı: S'de nevâsı // 1605 ni...ni: LG'ta ne...ne //
1615 uluğ: LG, F'te uluğ / kayğuluğ: B, LG, F'te kayğuluk //

- ka-dem urğac ok kördi cün şāhnı
süpürdi yüzi birle der_gāhnı
- B230a 12 1620 perestendelik resmi cün sâz itip
sözige du‘āni ser_āğāz itip
- LG228a du‘ayī ki bolğay sezā_vār anğa
cülūs emri eylep cihān_dar anğa
- 13 cū olturdi kāsıd tikip yirge köz
ni yārā anğa sormayın dirge söz
- sikender şükūhı kılıp lāl anı
kayu lāl kim deng ü bî_hāl anı
- 14 kılıp şāh andın bu ma‘nīni fehm
ki ferr ü şükūhı anğa saldı vehm
- 1625 söz aytıp anıñ sarı salmay közin
anğa tigrü kim taptı kāsıd özin
- 15 köngül başkanın cünki fehm itti şān
su‘āl itti şāhāne eylep nigāh
- S215a ki dārā seh_i kām_rān h̄’es mūdūr
anğa mülk āyini dil_keş mūdūr
- 16 kopup yir öpüp birdi kāsıd cevāb
yana kām_kārāne kıldı hitāb
- ki bu nev‘ kilmekte kāmıññı ayt
ni kim didi dārā peyāmıññı ayt
- 17 1630 yana yir öpüp kāsıd_ı reh_hirām
didi k‘ey sehensāh_ı ‘ālī_makām
- cū sordunğ sözümni irür nā_güzir
ki bolğay min allıñda fermān_pezir
- 18 hemānā burunrak melik fīlikūs
ki rüm andın olmış idi nev_‘arūs
- kılıp irdi minğ beyze her yıl kabūl
zer_i mağribidin taparğa vüşül
- 19 bolup irmiş üç yıl ki ol kām_yāb
boluptur behist içre ārām_yāb
- 1635 bu üç yılğı taksīm tapkan harāc
ki andın idi dōstlukka revāc

// 1622 ni: LG‘ta ne // 1635 yılğı: S‘de yılğı / tapkan: B‘da
tapkaç //

- 20 meger sâh dîvânıǵa kitmemiş
yiter mahzen içre meger yitmemiş
miniñg kilgenimdin bu irdi murād
ki ger luṭf itip sâh_ı ‘ālî_nijād
- 21 anı birse eylep ḥisâb ilte min
yok irse ni aytur cevâb ilte min
sikenderǵa kildi bu söz bes katık
ğazab zehridin gāmı boldı açık
- 22 1640 yüzi rengi körgüzdi otdın nişân
bolurǵa cihân içre âtes_fesân
yana laḥzaı başın eylep koyı
hem ol ot üze urdı ḥikmet suyu
- 23 ki ifrât_ı ḥilm ü kemâl_i ḥired
ğazab ḥaylı endîsesin kildi red
köterdi başın sözge aǵzın acıp
cevâbıǵa aniñg cevâhir saçıp
- 24 didi ayt dārâǵa mindin selâm
selâm aytkaç beyle yitkür peyâm
- F415a 1645 ki sehlık ki yoktur beḳası aniñg
imes cüz fenâ intihâsı aniñg
- 25 bu kün tañlaǵıl ‘ömr üçün körme renc
ki koyǵay sin elbette genc üzre genc
hezâyin ki yığdıñg ‘adeddiñg füzûn
sañga renc yitkürdi ḥaddın füzûn
- 26 bu kim yığdıñg evvel tap andın asiğ
kaçan tapsañg andın asiğ özge yığ
işī kim zarar nef‘idin bolsa köp
imes kılmaǵı ‘aql allında cöp
- 27 1650 sañga nef‘ yok bizge andın elem
özünñge yitürme elem bizge hem
tilep beyza köp bolma miḥnetka tus
hevâ tuttı ol beyza birgüci kış

// 1639 sikenderǵa: S, B, F’te sikenderge / katık: S, B,
LG’ta katıǵ / açık: LG’ta açığ // 1646 tañlalıǵ: S’de
tañlalılık / koyǵay: B’da koyǵan // 1649. beyit F’te yok //

- R370b 1 meger tab'ing oldı nasihat_pezır
imes bizge hem döstluğdın güzır

ve ger pend könglünge yok sūd_mend
sözünge bizge dağı imes dil_pesend
- 2 başıngdın bu bihüde sevdanı koy
hayālingdın usbu temennanı koy
- 1655 anğa kim irür nükte_dān u zarīf
uluğ iş durur tanımağlıq harīf
- 3 saňa nā_tüvānlar bile tüsti iş
mining dik kişi birle iş tüşemiş

gürühī ki her yıl alur sin harāc
satıp sin alarğa birer iski tāt
- 4 harāc almak andın imes dil_pezır
ki hem tāt_bahş olsa hem taht_gır

nehengī ki bahr içre bī_bāk irür
ger ol suda yüz ming dür_i pāk irür
- B230b 5 1660 ni nev' olğay andın harāc istemek
suda dürri köp bolsa bāc istemek

bu yanglıq temennanı kılğan besī
özin suda kıldı balıq tu'mesi
- 6 hired_mendliq kildi hursendliq
kolay siz tama' nā_hired_mendliq

cikip bī_cihet beyle hāric nevā
aramızda körme husūmet revā
- 7 gümān itme kim māl u cāhing sining
iş olğanda bolğay penāhing sining
- P411b 1665 dime yir kötermes 'adedsiz cırıg
saňa tīgim allında tutkay ilig
- 8 saňa köp maňa azrak irse sipāh
irür birgüci az u köpke ilāh

kirek dest_gır olsa devlet işi
yok irse niter köp cırigni kişi

// 1652 meger: B, P, LG, F'te eger / döstluğdın: S, B'da
döstluğdın; LG, F'te döstluğtın // 1655 uluğ: LG'ta uluq /
durur: S'de irür; LG'ta turur / tanımağlıq: B'da tanımağlık //
1660 ni: LG'ta ne // 1662 hired_mendliq: LG'ta hired_mendlik
/ hursendliq: LG'ta hursendlik / nā_hired_mendliq: LG'ta
nā_hired_mendlik //

- 9 tüketkünce sözni seh_i nükte_gū
mehābet işitkücini kıldı su

kopup kâşid_i nā_tüvān tuttı yol
velī ni tirig ni ölüg irdi ol
- 10 1670 salıp tîzrek her nefes gāmni
cū dārāğa yitkürdi peygāmni

LG228b cevābını dārā işitkec tamām
tağayyūr tapıp beyle sürdi kelām
- 11 ki her kimge bu nev‘ efsānedür
taşavvur kilur min ki dīvānedür

veyā mest irkin ki bu sözini
digen çağda bilmey durur özini
- 12 veyā hōd irür tıfl_i bî_‘aql u rāy
ki irmes sözinde hired reh_nümāy

1675 cū bu nüktelerdin su’āl eyledi
revān müstemi‘ serh_i hāl eyledi
- 13 ki ni tilbe feh̄m ittim anı ni mest
hōd ormes yana tıfl_i ğaflet_perest

S215b irür hem hired_yār u hūş_mend
hadîşî refî‘ü cenāhı bülend
- 14 bolup ‘ilm ü hikmetka hem_dest hem
dilāver_şifatdur zeber_dest hem

ni hācet şifātın beyān eylemek
bolur sözleridin ‘iyān eylemek
- 15 1680 şükūhı bile ferridin hīç ahad
tapa almay allıda söz dirge had

niçe kim nazar eylesem her sarı
anınġ fikri irmes turur serserī
- 16 bu söz kıldı dārānı ol nev‘ tünd
ki boldı ecel tîġı allında künd

ġažab otını eyledi su‘le_hīz
ki tüşti felek cevfade rüste_hīz
- 17 ol ot kozġalan saldı devrān ara
ni devrān ara çarh_i gerdān ara

// 1679 ni: LG’ta ne // 1681 turur: S, LG’ta durur // 1684
ni: LG’ta ne //

- 1685 buyurdı ki kâşıdnı bend ittiler
siyeh_cāl sarı alıp kittiler
- 18 didi kûdegî bende_zâdem miniñg
cenîbet_keş_i hânevâdem miniñg
hem âbâsı bu hânedin bendesi
hem ecdâdı ecdâdım efgendesi
- 19 nazâr eylesem ‘aql mîzânığa
kim olğay ki kirgey kişi sanığa
ki aniñg sözün söz hisâbı tutup
veyâ min digen söz cevâbı tutup
- 20 1690 tüzüp şerh eylerde dîbâceî
yasap bañr allında deryâceî
ni mindin tevehhüm ni ildin uyat
bu gâyetka şerh itkey andın şîfât
- 21 aniñg def‘i esbâbın înek tüzey
anğa ol kim irkenlikin körgüzey
birey güşmâlî ki her bed_sikâl
tüzgelgey çü yâd itkey ol güşmâl
- 22 zebân_âverî evvel istetti cüst
dimekte dilîr ü edâsı dürüst
- 1695 anğa sözler aytıp itik dâs dik
itik dâs dik yok ki elmâs dik
- 23 yana birdi cevğân u gûyî anğa
kılıp munda hem güft ü gûyî anğa
yana bir idiş küncid_i bî_hisâb
birip anda hem kıldı sözler hitâb
- 24 uzatıp anı tikti yolığa köz
ki tâ ni kitürgey cevâbığa söz
çü ol yitti kat‘_ı mesâfet kılıp
kıızıl tilni başığa âfet kılıp
- 25 1700 sikenderge ‘arz itti ehl_i vüşûl
ki dârâ kâşıdnı kiliptür rûsûl
didi şeh ki kâşıdnı kiltürdiler
kara yirni gerdünğa yitkürdiler

//1684 ni: LG'ta ne // 1685 s. çal: P'te s. çan // 1691
ni...ni: LG'ta ne...ne / şîfât: B'da uyat //1692 esbâbın:
S'de esbâbı // 1698 tikti yolığa: S'de yolığa tikti //

- 26 sikenderge cün tüşti kâşid közi
 unut boldı ağızda aytur közi
- şükûhı anıñ cismidin aldı tâb
 vakârı salıp köñlige iştirâb
- B231a 27 yir öpti vü ‘arz_ı du‘â eyledi
 risâlet tarîķın edâ eyledi
- 1705 didi seh ki ‘arz it sözünġ barını
 beyân kıl hayâlinġ nümüdârını
- R371a, 1 didi hâmil_i râz eylep sücûd
F415b ki cânıñġa haķdın tümen miñ dürûd
- yok allıñġda söz dirge yârâ mañġa
 velî diy digen sözni dârâ mañġa
- 2 ni söz kim dimiş ol diseñġ ‘arz itey
 diseñġ yok kayandın ki kildim kitey
- sikender zamîriġa saldı bilig
 ki bardur kitürġen kelâmı irig
- 3 1710 didi kim peyâm itti dârâ_yı dehr
 ‘adâlet bile kişver_ârâ_yı dehr
- ki resm_i kadîmi ki dirler harâc
 ki yok bizge almaķķa hod ihtiyâc
- 4 velî sâhlar kim irür bendemiz
 ni hükmî ki kılsaķ ser_efgendemiz
- munı birmek izhâr_ı tâ‘at durur
 biziñġ hükmümüzge itâ‘at durur
- 5 atañġa zamânî kim irdi hayât
 bu hîdmet ara zâhir itti şebât
- F412a 1715 çü sin taptıñġ anıñ maķâmıġa yol
 kirek kılsañġ irdi ni kim kıldı ol
- 6 itâ‘at tarîķıñġ si‘âr itmediñġ
 ni kim kıldı ol ihtiyâr itmediñġ
- iki üç yıl ötti vü ol yitmedi
 kişi hem anı bâz_cüst itmedi
- 7 çü iş haddın ötti yiberdük kişi
 ki bolġay harâc almaķ anıñ işi

- dimiş sin niçe söz ki haddiñg imes
kişi bilse haddin sözündak dimes
- 8 1720 velî ni için kim kicikdür yasiñg
tokunmay durur taşka hergiz basiñg
- LG229a didük kim cününunğga ağaz imiş
cehâlet saña köp vü 'aql az imiş
- 9 isiñge yok ıslâh tedbîrdin
cü küdek sin öttük bu taqşîrdin
- kirek imdi hîdmetni nâ_kâm itip
ni vechî ki kalmış ser_encâm itip
- 10 alıp kılmayın vehm ü 'azm itke sin
refî' âsitân öpkeli yitke sin
- 1725 yüzüñgdin dağı ref' bolğay hicâb
'inâyet dağı körge sin bî_hisâb
- 11 eger vehmdin iztîrâb eylesenğ
digen emrdin ictinâb eylesenğ
- S216a veyâ bolsa tuğyân cehl ü ğurûr
ki söz reddi zâtiñgga kilse zarûr
- 12 ki bilmeslikiñg ibtidâsîdur ol
kicik yaşığıñg iktizâsîdur ol
- yiberdim kaşıñgga münâsib nime
boyun tolgama nâ_münâsib dime
- 13 1730 kitürdi bu sözni diben nükte_gûy
ara yirge bir şavlecân birle gûy
- ki küdekligiñg cünkü ğâlib durur
saña gûy u cevğan münâsib durur
- 14 budur kim körüngey saña körge iş
velîkin irür mülk işi özge iş
- ve ger ref' kılmay köñgüldin hilâf
'ıyân kılmasağ 'acziñgge i'tirâf
- 15 nizâ' olğan olsa mü'ekked saña
ki hüd yok endişeğa had saña

// 1720 ni için: B,F'te niyüçün // 1723 ni: LG'ta ne // 1724
kılmayın: P'te kalmayın // 1729 nime: B'da dime //

- 1735 koyup cehl öz hālīngge rahm kıl
sipāhım hisābın bu küncidçe bil
- 16 diben koptı meclisdin eylep sitāb
uluğ zārf ara küncid_i bī_hisāb
kitürdi vü ağızıdın açtı tügün
bisāt icre ol zārfın itti nigün
- 17 didi şāhdın her kim itmes hırās
sipāhın bu künciddin itsün kıyās
tüketkeç sözün nükte_gūy_ı dilir
cevāb isteyü köz tikip baktı yir
- 18 1740 cū kāşıd bu yaŋgliğ tekellüm kılıp
sikender nihānī tebessüm kılıp
tüketti cū hāric temennī bile
sikender söz actı te'ennī bile
- 19 ki dārā_yı devrān seh_i pāk_zād
ki birmiş tarīk_i feşāhatka dād
anı söz cū bī_ihtiyār eylemiş
'aceb nükteker āşikār eylemiş
- 20 bu kim şāhlarnı dimiş bendesi
ser_efrāzlarnı ser_efgendesi
- 1745 gUrūhī ki öz luṭfı birle ilān
alarnı kıliptur ulus üzre sār
- B231b 21 kişi öziğe bende kılmaq hitāb
hemānā ki irmes tarīk_i şavāb
alar kulluğı haḳḳa āyīn irür
eger tiŋri bendem dise çın irür
- 22 bu söz kim didi şāh_ı deryā_ʿatā
şek irmes ki bardur ser_ā_ser haḳḳa
irür şirk çün tiŋriniŋ sirketi
kirer küfr yolığa bu fikreti
- 23 1750 yana ol ki diptür mini tıfl u mest
dağı tilbelik kaydığa pāy_best

// 1745 kıliptur: S, B'da kılıpdur //1747 kulluğı: B'da
kulluğın / dise: B'da aysa // 1750 diptür: B, F'te dipdür /
dağı: S'de yana / kaydığa: B'da kaydığa //

bu üç işke bolğay birev mültehem
ki çıkkey sözi küfr sarı 'alem

- 24 yok irse iki şah_ı haşmet_metâ'
'iyan itseler mülk üzre nizâ'

biri bolsa farzen uluğ bir kicik
bu söz dimes olsa uluğda biyik

- 25 kotanning uluğ kuş ara sanı bar
velî sunğar allında ni cânı bar

- 1755 yana bu ki sâh eylep ihsân maṅga
yibermiş durur gūy u çevgān maṅga

- 26 irür munda bir remz_i pūsīde_ḥarf
tefe'ül ara bī_nihāyet şigerī

ki yir hey'etin eyleben cüst ü cūy
müdevver tapıpturlar andak ki gūy

- 27 cū sâh anı tuttı müselleṃ maṅga
hemānâ ki ḥaḥ birdi 'ālem maṅga

bu kim ilgime saldı çevgānını
müselleṃ maṅga tuttı meydānını

- R371b 1 1760 hemānâ çıkıp mülk meydānıdın
mini behre_ver kıldı çevgānıdın

ki ta min bu meydānda gūy urga min
semendim kılip germ_pūy urga min

- 2 maṅga müjdeler yitti andın besī
ki memnūn min ol kām_rāndın besī

bu küncid ki hem kildi andın bu yan
anıñ dağı remzini eyley beyān

- F416a 3 cū kılmış şipāhiğa teşbīh anı
irür nükteī eyle tenbīh anı

- P412b 1765 miniñ ḥayālıma kildi kuşluk sezâ
kim ol kuşka künciddin olğay ğızâ

- 4 buyurdı ki sürdiler ança tavuk
ki küncid ḥisābiğa bolğay yavuk

alar kiltürüp dane tirmekke zūr
ki bir dāne hem qalmay iltürge mūr

// 1754 uluğ: B, F'te uluğ // 1755 sâh: S'de seh / durur:
LG'ta turur // 1757 tapıpturlar: S. B, LG, F'te tapıpturlar//

- 5 bu dikkatlar eylep sühan_veni lâl
kayı lâl kim öltürüp infi'âl
buyurdi revân şāh_ı hikmet_kıyās
ki bol imdi dārā sari reh_sinās
- 6 1770 işitken cevābıñı yitkür aña
ni sözler ki sordun maña sor aña
LG229b yanıp kâşıd ol söz hırāşı bile
ayağı kilip bardı başı bile
- 7 cü dārāğa bilgenlerin kıldı fās
'adāvet otı kökke yitkürdi baş
kalıp fitne haylığa enl_i zamān
'adem küyige kaçtı emn ü amān
- 8 ayakçı kitür mey ki tartay dilir
ki serhōş bolup kükrey andağ ki sır
1775 kirey haşm ara eyle kim sır_i mest
barığa birey bir dem içre şikest
- 9 muğannī çalıp germ_i hengāme tüz
sürüdüñda āheng_i seh_nāme tüz
S216b cü āheng_i kın ittiler ikki şāh
dilir olsun ol nağme birle sipāh
- 10 nevāyī cihān içre āşūb irür
fiten şarşarı emniyet_i rüb irür
bu āşūbdın ger tiler sin amān
amān tapma mey şuğlıdın bir zamān
- (kenarda) 1780 zamān ehliğa bolsa miñg ibtilā
imes mübtelā bāde içken tola

XXIV -

(11) muhālefet mezemmetide kim menh hased bile ülfet durur ve maḥall_i endise bile āfet körünür ki 'aksin tutsa muşādağat yüz birür ve terkin tutsa sa'adet ser_menziliğa yitkürür ve sāyir (12) il muhālefeti bābıda kim mücib_i ḥān u māl ḥarāblıǵı durur ve salātingā vaki' bolsa cihān ḥarāblıǵı

// 1770 ni: LG'ta ne // 1774 bolup: S, B, LG, F'te bolay //
1777 birle: S, LG'ta birlen // XXIV m. bile: P'te bile yok /
s. ser_menzili: P'te s. yüz birür ser_menziliğa / bābıda:
S'de tābıda //

- 12 cihān ehlide yok vefā ay refīk
irür rıfķ alardin cūdā ay refīk
- 13 ‘adāvet bile kīndür āyīnleri
tükenmes ‘adāvet bile kīnleri
cihān icre mevcūd irür niçe hayl
ki barıǵadur kīne kılmaķķa meyl
- B232a 14 kişi bolmaǵay kılsañǵ endīsei
ki tapılmaǵay aña hem pīsei
- 1785 kaçan kim ‘ıyān boldı hem_kārlik
ni imkān kişi bolmay āzārlik
- 15 bilür kim ki bir pīse bolǵay feni
ki elbette hem pīsedür dūsmeni
bir iste mehāret cū zāhir bolur
yana kimse hem anda māhir bolur
- 16 cū her sarıdın boldı da‘vī vū lāf
ara yirde salur ta‘aṣṣub hilāf
bolup kīn ikevniñg tūni vū kūni
tiler bolmaǵay bu anı ol munı
- 17 1790 nidin kim biri bolsa tofraķķa tiñg
bu fende ḳalur yir yana birge kiñg
kim olsa birev birle hem fenliǵı
cihet bu durur bolsa dūsmenliǵı
- 18 bu yalǵuz imes ehl_i san‘at ara
ki köprek durur ehl_i devlet ara
ṣehī kim aña bolsa yüz miñg kişi
budur barça bir çirgelikniñg isi
- 19 alar kim niyābetķa mensūbdur
takarrübleri ṣehķa maṭlūbdur
- 1795 alar kim irürler emāret_me‘āb
kılurlar niyābet üçün izṭırāb
- 20 alar kim tümen boldı āyīnleri
emāret üçündür barı kīnleri

aler kim qosun biglikin kildi fen
harābet bu kim baslağaylar rumen

21 irür cün tefāvūt bile ol esās
esāfilğa tigrū nuhyetū'l_kiyās

qayı cerge kim anda bir qayl irür
barığa yana cergege meyl irür

22 1800 kılur her biri sa'y yitmek burun
hem ol maqşadı icre tapmaq orun

ta'aşşub cū saldı arada şudā'
yana ortağa tüsti kın ü nızā'

23 nice sâhlarğa yakınraq kisi
'adāvet kilip kcorek anıñ isı

esāfilğa her nice kim cahı irür
velikin husūmetleri seni irür

24 ziyānın nice kim yaman tarz kıl
bir öziğe yā on özi dikke bil

1805 bulardın evāşıt aradur eşed
ki noqşānlari rāş olur ol_ʿasād

25 tapar köp kisi ol 'adāvetde cīm
bozular besı hānedān_ı kadīm

burunğı ariğ itse taşmaqqa meyl
ikinci irür pāye bārānğa seyl

26 velikin e'ālīga tüsse nisāb
ki bolğay salātin_ı qerdūn_cenāb

bu qūyā cinān icre tūfān irür
ki andın cinān ehli vīrān irür

27 1810 bu tūfān belā bahrı cayğalğanı
cinān ehli su astığa kalğanı

R413a eger deşt ü tağ üzredür her farık
kilic bahrı suyığa bolmaq qarık

R 372a 1 cinān mülkidin emn bolmaq yırak
emānlik hem ol mülk ilidin kırak

belā seyliniñ bolmağı mevc_zen
comurmak ulusnı bu mevc_1 fiten

// 1797 harābet: LG'ta harāb // 1810 bu: LG'ta ne //

- 2 ni tūfān_ı bī_dād u seylāb_ı ğam
irür anca kim dehr ilige elem
- 1815 'adāvetka bağlap kemer ikki sāl
cihān ehlini eylep ikki sipāh
- 3 barı tartıban kaṭl ücün tīg_i tīz
kılıp tīg_i tīz öltürürge sitīz
- LG230a ata bir taraf ger irür fi'l_meşel
yana cānib olsa oğulğa maḥal
- 4 ikisige kīn otı salğay ğaḥab
ol ot kan içerge kılıp teşne_leb
- F416b ata cān birip oğlın öltürgeli
oğul hem anğa tīg_i kīn sürgeli
- 5 1820 karındaş tapıban karındaşını
dem_ā_dem tilep kiskeli basını
tüşüp āşınālarğa bīgānelık
kitip hem_nişinlerğa hem_hānelık
- S217a 6 bu nev' olsa mundaḥ iki zāt ara
ni bolğay gümān it iki yāt ara
anıñ dik isip tünd_bād_ı neberd
ki āşūbdın yitkürüp kökke gerd
- 7 tutup fitne gerdi ḥalāyık közin
kim ol gerd ara ḥalk tapmay
- 1825 salıp ilge mundaḥ neberd_i belā
gehī kaṭl u tārāc u gāhī celā
- B232b 8 eger bu ikki seḥğa bolmay maşaf
velikin bolup beyle dāyım ḥilāf
ulusğa digen yañgliḡ aḥvāl olup
ḥalāyık havādisğa pā_māl olup
- 9 ve ger raḥm kılmay ulus cāniğa
'azīmet kılıp rezm meydāniğa
birisin zafer eyleben ğire_dest
yana bir sarı zāhir olsa şikest
- 10 1830 yaḳīn bil ki ol kündür āfet küni
ni āfet küni kim kıyāmet küni

// 1821 bīgānelık: P, F'te bīgānelıḡ / hem_hānelık: P, F'te
hem_hānelıḡ // 1830 ni: LG'ta ne //

- hoşā ikki āzāde_i nā_murād
 Ki bir birge zāhir kılıp ittiḥād
- 11 ni ol eylese bu mūdārā kılıp
 anḡa hem bu rifḡ āsikārā kılıp
- aniḡ kāmı bu yirge maḡsūd olup
 munuḡ reddi ol yirge merdūd olup
- 12 refīḡ ikki dervīs_i bī_istibāh
 irūr yaḡsırax kim ‘adū ikki šāh

XXV

(12) iki cihān_dār muḡāleffetidin cihān ehli ḡirmenigā belā
 berḡı yitkeni ve ikī yār muvāfaḡatıdın (13) ol
 tutaşḡan otḡa raḡmet yaḡıurı yaḡıp su‘lesin pest itkeni

- 1835 isittim ki cingiz ü ḡ‘ārezm šāh
 ‘adāvetḡa cūn boldılar kīne_ḡ‘āh
- 14 bozuldı cihān olḡa maḡdūr irūr
 nitey serḡın aytıp cū meshūr irūr
- hemānā ki cingiz tapıp zafer
 aniḡ mülkini kıldı zir ü zeber
- 15 ni kişver ara kim maḡām eyledi
 cikip tiḡ_i kīn kaḡl_i ‘ām eyledi
- tüşüp mevcḡa baḡr_i cebbārliḡ
 ‘ıyān eyleben mevc_i kahnārliḡ
- 16 1840 ata oḡlıḡa yıḡlaban ḡāy ḡāy
 kızıḡa ana tartıban vāy vāy
- ḡayāt öyige merg salıp ḡalel
 amān raḡnesin muḡkem eylep ecel
- meger šāmmülkide irdi bu ḡāl
 ki ikki refīḡ_i meveddet_ḡiḡāl
- 17 kaḡādın birev dest_ḡiri bolup
 birev yok ki kāfir esiri bolup
- közidin aḡar kanlarıdın ikev
 yudılar ilig cānlarıdın ikev

// 1838 ni: LG'ta ne // 1839 mevcḡa: S'de mevcḡa /
 cabbārliḡ: S, LG, F'te cabbārlik / kahnārliḡ: S, LG, F'te
 cabbārlik //

- 1845 tilep her biri eylemek ibtidā
ki cānın yana birge kılğay fidā
- 19 bu hāletde kâtil cikip tîğ_i katl
birisige kıldı 'ıyān biğ_i katl
yana bir başın acıp itmey hirās
'ıyān eyledi yalbarıp iltimās
- 20 ki evvel mining başıma tîğ sür
cū min öldüm ol dem anıñ boynın ur
mañğa cūnki meyl itti öltürgeli
başığa cefā tîği yitkürgeli
- 21 1850 açıp başın ol bir hem eylep heves
ni kim irdi evvelgiğa mültemes
bular her biri ol bir üçün kayğuda
bu hāletde cingiz imiş uykuda
- 22 tüşige kirer bu iki yār isi
munı körgeç aytur anğa bir kisi
ki kiçkil halāyıkğa āzārdın
vefā örgen uşbu iki yārdın
- 23 sañğa kīne_ver bolsa h'ārezm sāh
ol iştin cihān ehliğa ni günāh
- 1855 iki sāh kīni cihānnı bozup
iki zār mundağ vefā körgüzüp
- 24 cū uyğandı uykusıdın kahrāmān
ölümdin halāyıkğa birdi amān
- F413b iki yār u kätilde ol mācerā
ki 'ām oldı bahsis sözi halk ara
- 25 kılıp irdi kâfirğa dağı eser
yitisti kulağığa cūn bu haber
kılıp ref' könglidin āzārı
yişip kıldı āzād iki yārı
- 26 1860 iki sāh cūn boldılar kīne_h'āh
cihān ehli boldı ser_ā_ser tebāh

velī ikki dervişning himmeti
muvāfıqlığı yūmn_i hāsiyyeti

27 ki kıldılar işār cān_ı hazīn
kōterdi cihān ehлідin tīğ_i kīn

kişi eylese rıfķ ‘aynın heves
anğa tā ebed usbu temşīl bes

XXVI

R372b, (1) hikmet iskenderning aristōdin su’ālı ol bābda kim
B233a muhālefet ki barça milelde memnū‘(2) durur ve nizā‘
ki barça maħalda nā_mesmū‘ andaq mādde tapılğay mu
kim anda dil_pezīr bolğay (3) ve kıлмаğı nā_güzīr ve
aristō ol tīrelikde yaruğluğ kōrgüzmek ve ol muhālif
āhengni rāstda tüzmek

LG230b 1 yana sordı sāh_ı ferīdūn_ħaşem
ki ay hikmet ehliğa rayıñ ħakem

2 1865 iki kimsege vāķi‘ olmaq nizā‘
bu işte irūr mūcib_i imtinā

S217b 3 nizā‘i ki her kimge mesmū‘dur
ħired buyruğı birle memnū‘dur

4 tapılğay mu ol nev‘ bir cādde
hem ol cādde içre bir mādde

ki bolğay nizā‘ anda ħātır_pesend
ki ger bolmasa bolğay andın gezend

5 didi hikmet_āyīn_i dānende_ħarf
ki kıldıñ su’ālı be_gāyet sigerf

1870 nizā‘i ki kıldı ħired anı red
ķabūl itti hem ba‘zı işde ħired

F417a 6 birevde bir is bolsa nā_dil_pezīr
ki fā‘ilğa dūr kıлмаğı nā_güzīr

velī ilge andın ħarardur besī
anıñ zımnıda sūr u şerdür besī

7 birev men‘iğa ger tapar dest_res
özin tutsa ma‘zūr ma‘zūr imes

// 1863 ‘aynın: S, B, LG’ta yūmnın // XVI yaruğluğ: S, F’ta
yaruğluğ // 1871 fā‘ilğa: S’de ‘aķılķa // 1873 men‘iğa: P’ta
ħaylığa //

- ve ger men' kıldı vü yir tutmadı
ni iş terkinî kim bu dir tutmadı
- 8 1875 bilindi ki köp tab'ı rāgıb durur
irigrek anıñ men'i vācib durur
- munuñ birle hem tapmasa imtinā
bolur vācib ol lahza kılmak nizā'
- 9 bolur cün nizā' içre nokşān u sūd
kirek anda bir şart tutsa vücūd
- ki bu kim nizā' içre tüzdi esās
özin eylese haşm birle kıyās
- 10 eger gālib olmağlıñın çağlasa
nizā'ıa ol lahza bil bağlasa
- 1880 ve ger kuvvetin aŋlasa beyne beyn
irāde pedīd itmese şūr u seyn
- 11 ve ger hōd özin bilse mağlūbdur
naşihat bile iktifā hūbdur
- kirek ol naşihat dağı nerm_rüy
ki tā müstemi' bolmağay tünd_hūy
- 12 ki tünd olsa köp vahşet imkânı bar
ki nāşihka hem bīm nokşānı bar
- nizā' içre mundağ merātibni bil
kıla almağıñ cün yakın boldı kıl
- 13 1885 yakın bolmasa gāyet_i zan kirek
kişi barça işde hired_i fen kirek
- birev kim hireddür aŋa reh_nümün
bu işlerde koymas bolurğa zebün
- 14 cü nāfi' cevāb aŋgladı müstemi'
yana sürmedi söz bolup müntefi'

XXVII

(14) dārānıñ iskender sözidin āsūfte bolup sipāh yığmağdın
'ālemğa āşūb salıp (15) 'ālem 'ālem çirik yığıp iskender
rezmiğa 'azm kılğalı ve iskender hem ol deryā_yı āfet

// 1874 ni: LG'ta ne // 1880 aŋlasa: R, P'te eylese // 1885
gāyet: S, B, P, LG, F'te gālib// 1886 bolurğa: S'de bularda//
XXVII 'ā. 'ālem: S'de 'ālem yok //

mukābeleside seyl_i belā ve kūh_1 mahāfet mukābelesiğa berk_1
 nezm ve vegā yasap (16) yüzleşkeni ve āfākı ol iki şān zīr ü
 zāber kılurda dārāning livā_yı devleti özge şarşar āfetidin
 ser_nigün bolup iskenderning mühceh_i ‹alemi kuyas livāsıdın
 ötkeni

17 iki şān işide hikāyet_güzār
 bu yanglığ birür sözge zīb_i ‹izār

ki dārāğa cūn yitti barğan resūl
 sikender każāyasığa birdi tūl

18 1890 kayu sözge şendin hitāb eyledi
 ni kim istimā'_ı cevāb eyledi

cū ‹arz eylemekdin yok irdi güzār
 barın eyledi ‹arz fermān_pezār

19 cū fehmi itti dārā aning dik cevāb
 gāzab otidin cismiğa tüsti tīb

B233a yanar ot dik oldı kadem tā be_fark
 taharrük anı kıldı andağ ki berk

20 gehī boldı devrān bile tünd_hū
 gehī carh_ı gerdānga didi tūfū

1895 asıp dem_be_dem iztırābı aning
 yir ü kökke ta'n u ‹itābı aning

21 bu āşūb derdiğa bolmay devā
 cirik cem'ığa boldı fermān_revā

kişi çaptı āfāk ara bī_direng
 be_cüz rüm ile zengibār u fireng

F414a 22 sipeh bahrığa tüsti ol nev' cūs
 ki ötti felek lüccesidin hurūs
 hem irān u tūrān hem aqşā_yı cīn
 anğa tigrü kim hadd_ı maşrık_zemīn

23 1900 çıkıp ol şıfat kim kişi kalmayın
 dimey kalmayın kim kala almayın

anğa tigrü kim hadd_ı aqşā_yı garb
 bütüp barcaning cismidin sās_ı narb

24 yana hem diyār_ı cenūb u şimāl
 kişi kalmağı tapmayın ihtimāl

// XVII dārāning: S'de aning / kuyas: B'da yas // 1890 ni:
 LB'ta ne //

beşer cinsi haylın cihāndın yığıp
cihān enlini dört yandın yığıp

25 sipeh cüş urup tağ u hāmūn ara
ğalat eyledim rub‘_ı meskūn ara

LG231a 1905 sürüp ilni zābıt sipeh_dārılar
siyāset tarīkıda gaddārılar

S218a 26 bu yanglığ çirik yaşırağ fāl ile
iki yılda cem‘ oldı sikāl ile

sipāhī ki yir saṭḥıa sığmayın
çirik hergiz andak kişi yığmayın

27 ni evc ü kırağ irdi peydā anğa
ni hadd u nihāyet hüveydā anğa

‘adedde felek encūmidin füzūn
ni encūm beyābān kumidin füzūn

R373a 1 1910 cū mev‘idğa cem‘ oldı mundağ sipāh
bilip ol sipeh sarı ‘azm itti şāh

nazar saldı cūn ol çirik sarı tīz
‘adāvet otın eyledi su‘le_hīz

2 dimāğıa yol taptı nev‘i gurūr
ki gerdūn kaçır kılsa ol yan ‘ubūr

yitip her taraftın ulus şehleri
öküş tartığ u tuḥfe hem_rehleri

3 ekālīm vālīleri cevķ cevķ
itā‘at salıp barça boynıa tavķ

1915 cū dārā tūsüp bār_gāhı ara
tūsüp cüş hayl u sipāhı ara

4 koyup bar_gāh içre taht_ı bülend
cıkıp taht üze husrev_i ercūmend

tüzüp mesnedī kim sipihr_i berrīn
yana körmeyin eyle mesned_nişīn

5 kılıp hükm kim mülk sultānları
kamuğ hayl u kisver nigeḥ_bānları

kilip barça yir öptik eylep selām
munuḡ birle kesb eyledik ihtirām

// 1906 yılda: F‘te yıl // 1908 ni...ni: LG‘ta ne...ne /

kırağ: S, B, LG, F‘te kırağ // 1909 ni: LG‘ta ne // 1912

kılsa: S, B, LG, F‘te kılsam // 1913 şehleri: S‘de şeh sarı//

- F417b 6 1920 selâtinga cün kim bu nev^e oldu bar
tapıp isleri sikke_i i'tibâr

yırakdın kilip barça baş indürüp
tikip yirge köz ok uçıdın turup
- 7 cü her birni körmekke sâh isteben
barıp hâcib_i bâr_gâh isteben

kilip ol bişâtı kırağın öpüp
koyup allıda baş ayağın öpüp
- 8 yanıp cün bolup orniğa reh_hirâm
yana bir bolup hâk_i der_geh hirâm
- 1925 bu yağlığ yarım küngece irdi mehl
ki taptı şeref ol ki bar irdi ehl
- 9 hıta mülkidin menğü kaan kibi
yana hind ilidin kara han kibi

hem ol mırdın varka vü bäs dik
dağı deşt ilidin timürtas dik
- 10 firengis dik hâverân mülkidin
devâli kibi sırvân mülkidin

şeh ü sâh_zâde 'adeddin füzün
sipeh_dâr u ser_hayl haddın füzün
- 11 1930 ki pā_būsıdın boldılar ser_bülend
yana iltifâtı bile ercümend

bolup körmekidin cü 'âlî_esās
yana pīs_kesler cikip bî_kıyās
- 12 ki yüz miñ muhāsibka yüz yıl şitâb
yitişe kıla almağaylar hisâb

bu işğâlnı eyleben ber_ţaraf
halâyıknı tarkattılar her ţaraf
- 13 ni ser_hayl kim bar idi her sarı
tiletti 'ināyet kilip içkeri
- B237b 1935 kilip tâc_verlerğa hükm_i cülūs
barı olotururğa bolup hâk_būs
- 14 cü eţrafıda şâhlar oturup
sipeh_dârlar hıdmetide turup

// 1921 yırakdın: S, B, LG, F'te yıraktın // 1923 koyup: S'de
koyup // 1924 yanıp: S'de tapıp // 1934 ni: LG'ta ne //

uluğlar cü eltāfıdın taptı behr
revān başladı nükte dārā_yı dehr

- 15 ki bā'is çikerge bu yaŋlıg sipāh
halāyık ferāğın kılurğa tebāh

bu irdi ki cün rūmdın filikūs
cihān rihleti 'azmığa urdı kūs

- 16 1940 kalıptur aŋa zāde mecnūn_veŝi
su dik kec_revī ot kibi ser_keşi

yibermey hazāyınğa üç yıl harāc
başığa ser_efrāzlıg saldı tāt

- 17 cü bardı kisi bilgeli serh_i hāl
ki öz hıdmetin niçün itmış uşal

anıŋ birle bu mācerā sürgeli
bağayānı dīvānğa kiltürgeli

- 18 perīŝān tekellüm kılıp bī'aded
ki yokdur aŋa eyile söz dirge nād

- 1945 yana kıldım irsāl köp nev'e pend
aŋa hiç pend olmadı sūd_mend

- 19 cevābıda köp kıldı terk_i edeb
mini dağı āŝüfte kıldı ğaṣab

işitkeç kolay siz maḳālın anıŋ
zarūret körüp ğuŝmālin anıŋ

- F414b 20 bolup bā'is ol kıl_i nādān işi
çirik cem'ığa çaptı her yan kisi

didiler kopup yir öpüp ŝāhlar
sipeh_büdlig emridin āğāhlar

- 21 1950 ki kılmaḳğa hālını tebāh
ni ḥācet idi eylemek 'azm_ı ŝāh

bu yaŋlıg çirik ḥācet irmes idi
anıŋ def'ığa bir kılı bes idi

- 22 kayu birge bu iŝ 'ināyet bolur
hemānā bu ki iŝ kifāyet bolur

// 1940 kalıptur: S, B, F'te kalıpdur // efrāzlıg: LG'ta
efrāzlık // 1944 yokdur: S, P, LG, F'te yoktur // 1949
sipeh_büdlig: S, LG, F'te sipeh_büdlık // 1950 ḥācet: S'de
ḥālet //

- didi şāh kim cūn yığılmış sipāh
kirek rūmnı kılsak ārām_gāh
- 23 cū kirmis aṅga zengibār u fireng
alar fikride hem kirektür direng
- LG231b 1955 nice kün bu yirler tavāfı kılıp
‘adūdın memālikni şāfī kılıp
- 9218b 24 eger kaytsak hem imestür yırak
her endişedin bu irür yahsırak
- cū şāh ağızığa saldı bu söz kaṣā
kaṣā emriğa cāre yok cū rızā
- 25 ni kim şeh didi ittifāk ittiler
barı rūm ‘azmın yarak ittiler
- menāzil yitip boldılar cezm_i köc
kopup her taraf kıldılar ‘azm_i köc
- 26 1960 bularğa bolup köc_ber_köc ‘azm
sikenderge dağı haber yitti cezm
- ki dārā yığıp yir yüzidin sipāh
bu yan eylemiş ‘azm_i bī_istibāh
- 27 hod irmes idi gāfil ol hāldın
işide yırak irdi ihmāldın
- uzatıp dem_ā_dem ‘adūğa kişi
pey_ā_pey haber tapmak irdi işi
- R373b 1 kayu işke kim feh̄m itip ihtiyāc
ferāğat bile eyler irdi ‘ilāc
- 1965 sipāhını ol şāh_i nev_h_āste
anıñg dik kılip irdi ārāste
- 2 ki allığa çıkse sipeh ‘ālemi
ki bolsa alar her biri rüstemi
- niçük kim yıl allığa bolğay saman
yitirmek hemān u savurmak hemān
- 3 velīkin şī‘ārı mūdārā bolup
tehettük yok andak ki dārā bolup

// 1953 kılsak: R, P’te kılsek // 1956 kaytsak: P’te kaytsa /
yırak: S’de kırak // 1958 ni: LG’ta ne // 1960 sikenderge: P,
LG’ta sikenderğa //

cü dārā hadīsi aṅga boldı tüz
ki 'ālem'sipāhın yığıp koydı yüz

- 4 1970 bu yaṅlıǵ çirik kim beyān eyledim
raḳam birle vaşfın 'ıyān eyledim

tüzüp ol hıred_mend_i hikmet_me āb
'adū rû_be_rûyığa kıldı sitāb

- 5 niçük kim tiṅgiz sarı ğurrende ebr
veyā ğūr haylıǵa ğarrān hizebr

cü fehmi itti ol işni dārā daǵı
ki bardı aradın müdārā caǵı

- 6 anıṅ çıķmaǵı beyle bī_vehm ü pās
'adū haylıǵa saldı bī_had nırās

- 1975 cü on menzil oldu ara yide cezm
iki yandın oldu te'ennī vü hāzm

- 7 yörüş resmide bolmas irdi usal
köcerde tüşerde bar irdi yasal

B234a

tüşülgeç çirik devrini şaķ kılıp
sipeh hıfzı eylerge ḥādek kılıp

- 8 kuyas çün batıp kökke sāye çıķıp
hem ol ikki yandın tılaye çıķıp

yezek ehliǵa eyle bī_dārlik
tılaye ara eyle ḥusyārlik

- 9 1980 ki ger mūr tiprense kılmay direng
tikerler idi közin atıp ḥadeng

F418a

bu yaṅlıǵ sipeh başlaban ikki sāh
ki bir küncilik qaldı yol rezm_gāh

- 10 ara yirde taǵı idi bes refī'
ki yanında ikki dest_i vasi'

iki deşt ara ikki ḥusrev ili
ki yol tapmay ol il ara taṅg yili

- 11 sikender sipeh tigraside yitip
niçe kim kirek zabtıda cehd itip

- 1985 yasap ḥādek u ḥışn ḥayber kibi
ni ḥayber ki sedd_i sikender kibi

// 1974 çıķmaǵı: B'da çıķmakı // 1978 batıp: S'de tapıp //
1985 ni: LG'ta ne //

- 12 cü köngli bolup tinç yüz tığ_zen
barı leşker_ārā vü leşker_şiken
ayırıp özi birle boldı revān
zihī hem sipeh_dār u hem pehlevān
- 13 hem ol tağ üze çıktı ol hayl ile
ʿadūning sipāhın temāsa kıla
ni kördi ki tutmıs sipeh yir yüzin
kara eyleben dehr tağ u tüzin
- 14 1990 taḥarrük tapıp ḥalkdın dest ü tağ
taḥarrükke hem kimse tapmay ferāğ
felekni anıñ dik tutup dūd u gerd
ki pinhan bolup günbed_i lāciverd
- 15 tapıp gerd ile dūd cün imtizāc
birip ot u tofrağ üze bir mizāc
ḳayan kim sikenderge tüsti naḳar
tapa almadı ḳalk içidin güzer
- 16 kıla almayın il kıyasını hīc
taḥayyūr anıñ mağzını kıldı kīc
1995 ḥayālida bu söz kim ikki cirig
ḳaçan sunsalar kīn isige ilig
- 17 biri yana birçe ise ikki üç
irūr ḥarb āyini azrakḳa küc
eger bolsa bir sarı yalğuz kīşī
ḡanīm olsa utrusida yüz kīşī
- P413a 18 eger itseler ḥarb u pūr ḥāsını
ilig birle kismektür öz basını
maḡa munca ḥikmet tarīkida lāf
ʿaceb yirde yaydım bisāt_i ~~maḡāf~~
- 19 2000 bu yirdin yanarnıñ ḥōd imkānı yok
neberd eylesem ḡayr_i nokḡsānı yok
bu fikr icre rāy_i ḥired_perverī
ki bir tas üze ikki kebk_i derī
- 20 köründi ki bir birige eylep sitiz
urusurlar irdi besi tünd ü tiz

// 1989 ni: LG'ta ne // 1992 tofrağ üze: R, B, P, LG, F'te
tofrakḳa // 1998 kismektür: S'de kismektür //

- biri cūsge içre zeber_destrak
yana bir hakîr irdi vü pestrak
- 21 anğa niçe kuvvet muṅga ança za‘f
diy alğanca kuvvet diy alğanca za‘f
- LG232a 2005 sikender cū ol za‘f u kuvvet körüp
özi birle dārāğa nisbet körüp
- S219a 22 alar sarı baḳtı te‘emmül bile
özi vü ‘adūğa tefe‘ül bile
- özi cānıbidin hakîrin tutup
‘adū orniğa yana birin tutup
- 23 kılur irdi ol harb nezzāresi
tereddūd ara cān bî_cāresi
- ki nā_geh havādın ‘ukābī inip
kılıp şayd alurğa sitābī itip
- 24 2010 uluḡraḡnı şayd itti ol nev‘ cüst
ki gūyā kim ol hūd yok irdi nūhüst
- ‘ukāb ilgide bolğac ol bir tebāh
yana birge boldı biri cilve_gāh
- 25 sikender bolup hoş_dil ol hāldın
tenū_mend olup köḡli bu fāldın
- bilip kim anğa hasm olur zîr_dest
velîkin tapar özge yirdin şikest
- 26 bu işdin öziḡe şükūn eyleben
yanıp haşm kaddın nigūn eyleben
- 2015 sipahıḡa kirdi tapıp bu fütūh
anıḡ dik ki cānsız beden içre rūh
- 27 cū ol taḡdın indi tapıp nevā
kuyas ciki taḡ gīti sarı livā
- felek meş‘alı kökdin olğac nigūn
zamāne bolup dūdıdın kara kır_gūn
- R374a 1 özin eyleben muhkem ikki sipāh
sipāh intizārın cikip rezm_gāh

// 2005 cū: P‘te ki // 2006 baktı: S‘de kördi // 2010
uluḡraḡnı: S, LG‘ta uluḡraḡnı // 2013 tapar: S‘de yanar //
2014 eyleben: R, B, P, LG‘ta anḡlaban //

B234b

yezek eyleben eyle āgāhlık
ki kılmay aṅga sāye hem_rāhlık

- 2 2020 tılaye bolup her tarafdın müdīr
tūn oğrısın itmek tilep dest_gır

yezekdin sipeh devride eyle oīm
ki tiprenmek imkānı tapmay nesīm

- 3 ulus eyle mazbūt olup her sarı
ki ūn hem cıka almayın taskarı
- iki sāh her sarı iş fikride
yasal zıkri birle tigış fikride

- 4 narı yüzde dārā_yı encüm_sipāh
başı üzre gerdūn kibi bār_gāh

- 2025 kılıp taht ūze iş yırağını güft
barı nev'din āsikār u nūhūt

- 5 özi cānibi feth lāzım körüp
livāsiğa nuşret mülāzım körüp

közige sikenderni hīc ilmeyin
każādın ni hāl olmağın bilmeyin

- 6 sipeh_bendleri hōd gulū eyleben
sikender sözün güft ü gū eyleben

ki ger sāh hüküm itse bī_vehm ü bīm
irūr biz aṅga her birimiz ḡanīm

- 7 2030 biri dip ki körgeç kara kaçkusu
biri dip ki 'öze işikin açkusu

velīkin sikender sarı barça cezm
ki kılmak kirek taṅla ölgünce rezm

- 8 kavī haşmğa mümkün irmes şikest
meger ol ki körgüzge bir darb_dest

közidin barıp uyku āsāyişi
iş rezm ehliniṅ ārāyişi

- 9 ilige keremdin yitürmek nüvīd
kaçar ilge bim iş kılunğa ümīd

// 2022 ūn: P'te ol // 2023 zikri: B'da fikri // 2025 iş:
B'da 'ays // 2027 ni: LG'ta ne //

- 2035 ili hîc tınmay yasap sâz u berk
müheyyâ kılıp cevsen ü hōd u terk
- 10 körünüp uzun kîne ehliğa tün
velî kün hayâlâtı tündin uzun
bu yanglıg idi ikki yandın hayâl
ki boldı 'iyân şubh_ı ferruğ_cemâl
- 11 seher âsikâr itti zerrîn livâ
ki boldı yaruğ men_çesidin navâ
- F418b kaža saldı ol ikki deryâğa cūs
ki behrâm sem'ığa yitti hurūş
- 12 2040 cikip gündler na'ra_ı hâyile
ki salıp yir eccâsiğa zelzele
zuhūr eyleben arz zilzâlihâ
ve ahrecetü'l_arz eskalehâ
- 13 bolup tîg_zenler kadem tâ be_fark
felek terki dik kök timür icre ğark
yasap harb üçün özni merkeb üze
tekâver sürüp öz yasalın tüze
- 14 cü atlandı dārâ_yı devlet_penâh
sikenderge utru tüzetti sipân
- 2045 sipeh dime deryâ_yı hūn_h'ār di
felek bahrı andın nūmū_dār di
- 15 şafî tüzdi tüzmekke âyîn_i harb
ki bir kapalı sark idi biri ğarb
yasalı ki bu tūl ile körgüzüp
budur turfa kim yitti dapkur tüzüp
- P418b 16 baranğar aṅga ḡayl_ı maşrık_zemîn
semerqanddin tâ ki ser_ḡadd_ı cîn — —
yana yüz miṅg özbek moğul birle zam
yüz illig miṅg ol sarı kalmaq u yam
- 17 2050 bolup barçası altı yüz miṅg kişi
barığa hüner_gîn ile rezm isi
yasap cîn ilin türk_i cînî_sirişt
tarâvetde andak ki bâğ_ı behist

// 2038 yaruğ: LG'ta yaruk // 2042 terki dik: S'de terkidin//
2043 sürüp: S'de salıp //

- 18 yiti reng zer_beft her pehlevān
salip bād_pāyigā bergüstevān

davulğada cīnī yalav_dil_pezīr
yana cevşen üstige cīnī harīr
- 19 yasalī ki qalmaq hānı yasap
ecel dūzahıdın nişānı yasap
- LB232b 2055 tamuğ su‘lesi barca rengin yalav
bilinip yalav cilvesidin kılav
- B219a 20 her ölcünlük anca kılip ker ü tar
ki andın tüşüp dehr ara sür u sar

alar haylining hānı tokrāt olup
urus vaktı ārezmdin bat olup
- 21 moğul şīr_i peykerleri ot yalın
ta‘addūd ara it tūgidin kalın

bular hānı mengü kilip rezm ara
ki āşūbı ‘ālemni eylep kara
- 22 2060 yana maṅgīt özbek bile yandaşıp
iki zūlf dik tūzleri cırmasıp
- B234b kümüş dik yaruk barcanıñ kühesi
baş üzre davulğaları cerkesi
- 23 alar yanıda māverāū’n_nehr ili
iki rūd arasında on şehr ili

barı şīr_gīr ü barı pīl_zūr
tigip oq bile közlerin bolsa mūr
- 24 cinān_veş semerkand mevcūd yok
ki kılmış binā anı iskender oq
- 2065 cavaṅarda mağrib ili ~~bir~~ sarı
yana sarı bertāsi vū berberī
- 25 sinānlar sarıḡ reng kalkan dağı
kiçimler sarıḡ reng haftān dağı

‘arab yiridin nīze_ver kırk miñ
ki yekrānı tāzī kilip barcanıñ
- 26 ‘alemler kara vū sinānlar kara
bī_dād üzre bergüstevānlar kara

// 2060 maṅgīt: S, B, F’te maṅgīt // 2065 kalkan: S’de
kalkan //

hem ol mağrib ehlini baslap talî
 ‘arab haylining pîşvâsı vekî

- 27 2070 medāyin nevāhīsidin erdeşir
 çikip tiğ haylıda yüz miñ dilir

benefş eyleben şiode birle dirahş
 semend üzre bergüstevān hem benefş

R374b

- 1 kaṭif enli baḥreyn ü bağdād hem
 sipeh_dār alarğa kilip gūstehem

bolup ser_be_ser kök timūr icre ğark
 kök atlasda pinhān kadem tā be_fark

- 2 cavaṅar hem altı yüz miñ ‘aded
 bular başka andın ki bolğay meded

- 2075 hirāvul yasap yitti yüz miñ kisi
 ki hayrān kalıp yitti kök gerdisi

- 3 barıniñ kilip hōd u haḳḳānaḳ
 ni kim kiygūlüktür yasap anı aḳ

bu kāfūr_gūn şaf ara rezm ili
 kilip dest_i kıfcaḳ u h_ārezm ili

- 4 özidin tapıp ğūl ferd_i şükūh
 sipeh şaf tüzüp devride kūh kūh

kılıp andaḳ ārāste yitti ğūl
 ki yil haylı tapmay ara yirde yol

- 5 2080 bolup her şaf ol ilge yüz miñ nefer
 şeh āyīnidin barçağa zib ü fer

bular kiymeki barça ahzer bolup
 ‘ālemğa yaşıl suḳḳa_yı ziver bolup

- 6 bolup ‘ālem ol seozedin merg_zār
 yaşıl haṭ bolup yir yüzige ‘izār

hem ol kalb_gān icre dārā_yı dehr
 hilāfiğa yok hadd u yārā_yı dehr

- 7 bu yaṅgliḡ yasap sāz u āyīn_i rezm
 ‘adū sarı teskīn bile kıldı ‘azm

- 2085 narı yüzde iskender_i sır_dil
kılıp haylı arāyışın muttasıl
- 8 baranğardın eylep sipāh_ı fireng
barı kan tökerge bolup bī_direng
‘adūning kalın irkenin bilmeyin
eger bilse hem közge hīç ilmeyin
- 9 sipeh_dār alar icre sıbāl olup
tehevvürde cün rüstēm_i zāl olup
kiyimler güherdin mükellel barı
firengi yiti reng muhammel barı
- 10 2090 ‘alem şukkası dağı cins_ı fireng
hem ol barça zer_beft ü hem yitti reng
‘adū icre yüz mīng barı tīz ü tünd
ki heybetleridin kuyas tīgı künd
- 11 cavanğarida irdi bertās u rūs
felek haylı dik barça tünd ü şümüs
alar cevşeni barça kangalduruk
sinān kollarida niçük kim soruk
- 12 velī bād_pālarğa salğan kiçim
sağarlāt u barça yadurkan kiçim
- 2095 davulğa bolup töpi yaŋlıg barı
otağa baş üzre sarıg kus peri
- 13 kilip her biri kice andağ kī büm
muvaŋıqqa meymün muhālifka süm
P416a, bular dağı yüz mīng kilip san ara
F417a cikip şaf cavanğarda meyoān ara
- 14 hirāvulğa zeng ehli ta‘yīn bolup
alarğa yana özge āyīn bolup
kilip barçası cevşen_i zeng_sāz
yaruk közgü dik zengdin bī_niyāz
- 15 2100 yana hōdlar misl_i cevşen kilip
kara tünde hūrşīd_i rūsēn kilip

// 2088 sipeh_dār: S, B, F’te sipeh_dārılar // 2091
heybetleridin: S’de hey’etleridin // 2092 haylı: S’de cengi//

- otağa timür birle sehper mişāl
kuyas üzre sancıp niçük kim hilāl
- 16 kiçimler dağı barça pūlāddin
tapıp lem'a sūhān_ı bī_dāddin
- B234b yaruğ āhe yüz ming 'aded utrusı
ser_ā_ser ecel sahsining közgüsi
- 17 kılıp ğūlinı barça rūmī_sipāh
tapıp ziynet ol ğūl ile rezm_gāh
- L6233a 2105 kızıl yüz bile barça andak ki sīr
'adū kaşdıǵa sīr yaŋlıǵ dilir
- S217b 18 kiçim barçaǵa sīr ü bebr ü peleng
cebe üzre haftān dağı usbu reng
- bolup her bir andak ki ğurrende ebr
digil tuttı 'ālem yüzın sīr ü beor
- 19 turup kalb ara sāh_ı ferruh_serir
niçük kim hizebrī velī sīr_gir
- başı üstide sīr_peyker 'ālem
isip aŋga nuşret yili dem_be_dem
- 20 2110 bu yaŋlıǵ sipeh birle dārā_yı rūm
sipāhın yasap eyle kim naḥi_ı mūm
- yörüp ḥasm ḥaylınıŋ utrusıǵa
munuŋ ol hem andak ki karsusıǵa
- 21 cikip kūs üni ikki yandın ğiriv
anıŋ dik ki mest olsa yüz nerre div
- felek terki gerdūnnı ikki çapıp
anıŋ her birisige bir yüz yapıp
- 22 'adū_şeynini kimse kılmay kıyās
ki nā_kār olup ğulğulıdın havās
- 2115 nefir eyle kim ejder_i tiz_dem
taḥarrük salıp boynıǵa ikki ḥam
- 23 ağız açmaǵı ilni tutmak üçün
veyā ḥasm ḥaylını yutmaq üçün
- yana kerre_nāy u kürege üni
kılıp āşikārā kıyāmet küni

- 24 ‘alemler ki yildin bolup cilve_ger
felekler neverdidin aytıp haber

havānı anıñ dik tutup tīre_gerd
ki bolmay ‘ıyān közge dest_i neberd
- 25 2120 köp il kim kılıp gerd kılmağın verd
küre sekli yirniñ bolup nīm_gerd

sipeh na‘lıdın yañılıp yarımı
bolup gerd yañlıg felek ‘āzimi
- 26 bu deryā_yı gerd içre tüşken kişi
nefes kaytarurdın su yutmaq işi

kalın tīg ol gerd_i heyca ara
öküş mūr akıp lāy_ı deryā ara
- 27 dime gerd kim irdi müşkīn seṇāb
yir ü kök arasığa tartıp nıkāb

2125 çakıp berķ otı āheler isneri
çikip na‘d üni bāreler kişneri
- R375a 1 tutup kolğa cebbārılar tīg_i tiz
felek tartkan dik sinān_ı sitiz

bu yañlıg iki ‘ālem katı u kīn
ki titrep alardın zamān u zemīn
- 2 yörüp bir birige yaqın yittiler
ayağ tağ dik yirge birkittiler

süren saldılar evvel ol nev‘ tiz
ki ‘ālemğa tüsti ‘aceb rüste_hiz
- 3 2130 dimes min ki kozğaldı ‘ālem ili
ki bulğastı bu sebz_tārem ili
- P415b koyar irdi ḥamlın felek bīvesi
setervenlig er bolmasa şivesi
- 4 cü bir laḥza taptı sūkūn ol ḥurūs
ulus ağızı ḡavḡādın oldı ḥamūs

nesīm_i veḡā bir sarı sürdi gerd
köründi ḥalāyıkka dest_i neberd

// 2124 dime: S’de dime // 2131 setervenlig: B’da
setervenluğ//

- 5 hem ol her tarafdın bir enbûh şaf
ni enbûh kim kûh_tâ_kûh şaf
- 2135 kılılğan kibi levn levnin beyân
temâşâ kılur ilge boldı 'ıyân
- 6 anıñ dik ki tûskey çakındın dıraş
sikender şafıdın birev sürdi raş
- turîd eyleyü kirdi meydân ara
hünerler 'ıyân kıldı cevân ara
- 7 salıp bād_pāyığa bergestüvân
nümü_dār ara eyle kim erğuvân
- kiyıp cevşen üstige cînî harîr
kilip su üze sebze dik dil_pezîr
- 8 2140 sinân oñg kolında niçü kim sûtün
sol ignige kalğan kilip la'l_gün
- otağa tikip hōdıga sūseni
bolup gonçedin sūsen açmaq feni
- 9 bu hey'et bile çābūk_i cenq_cūy
turup ortada başladı güft ü güy
- sikender du'āsıdın burun kıldı yād
ki tapsun 'adūsiğa kām u murād
- 10 yana didi yüz kiltürüp her sarı
ki dirler mini bāriq_i berberi
- B235a 2145 barun bar idim sâh_dārāğa kul
velî tapmadım kulluğı içre yol
- 11 mini eyle kim bar idim bilmedi
ri'āyet niçük kim kirek kılmağı
- tapıp mindin öksükler andın nevā
manğa kördi köp bi_nevāliq revā
- 12 cū hālīm didim sâh_ı 'ālî_şifāt
cevābımğa hem kılmağı iltifāt
- icāzet sözün 'arż kılğaç turup
tayağlattı kahr eyleben basturup
- 13 2150 cū dārā kılıp munça zulm u şikest
mini kıldı bahtım sikender_perest

cü der_gāhiğa yittim istep penāh
maṅga anca luṭf u kerem kıldı sāh

- 14 kim ol terbiyetdin ser_efgende min
iş itmey alıp müzd sermende min

bu kün kim kılip min bu meydāṅa ‘azm
iki iş üçün eylegüm kīn ü rezm

- 15 birev kim şehimğa kılip bendelik
özümdin kılay ref‘_i sermendelik

F415b 2155 yana ol ki cün katı resmin tüzey
işim sāh dārāğa hem körgüzey

S220a 16 özin ol ki ḥarbmğa māyıl kılor
maṅga ikki maḳṣūd ḥāşıl kılor

P417a,
L9233b alarğa ki sāh_ı gired reh_nümün
‘ināyet kılip irdi mindin füzün

- 17 bolur kim pey_ā_pey revān eylegey
yek_a_yek barın imtiḥān eylegey

cü bāriḳ tüketti kelāmın tamām
alardın kim ol eylemiş irdi kām

- 18 2160 revān boldı meydāṅa kâtil_vesī
tütün dik ḡalīz ot kibi serkeşī

atı na‘lıdın tā ki ḥōdıda meyl
kirip kök timür icre andaḳ ki seyl

- 19 atı na‘lıdın kim serār ayrılıp
belā ebridin merg otı çakılıp

felek seyri āşūb_ı peyvest ile
salıp yili dimāḡığa fırsat ile

- 20 — ḥamāyıl daḡı tīḡı bī_cāre dık
kol icre sinānı kilip ḥāre dık

2165 anı rezm ili sır_i derrān diben
atın encümen ehli ḥarrān diben

- 21 cü meydān ṭariḳın edā eyledi
turup ḥusreviğa du‘ā eyledi

// 2153. ve 2154. beyitler L6'ta yok // 2154 birev: B, P, F'te
bir ol / şermendelik: R'da şermendeliḡ // 2162 serār: S, B'da
şerer //

tüketkeç du'ā çaptı bāriḳka tiz
aṅga dağı bāriḳ bolup berḳ_hiz

22 biri birge meydānda cirmastılar
besi bir biridin ḳalıp astılar

Üc üz altmış altı lu'b u girih
ötüp kim sinān uçı körmey zirih

23 2170 hem ahır cü bāriḳ idi ište cüst
sinān birle merkebdin anı dürüst

yırak saldı andaḳ ki carh_ı berin
sinān u ḳolıḳa didi āferin

P417b 24 tüşüp boynıḳa bağlaban paleng
seh allıḳa yitkürdi ḳılmay direng

sikenderge ferhunde boldı bu fāl
ki nuşret aṅga evvel actı cemāl

25 yana sır_peyker yil haşm_bend
yir öpti ü meydānḳa sürdi semend

2175 tiler irdi heycā ḳılurḳa teni
ki rezmiḳa at sürdi bil efgeni

26 dilirī ki ta rezm_i verzis ḳılıp
'adūsıḳa yüz ma'reke iş ḳılıp

timür içre bastın ayağı nihān
niçük kim özi atı dağı nihān

27 laḳab şeyde birle aṅga fās olup
neseb birle harrānḳa ḳardaş olup

yolın tuttı bāriḳniṅ āşüfte-ves
aṅga sürdi bāriḳ dağı kine_keş

R375b 1 2180 yana ḳıldılar sa'y u kūsışke-yüz
sinānlarnı eylep biri birge tüz

cü yār oldı iḳbāl_i iskenderī
yana taptı firsat bil berberī

2 anı hem ḳılıp nize birle nigūn
çikip sāhi allıḳa h'ār u zebūn

sikender felekden tapıp kām u behr
felekke ḳılıp ta'n dārā_yı dehr

3 capıp berberî boldı meydān_neverd
mübāriz tiler irdi istep neberd

2185 yana germ_i kîni salıp yüzge cîn
capıp berberî kaşdıǵa germ_i kîn

4 yitismek hemān u yitismek zamān
dilāver kolıdın yıķılmak hemān

8235b bu yanglıǵ tokuz pehlevān_i dilîr
ki her bir idi iş caǵı nerre_sîr

5 barı berberîǵa esîr oldılar
sinān zahmıdın dest_gîr oldılar

yana harbıǵa kimse meyl itmedi
velî bâriķ öz ornıdın kitmedi

6 2190 mübāriz tilep bar idi na'rezen
zamîriǵa a'dānîngātes_figen

ǵaṣab saldı dārāǵa kōp iztîrāb
anǵa kimse çıksun dip itti sitāb

7 hem ahır birev sürdi meydānǵa at
'adūǵa sürüp saldı cevlanǵa at

hem ol pîl_zûr irdi hem pîl_ten
tekāver anǵa eyle kim gurg_den

8 pelengine bergestüvān atıǵa
kiyip bir ton halk āfātıǵa

2195 kızıl ferddin basıda nîm_terk
ki vehmidin olup ölüm hālı merg

9 hem ol ferd devriǵa cırmap kara
kişi körmemis lāleni dāǵ ara

yüzi olca mümkindür ahmer anıñ
maḥāsin yüzi üzre aşfer anıñ

10 yüzi rengi hurmā meḡellig kesîf
maḥāsin nümūdarı hurmaǵa lîf

iki_köz anǵa ikki elmās dik
velî devresi kan tola tās dik

// 2195 ferddin: B'da ḥōddin // 2196 ferd: B'da ḥōd //

- 11 2200 vatan_gāhı akşā_yı mağrib_zemīn
ilī irmis ol yirde vādī_nisīn
ki bu yaŋgılığ irmis alar hey'eti
koşun ilçe her kaysınıŋ sevketi
- 12 ni husrevğa ki ol bolsa 'ālemğa s̄ah
çiker bolsa bir haşmı sarı sipāh
kilür irmis ol kavmdın bir kişi
ki şa'b olsa a'dādın ol şah işi
- 13 kılur irmis ol şahş meydānga 'azm
nūmū_dār iter irmis āyīn_i rezm
- 2205 cū boldı 'adūsı giriftār aŋga
bolur irmis oy sarı reftār aŋga
- S220b 14 kisi turğuza almas irmis anı
aŋga tigrū kim menzil ũ meskeni
- LG234a giriftārını dağı iltür irmis
buyurur imis niçük tapsa iş
- 15 cū bāriqđın il irdi hayretka ğark
ol āheng_i kīn itti āndaq ki berk
ikev oldı meydānda bir hās_cūy
çaparlar idi çırmaşıp sū_be_sūy
- 16 2210 gehī bu kaçıp ol kīnidin sürüp
ki meydān başığa digin yitkürüp
- B236a bu katıp anıŋ gāh pādāsiğa
kāvüp tā ki meydānnıŋ ol başığa
- 17 genī savurup gerd itip tāb u pīc
ki kılmay koyundın kişi fark hīc
- F420a cū asrar özin bāriq_i kīn_perest
aŋga mağribī tapmayın hīc dest
- 18 velī boldı bāriq işi nūrsız
ki kūşis kılıp irdi maqdūrsız
- 2215 özi dik tokuz kimse almış idi
bu kirgen zāmān ilgi talmış idi

- 19 cū ahvālîğa boldı za'f âşikâr
bilidin tutup gürd_i merdum_şikâr
konğardı vü onğ ilgige kıldı rüst
sol ilgi bile merkebin tuttı cüst
- 20 cū tapıp maḥal şaydını sirmedi
yana öz sipānîğa hem kirmedi
revân boldı mağrib sarı 'azm itip
ğanîmin alıp reh_neverdin yitip
- 21 2220 anğa eyleben ḥayret ehl_i cinân
anğa tigrü kim boldı közdin nihân
körüp mağribidin bu bî_pâklik
sikenderge yüzlendi ğam_nâklik
- P412a 22 yana bir biri ḥālîğa ğam yiben
aniñ ḥālî ni boldı irkin dîben
bolup sād kim bardı şahrâ sarı
yanıp kılmağı 'azm dārâ sarı
- 23 velî sâh dārâ besî sād olup
bozuğ köñli ol işdin âbâd olup
- 2225 bu kim bir biriniñ bolup ğālîbi
aniñ sarı kiltürmedi mağribî
- 24 niçe sādānliqqa mâni' idi
velî ḥaşm def'îğa kâni' idi
cū ḥürsîd_i dārâsı itti kemîn
kemîn_ğāh anğa boldı mağrib_zemîn
- 25 kılıp cilve ay mihr_i ḥāver kibi
ulusnı yaruttı sikender kibi
yanıp rezm_ğendin ol ikki sipāh
tüşüp birge tuttılar ārām_ğān
- 26 2230 tutup ḥandek ikki sipeh devrini
kanat eyle kim bār_ğeh devrini
tılāye yana çıktı her sarıdın
yezek tinmadı ḥifz_iḥārıdın

// 2217 konğardı: S, B'da konğadı // 2218 yana: S, B'da yanıp
// 2220 anğa: B'da anğar // 2222 ni: LG'ta ne // 2226
sādānliqqa: S'de sādānliqğa // 2229 birge: P'te yirge //

- 27 kılıp bār_gāh icre dārā_makām
 ʔarūret yüzidin tilep rūd ū cām
- velī kan yutup sīse yaŋlıġ nihān
 ki taŋla ni is ʔāhir itkey cihān
- RZ76a 1 sikender daġı özge āyīn tapıp
 bir iskenderānide teskīn tapıp
- BZ36b 2235 tapıp oŋ yanında kemāl ehli yir
 tutup sol kolıda kıtāl ehli yir
- 2 teʔemmül bile her hıred oīseī
 kılıp feth bābıda endīseī
- BZ37a tehevür bile her cihān _pehlevān
 tilep nuşret anca kī tīb ū tūvān
- 3 cū ötti kice haylıdın ikki pās
 birer ilde cūr'et birerde hirās
- tilep halveti sāl_ı yezdān_perest
 taʔarrū' kıla boldı tofraġka pest
- 4 2240 ʔafer istemekdin cū taptı ferāġ
 seher necmi yarutmış irdi ʔerāġ
- yana tūsti āşūb ikki ʔaraf
 iki hayl her yan tūzetmekke şaf
- 5 yana kūs_zen tūsti cünbiş ara
 yana kūs tūsti ğurunbiş ara
- hem ol nīze_verlerġa tūsti sitāb
 hem ol nīzeler cismiġa pīc ū tīb
- 6 hem ol tīg_zenlerġa boldı maşāf
 hem ol tīgler boldı pehlū_sikāf
- 2245 hem ol boldı kīn bī_nedāmet yana
 hem ol kāyim oldı kıyāmet yana
- 7 sikender kılıp halvet icre niyāz
 ki kılġay anıŋ cāresın cāre_sāz
- çıkar vaktida kāşıdī yitti cüst
 nihānī tutup nāmeī aġzı rüst
- 8 anġa yitkürüp nāme halvet ara
 didi kim okup anġlaġıl mācerā

sikender acıp kıldı nezzāresi
 haq eylep idi dērdiniṅ cāresi

9 2250 hemānā ki dārāğa ikki kisi
 bar irmis niyābet alarniṅ işi

velī zulmıdın cānlarıdın toyup
 ikisi köngül ölmekige koyup

10 birip bīmdārā ki tapkaç zafer
 ol ikkige ğūr ağızın itkey maķar

ol ikki kişi hem yaraķ eyleben
 anıṅ kaṭlığa ittifaķ eyleben

11 ki cūn bizge ol kılğusı bīğ_i kaṭl
 aṅğa biz burunraķ cikip tīğ_i kaṭl

2255 yıkalı dırāhtını bünyādıdın
 kūtulsun ulūs zulm u bī_dādıdın

S221a 12 nice zulmıdın cānımız kalmağay
 bu nev' olsa ermānımız kalmağay

LG234b sikenderge yazğan imişler bitig
 birevni yiberen imişler itig

13 kılıp nāmede sebt bu sözlerin
 aṅğa bağlağanlar imiş özlerin

okudı sikender cū ol nāmeni
 ni nev' irkenin bildi hengāmeni

14 2260 velīkin gümān kıldı mekr ü firīb
 dem urmay öz öziğe birdi sikib

didi kim muṅğa hīç yaṅlıṅ cevāb
 dimekde imes imdi rāy_ı savāb

15 ki yalçan ise dimegen yaḥsıraķ
 cın irse bu bar anda yıraķ

tevekkül kılıp rākib oldı revān
 'adū kīniğe rāğib oldı revān

16 tüzeldi yana ikki yandın yasal
 yana āsikār oldı resm_i cidāl

2265 burunraķ ki meydāṅğa kirgey birev
 iki kaṭil itken kibi söz girev

- 17 yitip sâh dārā iki yanıdın
 kılıc la'ī_gūn kıldılar kanıdın
 biri soğluban gurde_gāhıqā tīg_
 töküp yirge kanın anıñ bī_diriğ
- 18 yana bir dağı tīg urup basiqa
 kılıp zulm anıñ zulmı pādāsiqa
 yiben zahm ol nev' dārā_yı taht
 yıkıldı anıñ dik ki 'ālī dirañt
- 19 2270 tüşüp yir üze sâh_i behmen_nijād
 öçüp me's'al u düde_i keykubād
- F420b każādın bu nev' is cü peydā bolup
 başı üzre ildin 'alālā bolup
- P418b 20 sipāhıda peydā bolup kozğalı
 sipeh kozğalur sehğa cün tüsti is
 sikender tarīk_i kiyāset oile
 kılıp fehmi ol işni ferāset oile
- 21 te'enni bile 'azm itip ol taraf
 ki bolmay perisān sipāhıda şar
- 2275 yitişti cü ol haylning kasiqa
 ki cem' irdiler sâhning basiqa
- 22 sikender yitişkeç koyup yirge bas
 anğa kıldılar sâh hâlini fās
 silender түşüp kildi dārā sarı
 işni tüsti rıfķ u müdārā sarı
- 23 körer kim yatur cismi kan icre gark
 tapılmay anıñ birle kan icre fark
 başı üzre bilturdi giryān bolup
 anıñ hālīga köñli vīrān bolup
- 24 2280 alıp koydı öz koynıga başını
 'izāriqa her yān töküp yasını
 cü mehves üze sipti andak gül_āb
 açıldı anğa nergis_i nim_ hāb

- B237b 25 bası üzre kim irkenin_kıldı fehmi
tekellümge til actı bî_bîm ü vehm
didi merhabâ ay seh_i nev_cevân
cihân üzre hem sâh ü hem pehlevân
- 26 atadın oğul bolmağan sin kibi
‘adû ‘ögrini kolmağan sin kibi
- 2285 nice kim hilâfîngda kıldım gûlû
velî köp kılur irdim ol ârzû
- 27 ki sin dik kişi kim cihân ferdi sin
selâtinde dārâ hem_âverdi sin
halâyıkka yok hîc işiñg nisbeti
cihân içre sin tîñgriniñg kudreti
- R379b 1 zamânî közüm tüsse ruhsârîngda
kulağ müstemi‘ bolsa güftârîngda
mañga birdi hod hayy_1 dārâ murâd
ecel eylegen çağ velî nâ_murâd
- 2 2290 yitişti ni kim kıldı dārâ ümîd
velî özdin olğan zamân nâ_ümîd
bolup sin ‘aceb vakt mihmân mañga
ki yoktur nisârîng becûz cân mañga
- 3 bu sâ‘at nitip mîz_bânlik kılay
kabûl eylesenğ cân_fesânlik kılay
yañgıldım nitip bolğa min mîz_bân
ki hōd bir nefes min sañga mihmân
- 4 bu sâ‘at ki basımğa koyduñg kadem
ni irkin hayâliñg digil anı hem
- 2295 eger yârliğıdur si‘ârîng siniñg
iki dehr ara tîñgri yârîng siniñg
- 5 ve ger katl üçün kilmişenğ kaşıma
kisey dip kadem koymışañg başıma
mürüvvet kılıp kismegil bir zamân
iki üç söz ayturça birgil amân

// 2290 ni: Lg’ta ne 2292 cân_fesânlik: R, P’ta cân_fesânlig

// 2294 ni: LG’ta ne //

6 sikender kılıp ol tekkellümüni gūs
 çıkıp mātemiler mişillig hurūs

yaka yırtıban t̄acını taşlaban
didi zār yığlay bu söz baslaban

7 2300 ki bolsun tirig yitti kisver sehi
 cihān bolmasun bir dem andın tehi

anğa min kemīne perestende min
perestendeliğ içre şermende min

8 özümge kirek kulluğın çağlaban
 anıñ bar gāhıda bil bağlaban

‘adūdın müberrā kılıp me’menin
cihāndın çıkarsam idi dūşmenin

9 tilim barmas ayturğa bu söz ki sāh
 harāc istep oldımañga kine_ñ^āh

2305 körüp sehi bu nev^ bī_iltifāt
 yüzümge miniñ kildi munca uyat

S221b 10 sipeh çıktım ü zāhir ittim hilāf
 ‘ıyān eyledim utrusıda maşāf

LG235b velīkin bu isdin haber_dār imen
 kılur il bile şāhib_esrār imen

11 mañga yitti bir nāme nem bu zamān
 oqup başladım beyle kılay gūmān

kitürgenge gerçi sezā birmedim
velīkin bu işke riżā birmedim

12 2310 bu dem kim ‘ıyān boldı bu mācerā
 yaruk ‘ālem olmış közümge qara

cihān_dār kim haq anıñ yāveri
kirek bolsa elbette bu bāveri

13 ki razīdūr iskender ölmekke bat
 bolup sehğa miñ yıl zamān_ı nayāt

bu kim seh idi iki üç sözüm
anıñ yolıda muntazırdur közüm

14 mini ol murādıñğa hem_rāz kıl
 buyurmağı birle ser_efrāz kıl

2315 cü taptı sikenderdin ol nev' behr
du'âlar kılip didi dārā_yı dehr

15 kim ol üç sözüm üç vaşiiyet durur
ki izhârı könglümge niyyet durur

birisi bu kim ol ikki kîne_h'ân
ki katlımğa qol sundılar bî_günân

16 alar katlın âyîn_i dād itke sin
bu iş birle rûhumnı şād itke sin

yok andın maŋga gerçi cef'_i gezend
velâkin saŋga bardur sūd_mend

17 2320 yana qavm u haylımğa kılma 'inād
ki dirler alarnı keyānî_nijād

bilür min alarda yok andaq kişi
ki kilgey qolıdın 'adāvet işi

P419a 18 kerem eyleseŋ barca haylıŋ durur
kılurlar ni hîdmet ki meyliŋ durur

hebā eyleme hānedān_ı qadīm
ki yôqtur alardın saŋga hîc bīm

B238a 19 yana rûsenk kim kızımdur miniŋ
bu kündin narı minsizümdür miniŋ

2325 keyānî selātîn nişānı aŋga
berāzende tâc_ı keyānî aŋga

20 kilip saltanat baħrıdın dürr_i pāk
seref evcidin aħter_i tâb_nāk

bisātiŋnı ol sem' birle yarut
anıŋ suğlıdın hâtıriŋnı avut

21 kiyür mihr birle sebistāniŋga
kılip 'ağd olturt anı yarıŋga

F421a irür ol bozuğ mezra'ım hūsesi
maŋga päre bolğan ciger_kūsesi

22 2330 harīmimde sin dağı ferzend bol
hem ol hāste bağrıma peyvend bol

kim ol dağı sindin tapıp tūsesi
saŋga hāşıl itse ciger_kūsesi

// 2322 ni: L6'ta ne // 2328 kiyür: S, B'te kitür //

- 23 atadın sikender_nihād olğay ol
anadın keyānī_nihād olğay ol
ki cūn bil ‘adāletka cūst eylegey
ikimizge nisbet dūrūst eylegey
- 24 kabūl eylep it haste kōnġlūmnī sād
ki imdi kılur vākt irūr hayr_bād.
- 2335 sikender tōkūp esk ū tartıp nefīr
didi k’ey senensāh_ī gerdūn_serīr
- 25 içā‘at yolında nūzūl eyledim
ni kim hūkm kildinġ kabul eyledim
ūmīd ol ki tevfiķ birgey ilāh
ki rūḥunġga kılğay minī ‘bġr_h‘āh
- 26 isitken cū mundak kabūl itti söz
diġen cūn isitti bu söz yumdı kōz
ecel sāmı taṅg yok eger bolsa fās
ki behmen kūnige uyaktı kuyaş
- 27 2340 ‘adem boldı kānūn_ī behrāsibī
niġūn boldı āyin_ī gūstāsibī
bolup tīre keyḡusrev_āyīn cerāġ
siyavūş otı baġrıġa koydı dāġ
- R377a 1 unut boldı kāvus yādı daġı
bel āvāze_yī keykubādī daġı
minū_ġihr rūḡıġa tūsti ceza‘
feridūn revānıġa yitti feza‘
- 2 cū dārānı dehr itti cāndın sūtūn
sikender cihān_dār dārā şūkuh
- 2345 salıp mihr ū şāhāne içre‘tenin
keyānī miḡaffe kılıp meskenin
- 3 cūdā eyledi rezm meydānıdın
arıġ eylep ol gerd ile kanıdın
tapıp ravza_sān deşt minū_sirist
alıp sebzesidin nesim_ī behişt

- 4 tüşürtüp hem ol sebze üzre sipāh
felek sebzesidin ötüp bār_gāh
- hem ol bār_gāh içre tüşken zamān
kılıp katlıdın ilge hūkm_ı amān
- 5 2350 kitür sākī ol mey ki cānī tapay
ğam içre ölerdin amānī tapay
- ki gerdūn ağı birdi dārāğa bat
sikenderge hem birmes āb_ı hayāt
- 6 muğannī bu kün nağme_i ceng tüz
velī nevḥā sāz eylep āheng tüz
- ki derdimğa tartıp fiğān yığlayın
demī eyle kim sise kan yığlatın
- 7 nevāyī cihānğa vefā yok durur
anıñ de'b u resmi cefā oq durur

2355 vefā eylep anıñ vefāsın unut
nevā isteseng bī_nevālıñnı tut

XXVIII

S222a (8) zābiṭainūsūm_ı sāhīde kim kār_hāne_i ilāhīdın
nūmū_dār durur anıñ dik ki ol bār_gānda g'ān melāyık haylı
hān rūsūl ma'seri h'āh evliyā gürünü h'āh sâyir nās cemā'ati
'ala kadri (9) merātibihim ner biri öz yiride müretteb durur
bu kār_gānda hem ol destūr bile bolsa yaḥsınak şüret belki
zarūret durur

LG235b kirek kılsa ol kim tilek sahlıg
sipeh barca hālidın āgānliq

yakın bilse tüzgende pīrāyesin
ri'āyet çağı her kişi pāyesin

- 11 uluqqa uluqca 'atā eylese
kicikke kicikce seḥā eylese

kim itse vaşatliq yolıda zuhūr
anğa tüzse ayın_i hayrū'l_umūr

// 2353 derdimğa: F'te derdiğa, LG'ta dārāğa // 2354 y.
durur: B, P, LG, F'te y. turur / durur: LG, F'te turur //
2356 sahlıq: S, B, LG, F'te sahlıq / āgānliq: S, B, LG, F'te
āgānliq // 2358 uluqca: 'da uluqca // 2359 vaşatliq: S, B,
F'te vaşatliq //

- 12 2360 ni tutsa uluġni kaşıda kiçik 149
ni kılrsa kiçikni uluġ cırgelik
- B238b bu kânûn bile bolsa âyîn anġa
tapıp kisver ü mülk tezyîn anġa
- 13 işide körüp ferruh encâmını
alır saltanat emridin kâminı
- ni şeh kim anġa mundaķ irmes tüzük
tüzüklük niçük kilgey andın niçük
- 14 anıġ dik ki tıfl istepen inbişat
cû satranc oynarġa yaysa bisat
- 2365 ni oynarını bilse ni tirmekin
ni almaġını bilse ni birmekin
- 15 alıp koysa beydaķnı şeh yanında
yana pıl koysa ruh eyvânıda
- bu âyîn bile birse her birge yir
özünġ di ġired ehli anı ni dir
- F419b 16 bu öyni anıġ nice kim çıkse kiç
irür hıç belkim imes daġı hıç
- irür it sıfâlıġa koymaķ saman
hemân u sünġek atķa salmaķ hemân
- 17 2370 bõrige kişı tu'me kılrsa kuzı
õzige belâ ġaşıl eyler õzi
- ķarındın dise şır tapsun nevâ
bu işni daġı 'aķı kormes revâ
- 18 kim ister ķarın birle arslannı tok
yarar tapsa fırsat anıġ ķarın ok
- münâsib imes tâz başıġa tâc
tomaġa tutuķcıġa ~~ni~~ itiyâc
- 19 ni sunġurġa kim tîz_pervâzdur
murassa tomaġa henüz azdur
- 2375 isek allıda za'ferân hûb imes
ki nâdânġa zer_beft merġûb imes

// 2360 ni: LG'ta ne // 2363 ni: LG ne // 2365 ni...ni: LG'ta
ne...ne // 2374 ni: LG'ta ne //

20 yılanı kişi tutsa ser_kûfte 150
belâdın kılur öz yolın rûfte

ve ger birse öz cîbî icre maḥal
özi katlıḡadur tınâb_ı ecel

21 yılan cîb ara salmaq itme heves
kim aḡır yilandur bu tesbîḡ imes

işik it yiridür ger alsun törü
möşükke maḡâm oldı öyniḡ kırı

22 2380 ger ol deşt şaydını eyler fiḡâr
velîkin bu öy şaydın eyler sikâr

ni imkân ki sa'y eylemekdin kişi
alar eylegey bir biriniḡ isi

23 aḡa öz yiride kirektür ḡuriş
munḡa daḡı öz ornıda perveris

F 421b kişi yaḡsı baḡsa zarûret caḡı
kireklik durur bu daḡı ol daḡı

24 yana bir daḡı turfa şûret durur
ki seh bilmek anı zarûret durur

2385 bu kim tutsa her kimse şavırını pās
ferāset bile bolsa cû her sinās

25 körüp la'ı aḡker ḡumân kılmasa
hem aḡkernigevher ḡumân kılmasa

cüdā kılsa ḡar_mühre fîrûzedin
bütün cîni olsa sinuḡ kûzedin

26 irür lîk bu işte düşvārlik
ki bar dehr ili bir nümû_darlik

körünür barı âdemî âdemî
müşābih nicük_kim sipîhr encümi

27 2390 bu yirge nuḡûset irâdet durur
yana birge nûr_ı sa'âdet durur

kişi bolsa hem fi'l_meşel tev_amân
bola alur ol yaḡsı vü bu yaman

- R 377b 1 kitābetde bir diktür_elf ü elif
hisāb icredürler besī muhtelif
beyabānda ölüp kuruğan kesef
irür hey'et icre niçük kim şadef
- 2 irür lîk bu birde dürr_i yetîm
yana birde bir nice 'azm_i remîm
- 2395 irür nahl dik şem'u muz sūsesi
mununġ öt aning su durur hūsesi
- 3 usak kand on tuzġa mānend irür
velîkin biri tuz biri kand irür
hümā daġı bar eyle kim kerkesî
velî bar arada tefāvüt besî
- 4 velî sâhġa nūr_i ferāset kirek
sināsālîġ icre kiyāset kirek
ki kîmsāndin altunni fark eylegey
kızıl tâbedin künni fark eylegey
- B222b 5 2400 ve ger bu başiretdin olsa yırak
öküs imtiġān kılġalı yaġsırak
ger ilgige tüsti dānis_ver il
fünün icre ārayis_i kisver il
- 6 kirektür alar birle nev'i ma'ās
ki ġatırları tapmaġay köp ġirās
B227a,
LG223a yok ol kim kerem körgey ü bes kirām
kirek rāzî andın ġavāşş u 'avām
- 7 eger sâhdin ġalkı ġursend imes
'adū kaşdı kılsa ġired_mend imes
2405 ni düsmenġadur tîġ cikmek feni
kim öz ġaylıdur ser_be_ser düşmeni
kenarda zafer eyle sehdiñ kenār eylegey
ki ġaylıñı düsmenġa yār eylegey
kenarda eger yıllar ildin müdārā bolur
zarūret caġı āşikārā bolur

XXIX

(8) sultān ebū sa'īd küregen nüvvire merķadūhu hikāyeti kim
 rāy_ı 'ukde_güşāy bile köp memleket aldı ve_tığ_i 'ömr_fersāy
 bile köp ilge āşūb saldı velīkin sipāhı rāzī irmes irkendir
 (9) iş vaqtı barça kozğaldı ve özi a'dā ara mūhlikeğa qaldı
 belki haşm ol ser-efrāznıñ tığ_i kın bile boynın caldı

- 9 sehī kim işi hurde_dānlıq idi
 laqab aytqan küregenliq idi
- 10 horāsān bile māveraū'n_nehr anıñ
 bulardın dağı başqa köp şehr anıñ
- 2410 alıp mülk_i h'ārezm kirmānğaça . .
 yana qaşğardın sipāhānğaça
- 11 bolup zābilistān ü kābilsitān
 bahār _ı mūrā'ātıdın gūlsitān
 alıp dehr ara bī'aded mülk ü şehr
 bolup saltanat icre dārā_yı dahr
- 12 salıp dāniş ü puhte_tedbīrlık
 başıqa hevā_yı cihān_gīrlık
- P420a kerānsız sipāhığa birdi hücūm
 yörüp qılğalı feth_i tebrīz ü rūm
- 13 2415 hūner köp birip 'ālemü'l_ğayb anğa
 velī bar idi bir 'acīb 'ayb anğa
 ki mahzen yığarğa salıp meylini
 tutar irdi tenķiş ile haylını
- 14 ol endīsedin kōngli hursend idi
 sipeh şāhdın nā_rızā_mend idi
 cū cıkti sipeh ol nevāhığa şāh
 nevāhī şehi dağı yığdı sipāh
- 15 memālikke yüzlenmesün dip halel
 cıķıp utru izhār kıldı cedel
- 2420 katıķlaştılar iste haddın füzūn
 'adāvetniñ eyyāmı cıkti uzun

// XXIX ray: B'da yok. / mūhlikeğa: B'da mūhlikege // 2408
 aytqan: B'da aytğa // 2420 katıķlaştılar: B, LG'da
 katıģlaştılar //

- 16 cū şehdin sipāh irdi āzārlik
zamānī ki yüzlendi düsvārlik

bozup her tarafdin sipeh sāhni
anğa eyleben cire bed_h^āhni
- 17 yok ol ki kaçıp senğa bī_dād itip
ki barıp ‘adūsığa imdād itip

aniñg_dik ki dārā_yı gerdün_serir
‘adū ilgige boldı zār u esir
- 18 2425 e‘ādisi kās d eyleben cānığa
kılıç la‘l_gün kıldılar kaniğa

ni şehdin ki etbā‘i hoşnūd imes
peşimānlığı is çağı sūd imes
- 19 sipehdin cūdā sāh irür bir kişi
ni bolğusidur bir kişiniñ işi

kurur cün gülistāndin ayrıldı gül
ki bir lokma itdür bedensiz köngül
- 20 aniñg dik ki hostur sipeh birle sāh
hem andağ durur sāh birle sipāh
- 2430 şeh ü hayl ma‘şūk u ‘āşık kirek
ni iş kim kılurlar muvāfiq kirek
- 21 cihān almak āsān ser ü kār imes
velī ittifaq olsa düsvār imes

XXX

(21) iskenderning arisṭōdin su‘ālı ol bābda kim sāhib_rāy
ta‘aqqul bile iş bikri (22) yüzidin niḳāb açkandin songra
nige vişālıdın kām tapmas ve aniñg cevābı

- 22 yana katla dārā_yı gerdün_sūkūh
didi k‘ey ḥakīm_i felāṭūn_sūkūh
- 23 kişide ni fi‘lī ki mevcūd irür
ki andın ziyān būd yā sūd irür

// 2423 yok ol ki: F‘te ki ol yok // 2424. beyitin 2. mısraı
B ve LG‘ta ‘ayağdin tüşüp tapmadı dest_gir // 2425. beyitin
yerine B ve LG‘ta felek cünki bī_mihrlık kıldı fās /
gurūb itti ol nev‘ rūşen qıyas // 2426 ni: LG‘ta ne // 2427
ni: LG‘ta ne // XXX iskenderning: S, B, F‘te ḥikmet i. //
2433 ni: LG‘ta ne //

cü fi'lîğa baksa ta'akkul bile
neticesin: anğlar te'emmül bile

154

F422a 24 2435 bilür kim tama' eyler ilni zelîl
kanâ'atka 'izz ü şerefdür delîl

B239b irür sâh işige dağı bu kıyâs
ki cün boldı bih_büdiğa reh_sinâs

25 ki maqşad tapar il rızâsı bile
turar köp halâyık du'âsı bile

tiler vaqı'â isde söz sūdını
kılur ârzü kām u bih_būdını

26 nidin bes kılıp terk_i rāy_ı sevāb
kılur nā_hōş ef'ālını irtikab

2440 ki andın yitip şevketiğa sikest
bolur zir_destiğa ol zir_dest

27 didi kār_dān fikrin_eylep 'amîk
ki bu söz ara nükteidür dakîk

S223a kişi kim bilik bahriğa taptı ğavr
bu sözniñ cevâbın didi nice tavr

R378a 1 bir ol kim kişi 'aqlın itse hakem
şalāh u fesādın tapar biş ü kem
şalāhın aning tab'ı eyler pesend
bilür kılsa bolğusidur sūd_mend

2 2445 velî kılmağı nefsiğa sâh irür
sühûlet sarı nefis müstāk irür

kaçan nefis öz kāmın itti hevā
kılur ilni köp nef'din bî_nevā

LG236b 3 yana kimse her işke mecbûl irür
cibillî hisâliğa meşgûl irür

tapıp iş şalāhın yamandur dimes
anğa lîk bi't_ţab' mergûb imes

4 tiler kılmağığa özin bahtiyār
irür lîk kılmasda bî_ihtiyār

2450 yana bir kılıp fikr_i ahter_perest
kevākibğa kıldı anı pāy_best

- 5 ki ger yar irür aḥter ṭāli‘i
 kılur eyle is kim irür nāfi‘i

 kitābet ki suḡlī durur bes nefīs
 birev istese özni muṣḥaf_nüvīs
- 6 eger ṭāli‘ide yüz ikbāl irür
 ‘uṭārīd velī anda bed_hāl irür

 kitābetde sa‘y itse tā cānı bar
 kalem_zen bolurnıñ ni imkānı bar
- 7 2455 bu üç sözge bu nev‘ boldı nesak
 veli olca dirler budur ehl_i ḥak

 ki ger ehl_i mescid irür ger künist
 ni kim taptı kismet küni ser_nüvišt
- 8 niçe eylese fikr ü tedbīr anḡa
 yok imkānı kılmakḡa taḡyir anḡa

 kayu rāy ki taptı anı savāb
 bola almadı suḡlıḡa kām_yāb
- 9 cihāt budur ol kim tiler vech rāst
 ki yok irmış ol iste tıñrige ḥ‘āst
- 2460 ger fikrini taptı tedbīr ile
 bu tedbīri tüz kildi taḡdīr ile
- P420b 10 hem irmes anıñ rāy u tedbīridin
 ki ol hem irür tıñri taḡdīridin

 hem ol ḡayl kim ehl_i taḡkīk irür
 bu is ol il allıda tevfiḡ irür
- 11 muvaḡḡak bu kün sin sin ay pāk_zād
 ki her kün bu tevfiḡiñ olsun ziyād

 hakīm oldı bu nev‘ cün nükte_senc
 naṣīb oldı ol nüktedin ilge genc
- 12 2465 ḡamūs oldı cānını rūṣen kılıp
 bu söz birle köñgliñi maḡzen kılıp

XXXI

(12) iskenderniñ dārā memālikige mülk_rān bolup künüz u

// 2454 kitābetde: P‘te kitābetḡa / LG, F‘te kitābetḡa / ni:
LG‘ta ne // 2458 ki: B, P‘te kim //

hazâyindin mihr ü şehâb dik zer_pâş (13) u dūr_feşānliġ kılıp
 sipāh u ra'ıyyetni ol ihsānlardın ābād itip 'ālem memāliki
 sāhların tilerge ilçiler yibergenı ve alar barça anıñ emriġa
 inkıyād kılıp keşmır sāhı nā_muvāfıķ efsūn okup mesned_i rāyı
 bāz_güne cevāb birip hākān_ı cın cın sözidin kaşıġa cın
 salġanı

14 rakam eylegen bu zafer_nāmeni
 edā beyle kıldı bu hengāmeni

15 ki bolġaç sikenderge mundaķ zafer
 'adūsıġa der_gāhı boldı maķar

gürūhı ki dārā_perest irdiler
 anıñ hūkmıġa zır_dest irdiler

16 cū dārā işi boldı il içre fās
 anıñ allıġa koydılar barça bas

B240a 2470 yırak mülklerden velī kilgen il
 vatan 'azmı kıldılar andaķ ki yıl

17 selātın_i saklāb u masrık_zemīn
 ni h'ārezm ü ni sind ü ni mülk_i cın

hem ol kün ki kaçmaķķa meyl ittiler
 tevakkūfsız öz mülkige kittiler

18 sikenderge cūn feth boldı karīn
 tapıp şevket andaķ ki sır_i ġarīn

biyik taht üzre maķām eyledi
 vaşıyyet işige kıyām eyledi

19 2475 burun sāh dārāġa tuttı 'azā
 bolur yanġlıġ ol nev' şehā sezā

tutup sūġ i'zāz u temkīn bile
 kılıp defn_i sāhāne āyīn bile

20 besī zār yıġlap anıñ hālıġa
 anıñ hālıġa yok öz ahvālıġa

ki is başıġa tüsti bī_had uluķ
 nice is uluķ işcisi kayġuluķ

21 tapıp cūnki dārā işidin ferāġ
 tutup ikki kātılını eylep sorāġ

// 2468. beyitin 2. mısraı yerine P'te 2469. beyitin 2.
 mısraı var // 2469. beyit 'te yok // 2471 ni...ni: LG'ta
 ne...ne // 2473 sikenderge: LG'ta sikenderġa // 2478 uluķ: R,
 P'te uluġ / uluķ: R, S, P'te uluġ //

- 2480 kömüp dār üçün yirge ikki sūtūn
ol ikkini asturdı andın nigūn
- 22 yana tīr_i bārānğa fermān kılıp
alarğa ulus tīr_i bārān kılıp
ki her kim ki ğadr eylese sāhiğa
cezā budur der_baht_ı gümrāhiğa
- 23 buyurdı bedenlerni köydürdiler
kül ittiler ü kökke savurdılar
yana hükü kıldı ki dārā_niĵād
kayan kim kişi bolsa ğam_gin ü sād
- 5223b 24 2485 barı eymen olsun ki luṭf_ı tamīm
kötterdi alar könglidin vehm ü bīm
ni iktā‘ alarğa ki dārā kılıp
sikender hem andaḡ müdārā kılıp
- 25 yana kıldı ta‘yīn pesendide il
barı ḡayl ara encümen_dide il
- F422b yasap rüşenek nezdiğa nāmei
‘azādın sürüp tire hengāmei
- LG237a 26 yitip sūd_mend anda her nev‘ pend
ki köp kılma āsūb_ı nā_sūd_mend
- 2490 sa‘ādet gülidin berū_mendlik
irür tiŋgri hükmiğa ḡursendlik
- 27 cihān bāğidin gül_bün olsa nūḡüft
ter ü tāze bolsun gül_i nā_şüküft
şādef kögsini ger sipihr itti cāk
şeref tācın itsün mekān dürr_i pāk
- R378b 1 yana andaḡı ilge fermān kılıp
barığa mevā‘id iḡsān kılıp
kim eylep revān serv_i āzādni
kayu serv_i ḡūr perī_zādni
- 2 2495 kitürsünler anıŋ sebistāniğa
kuyas gül_ruhın carḡ eyvāniğa
cū dārā vaşiiyetlerin sāz itip
cihān_girlik suḡlın āğāz itip

- 3 hazāyin ki dārā kılip irdi cem'
 nihān āsikārā kılip irdi cem'
- ferīdūn çağıdın yığılğan menāl
 tapıp şāndın şāhğa intikāl
- 4 aṅğa tigrü kim keykubād güzīn
 cihān mülkiye boldi mesned_nisīn
- 2500 hod andın soṅ evlādığa kaldı mülk
 cū bardı biri ol biri aldı mülk
- 5 kayu birge boldı cihāndın nihān
 yana birge mīrās kaldı cihān
- birige nice genc ü mahzen tolup
 yana birge yitkende taz'if olup
- 6 bu fursatka tigrü ki dārā_yı dehr
 cihān_dārliḡ tahtıdın taptı behr
- mīṅ üç yüz yıl on dört 'ālem_penān
 ki bar irdiler 'ālem ehliḡa şāh
- 7 2505 hazāyin ki cem' ittiler bī_hasīb
 ḡak itti sikenderge barın naşīb
- kılā'ı ki dārāğa mahzen idi
 işittim ki yüz daḡı siksen idi
- P421a 8 bular barca mahzen_i cevāhir bile
 zer_i maḡfī vü sīm_i zāhir bile
- kilip barcadın ḡāzin ü kūtval
 öpüp şāh ayaḡını devlet_mīşāl
- 9 ḡazīne kilīdin bu bir kiltürüp
 yana ḡal'a miftāḡın ol tapşurup
- 2510 alargā şeh eylep besī cüst ü cūy
 kılip mahzen ü ḡal'adın ḡıft ü ḡūy
- 10 birige kerem āsikār eyleben
 yana birni ümīd_vār eyleben
- B240b kayu kimse her ḡal'adın kim yitip
 aṅğa ok hem ol işni tefvīz itip
- 11 hazāyīṅa ḡukm itti līkin nūḡüst
 ki ehl_i kalem eyleben bāz_cüst

// 2497 nihān_āşikārā: R'da nihān u āşikārā // 2503 cihān_
dārliḡ: S, LG, F'te cihān_dārlik //

tilep defter ol şāh dīvānıdın
ki mahzen idi cem' fermānıdın

159

- 12 2515 tapıp cem' ü hāzindin istep hisāb
eger la'l kānı vü ger dürr_i'nāb

ķayu ķılsa defter yüzidin ķabūl
anğa hükm eylep tarīķ_i vūsul

- 13 yana cıkmağannı hisābığa rāst
teşeddüd bile ķıldurup bāz_h'āst

alar cün barı cem'ni tüz ķılıp
şeh allıda 'arż itkeli yüz ķılıp

- 14 cü şāh allıda boldı hātır_nişān
bu hükm eyledi şah mahzen_fesān

- 2520 ki ķılsunlar orduğa barını naķl
ki ol naķldın qaldı hayretķa 'aķl

- 15 revān boldılar hükm ile hayl hayl
niçük kim tinğiz cānibi tünd_i seyl

iţā'at ķılıp şāh fermānığa
taşırılar idi şāh dīvānığa

- 16 iki yılğaça eyle kim kār vān
kilür irdi şeh sarı genc_i revān

hisāb asramıs irdi ehl_i kalem
kim irmes idi gencniñ nişfı hem

- 17 2525 yana didi şeh kimse ta'yīn ķılıp
ki hāzinge qalgannı tahmīn ķılıp

birip eylesünler işiklerni rüst
ki tapsurğay itken zamān bāz_cüst

- 18 ni kim hükm ķıldı şeh_i ercümend
hem ol nev' ile boldılar kār_bend

kitürgen hisābın ķılıp ehl_i fen
ķıyās ittiler yitti yüz miñ tümen

- 19 didi şāh dārā_yı fercem_sükūh
ki dārā sipāhı dağı her gürūh

- 2530 sipehdār ü nevvāb ü hācib anğa
ki dīvāndın irmiş mevācib anğa

// 2520 hayretķa: S, P'te hayretğa // 2524 asramıs: S, 'de
eylemis // 2527 ni: LG'ta ne //

- 20 muḳarrer ni irkenni ‘arz eylesün
 anıñ fikrini şehğa farz eylesün
- cü ‘arz oldı ni kim muḳarrer idi
 şeh allıda asru muḳaḳkar idi
- 21 didiler bu resm beyle vâkı‘ imiş
 ki her bir niçe ḳatla râci‘ imiş
- ulusḳa besî renc ü teklîf olup
 kirer irmis ol ḳolğa taşñîf olup
- S224a 22 2535 cü dārā sipāhıḡa bildi bu ḡāl
 didi luṭf itip sâh_1 deryā_nevāl
- ki kör hem dārāḡa taşñîfdür
 velî bizge ol resm taz‘îfdür
- 23 muzā‘af didi kim biriñḡ gencdin
 ki il tındı bütḳergeli rencdin
- mevācib alup tört yüz miñḡ kişi
 ki cākerlik irdi alarnıñ işi
- 24 alıp gencdin barḳa aḳṭā‘ını
 müreffeh bu nev‘ itti eṭbā‘ını
- 2540 yana ikki yüz miñḡ mevācib_ḡ orı
 bolup birge ikki mevācibleri
- 25 ‘ulūfe birip altı yüz miñḡ sipāh
 felek evcidin ötkerip bār_ḡān
- mevācib sipeḡa cü taşñîf itip
 ra‘iyyet ḡaracını taşñîf itip
- 26 sipāhîsi ābād u hem sād olup
 re‘āyâsı hem sād u hem ābād olup
- cü tökti sipāh u ra‘iyyetḡa genc
 aḡa vü muḡa ber_ṭaraf boldı renc
- 27 2545 didi kim maḡa genc imestür heves
 sipāh u ra‘iyyet maḡa genc bes
- F423a eger genc irür baḡr u kândın füzün
 ve ger ḡōd ḡızāne cihāndın füzün
- R379a 1 cü nef‘i imestür alardın ḡümān
 alardur hemān taş u tofraḡ hemān

// 2531 ni: LG’ta ne //

- eger nef'idin bolsa mahzen yırak
anıñ la'lidin hāre köp yaḡsırak
- 2 kim ol hāre bir tas irür bī_żarar
velī gencdin ilgedür yüz ḡaṭar
- 2550 kisining ki bī_nef' irür mahzeni
cihān ehlidür ser_be_ser düşmeni
- 3 ulus bolsa ma'mūr ber_genc irür
ki andın cihān fethi bī_renc irür
- sikender cū taptı bu sermāyeni
il üzre salıp luṭf ile sāyeni
- 4 özidin kılıp rāzī īrān ilin
cihān açkalı rüst kıldı bilin
- B241a burun ḡikmet ehlidin itti güzīn
nice kimse bariḡa rāy_ı zerīn
- 5 2555 söz ayturda her bir kılıp mū_şikāf
hem ol tārıldın bolup ḡulle_bāf
- kılıp tartқан çağda tīg_i zebān
ki kılmay tümen tīgliğ merz_bān
- P421b 6 ni sözde ki sa'y āsikārā kılıp
cū ḡaşm oldı ebī_müdārā kılıp
- uzun tilleri cerb dir nükte çağ
kılıc dik ki su tōlsa yüzige yaḡ
- 7 barı 'ilmdin barı şāḡib_vukūf
kılıp her birisi cihān feylesūf
- 2560 hem ol ḡayldın sāḡ_ı 'ālī_ḡired
kılıp her birin bir sarı nām_zed
- 8 biri mülk_i saḡlāb u saḡsīn sarı
biri hind sarı biri cīn sarı
- birige raḡam boldı beytū'l_haram
biri taptı keşmīr sarı raḡam
- 9 ataldı biri mişr u baḡdādḡa
yazıldı biri mülk_i nev_sādḡa
- birip her biri ilgige nāmeī
tüzüp nāme zımnıda hengāmeī

// 2563 baḡdādḡa: S'de baḡdādḡa / nev_sādḡa: S'de nev_sādḡa//

- 10 2565 barı nāme maẓmūnı birdik peyām
dil_ārā söz ü hātır_āsā kelām
cū taḥrīr üçün ḥāme nevkin tüzüp
bilik naḫşını nev_şıfat körgüzüp
- 11 ki bu nāme ol tıḡrı atı bile
ki ḳāyimdür eflāk zātı bile
kadīmī ki yok ibtidāsı anıḡ
‘azīmī ki yok intihāsı anıḡ
- 12 gedālar zamīriniḡ āgāhı ol
sehen_sāhlarnıḡ sehen_sānı ol
2570 ḳayu seh ki dārā_yı devrān kilip
cenābıda maḫkūm_ı fermān kilip
- 13 bu sehlıḡdın ḳacan ḳılsa red
kişige cihet istemekke ni ḥad
gedāyī ki her dem toyup cānıdın
munḡa daḡı rüzī anıḡ ḥvānıdın
- 14 seh itse anıḡ dik ki dārā anı
kişi red ḳılurḡa ni yārā anı
ol evlā ki andın bi bolsa ḳazā
‘ıyān eylegey barḳa sehler rızā
- 15 2575 cū bu yirge ḥaḳ ḥamdını yitkürüp
tekellüm ṭarīḳin bu yaḡlıḡ sürüp
ki mindin ki iskender atım durur
yiti kişver almaḳ şıfātım durur
- 16 saḡa kim aḥḡ kildi ḥākān_ı cīn
yok irse sıpeh_dār_ı tūrān_zemīn
munı bil ki ‘ālemde būd u ne_būd
ki kevn ü fesād icre tutḳay vüçüd
- 17 cū mümkün imes kimse tedbīridin
yaḳīn kim irür tıḡrı taḳdīridin
2580 gedālarḡa ger pād_sālıḡ birür
ve ger sāhlarḡa gedālıḡ birür

// 2566 nev_şıfat: B, P, LG, F'te bu şıfat // 2571 sehlıḡdın:
S, B, F'te sehlıḡdın / ni; LG'ta ne // 2573 ni: LG'ta ne //
2574 ni: LG'ta ne //

- 18 kirek şâhlar körse bihbūd anı
gedalar dağı bilseler sūd anı
ni kim emridin âşikārā durur
iba kılğalı kimge yārā durur
- 19 cū hūkmidin olmas ibā eylemek
ki bār ol vücūdın hebā eylemek
aniñg hūkmidin âşikār ü nihān
mañga boldı rūzī ser_ā_ser cihān
- S224b 20 2585 cū ol kıldı bu kāmga bahtiyār
mañga dağı bu işte yok ihtiyār
burun kıldı ikbāl kısmet mañga
ki yār oldılar ‘aql u hikmet mañga
- 21 atam kim idi kişver_ārā_yı rūm
cū bardı mañga kaldı ol merz u büm
tapıp ‘ilm ü hikmetdin āgāhliḡ
temennā yok irdi mañga şāhliḡ
- LG 238a 22 ni iş kim naşib itti feyyāz_ı cūd
kişiniñ temennāsiḡa ni vücūd
- 2590 cū allımga yazğan durur bu varak
mini koymadı ihtiyārımga haḡ
- 23 ulus dağı efḡān_ı zār ittiler
alar dağı bī_ihtiyār ittiler
ni emr itti ilhām_ı hātif bile
şūrū‘ eyledim cān_ı ḡayif bile
- 24 burun emri birle tüzüp mācerā
kılıp zeng ili rūziḡārın kara
yana ‘azm kıldım çalıp nāy u kūs
muṭī‘ oldı hūkmümga bertās u rūs
- 25 2595 yana ‘āzim oldum cū kılmay direng
naşib oldı haḡdın diyār_ı fireng
- B241b cū sa‘yım yana âşikārā olup
esir_i kefim şāh dārā bolup

// 2582 ni: LG'ta ne // 2588 ‘ilm: B'da hūkm / āgāhliḡ: S,
S, LG, F'te āgāhliḡ / şāhliḡ: S, LG, F'te şāhliḡ // 2589 ni:
LG'ta ne // 2592 ni: LG'ta ne //

- 26 ser_efrāz itip baht_1 sermed mini
 ḥaḳ itmiş bu yaḡlīg mü'eyyed mini
 ḳayu yirge kim t̄ālī'im ḳoydı yüz
 bar irdi alar mince on belki yüz
- 27 cū ḥaḳ emridin zāhir ittim neberd
 alardin cıḳardım felek ūzre gerd
- 2600 boluptur bu kün mülk_i īrān maḡa
 barı şāhlar bende_fermān maḡa
- R379b 1 gürūhī ki dārānı aḡlaḳ refī'
 bolup irdiler buyruḡıḡa muṭī'
 barı der_ḡehimḡa nüzūl ittiler
 kilip ḳuluḡumnı ḳabūl ittiler
- 2 'ināyetler ittim gümāndın füzūn
 ni kim gümān itse andın füzūn
- F423b saḡa hem eger baht yāver durur
 yana t̄ālī'ing yar u reh_ber durur
- 3 2605 kopup özgeler dik cenābımḡa kil
 cenāb_1 sipihr_intişābımḡa kil
 ni emr eylesem bil kelāmımnı çup
 tapuḡumda baş ḳoy ayaḡımnıḳo
- F42a 4 ki bariḡḡa min luṭf u iḥsān ḳılay
 mūdārā vū rıfḳ olça imkān ḳılay
 sini şāhler icre bülend eyleyin
 'ināyet ḳılıp ercümend eyleyin
- 5 ḳılay kişveringniḡ mişālın raḳam
 ki tutsun ta'alluḳ saḡa yek_ḳalem
- 2610 sipihr āfetidin penāhiḡ bolay
 'adū ḳılsa kīn kīne__ ḡāhiḡ bolay
- 6 ve ger māni'ī tutḳan olsa vucūd
 ki yolḡa ḳadem ḳılmasaḡ ḡāḳ sūd
 ḳıla almas olsaḡ bu sarı mūrūr
 bu ikbāldın 'arī olsaḡ zarūr

- 7 saṅga āsitān_būs memnū' ise
digen 'ögr ma'kūl u mesmū' ise

ini oğlunḡ olsa ikevni yiber
yoq irse ilinḡdin pirevni yiber
- 8 2615 ki dānā vū ṣāhib_hired bolḡay ol
saṅga nāyib ū mu'temed bolḡay ol

ki çıksūn kilip māl ile pīs kes
becā kiltürüp kulluḡunḡ sende ves
- 9 ni kim 'ögrünḡ olsa edā eylesūn
ni kāmınḡ durur müdde'ā eylesūn

ki kāmınḡ ser_ā_ser revā eyleyin
ni kim va'de kıldım verā eyleyin
- 10 ve ger baslasaḡ eylemey inḡiyād
ma'az'allah āyın_i cehi ū 'inād

2620 ṭarīḡ_i 'adāvet si'ār eylesenḡ
ḡalālet yolın ihtiyār eylesenḡ
- 11 ni allinḡḡa kiltürse çarḡ_ı denī
körür laḡza körgil özüḡdin anı

müdārā hayālını mindin unut
ni kim kılsam ol vakt ma'zūr tut
- 12 bu irdi makāşıd ki taptı peyām
yana sözni kāşıd digey ve's_selām

bu yaḡnliḡ maḡḡa tıp insā kılip
yana sözler ol ilge ifsā kılip
- 13 2625 ki her sözge bolsa maḡal mukteżi
kirek bolmasa ol maḡal münḡazī

ve ger özge aytilsa söz nā_savāb
irür kāşıd_ı kār_dāndın cevāb
- 14 müretteb cū boldı bitigler barı
uzattı alar hem birin bir sarı

cū boldı revān her ṭaraf ol rūsūl
kılurda dimekte bilip cūzv ū kul

// 2617 ni: LG'ta ne // 2618 ni: LG'ta ne // 2621 ni: LG'ta
ne // 2624 maḡḡa: R'da aḡḡa //

- 15 kayu bir ki her sarı 'azm ittiler 166
 cü az vakt yol kittiler yittiler
- 2630 ol işni bilip her şen ü sehriyār
 ki bar irdi mülki anıñ her diyār
- 16 ri'āyet kılıp olça ta'zīm idi
 eger anda ümmīd eger bīm idi
- alarning tüzüp hātırı kāmesin
 alıban koyup közge şen nāmesin
- 17 okup çünki maẓmūndın āgeh bolup
 hem ol nāme_ber birle hem_reh bolup
- müheyyā kılıp pīs_keş ya harāc
 yana her nige kim irür ihtiyāc
- S225a 18 2635 şen iqbālı tapmağnı cezm eyleben
 barı yittiler şenğa 'azm eyleben
- meger üç kişi kim hatā kıldılar
 'azīmet kılurdın ibā kıldılar
- 19 velī her biri didi bir nev' söz
 ki tutmas idi kimse ol nev' köz
- didi şāh_ı keşmīr 'bī_vehm ü bāk
 ki atı idi mellūv ibn mübārek
- LG238b 20 ki iskender er şāh_ı āfākdur
 mining mülküm āfākdın tākdur
- 2640 mañga tiñgri üç iş kılıptur naşīb
 ki bolsam zebūn bolğay asru ğarīb
- 21 biri ol ki mülküm irür bes metīn
 cibālı refī' vü kılā'ı haşīn
- yana turfa iş munda peydā durur
 ki hem devri hem astı deryā durur
- 22 ikinç ol ki bar ança efsūn_gerim
 mevācib yigen barçası çākerim
- ki ger fitneī yitse eflākdin
 kılur her biri rāy_ı bī_bākdin
- 23 2645 füsūn birle yumrannı şīr_i jiyān
 geveznni şalābetde bebr_i yābān

ki iskender er yıgısa ‘ālem ilin
anğa istürey eyle āfet yilin

24 ki kozğalğay ol haylı tapmay amān
hem ol nev‘ kim tünd yildin saman

üçünc ol ki ger ol bolup kīn_perest
ta‘addi bile tapsa mülkümge dest

25 bu mülk icre bir kūh_sārī durur
biyik tağ üze bir hişārī durur

2650 mis ü nāydın anğa yek_pāre cism
burun ehl_i hikmet yasağan tıllism

26 kazılmış bu sehr icre nakbī nihān
ki ger kirse şah iş tüşüp nā_genān

barur yol urup tāb korğangaca
koyun eyle kim carh_i gerdāngaca

27 kaçan kılsalar bir başın nā_pedīd
yana başı hem bolmas asla pedīd

kişi ol hişār icre kılğac vaṭan
tıllismi ara bardur ol nev‘_i fen

R380a 1 2655 kim ol fenni kim cüst ü cū kılğay il
oğurlay alur haşmdın ot u yil

bu mülki durur germ_sır ol ṭarīk
ki ger ismese yil bolur il ḥarīk

P422b 2 bu mülk icre her kimse cānı bar
cū yil turdı turmak ni imkānı bar

ger ot bolmasa ḥācet irmes dimek
ki ni nev‘ olur ādemiğa yimek

3 irür barça taqdīr birlen zarūr
bu iklīmdin özge sarı ‘ubūr

2660 cū mellüv bolup beyle fikret_nümāy
diben līk hindūsitān sāmı rāy

4 ki iskender ol sāh_i ‘ālī_serīr
irür min ni ḥūkm itse fermān_pezīr

// 2649 biyik: B’da bilik // 2653 başın: S’de ucın // 2655
kim: S, B, LG, F’te ki / kılğay: LG, F’te kılsa // 2657 ni:
LG’ta ne // 2661 ni: LG’ta ne //

- velîkin cû dārā_yı gītî_penān
ki anîṅ sarı çıkmış irdi sipāh
- 5 bitip nāme yüz nev' ta'rîf ile
mini hem tilep irdi teklîf ile
sözi nāqıd irdi velî yol yırak
kirek irdi bir ikki yıllık yarak
- 6 2665 alıp mülkdin ikki yıllık harāc
cirikke birip anca kim ihtiyāc
cû yittük anîṅ cār u bulcārığa
seh_i rûm ili birle peykārığa
- 7 anı ḥod seh ikbālî pest eyledi
ecel dāmığa pāy_best eyledi
‘adūdin çıkardı sen ikbālî gerd
biz olduk beyābānda vādî_neverd
- 8 yarak u sipāh barça ber_pād olup
felekdin öküs nev' bî_dād olup
- 2670 uruşkan ilimge ser_efgendelik
tutulğanğa bastın ayak bendelik
- 9 ulus allıda bende ‘azādeler
cılavda kılıp pūye seh_zādeler
min eylep nice ay beyābānnı tay
yitürgünce bu mülk ü kisverge pey
- 10 ilim kim bolup katl u yağmāğa tus
kilip on ülüstin bu yan bir ülüs
tüşüp mülküm ilige bes turfa ḥāl
ki ğāyib tapıp kimni eylep ḥayāl
- 11 2675 kara reng aślî dime il ara
ki bu mülk mātemğa kiydi kara
dimen kim imes min sikender_perest
tüşüptür manğa lik munça sikest
- 12 anîṅ ḥükmi başımğa vü cānıma
velî zulmdin kirmesün kanıma
bu kündin iki üç yıl ötse zamān
yüz ursa bu kisverge emn ü amān

//2664 velî: S, B, F'te dağı // 2665 yıllık: R, P'te yıllık
// 2669 barça: S'de cümle //

- 13 tapılsa buyurğaniğa dest_res
manga dağı bar anı körmek heves
- B242a 2680 iki üç yıl ötmey ki teklîf iter
manga bi_had andın melamet yiter
- 14 ivürmes eger luṭf itip bu varak
körey her ni kim allıma yazdı haḳ
- anıṅ emri ḥükm_i kaṣā ḥōd imes
ḥudāvend bolsa ḥudā ḥōd imes
- 15 cū min munca tuttum sözi ḥürmetin
kirek ol dağı asrasa ‘izzetin
- sözige birip rāy mundaḳ cevāb
kılıp cîn şehi özge yaṅlıḡ ḥitāb
- S225b 16 2685 diben kim sikender yibergen bitik
ki semdin açıḡdur kılıcdın itik
- resūlın bu sarı yibergen küni
te’emmül bile yazmamıştur muni
- 17 sipāhım kalın kişverim tok turur
minıṅ andın öksüklüküm yok turur
- şehī kim yana şehā me’mūr imes
aṅa beyle mektūb destūr imes
- LG239a 18 yazıptur kitābetde ḥikmet sözün
ḥakīm ü ḥired_mend diptūr özin
- 2690 anıṅ rāyı kim beyle sāfī durur
bu sözler ḥiredḳa münāfī durur
- 19 bu sözni diy almas sipihr_i berīn
ki kilsün cenāhımğa ḥākān_ı cîn
- niçe kılsa dara cihān_dārliḡ
aramızda vāḳi‘ idi yārliḡ
- 20 mükāfat esbābını tüzmedi
manga beyle teklîf körgüzmedi

// 2680 iki: S’de eger // 2681 körey her ni kim allıma: S’de
körey allıma her ni kim // 2689 yazıptur: B, LG, F’te
yazıpdur // 2692 cihān_dārliḡ: S, B, LG, F’te cihān_dārliḡ /
yārliḡ: S, B, LG, F’te yārliḡ //

sikenderni dārā_yı s̄anī tutay
cihān mülkiniṅ s̄ahı anı tutay

170

21 2695 aṅḡa kaldı gūyā bu ma‘nī nihān
ki cīn kişveridür yana bir cihān

yigitlik aṅḡa sözge birdi sitāb
cevābıda min eylemen iẓtırāb

22 eger nāmesin ol yazıptur irig
velī min iriglikke urman ilig

ger ol kılsa dārā kibi yārliḡ
sözige kılur min ḡarīdārliḡ

23 ḡayālī eger mundın efzūn ise
bitik içre yazḡan kibi söz dise

2700 temennāsıda bolmasa i‘tidāl
işim yok turur ḡayr_ı kīn ücidāl

24 dimen tanıṅ sarı ‘azm eylegüm
kayu yirde kim dise rezm eylegüm

velī kilse başıḡa tartıp cirik
kirip şehime çıkmegümdür işik

25 sipehdin yapıp çarḡ_ı gerdūḡa gerd
çıķıp rû_be_rû eylegümdür neberd

sikender cenābıḡa eylep nüzûl
ol üç mülk s̄ahı sözün üç resûl

26 2705 bu düstūr ile ibtidā kıldılar
tüketgünçe bir bir edā kıldılar

ni şehirler ki kildiler allıḡa bat
alarḡa kılıp asru köp iltifāt

P423a 27 niçe katla s̄ahāne meclis tüzüp
mey ü rûd birle ṡarab körgüzüp

niçe mey bile köḡli ‘işret_fezāy
ol üç mülk başıda fikret_nümāy

R380b 1 ṡarab bezmide ‘ays olup pīsesi
velī köḡlige ‘azm endīsesi

// 2697 yazıptur: S, B, F’te yazıpdur // 2698 yārliḡ: S, B,
LG, F’te yārliḡ / ḡarīdārliḡ: S, B, LG, F’te ḡarīdārliḡ //
2705 düstūr: P’te düşvār // 2706 ni: LG’ta ne // 2708 bezmide:
S’de bābıda //

- 2710 velîkin cû yakîn yitip irdi kış
cirik şâhlar kış küni cikmemis
- 2 cû kışlak işi könglide irdi cezm
karâbâğ_i errân sarı kıldı ‘azm
- ayakçı unut bir dem endişeni
ayak içre kılğıl nigûn şîseni
- 3 demî salmağıl şîşe dik yüzge cîn
ki ‘azm eylegüm hind ü kesmîr ü cîn
- mugannî digil hindüyî rîhte
anğa sihr_i kesmîrî âmihte
- 4 2715 min içkende cînî ayağını alıp
digil şavt allımda cînî çalıp
- nevâyî somur bâde_i cân_fezây
ki kalmış ni mellûv ni hâkân ni rây
- 5 bu mahî_yi haţ devr_i sâğardadur
alardın dime söz sikenderdedür
- yok iskender_i ‘âlem_ârâda baḡ
irür belki hiżr u mesîḡada baḡ

XXXII

(4) kış ta‘rîfide kim tünd yili köngli ḡasretlik ‘ussâk savuḡ
âhidin nişâne körgüzür ve savuḡ zemherîri içi otluḡ bî_diller
kâfûr_bâr nefesidin fesâne aytur ve tahta muzı (7) kim mermer
tasıdın dem urar ve çapḡunı dūr_bâşı kim cihânnı bernem ve bu
faşlda felek_vesâḡ öy kim ḡuyas dik şu‘ledin belki şu‘le dik
bâdedin rûşen bolḡay ve encümen bir (8) ḡuyas yüzlüḡ bahâr
nâz_perver ü gül_‘izâridin ḡülşen

- F424b 8 kirek bezm ara ot u mey bolsa dey
mey andaḡ ki ot ot anıḡ dik ki mey
- B242b 9 2720 anıḡ maḡkalı şîre tezyîn kilip
munuḡ şîresi maḡkal_âyîn kilip
- munuḡ yüzide mey baḡı la‘l_i nâb
icinde anıḡ bordaḡan baḡ kebâb

// 2711. beyitin 2. mısraı S’de yok // 2712 ayak: LG, F’te
ayaḡ // 2715 şavt: B’da şûret // 2716 ni...ni...ni: LG’ta
ne...ne...ne // XXXII ḡasretlik: B’da ḡasretliḡ / otluḡ: B’da
otluḡ /

- 10 anıñ su'lesi öyni gülşen kılıp
munuñ lem'ası közni rüşen kılıp
anı yandurup dem_be_dem dil_keşī
munı her dem aylandurup meh_vesī
- 11 anğa derd ornığa tervih_i 'ūd
bu salıp dimāğ içre her laḥza dūd
- 2725 anıñ ahkeri kân_ı gevher bolup
munuñ la'li bir pâre ahker bolup
- 12 velī bezm yüz başlıq aq öy ara
aq öy taşı tün müşki birle qara
- 6226a velī müşk üze ebr_i kâfūr_biz
cihân üzre yek_dest kâfūr_riz
- 13 aq öyge işik rüst tünğlük dağı
bolup gür ki öy devriğa tüg dağı
muğanniler eylep nevā_sāzlıq
me'āşirler eylep ser_endāzlıq
- 14 2730 ni mey ilni her şūn bir nāz ile
yitip ğamze_i nāvek_endāz ile
köngülde biridin nihānī ğamī
hayālī bile özge bir 'ālemi
- 15 cū mey anı bī_ihtiyār itmeyin
ol endūhını āşikār itmeyin
- LG239b velī cūn kılıp bāde tārāc_ı hūs
bolup utrudin mäh_ves bāde_nūs
- 16 muñğa dem_be_dem ol kadeḥ acıqı
kadeḥ dik salıp acıqı acıqı yığı
- 2735 ni bakmay anğa 'ömridin behresi
ni bakmaqqa anıñ sarı zenresi
- 17 kilip nāgeh ol şūn_ı rāy anğa
kadeḥ tutsa yüz nāz ile dāy anğa
icip bādeni qoysa allığa baş
qıyametkaca baş kötermese qas

// 2728 nevā_sāzlıq: S, B, LG'ta nevā_sāzlık / ser_endāzlıq:
S, B, LG'ta ser_endāzlık // 2730 ni: LG'ta ne // 2735
ni...ni: LG'ta ne...ne //

- 18 ger olsa dime merg sanı anı 173
hayâtî digil cāvidānî anı
- özidin kitip 'āsık_ı mey_perest
yıkıldı cū her kimse bir yirde mest
- 19 2740 şabūnî çağı köz acıp mäh_ves
humār itkeli ref' olup cūr'a_kes
- yana bakıban şem' ü meclis tüzüp
yetimāne köp şiveler körgüzüp
- 20 közi 'ayn_ı mahmūrluğ icre mest
mey_i la'lidin mestler mey_perest
- kara börkin igri koyup başığa
yitip bir kırağı kara kaşığa
- 21 kuzı pōstīn icre pinhān bolup
hamel burcıda mihr raḥşan bolup
- 2745 kıyās itmeyin devr_i leyl ü nehār
anıñ dik kıs icre munuñ dik bahār
- 22 bu hey'et bile 'āsıkı başığa
kilip nāz ile oturup kaşığa
- kulağın tutup tartıp uyğatqalı
köz açkan tümen nāz okın atqalı
- 23 mesīhā_ves el_kışşa yüz dem tüzüp
kice andak öltürgenin tirgüzüp
- cū 'āsıqqa ol rûḥ itip iltifāt
mesīḥ ilgidin tapıp āb_ı hayāt
- 24 2750 mesīhî demidin anıñ cān tapıp
huşuşā yana āb_ı hayvān tapıp
- P423b iki cūr'adin eyle mestān bolup
ki bezm ehliğa ḥarfı destān bolup
- 25 dime mest mecnūn_ı bî_hāl di
cūnūn icre āsūfte_aḥvāl di
- ḥarāret cū gālīb bolup bādedin
cūnūn artıban ol perî_zādedin
- 26 kılıp vehm kim 'ışk_ı dīvāne_sāz
ānga kılmagay nā_geh ifsā_yı rāz

// 2742 mahmūrluğ: LG, F'te mahmūrluğ // 2747 uyğatqalı: P'te uyğatqalı //

- 2755 kopup dağı öydin çıkıp taşkarı
ürup tilbeler dik kadem her sarı
- 27 cihānnı körüp qar içinde nihān
körünüp közige yana bir cihān
- B243a meger tığidin şarşar andak isip
ki her yirge tigse bıcaq dik kisip
- R381a 1 sular muzdın andak bolup cāk_best
ki taş ursalar mümkün olmay şikest
- kuyas çeşmesi bir kadeh muz bolup
saçılğan barı katre yıldız bolup
- 2 2760 felek sebzeside kalıp yaşurun
nazarğa bolup zāhır olğanda tün
- körünmey kuyas pertevi nūrluk
barıp tab'ıdın dağı mahrūrluk
- 3 yil āsibidin halk yüz bağlaban
nefesniñ tefi sūşe muz bağlaban
- urup kuş özin otka dīvāne dik
veyā sem'_i sūzānğa pervāne dik
- 4 digil dūddın şu'le dām itti fāş
şererlerdin oldı añğa dāne_pās
- 2765 tolun ayğa kök bolğuça yüz toñgup
felek bañrı yili dağı muz toñgup
- 5 imes aq bulut carh cevfade toz
ki andın sınıp tüşti bir pāre muz
- cü dey hānı yil haylıdın ün salıp
cemen kişveri sarı çapkun salıp
- 6 cemen haylını eyle tālān itip
ki bastın ayağını 'üryān itip
- kılıp özlerin örtemek mültemes
ser_ā_ser otun bolmaq eylep heves
- 7 2770 gümān eyleben şu'le körgeç tezerv
kılıp devride larze şimsād u serv

// 2767 hānı: B'da cānı // 2768 cemen: B, LG, F'te şecer //

- bolup mamuğ u tūğ ara il nihān
hem ol nev' kim kākum içre cihān
- F425a 8 yapıp il kulağların ikki ketif
koyunlarda kollar bolup mu'tekif
- kişi kim kılıp hayye nezzāresi
gümān eylebensiyeh ip pāresi
- 9 barıp zehri vū urmayın tāb u pīc
anıñ zehrin eylep hevā zenri hīc
- 2775 ot üstide meh_veşler eylep hücūm
kuyas tigreside nicūk kim nücūm
- 10 cū sarğartıp ilni nesīm_i şabā
bolup ol samanlarğa ot kehrübā
- S226b nesīm eylegec berg sarı sitāb
kılıp barça sīm_ābnı sīm_nāb
- 11 balıqlar bolup dey nehengige kūt
tañ irmes nehengi ki kūt itse hūt
- cū behmen sipāhı tüzüp encūmen
yir isfendiyārın kılıp rüy_ten
- 12 2780 bu isfendiyār eylebencūn sitiz
salıp 'ālem ehli ara rüste_hiz
- savuğ siddetidin ki közler katıp
ağa kavs her dem belārek atıp
- 13 nazarğa kilip bü'l_aceb 'ālemī
havādiş yilidin cihān derhemī
- B243b, ol āsūfte nezzāre kılğac bu hāl
kılıp dey sipāhı anı pāy_māl
- 14 ol öydin çıkarğa cihet körmeyin
be_cüz kaytmak maşlahat körmeyin
- 2785 kirip bezm 'anber_siriştī tapıp
kaçıp ol tamuğdın behistī tapıp
- 15 ağa hūr_zādī tutup kevserī
ki ol su urup cānığa āzerī

// 2773 siyeh: F'te anı // 2776 n._i şabā: B'da n._i hevā /
samanlarğa: S'de semenlerğa //

- cü bir rıtl nûs eyleben mest olup
ki sâkî ayağıda ol pā_best olup
- 16 başı kim bolup yār ayağığa pest
yitip carh_ı gerdūnga andın sikest
- kayu kimse kim tapsa mundak murād
okusun yaman köz üçün in_yükād
- 17 2790 nice encümen cennet_āsārdur
tamuğdur eger kimse bî_yārdur

XXXIII

(17) mecnûn hikāyeti kim kış küniniñ uzun karanğı tûni leyli
müski (18) isin yilge revānidnistismām kılıp gām urar irdi
kim baht (19) meşşası ol ser_riste_i murādını ilige birdi

- 18 isittim ki mecnûn_ı sūrīde_hāl
ki dest üre sâyır idi māl .Usal
- 19 tek ü tāt irdi kış u yaz aṅga
kış u yaz irdi tek ü tāt aṅga
- 20 cü yaz olsa vādī tamuğdın nişān
ki hürsīd olur irdi ātes_fesān
- aṅga vāye irmes idi sāyei
ki tapmas idi sāyedin vāyei
- 21 2795 ve ger kış havāsı tōküp zemherir
ki berd eyler irdi baḳamni zerir
- hem itmes idi ‘azm mesken sarı
ısınmak üçün meyl külhen sarı
- P424a 22 barı meyli ol yan ki leyli idi
kayan leyli ol sarı meyli idi
- haberher kayan tapsa mahbûbıdın
çikip nālē cān_ı pür_āsûbıdın
- 23 urar irdi yil dik anıñ sarı gām
şabā gül sarı eylegen dik hırām
- 2800 meger bir kış irmiş be_gāyet savuk
anı pūye leyliğa kılmış yavuk

// XXXIII tûni leyli zülfiniñ müski: B'da tüniniñ miski /
ilige: B, P'te ilgige //

- 24 dimāğığa birmiş şabā yār isin
 anınđ dik ki bülbulğa gül_zār isin
- bu hāletde gūyā kara tūn imiş
 anınđ allıdın yil ü capkun imiş
- 25 nigārıdın ol is ki tapıp mesām
 yumup kóz urar ırmış ol sarı gām
- yitişken zamān yar öyi kasiğa
 hemānā urunmus isik basiğa
- B244a 26 2805 acılğac işik öyge kirmiş yörüp
 meger öyge kirmek budur baş urup
- kóz acıp körer öyde leylī imiş
 kara tünde rüşen sūheylī imiş
- 27 salur hayret ü şevk cāniğa tāb
 kılıp bī_tahammüllük anı harāb
- B244b koyup leylī allıda tofrağğa yüz
 yumar soñra kevneyndin ikki kóz
- R381b 1 anı hücrede leylī eylep nihān
 ki feh̄m itmegeyler ili nā_gehān
- 2810 kişi hūs terkide bu nev' kām
 tapıp istese hūs bolsun harām
- 2 irür 'ışk ara beyle u'cūbeler
 ki bī_'ışk bilmes bu manşūbeler
- nevāyığa yā rab qarīb it anı
 qarīb ittiñg irse naşib it anı

XXXIV

(3) hikmet: iskenderning aristōdın su'ālı ol bābda kim şitā faşlı bürüdet keşretidin ve yağın şiddetidin mūcib_i perisānlık ve bā'is_i bī_sāmānlık durur (4) halk aña neyüçün rāğib ve tab' aña nige talib durur ve hakīm cevābıga ağız acmak ve hikmet şehābıdın dūr saçmak

- 5 yana katla dārā_yı deryā_nevāl
 didi k'ey hakīm_i mesihā_mişāl

// XXXIV keşretidin ve yağın: P'te yok / cevābıga: F'te cevābğa // 2813 k'ey: LĞ'ta ki //

sitā faşlıda köp su‘ûbet durur
ki ‘insānğa andın ‘ukûbet durur

- 6 2815 biri yil ki ilni kılur derd_nāk
biri berd_i müfriṭ ki eyler helāk

yana zemherîr u uzun tün dağı
koşulsa yil ü qar u capkun dağı

- 7 felek yirge bu nev‘ olur fitne_rîz
ki andın kirek ṭab‘ kılğay gürîz

S227a nidin kışka köprek durur tālîb il
anğa yazdın artuḵ bolur rāğîb il

- 8 munuḡ vaḡsetiğa cū bar ittılā‘
hirāsān kirek irdi mundaḡ ṭibā‘

2820 didi hikmet_āyîn_i aḡter_sinās
ki bu iske bar özge yaḡlıḡ kıyās

- 9 cū kıs ṭab‘ı bārid dağı raṭb irür
ḡired munda bu nev‘ ruḡṣat birür

ki ṭab‘ içre salur.şabî vü sebāb
ḡarāret bile yebsdin izṭırāb

F425b 10 cū yûbs ü ḡarāret bolur müştā‘il
anı barid ü raṭb iter mu‘tedil

yana cün şebāb u küḡûlet dağı
irür ilge ‘ays u ferāğat cağı

- 11 2825 bilür il kaside muḡarrer durur
ki bu kışda ḡosraḵ müyesser durur

LG240b ki ger kündüzi bolsa qar u yaḡın
bilür il ḡanîmet ferāğat caḡın

- 12 tereddüdṭka cün boldı māni‘ hevā
ferāğat kılur ṭab‘ kāmın revā

irür kiçesi dağı cün kim ṭavîl
bu dağı ferāğatṭka kildi delîl

- 13 ki ḡuccet münāsib durur ötse sām
ki tapḡay sükün uyḡu birle ‘avām

// 2822 şabî: LG, F‘te şabā // 2827 tereddüdṭka: B, P‘te
tereddüdḡa //

- 2830 anğa tigrü kim bolğay uykuğa çağ
ruṭūbet kılıp kesb_i meydin dimāğ
- 14 bolup uykuğa vaktıda rağbeti
bedenniñ budur mûcib_i şihḥatı
cū ol uykudin ṭab' mesrūr irür
zamān dağı bar olca maqdūr irür
- 15 yana ḥirfet ehli tutup kūṣeī
ma'āṣı üçün istese tūseī
uzun tünde uykudin olğac amān
irür kesbidin vaktı mûmted zamān
- 16 2835 yana 'ilm taḥṣīli eyler kisi
eger istese rûṣd tapqay işi
işidin anğa ḥāṣıl olmas ferāğ
yimey köp kiçe dūd_i cerāğ
- 17 iki basta yansa cerāğı anıñ
tün ortası tıñay dimāğı anıñ
yana ehl_i ḥak kim koyup ḥūr u ḥ'āb
kılurlar 'ibādetka cehd ü şitāb
- 18 ḥalāyık közidin irürler nihān
ki revnaklık olmas alarsız cihān
- 2840 kara tünler ol ḥayl ṭā'at iter
ki 'ālemğa andın yaruğluğ yiter
- P424b 19 pes ol tün nice kim tapar imtidād
yaruğluğkadur mûcib_i izdiyād
bu kim serḥ taptı nice nev' iş
müyesser durur 'ālem ehliğa kış
- 20 bu kim dehr ili kışnı eyler ṭaleb
irür anı isterge munça sebeb
- B245a diğec sözni dānā_yı bisyār_dān
didi āferīn ḥusrev_i kār_dān

// 2835 taḥṣīli: LG'ta taḥṣīl // 2840 yaruğluğ: S, B'da
yaruğluğ //

XXXV

(21) iskenderning cihān_gīrlık müdde'ası bile 'azm itip
 horosānğa yitip herāt şāneha'llāhū 'ani'l_āfeti ve'l
 belıyyātnı binā kılip māveraū'n_nehrni semerkand_ı bī_mānend
 (22) tarhın salıp kesmīr sarı müteveccih bolğanı ve
 kesmīriler sihrī def'ığa müsī kibi yed_i beyza körgüzüp
 sihr_āyın kal'aların mu'cize birle bozup mellüvning dağı
 bozulup (23) tılsım qorğanığa 'azm itkeni ve iskenderning
 kesmīr sehriğa yitkeni

23 2845 müverrih ki serh itti bu mācerā
 bu yanglıq bolur sözge destān_serā

24 ki cün kıldı kışlaq 'azmığa şāh
 karabāq_ı errānnı ārām_gāh
 cihān_gīrlık irdi endīşesi
 bu tedbīr irdi tūn ü kün pīsesi

25 tüzüp hikmet ehli bile encūmen
 bolur irdi bu emrde rāy_zen

hayālida dāyim bu tedbīr idi
 hayālī nūmū_dār_ı taqdīr idi

26 2850 bu endīşedin hāşıl olğac ferāq
 sipen ziynetin eyler irdi yaraq

birip kavm u haylığa dil_dārliq
 tiler irdi haqdın meded_kārliq

27 cū ref' olsa irdi anğa barça kayd
 bolup rākib eyler idi 'azm_ı sayd

ferāqat cağı sayd olup pīsesi
 metāfı aras rūdiniq bīsesi

R382a 1 bu irdi işi tā ki gerdān_sipihr
 hamel cilve_gāhığa yitkürdi mihr

2855 kuyas husrevi cünki tapıp şeref
 sipen tarttı sebzedin her taraf

2 urup sāh hūrsid_veş bār_gāh
 cikip dest üze sebze yanglıq sipāh

// XXXV m. bolğanı: B'da m. olğanı / kal'aların: F'te
 kal'alarnı / mu'cize birle: F'te mu'cizat bile // 2851
 dil_dārliq: S, LG'ta dil_dārliq / meded_kārliq: S, B, LG'ta
 meded_kārliq //

- tapıp sa'd_sā'at kühen_ṭākdin
sa'ādet bile çıktı kışlakdin
- 3 kılıp 'azm koydı sipāhānğa yüz
ötüp andın urdı ḥorāsānğa yüz
- munğa yitküçe barca īrān_zemīn
bolup irdi ḥūkmığa zir_nıgın
- 4 2860 ḥorāsān havāsıda taptı nesāṭ
mizāciğa yüzlendi köp inbisāṭ
- 8227b kim ol kışveri irdi bī_ḥad vasī'
yiri özge iklīmlerdin refī'
- 5 mesāḥat kılıp barca eṭrāfını
niçük kim kirek tapıp evṣāfını
- kazāsıda köp cesme vü rūd bar
barı yup köngül közgüsidin ḡubār
- 6 yana baḥr yanglıḡ uluḡ tört rūd
ki kök ṭākiğa şavtı tartıp sürūd
- 2865 özi cünkü cennet_nümū_dār olup
sular daḡı cennetka enhār olup
- 7 alardın didiler birin ḥīrmend
ki her kaṭresi ref' itip yüz gezend
- ki enhārıdın mülk_i zābilsitan
bolup zībū ziynet ara ḡülsitān
- 8 şafā icre közge birip ḥīrelilik
hem ol mülkdin ref' itip tīrelilik
- yaruk eyle kim mihr_i ḡitī_firūz
bu ma'nīdin atı kilip nīm_rūz
- LG241a 9 2870 bu kışverde her bir gedā ḥātemī
daḡı her sipāhī kilip rüstemi
- yana bir alardın derencer suyu
menāfi'de ol nev' kim zer suyu
- 10 kayu rez şarāben ṭahūrādur ol
kiçe kündüz āsām_i ḥavvrādur ol

// 2864 uluḡ: LG'ta uluḡ // 2866 birin: S'de biri // 2868
ḥīrelilik: LG'ta ḥīrelilik / tīrelilik: S, LG'ta tīrelilik //

- ki enhārı ābād itip mülk_i belh
ki andın durur haşmniñg ‘aysı telh
- 11 hem ol belh kim kıldı hūseng şah
cihāndın gūzīn eyleben taht_gān
- F426a 2875 makām_i berāhīm_i edhem kilip
ki gerdişiçarh_i a‘zam kilip
- 12 yana bir dağı kıldı murğ_āb_i rūd
ki şānıda kevşerdin oldı dūrūd
- alıp zahmet_i cism ü renc_i revān
hired aytıban anı genc_i nihān
- 13 bolup andın ābād māhān u merv
ki kostur tezerv anda es‘ār serv
- B 245b perī vesleridin bolup behre_mend
kilip taht_i tehmūres div_bend
- 14 2880 bolup songra sencerga ārām_gān
ki kūs körmey ol nev‘ bu dām_gān
- yana bir anga hūccerān rūd olup
kim ol rud hayvān suydın tolup
- 15 yiri rif‘at icre felekdin nisān
budur anda ol nev‘ kim kenkesān
- uşak tasları ahter_i tīb_nāk
letāfet ara eyle kim dürr_i pāk
- 16 suyı hāşşiyetde zülāl_i hayāt
tapıp andın içken ölümdin necāt
- 2885 kırığıda her gül_bün_i ahzeri
bekā icre bir hıżr_i peygamberi
- 17 felek ves yiriniñg fezāsı dağı
kilip cennet_āsā hevāsı dağı
- P425a velī bu şıfat nehr_i kevşer_misāl
ki andın cihān kāmı tapıp zülāl
- 18 suyı kum u dest icre şāyi‘ bolup
barıp anca kim barca zāyi‘ bolup

- horāsānnı cūn seh mesāhat kılıp
nicūk kim kirek tört nehrin bilip
- 19 2890 didi kim bu yirdür cinān gūlsenı
pesend eyleben hātır_ı rüşeni
velī cūnki manzūrı olğac bu nehr
yasap anda bir cennet_āşār şehr
- 20 cū mezkūr itip ehl_i dāniş her at
pesend evlemey hātır_ı cūz herāt
cū bu lafzğa iltifāt eyleben
hem ol şehr atın herāt eyleben
- 21 herāt oldı elkāb_ı iskenderī
didiler ‘avām anı līkin herī
- 2895 cū törtünci iklīm idi mevki‘i
pes oldı kuyas sāhib_ı tāli‘i
- 22 kevākibge kim yitti taksīm irūr
cihān mūki hem yitti iklīm irūr
anğa kim vasat mihr_i rahşān kilip
munğa līk mülk_i horāsān kilip
- 23 horāsān bedendür herī cān anğa
herī cān bedendür horāsān anğa
cū ki bolğay sipihr üzre mihr
yaruk mihr nūrıdın olğay sipihr
- 24 2900 anğa bolmasun mihr yaŋlıg zevāl
sipihr itmesün halkın āşūfte_ñāl
cū sa‘y eyleben kıldı dārā_yı dehr
binā beyle kisverde bu nev‘ şehr
- 25 kılur irdi menzil_be_menzil mūrūr
anğaca ki ceyhūndın itti ‘ubūr
yana kisverī kördi firdevs_ves
havā vū suyu mīsl_i firdevs h‘es
- 26 letāfet ara ravzadın behr anğa
velī ism olup māverāū‘n_nehr anğa

// 2890 didi: LG’ta diben // 2895 törtünci: R’da törtünc //
2896 kevākibge: LG’ta kevākibğa // 2902 mūrūr: LG’ta ‘ubūr /
‘ubūr: LG’ta mūrūr //

- 2905 nidin kim iki nehr arası kilip
yakın yüz yığaça fezası kilip
- 27 akıp hadd_1 sarkide seyhün suyu
barıp hadd_1 garbide ceyhün suyu
- yoğ ol kim anğa bu iki rûd u bes
on on biş su her niçük kim aras
- R382b 1 bolup her biridin cüdâ nehrier
ki her nehri âbâd itip şehirler
- velîkin bu rûdî ki dirler kühek
ki yoğ ravzanıng nehri irkenge sek
- 2 2910 ki içkeç tüvânâ bolup nâ_tüvân
güzer eyleben 'ömr yaŋlıg revân
- S228a ki andın ni bir şehir âbâd olup
ni ma'müresidin birev sâd olup
- 3 egerçi letâfetde resk_i furât
bolup barça zâyi' niçük kim hayât
- sikender çü bu mülk_i dil_keş körüp
fezâ vü havâsın irem_ves körüp
- 4 huşûşâ kühek rûdı kim nehr_i nîl
imes anca ni nîl kim selsebîl
- 2915 yana tîngridin beyle tuttı ümîd
ki ol nîl üçün mışrî itkey pedîd
- 5 kılıp hikmet ehli bile güft ü güy
itip şehir üçün yahşî yir cüst ü cüy
- hem ol püsteî kim kühek taptı ism
ni püste cihân genci üzre tılsım
- 6 usak tas anğa la'1 ü incü kibi
yaşıl sebzesi çarh_1 mînû kibi
- ki mensûb irür anğa kühek suyu
nidin kim irür cārî andın koyı
- LG241b 7 2920 hem ol töpe allındın andak akar
ki 'asıq yas u eskidür kim bakar

// 2911 ni...ni: LG'ta ne...ne // 2917 ni: LG'ta ne //

- B246a aning̃ yanıda sehr kıldı binā
ki olturmasun anğa gerd_i fenā
- 8 sikender atadı semerkand anı
semerkand_i firdevs_mānend anı

anı cūn tüketti kılıp ihtimām
revān kıldı keşmīr sarı hīrām
- 9 kisip deştning̃ rāh u bī_rāhını
anğa salğuca sāye_i cāhını
- 2925 biyik himmet ü baht_i bīdārıdın
besī mülk feth oldu her sarıdın
- 10 cū keşmīr haddığa koydı ayağ
pedīd oldu bir carh_peyvend tağ

kögertip kamer ‘ārızın hāresi
salıp bōrkni yirge nezzāresi
- 11 felekke digin eyle rahsende tas
ki perdaht kılğaylar eylep tırās

iki cānibi her bir andak yırak
ki kaṭ‘ığa ‘azm itmegen yahsırak
- 12 2930 bu yaṅlığ biyik tağ aning̃ dik ki kāf
bolup carhdın yirge tigrü şikāf

bolup āsikārā arasıda yol
velī ikki yalman kaya ikki kol
- 13 bu yol kim anğa tağ olup her sarı
kilip ‘arzi tahmīn bile yüz qarı
- F426b anı ehl_i keşmīr der_bend itip
ki tağnı bir birge peyvend itip
- 14 yüz illig qarı evc_i rif‘at anğa
yana munca dağı zahāmet anğa
- 2935 aning̃ dik koyup kec bile hāre tas
ki yirdin bolup kökke yek_pāre tas
- 15 timürdin yasap anda dervāzei
felek tākıdın tākı endāzei
- P425b bu dervāzeni eyle rüst eyleben
kim ol ikki cüzvin dūrüst eyleben

- 16 kəparıp kiserdin müdārā bile
 kemer_gāhiğa tigrü hāra bile

 yasap üstide burc u bārū dağı
 ‘adū def‘in itmekke kūsīs cağı
- 17 2940 dimey kimse der_bend ü bārū anı
 taşavvur kılıp ‘aql cādu anı

 içinde iki mîng kisi cāre_sāz
 barı hile_perdāz u efsūn_tirāz
- 18 ki der_bend_i ‘ālī_nümū_dārıdın
 yakın kilmegey kimse mîng karıdın

 kişi kim kadem koyğay ol yan nünüst
 ayağı anıng bolğay ol nev‘ süst
- 19 ki tapmay taharrükniñ imkânını
 yaman varṭada körgey öz cānını
- 2945 tekāver dağı kılsa ol yan şitāb
 ayağıdın itkey tüvān birle tāb
- 20 sipeh cün bu yirge yitip lāl olup
 taḥayyürdin āsūfte_aḥvāl olup

 seh allıda kaytıp ‘ıyān ittiler
 ni kim bolmis irdi beyān ittiler
- 21 seh itmey bu sözlerge hiç iltifāt
 aristō bile yitti ol yirge bat

 inanmay yaraķın nümāyis bile
 yakın eyledi āzmāyis bile
- 22 2950 didi kim bu nīreng_i kesmirdür
 fūsūn_ger isi mekr ü tezvirdür

 kirek kılmak andak anıng cāresi
 ki bolğay nigūn burc ile bāresi
- 23 cirikni tüşürdi kiyinrek yanıp
 yörüp hıfz üçün devriğa aylanıp

 cū köngli bolup cem‘ eylep hırām
 tüşüp bār_gāh icre tuttı makām

- 24 bar irdi cenābıda biş yüz hākīm
alardın onı kiçe kündüz nedīm
- 2955 felātūn aristō belinās hem
yana arşimides seminās hem
- 25 kileymūn u vālīs u fūrfūrñūs
ki sokrāt u hermes kibi hāk_būs
- barın hāzır itti tüzüp encūmen
didi encūmen_sāz lesker_şiken
- 26 ki bu iş ki efsūn_ı keşmīr irūr
anı def‘ iterge ni tedbīr irūr
- revān hikmet ehli söz āgāz itip
tilin sehğa barı du‘ā_sāz itip
- 27 2960 didiler ki sehğa bu isdin ni ğam
bu iş dimeli bolsa yüz munca hem
- S228b bu der_bend eger carh_ı gerdān irūr
‘ilācı anıñ bizge āsān irūr
- R383a 1 seh ikbālını tıñrı itsūn füzūn
ki ikbālı ger bizgedūr reh_nūmūn
- B246b bu nirenglerğa şikest eyleli
biyik bāresin yirge pest eyleli
- 2 ni kılğay nice cūkī_i sihr_sāz
biri mūhre_dūzd ü biri hokğa_bāz
- 2965 ki hikmet ili anı def‘ itmegey
ileyidin ni kılğanları kitmegey
- 3 bu dānis_ver il kim irūr rehbering
qayū rehbering bande vū cākering
- bilikdin irūr her biri bir cinān
cihān hikmeti her biride nihān
- 4 felātūnğa yüzlendi ol yirge iş
ki cūkidin olğay anğa serzenis

// 2958 ni: LG'ta ne // 2959 sehğa: LG'ta sehğa // 2960 sehğa:
LG'ta sehğa / ni: LG'ta ne // 2963 eyleli: B'da eyledi /
eyleli: B'da eyledi // 2964 ni: LG'ta ne // 2965 ni: LG'ta
ne //

- ariştō nige yirdin olmas ‘adem
ki körgey füsün_gerdin efsün dem
- LG242a 5 2970 köp olsa füsün_sāzı keşmirning
birimiz biziñg bes alar bolsa miñg
- niçe bolsa çupcuqqa cādū laqab
köpidin kılur şayd_ger köp tarab
- 6 şeh er ikki kün bolsa ārām_cüy
üçünc olsun a‘dāsıdın kām_cüy
- kılıp hikmet āyiniğa ilticā
bozalı alar sihrini cā_be_cā
- 7 sikender bu sözdin tarab_gin bolup
sözi ehl_i hikmetka taḥsın bolup
- 2975 barı emrdin didi ma‘zūl olunğ
barıp bu işiñgizge meşğul olunğ
- 8 alar koptı şehni du‘ā eyleben
ni kim kāmı irdi revā eyleben
- sikender kopup koydı halvetka yüz
alar koydılar barca hikmetka yüz
- 9 bolup encüm ahvālīga reh_sinās
ṭabī‘atların dağı eylep kıyās
- niçe kūre vü demni der_kār itip
filizzātdın bir nümū_dār itip
- 10 2980 kılıp mezc sīm_āb u kal‘ı vü rūy
nümū_dār kıldılar ol nev‘ gūy
- müdevver felekdin mişāli anıñg
felek_ves içi dağı ḥālī anıñg
- 11 içiniñg ḥalāsın melā kıldılar
edāvidin anı tola kıldılar
- müreккеb niçe nev‘ esyā kılıp
hem ol ḥokka icre müheyyā kılıp

- 12 iki nukbe içre fetīle aṅga
kılıp zāhir ol tavr hīle aṅga
- 2985 kim ol gūynı haşm başı kibi
ğalaṭ eyledim ra'd taşı kibi
- 13 fetīlesiğa otnı cüst eyleben
koyup ra'd yanığa rüst eyleben
- anı aytıp ol sâde hārâ ara
havâdın tüşürgeyler a'dâ ara
- F426a 14 fetīle barurda köyüp ser_be_ser
yitip maḥfî esyâğa otdın eger
- cü yirge tigip rüst gūy_ı tılsım
niçe bâre bolğay aṅga şalb_ı cism
- 15 2990 usalgac şadâ cıkkay andın ğarīb
yana su'le vü rih ü dūd_ı 'acīb
- F427a Üni bozğay ol sihr esbâbını
otı açkay ol kal'aniñg bâbını
- 16 kara eylegey dudı sâhir yüzin
kararak hem ol fende mâhir yüzin
- isidin kim itse mu'aṭṭar mesâm
unutkay füsün 'ilmini ve's_selâm
- 17 cü zībâ tılsım olğac ârâste
hem ol nev' kim mäh_ı nâ_kâste
- 2995 bolup cem' ol hikmet_âyın gürün
felekdin füzün her birige sükün
- 18 koyup şäh_ı dārâ_fer allığa yüz
ni dārâ_fer iskender allığa yüz
- tılsım_ı nihänni 'ıyân kıldılar
nihân barça remzin beyân kıldılar
- 19 şeh ol turfa isdin besî şad olup
didi 'özürler haddın efzün kolup
- ki mundaḳ tılsımî ki sâz ittiñgiz
şurū'ida ni işke mevkûf siz

// 2984 tavr: S'de nev'// 2993 unutkay: R, S, LG'ta unutğay//
2996 ni: LG'ta ne //

- 20 3000 cü seh tab'ığa taptılar bu heves
didiler ki hükmünğga mevkûf u bes
kopup sâh u il icre ğavğâ tüşüp
ulusğa ol isdin 'alâlâ tüşüp
- 21 cü rākib olup kal'ağa kıldı meyl
ulus dağı yüzlendi andak ki seyl
yörüp allıda 'ālem āgehleri
rikābıda barı cihān sehleri
- 22 sipehning kınağığa cün yittiler
revān ra'd esdābı sāz ittiler
- B247a 3005 tılsım_ı girān_māyeni kiltürüp
hem ol ra'd yanığa tas dik kūrüp
- 23 cü dārūğa ot yitti tuttı nevā
kılurğa ulus miñnetiğa devā
barıp tüşti a'ğā arasığa cüst
'āzīm ün çıkardı tigip yirge rüst
- 24 digen tört is tuttı andı vücūd
şadā vü 'ufun is bile ot u dūd
şadā bātıl itti füsūnlarnı pāk
otı köydürüp kal'anı kıldı hāk
- 25 3010 füsūn_ger yüzün dūdı itti kara
isi koymadı nükte hātır arā
- B229a alar icre cün tüşti bu rüsta_hız
tapılmas idi cārei cüz güriz
- 26 kaçıp boldılar 'āzīm pāy_tant
anğa tigrü kim mellüvî tîre_baht
perîşānliġ u bî_nevāliġ bile
hem ol düddin yüz karalıġ bile
- 27 barur çağda miñg cādū_yı sebz_reng
velikin kilip barcası ehl_i zeng
- 3015 barıp anda kök karğa zāġi kilip
kitip tutı ammā kelāġi kilip

// 3013 perîşānliġ: LG'ta perîşānliġ / bî_nevāliġ: LG'ta
bî_nevāliġ / karalıġ: LG'ta karalıġ //

- R383b 1 nem ol gūy atılğac kacıp yek_oe_yek
meşeldür ki miñg karğaga bir kisek

cū mellüvğa 'arz ittiler hālnı
alar atқан ol turfa timsālnı

sikender isidin köterdi nısāp
öz anvālıǵa taptı yol iztirāp
- LG242b 3 3020 kavī anğladı anı özin za'īf
yakın bildi kim irmes irmis qarīf

hakīm allıda hīc cādū sözi
niçük kim sikender kasıda ozi

4 'adū alğanın bildi derbenoni
hem ol kal'a_i carh_mānenoni

yakın anğladı kim batā eylemiş
ki seh buyruǵıdın ibā eylemiş

5 özin taptı bī_berg ü hayrān besī
ilin hem vehim ü perisān besī

3025 tuta almadı mülki icre qarār
dağı tutmadı cāreī cüz firār

6 hem ol kal'a kim vaşfı ötti burun
tapa almadı andın özge orun

anınǵ naķbın acmaqqa eylep sitāb
hazāyin tasını anǵa bī_hisāb

7 besī bī_behā tuhfe barı nefis
ki tab' anı tapqay özige enis

cevānır füzūn hadd u mīkdārdın
semīm gevher ü la'l_i seh_vārdın

8 3030 evānī sīmīn ü zerrīn zurūf
ki 'āciz bolup ilge andın vukūf

hazāyinde kim her ni esyā idi
ki nev'i tuhaf ya hedāyā idi

// 3031 ni: LG'ta ne //

- 9 barın eyle kıldurdi korganğa naql
ki ihsāsıdın kaldı hayretke ‘aql
cū cem‘ eyledi kōnğlin ol hāldın
firār itti nā_farh_i iqbāldın
- 10 mekân eyledi ol kara tağ üze
anınğ dik ki kōnğay cıbin zāğ üze
- 3035 aṅğa boldı is beyle şūret_pegır
velī sâh_i cem_kadr dārâ_serır
- 11 hem ol dem ki atturdi korganğa gūy
ki der_bend kıldı yıķılmakka rūy
didi eylegey ‘azm korgan sarı
niçük kim yiti carh_i gerdān sarı
- P426b 12 velī birmedi ehl_i hikmet aṅğa
revān ‘azm kılmakka ruhşat aṅğa
ki kılmak bu kün ‘azm imes maşlahat
bu kün men‘ kılmakka budur cihet
- 13 3040 kim ol dūd ile is tükensün tamām
ki nokşān tapar ilge andın mesām
isitkeç bu söz dāver_i kahrāmān
sūkūn ihtiyār eyledi şād_mān
- 14 yanıp bār_gān sarı ‘azm eyledi
tarab birle āheng_i bezm eyledi
bilik ehlidin mecma‘ī sâz itip
kōp ihsān u taḥsīnler āğāz itip
- 15 kılip her birin_luṭfıdın behre_mend
‘atā birle ta‘zımdın ercemend
- 3045 cū mağribke attı ḥakīm_i sipihr
sikender tılsımı kibi gūy_i mıhr
- 16 kadeh birle tīb_i dimāğ ittiler
tarab birle meyl_i ferāğ ittiler
- B247b aṅğa tigrü kim germ boldı dimāğ
kopup uykudın istediler ferāğ

- 17 barıp ʃab'dın renc ü fersüdeliğ
 beden uykudın taptı asüdeliğ
- cū hürşid körgüzdi envārını
 sikender kibi actı ruhsārını
- 18 3050 sikender açıp cehre hürşid dik
 murād ehliğa şubḥ_ı ümmid dik
- cıkıp raḥş üze eyle kim rüstemi
 veyā ʃarḥ üze neyyir_i a'zemi
- 19 sipeh dağı tuş tısdın oldı revān
 eger hūd tüvānā ve ger nā_tüvān
- cū der_bandnıñ ağızığa yavusup
 niçe kün cirik öttiler cıprısup
- 20 kılıp köc_ber_köc ol yan hırām
 ki yitti hem ol şehr ilidin peyām
- 3055 resūlı yitip hıdmet itti pedīd
 bir ilgide nāme biride kilid
- 21 haṭın şehr ehli sevād eyleben
 anıñ hükmiğa inkiyād eyleben
- ki mellüvde bolğan zamān bu diyār
 yok irdi bu kullarğa hiç ihtiyār
- 22 ki kılğay idük hıdmet izhārını
 'ıyān eyleben küllük āsārını
- bu dem kim anı sevketing kıldı pest
 firār ihtiyār itti tapıp sikest
- 23 3060 niçe bandeliğ icre şermende biz
 ni kim bizge hükme eylesenğ bende biz
- yaruğ eyleseng mülk_i vīrānemiz
 fedādur saḡa māl ile cānımız
- 24 ve ger bizni isterge fermān irür
 barığa yüzüñg körmek ermān irür

// 3048 fersüdeliğ: B, LG'ta fersüdelik / āsüdeliğ: B, LG'ta
āsüdelik // 3052 tuşdın: P, LG'ta tustın // 3060 bendeliğ:
LG'ta bendelik / ni: LG'ta ne //

irür biz ni hüküm eylesenî müftahir
bu nâme cevâbıǵa biz muntazır

25 sikender okuǵac bititti mişāl
ki siz kilgeli bolmañg āsüfte_ñāl

3065 hem ol mülkünüzde ferāǵat kılınğ
mañǵa dip du‘ā hākka tātāt kılınğ

26 ki min hod kilür min sitāb eyleben
yiberdi bu yanglıǵ hitāb eyleben

yitüskünce bu nâme birle resül
özi daǵı sehr icre kıldı nüzül

27 yasap iridi mellüv tarab_hānei
tarab kilǵalı kāsır_ı sānānei

hem ol kāsır devride bir turfa bāǵ
añǵa her gül_i taze rüsen çerāǵ

R384a,
L6243

1 3070 bilik tākını carh_ı fersā kılıp
bu gülsen atın cennet_āsā kılıp

hem ol ravẓada boldı seh menzili
tüşüp sehr icinde sipeh mañmili

2 cü bu işni ma‘lüm itip hāş u ‘ām
barı cennet_āsāǵa eylep hırām

havāşşı körüp sāhdın iltifāt
tapıp her biri yangı bastın hayāt

3 ‘avām allıǵa ilticā eyleben
yıraktın cikip ün du‘ā eyleben

3075 seh eltāt ile barcasın sād itip
bozulǵan köñgüllerni ābād itip

4 kılıp hüküm kim il kılıp iztirāb
kişidin tama‘ kılmasun rişte_tāb

birev kim tama‘ riştesi kilǵusı
anınğ birle boǵzıdın asılǵusı

5 birip mülk ili līk māl_ı amān
ki andın tapıp behre yahşı yaman

ra‘iyyet bu birmekke hursend olup
sipāhi alurdın berūmend olup

- 6 3080 birevdin birevge yitişmey ğamī
kişidin kişi almayın dirhemī

sikender içip 'ays üçün cām_1 şāf.
kılur irdi keşmīr mülkin tavāf
- 7 ğarāyib körer irdi haddin füzūn
ki serhi aning sözi eyler uzun

bir ol cümledin cāmı irdi sigerf
tola meydin andaķ ki deryā_yı jerf
- 8 ki mellūv cū salıp çıkıp mülkini
kaçıp kaldı gūyā ki bir hāzini

3085 nice tuhfē gencidin aning alıp
cū ol kal'ağa 'azm itip bu kalıp
- 9 nem ol tuhfeler bir biridin ğarīb
hemānā sikenderge irmis naşib

alardın biri ol dirahsende cām
içinde tola bāde_i.la'1_fām
- P427a 10 ki her nice kim icse kem bolmayın
içe almayın kimse ham bolmayın
- B248a yazıp cām devride ta'rīfini
kılur çağda ol cām taşnīfini
- 11 3090 ki 'ālemni alğanda cemsīd şāh
kim ol husrevī irdi hikmet_penān

nice yıl yığıp hikmet ehlin tamām
tılısm ittiler sa'y itip ikki cām
- 12 birisin didi cām_1 gītī_nümāy
birisin didi cām_1 'isret_fezāy

cū gītī_nümā asru meşhūr irür
munı vaşf itey olca maqdūr irür
- 13 ki vaşfın tılısm eylegende hakīm
bu nev' eylemiş saz tab'_1 selīm

3095 ki mey cāzibi bolğay eczā anğa
tamām olmağay bāde aślā anğa

- 14 nice içseler bolğay ol leb_be_leb
zihi hös temäsä zihî hös_ţarab

egerci nice içse öksülmegey
velî igri hem bolsa tökülmegey
- 15 aning dik ki mey cezbi aning isi
ala almağay cezbi kılmay kişi

mey anda hem ol kün meger kalmağay
ki 'âlemde meydin eser kalmağay
- 16 3100 sikenderge cün rûzî ol cām olup
tüzüp meclis ü bāde_āsām olup

kılıp hikmet enli temäsä anı
iligidin demî koymay aşlā anı
- 17 bolup sehğa ol nev' 'isret_fezāy
ki yād eylemey cām_ı giti_nūmay

kitür sākî ol cām_ı yāqūt_gün
ki il ʿab'ida 'isret itkey füzün
- 18 nice bādesin içse kem bolmağay
mu'āsirğa andın elem bolmağay
- 3105 muğannî sūrūdî çıkar dil_nevāz
bolup ehl_ı kesmîr dik sıhr_sāz
- 19 eger nāme bes kılmak itseng heves
hem ol cām kem bolmayın kılma pes

nevāyî eger tapsang ol nev' cām
ni kim bādedin özge içseng harām
- 20 hitāb itke sin cām_ı bākî anı
velî tutsa gül_cenre sākî anı

XXXVI

(20) hakīm_i kāyināt_peyvend ve hālîk_ı bî_misî ü mānend
maşnū-ātı temäsäsi aning vücūdı (21) igbātığa nūccet_i kâtı
ve bürhān_ı sātı' iken bābda nükte sürmek ve ol zāyi'ning

bedāyī'i cihān kizmekde ve köprek müyesser irkenge hem delīl
kiltürmek ve sefer tarīkın (22) üç nev'de taksīm kılmak ol
sālik_i reh_neverd özlük bevādisin kaṭ' itip maḡsad harīmiḡa
muḡterem bolmak ikinci seyyāh_i cihān_gerd taleb menāzilide
bastın kadem kılip mürsid_i (23) kāmīl irşādı bile tekmīl
tapmak üçüncü husrev_i behrām_neberd sipāh_i encüm_‘aded
cikıp cihān mülkin almak

23 ezel şubḡı kim cikti fayyāz_i cū
barı āferīnişka naḡs_i vūcūd

8229b 24 3110 taḡarrük tapıp kıl_k_i taḡdīr anḡa
bolup kevn eskālī taṣvīr anḡa

cū ol ḡāmenı kıldı şūret_nigār
‘acāyib şuver boldı köp āşikār

LG243b 25 ‘aceb yok muṣavvir ise bir atı
kim ol cikti kevneyning şūreti

bu taṣvīr ara köp ḡarāyib durur
nihāyetsiz anda ‘acāyib durur

26 ki her ḡaysıḡa kim ki tedḡīk iter
muṣavvir kemālını taḡḡīk iter

3115 cū esyāda körse kişi şan‘atın
bilür şāni‘_i ḡayb_dān kudretin

27 ol u‘cūbelerde bolup ḡurde_bīn
anḡa ḡaḡ kemālıda artar yaḡın

kim olḡay ḡuyas sırrınıḡ mahremi
ki bir zerre maḡiyyetin ādemī

R384b 1 niçük kim kirek bilmek āsān imes
ni āsān imes belki imkān imes

velīkin kişi zāḡir itse taleb
cihān içre köptür ‘acībdin ‘aceb

2 3120 munı körmek olmas cihān kizmeyin
ta‘ab zehrin öz kāmıḡa izmeyin

B248b sefer zaḡmeti gerçi düsvār irür
tiḡiz ḡa‘rıḡa dürr_i seh_vār irür

// XXXVI muḡterem: R‘da maḡzen / bolmak: B‘da bolmaḡ/ bastın:
S, B‘da baṣdın / almak: P‘te açmak // 3116 bolup: LG‘ta bolur
// 3118 ni: LG‘ta ne //

- 3 kisi_ urşa bolğay mu gevherğa ceng
muñit icre çommay nicük kim neheng
- ketekde kalıp bordağan makiyān
ni ma'lūmı ucmağda sūd u ziyān
- 4 felek burcıda gark olup cürre_bāz
per ü bāl urar cün nisib ü firāz
- 3125 dimey sayd cāniğa yağma kılur
ki 'ālēmni yek_ser temāsā kılur
- 5 terāne çiker sāyır irkende rūd
cū tüzdi tarab birle cikmes sürūd
- vilāyet işin kilsalar kimge 'arz
biyikrek makāmī irūr tayy_ı arz
- 6 sefer kılmağan ademī hāmdur
savuğda tonğarğa kimge ārāmdur
- felek seyrdin pāye taptı bülend
sükün kıldı toñrağnı hār u neşend
- 7 3130 sefer kılmağanğa ni āgāhlık
ki ilge kılur hizr hem_rāhlık
- ni vākıf kisi öydin almay kadem
ki ni cān_fezādur tavāf_ı harem
- 8 hoş ol kim köngülge küsād isteben
kopup 'azm kılğay murād isteben
- P427b fenā taylesānını kılğay kefen
kefen bes anğa belki gerd_ı miñen
- 9 tecerrūd hırāmığa rāgıb bolup
tevekkül semendiğa rākib bolup
- 3135 serāb_ı fenā cūy_bārı anıñ
semūm_ı belā lāle_zārı anıñ
- 10 ayakdın başı sevk otı icre gark
itik puyede sigrip andak ki berk

// 3122. beyitteki mısralar B, P, LG'ta yer deñistirmiş.//
3123 ni: LG'ta ne / ucmağda: S, B'da ucmağğa; LG'ta ucmağta
//3126 tüzdi: R'da turdı // 3130 ni: LG'ta ne // 3131 ni:
LG'ta ne // 3136 ayakdın: S, B'da ayakdın; LG'ta ayağdın //

- teni çaykalıp köngli tãpâkidin
ol ot bas urup cismi hâşâkidin
- 11 kabarcuk kef_i pâyida her taraf
tola dürr_i maksûd ile ikki kef
- yarılğaç suyu dime her yan tamıp
tenâ ebridin dürr_i ğaltân tamıp
- 12 3140 dime dürr_i ğaltân ki hayvân suyu
ayağda tola her taraf cân suyu
- yaruğ kim tãbânnı kılıp cãklığ
yasap âb_i hayvân âkarğa ariğ
- 13 hıızır eylese pây_bûsın heves
ğaraz icmeki âb_i hayvân u bes
- ni bîm_i melâlet ni havf_i elem
bu yanglığ yitip kılsa tavf_i harem
- 14 ayâ mükrim ü hücre tayyâr anğa
keremdin imes birmemek bar anğa
- 3145 bu yanglığ ‘azîz ol ki mihmânı bar
kaçan mîzbân bolmay imkânı bar
- 15 bu yanglığ sefer kimge kim birse dest
niter halvet içre bolup pây_best
- sefer içre mundınbiyik yok makâm
ve ger kimsege dest birmes bu kâm
- 16 yaman irmes ol hem ki âzâdeî
miyân_bestai yolğa âmâdeî
- qadem tartqan halk ebvâbıdın
itek silkiben ‘âlem esbâbıdın
- 17 3150 bolup cüzvdânı enîsi anıñ
kitâbı refîk ü celîsi anıñ
- cihân ehlide cün vefâ körmeyin
cihândın dağı cüz belâ körmeyin

// 3140 ayağda: S, LG'ta ayağda // 3141 yaruğ: LG'ta yaruğ /
cãklığ: LG'ta cãklık / ariğ: LG'ta ariğ // 3143 ni...ni:
LG'ta ne...ne // 3144 ayâ: P'te iyâ // 3149 silkiben: S, B,
LG'ta silkken //

- 9230a 18 kılıp meyl 'ālem temāsāsıǵa
 fenā mülkiye faqr şahrāsıǵa
 kopup gām urup ferd ü ferzāne_vār
 kılıp dest kaṭ'ını dīvāne_vār
 19 salıp her niçük yirge kim yitse köz
 isitip yana barca il içre söz
 3155 körüp her meşakkatde hāşşıyyetī
 tapıp her mezelletde keyfıyyetī
 20 zülālī tilep könglining tābiǵa
 ṭabībī sorap derd_i nā_yābiǵa
 özin barca gayl içre tüz yitkürüp
 barı tüzler allıǵa yüz yitkürüp
 21 eger yitse ser_vakıtıǵa kāmili
 kuyas dik felek seyr rüşen velī
 koyup zerre dik seyr ü ser_peştelik
 itek çün tapıp almay andın ilik
 22 3160 anıñ hıdmetidin küşādī tapıp
 hudā ruzī itse murādī tapıp
 bu yañlıǵ sefer daǵı merǵūbdur
 bu hem bolmasa ol daǵı hūbour
 LB244a 23 ki tartıp sikender_meşellik sipāh
 bolurǵa yitti kişver ehliǵa sār
 B249a kayan kim 'azīmet kılıp feth itip
 kılıp her taraf meyl nuşret yitip
 24 bolup geh 'acem mülki teşhīr anǵa
 müsellemler bolup gār keşmīr anǵa
 3165 ğarāyib nihāyetdin efzūn körüp
 'acīb emr ğāyetdin efzūn körüp
 25 çü bir bir kılıp kām her dem anǵa
 bolup rub'_i meskūn müsellemler anǵa
 cihān mülkiye hükm_i sārī tapıp
 ou senliǵnı men_tā_be_mānī tapıp
 26 sefer içre her iste ehl_i reşād
 bu yañlıǵ küşād üzre tapıp küşād

saṅga daḡı bolsa küşādī heves
bu 'ālemde tapmaq murādī heves

- 27 3170 taleb yolıda kıl şitābendeliḡ
ki cūyendeḡa kıldı yābendeliḡ

XXXVII

(27) ikki refīk hikāyeti kim biri sayrdın kuyas sipihr
kısveride şāh bolḡan dik mülk (R385a_1) saltanatıḡa yitti ve
biri sükündin bir 'ālem ehliḡa leked_küb bolḡan dik
hāk_sārliḡ (2) hāşıl itmedi tofraḡdın kopup 'ālī maḡāmḡa
yitmedi

- 1 horāsānda bar irdi ikki refīk
bolup rıfḡ ile bir birige sefīk

- 2 havādis salıp işlerige şikest
ma'ās emride boldılar teng_dest

- 3 biri kılmayın terk_i mülk ü diyār
biri kıldı līkin sefer ihtiyār

mücāvirḡa devrān salıp zārliḡ
ulusdın körer irdi köp h'ārlik

- 4 3175 kirek ilge müflis körünse kalīl
kim anı kılor köp körünmek zelīl

irür az ki fīrūze bolmıs 'azīz
cū har_mühre köptür anı bir pesīz

- 5 misāfir seferḡa tapıp ihtişās
burun ḡod mezelletdin oldı ḡalās

körüp her dem emrī be_ḡāyet 'acīb
anı tartıban iltür irdi naşīb

- P429a 6 ki tüsti güzer_ḡāhı yūnān sarı
yitisti ölüḡ āb_ı hayvān sarı

- 3180 yiri kördi tofraḡı hikmet_sirist
meger hikmet irdi anḡa ser_nüvist

// 3170 şitābendeliḡ: S, B, LG'ta şitābendeliḡ / yābendeliḡ:
S, B, LG'ta yābendeliḡ // XXXVII ve: B'da yok / biri: B'da
her / hāk_sārliḡ: S, B'da hāk_sārlik / tofraḡdın: S, B'da
tofraḡdın //

T. C.

**Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi**

- 7 nice vakt anda makām eyledi
bilik kēsbige ihtimām eyledi

müṣāhib bolup ehl_i hikmet bile
besī ‘ilm kesb itti rağbet bile
- 8 ni kılğalı kim kimge niyyet durur
burun sarf anğa kâbiliyyet durur

cū kâbil idi taptı bî_had vukûf
ki hikmetde boldı cihân_ıeylesûf
- 9 3185 anğa cün bu isdin birdi dest
yana seyrğa tüstı kılmay nişest

anğa hind mülkige tüstı guzer
ki sāhiğa yapılmış irdi naẓar
- 10 girev eylep irdi arada bu söz
ki sa’y eylep ol kim maṅa acsa köz

anğa ‘ağd eylep közüm nūrını
közüm icreki perde mestūrını
- 11 anı kurretü’l_‘ayn u ferzend itey
közüm nūrını anğa peyvend itey

3190 cū dānāğa fehmi oldı ol ihtiyāc
barıp bir iki künde kıldı ‘ilāc
- 12 seh öz va‘desiğa vefā eyledi
digen dik anı kedhuda eyledi

yitip sâh ‘ömri künige zevāl
anğa taptı ol sāhliğ intikāl
- 13 cū āgehliğ oldı anıṅ yārığa
bu kim sehliğ oldı anıṅ yārığa

sefer ‘azmı kıldı ‘aceb hāl ile
felek kûbıdın cism_i pā_māl ile
- 14 3195 bu kişverni cün kıldı ārām_gān
ki yārı idi anda kişver_penāh

refīkığa kıldı bu is dil_pezīr
‘ināyet kılıp itti anı vezīr

// 3183 ni: LG’ta ne // 3192 sāhliğ: LG’ta sāhlık // 3193
āgehliğ: LG’ta āgehlik //

- S230b 15 çü mülkide üftāde vü zār idi
ulus allıda dem_be_dem h^vār idi

vezāretdin olmak refāhiyyeti
bu dağı idi seyr nāṣṣiyyeti
- 16 çü evvelgining seyri kāmīl idi
aṅga saltānat emri sāmīl idi
- B250a 3200 kişi özlüki mülkidin kılsa seyr
aṅga ‘ākıbet eylesün tıṅrı hayr

XXXVIII

(17) hikmet iskenderning aristōdin su’ālı ol bābda kim çün
sefer mūcib_i (18) siddetdür hikmet ehlidin aṅga nige
ruḡsatdur ve cevāb isitmek

- 17 yana didi sār_i ferīdūn ḡasem
ki ay hikmet ehliḡa rāyiṅ ḡakem
- 18 ḡazarda bolur kām u āsūdelik
seferde velī renc u fersūdelik
- 19 çü ṭab‘ anda rencūr u ‘āciz durur
nidin suḡlı hikmetde cāyız durur

cevāb ayttı fikr birle ḡakīm
ki ay hikmet emride fikriṅ selīm
- 20 3205 bu kim seyr ara ilge yitkey melāl
aniṅ ruḡsatıdur maḡall_i su’āl
- LG244b velī munda sırr_i nihānī irūr
ki nef‘i aniṅ cāvidānī irūr
- 21 ki her rencdin song bolur rāḡatī
ta‘absız müyesser imes ‘ıṣretī

ṭa‘āmī ki ol mūcib_i kāmdu
ger ot rencini tartmas ḡāmdur
- 22 ni altun ki bar ilge dil_keşliḡı
ot içre boluptur cūdā ḡayşliḡı
- 3210 sefer kim meşakḡatde kildi saḡar
aniṅ otida kimse tutmay maḡar

/ 3209 ni: LG’ta ne /

- 23 hemānā anḡa azmāyis kūni
imes pāk u ḡālis vūcūd altunı

cū her nice ot bolsa sūzenderak
gūdāz icre altun furūzenderak
- 24 sefer otını eylegen ihtiyār
vūcūd altunın kıldı kāmīl_‘ayār

kitürse birev imtiḡāndın mihek
‘ayārı ara tapmaḡan niç sek
- 25 3215 yana andın oldı sefer ruḡsatı
ki ilniḡ irūr mūcib_i ṣiḡḡatı

nidin kim seferḡa kiṣi urṣa ḡām
tereddūd irūr mūcib_i inḡizām
- 26 ḡizā ḡazmıḡa ṭab‘ cūn boldı cūst
kiṣi bu cihetdin bolur ten_dürüst

yana ol ki ṭab‘ı boldı muḡīm
havā vū su tekrārıdın taptı bīm
- 27 bu ikki cū boldı teceddūd_peḡzır
ṭabī‘atḡa ṣiḡḡat bolur dest_gır
- 3220 ki mecbūl irūr ādemi_zāo anḡa
ki her emr kim bolsa mu‘tād anḡa
- R385b 1 neṣāṭıḡa tekrār ḡayil bolur
ṭabī‘at teceddūdḡa māyil bolur

teceddūd irūr cūnki merḡūb_ı ṭab‘
irūr mūcib_ı ‘ayṣ maḡbūb_ı ṭab‘
- 2 seferde bu ḡalet müyesser durur
ki su vū havā nā_mükerrer durur

ṭabī‘atḡa bar ikki iṣtin nevā
alardın biri su birisi hevā
- 3 3225 cū ikkisi boldı münır_i muḡīm
ni ‘öḡr ayıṭḡay ṭab‘ bolmay selīm
- P428b pes oldı seferdin selāmet daḡı
baṣer ṭab‘ıḡa istikāmet daḡı

4 hakīm er bu nev' iske ruḡṣat birür
 ḡired ehli allında ma'ḡūr irür

cevābın tapıp husrev_i ḡürde_bīn
ḡamūṣ oldı dānāğa dip āferīn

XXXIX

(E) iskenderning kesmīr sehriğa yitkendir sonḡra mellūvning
ṡilism ḡorḡanıdın kesmīrdin yıl bile otnı oḡurlaḡanı ve ol
vilāyetni bir ölüḡ cism dik ki nefsi münḡaṡı' ve 'azīzi
ḡarāreti (6) mūntefī bolmıṣ bolḡay ḡılḡanı ve eflātūnning ol
ṡilsımnı aḡkanı ve yaṣurḡan yıl bile mellūvning ḡayātın
ber_bād itip maḡfī ot u serār u aḡkerin anıḡ ḡirmen_i (7)
'ṡmriğa saḡkanı ve iskenderning mellūv ornıda firūznıḡ
cerāḡ_ı devletin yarutkanı

8 bu ferḡunde tāriḡ_i dānis_verī
 didi beyle tāriḡ_i iskenderi

B250b 3230 ki mellūv cū 'azm itti ḡorḡanığa
 tirmḡlikni minnet tutup cāniğa

9 sikender kilip aldi taḡtın anıḡ
 ḡilip tīre iḡbāl u baḡtın anıḡ

 ulusḡa birip 'adlı birle nūvīd
 ulus barḡa 'adlığa baḡlap ümīd

10 muṡī' oldılar ḡūkm ü fermāniğa
 köḡül baḡlaban luṡf u iḡsāniğa

ḡaber sordı cūn mellūv aḡvālıdın
bu yanḡlıḡ didiler ḡaber ḡālıdın

20 3235 ki ṡeh ṡavletidin firārī durur
 filān ḡal'a icre ḡiṡārī durur

hem ol siḡr yāḡūd ṡilismī sözi
ki ilḡi ḡaṡıda diḡendür özi

21 tamāmını ṡerḡ ittiler mū_be_mū
 ḡod anḡlap idi ṡāḡ_ı ferḡunde_ḡū

S231a cū ol bir 'aceb nev' ṡūret idi
 anıḡ fikrin itmek ṡarūret idi

// 3227 hakīm er bu nev' iske: B'da bu nev' is hakīm er //
XXXIX oḡurlaḡanı: B'da oḡurlaḡanı //

- 13 yana mecmā‘_1 dil_güsāy istedi
 bilik enlidin anda rāy istedi
- 3240 ki kesmīr eger tāze gül_zārdur
 hevāsi velīkin ‘aceb hārdur
- 14 iser dāyimā rūḥ_perver nesīm
 ki cennet durur yoksa bardur caḥīm
- nesīm er bu gülsende tutmas vücd
 güli ot durur sünbüli tīre dūd
- 15 ‘aceb iş ki dehr olğay ātes_fesān
 velī tapmağay kimse otdin nişān
- ni mülk icre kim bu ‘ukūbet durur
 bolur ilge anda şu‘ūbet durur
- 16 3245 şu‘ūbet nı kim bolmak imkān imes
 ki bu ikkiniḡ terki āsān imes
- bu işke eger cāre mümkün durur
 ni ḡam ger kişi munda sākin durur
- 17 yok irse burunraq ki bar ihtiyār
 ol evlā ki terk aylesek bu diyār
- ki ‘āciz bolup ‘azm işi hōş imes
 işitmekke her yirde dil_kes imes
- 18 didiler bilig ehli eylep du‘ā
 ki ger senğa bu iş durur müdde‘ā
- LG245a 3250 ki anıḡ bu mekrini def‘ itke biz
 ḥicābī ki ol saldı ref‘ itke biz
- 19 nidin sāh tab‘ı nırāsān irür
 ki bu kullar allıda āsān irür
- ger on küngece sāh mūhlet birür
 ol is def‘iğa tıḡri nuşret birür
- 20 didi seh ki on künge bolsa direng
 ot u yilsiz il kilgüsidür be_teng
- ol iştin körüp sāh ṭab‘ın melūl
 felāṭūn_1 dānis_ver itti kabūl

// 3244 ni: LG'ta ne // 3245 ni: LG'ta ne // 3246 ni: LG'ta
ne // 3254 iştin: P, LG'ta işdin //

- 21 3255 ki ferhunde tab'ını sâh_1 cihân
ğamin itmesün âsikâr u nihân

min üç künde ol nev' tedbîr itey
kim ol hâl vaz'îğa tağyîr itey
- 22 bu sözni digec nükte_dân bisât
sikenderge yüzlendi köp inbisât

bu hâletde ol nev' kem boldı yil
ki dūzah ara tūsti issiğdın il
- 23 issiğdın bolup halk içi tābliğ
'acebrağ bu kim nâ_yābliğ
- 3260 yitip maṭbah ehli fiğân kıldılar
fiğân içre bu söz 'ıyân kıldılar
- 24 ki 'âlem ara yoktur otdın vücūd
ni ahker ni su'le ni uçkun ni dūd

digil hūblar köngli dik boldı tas
ki andin imes muṭlakā su'le_fās
- 25 timür ursalar ot kılip ārzū
yakındır ki cıkkay ot orniğa su

eger bolsa seyl_āb işide fütūr
cū 'arż eyledük bizdin irmes kuşūr
- 26 3265 ma'a'l_kıssa ot u yil oldı tebân
ot issiğ dem irdi vū yil savuğ ān

tenevvür olmayın kündüz āteş_fesân
kiçe şem'de su'ledin yok nişân
- 27 'aceb is ki cūn yildin irdi ferāğ
nidin kalmadı öcmeyin bir cerāğ

issiğdın nazar şem'îğa hîrelik
savuğdın yanar şem'ğa tirelik
- R386a 1 ol üç künde il boldı andağ zebūn
ki boldı inğeklerge qollar sūtūn
- 3270 felātūn harîmiğa yüz koydı sâh
anıñ dik ki seh barca hayl u sipân

// 3261 ni...ni: LG'ta ne...ne / ni...ni: LG'ta ne...ne //

3268 savuğdın: B, P, LG'ta savuğdın //

- 2 kim ol va'de kim kıldı dānā_yı dehr
ötüp üç kün il tapmadı hıc dehr
- B251a eger mundın artuk te'emmül bolur
meşakkatdın il bî_tahammül bolur
- P429a 3 didi hikmet_âyîn_i dānis_pejûh
ki il bolmasun bu elemdin sûtûh
- bu kün dağı mev'idğa dāhil durur
velî tañla maksûd hâşıl durur
- 4 3275 bu söz birle teskîn tapıp sâh u hayl
barı kıldı ārām_gāhiğa meyl
- ol is def'i bu nev' idi kim hakîm
ki kıldı kabûl anı bî_venm ü bîm
- 5 okup irdi camâse ahkāmıda
bu sözni ki iskender eyyāmıda
- kim ol bolğusu sâh_i hikmet_sirist
cihân mülki fethi aṅga ser_nüvist
- 6 bolurda cihân mülki teshîr aṅga
cü bolğusıdur feth_i keşmîr aṅga
- 3280 sehî beng korgāṅa yüz urğusu
ulustın yil ü otnı yasurğusu
- 7 tılsımî durur ol hişār içre cüst
bolur tapmağ anı kilip bāz_cüst
- hişār içre bir öy durur seng_best
tılsım eylemiş anı hikmet_perest
- 8 ki yil haylını anda bend eylemiş
halayıkka def'_i gezend eylemiş
- burun çağ isip asru bî_i'ticāl
uluska yiter irmiş andın melāl
- 9 3285 cü ilni hakîm itmiş ol öyde bend
yasamış aṅga revzen_i dil_pesend
- kilip mülk sarı bu revzenğa yüz
bolup lik keşmîr şehriğa tüz

// 3280 ulustın: S'de ulusdın // 3281 tapmağ: S'de tapmak //

10 ki revzen içindin ni kim çıksa yıl
hem ol yıl bile behre_mend olğay il

S231b cü revzenni medrūs kılğay kişi
iser yılñi maḥbūs kılğay kişi

11 yana kal'a taşıda bir cāh irür
tılısmı yana anda dil_h'āh irür

3290 bu cāh ağızı bes tārdu u ka'rı kiñg
hem ol kal'ağa devri kiñglikte tiñg

12 aniñg ka'rı bir a'zam ātes_kede
keyūmers çağıdın ātes_zede

içinde nümū_dār andağ tılısm
ki ol ḥurte küncide bir rüy_cism

13 kişi hey'eti bilre cündis_nümāy
ol ātes_geh icre ḥarāret_fezāy

yasap allıda dem bile kūrēi
hem ol kūrē cismide māsūrēi

14 3295 cü ol kūrē vü demğa eylep sitiz
bu māsūrē nefḥi kılip su'le_tiz

cü ağızda zānir şerer birle dūd
bu dūd u şererdin ḥalāyıkā sūd

15 ki mülk icre ot menba'ı ol bolup
ni ot kim kuyas maṭla'ı ol bolup

bu mülk icre otluğ ni kim bolsa taş
otı uşbu ātes_geh içinde fās

16 tılısm eyleben cezb otlarnı pāk
ki ātes_geh andın su'le_nāk

LG245b 3300 şererler kı cāh ağızda bilgürüp
hem ol kişver ehliğa ot yıtkürüp

17 kişi kılsa ol cāh başını rüst
hem ol nev' kim rüst ikendür nühüst

ot olmas yana mülk ehliğa fās
kirer yir tūbigē nicük kim kuyas

// 3290 u: R'da yok // 3297 ni: LG'ta ne // 3298 otluğ: LG'ta
otluk //

- 18 sikender kaçan alsa keşmîrni
 anîng şâhi eyler bu tedbîrni

 ol iş def'îğa ehl_i hikmet tamâm
 digeyler 'ıyân eyleli ihtimâm
- 19 3305 felâtûnğa lîkin halâvet durur
 ki hikmetde şâhib_makâlet durur

 kirek tapıp ol nakb başın burun
 tikip câder ol yirde tutkay orun
- 20 acıp nakb başını kılğay nîrâm
 kademni sanap urğay on yitti gâm

 cû on yitti gâm urdı kılmay gûzer
 iki yanığa yahşı kılğay nazar
- 21 ki her sarı levhı irür ta'biye
 biride yil ü birde ot ta'miye
- 3310 kirek tipse her levhni eyler süst
 ki yimrulsa dîvâr içige dürüst
- 22 biri yilge yoldur biri otka yol
 bozulğac revân taşkarı kaçtik ol

 ki ot birle yil eyle tuğyân kılur
 ki yollar ki bağlandı virân kılur
- 23 iki rahnedin cûn çıkar ot u yil
 körer rûste_hîz ol nevâhîde il
- 8751b yil ol kal'a ehliğa andağ yiter
 ki her kînge kim tigdi ber_pâd iter
- 24 3315 kılur barca 'âlî 'imâretni pest
 birür barı indür yığaçka şikest

 ili kalmak olmay hayâl eylemek
 irür pest hayâl u muhâl eylemek
- 25 ot ol câhdın kim bolur şu'le_zen
 bolur iltihâbı anîng kal'a_ken

 tutasur hem ol kal'a utrusığa
 ni utrusığa burc u bârûsığa

- 26 tapar şu'ledin tası ol nev' táb
 ki halkı bolur ickeri seng_kebāo
- 3320 cü ol levhleri usattı hakīm
 kirek taşkarı tursa bir dem vehīm
- 27 eger yıl salıp kal'ağa rüste_niz
 yitişse hem ol şehrğa tünd ü tiz
- kirip levhler tamğa rüst eylesün
 hem ol ragnelerni dürust eylesün
- R326b, 1 ki ol ot bile yılge teskīn yiter
P429b ikisidin aşub u tuğyan kiter
- bolur hem burunğı kararı bile
 yıl arāmı vü ot serarı bile
- 2 3325 felātūn bu efsāne serhin bilip
 kopup irdi şehdin ta'ahnüd kılıp
- kizip üç kün ol yirde hencār ile
 nişāne bitilgen nümū_dār ile
- 3 tapıp irdi ol naķbning başını
 kılurğa rūsūn_sāz pādāşını
- uzatķac halāyık bile şahni
 hem ol naķb üze çıktı bün_gāhni
- 4 mekān eylegeç arz naķbını mihr
 çıkardı kevākib tılısın sipihr
- 3330 felātūn kılıp 'azm der_gahğa
 tilep halvet oldı yakın şahğa
- 5 bu sözni bilip 'arz kılmağnı farā
 burundın nihāyetķaca kıldı 'arz
- seh anğlap bolup hayret āyīn anğa
 didi eylep ihsān ü taḥsīn anğa
- 6 ki bu is büterge tapıldı cihet
 ni nev' imdi dānā körer maşlaḡat
- du'ā eyleben sürdi dānā maķāl
 ki ay sevketingğa pāy_māl

// 3326 kizip: P'te kirip // 3333 ni: LG'ta ne //

- 7 3335 munğa olca der_hōrd idi boldı rāst
ser_encām olur bolsa tıñrige h^ıāst

bir iş qaldı kim bardur ikbāl işi
bu kün muqbil andağ ki sin yok kişi
- 8 kavīdūr hem ikbāl u hem devletiñ
nem ol ikkice kuvvet ü himmetiñ

6232a te'emmüllük işlerge kıldım 'ilāc
siniñ dest_bürdünğä bara ihtiyāc
- 9 ki sindurğa sin levhleriñni nühüst
ki bu iş ser_encām bolğay dūrüst

3340 ki hem seh sin hem cihān_pehlevān
cevān_merd özüñg devletiñ nev_cevān
- 10 budur bendeler hātiriğa murād
ki sindin bu iş bendi tapğay kūsād

digeç nükte dānā_yı bisyār_dān
diben āferīnler seh_i kām_rān
- 11 nihānī niçe mahrem_i rāz bile
hem ol bihred_i çāre_perdāz ile

revān rākib itti hem ol sarı 'azm
ki bolmış idi nağb dānāğa cezm
- 12 3345 çü yitkürdi şāyeste hem_rāhnı
kara tünde rüşen_envār sāhnı

tüşürdi vü nağb ağızığa bardı bat
anıñ birle hem_reh seh_i pāk_zāt
- 13 kirip nağb ara ança kıldı hırām
ki irdi iki levha_ı nūkre_i fām

ikisin sikenderge körgüzdi ol
didi imdi sā'at öter bat bol
- 14 sikender alarnı körüp boldı şād
hem ol şādliqda qılıp haqnı yād

LG246a 3350 iki levhanı tipti ol nev' rüst
ki yımruıldı vü taşkarı çıktı cüst

// 3344 revān: LG'ta bolup // 3349 şādliqda: LG'ta şādliqda
//

15 ikev tiktiler közni korgan sarı
ni korgan sarı şun‘ı yezdān sarı

bu istin demī ötmedi bīs ü kem
ki ol kal‘adın kökke çıktı ‘alem

16 yana bir nefes ötmeyin yitti yıl
anınġ dik ki taptı kozġaldı il

çü il saldı āfāk ara rüste_hīz
yana kıldılar naķb sarı gurīz

17 3355 iki rahne sarı revān bardılar
kec_i vahset ile rüst bütkerdiler

B252a

meşālih tutulmak üçün sedd_i bīm
kılıp irdi āmāde barın ħakīm

18 belā rahnesi cünki muķkem bolup
yıl ü otnıġ āşūbı hem kem bolup

çıķıp naķbdın şāh_ı gerdün_cenāb
anınġ birle dānā_yi ħikmet_me‘āb

19 bolup ikkisi baġtdın sād_mān
sipeh cānibi ‘azm eyler zamān

3360 hem ol naķbdın kildi ġavġā üni
‘alālā bile vāveylā üni

20 hem ol dem ki korgan ara tüsti ot
ki eflāk evciġā yavuşti ot

yana yıl hem āşūb kim başladı
alıp ħalknı her ħaraf taşıladı

21 bolup il bu ikki belādın helāk
kirip naķb ara bir nice vehm_nāk

bu ħayl icre mellūv ü ferzendi hem
cimey bir iki zevc_i dil_bendi hem

22 3365 hem ol otdın ol ħayl_ı dil_suhte
köyüp bu biri ol biri efrūnte

çıķıp kildi barı serāsīme_vār
tutaşıp hem ol şu‘ledin sīme_vār

- 23 seh allındağı ol gürûh_i havâş
barıp eylep otdın alarnı halâş
- köpi öldi ol hayl_i mahrûkdın
kişi körmedi beyle mahiûkdın
- 24 nice kimse kim kaldı bolmay helāk
biri bar idi mellûv ibn_i hebāk
- 3370 yana oğlı kim atı fîrûz idi
kızı kim meh_i 'âlem_efrûz idi
- 25 aning vaşfiğa bu dem irmes maḥal
ki bolğusidur öz maḥallıda ḥal
- cû mellûvğa fehmi oldı kim sâhdur
özi 'ömrining târı kûtâhdur
- P430a 26 sikender kaşığa kilip koydı bas
basın cün köterdi diben tokti yas
- ki sâhâ kaşında güneḥ_kār min
cüz emr ni kılsaṅ sezâ_vār min
- 27 3375 eger 'afv cürmümğa sâmil durur
tirilmek maṅa asru müşkil irür
- ger otdın maṅa kat' bolmıs ḥayāt
yana öltürür ḥazretinğde uyat
- R387a 1 irür ölmekim cezm her ḥal ile
sin olğıl tiriğ köp yıl ikbāl ile
- cû min bende min bu iki bende_zād
alar 'afvı birle mini eyle sād
- 2 körüp sâh ol 'aczi teslîmni
çıkarı aning könglidin bîmni
- 3380 didi bizdin irmes idi bu sitîz
sin öz başıṅa tarttıṅ tîğ_i tîz
- 3 bu dem hem ki tofrakka sürtüp 'izār
'ıyân eylediṅ 'aczi ile i'tizār
- kaşında tüzüp 'afv hengāmesin
günāhıṅğa ciktük kerem ḥāmesin

// 3374 ni: L6'ta ne // 3381 sürtüp: S'de tartıp //

- 4 tirilsenġ 'ināyet kılıp taht u tāt
muķerrer kılıp kişverinġdin harāc

müsellem tutup efserinġni daġı
cıkalı birip kişverinġni daġı
- 5 3385 ve ger birmese 'ömr mühlet saġa
gurub itse hürsīd_i devlet saġa

halef_zādinġa ihtirām eyileli
saġa anı kāyim_makām eyileli
- 6 yana zād_i 'iffet_me'ābinġni hem
şebistān ara āritābinġni hem

3232b harīm_i vişāl içre hāş eyleben
nikān emriġa ihtisās eyleben
- 7 kılıp şem'_i meclis şebistān ara
enis eyileli kān u ayvān ara

3390 bu peyvend birle bolup ülfeti
biziġ birle bolsun saġa nispeti
- 8 cū sen kıldı bu nev' sözler edā
tarabdin bu hōd kıldı cānın redā

alıp cānını luţf u ihsān bile
katıl eyledi āb_i hayvān bile
- 9 urup irdi hancer zamāne aġa
bu ölmek hōd oldu behāne aġa

sikender ki mülkide mihmān idi
cū kec yitti tartar nime cān idi
- 10 3395 cū ol sāhġa kıldı cānın nişār
gedā itti naķd_i nihānın nişār

aġa beyle bolġunça rişlet daġı
kilip irdi erkān_i devlet daġı
- 11 şeh itti nice kimse ta'yīn ki bat
aġa sāz itip barça berg_i memāt

3232b taġ atķaķ mülūkāne tertīb ile
aġa lāyık ārāyış ü zīb ile
- 12 sipāh içre şehlerni āġān itip
barın na'sı devride hem_rān itip

- LG246b 3400 ni medfen ki ecdādı āsūdedür
ki tofrağ anğa 'anber_i sūdedür
- 13 uluğ ravza_ı carh takı anıñ
yana bir felek çardākı anıñ
yok etrāfı kök günbediniñ hadı
velī her bir andağ ki kök günbedi
- 14 tasıda felek_sāy olup mīller
icinde melek_seyr kandīller
kilip mellüv ecdādınıñ medfeni
barınıñ ağır uykuğa me'meni
- 15 3405 selātīnğa bolğan maḥall_i kām_gāh
bu sūltānğa hem bolsun ārām_gāh
hem andağ ki sah itti inşā_yı hūkm
işitkenler ittiler icrā_yı hūkm
- 16 iki üç kün etbā'ı eylep ceza
nūr_ı dīde boldı bisāt_ı feza
hem ol māh_ı keşmīr ü reşk_i tırāz
ki atın koyup irdiler mihr_i nāz
- 17 bar irdi hem ol sūgdin ḡam_zede
yana oğlu firūz mātem_zede
- 3410 hem ol sūg ref'ığa sāh_ı zemen
mülūkāne sāz eyleben encūmen
- 18 tokuz pāyeliğ taht üze oturup
tokuz carhniñ şevketin sindurup
mülūk oturup çeşnide her taraf
yıraktın alıp devrini ikki şaf
- 19 bular bār_gāh içre mesken tapıp
yıraktın ḡalāyık neşīmen tapıp
telatṭuf bile sāh_ı gerdūn_firās
birip dōstlar dik 'adūsiğa aş

// 3400 ni: LG'ta ne / tofrağ: B, LG'ta tofrağ // 3401 uluğ:
LG'ta uluğ // 3411 pāyeliğ: S, LG'ta pāyelik //

- 20 3415 çıkıp anca ni‘met ki çarh_ı denī
hıram itkeli tüste körmey anı

tümen h^vān_ı dehr kaysı h^vān_ı sipihr
bu h^vānlarda her kurş bir kurş_ı mihr
- 21 koy anca bolup dinc kim sanı yok
at anca ki koy anca imkānı yok

halāve ni ta‘rīf itey reng reng
pişürmekte şekker_ı zīb teng teng
- 22 tabak ornıǵa şahnnı h^vān tutup
tabaknı it ornıǵa biryān tutup
- 3420 yigülük füzün hadd_ı evşāfdın
dimey hadd_ı evşāf kim lāfcın
- 23 cū bu nev^e h^vān çıktı dārā_yı dehr
cihān ehli ol h^vānıdın aldı behr

cū h^vānlardın ol çeşn nālī bolup
seh_ı dehr fermānı. nālī bolup
- P430b 24 ki erkān_ı devlet hıram eyleben
seh aḥkāmnı ihtirām eyleben

kılıp zīb elbās_ı fīrūznı
harem ehli māh_ı dil_efrūznı
- 25 3425 kilip koydılar başıǵa tāt_ı zer
libās_ı zer üstige zerrīn kemer

yana üç tokuz devlet erkānıǵa
ton u cübbe birle anıǵ yanaıǵa
- 26 iki yüzge hem dikley ü ton birip
yalanǵ ton alarça yana on birip

alarnı cū mundaǵ sivündürdiler
seh allında tokkuz yükündürdiler
- 27 yüküngeç tilep sāh fīrūznı
uzatıp kelām_ı dil_efrūznı
- 3430 didi çāre yok tıǵrı takdīriǵa
ezeldin kaḫā kilki tahrīriǵa

- R387b 1 cihān icre bolsun gedā yoksa s̄āh
budur barcanıñg yolu bi_istibāh

imes kimse sehlikka yitmek üçün
irür s̄āh u derviş kitmek üçün
- 2 kişige irür genci ümmid_ı ‘omr
birevge isitseng mü cāvid_ ‘omr

cihān üzre kim boldı kim urdı taht
kim ol cikmedi tahta üstige raht
- 3 3435 ğalat eyledim taht üze raht irür
ki taht ehliğa raht zıynet birür

vellī tahtağa kim ki muhtācdur
kıyāmet ili dik yalanğacdur
- 4 öküs raht ile taht kılğan makām
kılur tahta üstide ‘üryan makām
- S232b eger min ü ger sin ü ger ‘amr ü zeyd
kirekmes durur rub‘_ı meskūnga kayd
- 5 beher hāl cün kitkülükdür kisi
kiter fikri dāyim kirektür isi
- B253a 3440 kişige ‘amel hürmen er hūsedür
ni kim munda ikti anğa tūsedür
- 6 irür her kişige bir is zād_ı rāh
vellī zād irür ‘adl bolğanğa s̄āh

sin kim bu mülk üzre s̄āh eyledim
bu kisverde kisver_penāh eyledim
- 7 kirek lutf u ihsān si‘ār eyleseng
‘adālet yolın ihtiyār eyleseng

ra‘iyyetka sindin yitip sādliġ
memālikke yüz koysa ābādliġ
- 8 3445 bu yangliġ cū irsād itip va‘z u penā
iki ‘ālem icre barı sūd_mend

// 3440 ni: LG’ta ne // 3444 sādliġ: S, LG’ta sādlik /
ābādliġ: S, LG’ta ābādlik //

anğa kıldı ta'lim öz dīnini
hem ol ehl_i islām āyīnini

9 bu sözler içige hulūl eyledi
yir öpti vü barın kabūl eyledi

didı k'ey seher_şāh_ı gītī_sitān
'adāletde dūnyı vü 'ukbī_sitān

10 bu kim eyleding meyl fermānima
ni kim emr kılding barı cānima

LG247a 3450 digen sözleringge tutup haq mini
ümīd ol ki kılgay muvaffak mini

11 diden dik ilāhī bola alğa min
ni til birle 'ögrüng kola alğa min

ataming bolup irdi yaşı uluq
min ef'alıdın bar idim kayguluq

12 dimāğığa cinnet tapıp irdi yol
kulak salmas irdi naşihatka ol

anı bu cihetdin haṭā eyledi
ki şeh buyruğıdın 'ibā eyledi

13 3455 birip pend sözler didim köp katiğ
cū devlet yanıp irdi sözni aşığ

cū min ber yidim şah inşāfıdın
ümīdim budur tıngri elṭāfıdın

14 ki kulluqta min dil_pesend olğa min
şeh ihsānıdın behre_mend olğa min

karıdın eger iste kildi haṭā
yigit kıлмаğay kördi cūn köp 'atā

15 şeh ol sözlerin cūn nigāh eyledi
ata mülkide anı şāh eyledi

3460 cū bardı kühen pīr olup nā_tuvān
aning ornıda tuttı yir nev_cevān

// 3449 ni: LG'ta ne // 3450 digen: S'de diding // 3451 ni:
LG'ta ne // 3457 kulluqta: S, B'da kulluqda, LG'ta kulluqda//

- 16 ayakçı maṅga cām_1 pīrāne tut
 dimen husrevāne fakīrāne tut
- hem ol cām bolsun maṅga cāre_res
 ki bastın yigitlik kılıp min heves
- 17 muḡannī ḥazīn naḡme būnyād kıl
 yigitlikniṅ eyyāmını yāo kıl
- ki ol naḡmedin tāze hūsī tapay
 saḡınıp yigitlikni cūsī tapay
- 18 3465 nevāyī besī kiç ayıldınḡ dirīḡ
 yigitlikni ber_bād kıldınḡ dirīḡ
- yigitlikde yol urdı nefes_i ḥasūd
 nedāmet karılıḡda imdi ni sūd

XL

(19) şabī şubḡınıṅ şabāḡatı tar‘rīfide kim nefes nefes andın
 yaruḡluḡ yüzlenür ve şebāb gül_zārınıṅ niḡāmeti vaşfıda kim
 laḡza laḡza andın acıḡluḡ dest birür ve ol eyyāmda kuyas (20)
 dik secdedin yüzni yarutmaq terḡibi ve bu faşlda benefse dik
 ta‘atka kadd_1 nigün kılmak tahrīşı

- 21 ni ferḡunde_aḡter durur ol kişi
 ki ta‘at yigitlikde bolḡay işi
- oyun vaktıda terk kılḡay oyun
 ni kim tingri emr itti sunḡay boyun
- P431a 22 rızā kesbini ber_ṭaraf kılmaḡay
 dalāletde ‘ömrin telef kılmaḡay
- 3470 aṅga kim özi āḡır_endīs imes
 bu lehv ü hevā niçe kün bis imes
- 23 hoşā ol ki bilgey anı muḡtenem
 narı koymaḡay hak yolıdın kadem
- ni ni‘met ki rüzī kıliptur hudā
 hem ol sükr_i ni‘metni kılḡay edā

// 3461 dimen: LG’ta dimey // 3466 yigitlikde: B, LG’ta
 yigitlikte / ni: LG’ta ne // 1L yaruḡluḡ: B’da yaruḡluḡ /
 acıḡluḡ: B’da acıḡluḡ / secde zin: B’da secde // 3467 ni:
 LG’ta ne // 3468 oyun: B’da oyun / ni: LG’ta ne // 3472 ni:
 LG’ta ne / kıliptur: B, LG’ta kılipdur //

- 24 velî kim ki bolğay başîret feni
ni mümkün edâ eyley almak anı

ni'am kim saňa haq naşîb eylemiş
egercı anı bî_ħasîb eylemiş
- 25 3475 isit ger tiler sin anıñ rāzını
ki aytay köpidin saňa azını

‘ademdin saňa birdi evvel vücūd
ne_būduñğı kıldı kerem birle būd
- B253b 26 tufūliyyet eyyāmıdın tā sebāb
vücūdunğa yitkürmedi pîc ü tāb

ni müşkil işinğde kılıp yārliğ
belālardın itti nigeħ_dārliğ
- 27 cemāllinğni cennet_misāl eyledi
boyunğ tūbî_āsā nihāl eyledi
- 3480 cū efsūn_ger itti közin cādūsın
anğa saldı āsūb u nāz uykusın
- R388a 1 salıp sūnbūl zūlfünge tāblar
köngül boynığa kıldı kullāblar

tırāz itti cū kirpiklerinğdin sinān
sinān_verler ilgidin aldı ‘inān
- 8233a 2 kaşınğ yayın itkec ‘ıyān her taraf
bağır dāğın utruda kıldınğ hilāf

cū birdi iki la‘linge nūs_ħand
uyatdın izildi ara_yirde kınd
- 3 3485 tişinğ jālesin kıldı dürr_i hos_āb
şadef boldı ol dūrğa yākūt_i nāb

zenahdānıñğa yitkürüp reng ü bū
ol almağa cān çeşmesi birdi su
- 4 zekān üstide āşikār itti hāl
hem ol cāhning noktasıdın misāl

// 3473 ni: LG'ta ne // 3478 ni: LG'ta ne / yārliğ: S, LG'ta
yārliğ / nigeħ_dārliğ: S, LG'ta nigeħ_dārliğ // 3482 tırāz
itti: B, P, LG'ta tüzetti // 3483 kıldınğ: LG'ta kıldı //

- cemālinḡnı tāvūs_ı zīb eyledi
girişmeḡnı 'ābid_firib eyledi
- 5 sükūnunḡda zībālıḡ itti 'ıyān
hırāmınḡda ra'nālıḡ itti 'ıyān
- 3490 basınḡdın ayaḡınḡḡaca hūbluḡ
ayaḡdın basınḡḡaca maḡbūbluḡ
- 6 bulardın bḡn birdi 'aḡl u ḡavās
sini kıldı her ḡaysıḡa neḡ_sinās

ni'am zāhir eyleo semā tā de arz
saḡa kıldı bir nice kulluḡnı farz
- 7 anınḡ zımnıda daḡı yüz minḡ ḡavās
kōp ümmid ḡurbiḡa bolmakḡa ḡās

saḡa barca emri ferāmūs olup
tilinḡ şükride ḡünḡ ü ḡāmūs olup
- 8 3495 ni şākir tiling munca iḡsānıḡa
ni meşḡul özüḡ emr ü ferḡanıḡa

LG247b tutup yir dimāḡınḡda dīv_ı ḡurūr
melāyik ḡacıp şoḡbetinḡdın zarūr
- 9 ni aḡzinḡḡa cārī olup cüz ḡüzāf
ni kōḡlünḡḡe tārī olup cüz ḡilāf

yigitlik ki eyyām_ı ta'at durur
saḡa bu şıfat cenl ü ḡaflet durur
- 10 kılıp hey digünce bu vādini ḡay
cū koysaḡ ḡarılık tarīḡıḡa pey

3500 ḡod olmas ḡarab yili ol dem vezān
yiter 'ōmr bāḡıḡa faşl_ı ḡazān
- 11 bolur yüz niçük kim ḡazān yaḡraḡı
sarıḡlıḡḡa lēkin yüz urḡan caḡı

cenār ilgi dik titrer il pençesi
veli bolsa ol berg yil rencesi

// 3490 hūbluḡ: S, B, LG'ta hūbluḡ / maḡbūbluḡ: S, B,
LG'ta maḡbūbluḡ // 3495 ni...ni: LG'ta ne...ne // 3497
ni...ni: LG'ta ne...ne //

- 12 egerci ilig titrer ol berg_ves
tamurlar kılur eyle kim āb_kes
yitip tire kōzlerge zaʿf_ı kavī
bolur öyleri kuncide münzevī
- 13 3505 kōgüs üzre kılğan kibi mevl bas
kōz üzre tüser kirpik ornıǵa ǵas
bolur cism üze ayrı ayrı boǵun
bir ip dik ki bolǵay pey_ā_pey tūǵun
- 14 kilip risteǵa ol tūǵunler firih
salıp iske ner bir tūǵun yüz girih
cebingā tüser bir bir üstige_cin
hemānā ki bi_sin yasurur ceoin
- 15 kılur cin köpi yüzni bed_reng cins
fetile_kes andaq ki hōd_reng cins
3510 ni hōd_reng bel cins_i kānī digil
tapıp tār u pūoi tebāhī digil
- 16 bu cins olmaǵay ʿaybning berdesi
ki ol hōd irür ʿayb perverdesi
kılur tab_ı bārid nefesni savuk
būrūdetde benmen yilige yavuk
- 17 nefes berdi kim yaǵdurup ǵarlar
bolup aq maḥāsın anǵa tārılar
eger ǵopsa ǵadd meyli cevǵān kibi
taḥarrükde bas gūy_ı galṭān kibi
- 18 3515 yok irse yörümek ni imkān yana
ʿaṣā sekiidin ǵolda cevǵān yana
taḥarrükdin ol bas ise germ_pūy
ni taṅg ikki cevǵān durur ferd gūy
- 19 yok oltursa dīvār bolmay amān
yapusmay ucası niçük kim saman
velikin ucadin ötüp tizleri
yok imkān acuk ʿüzvini kizleri

// 3510 ni: LG'ta ne // 3516 ni: LG'ta ne //

- P431b 20 ve ger yatsa mundaḡ melālet tūni
anḡa bas koternek ḡiyāmet kūni
- 3520 birev boisa bu nev' renc_āznāy
anḡa sālīm olḡay mu tedbīr ü rāy
- 21 her iske sürü' itmeki bī neze
'ibācet anḡa artuḡ eylep beze
- tüvānā iken caḡda eylep gunāh
ni sūd eylegen vaḡt 'ömrin tebāh
- 22 yigitlik irür ḡulluḡ itmek caḡı
ḡarılıḡ irür cūnki kitmek caḡı
- ḡōsā ol ki 'ömrin tebāh itmedi
ḡılur işlerin ḡılmayın kitmedi

XLI

(23) ol ḡāfil yigit ḡikāyeti kim vāḡıf bir naḡīḡatı ḡadrın
bilmedi is vaḡtıdın (24) min ötkendin sonḡra peḡimānılıḡı sūd
ḡılmadı

- 23 3525 işittim ki bir ḡurfa bernā idi
yüzi dil_kes ü ḡaddı ra'nā idi
- 24 niçük kim irür muḡteżā_yı sebaḡ
işi bar idi lehv sarı sitāo
- 25 imes irdi bir lahḡa bī_rūd u mey
eger nev_bahār u ve ger faḡl_ı dey
- bar irdi civārında ehl_i dilī
ḡarīḡatnıḡ ādābıca kāmili
- 26 kilip irdi ḡosnılıḡıdın be_teng
ki bar irdi ḡavḡā anḡa bī_direng
- 3530 naḡīḡat ḡılur irdi ḡōp dil_ḡezīr
veil bolmas irdi anḡa cāy_ḡir
- E233b 27 niçe pend ile tapsa irdi niḡāb
birür irdi nāḡīḡḡa mundaḡ cevāb

// 3522 ni: LG'ta ne // 3523 ḡulluḡ: S, B, LG'ta ḡulluḡ /
ḡarılıḡ: B, LG'ta ḡarılıḡ // XLI vaḡtıdın: R, LG, F, P'te
vaḡtı / min: S, B'da yok //

- ki bardur yigitlik ferâğat çağı
 qarılığ irür zühd ü tã‘at çağı
- R388b 1 sebâb anda kim ‘ögr kolğusidur
 verâ‘ eylemek vaqtı bolğusidur
- bu söz birle könglin kılar irdi b‘eş
 bu gōsluğ bile bar idi cür‘a_keş
- 2 3535 sebâb ötti vü kuvveti kalmadı
 didi tã‘at ayley kıla aıladı
- hem olmış idi fısq ‘âdet arğa
 besî ğa‘b irdi ‘ibâdet arğa
- 3 ve ger kılsa hem zevk tapmas idi
 demi lehvdin dide yapmas idi
- cü kördi ki ‘ömr oldı yek_ser tebân
 yana yitti ser_vakığa pır_ı rân
- 4 körer tırfa bernâni mebhût u mesq
 ki kılmış idi zünd ‘azmını fesh
- 3540 kilip nez‘ vaqtı anıñ başığa
 sükün tuttı raħm eyleben kasiğa
- 5 ni kim kılganıdın peşimân körüp
 zamirini bî_nür_ı imân korup
- didi pend birdim velî kılmadıñğ
 bu kün allıñğa kilmekin bilmediñğ
- 6 didi tecribem yok idi ay refik
 su üzme knı örgenmey oldum ğarik
- LG248a qarılığda ger bilsem irdi bu ğâl
 yigitlik çağı kılmaz ırdım veoâl
- 7 3545 didi kim atañğğa nice ‘ömr idi
 hisâb eyleben yüz on ikki didi
- didi ol hem olmış idi nâ_tüvân
 işitküci taşdıķ kıldı revân

// 3532 qarılığ: S, B, LG‘ta qarılığ // 3541 ni: LG‘ta ne //
 3544 qarılığda: S, F‘te qarılığda //

F432a 8 kûlûp didi şāhib_dil ay bü'l_heves
imes mü idi tecribenîḡ munça bes

anḡa kim yiter tinḡridin mevhibe
kirek özgeler ḡālîdın tecrîbe

XLII

(9) ḡikmet iskenderning arıştōdın su'ālî ol bâbda kim
yigitlikde ṭab' neyicün 'ibādet (10) _din müteneffir durur
ve qarılıḡda dimāḡ ta'aḡkuldın kāsır ve ḡakīm (11) _nîḡ
pirāne_rāy bile sāh_1 cīvān_baḡtḡa yol kōrguzgeni

- 9 yana sordı bu_nukte sāh_1 cihān
ki ay_nukte_cān_1 rümüz_1 nihān
- 10 3550 yigitlikde is kibi āsān durur
nidin ṭab' andın hirāsān durur
- 11 nidindür anḡa kām_1 lehv u ṭarab
vera'dın nige zānir eylep ta'ab
- 12 yigitlikning ötken zamān nevbeti
her işde nidin kem bolur lezzeti

ṭarab_nāk neyüçün bolur nev_cīvān
kariḡa bolur ni ṭarab ni tūvān
- 13 didi dānis_āmūz_1 ḡikmet_ḡiṣāl
ki ay barca de'b u ḡiṣālîḡ kemāl
- 3555 ṭufūliyyet eyyāmı yoktur şu'ūr
irür ṭab' u rāy ḡireddin nūfūr
- 14 ol eyyām irür lehvḡa muḡteżî
ḡaṭāḡa daḡı sehvcā muḡteżî

nidin kim ḡiredḡa cū yok dest_res
irür nefis de'bi hevā vū heves
- 15 ṭufūliyyet ötkeç ki boldı sepāb
ḡired nūrı saldı dimāḡ icre tāb

// XLII yigitlikde: B'da yigitlikte / neyicün: P, F'te nivcün
/ ṭab' : F'te yok / qarılıḡda: S, B'da qarılıḡda // 3552
icre: LG, F'te iste // 3553 neyüçün: F'te nivcün // 3554
dānis_āmūz: S'de ḡikmet_āmūz / ḡikmet_ḡiṣāl: S'de dānis_ḡiṣāl
// 3557 nidin : S'de nicük / ḡiredḡa: S, B'da ḡiredḡa //

- kisining bu vaqt ikkidür nâleti
irür 'aqlı yâ nefsining kuvveti
- 16 3560 eger 'aqlğa kuvvet oldı füzün
bolur yañsı isler sarı ren_nümün
- velî 'âlem ehlide bu azdur
ulusdın eger bolsa muntâzır
- 17 ve ger nefsi 'aqlıdın olsa kavî
zarûret ki bolğay aning pertevi
- P432a ni emr itse lenv ü hevâ sarıdur
kim ol nefis meyli gata sarıdur
- 18 cü köprek galâyıqqa budur tarîk
bolurlar gata_kâr köprek farîk
- 3565 cü ilge birür perveris rûzgâr
kirek mundaq ok bolsa amûz_kâr
- 19 aña kim kılur rûh_ı kudsî meded
salur könglige nûr_ı sem'ı hired
- kişi kim bu şüretka kâdir durur
besî az devir bolsa nâdir durur
- 20 'adûda cü köprekdür evvelğı hayl
hem ol sarı köprek durur ilge meyi
- bularğa te'emmül cü eyler köngül
birür cünki ekser tapar nûkm_ı kıl
- 21 3570 yigit cünki koydı kühûletka yüz
işı koydı barça sunûletka yüz
- olrûdetdın abdân tola başladı
harâret otı pest ola başladı
- 22 bular tab'ığa mey bolup dest_gîr
bolup bâde birle harâret_pezîr
- cü mey suğı sarı bolup mürtekib
ol işğâl olup mûcib_ı köp le'ib
- 23 cü seyhûhet oldı tabî'atka cüft
kuvâ vaż'ığa za'f saldı nûnûrt

// 3563 ni: LG'ta ne // 3572 bular: S, B'da bolup //

- 3575 ğarīzī ħarāret otı boldı pest
ruṭūbetka ol ot boldı zīr_pest
- 24 kayu ot ki su kılsa tuğyān anğa
özünġ di ki öcmey ni imkān anğa
- S234a ħarāret kem olğaç bolup mi‘de süst
ğıza tapmadı çünki hażm_ı durust
- 25 eger kılsa taḳlīl kuvvet kitip
köpidin ṭabī‘atka ‘illet yitip

ṭabī‘at ki andin ḳavīdūr dimāġ
ħarāretdin anda yarutur cerāġ
- 26 3580 ol ot öckeç ok öcti bu sem‘ hem
ta‘akkul anğa bolmadı cem‘ hem

dimāġ içre haṭṭ oldı bī_hadd u ‘ad
fütūr oldı āyīn_i rāy u ħired
- 27 kisi bolsa bu vaşf ile muttaşif
‘aceb yok eger bolsa mesh u ħirif

velīkin hem ol ḫayl_ı kudsī_şifāt
ki bolmasun ol ḫaysız kāyināt
- R389a 1 cū ḫilḳatleri kildi ḫikmet_sirist
sa‘ādet alarğa kilip ser_nüvişt
- 3585 ki ol ḳavm irūr yā nebī yā velī
veyā ḫikmet enli ara a‘kalī
- 2 ki nefsāniyet ḳılmayın iste fās
ḳılurlar nicük kim kirektūr ma‘ās

beden içre tapıp riyāzet şubūt
köngülge birürler şafā birle ḳūt
- 3 niçe bolsalar ‘omr birle esen
taparlar kemāl içre vech_i ḫasen

nice kimsege ‘omr imkān irūr
alar ‘aklı ḫūnsīd_i naḫsān irūr
- 4 3590 yaşağan sayı dāniş içre batıp
ketān dik niçe iskirip körketip

LG248b sikenderge cū yitti bu fāyide
 su'āl itmedi nūkte_i zāyide

XLIII

(5) iskenderning kōngūl zūlf_i cādūdın hāl_i hindūğa meyl
 itken dik keşmirdin hindistānga 'azīmet kılğanı (L254a) ve
 rāy_i hind cemā'at_i ehl_i ta'ayyūn ve gūrūn_i nikmet
 (6) _āyīnni sefī' kılıp alar pādīsāndın kılı yazuğın tilegen
 dik der_h'āst kılıp kabūl tūskeni ve rāy iskender_i
 şāpīb_rāynı hind sarı (7) başlap bise_i niğārda kislak
 kōngūzgeni ve ol bışeniñ dört haddı vaşı kim beyān öziğe
 hadd_i ta'rīf bilmes belki rub'_i meskūnda andağ yir tapılmas

8 gūzārende dānā_yı hindī_niçāo
 bu tāriḥni mundağ eyler sevād

ki kılğac sikender bu tedbīrni
 ki firūzğa birdi keşmīrni

9 cū başın sezā_vār_i tāt eyledi
 aṅga hem mu'ayyen harāc eyledi

3595 mukarrer bu nev' itti kim ikki ay
 bol öz kişvering ūzre revnağ_fezāy

10 bu mī'ād ile cem' eyley sibān
 tigisçe bariğa dirip harc_i rān

F432b yana kılma hīc iş sarı iltifāt
 yitiş bizge hindūsitān sarı bat

11 bu sözlerdin anı kılıp ser_firāz
 yana singlini kim idi mihr_i nāz

tokuz perde kinide pinnān kılıp
 harīmide şem'_i sebistān kılıp

12 3600 'ıyān eyleber hind 'azmını cezm
 revān kıldı hindūsitān sarı 'azm

cirikke iş āşūb boldı yana
 zamāne leked_kūb boldı yana

13 cirik yapıban 'arşa_i hākni
 anıñ gerdi andağ ki eflākni

barur irdi ol sarı eylep sitāb
 urup yolni menzil_be_menzil tınāb

// XLIII bilmes: B'da bilmiş // 3595 fezāy: B'da yok //

- 14 kayu nāhiyetka ki menzil kılıp
öter irdi fethini hāşıl kılıp
- 3605 eger carh-ves hışn u ‘ālī cibāl
sipāh eyler irdi anı pāy_māl
- 15 yamanlardın āfākni pāk itip
vellī yahşılarnı şarab_nāk itip
- kılıp ser_keş il şevketin yırge pest
zeber_destlerni kılıp zır_pest
- 8432b 16 itip destni ‘adlıdın oūsītān
anğa tıgru kim mülk_i hinoūsītān
- haber cünki fenm eyledi rāy_i hind
ki şāh olğusı kisver_ārā_yı hind
- 17 3610 hōd andın ki kesmīrğa ‘azm itip
ni yaŋlıġ anı feth itip cün yitip
- füsūn riştesin ser_be_ser üzgenin
tılismātning fethi kōrgüzgenin
- 18 niler kılğanın ehl_i kesmīr ile
eger zūr ile yoksa tedbīr ile
- işitmiş idi barcasın yek_be_yek
ki kōŋli ara yok idi hıc şek
- 19 bilip irdi kim eyley almas hilāf
ni mümkün hōd itmek hayāl maşāf
- 3615 müretteb kılıp pīs_keş asru köp
sikender cenābıġa tartarğa cūo
- 20 meṭā‘ anda her nı ki esyā kılıp
toķuz toķkuz andın müheyyā kılıp
- barıdın burun zinde_pīl_i demān
ki titrep alardın zemīn ü zemān
- 21 alarnıŋ kılıp sanı toķkuz toķuz
yana bir rivāyetde ottuz toķuz
- 8234b kılıp taġ dik her biriniŋ teni
cū zūr eyleben taġ yıķmaq reni

// 3610 ni: LG'ta ne // 3614 ni: LG'ta ne //

- 22 3620 velî tağ kim bolsa yek_pâre tas
nümâyışde hâkisterî hâre tas

bir ucida bir carh_ves tas anğa
ki andın nümû_dâr olup bas anğa
- 23 ‘aceb tağ olup cöng yaŋlığ revân
iki cânibide ikki bād_bân

kayu cöng köktin nişân körgüzüp
ki hortûmıdın kehkeşân körgüzüp
- 24 ni hortûm kim gurze mār_ı demân
şalâbetde ejder hemân ol hemân
- 3625 cü cismiğa her lanza ol aylanıp
digil tağ ara ejdenâ cırmanıp
- 25 üzüp cırmagac sâl_hürde cenâr
yıkıp törtkeş sidre_âsâ menâr
- 3624b cıkıp hortûm etrâfıdın ikki tis
alardın felek haylığa serzenis
- 26 ecel nahlığa her biri sâk olup
sipeh_dârning sâkı dik aq olup

şıfât belâğa kilip muttaşır
belâ icre geot eylegen lâm elif
- 27 3630 uluğ cüsse birle felekdin mişâl
bolup ol felek üzre cengek hilâl

bu yaŋlığ ki serh oldı tēb u tūvân
salıp her biri üzre bergestūvân
- 3629b 1 yiti reng dībā_yı zer_kârdın
mükellel kilip dürr_i sen_vârdın

yana her biri üzre bir turfa taht
icinde tokuz hindū_yı nik_baht
- 2 kabûl icre her turfa hâlî kilip
nażar merdūmidin mişâlı kilip
- 36249a 3635 barı zengî hâl dik mûsg_reng
barı hindūy zūlf dik şūğ u seng

// 3624 ni: LG'ta ne // 3630 uluğ: LG'ta uluk //

- 3 barınıñ libâsı sarıǵ yâ kızıl
 bahār u hazān eyleben muttaşıl
- hem ol pīl cūn kim ğırām eyleben
 bular aña uyku harām eyleben
- 4 yana pīlçe ħing tāzī_nijād
 dimey dīv_zād u diyin dīv_bād
- naẓarǵa kilip her tokuz özge reng
 ki ol luṭf ile kilmeyin közge reng
- 5 3640 nümū_dār ara her biri bir perī
 velī dīv_nānend olup peykeri
- yügürmekte her bir şabādın otup
 şabā yok ki raḡs_ı semādın otup
- 6 ħirām eylegeç nerm_ı reftār nem
 yörüs barcaǵa tiz nem_vār nem
- her ablaḡ ki reftār ara gām alıp
 zamān ablaḡı köz yiterce kalıp
- 7 her eşeb ki kökke baḡıp kışneben
 kuyas eşebi tābı dik işneben
- 3645 kiçim her tokuzǵa yana özge reng
 celācilleri barca zerrīne_zeng
- 8 minip üstige ħindū_yı nīze_ver
 zer_āḡın kabā belki zerrīn kemer
- bolup cūnki yek_rāniǵa cilve_dih
 sinānı bile yirdin alıp zirih
- 9 zūḡal_reng olup līk behrām_ı kīn
 zamīri ara barca nengām_ı kīn
- kulaklarında ḡalka_ı bendelik
 tapıp özce altunǵa erzendelik
- 10 3650 yana bu ‘aded birle ħarvār_ı raḡt
 taḡıp tengler ǧarḡ_kirdār raḡt

// 3649 kulaklarında: LG'ta kulağlarında // 3650 taḡıp: yaḡıp
 //

nezâketde her hülle_i bî_misâl
bola almayın perde_pûs_i hayâl

- 11 bola almayın kiyse mestûr ten
nümû_dâr olup on katıdın beden

yana bu ‘aded birle altun zurûf
kuyas dik fîrûzân velî bî_kusûf

- 12 şurâhî vü teng ü kadeh birle cām
şarâ vü nümâyisde hürsîd_rām

F433a 3655 yana anca tûtî_i sekker_siken
ni sekker_siken belki sırîn_sûğan

- 13 zümür_rûdten ü la‘l min_kār nem
hem ol la‘l söz vaktı dur_pār nem

yana anca tāvus_i zibā_cemāl
letâfetde tāvus_i cennet_misâl

F433a 14 şanem dik kılıp hûs kaşdıda küc
bası üzre yok tâc kim titregüc

yana sandal u ‘îd u harvârlar
hem ol mûsk ü kâfûr anbârlar

- 15 3660 bu yaŋlıg müheyyâ kılıp pîs_kes
ki kılğay temâsâsıdın rûn gâs

ekâbir ki mülk icre mevcûd idi
kim ol hayl mülk icre maksûd idi

- 16 barı hikmet_âyîn ü dânis_pejûn
relâfûn_menis bel arîştö_sukûn

yana bir gürûn ehl_i zühd ü şalâh
şafâda kuyas dik ki cıkkay şapâh

- 17 mesîh_i sūhan_senc yaŋlıg barı
ferîd_i seker_genc yaŋlıg barı

3665 bular allıda i‘tizâr eyleben
besî ‘acızlar âsikâr eyleben

- 18 kî min bir kemîn bende min sâhğa
basım mâyıl ol bâk_i der_gâhğa

// 3655 ni: LG’ta ne // 3658 kaşdıda: S’de vaktıda //

- hayālimga hergiz hilāf ötmemiş
anıñ birle kın ü maşāf ötmemiş
- 19 ni had birle hōd kılğa min bu hayāl
ki kılсам hem olğay hayāl muḥāl
- S235a,
3255a birev kim özin tutsa hindū anğa
ni yañlıgı çıkar rüy_ber_rüy anğa
- 20 3670 bu kim emri yitkende ‘azm itmedim
anğa gāyet ‘aczdın yitmedim
- miṣālın resūlıdın aldım kopup
başım üstige koydum anı öpüp
- 21 köp irdi mañga hıdmeti mültemes
barurğa veli tapmadım dest_res
- ni kim hükmi irdi ibā kılmadım
boyun tolgaban mācerā kılmadım
- 22 miṣālını cān birle kıldım kabūl
disūn bilgenin tiñgri ḥaqqı resūl
- 3675 veli asru mecrūh u rencūr idim
didim ‘ögr neyüçün ki ma‘zūr idim
- 23 eger sāh ‘özüñ kabūl eylese
bozuğ kişverimga nüzūl eylese
- mini luṭf ile eyleben ser_bülend
ḥalāyık ara eylese ercümend
- 24 başım ara kökke yitkey ol eltāfdın
nümü_dār u āyın a‘tāfdın
- kulı bolğa min tende cān barınça
beden içre cāndın nişān barınça
- 25 3680 ve ger tiñgri körgüzmesün kılса kahr
mey_i rıfk cāmı ara koysa zehr
- mañga zāhir itse güneḥ_kārliḡ
ni tañg kılса hindū siyeh_kārliḡ

// 3668 ni: LG'ta ne // 3669 ni: LG'ta ne // 3671 miṣālın:
P'te miṣālı // 3673 hükmi: B'da hüküm / ni: LG'ta ne // 3676
bozuğ: LG'ta bozuğ // 3681 güneḥ_kārliḡ: S, LG'ta güneḥ_
kārliḡ: S, LG'ta güneḥ_kārliḡ / ni: LG'ta ne / siyeh_kārliḡ:
S, LG'ta siyeh_kārliḡ //

- 26 qabūl eyleseske dağı kayda had
 ki hindūsitānīde bolmas nired
- mini seh sözi birle mücrim bilinḡ
 velī siz cemā‘at şefā‘at kiliḡ
- 27 şek irmes ki cūn maḡz_1 elṡāfdur
 ariḡ ḡāṡırnı közḡ dīk şāfdur
- LG249b 3685 kaçan tursanḡız siz şefā‘at kılıp
 ḡünānımdın ötkey ‘ināyet kılıp
- R390a 1 bu söz birle hindūy_1 şīrīn_zebān
 ni hindūy ki hind ehliḡa merz_pān
- yiberdi hem ol ḡayl_1 cālāknı
 tinḡız allıḡa nice ḡāsāknı
- 2 hem ol pīs_kesler bile ol ḡūrūn
 tapıp her kadem yolda ferd_1 şukūn
- barurlar idi ordu utrusıḡa
 ki yittiler iskender ordusıḡa
- 3 3690 burun barıp erkān_1 devlet sarı
 yana yüz koyup enī_1 ḡıḡmet sarı
- alar dağı zāhir kılıp iḡtırām
 bular dağı eylep edā_yı peyām
- 4 peyāmın alarnıḡ cū ma‘lūm itip
 barıp sān ṡap‘ıḡa mefhūm itip
- sikender çıkıp taḡt üze sād_mān
 tapıp rāy_1 hindī ḡaṡabdın amān
- 5 hem ol il kilūrdin tapıp sādliḡ
 ḡam u ḡuşṡa bendidin āzādliḡ
- 3695 ki bu ḡayl idi allıda kop ‘azīz
 körünmes idi nind mālı peşiz
- 6 alarnı tilep luṡf u ikrām ile
 sürüp nūkte şāḡāne ārām ile
- şalāḡ ehli yitkeṡ tūşup taḡtıdın
 bu tevṡīḡ tapıp biyik baḡtıdın

// ni: LG'ta ne // 3691 peyām: B'da kelām //

- 7 körüsken maḥalda kılıp öznı pest
körüp öznı dīn enliḡa zır_dest
- kılıp ḥikmet ehliḡa hem mevl bat
itip her birisiḡe kop iltırāt
- 8 3700 ḥaḡ ehli ḡasıda seh_i nık_pagt
cülüs itkeli ḡılmayın meyl_ı taḡt
- tekelliüfsiz eylep yir üzre maḡām
alarnı daḡı köp ḡılıp iḡtirām
- 9 tamāmıḡa şāyeste yir körgüzüp
nicük kim irür lāyık olıturğuzup
- tilin ‘ögr sarı ḡılıp nükte..senc
ki busḡunça ḡöd yıtmadi yolda renc
- 10 burun sehḡa barca du‘ā ḡıldılar
yana rāy sözün edā ḡıldılar
- 3705 ḡılıp şāḡ iḡḡār sermendelik
meşāyihḡa eylep ser_ergendelik
- 11 didi her ni siz itsenḡiz iltimās
irür farz tutmaq nefes bizge pās
- sizinḡ sehḡa gerçi günen az irür
şunuf_ı ‘ināyetḡa mümtāz irür
- F433b 12 eger cürm ü ‘işyānı köp bolsa hem
körüp ‘acczını eyler irdim kerem
- ḡuşūşā sizinḡ dik kerāmend il
ḡired_perver ü pāk_peyvend il
- 13 3710 kilip bolḡa siz ḡılḡanıḡa şefī‘
ni ḡılḡay be_cüz ‘arv_ı rāy_ı refī‘
- B155b günāhı ḡöd az irdi köp bolsa hem
siyāset ḡarīḡıḡa cub bolsa hem
- 14 bilip kiçtim ol barḡanıḡ basıdın
ilıḡ tarttım kīn ü pādāşıdın
- F433b öziḡe ‘ināyetnicürm eylesün
ḡopup bār_ḡen sarı ‘azm eylesün

// 3704 sehḡa: LG'ta sehḡa // 3706 ni: LG'ta ne // 3710 ni:
LG'ta ne //

- 15 işige cikey mülk birle tırāz
başın tāt ile eyleyin ser_firāz
- 3715 serîri yüzün kişver_ārāy itey
livāsı tırāzın felek_sāy itey
- 16 yana cūnki siz hayl_ı ferruḡ_cemāl
ki boldum sizing birle ferrunde_fāl
kadem_rence eylep bu yan yittinḡiz
mini ḡōs_dil ü behre_mend ittinḡiz
- 17 sizing rencinḡiz öḡrini kolḡa min
ki andın özüm mübtehic bolḡa min
- 1235 ni kişverḡa bir sāh kirgen zamān
kadīmī irūr resm_i māl amān
- 18 3720 anı kılmasunlar bu ildin taleb
ki il tapmaḡay birmekidin ta‘ab
yana rāy_ı ḡidmetḡa cūn yitküsi
bu kişver ḡarācın ḡabūl itküsi
- 19 ḡalāyık basıdın alıp iḡtiyāc
mu‘āf eyledük ikki yıllık ḡarāc
bu yanḡlıḡ keremler cū körḡüzdi ḡah
ol il boldılar luḡfidın ḡāk_rāh
- 20 ol aḡlāk_ı bī_ḡadd u ḡāyet körüp
yana baḡsis_i bī_nihāyet körüp
- 3725 aninḡ eükrin ayturḡa lāl oldılar
du‘ā dirde āsūfte_ḡāl oldılar
- kenarda cū bir yolu yüzlendi müfriḡ sürūr
yakın irdi cān tendin olḡay nerūr
- kenarda ni nev‘ olsa özlerni ḡabt eyleben
du‘ā sarı āyīn_i rabḡ eyleben
- 21 didiler ki tā dāyir olḡay sipihr
sipihr üzre tā eylegey seyr mihr
sipihr üzre bolsun saḡa taḡt_ḡān
kuyas gerd bāstıdın tekye_ḡān

// 3719 ni: LG'ta ne // 3722 yıllık: R, P, F'te yıllık //

3727 ni: LG'ta ne //

- 22 3730 felek bolmasun sin dik āgāhsız
cihān bolmasun sin kibi sāhsız

musahhar bolup darça ‘ālem saṅga
yiti kisver olsun müselleṃ saṅga
- 23 yüzüñg eylesün baht mihr_i semā
zamīriñgñi mir’āt_ı gītī_nümā

cenābıñgga kilgende bī_hāl idük
söz ayturda kōrkunçdın lāl idük
- 24 sini özge şehler dik itdük gümān
didük özge şehler hemān sin hemān
- LG250a 3735 ni bıldük ki bolsa alar tīre_hāk
sini tiñgri halk eylemiş nūr_ı pāk
- 25 sini sählar içre kılmış ilāh
anıñg dik ki sāye ulus içre säh

kōrüp sinde bu nev‘ hulk_ı kerīm
kōñgöl içre ni vehm kaldı ni bīm
- 26 birev dik ki gülñi ot itken gümān
isidin tirilgey yitirken zamān

cü taptuk cenābıñgga mensūbluk
füzün boldı hayretka mağlūbluk
- 27 3740 kılılğac işiñgde tefekkür füzün
taḥayyürğa boldı taḥayyür füzün

kōrıldı şifātıñg ki mestūr imes
kim ol nev‘ insānğa maqdūr imes
- R390b 1 vüçüduñg haq itmiş melāyik_şifāt
ki sinsiz demī bolmasun kāyināt

sini beyle bilse idi rāy_ı hind
kilip kılmağay irdi pervāy_ı hind
- 2 icāzet eger bolsa kiltürmeki
yüzin āsitānıñgga yitkürmeki
- 3745 barıp ‘afv u luṭfunğ beyān eyleli
hazın ḥātırıñg sād_mān eyleli

// 3735 ni: LG'ta ne // 3737 ni: LG'ta ne //

3 anı tartalı kulluğunğa yavuk
közin hāk_i pāyınğdin itsün yaruk

didi seh ki sizge ni kim bolsa kām
maṅga kām irür andın özge narām

4 du‘ā kıldılar ol cemā‘at kopup
yana yolğa yüz urdılar yir öpüp

yitip rāy_i hind allığa sād_mān
anı hem kılıp sād yitken zamān

5 3750 birip barça hāletdin āgāhlık
tilep ‘azm kılmaḳka hem_rāhlık

özige tapıp rāy mundaḳ necāt
digey sin ki ölgenge yitti hayāt

6 hem ol haylını salıban ilgeri
revān boldı sān āsītānı sarı

B256a

yana tuhfeler burnağıdın sigerf
ki vaşfiğa kılmay verā şavt u harf

7 özige hem ol ilni hādī kılıp
hidāyet bile kaṭ‘_i vādī kılıp

3755 alar dağı rehberliḡ eylep aṅga
barı yol sühan_verliḡ eylep aṅga

8 seh_i kām_rān vaşfinı sāz itip
bu kılmay tamām ol bir āgāz itip

diben feyz u nef‘ini hūrşīd_vār
anı gerre dik eylep ümmīd_vār

F434a

9 diben beyle sözlerni hem_rāhiğa
kaḍem koydılar sāh der_gāhiğa

revān birdiler sehğa āgāhliḡ
ki rāy itmis ilge hem_rāhliḡ

10 3760 yana hüküm_i ‘ālīğa boldı şudūr
ki birsün bilik ehli meclisğa nūr

// 3755 rehberliḡ: S, LG’ta rehberlik / sühan_verliḡ: S,
LG’ta sühan_verlik // 3759 āgāhliḡ: LG, F’ta āgāhlik /
hem_rāhliḡ: LG, F’ta hem_rāhlik // 3760 meclisğa: S’de
meclisğa //

alar hind rāyın alıp kirdiler
ki ou pūkmā muntāzır irdiler

11 kefen ignide vū kıılıc boynıda
yana mevd pīrāyesı koynıda

anı körgeç ok eyledi men' sāh
ki ol kılmamis irdi anca gūnān

12 ki kilgey bu yaŋlıĝ mezellet bile
bu pes kim kilür ehl_i millet bile

3765 niçük kim mürüvvet anĝa irdi fen
didi aldılar tīĝ birle kefen

13 kitürdiler eylep besī inṭırām
anĝa tigrū sāh_ı 'ālī_makām

seh i'zāz ile ercūmend eyledi
kuçuşmak bile ser_pulend eyledi

14 kıılıp sāhniŋ pā_būsıĝa meyl
niçük kim tüser taĝ ayaĝıĝa seyl

S236a yukarraq cıkıp sāh ikrām ile
kuçup sāhni rāy hem kām ile

15 3770 yanıp cūn kuçardın bolup köŋli ğ^vas
kitürgenlerin eyleben pis_keş

F434a seh eylep kabūl anĝa yir körgüzüp
mülūkāne kânūn u āyīn tüzüp

16 ni kim vehm idi köŋlidin kıldı ref'
zāmīridin endīseni kıldı def'

yana ol sürük zümre_i dīnni hem
daĝı zümre_i hikmet āyīnni hem

17 burunĝı dik eylep ni'āyet besī
niyāz üzre kıldı 'ināyet pesī

3775 tekellüm kıılıp seh pesī cān_nuvāz
dime cān_nuvāz ayt mihmān_nuvāz

// 3761 rāyın: S'de āyīn // 3772 ni: L6'ta ne // 3774
burunĝı: S, B, L6'ta burunĝı //

- 18 barı nind ilin eyle şayd eyledi
ki tār_1 vefā birle kayd eyledi
- mülāyim çıkıp bezm haddın füzün
teselsül bolup nüktelege uzun
- 19 şen eltāfını cūn körüp ol_ı kıyās
küpüp rāy_1 nind eyledi iltimās
- ki eylep kerem sāh_1 gerdün_nenīb
bu kişverge ruhsārıdın birse zīb
- 20 3780 tavaḡkuf kılıp munda bir nice ay
kılıp hind tofrağını carh_sāy
- bu kişverde kim kop ğarāyib durur
dimey köp ki kār_1 ‘acāyib durur
- 21 ‘aceb pesse vü ol_ı ‘aceb vaḡs u tayr
ferāğat bile nice kün kılsa seyr
- yitiptür yakın ğālibā kış dağı
bu kış içre yok kılğıu dık is dağı
- 22 be_cüz bāde vü rūd ‘ays u neşāt
ferāğat bile eylemek inbīsāt
- LG250b 3785 huşūşā ki hindūsitānning kısı
kılur ğalk_1 tab‘ıġa nevrüz işi
- 23 bulut üzre yağur secer üzre verd
ni savuġ ni işiġ ni balçıġ ni gerd
- hamelġa kuyas cūnki birgey serref
yörüş ‘azmı ger bar ise her taraf
- 24 sipen tartmak vaktı hem ol durur
kisi her iş eyley dise yol durur
- kılıp sāh könglige bu nükte h^as
anıġ dik ki su körse sāhib_1 ‘aṡs
- 25 3790 kabūl eyleben boldı hōş_hāl köp
hem ol ilge yüzlendi ikbāl köp

// 3783 yitiptür: S, B-F'te yitipdür // 3786 ni...ni: LG'ta ne...ne
ne...ne / ni...ni: LG'ta ne...ne //

didi kay sarı bolsañız reh_nümây
bolalı bu kıs anda mahmıl_gusây

26 didiler ki dihlî irür pây_ı tağt
münāsib durur tartmak anda nağt

didi seh ki sehr icre sığmas sıbân
kirek bîsede ilge ârām_gân

27 ve ger sığsa dağ imes dil_pesend
ki yitkey re'âyâğa ilcin gezend

385-b 3795 revân bolsa bizdin birev ilgeri
ki yügürse ol senrdin taşkari

3851a 1 yırakrakqına bolsa nem dāk imes
ki il senrsiz asru gam_nāk imes

yana iltimās eyleden didi rây
ki hüküm eylese sâh_ı kisver_gusây

2 bu kul barsa bu is ser_ancāmığa
körerge maḥal sâh ârāmığa

yok irse köngül hîg tapmas karâr
manga yüzlenür dem_be_dem iz_tirâr

3 3800 bu sözdin anga sâh_ı ferhunde_ter
'inâyet kılıp tağt u tât u kemer

besi tiz_rev_i rahs_ı hārâ_siken
barı gurg zür u barı pıl_ten

4 murassa' iper birle tezyîn tapıo
yana gâsiye gevher_âyin tapıo

uzatıo anı hind sarı nühüst
özi dağı 'azm itti ol yan durust

5 yitisti cü öz kisveri icre rây
bolup kisver ehliğa 'isret_fezây

3805 bilip il ki dūsmendin olmis amân
kılıp sâd könglini yağısı yaman

6 seh itken keremlerni barı bilip
bolup sâd u bî_had du'âlar kılıo

yana rây cün hös_dil eylep ilin
sıkender yarağığa bağlap bilin

- P434b 7 nem ol bise kim dir idiler nigār
icide aning bi_nihāyet siqār

ni bise irem bāgining ğayretı
hired nuḡkını lāl itip ğayretı
- 8 3810 kilip bisedin ʿitr_ı ʿanber_nesīm
kilip tire tofraḡnı ʿanber_ḡemīm

muḡārin kilip şandal u ānūs
seben birle ol nev ʿ kim sanderūs
- 9 nesīmī ki şandal sarıdın yitip
dimāḡ dymı şandal_ālūd itip

hem ol is tutup bise vū taḡnı
kilip şandal_ı sūde tofraḡnı
- 10 yılan şandal_āsā secer sāḡıḡa
saçı dik büt_ı sīm_ber sāḡıḡa

3815 karanfıl kilip meyl_ı sünbül sarı
aning dik ki sünbül karanfıl sarı
- 11 secer her biri yitkürüp kökke bas
bolup bergler icre pinnān kuyas

kuyas berg ara ol şıfat münzevī
ki tofrakka sāye ara pertevī
- 12 cenār anda kim nice eylep hıḡāb
bolup eyle kim pence_ı āfitāb
- 3875b felek kim yitip cevz būyā anḡa
bas aylanmaḡı saldı qūyā anḡa
- 13 3820 secer kim bolup cevz būyā yırı
kilip sāḡıḡa dārcīnı tiri

cū zeytūn bolup cāḡ ile muttaşıl
bolup cāḡ zeytūnı andın hacıl
- 14 kayu naḡl kim sāḡı köktin asıp
anḡa tāk sāḡı cıkıp cırmasıp

üzüm hūsesi birle ehl_ı raşad
sipıhr üzre pervin körüp ol_ʿaded

- 15 nem ol tā kim boldı sâh üzre bend
salıp sidre sâhiğa bî_cân kemend
- 3825 aṅğa yarmanıp hüse zîrh_i hayāl
sîpihr üzre çıkmâğnı kormey muḩāl
- 16 gazân icre cûn berg_i aşfer sacıp
felek her sarı yuz mîṅ aṅter sacıp
- bu escār evcide ner cîns ṭayr
bolup ṭâyır olğanda eflāk_seyr
- 17 dime ṭayr carḩ üzre sâyır bolup
ki her ṭayr bir neşr_i ṭâyır bolup
- F4C4b sürük ṭurfa tûṭî_dil_keş nevā
ki her yan tutup bîseicre nevā
- 18 3830 konup kay secer üzre aṅzer kılıp
ni aṅzer ki hîzr_i peyember kılıp
- bolup bergsîz naḡî_i nâ_jû kibi
ni nâ_jû ki bu carḩ_i mîṇ kibi
- 19 dime carḩ_i mîṇ ki gûl_bun_mîṣāl
gûl ol ḡayl ki korguzup reng_i āl
- kızıl ḡaylınıṅ rengi gûl_nār olup
aṅğa su'le_i nār mürkār olup
- 20 kızıl yasıl eylep cû ner yan nûcûm
yasalğan kibi eyleben reng_i mûm
- LG251a 3835 yana sârik_i nûkte_gû ḡayl ḡayl
kılıp hind ili dik tekeilümge meyl
- 21 kılıp levḡa kîmsân bile zîverî
anıṅ dik ki hindûy_i oâzî_gerî
- 32E7a dime levḡa kim levḡa_i zer_nîḡār
kılıp zer_varak birle efser nîḡār
- 22 ḡayan kim hîrāmende medfûn kılıp
kim anı kôrüp zār u meftûn kılıp

// 3830 ni: LG'ta ne // 3831 nâ_jû: LG, F'te nâ_cû / ni:
LG'ta ne / nâ_jû: LG, F'te nâ_cû //

cevek atlas eylep özige libās
kilip bōrk ornida başığa tās

23 3840 hīrāmende tāvūs_1 zībā_cemāl
melek haylidin zāhīr eylep mīsāl

kilip cilve her yan veīl mest_i nāz
şurāhī kibi mest u qerden_firāz

24 şurāhī kilip lāciverdī nīsān
kilip anı zer_hāl bile sest_mān

tezerv_i hīrāmende dūrrāc nem
kilip hūs nakdini tārāc nem

25 bolup cūn tezerv eyleben meyl_i serv
bu gül_deste meyli mutallā' tezerv

3845 cū tāvus olup sāh_1 'ālī_nisīn
bolup sidre sāhida rūnū'l_amin

26 yiri sebze birle zūmūrrūd nīsān
anğa carh_1 mīnā zeberced_fesān

şimālida bu bīsening rūd_i sind
cenūbida zāhīr bolup şenr_i hind

27 bu rūd icre yüz kime sür'at_nümāy
felek baħrıda eyle kim yanğı ay

kilip ħadd_1 şarkıda bir neysitān
ki vaşfida kemdūr nice dāsītān

R391b 1 3850 ser_ā_ser bu ney icre sekker bütüp
ni sekker ki ħand_1 mükerrər butüp

bolup seroet ol neysitānning suyi
seker balcıġ ornida sudin koyı

2 yana ħadd_1 ġarbida taġ_1 refī'
bolup tört faşl anda faşl_1 rebī'

kis u yaz memlū reyāhīn anğa
kilip naħle_i sehd_i gül_cīn anğa

// 3850 ni: LG'ta ne //

3 nihāyetdin artuq kilip bu geliz
bolup barca bu tağ ara send_riz

3855 kişi kaysı tası sarı kim oaki
aniñ sendi bir çeşme su dik akıp

4 kayu kol sarı bolsa ilge vürüd
körüp send akkanı andak ki rüd

kiyik haylı bu tağ üze miñ gele
gül ü sehd arasında barı yele

3855a 5 buğu vü maral neysitānıda sayd
sekerdin bariniñ ayağıda kayd

tola bahrıda māl_i sīm_gün
felek hūti her bir kasıda zebūn

6 3860 yana bise etrāfıda dām u ded
kisi avlanmağlığı için bī_‘adeo

kilip sehri hōd vaşfıdın taşkırı
bolup göre köz cün oaki ner sarı

7 bu bisede kim didim evşāfını
kalem kıldı mañdūd etrāfını

yiri irdi acuk be_ğāyet anğa
gül ü sebze pes bī_nihāyet anğa

8 kılavuzluğ eylep bolup ren_nümāy
tüşürdi sikenderni fərğunde_rāy

3865 hem ol sebzeğa tüsti hayl u sipān
tikildi yana carh_sā pār_gān

9 seh ol yirdin asru neşāt eyleben
yörüp her yanın ihtiyāt eyleben

başiret bile her taraf köz salıp
aniñ tavr u vaşfıda hayrān kalıp

10 kilip rāy anğa anca kulluk ‘iyān
ki kāsır bolup serhi icre beyān

// 3854 artuq: S’de artuğ // 3864 kılavuzluğ: S, LG’ta
kılavuzluk //

- 8237a barı suğlıdın sâh ma'zûl olup
 kıs ol yirde 'isretka mesğûl olup
- 11 3870 kitûr sâkî ol sâgar_ı zer_nigâr
 ki mey la'lidin boldı gevner_nigâr
- cû dest_i nigâr icre kıldım makâm
 kirektûr maŋga zer_nigâr imdi cām
- 12 muğannî tûzet nağme_i rîhte
 anı kıl özünġ birle âmihte
- ki bir sebze sîrîn yana hind ara
 mining rûzigârını kıldı kara
- 13 nevâyî niler kıldı hâmenġ yana
 ki bir mülk_i hind oldı nâmenġ yana
- 3875 nice körse mülkide hindû sevâd
 unutkay körüngeñ zamân bu sevâd

XLIV

(14) 'afv fażîletide kim deryâ_dil civân_merolêr mücrimler
günâhı has u hâsâkin bahsîş nesîmi bile köngül bahrıdın 'adem
sevâhiliğa sürerler ve yüzlerige deryâ mevci dık cîn tüşmes
(15) ve hayret zulmâtı dağı âvârelerini kerem sem'î reh_nümây_
lığı bile ol vâdî_i helâkdin çıkarurlar ve ol tîrelikdin
olarğa hiç busmas

- 16 birev senleriçreñ muhterem
 ki bolğay anıñ de'bi 'afv u kerem
- 8237b aŋgadur cihân ehlidin ferdliġ
 ki âyîni bolğay cevân_meroliġ
- 17 anı bil cevân_merâ yâhûd kerîm
 ki bî_dâdıdın bolmağay ilge bîm
- dimes min ki bî_dâd kām itmegey
 ki bî_dâdgâ intikâm itmegey
- 18 3880 güneh_kâr bolğac aŋga 'ögr_cûy
 kerem bahrıdın bolğay ol cürm_sûy
- LG251b koyı kılsa mücrim başını uyar
 koyırak anı salmağay tîġı bat

// XLIV reh_nümâyılığı: S'de reh_nümâyılık // 3877 ferdliġ: LG,
F'te ferdlik / cevân_ferdliġ: LG, F'te cevân_ferdlik //

- 19 güneh lâyıda kimse bolsa esîr
tapılğac ayağ bolğay ol dest_gîr
- F435a muqasşır sefî' itse taqşîrini
talaţţuf bile kılsa tedbîrini
- 20 ve ger hürmet ehlini kılsa sefî'
sefâ'at ger emriğa bolsa muţî'
- 3885 eger 'afvniñg bolsa küncâyisi
günâh ehliğa yitse baḥşâyisi
- 21 ulus üzre ay bende kim şân sin
nice söz isitkil ger ağâh sin
- gürûhî ki ol säyir_i nâsdur
siniñg hükümünge isleri pâsdur
- 22 irür sin ü ol gürûh_i insdin
barı âferînişde bir cinsdin
- kemâl içre sindin köpi ercümend
yana kâbiliyyetde dağı bülend
- 23 3890 sini kim ḥaḳ eylep barığa emîr
alarnı saḡa kıldı fermân_pezîr
- ḳayu birge birse idi bu küsâd
ni kılgay idiñg kılmayın inḳıyâd
- 24 bu kim ḥaḳ sini imtiyâz eyledi
barı ḥalkığa ser_firâz eyledi
- günehdin tiler çağda ḥaḳdın amân
özünḡtalarnıñg biri ḳıl gumân
- 25 ni kim öz ḳasıñgda irür nâ_revâ
ulusḳa anı körme aṣlâ revâ
- 3895 çiker çağdamücrim 'itâbıḡa tîl
ḥaḳ aillında cürmünḡni yâd eylegil
- 26 yamañḡa cezâ ger sıyâset durur
mürüvvet ṭarîḳ_i niyâset durur
- anı ḳatl eylerde kim cānı bar
ḡayl ile anca ki imkānı bar

// 3884 ve ger: P'te eger // 3891 ni: LG'ta ne // 3894 ni:
LG'ta ne //

- 27 niçe katlğa kimse säyestedür
 kışāsıda tā hayr bāyestedür
- niter bolsa fi' l_hāl ölümdin gezend
 'abeg boldı pes habs u zindān u bend
- R392a 1 3900 bu kün kimse zindānda bolsa ni bāk
 bolur cun anı taŋla kılmak helāk
- te'emmülsiz olsa bu kün bī_günāh
 saŋa hālını taŋla bilgende āh
- 2 özünġni ger öltürseng ol cem ni sūd
 başıŋ kısseng ilgiŋ bile hem nı sūd
- nidin saġa sin kimsege cır maraž
 ki tapılmas edā bolsa cāniŋ 'ivaž
- F435b 3 ni kılmak durur bir 'imāretni pest
 ki mümkin imes bütmeŋ olğac sikest
- 3905 anı kör kim ol zār maġlūm ana
 niçe kördi hıfzıda renc u 'anā
- 4 ol uyğanmasun dip yiben kayġusın
 harām eyledi kiçeler uykusın
- otuz kırk yıl devre eylep sibih
 aŋa körgüzüp tertib içre mihr
- 5 tüşüp ol daġı carġ devrāniġa
 kirip kırkdin soŋ kisi saŋıġa
- kılıp hükm sin kim sitem pīseī
 çapıp basını kılay endīseī
- 6 3910 revā kim körüp cū gezendi anıŋ
 tama' iski tonı vū bendi anıŋ
- ğaraž nefsdin aŋa bu şūmiuk
 yok ol kim saŋa kılsa maŋkümluk
- 7 ni nev' eylegey kimse veh veh bu is
 revā mu bolur allāh allāh bu is
- börige ki koy boġmaġı pīsedür
 sebān miŋnetidin ni endīsedür

// 3902 ni...ni: LG'ta ne...ne // 3904 ni: LG'ta ne // 3912
 ni: LG'ta ne // 3913 ni: LG'ta ne //

- 8237b 8 kebūterni rāsū kılurda helāk
anğa tıfl özin öltürürdin ni bāk
- 3915 eger katl olur öz yiride 'ıyān
siyeh cal ara ikki kevnī ziyān
- 9 ve ger eylese ol patānı kisi
ni kılğay bu yaŋlıq belānı kisi
- ve ger kimsege sābit oldı günāh
kerem kılsaŋ olğan zamān 'ögr_h^'ān
- 10 eger ādemī bolsa tā cānı bar
yana kılmağ ol isni imkānı bar
- B238a anı cān bile eylediŋ muhterem
saŋa zāhir oldı kemāl_i kerem
- 11 3920 tiriglikdin olğay anğa bu ğarağ
ki kılğay siniŋ bu işiŋge 'ivağ
- eger tapsa yüz cān fedā eylegey
ki tā ol haqqıŋnı edā eylegey
- 12 eger kalsa bu ārzūdin yırak
'ivağ' tıŋrıdın ger yiter yaŋsınak
- 'ivağğa dağı kılmasa iltifāt
pes irmes müdür dehr ara yaŋsı at
- 13 sikender ki andak kerem eyledi
kalur atnı endise nem eyledi
- 3925 bu nev' olsa kimce kerem cevheri
bu kün oldur āfāk_i iskenderī
- 14 kim özni kerem icre mähir kılur
kerem öz h^'ānını zāhir kılur

XLV

(14) ol təcir hikāyeti kim sūd sevdāsıdın uluğ ziyān başığa
kildi ve ciger küşesi (15) kırakıdın ciger pengäleleri yüzin
münakkaş kildi ve bilideki (16) naqdını ölümlüŋni halās kılur

// 3914 ni: LG'ta ne // 3915 ve ger: P'te eger / ni: LG'ta ne
// XLV uluğ: S, F'te uluğ / naqdını: S, F'te naqdın //

Ucun cirdi ve kutulğan ölümlüg anıñ ciger küsesi belki nakdı irdi

- 15 ‘aden mülkide bar idi təciri
ticāretde tüccār ara mähiri
- 16 bar idi bir āzāde fertzend anğa
ki yok irdi ‘ālemde mähend anğa
- LG332a yisilmes idi nakadın maḥmili
her on künde bir sehr idi menzili
- 17 3930 barur irdi her kice seb_gir itip
besi sūd u sūdānı tedbir itip
- 18 bes itmey demī dest u deryā edzin
ki urdı karakçı alarğa özin
- ölüm havfıdın barca butrastılar
kaçıp her biri bir bayır astılar
- 19 cü kaçkan sarı çıktı tüz her kişi
bir iqlimğa koydı yüz her kişi
- cü kutkardı cān təcir_ı reh_neverd
özin lik öz oğlıdın taptı ferd
- 20 3935 ciger küsesin tapmay ol tıra_rüz
cigerdin cikıp āh_ı eflāk_süz
- bu ğamdın cigernı tapıp yaralık
didi min min imdi vü āvārelık
- 4433b 21 koyun dık yüz urğum durur her taraf
bu hākī beden bolıuca ber_taraf
- murādım harimiğa koysam kadem
beyābānda ser_gestelikdin ni ğam
- 22 tökülgec parāmı anğa nā_genān
mıñ altın bilide bar ırmıs nihān
- 3940 bilide müheyyā körüp tūsesin
yüz urdı tilerge ciger küsesin
- 23 ciger akızıp köz yolıdın mudām
ciger_küse istep unar irdi ğām

aṅğa pūye rīs ibmiş iridi ciger
ki bir ṭurfa kisverğa kıldı gūzer

24 ciger_gūn_ı bī_dil kılıp dest ṭay
hem ol sehr gest itkeli urdı pey

kōrer kim gūrūhī turuptur keşir
alar ilgide bir ciger_gūn eşir

25 3945 ciger_gūnelik kan arasıda gark
başı ūzre tīgī aniṅ dik kī berk

ciger_reng olup kan ara ney'eti
bolup bā'is ol iske kan tohmeti

26 miṅ altunğa kanlıḡ kılıp ser_be_ser
birūrge velī kimse cikmey ciger

bu sūdā körüp tācir_ı nā_tuvān
ciger_gāhidin yisti nakdın revān

27 cū kutkardı mazlūmnı tūsesi
kutulğan hōd irmiş ciger_kūsesi

3950 aṅğa esk tökmekte ma'zūr idi
'aceb is ki kan birlekanyurıdı

R392b, 1 cū bütti ciger zahmidin yāresi
P436a didi ḡālīṅ ayt ay ciger pāresi

didi ol kice bolḡac andak belā
min oldum 'adū ilgide mübcelā

2 burun barca katlımğa cend ittiler
basımdın kicip soṅra 'ano ittiler

kim öltürmeli bol biziṅ yārimiz
ni is aylesek şāhib_ı esrārımız

B252b 3 3955 öler çağda bu nev' in'āmdın
muṭi' oldum ol ilge nā_kāmdın

bu künge digin kim bu kisverge 'azm
kılıp ittiler cem'ī il birle rezm

4 bularcın sehādet tapıp bir fakīr
alarcın min oldum bularğa eşir

// 3945 ciger_gūnelik: LG'ta ciger_gūnelik // 3947 kanlıḡ: B,
LG'ta kanlık // 3954 ni: LG'ta ne //

- cü hālīmni hākimgə yitkürdiler
sürüp mini kanlıkğa tapsurdılar
- 5 tapar çağda 'ömrüm kuyası kūsûf
saŋga hüd bar öz kılğanıñdın vukûf
- 3960 acıp rād ilging kerem 'akdını
birip naqd_1 sım aldı cān naqdını
- 6 ulus vāqıf olğac bu aḥvāldın
haber birdiler saŋga ol ḡāldın
- cü vāqıf bolup ol nevāḡī sahi
kerem nüktesiniñ bolup āgeni
- 7 yana kıldı tācirni pīrāyeliq
durundın füzün naqd u ser_māyeliq
- miñg altunğa kim zāhır itti kerem
oğul taptı vü yüz miñg iqbāl hem
- 8 3965 kerem yamğurı kayda kim sacılur
aŋga 'ākıbet gūl bu nev' açılur

XLVI

(8) hikmet iskenderniñ su'ālı aristōdın ol bābda kim her
'amelğa cezādur (9) ol 'amel toḡmıǵa bu ber nidin sezādur ve
cevāb_1 maḡsūlın kötermek

- 9 yana sordı dārā_vı hikmet_sirist
ki ay ḡarf_1 hikmet saŋga ser_nüvist
- 10 bu kim kildi her iske bir ḡāḡiyet
maŋga zāhır it kim nidur keyfiyet
- ni fi'lī ki kildi birevdin yaman
yamanlıq köreldin aŋga yok amān
- 11 ve ger yaḡsılıq kimge ef'āl irur
cezāsı aŋıñ künc_i iqbāl irur
- 3970 nidin mundaq irkende bir nükte sur
munuñ sirrini ḡāṭırımğa yitür
- 12 didi nükte_perdāz_1 dānā _menis
ki ay nüktedin zāṭıñga perveris

// 3958 kanlıkğa: S'de kanlıqğa // 3968 ni: LG'ta ne //

ni kim tingri halk itti āfāk ara
ni āfāk kim bu kūhen tāk ara

- 13 nihānī aṅga birdi hāṣṣiyyetī
bu hāṣṣiyyeti icre keyfiyyetī

eger kāyil irmes bu iske kisi
bolur ber_‘abeṣ āferīnis isī

- LS332b 14 3975 beser haylī kim cenl irūr lāzīmī
kačan kim bolurlar bir is ‘āzīmī

eger nef‘ī ol iste maḳṣūd imes
ol is kimsedin ol ki mevcūd imes

- 15 eger hōd ḡaraṣ nef‘_i pinnānī yok
birevdin bir is bolmaḳ imkānī yok

be_cüz tıfl yā ol ki dīvānedūr
hıreddin bu ikkisi bīgānedur

- 16 velī ner kisi bolsa ehl_i ‘uḳūl
te‘emmūlsiz is ‘aḳlī itmes ḳaoūl

- 3980 kačan bolsa maḳlūk ara beyle hāl
‘aceb yok ki ḡālīḳdin olḡay muḡāl

- 17 bu kim nef‘siz halk ḳılḡay vucūd
eger rūsen otdur ve ger tīre dūd

ni kim āferīniska peyvestedūr
barı bir birisiḡe vā_bestedur

- 18 bu is dise bolmas sezā_yār imes
ki bir riste tāb anda ol_kār imes

bu hōd ḡābit oldı ki yok nīc ḡāt
veyā nīc ef‘āl yānūd ṣıfāt

- 19 3083 ki ḡimnida hāṣṣiyyeti bolmaḡay
vucūdida keyfiyyeti bolmaḡay

velī cūn yarattı il ef‘ālını
yaṣurdı aṅga dāne aḡvālını

- 20 ki diḡkan ni kim dānemeznūiter
anı ok urar cūnki vaḡtı yiter

// 3772 ni...ni: LG'ta ne...ne // 3977 yok: S'de bar / yok:
S'de bar // 3987 ni: LG'ta ne //

- kaçan sacsa tofrağğa buğday direv
yok imkân kim ol arpa kılğay direv
- 21 ve ger arpa hem sacsa bolmağğa tok
anğa buğday urmağnıñ imkânı yok
- 3990 kişi hançal ikse acığ ber tapar
ve ger ney_seker ikse sekker tapar
- 436a 22 cü ef'alnıñ esref ü dūnı bar
eger dūn u esref bu kânūnı bar
- ki her kim 'ıyān itse yağsı kılığ
yiter yağsılığdın anğa yağsılığ
- 23 ve ger kimsedin zāhir olsa yaman
körer her ni kim zāhir itti hemān
- 825Pa kirek sānı hem bolsa isnıñ bu tavr
ki ber_luṭf luṭf oq birür cevır cevır
- 24 3995 tapar eylese fikr ṭab'ı salīm
ki bu nev' ikin cādde_i müstakim
- bu kânūndın er bolsa is muntelif
'adālet ṭarīkı bolur münḡarīf
- 25 cü kāyılğa bu nükte sāfī' kilip
muḡaṭabğa hem munca kāfī kilip

XLVII

(25) iskenderning kuyas tūn zulmı zengibārıdın cıķıp kun
āyāsı nīm_rūziğa kirgen dik (26) nind sevācıdın cıķıp cın
kiveriğa kirgeni ve hākān_i cın anıñ kuyas dik kerem_ḡūyluk
bile tūğ_i cihān_ḡır tartıp kile durganın isitip muḡābeleside
zerre dik bī_ḡisāb cirik yığıp (27) anğa muvāṭaḡatğa ilci
yiberip nā_muvāfık cevāb tapkanı ve ol cihetdin zerre
ḡisāblik cirigi zerre ḡaylı dik ḡozḡalıp özi tedbīr isin
zerre_i nā_mer'ı koymağanı

8393a. 1 bu yağlığ didi nākıl_i nükte_senc
P43ab besı tartқан nükte naklıda renc

// 3998 tofrağğa: B'da tofrağğa // 3992 yağsılığdın: B'da
yağsılığdın // 3993 ni: LG'ta ne // 3994 sānı: S'de sanı //
3995, 3996 ve 3997. beyitler P'te yok // XLVII kile durganın:
S, B'da kile turğanın / ḡisāblik: B'da ḡisāblığ //

ki cün boldı iskender_i nām_cūy
 kış ol turfa merz icre ārām_cūy

2 4000 özi hūd idi kisver_ārā_yı hind
 yana meclis_ārā anğa rāy_ı hind

barıp gāh sehr icre hammām üçün
 ‘imāret ara bāde vü cām üçün

6238a

3 salıp rāy kaşırda ‘işretke bey
 tarab birle āğāz itip rūdā mey

gehī bise icre sikār eyleben
 sikār icre mey ihtiyār eyleben

4 gehī bebr urup gāh sır öltürüp
 ve ger pıl ü gung ol dilir öltürüp

4005 gehī sâz itip bezm deryâ ara
 kirip keştî_i bañr_ıpeymâ ara

5 tutup seşt ile mähî_i sîm_gün
 kılup cām_ı sîmîn icerdin nigün

neyistänni gāhî kılup merhale
 kirip anda andak ki sır_i yele

6 gevezn öltürüp cün sürüp körtek
 kılup mey ara ney_sekerdin gezek

gehī sehd tağığa eylep ‘urūc
 kuyas eyle kim kılse meyl_ı bürūc

7 4010 cū mey birle tağ uzre hös_nāl olup
 hem ol senddin fārîqû’l_bāl olup

gehī eylep āyîn_i sāhen_sehî
 tüzüp nağme har_gāh ara har_gehî

8 icip bār_gāh_ı felek_cān ara
 serā_perde_i carh_ı der_gāh ara

gehī dānis ehli bile oturup
 kütüb anda her ‘ilmdin kiltürüp

9 kayu bañs kim diğkatığa yitip
 ni kim bolsa meçhûl ma‘lûm itip

// 4002 pey: S, B’da ney // 4009 ‘urūc: S’de hurūc // 4014
 ni: L9’ta ne //

- 4015 bu yanğlıg anğa otti leyl ü nehār
anğa tigrü kim boldı faşl_i bahār
- 10 seref burcını yarutup sem‘_i mihr
hem ol sem‘din rüşen oldı sipihr
yana sâh rahsende hürsîd dik
cihân mülki fetḥığa cemsîd dik
- 11 ‘azîmetning âhengige yığdı bezm
ḥaṭâ birle cîn ‘azmını kıldı cezm
- LG253a sipeh bahrı icre yana tüstı cûs
ger itti felekning kulağın hurûs
- 12 4020 köterdi yana ḥarb kûsını bil
calındı bu kisverğa kûs_i rahîl
alıp hind nâḥıyyetin yek_kalem
yörüp cîn bilâdığa cıktı ‘alem
- 13 cü hindûsitândın cıkardı sipâh
ki cîn kisverin kılğay ārām_gâh
barur yolning eṭrâfıda her bilâd
ki bir sâh idi anda ‘alî_nihâd
- 14 ger illig yığac irdi ger yüz yığac
yibermek cirik yok idi ihtiyâc
- 4025 birer nâme kim ol ṭaraf barıban
kilip nâme_ber birle yalbarıban
- 15 cikıp pîs_kesker körüp sânnı
kılip tekve_geh gâk_i der_gâhnnı
‘inâyet kılıp sânnı ‘alî_makâm
tavakkûtsiz ilgerrek eyled girâm
- B259b 16 yörüp yol temâsâ kılip her ḥadı
ki tâ meskenı boldı cîn sar_ḥadı
bilip irdi ḥākân kim ol tünd_i seyl
yörüp hinddin kıldı cîn sarı meyl
- 17 4030 sipeh yığmıs irdi ‘adûdin füzûn
yarağ eylemis irdi ḥaddın fuzûn
ki evvel ‘inâd âsikâr itmegey
ḥuşûmet işin ihtiyâr itmegey

- 18 salıp şulhdin söz yibergey resûl
barismak tarîkını kılğay kabûl
eger haşm bu sözge indürse bas
uzatqay kılıp döstâne ma'ās
- 19 ve ger körse is bütmes âzerm ile
timür yumşamas pūziş_i germ ile
- 4035 özin kılmağay 'aciz birle zebûn
cirik tartıp olğay maşâf_âzmûn
- 20 bu tedbîr ile kim tapıp irdi rây
kılıp evvel özni harîf_âzmây
yiberdi resûl_i hired_pîsseî
risâlet ara cābûk_endisseî
- 21 nihānî anğa tutturup söz besî
tingiz suyu üzre sardı hasî
cû kâşid yitip sâh der_gāhığa
nażar saldı endāze_i cāhığa
- 22 4040 sipāhî köründi ki yüz yıl hired
kıyās eyley almas anğa hadd u 'ad
yana orduyî kim sipihr_i berîn
kilip anda bir cādır_i kemterin
- F436b 23 esās anca kim körse nezzāre_ger
bola almayın hūşığa cāre_ger
körüp kalmayın özde vādî_neverd
özin saldı der_genğa andaq kî gerd
- 24 sözün fehm itip hayl_i der_geh_nisîn
şeh allında 'arîz ittiler kılmişin
- 4045 didi şeh ki kâşidnı kilturdiler
hem ol hasnı deryāğa yitkurdiler
- 25 resûl_i hired_i kār_âzmây
revân boldı tofrağ üzre cehne_sây

- P437a cū taht allını kıldı ārām_gāh
özin kıldı mesgûl her sarı sâh
- S232b 26 kî teskîn tapıp kōnglîde iztîrâb
sözin aytıban anğlay alğay cevâb

besî mekş itip sâh_ı kîşver_hudâ
dedi kıl hîdmetîngni imdî edâ
- 27 4050 du‘â köp kılıp kâşîd_ı nâ_tûvân
beyân itti hākân hadîşin nevân

kî ‘arz itti hākân_ı deryâ_sûkûn
kî ay nâm_ver sâh_ı ennûm_gurûn
- R3F3b 1 bu kim ‘azm kıldîng bu kîşver sarı
niçûk kim kuyas carh_ı ahîzer sarı

kirip rahs_ı gîtî_neverding bile
yaruttuğ bu kîşverni gerding oile
- 2 bu ma‘nîğa bâ‘is ni irdi ikin
ni fikrîng bu yan ‘azm birdi ikin
- 4055 eger dōst sin dōstlûk bu imes
kişî dōstlûk mundağ isnî dimes
- 3 ki sin dik uluğ sâh tartıp sipân
biziğ mülkni kılğa sin cilve_gāh

ve ger hōd ‘adâvetka kıldîng gulû
ni kördüng ‘adâvet ki bolduğ ‘adû
- 4 resûluğ ki kıldı söz aytio irig
anğa ‘ögr aytıp ucattuk tirig

dip irdîng ki ‘azm itsûn alıp harâc
kî dārâ barip mindedür taht u tâc
- 5 4060 dip irdim ki ger bardı dārâ_yı dehr
sağa dehdin yitsun âyin ü dehr

velîkin miniğ bile dārâ ara
is irdi şalâh u mucārâ ara
- 6 yok ol kim mañğa gâlib olğay idi
harâc u kîsem tâlib olğay idi

// 4054 ni...ni: L6'ta ne...ne // 4056 uluğ: L6'ta uluk //
4057 ni: L6'ta ne //

- eger sin dağı kılsañg andak sülük
ki bir bir bile eylegeyler mülük
- 7 tüzüp ikkimiz vahdet esbâbını
firâz eyleli siddet ebvâbını
- 4065 ve ger birmes irseñg bu iske rızâ
körey her ni allımğa yazmış kaçâ
- 8 bu irdi sözüm imdi hem bu durur
özüm di ki bu söz yaman mu durur
- hem ol sözdin inkâr yoktur mañga
yana nev' güftâr yoktur mañga
- 9 bu dem dağı yansañg bolur sulh_cüy
mañga dağı şulh üzredür güft ü güy
- LG253b ve ger kîn iside gulû eylesañg
'adâvet üze güft ü gû eylesañg
- BZ60a 10 4070 mining dağı bu isde yok kemliğim
maşâf emride nâ_ferâhemliğim
- cirig ancadur kim aning sanı yok
yarağ anca kim aning imkânı yok
- 11 'ıyâl u vağan üzre tâ cânı bar
kişi harb iter tâ ki imkânı bar
- velî ikki seh zâhir itkende kîn
zafer kay taraf bolmaq irmes yakîn
- 12 kayan feth bolmaq cü ma'lûm imes
cebîn üzre ol harf merķûm imes
- 4075 kisi rezmdin nice bolsa yırak
irür hurrem âyînide yahsırak
- 13 sūhan_ver cü serh eyledi barca söz
cevâb isteyü tikti tofrakka köz
- seh ol nüktelerdin tebessüm kılıp
didi gevner_efsân tekeillüm kılıp
- 14 ki ger sâhliğ 'ızz ü temkînide
cihân_dârlıg resm ü âyînide

// 4063 bir bir bile: B'da bir birle beyle // 4065 ni: LG'ta
ne // 4068 şulh_cüy: B'da şulh_hüy // 4070 isde: B, LG, F'te
iste // 4071 yarağ: B, LG'at yarağ // 4078 cihân_dârlıg: B'da
cihân_dârlık //

- mining birle dārānı hākān_ı cīn
 berāber tutar bu ğalaṭdur yaḳīn
- 15 4080 ki her kimsege bolsa āgāhlıġ
 bilür kim irür mülk ile sāhlıġ
 eger sehḡadur mülk ile iʿtibār
 mining kisverim ikki dārāca bar
- 16 ve ger hōd secāʿat irür muʿteber
 aning ḡālīdın tuttı irkin ḡaber
 ki rezmıġa cūn boldı raḡbet maṅa
 aning ʿisrı yok irdi şevket maṅa
- 17 kılıp irdim ol ṭavr ʿāciz anı
 ki körmeydür il eyle hergiz anı
- 4085 cū min ḡālib irdim bilā_istibāh
 hem āḡır maṅa birdi nuşret ilān
- 18 müselleṃ tutar bolsa bu rāznı
 unutdik maḡālāt_ı nā_sāznı
 özin buyruġıma muṭīʿ eyledik
 kılıp ʿözü ü ʿacznı şefīʿ eyledik
- 19 riʿāyet kılav olca imkānidur
 aning dik ser_efrāzlar sānidur
 eger tutmas irse müselleṃ muni
 aṅa körgüzey rezm ü heycā küni
- 20 4090 ki her söz ki kıldım beyān cın imis
 maṅa cın demek resm ü āyīn imis
 tükendi sözüm imdi bolġıl revān
 aṅa bu sözümdin ḡaber kıl revān
- 21 ki sin barġaç ok ʿazm kılġum durur
 yol āneste āheste kılġum durur
 revānrak kitürseṅ cevāb_ı şavāb
 şavāb olġusı bizge daġı cevāb
- 22 eger emrdin tolġar olsa boyun
 köreli ki gerdün nı eyler oyun

// 4080 āgāhlıġ: LG'ta āgāhlıġ / sāhlıġ: LG'at sāhlıġ // 4081
 sehḡadur: LG'ta sehḡadur // 4086 unutdik: LG'ta unuttik //
 4094 ni: LG'ta ne //

- 4095 cü kâşid isitti bu yaŋlıq makāl
küpüp koydı yüz yolğa âsüfte_hāl
- 23 devā tapmayın derd_i cān_gāhıǵa
kadem koydı öz nānı der_gāhıǵa
- F437b ni söz kim kılıp irdi hākān hiṭāb
niler kim buyurdı sikender cevāb
- 24 niçük kim ötüp irdi meclis ara
ser_ā_ser beyān eyledi mācerā
- cü fehmi itti hākān kim ol tünd sır
irür ol gümān eylegendin dilār
- F437a 25 4100 yiberse kisi asru bī_nef‘ irür
ve ger barsa mundaq cevābın birür
- ‘adāvetka merdāne bil baǵladı
sikender kilür vaktını çaǵladı
- 26 cirik yıǵmıǵ irdi haṭā mülkidin
yiti yok ki yitmiş ata mülkidin
- sipāhı sipihr encūmidin füzūn
‘adū icre şahrā kumidin füzūn
- 27 tokuz yüz miŋ ol nev‘ nāvek_figen
ni nāvek_figen kim be_ārek_figen
- 4105 ki birdin bolup haşm yamǵurǵa ğark
yana bir cakılǵay anıŋ dik ki berk
- R394a 1 cebe ser_be_ser zer_hall_i türk_sāz
kicim barca zer_beft cīnī_ṭirār
- barı nāvek_efgen barı tīg_zen
bolup barca cūsis bile rüy_ten
- 2 her atlıǵ kilip naḥl_i ārāste
dime naḥl kim māh_i nā_kāste
- bu yaŋlıǵ sipeh birle hākān_i cīn
sipeh yok ki āsūb_i rüy_i zemīn
- 3 4110 ‘adūǵa cıkıp utru cīn sehridin
salıp cephesi üzre cīn kahrıdın

- ‘adū vehmidin bolmayın iste süst
körüp yir tūsürdi sipāhın dūrüst
- B260b 4 sipeh devride hādekī kazdurup
ki nezzāresi hūsnı azdurup
- ri‘āyet kılıp hurrem āyīnini
ki sāz eylegey rezm āyīnini
- 5 cū hādek kazarga tapıp ihtiyāc
bolup hādekī devri on bis yığac
- 4115 anı bā_vücūd ihtisār eyleben
icin līk muhkem hışār eyleben
- 6 araba oile eyle hışn_ı metīn
ki irmes felek hışnı andak hışn
- araba cū il devriğa yandasıp
iki devredin hem hışābı asıp
- 7 araba üze türe peyvest olup
türe kiynide halk nem_dest olup
- L9254a türe barca kullāb ile bend u best
mekīn eyleben kiynide enl_i sest
- 8 4120 yana hādek allıda mundu tikip
kalın ney_seker dik hindū tikip
- yasap korgānın ol sıfat bī_halel
ki yol tapmağı dik icke ecel
- 9 özin birkitip beyle ser_gayl_ı cīn
yasap gaylı devride hışn_ı hışn
- yana yandın iskender_ı cīre_rezm
kılıp kōc_ber_kōc cīn sarı ‘azm
- 10 anğa tigrū kim bu özin birkitip
mununğ mülki kaşdığa ol hem yitip
- 4125 cū hākān sarıdın köründi kara
yasap turdı iskender ol dest ara
- 11 sipāhī ki ta‘rīf anğa ‘ār idi
niçe kim kişi kōp dise bār idi
- sipāhın tüzüp sār_ı rezm_āzmāy
süren saldı vū tūsti hurrem_āzmāy

- 12 süren yok ki yüz minḡ hizebr_i yele
digin saldı kök tākiḡa velvele

sikenderning ol kilmegi tünd ü tiz
süren birle bu salmaḡı rüste_hiz
- 13 4130 ‘adū köḡlini eyledi vehm_nāk
ki kördiler anı ‘aceb sehm_nāk

cū aḡsām yakınıdırkkisipāh
zarūret ki tuttilar ārām_gāh
- 14 felek cūnki hūrsīd ḡāḡānını
yasurdi tüzüp ḡarb ḡorḡanını

hem ol ḡayl birdin özin köḡüze
ṭilāye kibi cıḡtı ḡerdūn üze

kenarda iki ḡayl ara ḡurrem izḡāridin
ṭilāye revān boldı her sarıdin
- 15 4135 yezekler pey_ā_pey revāne bolup
sūhā oḡlarıḡa niṣāne bolup

sikender ḡayālı bu kim ṣubḡ_gāh
taḡarrük tapıp ḡayl_i encum_sipāh
- 16 kılıp ḡarb ehlining ārāyisi
yasap olca imkān ḡüncāyisi

‘adū sarı ‘azm eylegey bī_direng
anıḡ dik ki deryāḡa süḡgey neheng
- 17 cū bir ḡās itip kār_zār eylegey
ḡiyāmet küni āsikār eylegey

4140 cū fehḡ ittiler ḡikmet enli bu ‘azm
kilip sāḡḡa ḡıldılar men‘_i rezm
- 18 ki taḡḡlada nidin mūcārā kirek
ḡiyel eylemek āsikārā kirek

ni iske ki seyyāre vū ṣābitāt
ḡılurlar nuḡūsetde seyr u ṣebāt
- 19 naḡar kim nuḡūsetḡa vāḡi‘ durur
tenāsūb bile biḡḡe rāci‘ durur

bu ikki kevn er şehā bolsa sūkūn
isī salğay ortağa çarh_ı nıgūn

20 4145 kim ol iste bolğay ğarābet besī
seh iqbālī tapğay menābet besī

bu sözde eger bolsa dağı ğilāf
üçünci kün er şān kılsa maşāf

P432a 21 ümīd ol ki a'dāğa salğay sikest
sūkūnını kılğay kara yirge pest

S237a seh ol söz bile taptı teskīn besī
hevā tutmadı su'le_ı kīn besī

22 yana sarı ğākān_ı ğerdūn_cenāb
ili icre tapmıs idi iztīrāb

4150 ğıttāyī sipeh belki cīnī ğurūh
körüp ğaşm ğaylıda bī_ğad sūkūn

23 barınıñ arasıda āşūb idi
barı vehm ilige lekēd_kūb idi

nice kim birür ırdı ğākān kōngül
tüzülmes idi vehm tapğan kōngül

24 aña yitti kim kılmayın iske meyl
söz izhār ite basladı ğayl ğayl

B261a kim bu nām_ver kām_kār u dilīr
yürek icre ğaplan sūkūn icre sīr

25 4155 ki eylep cihān_ğırlikni neves
heves kılğaniğa tapıp dest_res

bu künge digin ner kayan kim yörüp
ni kim kāmıdur ilgige kiltürüp

26 kayu mülk sarı ki iltip ğaser
anı feth itip kılmayın sūr u ser

F437b ni şeh boynı sarı ki taslap kemend
bolup boynı anıñ kemendiğa bend

27 maşāfıda ol kün ki dārā idi
bu bir ğatre ol ğerf_i deryā idi

// 4152 tüzülmes: LG'ta tüzelmes // 4158 ni: LG'ta ne //

- 4160 anğa rez̄m ü tedbîr ile taptı dest
ki iqbālî sâhîğa birdi sıkest
- R3P4b 1 imes bizge dārāca hayl u gürūh
anğa lîk on bizce ferr ü sükūh

yana ol ki sâhib_kırān hem irur
cevān_devlet ü penlevān hem irūr
- 2 munuñg dik kisi birle kūsîsğa pîc
imes is hisābı bile rāst hîc

anıñg birle kim ur̄sa lāf_ı maşāf
ğired aytur ol sözniñg atın gūzāf
- 3 4165 uluğlarnı eylep sefā'at anğa
kirek kılsa ğākān itā'at anğa

yok irse irūr ol kavî bu za'îf
anğa hîc pā birle irmes ħarîf
- 4 kisi kılsa da'vî urus bîğidin
amān tapmağ olmas anıñg tîğidin

birev kim anğa 'aql da'vîsı bar
özi kaşdin itmek ni ma'nîsı bar
- LG234b 5 yok öz cānığa ğalk cānığa nem
ni cān 'arż ile ğān u mānığa hem

4170 muţî' olsa eylep kabûl_ı ğarāc
tutar ol müsellemin muñğa taht u tāt
- 6 niler kıldı mellüvî bed_rûz anğa
bu kûn mu'temed boldı fîrûz anğa

bolup 'acziğa mu'terif rāy_ı hind
irūr bu zamān kisver_ārā_yı hind
- 7 eger barsa ğākān dağı kaşığa
koyar memleket efserin basığa

'ıyān eyleben ğidmet izhārını
alur her ni kim mülkidür barını
- 8 4175 bu işdin ni kim özge tutsa vucûd
peşimānliğı kılmaz ol vakt sūd

// 4167 tapmağ: S, LG'ta tapmaq // 4168 ni: LG'ta ne // 4169
ni: LG'ta ne // 4175 işdin: S, B, LG'ta istin/ ni: LG'ta ne//

- bolup fırka fırka ili sū_be_sū
bu sözni kılur irdiler güft ü gū
- 9 birev kim idi mahrem_i hās anğa
muhabbet ara şāhib_ihlās anğa
tilep halvetī hālī ağıyardın
ni ağıyardın belki deyyārdın
- 10 didi oturup yığılayu zār zār
ki ilge tūsūptūr ‘aceb hānār
- 4180 işitkenni ildin ser_ā_ser didi
kōp ü az yok kim berāber didi
- 11 tüketkec sözün didi ay sehriyār
ki bolsun saṅga dāyimā baht yār
maṅga olca ma‘lūm boldı didim
ki bu sözni ayturda ma‘zūr idim
- 12 inansaṅ bu hāletka bir fikr kıl
inanmas isēṅ eyle taḥkik bil
demī kıldı endīse hākān_ı cīn
cū kōp kıldı taḥkik bildi yakīn
- 13 4185 ki nākıl sözi ser_be_ser cın imiş
anğa rāstlık velī de‘b ü āyīn imiş
besī boldı öz hālīga cāre_cūy
anğa birmedi hīc bir cāre rūy
- 14 ilin dağı bildi ki bardur mihek
imes ta‘n u tesnī‘ğa müsteḥak
ki cīnī ayağ birle hārā_yı rūm
kaçan kim urustursa dārā_yı rūm
- 15 nice kimse ‘aql içredür zīr ü pest
bilür kim kayan tūşkūsıdūr sıkest
4190 eger cīnī ol nükteni kılsa fās
bilür kim urar öz ayağığa tas
- 16 bu iste hücūm itti kayḡu anğa
taṅg atkunca yok irdi uyku anğa

// 4178 ni: LG'ta ne // 4187 tesnī‘ğa: LG'ta tesnī‘ka //

seher vaktı bir rāy taptı şavāb
alıp ğayb dūşizesidin nikāb

17 salıp 'aql köngliğe endīseī
ki tapmaydur anı ğired piseī

tiletti hem ol mahrem_i hāşnı
ki körgüzmiş irdi bu iqlāşnı

18 4195 didi bār_geh devridin ilnı sür
serā_perde der_gāhıdın hem itür

B251b isikni kilip eylegil tekye_gāh
nidā kıl ki körmes bu kün ilnı sāh

P438b 19 bu kün asra aqsāmğaca bu isig
miniñ sarıdın bolma endīselig

E239b kilür kiçe ger kildim irse bu çağ
müyesser durur parça kām u ferāğ

20 eger kilmesem öz yarağıñnı kör
ni allıñğa kilse ayasıñnı kör

4200 velī bir kün ü bir kiçe zīnhār
ki bu perdede yağısı bol perde_dār

21 velī mindin is şūretin sormağıl
bu endīse keyfıyyetin sormağıl

ķabūl itti hākān sözün müstemī
kirip öyge ol rāy ara muķteri

22 salıp her ni şāhāne irdi esās
resūlāne ignige saldı libās

hem ol mahremiğa ayıttı ki bat
serā_perde yanıda kiltür oir at

XLVIII

(23) ķamer_i seyyāh serī'ūs_seyrī kuyas bile ķirān ķılğan dik
hākān iskenderge risālet üçün (24) muķārın bolğanı ve ol
muķārinedin muķābeleğa barğac ķahr dik nūr u ziyādın tolğanı

23 4205 cū kiltürdi merkebni tayyār itip
serā_perde yanığa cıktı yitip

// 4199 ni: LG'ta ne // 4203 ni: LG'at ne // XLVIII
iskenderge: B'da iskenderķa / ziyādın: S'de şafādın //

- 24 cıkıp merkeb üstige hākān_ı cīn
anı kıldı bu rāz işige emīn
- 25 karanğuda çıktı sipehdin yürüp
özin kal'a der_bendiğa yitkürüp
birip mührü naksın ki hākān dimis
çıkarıñg minı kim irur küllī is
- 26 alar cūn nisāne tapıp dil_pesend
çıkarıp anı kal'adin bī_gezend
- 4210 bolup tīz hākān_ı āfāk_gerd
sikender sipāhı sarı reh_neverd
- F438a 27 barur irdi kōñglide yüz mīñg hayāl
havātır kılıp kōñglini pāy_māl
cū hūrsīd_i iskenderī açtı cihr
sikender dik āfāk üze saldı mīhr
- R395a 1 nücūm oldu cīn haylı dik bī_fürüg
kazā kıldı kōk merğ_zārın kuruğ
sikender sipāhığa ferruh resūl
yitip āsitānıda kıldı nüzūl
- 2 4215 revān sehğa 'arz ittiler bu maḳāl
ki kilmis resūl_ı hümāyūn_cemāl
basıdın ayāğığaca ferr ü hūs
beşer şūreti icre kilgen surūs
- LG235a 3 sikender didi eyleben ihtirām
aḡga tahtım allında eyleñg maḳām
ki bu kice bir tūs körüp min ġarīb
bu ger bolsa ta'bīri irmes 'acīb
- 4 kuyasça maḡga tüste envār idi
yana bir kuyas hem pedīdār idi
- 4220 kiliben koyar irdi allında bas
kisi körmemis mundaḳ ikki kuyas
- 5 yana hikmet ehliniñg i'lāmıda
felek seyridin yazğan aḡkāmıda

// 4207 yürüp: LG'ta sürüp // 4215 sehğa: LG'ta sehğa // 4217
allında: LG, F'te allında //

- nevādir idi bu ikki künde köp
ki zāhir bolur didiler munda köp
- 6 nevādir ki kıldı alar i'tibār
bu nādir yiri bolmaq imkānı bar
- diben sen bu sözni didi kim yörüng
digen kimseni ickeri kiltürüng
- 7 4225 barıp cünki kiltürdiler ickeri
körüp resm ü āyın_i iskenderi
- yırakraq suhan_dān_i ferhunde_rāy
resūlāne āyın kiltürdi becāy
- 8 resūl irdi cün yahsı evsāf ile
sikender tilep kuctı elṭāf ile
- yitip baḡtdin bu besāret anḡa
seh oltur dip itti isāret anḡa
- 9 resūl olgac allıda ārām_cūy
su'al itti iskender_i kām_cūy
- 4230 ki her ni sözüñg bolsa āḡāz kıl
ni rāz aytsaḡ bizni hem_rāz kıl
- 10 te'ennī bile didi ferruh resūl
ki ay der_geniñ āsitān_i kabūl
- ni kim eylediñg hukm cān üstige
revān kılmak anı revān üstige
- 11 velīkin ḡatā ḡānı ḡākān_i cīn
ki tedbīr ü rāyiḡa yüz āferīn
- maḡa niçe söz dio turur bes serīf
ki irmes isitmekke her kim ḡarīf
- 3223a 12 4235 eger tarkasa her ḡaraf encūmen
resūl olsa vü husrev_i ṣaf_ṣiken
- soraḡa cū seh lutf u iḡsānı bar
min ol nūkte sürmekniñ imkānı bar
- 13 yana dip turur kim seh_i pāk_rāy
eger bolsa bu nev' ḡalvet_nūmāy

// 4230 ni: LG'ta ne // 4232 ni: LG'ta ne // 4233 ḡatā: S,
B'da ḡatā // 4234 turur: B, F'te durur // 4237 turur: B, F'te
durur //

ki seh bolğay u hāmīl_i rāy u bes
sin ızhār kıl her ni kim mültemes

14 yok irse kopup yangıl u turmağıl
ve ger kılsalar habs dem urmağıl

4240 gümān itseler il fedāyī sini
fesād ehliniñg tīre_rāyı sini

15 sikāl eylesünler ayağınğğa bend
kolunğğa dağı bağlasunlar kemend

sikender koyup allığa tığ_i tız
kıl ol lahça tığ_i zebān nūkte_rız

16 eger bolsañgız mindin endīselik
kılınğ bend inek ayağ u ilik

sikenderge astı bu isdin sa‘af
didi barıñgız ner kişi bir taraf

P439a 17 4245 ki bend eylemeklikke yok ihtıyāc
imes hüdhüd āyīni sungurga kāc

kılıp hikmet ehli besī iltimās
huşūşā aristō_yı encüm_sinās

18 suhan_ver ayağını bend ittiler
kolın hem esir_i kemend ittiler

seh allığa kiltürdiler tığ hem
yırak koydılar barca bir oir kadem

19 cū boldı tehi halvet āgyārdın
yana sordı pūsīde esrārdın

4250 resūl ayttı k‘ey seh_i pāk_rāy
‘adū bend yok yok ki kisver_gūsāy

20 sağınma mini kāsıd_i reh_neverd
ki hākān sañga boldı der_geh_neverd

bu kim bolmısam hāk_i der_geh_nişin
ni ilgimde tığ ü ni köñlümde kın

21 ayağında bend ü ilgimde bend
özümni sañga kılmısam müstemend

// 4238 ni: LG‘ta ne // 4252 ni...ni: LG‘ta ne...ne //

bu iş bā'ışi nice şûret idi
ki bu nev' kilmek zarûret idi

- 22 4255 sikenderni hayret zebûn eyledi
bu istin ki carh_ı nigûn eyledi

didi k'ey sipen_dâr_ı cîn ü haṭā
niçûk sâhlar beyle kılğay haṭā

- 23 ki bolğay 'adûsığa mundaḡ esîr
ki kimse aṅa boımağay dest_gîr

tutulğay kilip oz ayağı bile
dağı nûkte sürgey ferâğı bile

- 24 sözüñgñiñ edāsıda kılma sitâb
burun bu su'âlimga birgil cevâb

- 4260 didi eyleben fikr hâkân_ı cîn
ki ay dehr mülkiye mesned_nışîn

- 25 tüşüp irdi basımğa bes müskil is
ki anıñ 'ilâcı idi bu kilis

yana bar idi i'timâdım saṅa
ki bu nev' idi i'tikâdım saṅa

- 26 ki bar sin ğired_mend ü rûsen_revân
cevân_merd ü himmet_ver ü denlevân

zebûn_küşlük irmes si'ârıñ sınıñ
bu nev' isdür elbette 'ârıñ sınıñ

- 27 4265 alar kim saṅa kıldılar kop ğilâf
sipen ciktiler zâhir eylep maşâf

digen çağda 'özn itmediñ cüz kerem
kim oldı zelîl eylediñ munterem

- BC95b, 1 maṅa tapmayın andaḡ idi vuḡû'
LG285b, ki kılğay teḡazâ_yı bîm ü huşû'
F436b

huşûşâ ğışâl_ı ħamidiñ bilip
uluḡ i'timâd işleriñğa kılip

4256 k'ey: LG'ta ki // 4264 irmes: S, B'da olmas // 4268 > 4269
bilg: S, B, LG'ta uluḡ //

- 2 özümni kılıp beyle zâr u zeûn
tuşuþ tahtıñg elliğa h'âr u nigün
- 4270 dipen 'arâ_ı hâlim tağallum kılıp
esirâne nuşk u tekellüm kılıp
- 3 tapa almadım hiç şûret bile
kaşınğdın koparnı küdûret bile
- bar irdi kaşımda kuyasdın yaruk
ki kılğunğ durur luğf u dil_cûyluk
- 4 bu söz kim sürüp şâh_ı müskil_sened
cevâbın be_gâyet tapıp dil_pesend
- didi âferîn eylep ay kâm_yâo
bu râyınğ hõd irdi be_gâyet savâo
- 5 4275 yana her sözünğ bolsa ıznâr kıl
hafâ perdesidın pedidâr kıl
- ki bu hâl ile korse bolmas sini
bu şûret bile sorsa bolmas sini
- B262b 6 du'â birle hâkân_ı deryâ_nazîr
didi k'ey cihân_dâr_ı deryâ_zamîr
- bu kilmekdin irdi ğaraž bu mañga
ki bolğay cenâbınğda yarğu mañga
- 7 sözüm her ni bar oturup rû_pe_rû
kaşınğda digey min barın mû_pe_mû
- 4280 budur söz ki çün kildi sendin resûl
ki hem kilgil vû nem ğarâc it kabûl
- 8 cevâbınğdın er boldı âsufte sâo
kılıp min anğa bolğalı 'özn_ğ'âh
- ger artuğ didim söz güneş_kâr min
siyâset kılurğa sezâ_vâr min
- 9 bilip cürmüm allınğğa kildim zelîl
eger tartsañg tiğ kanım sebîl

// 4272 yaruk: F'te yaruk / dil_cûyluk: F'te dil_cûyluk //
4277 k'ey: LĞ'te ki // 4279 ni: LĞ'ta ne // 4282 artuğ: S,
LĞ, F'te artuk / ger: P'te ki //

ve ger 'afv ile kâsmin itseng tarab
sining hulq u lutfunğdın irmes 'aceb

- 10 4285 sikender did k'ey seh_i kām_vāb
maṅa olca sin aytıp irdiñ cevāb

sözi irdi makbūl u yārāne hem
pesenf itkü dık h'is ü oigāne hem

- 11 velī min kılıp puḡte_tedbīrlık
cū başımda irdi cihān_gīrlık

cihān mülkin acmaḡnı cezm eyledim
bu kişver sarı dağı 'azm eyledim

- 12 'adūsiğa ner seh kī gālib durur
bu yaṅliḡ beṅāneğa tālib durur

- 4290 yok irse saṅa ökte söz yok idi
ni bolsa biziñ sarıdın ok idi

- 13 ger ol sözde bar irse dağı hilāf
bilip eyledük imdi.gātırnı sāt

du'ā kıldı hākān u söz basladı
sözün öz murādı sarı tasladı

- 14 didi k'ey muṭī' ehl_i 'ālem saṅa
cihān_gīr bolmaq musellem saṅa

ni kişver ki acmakka urduñ kadem
anıñ fethi hōd bolmadı bī_elem

- 9240a, 15 4295 kılıp fethi tedbīride kıl u kāl
kōḡülge kirip her zamān yuz ḡayāl
9475

bilür sin özünḡ mellū çağlıḡ kisi
ki nīreñ ü efsūn idi verziş

- 16 niçe kıldı allıñda kīn ü 'inād
ni teşvīş ile boldı feth ol bilād

yiri bar idi eylemek katl u kīn
'atā kıldıñ oḡlığa tāt u nigīn

// 4284 hulq u lutfunğdın: B, F'te lutf u gulğunğdın // 4285
k'ey: LG'ta ki // 4288 acmaḡnı: S, L3'ta açmaḡnı // 4290 ni:
LG'ta ne // 4293 k'ey: LG'ta ki // 4294 ni: LG'ta ne // 4297
ni: LG'ta ne //

- 17 cū luṭfunḡdın āgāh kıldınḡ anı
ata mülkide sâh kıldınḡ anı
- 4300 bu yan eylegec ‘azm devlet bile
ki taht üzre sin reṭḡ u nuṣret bile
- 18 mini kim ‘adū eyler irdinḡ ḡayāl
bu nev‘ ittim öznı saḡa pây_māl
- ḡayālınḡa yüzlendi bu nev‘ is
ki mundaḡ itā‘at kisi kılmamıs
- 19 sinı kim ḡaḡ ittı bu nev‘ ercümend
ki peṣtinḡ durur beyle mın dik bulend
- tiler mın ki bu bolsa āsān maḡa
ki bilsem ki ni kılgunḡ ihsān maḡa
- 20 4305 sikender didi cem‘ kılgıl köḡül
iki dehr ara sin ata mın oḡul
- disenḡ ḡıdmetinḡḡa cebīn sürteyin
sini taht_ı cenānıḡa olturtayın
- 21 kılıp saḡa ferzend dik pây_būs
diyin kim tirildi melik filikūs
- sin it mesned üzre külen_dārlik
mın allınḡda eyley sipen_dārlik
- 22 eger ḡōd bu nev‘ eylemes sin ḡabūl
nı yaḡlıḡ ki köḡlünḡḡe eyler sumūl
- 4310 mini eyle āgah ki ol is kılay
nice eyley alḡanca ḡūsıs kılay
- 23 bolup sād ḡākān_ı devlet_ḡarīn
du‘ālar bile eyleben āferīn
- közidin tiya almayın yaşını
ḡoyup şükr tofraḡıḡa başını
- 24 didi k‘ey seḡen_sāh_ı gerdūn_serīr
serīrinḡḡa yok evci gerdūn_naḡır
- hemīse cihān peḡlevān bolḡa sin
cihān ehliḡa kām_rān bolḡa sin

// 4309 ni: LG‘ta ne // 4313 k‘ey: LG‘ta ki //

- 25 4315 bolup tav' ile bende fermān saṅga
miniṅ dik besī ḡān u ḡākān saṅga
bu ni luṭf u pākīze ṭıynet bolur
bu ni ḡalk u iḡsān u himmet bolur
- LG253a 26 bu nimmet ki birmis saṅga bī_niyāz
irūr senliḡıṅḡa cihān muiki az
dimen lāyıkıṅḡ ikki 'ālem idi
ki on bolsa iroi daḡı kem idi
- E163a 27 bu elṭāf kim sin 'ıyān eylediṅḡ
mini sūkrıde nā_tūvān eylediṅḡ
4320 kelāmiṅ 'ıyān eylegen mes'ele
isitmekke yوقتur maṅga ḡavṣala
- F353a 1 velī cūn didiṅḡ āsinālıḡ sözi
arada oḡulluḡ atalıḡ sözi
gümānımda yوقت iridi bu iḡtırām
ki ḡılḡuṅḡ minı beyle 'ālī_maḡām
- 2 yaramas saṅga gerçi min dik ata
velī min bu sözni dimektür ḡaṭā
güher zātiṅga ni kem olḡay seref
bu kim bolḡay anıṅ atası ṣādef
- F433a 3 4325 bu iḡsāniṅga gerçi lāyık imen
ṣādef birle dūr ḡālıcın yوقت dimen
velīk özge sözler ki ḡıldıṅḡ beyān
alardıṅ ḡıl us munca caḡlıḡ 'ıyān
- 4 ki fās itmegil ilḡe bu rāznı
bu kilmekdin encām u āḡāznı
resūlāne eylep maṅga iltifāt
bu kün asraban sām bolḡac uzat
- 5 iliṅge digil kim bu ḡilgen resūl
yarasdın didi söz ü ḡıldım ḡabūl

// 4321 āsinālıḡ: S'de āsinālık /atalıḡ: S, B'da atalıḡ //

4325 velīk: S'de velī / caḡlıḡ: LG, F'te caḡlıḡ // 4329

yarasdın: LG, F'te yarastın //

- 4330 tañg atqac resûlî yiber qasima
ki salsun seref säyesi basima
- 6 mini eyle der_gāhinga iltimās
kiley min tutup hūkm u emriñgäni pās
körüp eyle ta'zīm il körgü dik
mülük anı bir birige yitkurgü dik
- 7 irür minñg yıl ol_kim kilür yādima
ki hānliğıdur ābād ecdādima
ki bu mülk andın ki iñdās irür
atadın ata bizge mīrās irür
- 8 4335 ki cīn mülkide irdiler hān barı
qayu hān ki qaan u hākān barı
bularnıñg tutup pās nāmūsını
mañga salma bizniñg zemīn cūsını
- 9 ki hākānliğım şevketi sinmasun
senen_sehliğım şavleti sinmasun
ulus icre i'zāz kılğıl mini
ata dip ser_efrāz kılğıl mini
- 10 harācī ki nāmıñgda mestūr idi
ki cīn dāyim ol iste ma'zūr idi
- 4340 bu teklīfni sin dağı kılmağıl
sözin dime vü közge hem ilmağıl
- 11 harāc istemekdin qaraz_ı māl ise
dür ü la'ldin tavq u galhāl ise
hazāyin mañga bī_nihāyet durur
dür ü la'l_ı bī_hadd u qāyet durur
- 12 mañga her kaçan bolsa sin dik oğul
kaçan mahzen_ı esrārğa bolgay köñül
tökey allıñga ol kadar māl u genc
ki yitsün sipāhıñgğa yigmağda renc
- 13 4345 bu yañgliq ri'āyetler itken zamān
miniñg baş u qaşımğa bol mihmān

- ki yüzüñge min dağı meclis tüzey
mülükâne tertibler körgüzey
- 14 nice vakt kim bolsa kâmiñg siniñg
bu kişverde bolsun makâmiñg siniñg
barur vaktiñg ol kün ki ta'yin irür
uzatay anıñg dık ki âyın irür
- 15 bolay nice menzil cemâliñge sâo
ni yirde buyursañg kılay hayr_bâd
- 4350 kıl elbette pinhân velî bu sözüm
ki mundaq risâletni kıldım özüm
- 16 sikender didi min hâd eyley nihân
sin er zâhir itsenñ nitey nâ_genân
didi mindin olmas bu iş ilge tarh
ni yañlıg ki zabt eylemis kıldı serñ
- 17 sikender kabûl itti barı sözün
bu va'd u vefâsığa tuttı özin
ilin hâzır istep işâret bile
didi nükte mundaq 'ibâret bile
- 18 4355 ki bu ferruh_âyın ferhunde_vey
ki kıldı beyâbân risâletke tay
burun kollarıdın kemendin alıñg
ayağlarıdın dağı bendin alıñg
- 19 besî yahsı sözlerge hâmil idi
risâlet tarîkıde vâmil idi
miniñg birle hâkân ara saldı şulh
hem ol bahr ile kân ara saldı şulh
- 20 mülükâne tonlar aña kiydurunğ
birip munca nakd allıma kilturunğ
4360 ni yañlıg ki hükm itti tuttı vücûd
icâzet birip sâh bâ_fer ü cûd

// 4348. mısralar 'da yer degistirmis // 4349 ni: LG'ta ne //
4351 didi: B'da didim // 4352 ni: LG'ta ne // 4354 istep:
6 de eylep //

- B263b 21 didi tinğıl aqsâmğaça sâd u mân
revân bol cihân tîre bolğan zamân

du‘â aytıban şâh_ı ferzâneğa
hıram eyledi mihmân_hâneğa
- 22 bolup anda aqsâmğaça kâm_yâb
tapıp kâm u acmay yüzıdın niķâb

ki ol yirde kim dâhil_ı cîn idı
risâletķa bu nev‘ âyın idı
- 23 4365 cû ay kâşıdı cıķtı gerdûn uze
hıram eyleyu tağ u hāmûn uze

resûl_ı kamer_seyr hem mindi at
özin menzili sarı yitkürdı bat
- LG256b 24 hem ol mahremi kim idı muntazır
vişâlıdın eylep anı muftadır

anğa tapsurup des_peymâ semend
kirip perde icre seh_ı ercümend
- 25 barıp yoldağı renc ü fersüdeliğ
tapıp taht_ı cân üzre âsüdeliğ

4370 isî eylep andaķ ki kılmay kisi
kisi haylıdın kılmey andaķ isî
- 26 seher_geh ki mihr oldı mesned_nişîn
anınğ dik ki taht üzre hâķân_ı cîn

sikender kılip tahtı uzre makâm
buyurdı sipâh ehliğa bār_ı ‘âm
- 27 ulus hâzır oldı cû der_gāniğa
teveccüh kılip mesned_ı cāniğa

te‘ennî bile sâh_ı âfāk_gîr
tilep bir sühan_dān_ı fermān_pezîr
- R396b 1 4375 didi eylegil ‘azm hâķân sarı
bahār ebri dik bahār_ı ‘ummān sarı

anğa ayt mindin dūrūd u selām
selāmım digec beyle yitkür peyām

// 4369 fersüdeliğ: LG’ta fersüdelik / âsüdeliğ: LG’ta
âsüdelik // 4376 ayt mindin: LG’ta mindin’ayt //

- 2 ki kıl ber_ṭaraf kīne esbābını
 'izārīngğa ac şulḥ ebvābını
 eger yahsı biz ger yaman biz bu kün
 sining mülkünğge mihmān biz bu kün
- 3 kopup kil ki biz kīnedin ṭāk biz
 be_ğāyet cemālinğğa mustāk biz
- 4380 yakīn kim bu sözni kabūl eylegünğ
 niyāz ehli sarı nüzūl eylegünğ
- 4 sikender cū maksūdın itti tamām
 resūl urdı yol kaṭ'ı kılmaḡğa gām
 cū ḡākān sipāhiğğa boldı qarīn
 sürüp nükte andaḡ ki dürr_i şemīn
- F439b 5 resūl irkenin āsikār eyledi
 özin arzū_h'āh'ı bār eyledi
 cū ḡākānğa 'arz oldı ol mācerā
 tiletti anı bār_ğāhı ara
- 6 4385 kılıp mesned üzre maḡām ol dağı
 ulusḡa birip bār'ı 'ām ol dağı
 sikender resūlının itti sū'āl
 ki kilmekde maksūdunğ itkil maḡāl
- 7 süḡan_ver niçük kim seh aytip idi
 tamāmını ḡākān kaşıda didi
 isitti cū ḡākān ser_ā_ser ḡadīs
 feraḡ_baḡs bel rūḡ_perver ḡadīs
- 8 köp izḡār'ı 'ays u nesāt eyleben
 süḡan_ver bile inbisāt eyleben
- 4390 didi çünki sāh'ı sipihr_iḡtisām
 sürer irdi cün kīn yüzidin kelām
- 9 'adāvet bile kıldı bizge mürūr
 sipeh tartmaḡ bizge boldı zarūr
 bu dem kim mülāyim ḡikāyet dimis
 yakīn boldı kim bizge ḡ'āhān imis
- 10 aning birle yok bizge bir ḡās u kīn
 bolur biz revān sin bar irsenğ emīn

resûl ayıttı kim bizinġ seh sözi
diyilgec gümân it ki aytur özi

3240b, 11 4395 yok irse bilür munca ehl_i ġired
3440a ki yoktur maġa sinı isterge ġad

bu söz birle ġākān kılıp nūs ġand
revān ‘azm kılmakka mindi semend

12 bolup cîn sipāhı ‘aceb sād_mān
kim ol bîmdin taptı barı amān

öziġe ulus barca aylandılar
anıġ kınice barı atlandılar

13 meġer bes ki cûş urdı ġalkı_ı kesmîr
yir eczâsı boldı taġalġul_peġîr

4400 ġalāyıkka ġukm itti cîn ġusrevi
ki ornıda bolsun â‘îf u ġavî

14 velî yüzce ġül_revî cînî_niġād
yana mıġ ġıdîv ġaġayî_nihād

özi birle aldı daġı sürdi raġs
aġa tigrü kim ġusrev_i mülk_baġs

3264a 15 sikender sarıdın daġı sânlar
ġired_pîse ü dānis_āġāhlar

alar daġı sâhāne tezyîn bile
bular hem ġakîmāne āyîn bile

16 4405 cıkıp utru ġākānġa eylep ġucūm
anıġ dik ki ol caġda bolġay rûsūm

körüsüp pey_ā_pey yitip fevc fevc
tinġızdın anıġ dik ki her laġza mevc

3264b 17 cû sâh āsitānıġa boldı yakın
revān atıdın tûstı ġākān_ı cîn

yügürüp ileyinde āzādeler
ni āzādeler sâh u sehzādeler

18 tınāb ucıġa cûn yavuk koydı ġām
ak öydin sikender nem itti ġirām

- 4410 iki sarıdın kol açıp ikki sâh
kırân eylep andak ki nûrsîd ü mân
- 19 cû bir birlerige yavuştı ikev
ata vü oğul dik kucuştı ikev
felek körmeyin âsikâr u nihân
mununġ dik karîn olmaġ ikki cihân
- 20 biri ger ‘azîm ol biri a‘zemî
bu hem ‘âlemî ol daġı ‘âlemî
kucuskac iki sâh_ı fîrûz_baht
sikender yanıp eyledi ‘azm_ı taht
- 21 4415 tutup bir kolı birle hâkân kolın
anġa kôrgüzüp taht_ı sâhî yolın
cû hâkân kiyin kaldı eylep hicâb
cıkardı cikip sâh_ı gerdün_cenâb
- LG257a 22 ayaġın serîr üzre cûn yitkürüp
burun anı olturtup u oturup
kılurġa ni kim va‘de kılmıs vefâ
mununġ birle hem tileyin iktifâ
- 23 mülâyim mülâyim sorup her nefes
anıġ dik ki hâkânġa bir bir heves
- 4420 sefîkâne söz cûn dem_â_dem salıp
oġulluk atalık sözün nem salıp
- 24 tutup ilgini bu söz ayturda rûst
kim ol ‘akd mîsâkın eylep dürust
tüketkeç isin sâh_ı bisyâr_dân
bukâvul kilip yaydı destâr_ h‘ân
- 25 yayıldı cû sâhâne h‘ânlar besî
kuyas kurşı dik anda nânlar besî
hem ol h‘ân ara gûne gûne ta‘âm
bolup lahza lahza tabî‘atka kâm
- 26 4425 cû tartıldı h‘ânî ki destûr imes
ta‘âm anca ‘âlemde makdûr imes

// 4412 olmaġ: S, B‘da olmak // 4418 ni: LG‘ta ne //

- didi mīzbān_1 felek_tumturak
ki atlansa hākān hem irmes yirak
- 27 ki cīn halkı bilse mülākātımız
muhabbet tarīkida ısbātımız
- bu sözdin bolur sād hākān pesī
kopup boldı senğa senā_h^ān pesī
- R397a 1 sikender uzattı anı cīn sarı
özi koydı yüz cām_1 rengin sarı
- 4430 ayakçı tola eyle cīnī ayak
ırür bizge sözning cını istiyāk
- 2 leb_ā_leb tut anı kī min sıpkaray
dağı lahza lahza özümdin baray
- muğannī kil ü cirt türkāne_sāz
maḳām_1 nevā yoksa türkī_ḡicāz
- 3 nevāyīning eş‘ārıdın nice beyt
mining ḡasb_1 ḡālīm tapıp türkī ayt
- nevāyī tutup fāi dīvānnı ac
okur dūr ü la‘l ‘ālemğa sac
- 4 4435 muğannīğa hem eyle ta‘līm anı
ki kılsun sūrūd icre taksīm anı

XLIX

(4) tūzlük ta‘rīfide kim dehr bostānınıñ serv_şifat āzāde_
vesleriniñ pesendiderak (5) sīvesi durur ve şloḡ_1 kavı
vaşıta kim sipihr sebastānınıñ şubḡ_āsā tāze demleriniñ
ber_ḡüzīderak sīmesi ve rāy_1 şavāb_nūmāy eseri (6) kim
‘ālem_ārāy dīk cūzvī hareket bile kıl.ī yirni yarutur ve
kelām_1 şalāḡ_efzāy fevāyidi kim az nūkte bile ‘ālem ehliğa
kcc netīce yitkürür

- 7 birev dehr ara devlet_āyīn ırür
ki her söz kim ol aytḡay cın ırür
- ḡudā kāmın anıñ revā eylegey
ki her va‘de kılsa vefā eylegey
- F440a 8 ni neḡr itse kılgay vefādın edā
ki yefūne bi’n_neḡr diptür ḡudā

// 4429 bolur: B, P, LG, F’te bolup // XLIX ‘ālem_ārāy: B,
F’te mihr_i ‘ālem_ārāy // 4438 ni: LG’ta ne //

kaḅūl eylegen nükteni karz bil
anı naṣṣ_ı kâṭı' bile farz bil

S241a,
P440b

9 4440 ki boynunḡda ol bir ağır yük durur
irür taḡca gercı bir tük durur

B2c3a

kayu kimse kim sözni yalḡan digey
inanmaslar er naṣṣ_ı kur'ân digey

10 nice bolsa yalḡancı il ercemend
sözi ercemend icredür nâ_pesend

bar irmiş burun caḡda kâziḃ_vesî
öyige tüşüp su'le_i serkesî

11 fiḡânlar çiker irmiş istep meded
ışitkenge bolmay sözi mu'temed

4445 cü köymiş öyi yumup açkunca köz
dimiş anḡa şaḡib_cilî beyle söz

12 ki yalḡan anḡa kim firāvân durur
cını hem il allında yalḡan durur

eger kilmadı il ḡimāyet saḡa
özünḡdin kirektür şikāyet saḡa

13 ışıttım ki bir şenḡa boldı niyāz
öyî eylemek bir sûtün üzre sâz

kızıp taptılar bir yıḡac beyle tüz
velîkin anıḡ māliki bir 'acüz

14 4450 birip on bahā belki yüz belki miḡ
riżā birmeyin ḡāṭırı zālınıḡ

cü bey' ü şirā tapmayın intihā
birip zāl hem sengi altun bahā

15 yasadılar ol öyni gevher_nigār
sûtünü velî kıldılar zer_nigār

hemānā ki kildi temāsāḡa zāl
yıḡacın öpüp sürdi mundaḡ makāl

16 ki saldıḡ cü haḡ tüz yarattı sini
hem özünḡni altun ara hem mini

- 4455 nihālī ki ol tüz bolur cilve_sāz
beri ilni mundak qılur bī_niyāz
- 17 eger tüzlük olsa kisining isi
ni vaşf eyley alğan isni kişi
huşūşā seh_i kām_rān bolğay ol
cihān üzre husrev_nişān bolğay ol
- 18 ma‘āza’llāh er kılsa seh igrilik
yumağlıq kirek sehliğıdın ilig
birevge ki mülk olsa zīr_i nigīn
nigīn birle ol bolsa mesned_nisīn
- 19 4460 aṅga rāstī resti itse nigār
kaçan rāst bolmay bolur rest_kār
LG257b elif kim irür rāstlıqda ‘alem
egerci elifdür irür elif hem
- 20 haṭī kim qılur tüzlüğü birge miṅ
ni is eylegey tüzlüğü kimseniṅ
kişi kim cihānda sözi rāstdur
irür dāl aṅga kim özi rāstdur
- 21 birev kim irür rāstlıqđın yırak
aniṅ dik kisi bolmağan yaḡsırak
- 4465 yana ol ki şāhib durur rāy aṅga
‘adū keşretidin ni pervāy aṅga
- 22 güm eyler yaman künde bir yaḡsı rāy
tümen ḡaşmı barca rezm_āzmāy
basa ḡaşm kim köprek endāzedin
ki def‘ oldı bir salğan āvāzedin
- 23 rezīn_rāy ile yaymasa kimse dām
havāda uçar kuşnı qılğay mu rām
kişi bilmesa rāy_ı şāhib_fenin
kaçan dōst qılğay idi dūsmenin
- 24 4470 te‘emmül bile kām peydā bolur
tahammül bile ḡüre ḡelvā bolur

// 4456 ni: LG'ta ne // 4458 yumağlıq: B, LG'ta yumağlık //
4461 rāstlıqda: S, B, F'te rāstlıqđda // 4462 ni: LG'ta ne //
4465 ni: LG'ta ne //

işittim ki dir irdi bir zû_fünûn
ki bu kim yılanğa kılurlar füsûn

- 25 bolur özi kaydığa bî_cân kemend
ki andın kisige yitişmes gezend

meger ol bilür tildin ehl_i hîred
hûs_âmed beyân kıldılar bî_‘aded

- 26 pey_â_pey çüçük söz cü peygâm olur
anıñg dik hesen_i cân_ver râm olur

- 4475 nice kim hîred içre bolsa kemi
yılandın yamanrak imes âdemî

- 27 cü ğavvâs kesb itti rây_i rezîn
neheng ağızıdın aldı dürr_i şemîn

dem urmay cü ol dürr_i ğaltân alur
tiñgiz ka‘rıdın gevher âsân alur

- R397b 1 pes ol kim tekellümğa ağızın açar
muĥâtabka söz yok ki gevher saçar
ni tañg tünd_i düşmen anğa râm ise
cü râm oldı ħâşıl ni kim kâm ise

- 2 4480 tekellüm bile kimse insân irür
sözi yok behâyimğa ni san irür

velî sözde dağı merâtib durur
hem anda hüner hem me‘âyib durur

- 3 hem oldur ki eyler tirigni helāk
hem andın ölüğ ten tapar rûn_i pāk

- B263b hîred birle cün yaĥsı söz boldı yār
kişi rây_i şâyib kılur ihtiyār

- 4 hîred_mend bolsa belāġat_me‘âb
ni bolġay isi ğayr_i rây_i şavâo

- 4485 birev kim şavâb oldı râyı anıñg
birür olca râyı ħudâyı anıñg

//4472 yitişmes: B’da yitmemiş / kisige yitişmes: F’te yitmes
kisige // 4479 ni...ni: LG’ta ne...ne // 4484 ni: LG’ta ne //

L

(5) erdesîr hikâyeti kim kavî düşmen def'ini kılıc bile
kılurdin 'âciz irdi (6) rây_ı rezîn ve tîğ_ı zebân bile ol
müskil kaşıyyeğa ser_encâm birdi

- 5 mülük_i tavâyif ara erdesîr
ki hem rây_zen irdi vü hem dilîr
- S241b 6 meger erdevân birle eylep hilâf
iki sarıdın boldı 'azm_ı maşâf
- P441a 7 hemânâ ki küçlüg idi erdevân
munğa yok idi ança tâb u tuvân
yanarğa rızâ birmeyin gayreti
yörürge velî za'fdın hayreti
- 8 4490 te'emmül kılur irdi rây isteben
pür_endîşe_i reh_nümây isteben
- F440b yaras isteyü 'âzim itti resûl
'adû kılmadı 'accın anğlap kabûl
- 9 bar irdi sipâhı ara bir kisi
'adû cānibi nāme yazmaq işi
nice birseler irdi āgāhlik
seh olmas idi andın ikrāhlik
- 10 'adû yitti bir küncilik yolğa tünd
bu hem bolmadı fikr ü rây icre künd
- 4495 hayālîğa râyî yitişti 'aceb
revân devlet erkânın itti taleb
- 11 kivürdi cū barını galvet ara
revân kıldı bünyād bu mācerā
ki nāgeh kişi iztırār itmesün
'adû sevketidin firār itmesün
- 12 ki haqdın yitisti 'ināyet manğa
irür sādliq bī_nihāyet manğa

/ 4491 kılmadı: P'te itmedi /

anı sizge dir min velī zīnhār
kişi kasıda kiimanōiz āsīkār

- 13 4500 barı ‘ahd kılğac revān başladı
tarab birle bu dāsītān başladı

ki a‘dā sarıdın nice penlevān
filān u filān u filān u filān

- 14 ki bu hayl irūraşl_ı gūşis çağı
niçük kim bilür siz munı siz dağı

bolup erdevāndın barı tīre_rāy
maṅga eylep özni taṣallum_nūmāy

- 15 bu sözge kılıp ‘ahd u mişāk itip
yibermis tururlar maṅga ṣaṭ bitip

4505 ki taṅla kı il bolsa vādī_neverd
tüzülse ikki sarı şaṭt_ı neverd

- 16 ni yirde ki turṅan ise erdevān
çaṭıp başığa bir nice behlevān

aṅga yitkürüp zulm pādāsını
saṅga kiltürüp biz anıṅ başını

- 17 bu sözni cū takrīr itip ardesīr
ilidin kitip za‘f boldı dilīr

LG258a meger ortada irdı peygām_ger
bitip ḥālnı boldı i‘lām_ger

- 18 4510 isitkeç bu söz ḥaşm_ı ‘ālī_esās
zamīriğa yol taptı bī_ḥad nırās

ni taptı yörüp razm iterge ciḥet
ni ḥaylını def‘ itkeli maşlaḥat

- 19 yaraşka rızā birdi himmet tutup
yarastı dağı yandı minnet tutup

bu kim taptı bu nev‘ rāy_ı şavāo
bu nev‘ oldı ikbālının kām_yāo

// 4506 ni: LG’ta ne // 4511 ni...ni: LG’ta ne...ne //

LI

(20) hikmet iskenderning aristodın su'ali ol bābda kim savāb
rāyığa mūcib_i (21) işābet ni bolğay ve haṭāğa cinet_i za'f
ni ve cevāb işitmek

20 yana sordı iskender_i pāk_tab'
ki ay hikmet_āyin_i derrāk_tab'

21 4515 bu kim ādemī barca insān durur
bari āferīnisde yek_sān durur

22 munğa rāy_i şāyib haḳ itti 'atā
velikin anğa birdi rāy_i haṭā

yana hem bu kim rāy_i şāyib irur
işinde anıñ bu 'acāyib irur

23 ki cūn pāk_i rāy oldı bī_istibān
velikin haṭā hem kılur gān gān

3256a kirek kim bu bir bolsa ol bolmasa
ol olsa bu bir sarı yol bolmasa

24 4520 te'emmūl kılıp didi dānis_neverd
ki ay barca şehler arasıda ferd

bu kim haḳ irur āferīnisde bir
ni dānisde birdür ni bīnisde bir

25 irur haḳ şifātı 'adūdın berī
bular her biri bir şifat mazharı

kirek her biri bolsa bir ferd_i gāt
nidin kim imes bir dik ikki şifāt

26 ni tañğ bolsa bu birge fenm ü gired
yana bir gireddin ise bī_meded

4525 giredliǵning er bolsa rāyı dūrūst
kirek bolsa elbette geh gān sūst

27 nidin kim imes kimse bir hāl ile
irur her zamān özge minvāl ile

// 4517 irur: LG, F'te durur / irur: LG, F'te durur // 4521
ni...ni: LG'ta ne...ne // 4524 ni: LG'ta ne //

yana ol ki ger bolsa tüz barca rāy
hired bolsa pes kimsege ren_nümāy

R398a 1 hired ğayb 'ilmide a'mā durur
ki bilmes ki tañġla kilür ni durur

hireddin irür ğayb 'ilmi yırağ
irür bî_hireddin hired yahsırağ

2 4530 yana kimsege barca rāy olsa tüz
hiredka birür bes 'aceb fikr yüz

ki ĥak emride boldı sirket anġa
imestür münāsıb bu fikret anġa

F441b 3 kemāl ehliniñ rāyı gāhī tepān
irür ĥak kemālıġa rüsen güvān

S242a cevābını seh taptı cün dil_pesend
yana urmadı dem bolup behre_mend

LII

(4) ĥākānniñ iskender üçün ziyāfet esbābın tüzgeni ve anı
cīnge iltürge iltimās körgüzgeni ve ol şahāne bezm ü äyīn
važ'ı vaşfıda ĥāme_i (5) nādire_nigār dūr_fesānlık kılmak ve
ol tuĥaf ve nevādir tezyīni ta'rifide tab'_ı belāġat_si'ār
gevher_pāslıġ körgüzmek ve pīs_kesleri ta'dādıca tokkuz felek
(6) evrākın ĥāmeġa rakam_zed kılmak ve bezm dil_kesleri
serĥide sikkiz behist riyāzın 'aql közige red kılmak

7 bu dībā üze peyker_ārā_yı cīn
bu nev' eyledi naqs_ı dībā_yı cīn

4535 ki cīn sarı boldı ĥākānġa 'azm
mübeddel bolup bezm ile kīn ü rezm

8 ili köñlidin kitti renc ü ta'ab
bular orniġa kildi 'ays u tarab

özi tüşti cīn seĥriġa sād_mān
kirip kaşr_ı devletka tūsken zamān

// LII a. važ'ı: S, F'te važ'ı yok; B'da a. vaşfı / tezyīni:
B'da ziyneti / gevher_pāslıġ: S, B, P, F'te gevher_pāslıġ /
ĥāmeġa: B'da ĥāmeġa / riyāzın 'aql: B'da riyāzın cīn 'aql //

- 9 taleb kıldı erkân_ı devletnı oat
 cûlûs emri itti kılıp iltifât
- didi kim bu sâh_ı felek_ihtisâm
 ki 'âlem yüzün feth kılms tamâm
- 10 4540 cihân şehlerin eylemiş bendesi
 zeber_destler bolmış eîgendesi
- F441a kemend ol ki gerdûnga bend eylemiş
 bu anı esîr_i kemend eylemiş
- 11 kaçan bizge bar irdi hûd bu gümân
 ki bolğay bu eltâf ile mihmân
- kilip terk_i katl u masâf eylegey
 biziñg birle köñglini şâf eylegey
- 12 kılıp olca imkânı bar ihtirâm
 mañga tahtı üstide birgey mağâm
- 4545 mini hem atalıkka kılğay kabûl
 hem olğay şefikim niçük kim oğul
- 13 bilür siz ki ger kılsa irdi neberd
 ulustın çıkarur idi kökke gerd
- şanem zülfi dik eyleben târ u mâr
 koparur idi barcamızdın demâr
- 14 bu luţfı ki ol âsikâr eyledi
 ki ihsân tarîkın si'âr eyledi
- bu mecma' içinde yığılğan anğa
 irür barça âzâd kılğan anğa
- 15 4550 min eltâfıdın ança şermende min
 ki gerçi ata dir velî bende min
- LG258b kılurdın anğa hıdmet_i dil_pezîr
 hûd irmes durur hiç yañgliğ quzîr
- 16 bu işniñ şalâhı nidür fikr itniñ
 qasımda cû fikr ittiñgiz zikr itniñ
- B266b bu sözler digec sâh_ı cîn ü hoten
 du'âsığa til cıktiler encümen

// 4546 ulustın: S, B, LG, F'te ulusdın // 4551 turur: LG,
F'te durur //

- 17 didiler ki her nükte kim sürdi sâh
irür müttefik barca hayl u sipâh
- 4555 bu sâhî ki bar imdi mihmânımız
ki allıda bolsa fedâ cânımız
- 18 anğa olca âyîn_i i'zâzdur
munı dise bolğay henüz azdur
- ni mülk ü sipehğa sin itseñg raqam
bilürler anıñg birmekin muğtenem
- 19 velîk olca sin özünğ itgünğ yırak
bilür sin sin anı özünğ yahsırak
- ni kim himmetiñgğa temennâ durur
biziñg himmet andın mu'arrâ durur
- 20 4560 kaçan kim kırân eylese neyyireyn
körünür mü zerrât ara tüsse şeyn
- bolur cünki yandassa ikki cihân
cihân_der_cihân mür közdin nihân
- 21 ni tañg halk tab'ı kırak eylese
sikenderge hâkân yırak eylese
- mukâşşır durur tab'ımız dahldın
ki tûbî işi kilmedi nahldın
- 22 velî munca iş bizge rûsen durur
ki ger harcı yüz genc ü mahzen durur
- 4565 cü sin mîz_bân olsañg ol mihmân
köp olmağlığın kılsa bolmas gümân
- 23 bu sözler ki 'arz ittiler ol gürûh
bolup şâd hâkân_ı deryâ_sükûh
- didi olca körgüzdi bu kahramân
irür ilge hōd farz_ı māl āmān
- 24 sipāhîğa ol kim mevācib durur
anıñg yillığı ilge vācib durur
- yana yillığığa acıp kufl_ı genc
min öz mahzenimdin bolay naqd_ı senc

// 4557 ni: LG'ta ne // 4558 velîk: S'de velî // 4559 ni:
LG'ta ne // 4562 ni: LG'ta ne // 4566 sözler: F'te sözni //

- 25 4570 sipāhīğa fikr olsa usbu şıfat
özi fikrini mın körey maşlahat

bu yaŋlığ ki söz ötti hākān bile
barı il kabûl ittiler cān bile
- 26 bolup barçası bir birige mümidd
kılıp is encāmığa cend ü cid

niçe künde barı müheyyā bolup
ki cīn nakdın kān u deryā bolup
- 27 bu yaŋlığ yasap pīs_kesler özi
ki hayrān kalıp anda devrān közi

4575 mīŋ at barça āhū_tek ü gūr_dev
barı gūr u āhūdın iltip girev

R398b

- 1 alar gerdiğa yite almay şabā
şabā seyri püyeleridın hebā

yügürmek ara ebr u sigrirde berk
velī berk dik barça altunğa gark
- 2 hem altun iger dağı altun licām
hem altun taķa dağı altun sitām

kiçim barça üstide zer_beft_i cīn
peşizeleri la‘l ü dürr_i şemin
- 3 4580 yana mīŋ tive her biri kūh_ten
felek pīlice her birige beden

niçe cūsse icre felek_veş kilip
kim āzārliğda melek_veş kilip
- 4 barı sür‘at icre nicük kim felek
nicük kim felek yok nicük kim melek

barı rahtı dībā_yı cīn ü hitāy
cevāhir barı üzre ziynet_fezāy
- 5 ‘alāķa barığa ser_ā_ser ipek
dür ü la‘l ü fīrūze mıncağı dek

// 4581 āzārliğda: S‘de āzārlikda // 4583 hitāy: LG‘ta hitāy
//

- 4585 yana miñg hacîr barcası tîz_gâm
sipihr_i harûn dik barîğa hîrâm
- 6 pesendîde seyr ü şitâbı dağı
kaṭârı vü zeyni rikâbı dağı
ruḥûtı hem andak ki destûr olup
ki at ü tive üzre mezkûr olup
- 7 yana miñg tokuz raḥt u naḥ u nesîc
acilmay nicûk kim tapıp tâb u pîc
nice bağ dik barca rengîn kilip
velî tağ dik barı sengîn kilip
- 8 4590 yana yeşmdin miñg evânî vü zarf
leṭâfet ara bir biridin şigerf
yana cînî âlât miñg barca
idâre ara mîhr_i seyyârca
- 9 yana miñg sehî_kadd u gül_had kenîz
barı sünbül_i zülfidin musk_bîz
miñgizleri gül gül müjeleri hâr
kabağları kîñg kîñg ağızları tar
- 10 kilip ğamze_i sūḥ ile dil_firîb
libâs icre anca ki imkânı zîb
- B267a 4595 velîkin iki bü'l_‘aceb tuḥfe hem
ki andak kilip bü'l_‘aceb tuḥfe hem
- 11 biri közgüsü cām_i cemsîd dik
şafâ icre mir’ât_i hûrsîd dik
ki anı felek_mîhr_âyîn diben
velî halk_âyîne_i cîn diben
- 12 iki yüz aṅğa ay u kûn dik yaruk
velî tîre bolmay bolurdin acuk
- F441b yaruk her yüzi cehre körgüzgü dik
dimey bir yüzi tîre_rû közgü dik
- 13 4600 ḥakîmî ki anı tîlîsm eyleben
nümâyis aṅğa ikki kısm eyleben
- L6259a kilip bir yüzi bile çünkü şân
sürer çağda hind üze dâd_h_âh

- 14 ki bir birige il da'vī izhār iter
eger kimse da'vīğa inkār iter

bu da'vīde irmes güvāh ihtiyāc
irür közgü sarı nigāh ihtiyāc
- 15 eger sözi cındur körünür yüzi
körünmes yüzi bolsa yalğan sözi
- 4605 yana bir yüziniñ tılısmı bu iş
ki seh bezm ara bāde itse hāris
- 16 aṅga meclis ehli nazar kılsalar
temāsā_yı saḡs u şuver kılsalar

alar kim mey içkeyler ārām ile
körünür alarğa yüz endām ile
- 17 birev meyğa tapıp fūrū_destlık
'ıyān kılğı dik bolsa bed_mestlık

körünür yüzi közgü icre bozuk
uzun yoksa yasandı küçük yā uluk
- 18 4610 cū bīnende bu nükteğa taptı pey
bolup hōs_dil eyler revān terk_i mey

körüp ol bozuğlugı nezzāre_ger
bolur öz bozuğ hālīga cāre_ger
- 19 yana lu'betī bel cinān āfeti
cihān āfeti yok ki cān āfeti

hitāyī_haseb sūh_i cīnī_nijād
cemāliğa hūr u perī hāne_zād
- 20 iki bende hüsnīga hūr u perī
velīkin kaçıp her biri bir sarı
- 4615 hitā mülkide zūlfı ğavğā salıp
közi cīn diyārıda yağmā salıp
- 21 iki cīn_i zūlfini mūsķīn tınāb
aṅga cīn içinde sipip mūsķ_nāb

kara kası mūsķīn hilālī kilip
hilāl andın āsufte_hālī kilip

// 4608 fūrū_destlık: LG'ta fūrū_destlık / bed_mestlık: LG'ta
bed_mestlık // 4613 hitāyī_haseb: S'de hitāyī_haseb // 4615
hitā: S'de hitā //

- 22 anı carh eylerde müskîn hilāl
tapıp noktayı kim bolup atı hāl

‘izārı üze ikki kımac köz
ulūs kanını ickeli ac köz
- 23 4620 kim ol açlıq eylep anı za‘îf
uzalıp yatıp hastalar dik naḥîf

kuyas dik anğa devr ruhsār olup
ağız noktasıdın nümü_dār oluo
- 24 cü pergār uçı devrin eylep keşân
pedîd olıuca nükte tapmay nisân

zenah tavkı lîkin yana nîm_devr
ki andin barı devr ehliğa cevır
- 25 zekân cāhı ol devreniñ noktası
tüşüp cāh ara ehl_i devrân besî

4625 kadı ‘isve birle hıramende serv
hıramende servi hıramân tezerv
- 26 cü nāz ol tezerv āsikār eyleben
besî bāz u şāhîn şikār eyleben

basıdın ayak ‘isve vü hūbluq
ayakdın başı nāz u maḥbūbluq
- 27 kilip barcadın turfa bu mācerā
ki hem bezm ara cüst ü hem rezm ara

cü bezm olsa elḥānı ‘ussāk_süz
ni ‘ussāk_süz ayt āfāk_süz
- R399a 1 4630 cü tartıp nevā ilni bî_hāl itip
hired nuṭkını nağmesi lāl itip
- P442a calıp cün ğinā nā_tüvân ristesin
üzüp nā_tüvânlarğa cān ristesin
- 2 cü ün birle ber_baṭṭ nevāsın tüzüp
biri öltürüp ol biri tirgüzüp

kaçan kim kirip rezm meydāniğa
kılıp kaşd meydān ili cāniğa

// 4620 açlıq: B, LG’ta açlık // 4627 S’de yok // 4628 S’de
yok // 4629 ni: LG’ta ne // 4630 nevā ilni: S, B’da nevāyini
//

- 3 cū raḥsıǵa her sarı cevlan birip
zamān ehli cevlanıǵa cān birip
- 4635 ǵanīm olsa gerdūn kibi zūr_mend
vegā vaqtı gerdūnǵa salıp kemend
- 4 kılıç salsa ḥārānı eylep sikāf
anǵa ḥāre kīmuḥtı eylep ǵılāf
- B267b okı bolsa yüz ḥōd u ḥaftān ötüp
katık ḥāredin belki perrān ötüp
- 5 sinānı kaçan körgüzüp pīc ü tāb
sipihr ejderiǵa tūsüp iztirāb
- kaçan kim ‘adū ḥaylıǵa at salıp
cū ol yil yitip ḥas dik il qozǵalıp
- 6 4640 belāyī ki qarḥ_ı kadīmī_nihād
bire almayın bir anıñg dik ni yād
- sikenderge ḥākān yasap pīs_kes
tokuz beyle tuḥfe ki serḥ oldı ḥ^ās
- 7 bular cūn ser_ā_ser müheyyā bolup
yana cīn sehi meclis_ārā bolup
- yasap bir ‘aceb bezm_i ‘ālī_esās
tekellūfka ‘aql anda tapmay kıyās
- 8 uluḥ ḥaylını reh_sinās eyleben
seh iḥzārını iltimās eyleben
- 4645 seh allıǵa cūn mültemesler yitip
ḥadīsın anıñg yır öpüp ‘arż itip
- 9 kabūl eyleben sözni dārā_yı dehr
revān atlanıp eyledi ‘azm_ı sehr
- tösep irdi ḥākān_ı ḥürsīd_tāc
özi kaşrıdın rāst tā bir yıǵac
- 10 sikender yolı üzre dībā_yı cīn
ki pinḥān bolup irdi saḥra_yı cīn
- her on gāmda bir nişār eyleben
dūr u la‘lını ḥāk_sār eyleben
- 11 4650 yolı üzre anca tōküp mūsḳ_i nāb
ki il tūtiyālıqqa tapmay tūrāb

/ 4650 tūtiyālıqqa: S’de tūtiyāyīǵa /

- LG259b il ol müşk üze cün bolup reh_neverd
tutup müşkdin kök yüzün tîre_gerd
- 12 bu hasmet bile husrev_i tât u taht
kirip cîn diyârığa ferhunde_baht
körüp eyle şenrî carh_ı kühen
oqup mişliğa aytıp lem
- 13 cinân_veş hıvâlı vü bâğı anıñ
ni peydâ ucı ni kıragı anıñ
- 4655 bizep tām u taşını âyîn bile
muşavver barı hülle_i cîn bile
- 14 körüp anca ârâ ki köz körmeyin
köñgöl hem tahayyülğa kiltürmeyin
sikenderge her lahza artıp nesât
anğaça ki iskender_âyîn bisât
- 15 koyup cünki hākān bisâtığa gām
tapıp der_gehin carh_ı fîrûze_fām
- F442a sürüp cünki der_gāhdin ickeri
körüp ‘ālemî cün bakıp her sarı
- 16 4660 nezeh ravza_ı carh_ı ahzer kibı
anğa her acuk göl bir anter kibı
kilip cār_der_cār pergār anğa
sikiz dāylıg tört dīvar anğa
- 17 yığaclar ötüp tört dīvārdın
dimey kim yiti carh_ı zer_kārdın
‘adūdın füzūn her hümāyūn dīraht
koyup bergdin carh_ı tākığa raht
- 18 bolup carh_ı üze sâhlar sıvesı
digey sin ki encüm irür mīvesı
- 4665 yığaclar tūbide cemen_der_cemen
ser_ā_ser tüzüp cerge serv ü semen
- 19 benefse ki öz kaddın eylep nigūn
kalınlıkda cāder_ı seb_nīlgūn

// 4654 ni...ni: LG'ta ne...ne // 4657 sikenderge: LG'ta
sikenderğa //

- meger çarh olup zîb ü tezyîn üze
salıp 'aks_i âyîne_i cîn üze
- 20 reyâhînga kimse 'adû tapmayın
ferah_bahş 'itrîga had tapmayın
- kılıp nergis öz goncasın beyza_vār
ki közünde irdi remeddin gubār
- 21 4670 remend yok ki cûn kar üze köz salıp
karıkmak köziniñ ziyâsın alıp
- bolup lâle vü sebze nakşın kilīm
sükûfe tókup ol kilīm üzre sīm
- 22 mülevven zücāce nisānı bolup
kök eyvânınıñ tâbe_dānı olup
- bu gülseñ icinde fezā_yı vası'
fezā ortasında binā_yı refī'
- 23 kilip pāsbanıga dem_sāzlıq
zūhal birle her sām hem_rāzlıq
- 4675 biyikrek felek kaşrıdın pāyesi
revāqıga tūsmey bulut sāyesi
- 24 yağındın anıñ tamı nem körmegen
caķın su'le tākıga yitkürmegen
- mūzehheb kılıp anı basdın ayak
eger ruhbe ger burc ger hōd revāk
- 25 bisātı dağı hıst_ı cînî_sirist
mūsemmen yasap cînî andaķ ki hıst
- cū cînî bolup fers_i kāsî aṅga
bolup nakş_ı metn ü gevāsî aṅga
- 26 4680 barı hıst aṅga cînî_āyîn bolup
şafā içre āyîne_i cîn bolup
- B268a içi kaşrınıñ ser_be_ser zer_nigār
P442b işik barca ziynetde gevher_nigār
- 27 kilip barca nakkās_ı cābük_kalem
besî vaķt urup kilik_i mānî_rakam

// 4670 ziyâsın alıp: B'da tâbe_dānı bolup // 4671, 4572.
beyitler B'da yok // 4674 kilip: B, F'de kılıp / dem_sāzlıq:
S, B, F'de dem_sāzlıq / hem_rāzlıq: S, B, F'de hem_rāzlıq //
4678 yasap: S'de tapıban //

- tapıp naks kânûn u hencârını
muşavver kılıp tört divârını
- R399b 1 mevâzi‘ anğa her biri naks_ı cîn
dime naks_ı cîn kim behist_ı berîn
- 4685 bu kaşr icre taht_ı sipihr_ihtirâm
yasap sân ucûn anda ‘âlî_makâm
- 2 sikenderge hâkân_ı mihmân_perest
bu ‘âlî_serîr üzre birdi nisest
- anğa dağı sikender_i taht_gîr
mekân itti hem usbu ‘âlî serîr
- 3 ata vü oğul yanglıg olturdılar
nesâţ u tarab bezmini kurdılar
- barı oturur ilge hükm itti sâh
ki yirlik yirin kılğay arâm_gân
- 4 4690 sükûn tapıp evvel küleh_dârlar
alardın koyıraq sipeh_dârlar
- yakınrak tutup hikmet ehli cülûs
felâţûn aristô vü fûrfûryûs
- 5 cü kaşr oldı cennet kibi bî_kuşûr
höd irdi müheyâ sarâben tahûr
- cü me’küldin tab‘ taptı ferah
köngül eyledi meyl_i cînî_kadeh
- 6 revân koptı bir sūh_ı cînî_sirist
melâhat ara resk_i hûr_ı behist
- 4695 özi içti yâkût_ı ahmer suyu
velî sâhğa tuttı kevşer suyu
- 7 revân içti dārā_yı devrân dağı
ni dārā_yı devrân ki hâkân dağı
- cü ivrûldi üç tört devr_i nesâţ
pedid oldı il könglige inbisâţ
- 8 kadeh saldı aḥbâb mağziğa sūr
hicâb u hayâ ref‘i kiltürdi zūr

ğınā ehli her yan nevā tūzdiler
nevā_sāzlıǵ resmi körgūzdiler

- 9 4700 kılıp cilve her sāķī_i meh_cabīn
sacıp anberīn zūlfdin mūsk_i cīn

LG260a

bolup hūs u feh̄m ehliǵa gūft ü gūy
mey algānga hūsīn tūsūp hāy u hūy

- 10 iki sāh bir birige eylep niyāz
tekellūm kılıp her biri dil_nevāz

bu anıñ kasıda kulaǵın tutup
munuñ ol öperge ayaaǵın tutup

- 11 bu eylep anıñ şadķası mūlk_i cīn
ol eylep muñǵa şadķa rūy_i zemīn

- 4705 yok ol kim iki seh̄ga bu resm_i hās
her ikkige bir bir bile ihtisās

- 12 cū icmek ulus resm ü rāyı bolup
gezek barca h^ân_ı hitāyī bolup

alıp carh etbākı her dem sebak
ni yanglıǵ bolur ni tabak_ber_tabak

- 13 yaşıl h^ânlar ü kurş_ı līmū barı
kevākib bile carh_ı mīnu barı

bolup eyle bezmī ki carh_ı bülend
bolup ziynet ü zībidin behre_mend

- 14 4710 yimekke ulus meyli bolǵanda fās
gezek ortadın çıktı tartıldı aş

kayu aş kim yir yüzün h^ân tutup
velī h^ânı ni‘met yüz elvān tutup

- 15 ni diy olca ol h^ân kıyāsı idi
ki tokkuz miñ atnıñ uçası idi

yana koyǵa yok irdi hadd u hisāb
ki yüz miñ disem bolǵay ol intihāb

- 16 muñǵa lāyık ańǵla usak asını
ki körmek ivürdi felek başını

// 4699 nevā_sāzlıǵ: S'de nevā_sāzlıq // 4701 hūs u feh̄m:
P'te 'aql u hūs // 4705 yok: B'da yok //

- 4715 cü tartıldı bu nev' bî_had ta'âm
ki taptı temettu' barı hās u 'ām
- 17 revan tahtdın tüsti hākān_ı cîn
kopup taht üze sâh_ı mesned_nisîn
- F442b tevāzu' bile cîn sehi turdı h^as
seh allığa sözletkeli pīs_kes
- 18 hisābın bitip seh sarı kittiler
hem ol devlet erkānı 'arâz ittiler
- cü 'arâz oldı hākān yüküندی revān
yüküندی yana husrev_ı nev_cavān
- 19 4720 tokuz tokkuz ötkerdiler barını
anıñ dik ki eylep min iznārını
- körüp tuhfe ol nev' barı güzîn
didi sâh hākānğa köp āferin
- 20 cü ötkerdiler barçasın hayl hayl
seh ol ikki nādir sarı kıldı meyl
- B268b biri ol hoten_zād_ı meh_rū idi
yana mäh_ves turfa közgü idi
- 21 revān boldı hākān_ı hürsîd_rāy
bu ilgide āyine ol birde ay
- 4725 seh allığa kiltürdi közgüni hem
ni közgü ki ol mihr_ı dil_cūnı hem
- S242b 22 çıkıp taht üze oturup sâh ile
didi közgü vasfını dil_h^ah ile
- seh ol közgüdin boldı köp sād_mān
anğa kıldı mesğüllük her zamān
- 23 anı ehl_ı hikmetka körgüzdi hem
besi söz anıñ bābıda tüzdi hem
- kolıdın bu közgü yırak kitmedi
ki közgü cıraylıñı yād itmedi
- 24 4730 gehî kıldı ihsās kasemin anıñ
gehî fikr kıldı tilismin anıñ

// 4724 bu: S'de bir // 4725 ni: LG'ta ne //

- P443a cü kıldı kuyas közgüsü yüz nihân
yana zeng_i zulmetka kaldı cihân
- 25 kadeh icmedi sâh_i hikmet_perest
ki mezmûm irür bolmağı sâh mest
- minip atka meyl itti ordu sarı
kuyas eyle kim carh_i minû sarı
- 26 kopup boldı hākān dağı hem_reni
bolup gıfzıda hem ata hem_reni
- 4735 sipāhiğa cü sehni yitkürdi bat
yir öpti vü öz sehriğa sürdi at
- 27 sikender tüşüp istedi cām_i mey
yana lahzaî saldı şöbetka dey
- cü hākānga ol bezm ü āyīn bolup
sikender sözi barca taḥsīn bolup
- R400a 1 kitür sākī ol közgünü rû_be_rûy
ki kâfûr_ṭab‘ olğay u mûsk_bûy
- dimāğımda cîn mülki sevadāsıdur
bu yanğlığ mey anıñ müdāvāsıdur
- 2 4740 muğannī uluğ yır nevāsını tüz
bıçır kökke bī_pā şadāsını tüz
- mini bir nevā birle hös_hāl kıl
cihân fıkridin fāriğü’l_bāl kıl
- 3 nevāyī içip mey isitkil surūd
ki bes bī_vefādur sipihr_i kebūd
- ki hākānga ger cüz cefā kılmadı
sikenderğa dağı vefā kılmadı

LIII

(4) ziyāfet bāğınınñ serv dik āzādeleri pābıda kim gonca dik
hıdmet kemerin cüst bağlap gül dik açuk yüz bile h^vān_i
keremleri dāyim açuk durur konagları (5) eger qarı bolsun ve
ger bülbul kim her biri öz hūr_i ḥālīga kore ol h^vāndın nevā

// 4732 hikmet_perest: S’de ‘isret_perest // 4740 uluğ: LG’ta
uluk / kökke: LG’ta kökde //

taparlar ve alar ifrât imtilâsıdın mu'arrâ dururlar ve müfrit
istihâsıdın müberra

- 6 hōsā ol ki cūz bezl aṅga pīse yok
cīhān bar u yokıdın endīse yok
- 4745 zamān icre tapıp özin mīhmān
aṅga mīhmān barca ehl_i zamān
- 7 kişi kim aṅga mīhmānlık kılıp
bu hem cān bile mīz_bānlık kılıp
- LG260b cū mihmān yitip dūn kibi kaçmayın
bel ol bolmayın rūzesin acmayın
- 8 halīlu'llāh_āsā acıp h'vān_i bezl
kamer kurşı dik sindururp nān_i bezl
nice kim ta'āmı kilip nūs_i behr
kilip mīh_mānsız mezākığa zehr
- 9 4750 ve ger kilse mīhmān kuruğ nān aṅga
bolup kurş_i hūrşid_i rahsān aṅga
burun lutf_i bī_had u pāyān kılıp
acuğ yüz bile hulk u ihsān kılıp
- 10 yüzün mişl_i gül_berg_i handān acıp
yana allıda gül kibi h'vān acıp
nice gülde gül_berg_i handān tola
bu h'vān icre gül bergi dik nān tola
- 11 cū mihmān uzatıp kolin h'vānığa
koyup mīz_bān minnetin cānığa
- 4755 anı tā ki toyğurmayın toymayın
ilic cıkmeç ol bu ilic koymayın
- 12 eger bolsa mihmānı şāh er gedā
kılıp mīz_bānliğ tarīkın edā
yok ol kim şeh allıda koyğay gülāç
gedāğa kuruk nān u yavğan umac

// LIII istihâsıdın: S, F'te istihâdın // 4751 acuğ: LG, F'te
acuk // 4753 nice: B, LG, F'te nicuk // 4755 toyğurmayın: S,
B, LF, F'te toyğarmayın // 4756 mihmānı: B'da mihmān /
mīz_bānliğ: S, B'da mīz_bānlık // 4757 kuruk: B'da kuruğ //

- 13 tafāvūt körer bolsa hōd bāk yok
velī anğa sehd ü muṅga hāk yok
- B269a ger ol server ü bu ser_efgendedür
velī ikkisi tīṅrige bendedür
- 14 4760 basa kūj_pust perākende_hāl
boyida cū bolğan ipi iski şāl
- ki bolğay köṅül mülkiniṅ sâhı ol
nihānī köṅül rāzı āgāhı ol
- 15 sipihr_i zeber_dest anğa zīr_dest
körüp himmeti carh_i a‘lānı pest
- ki ger seḡga feh̄m olsa hālı anıṅ
başın eylegey pāy_mālı anıṅ
- 16 kişi kılsa bolğay mu taḡkır anı
ki ḡak eylemiş bolsa tevḡkır anı
- 4765 pes evlī bu kim her kaçan ehl_i rāz
acıp beḡl öyin bolsa mihmān_nevāz
- 17 cū il barca şūretde pinhān irür
ḡired anı aṅglarda nādān irür
- müvāsā közin her ṡaraf açsa kiṅ
hem ol köz bile barcanı körse tīṅ
- 18 kuyas dik ki körgüzse ruḡsārını
salur tīṅ cihān üzre envārını
- eger kaḡr_i zerrīn irür ger bozuḡ
berāber kıllur pertevidin yaruḡ
- F443a 19 4770 yok ol şem‘ dik kim fūrūzendedür
cū pervāneḡa yitti sūzendedür
- ni taṅḡ ger anıṅ fi‘li pādāsiḡa
yiter her zamān tīḡ anıṅ basiḡa
- 20 bulut dik seḡalıḡ kirek mīz_bān
ki tīṅdür anğa merz ile merz_pān
- kaçan kim saçar dürr_i iḡsānını
cihān sūre_zār u gülistānını

// 4769 bozuḡ: S, B, LG, F‘te bozuk / yaruḡ: S, B, LG, F‘te
yaruk // 4772 mīz_bān: F‘te mihmān //

- 21 sehā yamğurı birle sîr_âb iter
ni sîr_âb gark_ı dūr_i nâb iter
- 4775 yok andak ki yıl kim irür hâk_rûb
kaçan dest ara bolsa hâsâk_rûb
- 22 kılur yir yüzün hâr u hasdın halâ
tamâmin cukurlarğa eyler tola
- bu ef'âlidin kılmaş anı kader
sebuk_sâr u ser_geste vu der_pe_der
- 23 saňa kim irür bezl kılmağa tav'
munı anğla kim ol irür nice nev'
- bir ol kim kisi bolsa mihmân saňa
kılıp seyl_i isrâf_i tuqyân saňa
- 24 4780 yok âyîn_i 'izzet_fezâliq üçün
ki sönret bile hōd_nümâliq üçün
- birev allığa h'ân cū kiltürge sin
kisi bir velî on koy ötürge sin
- 25 pey_â_pey asapkurı eylep revân
yimekdin bolup 'âciz ol nâ_tuvân
- anğa sin yidürmek üçün söz bile
tikip köz ki anı yiben koz bile
- 26 anıñ allığa her tabak kim yitip
nem ol as ta'amını ta'rîf itip
- 4785 barın ol yisün dip bu evsâf irür
bu bî_dâd kılmağ nı inşâf irür
- 27 öyüñg seyh lokman mezârı imes
sini kimse ol buğ'a seyhı dimes
- hudâ mâliğa kılmağ isrâf nı
cünün ehli dik munca itlâf nı
- R400b 1 ki haq gerçi diptür külü ve'srebû
velî hem dimistür ki lâ_tüsritû

// 4774 ni: LG'ta ne // 4775 yok: S'de nı // 4780 'izzet_
fazâliq: S'de 'izzet_fezâlik / hōd_nümâliq: S'de hōd_nümâlik
// 4785 ni: LG'ta ne // 4787 ni: LG'ta ne / ni: LG'ta ne //
4788 diptür: B, F'te diptür //

ni kılmıs bu mihmân ki öltürge sin
aṅga yalbarıp zehr yidürge sin

- 2 4790 ni bir zehr her loḳma bir zehr_i nâb
velî loḳmağa kimse tapmay ḥisâb

bu yaṅlıḡ ziyâfet besî süm irür
ḥired ehli allında mezmûm irür

- 3 yana bir bu kim her kaçan kildi zayf
aṅga kılgı sin birmeyin tu'me ḡayf

müsâfir için köydürüp istihâ
velî yok sining buḡluṅga intinâ

- 4 revâ körmekın aṅga maḥrûmluḡ
irür burnaḡıdın beter sümüük

- 4795 budur de'b ger yaḡsıdur ger yaman
ki bolḡay sining ḡ'ānıṅga mihmân

- 5 burun luṭf birle ṭarab_nāk kııl
ni isrâf kılgıl ni imsāk kııl

LG261a yimekke aṅga her ni der_hör ise
saṅga daḡı ni kim müyesser ise

- 6 acuk yüz bile cik anıṅ ḡasıḡa
velî isteme müzd pādâsıḡa

işinḡge salıp eger hevâü'z_zayf nûr
tutup mer'î âyîn_ı ḡayru'l_umûr

- 7 4800 ziyâfet bu nev' olsa âyîn saṅga
kirek mîz_bānliḡda taḡsın saṅga

bu yaṅlıḡ kisi mîz_bān kem durur
eger bolsa dānâ_yı 'ālem durur

LIV

(8) behrām_ı ḡûr ḡikâyetı kim üç alacak ilge mihmân boldı
ikkisi ifrâṭ u tefrîṭ (9) körgüzüp muḡâṭıb u maṭ'ûn boldılar
ve birisi 'adâlet ṭarîḡıda ḡârûn

// 4789 ni: LG'ta ne // 4790 ni: LG'ta ne // 4796 ni...ni:
LG'ta ne...ne // 4797 ni: LG'ta ne // 4800 mîz_bānliḡda: S,
B'da mîz_bānliḡda // LIV ṭarîḡıda: S, B, F'te ṭarîḡıdın //

- 8 irür nakl kim sâh behrâm_ı gür
 meger şayd üçün sürdi bir kün sûtür
- 9 ol av icre tüsti sipehdin yırak
 anı bir kulan saldı ildin kırak
- 10 capıp irdi köp sâh_ı sahrâ_neverd
 iki üç alacak ara yitti ferd
- 4805 seh_i dest_peymâ besî ac idi
 be_gâyet yimeklikke muhtâc idi
- 11 ol öyler kasıda idi bir dirâht
 tüşüp sâyega sâh_ı ferhunde_baht
- didi ol halâyıkka tüşken zamân
 ki sizge irür min bu dem mihmân
- 12 boluñg mâ_hazar birle mihmân_nevâz
 ki andın nevâ tapkay ehl_i niyâz
- ol üç öy ilidin biri dūn idi
 egerci temevvülde kârūn idi
- 13 4810 ni kim seh didi kılmadı iltifât
 yana birge isrâf irdi şifât
- kazan asturup kıldı koylar katıl
 ki mâlin ziyâfetke kılğay sebîl
- 14 salıp cū‘ cihân dimâğığa dūd
 anıñ aşı kim tañla bişkey ni sūd
- velîkin biri irdi ehl_i hired
 hösâ ol ki tapkay hireddin meded
- 15 anı öyge kiltürdi tartıp ‘ınân
 nevân mâ_hazar çıktı coğrât u nân
- 4815 kitip sândın renc ü fersûdeliğ
 yiben mâ_hazar taptı âsûdeliğ
- 16 añğa birdi bî_hadd u endâze māl
 hem ol dūña endâzesiz gūs_māl

// 4810 ni: LG'ta ne // 4812 ni: LG'ta ne // 4814 coğrât:
S'de coğrât // 4815 fersûdeliğ: S, B, P, LG, F'te fersûdelik/
âsûdeliğ: S, B, P, LG, F'te âsûdelik //

- 5243a kılıp ʔa'ne mürifka bî_intihā
ni kim ʔāyī' itkenge birdi behā
- 17 bular ʔavrida ʔurfa hālet körünḡ
aṅga hem ʔarīk_i 'adālet körünḡ
- bu bir dik kirek mihmānliḡ daḡı
yana bir kibi miz_bānliḡ daḡı

LV

(18) hikmet iskenderniḡ aristōdin su'ālī ol bābda kim
ziyāfet h'ān (19) ni nev' acmaq yaḡsı durur ve mürā'āt
sofrasını ni nev' yaymaq müstahsen körünür (20) ve dānā_niḡ ol
bābda nükte sürgeni ve hikmet māyidesidin sikenderge fāyide
yatkürgeni

- P443b 18 4820 yana sordı fermān_din_i rūzgār
ki ay dānis ehliḡa āmūz_kār
- 19 ziyāfetde nidür ʔarīk_i şavāp
'amel eylemek bizge kılḡıl niṭāb
- F443b 20 ki ol bolḡay āyīn_i hikmetka cöp
ni andın kirek bolḡay az u ni köp
- 21 ki bu bābda barca ehl_i milel
köp eylep dururlar ʔarīk_i cedel
- kılıpdurlar āḡır muni ihtiyār
ki köp kılḡan ikrām irür baḡt_yār
- 22 4825 kılıp dānis_āyīn du'ā ibtidā
du'ādın sonḡ itti bu yaṅliḡ edā
- ki her ni ki mihmānḡa bar ihtiyāc
eger as u nān yoksa sehd u gülāc
- 23 kirek mā_ḡazār olsa barı h'ān ara
te'ādül ʔarīkida mizān ara
- anıḡ dik ki mazmūm irür bolsa kem
irür eyle mazmūm ifrāṭı hem

// 4819 mihmānliḡ: B'da mihmānlik // 4822 ni: LG'ta ki /
ni: LG'ta ne // 4824 kılıpdurlar: LG, F'te kilipturlar //

- 24 didi seh ki bu sîve âsân irür
velî seh sükûnığa nokşân irür
- 4830 te'emmül bile nükte sürdi hakîm
ki ay hikmet âyînide mustakîm
- 25 hudâ seh cenâbın refî' eylemiş
ki sehğa ulusnı mu'tî' eylemiş
- cü seh halk rızkığa bolmış zamân
irür artuk öksük yitürmek yaman
- 26 ve ger nakd_ı cüzvî ziyân eylese
sükûhını artar gümân eylese
- ni kim halk rızkığa maksûmdur
iki anca hem kılsa ma'lûmdur
- B269b 27 4835 ki ni mâye bolğusı zâyid anğa
ki tâ bolğay isrâf 'âyio anğa
- mununğ birle ger özni ister 'azîm
imestür anıñ bu hayâlî selîm
- R401a 1 kim ol bolğusı minğ iki minğ direm
ki harcıdın ister özin muhterem
- anğa kim mununğ birle artar sükûh
kılur fehîm eğer bolsa fikret_pejûh
- 2 ki eyler özi öz sükûhını pest
özi birür öz mâyesiğa sikest
- 4840 irür sehğa andın 'uluvv_i cenâb
ki pest il işidin kılur ictinâb
- LG261b 3 ve ger köñgli ihsânğa hem_râzdur
niçe kim birür köp henüz azdur
- anğa kim hireddin yiter yârlık
pesendide irmes telef_kârlık
- 4 cü bu nükteni sürdi dânis_pejûh
kabûl eyledi sâh_ı gerdûn_sukûh

// 4831 sehğa: LG'ta sehğa // 4832 artuk: S, B'da artuğ /
öksük: S, B'da öksüg // 4834 ni: LG'ta ne // 4840 sehğa:
LG ta sehğa // 4842 yârlık: F'te yârlıq / telef_kârlık: F'te
telef_kârlıq //

(4) iskenderning hukemā ittifākı bile felek rāz_ı pinnānisi
 ve ʿālem sırr_ı nihānisi (5) zāhır ü peydā ve rüşen u
 hüveydā kılurğa suṭurlāb_ı hürsīd_tāb ve mırʾāt_ı mihr_şifāt
 taşnif kılğanı ve bu ikki tuḥfe_i mihr_misāldın hātır cemʿ
 itip (6) yana ikki meh_ves mihr_cemāl vişālığa rağbet kılğanı
 ve ol cābda sūr yarağın ve sūrūr tımturakın muḥeyyā kılıp
 sıdır_ı berrin dik eyvānını rüşeng nūrıdın munir tutkanı (8)
 ve mihr_i nāz pertevıdın yarutkanı

7 bu cīnī nigāris güzārendesi
 irür bu güzāris nigārendesi

8 4845 ki hākān cū boldı sikender_perest
 sikenderge cīn icre boldı nisest

yitip irdi kış mevsimı dağı tuş
 imes irdi bir sarı mümkün yorus

9 yana irdi hākānga bī_had heves
 heves dime kim kām ile multames

ki seh cīnde ārām tutkay bu kış
 tanaʿum kılıp cām tutkay bu kış

10 seh allıga cūn iltimās eyledi
 seh anıñ hadişini pās eyledi

4850 bu iske tutup ṭabʿ_ı dānis_verin
 tüzüp irdi kışlak cīn kışverin

11 gehī hem_nefes irdi hākān bile
 kuyas eyle kim mām_ı tābān bile

gehī sayd işin ihtiyār eyleben
 yörüp cīn kiyikin sikār eyleben

12 gehī rūd u mey birle meclis tüzüp
 icip mey nasāṭ u ṭarab korguzup

gehī hikmet ehli bile rāy_zen
 bölüp ʿilm u hikmetde ustād_ı ten

8243b 13 4855 hem ol közgü kim cıkti hākān anğa
 bolup irdi āsāyis_i cān anğa

// LVI mihr_cemāl: Sʼde mihr_cemālı / yarağın: Pʼte yarağın
 // 4850 tüzüp irdi: S, B, LG, Fʼte turup kılol //

kaçan taht anğa bolsa ārām_gāh
ki öz dādin ister idi dād_gāh

14 tutar irdi ol közgüni rū_be_rū
kılıp hükm_i āyine_i rāst_gū

bu hāletde hayret yingip sāhni
yana ol sürük dānis_i āgānni

15 kaçan kim tüzüp bezm_i sāhāne hem
arağa salıp közgüni yana hem

4860 hem ol fi‘lini āsikār eyleben
ki bed_mestni serm_sār eyleben

16 seh andak bolup irdi meftūn anğa
ki hayretde yok irdi kânūn anğa

cū köp saldı fikret ara hayreti
bu vādī sarı çıktı baş fikreti

17 ki bu bir tılısmī durur turfa_sāz
yasağan bilip hikmet ehli bu rāz

mini dağı dārā_yı carh_bülend
cū hikmet bile eylemis behre_mend

18 4865 yana hıdmetimde nice yüz hakīm
barınıñ sözi pāk u rāyı selīm

P444a bilik bābıda her biri ‘ālemī
felek rāzı eskālīga mahremī

19 bu közgü ki sālīmni tüz korgüzür
manga anda yuz fikir yüz korgüzür

3071a nidin min dağı ehli hikmet bile
barıp cāre kiynige himmet bile

20 te‘emmül kılıp gavriğa yitmeyin
tılism andın artuq pedīd itmeyin

4870 tilep dānis ehlin ilidin nūhuft
bu ma’nide köp kıldı guft u sūnūft

21 du‘alar kılıp müttefik ol gūrūn
didiler ki ay sāl_ı gerdūn_sukūn

kaçan kim buyursanğ bu yañlığ tılısm
bu bir emr irür kim irur bizge kısm

22 te'emmül bile eyleben ittıfāk
kılalı is andın besī yañsırak

hem ol hikmet ehli bolup ikki hayl
revān kıldı her hayl bir iske meyl

F444a 23 4875 felātūn u sokrāt olup bir taraf
aristō vū bokrāt olup bir taraf

alar sarı hermes belīnās hem
bu yan arsimides tutup pās hem

24 bu yan ikki yüz ol taraf ikki yüz
diben kice kündüz bu ma'nide söz

alardın dem_âdem seh_i nām_ver
bolup hikmet âyīnide behre_ber

25 riyāzet bile ol ikki hayl cüst
tapıp bir beyle koğ miğālın dürüst

4880 biri boldı 'ālemde fikret_numā
velī bir gürūh itti 'azm_i semā

26 tapıp encüm-âyīn tab'ın tamām
tıbā'_i mevālīd_i süflī_makām

muwāfık tapıp kevkeb inzārını
'ıyān ittiler şan'at ızhārını

27 filizzāt ara zāhir eylep tılısm
müdevver nümū_dār itip ikki cism

biri rüy u mis birle âoād idi
yana bir dirahşende pülād idi

R401b. 1 4885 alardın kim ol rüy taptı gūdāz
L6262 bolup irdi barı sūturlāb_sāz

alarğa ki pülād utru idi
nümū_dārı gūyā ki közğü idi

2 sikender birip ikki sarı meded
geh eylep kabūl islerin gān red

alardın bu dağı bolup müstefīd
alar hem tapıp dağl mundın müfīd

- 3 hem ol kııda ol hikmet ehli nihân
ki her bir alardın idi bir cihân
- 4890 iki turfa hey'et pedâd ittiler
ki 'âlem ilin müsterîd ittiler
- 4 suṭurlâbka carḥ eskâlı kısm
velî közgü cismi ser_â_ser tılsım
- cihân mülki anda bolup cilve_ger
kişi kim anğa bolsa şûret_niger
- 5 felek tûl u arzı biride nihân
biride 'ıyân barça mülk_i cinân
- ol oldı suṭurlâb_ı maḥfî_semâ
bu bir boldı mir'ât_ı gîti_nümâ
- 6 4895 şeref burcı tapkac kuyas közgüsü
ki kıldı zamân ref' kış kaygusu
- kuyas cürmi boldı zer_i nâb dik
sikender tüzetken suṭurlâb dik
- 7 kılıp şâh mesned üze bezm fâs
şeref burcının ol şıfat kim kuyas
- serîr üzre yanında ḥâkân_ı cîn
iki sarı köp sâh_ı mesned_nisîn
- 8 tüzüp bâr_gâh içre sâhâne bezm
kılıp tehniyetdin tena'umğa 'azm
- bu ḥâletde kirdiler ol ikki ḡayl
barı kıldılar taḡ allığa meyl
- 9 4900 barı 'ilm ara baḡt_ı sermed kibi
tecerrüdde 'aql_ı mücerred kibi
- sikender kılıp barca_ğa ihtirâm
serîr allıda ḥâs kıldı makâm
- 10 cü bezm icre olturdılar ol gürûḥ
ḡalâyıkka yitti alardın sukûn
- makâm icre cûn zâhir oldı sükûn
salıp bas koyı mişl_ı carḥ_ı niḡûn

- B244a 11 4905 vakār üzre bir dem cu olturdılar
 suṭurlāb u kōzgūni kiltürdiler
 kılip ‘arāz her kaysı timsālını
 ‘ıyān ittiler her biri hālını
- 12 biridin ‘ıyān boldı eflāk ısı
 yana biridin ‘arṣa_ı hāk ısı
 biride tokuz cang taksīm olup
 biride ‘ıyān yitti iklīm olup
- 13 cū hākānğa fehmi oldı ol ikki hāl
 tahayyür anı eyledi gūng ü lāl
- B270b 4910 ‘ıyān eyledi saṅa ḥamd u ṣenā
 diben ḥamd bu nūkte sürdi yana
- 14 ki seh sin kibi kormedi cang bir
 ki ni tāt sinsiz kirek ni serār
 mülāzımlarınḡ daḡı lāyık saṅa
 bilik icre barı muvāfık saṅa
- 15 imes ‘ālem ehli kibi zātınḡız
 ki ‘ālemdin öksülmesün atınḡız
 ol işke ki ḥikmet ili cıktı renc
 şıla taptı sehndin besī māl ü genc
- 16 4915 meger irdi ol genc ile māl kem
 ki yūnānnı kıldı soyurḡal hem
- P444b ‘atā kıldı hākān_ı cın hem besī
 güher birdi dürr_ı ṣemīn hem besī
- 17 ḡanī boldı ol nev‘ ehl_ı kemāl
 ki tus vaktı her bir kuyastın miḡāl
 cū ḡusrevḡa ol ikki iş birdi dest
 nesāṭ eyleben boldı ‘işret_perest
- 18 ki messāṭe_i baḡt külgü bile
 hem ol ṣāf_ı dirahşende kōzgü bile
- 4920 bizep ḡül_ruh_ı cāh u ikbālını
 yüzide yasap zūlf ile hālını
- 19 muḡavves kaşıḡa cıkip vesme hem
 koyup hāl hem sindurup kisme hem

kılıp nūr_ı cennet dik ārāste
irem bağıda serv_ı nev_hāste

20 sen_ı kām_rān birle ‘a d eylegey
cihān genci muhrige naqd eylegey

nikāhını eyler zamān müsterī
kim ol cārgning kildi sa‘d_ı ahterī

21 4925 bolup carh sokrātiğa baht yār
kılur çağda yağsı nazar ihtiyār

tutup ilgige ol sūturlābnı
yayıp carh vastıdın espābnı

kenarca tutup mihr seyri ücün irtifā‘
tüşüp nukbedin nukbe sarı su‘ā‘

kenarca sen ikpāl ile meyl_ı rāh eylegey
tarab nev_‘arūsın nikāh eylegey

22 ki dārā_yı devrān kızı rūseng
kim irdi cemāl icrā mihr_ı felak

4930 vaşıyyet kılıp irdi dārā nühüft
ki bu sāh ile bolğay ol māl cūft

23 cihān_gırlik emride māl u sāl
imes irdi şenğa mecāl_ı vişāl

yana sāl mellūv kızı nāz_ı mihr
ki mihr eyle körmezdür irdi sipihr

24 sen andın dağı bar idi kāmsız
velī hātırı irdi ārāmsız

tiler irdi cesn_ı ‘azīm eylemek
halāyıkıñı çarç_ı na‘īm eylemek

LG2-2b 25 4935 yarup rūsengdin sebistān anğa
bolup barça ‘ālem gülüstān anğa

yana nāz_ı minr olğay ārām_ı rūh
ki tapğay mülakātıdın kām_ı rūh

26 cū köñli bisürdi bu endīseni
tiletti qūrūn_ı hıred_pīseni

// 4926 yayıp: S, B, LG, F’te tapıp // 4931 cihān_gırlik:
F’te cihān_gırlik // 4936 tapğay: B, P, LG, F te tapğay //

- alar birle bu nüktede urdı rây
 ol iske barı boldılar ren_nümây
- F444b 27 ki her kimge bolsa tâc u serîr
 anğa bir halefdin imestür güzîr
- 3940 çıkarda bu fîrûze_gûn mehddin
 imes sâh fâriğ velî_‘ahddin
- F402a 1 kuyas kim kılur mağribka sâh
 özige kılur aynı kâyim_makâm
 kuyas nûrica ger imes mâh_tâb
 irür ol yaruğlukka nâyib_merâb
- 2 secer cûn kılur bâğdin intikâl
 eger crnida bolsa nev_res nihâl
 bolur ‘âkıbet bâğ pîrâyesi
 birür nef‘ hem mîve hem sâyesi
- 3 3945 cû dânis_ver il kıldılar ittifâk
 didi sâh kim eylesünler yarak
 barıp devlet erkânı seh kâmiğa
 tapıp suğl ol is ser_encâmiğa
- 4 nice künde barı müheyyâ bolup
 ki cîn kışveri cennet_âsâ bolup
 bolup anca ziynet ki carh_ı denî
 hisâb eylemek bolsa minğ yıl feni
- 5 yüzidin birige yite almağay
 minğidin birin serh_ıte almağay
 4950 müheyyâ bolup her şıfat h‘âste
 cû esbâo_ı sûr oldı ârâste
- 6 revân kıldılar sûr bünyâdını
 birip ‘isret ü ‘aysniñg dâdını
- B271a bahâr irdi vû gül ‘arûsiğa zîb
 ‘arûsâne bulbûlğa andın firîb
- 7 gül ü sebze eyyâmıda boldı toy
 bolup gülser_âyîn bile sehr u kûy
 ayakçı kitür câmni leb_be_leb
 ki toy oldı eyyâm_ı ‘ays u tarab

- 8 4955 ki bu sūr irūr ‘ālem_ēfrūz hem
huşūşā irūr faşl_ı nev_rūz hem
muğannī tüzüp cinge veznide ceng
nevā cik ki hey hāy öleñg hāy öleñg
- 9 disēñ sin ki cān kardaşım yār yār
min aytay ki munğluğ basım yar yar
nevāyī cū ser_menziling cingedür
sürürünğ dağı sūr ara cingedür
- 10 ayalğunğ nice yār yār olğusı
mining yığlarım zār zār olğusı

LVII

(10) yigitlik bahārining hosluğı ve bahār yigitlikining
dil_keşliğida (11) gül ü bülbül dik berg ü nevā tüzmek ve yüz
berg ü ming nevā bile nağme kōrgüzmek ve gülüstān etfālī
sehāb dāyesidin sūt ornığa (12) sīre_i cānı ve su ornığa āb_ı
zindegānī ickendin rūh nebātı tapkanın beyān kılmak

- 12 4960 cihān cār_bāğı ki dil_kes durur
yigitlik bahārı bile hōs durur
- 13 yigitlikde hem ötse leyl ü nehār
irūr ‘isret ayyāmı faşl_ı bahār
- F445 tirilgen zamān sebze ölgende hūt
ki subhāne hayye’l_lezī lā_yemūt
- 14 hamel sebze_zārı sarı āfitāb
tena‘um havāsiğa eyler sitāb
anıñg dik ki ilğini mūsī sunar
kuzı tutkalı yed_i beyzā sunar
- 15 4965 iser subh_dem rūh_perver nesīm
tapar cān yığackā ‘izām_ı remīm
bu yil ‘isī enfāsın ısbāt iter
ki bāğ içre ihyā_yı emvāt iter
- 16 bahārī bulut yil dik oī_direng
kılur cilve her yan barı pīl_reng
rutūbet ara güyī ol hayl_ı pīl
boluptur barı ğark_ı deryā_yı nīl

17 ger andak imes pes nidür ayt bu
ki her yan alardın tamar katre su

4970 dime katre kim päye_bārān digil
dime yıl ebr_i bahārān digil

18 cü ebr_i bahārī saçıp dürr_i nāb
yitisti cemen şahniğa āb u tāb

açıp yir regin sebzening neşteri
cıkıp kan kibi lāle_i aḡmerī

19 bolup gūyī ol kaḡa meyl_i fesād
nidin kim bolup zāhir andın sevād

cemen eyleben hüllesin reng reng
töküp hülle hil'at üçün teng teng

20 4975 giyeh bāḡ ara cīnī_āyīn bolup
ki her gül anḡa lu'bet_i cīn bolup

bolup sūnbül_i terḡa serv üzre pīc
kad u zūlfıdın bolmayın farkı hīc

21 gül eṭrāfıdın sāḡ_ı sūnbül cıkıp
yüz allıdın andak ki kākul cıkıp

benefşe basın andın eylep koyı
ki astıḡa anıḡ kirip bil suyı

22 eger tapmasa ol su birle gezend
nige raḡt yirdin köterdi bülend

4980 özin tıfl_ı nergis kadeḡ_hör kılip
ki līmū tirisini sāḡar kılip

4983Ja 23 veyā līmūyī bōrkı taptı şikest
ki devrin bıyık kıldı evcini pest

cıkıp sūsen_i āşüfte mecnūn kibi
şabā kācidın rengi gerdūn kibi

24 yüzinde 'ıyān fāriḡü'l_bállık
tapıp zevk tavrıda bī_hállık

kılip su'le zāhir gül_i ātesīn
semender kibi bülbul aḡker_nisīn

- 25 4985 ni gül kim tüşüp āsiyānığa ot
kayu āsiyān belki cānığa ot
şabā peyki eylep cemendin güzer
hemise bahār aňglağıl zeng_1 zer
- B271b 26 şebistānda gül rüsen eylep cerāğ
fetile yasap gonça koymağğa dağ
şabā dāyesi çün bu işni bilip
fetilesin aniňg perişān kılıp
- 27 kılıp sāhını nesteren sīm_gün
kim ol sīm eṭrāfın eylep niğün
- 4990 basıp sīm bolğac gırān_bār anı
hem ol şāh dik kim basar qar anı
- F402b 1 bolup cilve kılğan zamān erguvān
tonı erguvān renglig nev_civān
nesīm anı her yan māyıl kılıp
kızıl ton bile ilge kātıl kılıp
- F445a 2 su üzre bolup ıfılı aqtār ile
kılıpdurlar mışk pür_kār ile
dime ıfıl_1 mānī ki efzārsız
cikip yüz tümen devr perçārsız
- 3 4995 sipen_dār üze gül ki peyvend olup
kadı serv_i gül_ruhka mānend olup
körünür cemen buld_1 rıqvān kibi
gül ü serv aňga qūr u ğilmān kibi
- 4 cū gül_zār üze ebr_i nīsān yağıp
dime katre kim dürr_i ğalıqān yağıp
ötüp bir birindin cū bārende ebr
kılıp naʿre andaq ki ğarrān hizebr
- 5 ğirīvdin tüşüp bāğ ara zelzele
çakın seklidin boynıda silsile
- S244b 5000 yağın katresin āb_1 hayvān digil
aniňg tārını riste_i cān digil

- 6 nezāhetde gūlsen niçük kim behist
yili barca enfās_ı 'isī_sirişt
- bu faşl icre kim taṅg yili cān birür
bulut kaṭresi āb_ı hayvān birür
- 7 kılıp sebze rūḥ_ı nebâtı bile
kılur cilve tapḫan hayâtı bile
- neşât itmegen olca imkānı bar
gūmān kılmağıl kim anıṅ cānı bar
- 8 5005 bu çağ itmegen 'ays bostān ara
cemādī durur sekl_i insān ara
- velī irmes ol 'ays hem dil_pezīr
kōṅgöl ber_ṭaraf ger imestür esīr
- 9 kōṅgöl cūnki bir gül üçün zārdur
ni taṅg ger anḡa meyl_i gül_zārdur
- ve ger vaşlıdın bolsa āsūde_hāl
anḡa bāğ u gūlsen ṭavāfı ḫalāl
- P445b 10 sikenderge cūn 'ışk ara boldı kām
tilep vaşl gūlsenḡa kıldı ḫirām

LVIII

(10) bulbül hikāyeti kim gül_bāngidin zāğ yalḫıo belāḡat
sniḡa kiçe ḥindū herze digen (11) dik ṭa'n kıldı ve anıṅ
faşl cevābıdın özgece sözün bildi

- 11 5010 isittim ki bir bāğ ara gül çağı
ki tīz oldu bulbül fiḡān kılmağı
- 12 kilip serzeniş kıldı bir zāğ anḡa
kim irdi neşīmen hem ol bāğ anḡa
- didi k'ey cūnūn_şīve_i herze_rāy
nidür bu ki her yıl ara on bir ay
- 13 kizer sin cemende ḫazīn ü ḡamūs
bir aydur saḡa munca cūs u ḡurūs

// 5007 ni: LG'ta ne // 5012 k'ey: LG'ta ki //

- bir iste direng ü sebâting kani
cemen kuşlarıdın uyating kani
- 14 5015 didi bülbul ay 'iskdin bî_haber
mining köymekimdin saňa ni haber
- cü gül yok turur on bir ay oâğ ara
irür rûziğârım sining dik kara
- 15 gâmu ders irür minde leyl ü nenâr
velâkin cü isti nesim_i banâr
- göl itti çıkıp cilve_âyîn yana
tikip ciniğa nâfe_i cîn yana
- 16 cü gül kıldı bu nev' zib_i cemâl
kaçan kalğay ol lahza bülbulğa hâl
- 5020 cemen hüsnî dînâr eger dângdur
ki bî_câre bülbulğa gül_bângdur
- 17 cü kitti cemendin gül_i âtesîn
kömür birle neyler bolup hem_nisîn
- sining kim nümû_câring oldu cu'al
hayâtingğa devr_i gül isidin gulel
- 18 kaçan anğlağay sin mining hâletim
ki sindin yırak yağsırak şonbetim
- cü bülbul 'ıyân kıldı bu derd ü dâğ
karardı cevâbıdın efsürde zâğ
- 19 5025 demekke cevâb olmadı saht_i güş
kis eyyâmı bülbul dik oldu hamûs

LIX

(18) hikmet iskenderning aristôdın su'âlî ol bâbda kim
insânğa meyl_i tabî'î bahâr (20) u güllerge bolmağı nidin
bolıa alğay ve anıng hikmet bahârıdın cevâbnesimi yitkürgeni

- B272a 20 yana sordı dārā_yı gerdün_mağal
ki ay çarğ eskâli allinğda hâl
- LG257b 21 bu kim her kaçan yitse faşl_i repî'
ni kim cins_i insân serîf u vazî'

/ 5027 ni: LG'ta ne /

bolurlar barı hurrem u sād_mān
kılurlar hevā her taraf her zamān

22 kōngülñi ki kıs gōnca yaŋlığ kılur
bahār ola ol gül kibi acılur

5030 bu faşl ilge munca tarab ni ikin
bu yaŋlığ tarabğa sebep nı ikin

23 didi barca ‘ilm ü fūnūn āgehi
ki ay ruṭkunğ enfās_ı rūḡu’llahī
bu ma’nide il kōp dimişler kelām
ki barın oilūr sāh_ı ‘ālī_makām

24 ṭabī‘atğa gül meyli irmes ‘aceb
cemen zevkī hem ḡaylī irmes ‘aceo
velī rükte kim aşı irur bu imes
diyin cūn irur saŋa bilmek neves

25 5035 ṭabāyi‘ ki āfāk u enfūsde bar
barın dört ṭab‘ ittiler i‘tibār
ısıq savuk ol u kuruk fehmi kıl
anı ot u su yil ü tofrak bıl

26 ki insān bulardın mürekkebi durur
cemī‘_ı milelğa bu meḡhebi durur

birin ḡār u yābis didi barca ḡayl
birin bārid eylep ruṭubetğa meyl

27 birin ḡār u raṭo aŋla bī_vehm ü oīm
birin bārid u yābis aytur nakīm

5040 kaçan ṭāhir oldı saŋa bu uşūl
ṭabī‘at bu nev‘ ok tapıpdur ruşūl

8403a 1 alardın biri kildi faşl_ı bahār
kı bardur ṭabī‘at aŋa raṭo u ḡār

cū bu faşlğa kildi ṭab‘_ı ḡayāt
yana ücke üç ṭab‘ boldı şifāt

2 ki safrā vū sevdā vū balğam durur
velī rūḡ ṭab‘_ı muŋa zām durur

sek irmes ki her kimse kim cānı bar
hayātın tiler olça imkānı bar

F445b 3 5045 bu ma'nīdin ol faṣl irūr dil_pezīr
ki yok ilge meyl eylemekdin qur

nice sırrıdın ilge yoktur su'ūr
velī yok tabī'at isinde qur

4 cū andın yiter rūhğa perveris
anğa yitse bī_h'āst eyler kusis

su kim tehğa boldı gūzārı anıñ
ciker tap' u yok ihtiyārı anıñ

5 cū dānādın oldı bu yañlıq rūtūh
hulūl itti seh cismiğa tāze rūh

LX

(3) iskenderniñ ol ikki tāze_vard yok yok ki ikki bahār_ı
nāz_perverd vaṣlıdın (5) kām tapqanı ve nāz_ı minrniñ mihr ü
nācıcın bī_takat bolup gūl faṣlıda aqıñ gūl cemālıdın benre
alqanı ve anıñ rūseng reşkidin kim maḥoḥoluk (7) sīvesi
durur sem' dik ser_keslik kılıp çerb_zecānliq bile öz
sepistān_ārāylıqın rūsēn itkeni ve iskenderniñ ol galvet_ı
vāṣlıdın cıqıp (8) cīn mülkidin mağrib diyārığa 'azm itkeni
ve ol diyār qarāyibidin 'aceo kalganı

F445a 8 5050 bu peykerni ol kim nümū_dār iter
gūzārıs isin mundaq iznār iter

9 ki cīn içre iskender_ı rīlikūs
cū taqtı iki eyle zibā_'arūs

panār u yigıtlık dağı sänliq
yana hikmet ü dānis_āqānliq

10 bilip kim nice bolsa 'ālemğa sän
irūr 'ākıbet tofraq ārām_gān

ni 'ālemğa tapmıs verāyī kisi
ni sänliqğa körmis beḳāyī kisi

/ LX ikki b. : 3'da ikki yok / çerb_zecānliq: 3'da
cerb_zebānliq / cıqıp: R, S, LG'ta yok // 5052 sänliq: LG,
F'te sänliq / dānis_āqānliq: LG, F'te dānis_āqānliq // 5053
tofraq: LG'ta tofraq // 5054 nı...ni: LG'ta ne...ne //

- 11 5055 kisige bu hālāt cūn bolğusı
di kim ‘ays kay kün üçün bolğusı
bu takdīr ile sāh_ı ‘isret_perest
nice kün țarao cāmıdın boldı mest
- 12 iki sem‘ birle sebistān ara
iki serv_kad birle postān ara
bolup kām tapmaqqa ārām_cūy
tapıp cūnki ārām olup kām_cūy
- 13 hem ol rūseng menā_ı ‘ulyā bolup
sebistānıca meclis_ārā bolup
- 5060 barı perde enliğa bānū idi
ki seh birle zānū_be_zānū idi
- 14 velī nāz_ı mihr irdi pāyīn_perest
anğa taht yanında irdi nisest
kılıp sehğa gāhī perestārlik
genī gamze birle ciğer_h‘ārlik
- 15 velī rūsengge pesī resk idi
anğa baksa seh kozide esk idi
bilip husrev ol nev‘ resk ü hased
ri‘āyet țarīkığa yok irdi had
- 16 5065 kılıp rūseng birle ‘ays u nesāt
anıñg birle az eyleben inbisāt
velī nā_tuvān kōñgli zārī anıñg
hazīn hātırı bī_karārī anıñg
- 17 bu isdin melālet tapıp nāz_ı mihr
ki sān özge yan kılıcı āğāz_ı mihr
talasmaqqa ni hadd u yārā idi
kim ol sem‘_ı eyvān_ı dārā idi
- 18 velī gāfil andın ki sāh_ı cihān
anıñg mihrini cānda asrar nihān
- 5070 hazīn cānı anıñg harābī durur
icinde anıñg ištīrābī durur

// 5062 sehğa: LG’ta sehka // 5064 țarīkığa: B’da țarīkıka //

5067 isdin: LG’ta istin //

- LG264a 19 iki kün idi rûşeng nevbeti
munuñg lîk bir kün idi halveti
- bu endîsedin kōnglide irdi renc
bolur irdi nâzûk teni qussa_senc
- 20 bu âyîn ile ötti faşl_i banâr
ki tâ boldı qul mevsimi âşikâr
- şeh anğlap idi kim meh_i sāmırî
kōzi hind u keşmirning sāmırî
- 21 5075 irûr cins reskidin âşüfte_dil
nihân sendin âzâde ildin nâcil
- künî kim bolub irdi nevbet anğa
ki bolğay sebistânğa halvet anğa
- 22 şeh aning narîmîğa meyl eyledi
cemâliğa cânın tûreyi eyledi
- didî kim nice yasurun örtenev
ulustın nihân tûn ü kün örtenev
- 23 nihân ‘ışğdın yitti is cânîma
bu kün nâz itey fâs cânânîma
- 5080 kilip hûr_ves allıda tûzdi bezm
ferâğat bile bâdeğa kıldı ‘azm
- 24 şeh itti ‘ıyân bâde_pevmâylik
ki şûh eylegey meclis_ârâylik
- velî mân_ves kōngli qam_gîn idi
nihânî kâsî küncide cîn idi
- 25 tekellûf bile meclis_ârâ bolub
isi bast iterce mucârâ bolub
- sikender nice eyleben cüst ü cüy
semen_ber dilir eylemey guft u gûy
- 26 5085 nice bu niyâz âşikâr eyleben
ol âyîn_i nâz âşikâr eyleben
- 8243a munuñg cün füzûn boldı ser_keşliğı
aning haddın aşip musevvesliğı
- 27 cü şeh kördi kim tākātı tāk olub
cünün icre rûsvâ_yı ârāk olub

aṅga 'ışk emr_i cünün eylemiş
cünün 'aql u fehmin zebün eylemiş

B403b

1 ni hikmet aṅga yitkürür yārlik
ni âyîn_i dānis meded_kārlik

5090 tazallum bile didi k'ey nāzenin
nidin bizge kıldıñ 'ıyān beyie kın

2 nidür 'acım allında tavsənliḡıñ
aṅga kim irür dōst dūsmenliḡıñ

ni cürm ittim irkin mini hāk_sār
kōṅlünḡge olturdi mindin ḡubār

3 ni ḡas kim otunḡdın koyer lāḡ lāḡ
ni ḡacet yana koymaḡ ol otka yaḡ

cibin kim irür sehdiñge pāy_bend
ḡabāñce bile aṅga nidur gezend

4 5095 vefā eylegil kim cefā_kār imen
bu zulm eylemekke sezā_vār imen

B272b,
F416a

cū min 'ışk ara ölgüm öltürmegil
ḡatīlinḡḡa tīḡ_i cefā sürmegil

5 niyāzımḡa bak asru nāz eyleme
te'addī köp u lūḡ az eyleme

bu yanḡlıḡ tazallum cū kōṅüzdi sār
kināyet bile ḡālim_ı kīne_h_vār

6 seker tengini eyledi send_riz
köp ol send zimnıca nīs_i ḡeliz

B446b

5100 ki seh 'aysını hāk mūdām eylesün
isin dilberı birle kām eylesün

7 anıñ lāyıkı kildi dārā kıızı
ki köz rūsēn eyler ayaḡı ızı

kenizī kim ol bolsa hindi_nijād
ni hindi_nijād ayt kesmır_zād

// 5088 'aql u fehmin: S'de fehmin ü 'aqlın // 5089 ni...ni:
LG'ta ne...ne // 5090 k'ey: LG'ta ki // 5092 ni: LG'ta ne //
5093 ni...ni: LG'ta ne...ne / koymaḡ: LG, F'te koymak // 5102
ni: LG'ta ne //

- 8 ni lāyiq ki anı enīs eylegey
tekellüf yüzidin celīs eylegey
- didi seh ki ay haste cān āfeti
dimey haste cān kim cihān āfeti
- 9 5105 kināyet tarīkını bir dem unut
kılıp rahm bī_dād terkini tut
- maṅga rūseng ta'nını kılma köp
ol iste közüñge mini ilme köp
- 10 mini anda ma'zūr tutsaṅ bolur
zamīriñni mesrūr tutsaṅ bolur
- ki vācib durur ihtirāmı anıñ
nidin kim biyikdūr maḳāmı anıñ
- 11 irür benmenī tācning gevneri
yana keykubādī sipinr aḳteri
- 5110 didi mekr ile sūh_ı sīrīn_zebān
ki ay yitti kisver_üze merz_pān
- 12 bu sözning muḥabbetka ni daḡlı bar
ki 'ısk icre sehlikka yok i'tibār
- cemāl u melāḡat köñül kāmıdur
uzun turra takvā kuşı dāmıdur
- 13 neseb birle bolsa anḡa sāhlik
ḡaseb birle yitmis maṅga māhlik
- anıñ tācı kisverge bolsa ḡarāc
mining allıma bas koyar enl_i tāc
- 14 5115 anḡa fahr nisbetde cemsiddin
maṅga 'ār ḡusn icre ḡursiddin
- anḡa mülk eger bolsa fermān_pezir
maṅga zār irür yüz tümen mülk_gir
- 15 eger ol ḡired birle efsānedür
maṅga yüz ḡired_mend divānedür

// 5103 ni: L3'ta ne // 5115 eger: F'te ara //

ger ol bolsa āfāk ilige ‘azīz
salur min min āfāk ara rüste_hīz

16 anğa ger irür pīse cān örtemek
manğa sive bolmıs cihān örtemek

5120 ger ol ğamzedin oknı perrān kılur
miniñg kirpikim tır_ı bārān kılur

L6264E 17 ger ol katl isige kılur intimām
miniñg tığ_i ‘ışkım kılur katl_i ‘ām

anğa ger füsün eyleneş derd irür
manğa barça keşmir sākird irür

18 anğa ğamze bolsa cinān sāhirī
manğa boldı gev_sāle yüz sāmīrī

aniñg şöşreti ger irür ‘ām ara
miniñg kozğalanımdur islām ara

19 5125 ger ol halknı katl iter dem_be_dem
manğa kildi tırğüzmek āyini hem

aniñg kılsa zülfi yılanı füsün
füsünüm kılur ejdehanı zebün

20 aniñg zülfi ger cikse imān regin
miniñg tār_ı la‘lim ciker cān regin

kaçan sünbülüm urşa gül üzre tāt
yapar yüzge hürsīd tündin nıkāb

21 kaşım yayını kim ki eyler hayāl
uyatdın köziş körünmes hilāl

5130 irür kirpikim okığa cān hedef
nişāne atarğa meşer cikti şaf

22 közüme kaçan kim bolur uyku kām
bolur ‘ālem ehliğa uyku harām

yüz ü merdümek_vār hālım sözi
digil gül üze tüşti bulbül közi

23 cikilgeş ‘izārım kırağığa nıl
irür taqvı vü ‘akl kozige mıl

kecek dik ki zülfüm ara tãbdur
kõngüllerni tartarğa kullãbdur

24 5135 lebim la'li kim cevher_i cãn irür
su ol la'l ara âb_i hayvân irür

tisim ristesin jãle_i nãb di
dime jãle kim dürr_i sirãb di

25 yok ağızım bolup cevher_i bî behâ
ni peydâ vücûdî anğa ni behâ

BC73a

iki la'lim itkec tekellüm pedîd
kılıp ağızıma il tevenhüm pedîd

26 anı halk yok yirde eylep qumân
eger bolısa hem ol hemân yok nemân

5140 yüzümde time sîmdin ğabğabî
ki ay icre hürsîd_yes kevkebi

27 ni kevkeb ki nûrî aning peykerân
kuyas birle hûsn icre eylep kırân

lebim pîsesi cãn_fezâyendelik
közüm sîvesi dil_rübâyendelik

R404a

1 dime rûh kaddım körüp lâl olup
ki rûhu'l_emîn dağı bî_hâl olup

nirâmım kılıp ravza servini mat
anğa mâcerâ kılmay âb_i hayât

2 5145 cemâlim kuyasni salıp tãbka
tenim sîmi titretme sîm_âbka

bilim târın ol kim hayâl eyleben
hemânâ hayâl_i muhâl eyleben

3 hayâlim beşer icre ğavğa salıp
melâyikke hûsnüm 'alâlâ salıp

körüngeñ zamân şüretim paykeri
halâyık köziğe körünmey peri

// 5137 ni: LG'ta ne // 5141 ni: LG'ta ne // 5142 cãn_
fezâyendelik: LG'ta cãn_fezâyendeliğ / dil_rübâyendelik:
LG'ta dil_rübâyendelik // 5145 tãbka: S, LG'ta tãbğa / sîm_
âbka: S, LG'ta sîm_âbğa // 5148 körüngeñ: S'de közüngge //

- 4 lebinde tekellümdin artuḡ füsün
füsündin daḡı ḡüsn ü nāzım füzün
- P447a 5150 kuyas kozḡalıp ḡüsnüm āşūbıdın
felek pest mihrim leked_kūbıdın
- 5 velī munca efsānedin nı asıḡ
ki şeh kāmıḡa kildi şehdim acıḡ

ni ḡüs diptür ol derd_mend_i firāk
ki az baht köp ḡüsndin yaḡsırak
- 6 sikāyet maḡa yok turur sāndın
ki sekvem irür baht_ı ḡümrāndın
- F446b cū şirīn_leb ol ney‘ sūr eyledi
anıḡ ‘ıskı ḡusrevḡa zūr eyledi
- 7 5155 kelāmiḡa vālih kılıp cānını
revān cān ara cikti cānānını

ḡamāyil_şifat tartıban koynıḡa
iligin ḡamāyil kılıp boynıḡa
- 8 ḡazāl ol şifat sīr kılḡac şikār
sikārıḡa mihir eyledi āsikār

mümās oldı cūn sāḡ_ı şandalḡa ‘āc
ni bolḡannı ırmas demek ihtiyāc
- 9 sikender bu halvetḡa meftūn idi
perī_çehre yārıḡa mecnūn idi
- 5160 nice kün bolup perdede ‘ays_sāz
ki feh̄m olmay ol perdedin hīc rāz
- 10 cū ‘āsıḡḡa boldı müyesser vişāl
anıḡ ‘ışkıda ḡalmas evvelōı ḡāl

cū şehḡa nice kün idi ol şa‘af
yakīn bildi kim ‘ömrin eyler telef
- 11 yana ‘aḡl u ḡikmet penāh eyledi
ḡired tahtın ārām_gāh eyledi

cihān mülkin itkende zīr_nigīn
alınmay ḡalıp irdi maḡrib_zemīn

// 5158 ni: L6'ta ne // 5162 şehḡa: L6'ta şehḡa //

- 12 5165 sipehğa birip ni‘met ü kām hem
mevācib dimey belki en‘ām hem
cū fikridin könglünü tındürüp
yörüs hükmini ilge cer yitkürüp
- 13 sehī kim sipeh boldı ābād anğa
irür düşmenidin köngül sād anğa
eger sāhdin halkı ğam_nāk imes
kalın bolmağıdın ‘adū bāk imes
- 14 ma‘aza’llah er bolsa nā_sād ili
‘adū yok birür anı ber_bād ili
5170 sehā sāhdin ilge maṭlūb irür
siyāset hem öz ornıda hūb irür
- LG245a 15 sikender ki ferruh cihān_dār idi
ni sehlikka maṭlūb anğa bar idi
sipāhın cū ihsān bile kıldı sād
‘ıyān itti hākān bile hayr_bād
- 16 anğa tapsurup mülk_i cīn ü hitā
yana mülk hem cūn dip anı ata
sipeh sürdi cīn mülkidin taşkarı
teveccüh kılıp mülk_i mağrib sarı
- 17 5175 kılıp hem_reh olmağnı hākān heves
kabul olmayın sehğa bu mültemes
anı kaytarıp köp nihān rāz ile
anğa lāyık āyın_i i‘zāz ile
- 18 salıp hind hadd_ı cenūbını yol
ki ol tūrfa kisver bolup rāst kul
icāzet birip rāy_ı hindīğa hem
öküs lutf birle kılıp muhterem
- 19 cū ol kaytıban hind mülkige bat
sürüp sāh mağrib bisāṭığa at
- 5173b 5180 sipāhını maṣūn barca āfātdın
ötüp bi_devir mülk_i gücerātdın

// 5165 sehğa: LG’ta sehğa // 5171 ni: LG’ta ne // 5175
senga: LG’ta sehğa //

- 20 bolup baħr_i ‘ummān anıñ menzili
nice kün ki mesken bolup sāhili
- P447b kime ol nevāhīde ni kim bilip
barın ordu allıda hāzır kılıp
- 21 kime icre gāhī makām eyleben
cezāyır bile geh hīrām eyleben
- tingiz kaṭ‘ itip mülk_i sāyır bile
gehī kaṭ‘ vādī cezāyır bile
- 22 5185 sevāhilde feth_i bilād eyleben
cezāyır diyārın kūsād eyleben
- S245b bu yañlıg kılıp kaṭ‘ hedsız tingiz
yana tağ ile deşt endāzesiz
- 23 hem ol yırge kim ‘azm itip irdi säh
kılıp sa‘y yitkürdi hayl u sipān
- meded eyleben luft_i bārī anğa
mekān boldı mağrib. diyarı anğa
- 24 bu iklīmni hem yörüp kıldı feth
minip raḥs_ı devlet sürüp kıldı feth
- 5190 besī şeh_r_i a‘zamğa birdi gūsād
ki mağrib_zemīn kıldı a‘zam sevād
- P448a 25 hem ol şeh_rler sähı salıp şefī‘
kaḅul eyleben māl boldı muṭi‘
- ki cün bolsa manzūrı bu merz ü büm
nazar eylegay ol dem aḳşā_yı rüm
- 26 velīkin bu iklīm ara köp ‘acīb
bolur irdi her laḥza körmek naşīb
- kılıp säh mağrib_zemīn gestini
biyik tağı birle açuk desini
- 27 5195 ni menzilğa kim yitti bolmay şabūr
kılur irdi menzil_be_menzil ‘ubūr
- ṭabī‘at ğarāyibka kāni‘ bolup
kim ol rüm ‘azmığa māni‘ bolup

// 5192 ve 5193. beyitler 5194 ve 5195. beyitler S, B, P’te
yer dağıştırmış // 5194 tağı: S’de tağ // 5195 ni: LG’te ne//

- R404b 1 hem ol cümledin bu bir irdi ki s̄ān
kılur cağda ol merzni cılve_gān
yitisti aning̃ dik beyābān ara
ki hevli salur irdi ot cān ara
- 2 tutup destni it kibi cān_ver
veli barcağa mur yangliğ suver
- 5200 ayağ u ilig barca andaq ki mūr
veli s̄ir_i derrānca her birge zūr
- 3 alar icre her kimse kim sürdi at
aṅṅa mūrilar kıldılar hamle bat
cū āsūb ile hamle könguzoiler
anı bir biridin nevān ūzoiler
- 4 aning̃ dik ki qalmay nisānı aning̃
yir ūstide bir xat̄re kanı aning̃
cū bu yirge yitti seh_i hūs_mend
didi sürmesün kimse ol yan semend
- 5 5205 hem ol yir ilidin su'āl eyledi
bu ma'nide köp kıl u kāl eyledi
didiler ki bir nev' yirdür bu merz
ki salur taşavvur anı cāṅṅa lerz
- 6 bu vādī irür bir yığac uraa zūr
ki anda salur sūr bu nev' mūr
bulardin rarı vādīyidür nezen
nezānetde bāğ_i iremdin feren
- 7 gürünī durur anda ārām_gir
ki bu ilge ol qaymdındur nefir
- 5210 qayu qaym tingri belāsi alar
cihān gencining̃ ejdenāsi alar
- 8 qavī heykel andaq ki bir pāre kūn
birige qarīf olmayın yüz gürün
qayu bir diseng̃ ol qadar zūr aṅṅa
ki bu cān_verler kilip mūr aṅṅa

- 9 alarning tiliñ fehñ kılmay kisi
ni kim aytıban herze bilmey kisi
- F447a alardin narı barsa on künce yol
kilür vādīyi ikki tağ ikki kol
- 10 5215 felek_sāy her tağning nāresi
salıp bōrkni evci nezzāresi
- kızıl altun eylep biri közge fās
ki hīre kılıp közni miğl_i kuyas
- 11 yana bir kilip ser_be_ser sīm_i nāo
kamer dik anğa lem'a vū nūr u tāb
- bu mahzen ki her taşıdur bī_behā
bolup bu halāyık anğa ejdahā
- 12 bu ilge velī turfa uyku irür
ki köp özleridin 'aceb bu irür
- 5220 ki her on kün ol kavm uyqudadur
cemī_i tereddüddin āsüdedur
- LG2b5b 13 cū on kün öter uyğanurlar barı
öz ahvālīga aylanurlar barı
- B274a taparlar yana on kün uyğağlık
bu uyğağlığ uykuları çağlık
- 14 tapa alur uyku çağı kimse dest
hem ol dīv_veslerge birmek sikest
- kutulmıs velī bīmdin cānları
ki bu mūrlardur nigeñ_bānları
- 15 5225 alar ol hazāyirğa gencūr olup
alarning nigeñ_pānı bu mūr olup
- te'āla'llah ol şānı'_i zu'l_celāl
kı şun'ida 'ācizdür enl_i kemāl
- 16 irür şun'ı hūs u hīreddin füzün
ni hūs u hīred belki haddın tuzün

// 5213 ni: LG'ta ne // 5215 felek_sāy: S, F'te felek sarı //
5220 uyğağlık: LG, F'te uyğağlığ / çağlık: LG, F'te çağlığ /
uyğağlığ: S, B'da uyğağlık // 5227 ni: LG'ta ne //

- cü şeh taptı ol iske āgāhliḡ
hıreddin taleb kıldı hem_rāhliḡ
- 17 yitirken makāmıda kıldı nüzül
yıḡıldı cenābıḡa enl_i ‘ukül
- 5230 ki kılḡaylar ol iske nezzāreī
dū kılḡaylar endiṣeī cāreī
- 18 velī ol ‘acebler ki peydā bolup
köngül tingri şun‘ıda seydā bolup
- köngülge bolup kasm mebnūtluk
hıredka yitip ‘acַz u fertūtlik
- 19 kıla almayın cāre hikmet bile
kalıp ‘ācız ü lāl ḡayret bile
- kitür sākī ol rûn sermāyesin
ki ma‘dûm itey ‘aql pırāyesin
- 20 5235 ki kol tutmadı ‘aql u hikmet maḡa
velī kasd_i cān itti ḡayret maḡa
- muḡannī ḡarībāne ün çık ḡazın
ki menzil_ḡehim boldı maḡrib_zemīn
- 21 sacay basıḡ üzre zer_i maḡribi
kuyas yirge maḡribde sacḡan kibi
- P4430 nevāyī cü ḡurbetde sin sād bol
vaṭan yadı rencidin āzād bol
- 22 eger sark u ḡarb olısa menzil saḡa
ni ḡam kām eger olısa ḡāşıl saḡa

LXI

(22) beşîret közlerin ‘ayne‘l_yakīn kuṇli yarutḡanlar oādıda
kim ḡayan baḡsalar (23) āferīnis ḡarāibin müsāhede ḡılurlar ve
mübtı‘_i kār_sāz u muḡteri‘_i bende_nevāz şun‘ıḡa āferīn
ayturılar ve ādem_i ḡakī ḡilḡatı sözi kim ḡumret_ḡıynet ādem
(24) yitdi erba‘īn şabāḡen dest oirdi beyle şūret_pegir boldı

// 5228 āgāhliḡ: S, B, LG, F‘te āgāhliḡ / hem_rāhliḡ: S, B,
LG, F‘te hem_rāhliḡ // 5239 ni: LG‘ta ne // LXI ḡilḡatı: S‘de
ḡil‘atı //

ve laḳad kerremnā benī ādeme yörüsü bile taht_1 hilāfet_gīr

25 5240 birev ehl_i ma'nī diy alur ozin
ki ḥaḳ acmıṣ olḡay baṣīret közin

ni şūret anḡa kim bolur āsıkār
anı anḡlasa şun'_1 şūret_niḡār

26 kayu naḳs ara körse bir cāsnī
anıḡ şānī'i bilse naḳḳāsnı

ni peyker ki ārāste körse ol
anıḡ peyker_ārāyıḡa tapsa yol

27 ḡaraḡ naḳsdın bolmasa naḳs_öend
ki naḳsdın bolmaḡay behre_mend

5245 öküṣ naḳslar birle carḡ_1 kebūd
körünḡen bile nāzırıḡa ni sūd

R405a 1 tokuz ḡ'ānıda yüz tümen māyide
körünḡen bile ilge ni fāyide

bu ḡülsende kim āferīnıṣ durur
naḡar kılḡucı ehl_i bīnıṣ durur

2 ki her bir cemen kim körer dil_ḡüṣāy
bolur bāḡ_bānıḡa fikret_nümāy

kayu naḡl_bün kim körer nāzenīn
kılur naḡl bendiḡa yüz āferīn

3 5250 ni ḡül reng ü būyın körüp turfa_sāz
tapar şan'atı icre özge rāz

bu endāzesiz kār_ḡāh_1 vesī'
arasıda bu bār_ḡāh_1 refī'

4 ki turmıṣ mu'allax anḡa yok sūtün
ki irmes sūtün yokluḡıdın niḡün

naḡar eyleḡen eylemey iztırāb
tapa almaḡay anda bir riste_tāb

5 ki ol ristede baḡlaḡay şan'atı
ki tapılmaḡay zimnıda ḡikmeti

// 5241 ni: L6'ta ne // 5243 ni: L6'ta ne // 5245 körünḡen:
S'ce körünḡey / ni: L6'ta ne // 5250 ni: L6'ta ne //

- 5255 yarutkaṅa tevḥik kuḥlī naẓar
kaẓan tūsse köz ḥācet irmeṣ güzer
- 6 ki ṣun' icre bolup ḡarāyib taleb
ṭaleb icre köṅlige salıp ta'ab
- B274b kiṣi kim ḡarāyib kılur ārzū
ni lāzım ki kılḡay yörüp cüst ü cū
- 7 gehī menzili bolḡay aḡṣā_yı cīn
gehī tartḡay renc_i maḡrib_zemīn
- gehī hind mülkide bolḡay zelīl
ta'accübde körmekke ṭāvus u pīl
- 8 5260 'arab berriḡa geh bolup tīz_gerd
sūtūr_mürḡ körmekke vādī_neverd
- naẓar kılṣa tapḡan baṣīret közi
irūr bu parıdın 'acebrak ozi
- 9 öz evẓa'ıḡa bakṣa ser_ta_pe_kaḡdem
tapar eylese yaḡṣı endīse nem
- ki ni turfa irūr dil_pesend
anıṅ ṣımnıda ma'nī_i ercemend
- 10 burun eyleyin serḡ timsālını
diyin soṅra ma'nīsiniṅ ḡālını
- 5265 ni timsāl kim dürr_i deryā_yı cūd
ni deryā vū serv ü bāḡ_ı vücd
- 11 baṣı üzre tāc_i hilāfet kilip
hem ol tāc üzre la'lı_i re'fet kilip
- LG266a cebīnide pīrāye_i sāḥlık
kaṣı üzre tuḡrā_yı āḡāḥlık
- F447b 12 közidin 'ıyān nūr_ı 'ayne'l_yakīn
saḡıda nihān tāb_i ḡable'l_metīn
- cemālıda envār_ı sāḡen_ṣehī
kelāmıda i'cāz_ı rūḡu'llahī
- 13 5270 kolıdın gehī mihr gerdūn_nümāy
gehī barmaḡıdın ikki pāre ay

// 5257 ni: LG'ta ne // 5265 ni...ni: LG'ta ne...ne //

kılıp tıynetin kudret ilgi hamir
hem ol kol bile sekli şuret pezir

- 14 hak bz kudretin aşikārā kılıp
cemālin aning 'ālem_ārā kılıp

hakim_ı ezel turfa cismi yasap
dimey cism müşkil tılısmi yasap

- 15 tüzüp ol tılısm icre köp tār u pūd
ki ignige salıp libās_ı vücūd

5275 yana şun' ile özge bir 'ālemi
hakikat ara 'akıdın mübhemī

- 16 bu irdi nümū_dār u timsāl anğa
diyin imdi ma'nīsıdın hāl anğa

bu yaŋlığ tılısm alğac ārāste
tamām eyle kim mäh_ı nā_kāste

- 17 hakimī ki eylep aning sâzını
nihân eyleben maḥzen_ı râzını

nem ol genc kim tapmay eni_ı cihân
anı bu tılısm icre eylep nihân

- 5286a 18 5280 cü ol gencini anda mektüm itip
halâyıqқа sırrını ma'düm itip

kişi kim bu gencineğa taptı yol
cihân ehlining sâhı ol boldı ol

- 19 dime genc kim yitti deryâ digil
ni deryâ tokuz carh_ı vâiâ digil

te'āla'llah ol hâlik_ı mäh u mihr
kayu mäh ile mihr gerdân_sipihr

- 20 ki bir kaṭrede kıldı deryâ nihân
sühâ zimnida carh_ı a'lâ nihân

5285 kisi kim qarâyıbdın ister naşib
nime tapmaq olğay mu mundın qarib

- P447a 21 qarâyıbқа her kim ki ḡāhān irür
nem özinde maḡşūdı pinhân irür

// 5275 yana: LG'ta yasap // 5282 ni: LG'ta ne //

ni ma'nī ki ister özinde tapar
cihānda kizerniṅ ni ma'nisi bar

LXII

(22) ol baliğlar hikāyeti kim su istey muṇit girdābğa 'azm
kılıclar (23) neheng_i fenā tu'mesi bolğan zamān sudin
ayrılganların bildiler

- 22 birev kim bu deryāda ğavvāş idi
maṅga nüktei dūr_meşellik didi
- 23 ki deryāda bar irdi fevci baliğ
su tapmak üçün dāyim endişeliğ
- 24 5290 alarğa mūdām ārzū irdi su
su irdi alarğa mūdām ārzū
- bolup iş barığa su ister feni
dir irdiler ol kim su dirler anı
- 25 ni yaṅliğ ikin ta'm u rengi anıṅ
kayu nev' seyr ü direngi anıṅ
- diremler bolup tenleri üzre dāğ
sudin hıc tapmaslar irdi sorag
- 26 didi bir baliğ ol teb ü tāb ara
ki dirler fülān tünd_i girdāb ara
- 5295 nehengī durur sāl_ğörd u kühen
bu deryāğa seyr ayleben evc ü bün
- 3375a 27 kirek kim sudin ol nisān anğlağay
bu pes turfa_rāz_i nihan anğlağay
- anıṅ sarı 'azm ittiler turmayın
suniṅ ārzūsida dem urmayın
- 3405b 1 kılıp sa'y ol kām_i nā_yābğa
yitistiler ol tünd girdābğa
- ni girdāb kim carh_i gerdende dik
ni igrim sipihr_i neverdende dik

// 5287 ni: LG'ta ne / ni: LG'ta ne // 5289 baliğ: B, LG,
F'te baliğ / endişeliğ: S, LG, F'te endişelik // 5294 baliğ:
LG'ta baliğ // 5298 nā_yābğa: LG'ta nā_yābğa / girdābğa:
LG'ta girdābğa // 5299 ni: LG'ta ne / ni: LG'ta ne //

- 2 5300 suning devresiğa yitiskec barı
tüsüp her biri devredin bir sarı

baliqlarnı butrattı girdāb_ı bīm
aning dik ki tal yafrağını nesīm
- 3 bu hāletde caykaldı deryā_ı gert
pedidār boldı neheng_ı sıgarı

baliqlarğa tüşkende derd_ı firāq
ki bir birdin olmış idiler yırāq
- 4 barın yuttı bir bir neheng_ı fenā
ici cevfiide cem' kıldı yanā

5305 alar barca sudın cū ayrılıslar
burun suda irkenlerin bilisiler
- 5 nedāmet çıkarsa felek üzre dūd
cū mi'de otı muhriq irdi nı sūd

bolurdin burun bir biridin bağıl
bolup irdiler barcası muzmağıl
- 6 sanğa dağı gencī ki pinhān irūr
kī tab'ing vukūfida nādān irūr

yoq ol sinde pinhān kī sin anda güm
celāletdin ammā ising üstüüm
- 7 5310 yiring bolsa girdāb_ı bañn_ı 'anā
sini tu'me kılqac neheng_ı fenā

ni sūd ol dem olmaq 'ıyān bu tarik
ki matlūb ara bar iken sin çarık
- 8 niter sin tilep ner 'acāyibğa yol
'acāyib irūr sinde āqān bol

burunraq ki sūd itmegey her nedem
özünñi bilip yolğa koygıl kadem

LXIII

12) hikmet iskenderning aristōdin su'ālı ol bābda kim cūn

// 5309 cehāletdin: S'de cenāletde // 5310 'anā: P'te fenā /
fenā: P'te 'anā // 5311 ni: LG'ta ne //

insān derki (10) maḳṣūd_i aṣlī ḥaḳīqatı idrākıdın mu‘arrādur
niḡe sāyır ḥayvānātdın müsteṣnā durur

- LG256b 9 yana sordı fermān_dih_i genc_pās
ki ay nüktege eyiāgen genc fās
- 10 5315 bu kim esref_i ḥalḳ insān irūr
ki ḥaḳ sirri ḡātıda pinnān irūr
- 11 çü ol sem‘din rūsen irmes közi
özi gencıdın vākıf irmes özi
- nıdın boldı pes ‘ilm ü ikān ara
anıñ birle fark özge ḥayvān ara
- 12 didi nükte_perdāz_i ‘ālī_ḡıfāt
ki insān irūr mücrik_i kāyınāt
- irūr özge ḥayvān bu isdin berī
ki insān irūr barcanıñ serveri
- 13 5320 didi bilmese olca maḳṣūd irūr
ki maḡfıdūr özinde nı sūd irūr
- didi olca bardur özinde niḡān
bılürdin füzunrak eni_i cinān
- FA48a 14 velī munca bilmiş ki bilmey durur
bu maḳṣūd derkini ḳılmay durur
- özin bilmeyin aṅlağan sūz u derd
anı barca maḡlūkdın ḳıldı ferd
- 5325 didi renci vü taomamak siddeti
boluptur anıñ mūcib_i sevketi
- 5325 nıdın özgeler köñlide tābdur
ki bu derd_i nā_yāb nā_yādur

LXIV

(16) iskenderning mūr ḥaylın sıḳār itkeli sipāhın tūzetkeni
ve ol gürün dīv_sār_i dīvāne_vār yitip anıñ allıda ḡaf
vūṣṣakenleri (17) ve alardın bir ḡaf_sıken ikki ḡaf arasıḡa

// 5319 isdin: S. LG‘ta istin // 5323 özin: B, LG‘ta özi //

sürüp iskender sipāhının şaf_derlerin ‘âciz itkēni ve ol
 gazāle_yi cīnī sīr şūretide meydānğa kirip (18) ejdehā_si_
 kārlik kılğanı ve iskender gazāl_i cīnini ānū_yı hurrem kılıp
 anıñ şaydın lutf ile yana şayd itkēni ve ol barıp oz
 şaydları bile meclisğa yitkeni

- 19 ‘ıyān eylegen nūkte_pāsēndelik
 bu nev’ itti kāgıd_hırāsēndelik
- B275b ki cūn sürdiler sāh haylı sūtūr
 hem ol yirge kim irdi gavgā_yı mūr
- F449b 20 cū şah boldı vākıf hem ol rāzdın
 tūsüp taptı teskīn tek ü tāzdın
- kılıp ehl_i hikmet bile guft ü gūy
 itip cāre āyınını cūst ü cūy
- 21 5330 mukarrer mūnğa kıldılar rāynı
 kim ol mevkib_i kişver_ārāynı
- ki bardur hisāb icre naddın füzūn
 dilāver il anda ‘adeddin füzūn
- 22 kılıp niçe dapkur şaf_ārāylik
 kiyimdin kılıp zīnet_efzāylik
- yörügeyler ol mūr destığa tīz
 şikār itkeli eylegeyler sitiz
- 23 kalın mūr haylı ni bolğusıdur
 zarar sarı meyli ni bolğusıdur
- 5335 eger sīr çağlığ ‘ıyān kılsa zūr
 irūr sīr sīr āhır mūr mūr
- 24 beyābān cū ol mūrdın bolsa pāk
 yörügeyler ol ilge bī_vehm ü bāk
- neberd eylegeyler sipen birle sāh
 anğa tigrü kim feth birgey ilāh
- 25 kuyas cūnki mağribde boldı ninān
 kalın mūr dik tīre boldı cihān

// LXIV ejdehā_sikārlik: F’te ejdehā_sikārlik // 5330 mūnğa:
 3’de mūnı // 5334 ni: LG’ta ne /ni: LG’ta ne // 5335 çağlığ:
 6, B, F’te çağlık //

seh ol dest ara kondı kılmay hirās
velī mürdin tuttılar kice pās

- 26 5340 ki il uykusıdın yişilgen gele
hem ol dest ara bolsa nā_geh yele

anı mūr haylı şikār itmegey
talasmak bile tār u mār itmegey

- 27 ‘alem cikti cün şubh_ı gerdün_me’āb
yüz actı seh_i mesriki_intisāb

şaf ārāyişin kıldı dārā_yı rüm
sipeh eyledi mūr yanglıg nücüm

- R406a 1 yana na‘ra_zen boldı ehl_i maşāf
yana kūs ünı boldı gerdün_sikāf

- 5345 sipāh ehliğa tüsti pūr_kerr ü fer
ki āfāk ara saldılar sūr u ser

- 2 hem ol hayl_ı vaḥsī ara yitti ün
sağındılar olms kıyāmet bu kün

hem ol ün sarı yittiler bī_hicāb
anıñ sırrın anğlarğa eylep sitāb

- 3 cū öttiler ol mūr şahrāsıdın
kamuk pıl dik pesse gavgāsıdın

sipehdin tola kördiler yir yüzin
kara eyleben dehr tağ u tüzin

- 4 5350 salıp il gūlūsı cinān içre sūr
anıñ-dik kim dest ara hayl_ı mūr

cū şaf kördi vaḥsī ulus her taraf
alar hem tüzettiler utruda şaf

- 5 barı dīv_peyker barı gūl_ves
barı dīv_bend ü barı dīv_kes

kilip gung dik küç bile pıl_ten
velī hey’et ol nev’ kim ehremen

- 6 köz ezrak saḳal sarıg u tīre yüz
cıkıp barıanıñ manğlayıdın monğuz

- 5355 kulan u kiyik cermi kisvetleri
 alarning iti birle kuvvetleri
- 7 tutup kolğa her kaysı bī_bāk_i dūn
 ağır cūb destī niçük kim sūtūn
- LG267a timūr birle kullāb_i ser ham kılıp
 yığaclarning evciğa muhkem kılıp
- 8 alarğa hem ol pes kılıp sās_i ħarb
 aning birle oq eylep āgāz_i ħarb
- bu hey'et bile tūzdiler cūn yasal
 'aded icre ming dīv_i vaḥsī_tī'al
- 9 5360 biri kirdi meydān ara kīn ile
 söz aytıp özi bilgen āyin ile
- mübāriz tilep tökkeli kanını
 reh_āverd üçün alğalı cānını
- 10 bu yandın dağı sürdi ħārā_tenī
 ten_i ħāre_ves birle kūn_efgenī
- şeh allıda köp yirde kılğan neberd
 'adūdın cıkarğan sipihr üzre gerd
- 11 ħarīfice cismining endāzesi
 veli andın artuğraq āvāzesi
- 5365 özi pīl_peyker atı gūng_den
 veli gergeden kim irür gūng_ten
- 3247a 12 laqab ra'd anğa ehl_i pūr_ḥās ara
 veli berķ dik yir tutup tas ara
- cū meydān ara kirdi gūrd_i dilīr
 aning dik ki ejder maṣāfiğa şīr
- 13 ħanīmī hem aning sarı kıldı meyl
 aning dik ki ħārā sarı tūnd seyl
- 3276a yitişkeç biri birge aylandılar
 iki kulle dik iske katlandılar
- 14 5370 biri birge ħarb urdılar bī_'aded
 velī lu'b ile barcası boldı red

- yörüp 'ākıbet vaḥs_zād_ı cürün
anıñ sarı saldı keceklik sūtün
- 15 kecek muḥkem olğac cikip kıldı pest
anıñ dik ki birk olsa mähıǵa sest
- F448b kiyin baǵladı kolların cünki rüst
kecek birle tuttı atın daǵı cüst
- 16 cü tapsurdı öz ḥālıǵa ol esir
mübäriz tilep yana cıktı nefir
- 5375 yana bir veli kirdi meydānǵa tund
ki közidin irdi kaya tıǵı künd
- 17 kaya dik bilide kemer üzre tıǵ
kemerdin 'adū capkalı bī_diriǵ
- kaya yaǵlıǵ astıda kuh peykeri
veli püyede eyle kim ǵarǵarı
- F450a 18 digil kulle üzre belāyi minip
veya taǵ üze ejdenāyi minip
- laḳab ǵa'ḳarā dıo aḅǵa ehl_i kīn
yiri kırvān zādı maşrık_zemīn
- 19 5380 revān kirgeç oǵ saldı vaḥşıǵa at
aḅǵa ehremen kılmadı iltifāt
- yana kīn otı boldı andaq öülend
ki gerdūnǵa bīm irdi yitkey gezend
- 20 gehi bu yanıp tünd ol kirse tiz
geh ol tiz yaḅǵac bu eylep güriz
- gehi ḥamleler eyleben rū_be_rū
red eyllerni fevt itmeyin rū_be_mū
- 21 yana vaḥşī alıp anıñ tābını
salıp ignige cıktı kullābını
- 5385 ki merkebdin oldı nigūn ǵa'ḳarā
yıkıldı ǵara gerd ü tofraǵ ara
- 22 anı daǵı rüst eyleben dīv_zād
ǵanīm istayü eyler irdi 'inād

yana bir kiŝi kirdi gūŝis çağı
ol ikki dik oldı esir ol dağı

- 23 yana kirdi hem zāhir eylerge küc
giriftār boldı nicük kim ol üç

bu yaŋlıg on üç gürd rezm_āzmün
kirip boldılar dīv_veŝka zebün

- 24 5390 kaşığa nice pehlevān_ı zamān
yitirmek hemān u tutulmaq hemān

aŋga her kiŝi kim mūbārız idi
yitirken dem ilgide 'ācız idi

- 25 yana kıkırur irdi istep ğanīm
velī andın il kōŋlide irdi bīm

hirāsān bolup nalk meydānıdın
kice almayın bī_cihet cānıdın

- 26 bu is salıban sāh kōŋlige tīb
mizācıda zāhir bolup iztirīb

- 5395 kıla almayın ilge hūkm_i 'anīf
neberd eyle dip kim saĥ irdi ħarīf

- 27 bakıo tursa vaḡŝī beŝī herze dip
sen ol isde namūsdın ğuŝŝa yip

ki bu sūmlardın biri bolsa bu
kiŝi neylegey barca kılsa ğulū

- 24.5b 1 geḥī yol tapıp kōŋli icre hirās
tutup līk ḥikmet ṭarīkını pās

yitip kōŋli ḥālīga yüz mīŋ gezend
tekellūf bile eyleben zenr_ġand

- 2 5400 velī dīv.yanmaq heves kılmayın
hem ol sūr u ğavġanı bes kılmayın

bu ḥāletde bir cābūk eylep sitāb
yapıp 'ārizi üzre cini nıkāb

- 3 nicük kim kuyas kökte, pā tā_be_fark
kuyas dik bolup kök timür icre ğark

sipih̄r ūze mih̄r_i cih̄n_tāo dik
kılıp cūs yir ūze sīm_āo dik

4 semendi ūze cābūk_i pehlevān
salıp cini āheng_i bergüstevān

5405 tutup cīn_be_cīn kolda bī_cān kemend
asıp hōdidin tenğa cini perend

5 semendi alıp berkdin tizlik
özi carıdın tavr_i gūn_riclik

LG267b kirip cūn tarid itti her sarı fās
yakınrak sürüp senga indirdi bas

6 cū seh allıda kıldı ‘arā_i niyāz
yanıp kıldı vaḥsī sarı türk_tāz

ni seh tanıp anı ni hayl u sioān
ğamidin cikip galk pinhānī ān

7 5410 ki bu nev‘ zībā yigit yūz dirīg
ki kılğay bu vaḥsidin āsām_i tiğ

B276b velī ol kılıp ḥaṣm birle neberd
ki raḥsī sacıp carḥ_i gerdānğa gerd

8 igermek bile raḥsī eylep sitāo
salıp ehremen cismiğa iztirāo

anı muṣṭarib eyleben tābdin
özin asraban lik kullābdin

9 biri yir biri carḥ_i devvār dik
sūkūn birle seyr icre perğār dik

5415 cū bir ḥāsdin ḥaṣm boldı neḣend
anğa taşladı eyle bī_cān kemend

B247b 10 ki boynı bile dır kolin kıldı rüst
anı sūdreyü sen sarı sūrdi cust

cikerdin tenin nā_tüvān eyleben
boyın tofrağ icre nihān eyleben

// 5403, 5404. beyitler F’te yok // 5409 ni...ni: LG’ta
ne...ne //

- 11 teni rāḡsı astıda pā_māl olup
özi südrelür birle bî_hāl olup

seh allıḡa cābük_süvār_ı dilir
yitip sigriben atdın andaḡ ki sır
- 12 5420 cikip tīre tofraq üze saydını
velik eyleben rüst anıḡ kaydını

seh andaḡ ol isdin tarab_nāk olup
ki gerd_i ta‘ab kōḡlıdın pāk olup
- 13 revān yandı āsūb u renci itip
kilip tüsti öz ḡaylını birkitip

sıpeh boldı ḡandēḡ ara eyle birki
tapa almaḡu dık anḡa cāḡ_ı irk
- 14 tüşüp sār rāḡs_ı sıyen gerdidin
ilḡ yüzni yıp rezm_ḡan gerdidin
- 5425 kirip bār_ḡān icre cemāid_vār
bolup taht u devletdin ümmid_vār
- 15 tüşüp meclis ehli bile encūmen
revān isteben ḡurd_i vaḡsī_tigen

cū kirgeç isikdin yil_i sır_ḡin
cikip medḡide meclis ehli nerir
- 5430b 16 anı istep iskender_i fīlikūs
kucup boynını ol kilip pāy_pūs

‘ināyet besī āsikār eyleben
besiḡa cevānir nigār eyleben
- 17 5430 kōp itti cū lutf u kerem āsikār
didi k’ey ‘adū_bend vaḡsī_āsikār
- 5449a özünḡni ‘ıyān kıl ki kim sin revān
ki sevkunḡ sinıḡ bizdin aldı tuvān
- 18 cū cābük cemālıdın aldı niḡāb
digin çıktı miḡ astıdın āritāb

// 5420 tofraq: S, B, P, L6'ta tofraq // 5421 isdin: S, B'da isdin // 5430 k'ey: L6'ta ki // 5431 sevkunḡ: S'da sevkunḡ //

- hem ol sūh_i cīnī_nijād irdi ol
hem ol cābūk_i hūr_zād irdi ol
- 19 ki şeh̄a cikip irdi hākān anı
kılıp vaşf bī_hadd u pāyān anı
- 5435 ki hüsn icre hūrsīd_i tābān irūr
yanā zühre yanglıg hōs_elhān irūr
- 20 bular barça bir yan u bir_yanı bu
ki meydān ara bar durur kine_cū
- sikenderge hōs kılmeyin bu şifāt
aṅa eylemeydür idi iltifāt
- 21 ün ü hüsnī bī_hadd u pāyān idi
velī kīn ile rezmi pinhān idi
- bu çakka digin ister irmis maḥal
ki bir_yirde yüzlense kīn ü cedel
- 22 5440 seh allında cānın nişār eylegey
hüner kim bilūr āşikār eylegey
- bu kün kōrdi kim der_maḥaldur besī
ki devlet isige haleldür besī
- 23 özin saldı bu nev‘ meydān ara
‘adūsın esir itti cevliān ara
- sikender cū bildi ki ol ay irūr
ki hūrsīd dik ‘ālem_ārāy irūr
- 24 diben tīḡri şun‘ığa yüz āferīn
ki luṭfı aṅa kıldı nuşret karīn
- 5445 didi kim cemālīga yapsun nikāb
ki kılmas tūn aksam tulū‘ āritāb
- 25 sebistāṅa turmay hīrām eylesün
şeh̄ uykusın anda ḥarām eylesün
- cū ol şem‘ kirdi sebistān sarı
hem ol nev‘ kim serv bostān sarı
- 26 tilep sāh meclis ara rūd u mey
tüzüp resm ü āyīn kāvus u key

© 2009 by Ekinokturk, Istanbul, Turkey. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without permission in writing from Ekinokturk.

tarab sarı 'azm eyledi kām ile
tapıp kām_1 dil dem_oe_dem cām ile

- 27 5450 cū meydin anğa germ boldı dīmāğ
tarab birle başığa çıktı ayağ
taleb kıldı vaḥsini meclis ara
ki sürgey anıñ birle bir mācerā

R407a 1 kitürdiler ol nev' kim enremen
sūkūh aldılar sekliğin encümen

B277a selāsıl ara muḥkem a'zā anğa
kişidin yitişmey müvāsa anğa

- 2 körüp sāh andak giriftār anı
iki pılçe zūr ile zār anı

5453 didi aldılar bendin a'zāsıdın
kōngül fāriğ itti anıñ cāsıdın

- 3 cū bend utrusıda ihtirām eyledi
serir utrusıda maḳām eyledi

LG266a burun didi kiltürdiler kōp ta'ām
ki mihmānğa yitti ğızā birle kām

- 4 yana birdiler cilve cām_1 sigerf
tola meydin andak ki deriā_yı jarf

cū bir cāmı mīnmān kıldı nūs
ayaqçı körüñg turfa kim tuttı koş

- 5 5460 iki cāmı cunki nūs eyledi
sāh eltāfıdın kōngli cūs eyledi

yana sāh birdi keyānī kaçañ
ki cānığa yitkürdi yüz mifti feran

- 6 her in'ām kim sāhdın boldı rās
koyup mün'im allında her lança bas

salıp ol kemāl_nevāzendelik
anıñ boynığa ribka_1 bendelik

- 7 anı mey cū bī_ihtiyār eyledi
öpüp yir bu söz āsikār eyledi

// 5451 vaḥsini: S, B, LG, F'te tutkunı / bir: S'de bu //

- 5465 ki min vaḥsī min beyāban_nihād
atadın ata vaḥsī vü vaḥs_zād
- 8242a 8 yok andak tilim kim genāṅ aytsam
sin itkenge lāyık duḥāṅ aytsam
- veli nükteîdür ninānî maṅa
diyın ger diseṅ kim di anı maṅa
- 9 didi seh ki her nı kelāmiṅdür ayt
kelāmiṅni andak ki kāmıṅdür ayt
- didi vaḥsī_āyın_i dīvāne_vas
cū ifrāt ile irdi peymāne_kas
- 10 5470 ki sindin köp oldı nevāzîs maṅa
imes irdi pādāsi az is maṅa
- velikin kolumdın kilür munca is
ki kılğay min allıṅda ölünce is
- 11 cenābiṅdın ayrılmağay min demî
hilāfiṅğa is kılmağay min demî
- veli bil ki min bu ulus ḥānı min
tün ü kün alarnıṅ nıgeh_bānı min
- 12 cū kördüm sipāhiṅni andak ki mūr
yitiskey diben kavm u ḥaylınğa zūr
- 5475 alarnıṅ cefāsın tutup cān ara
özüm kirdim ol laṅza meydān ara
- 13 ni eyley hem ol isler ifşāsını
ki sin eylemiş sin temāsāsını
- bu dem kim cenābiṅğa bolcum esir
hod oldı saʿādet maṅa dest_gir
- 2451a 14 siyāset kılıçın maṅa sürmediṅ
mini öltürür yirde öltürmediṅ
- yana munca kıldıṅ ināyet maṅa
kerem aylediṅ bî_nihāyet maṅa
- 15 5480 bu dem ger icāzet birür sin baray
kiley eyle kim bir isinṅge yaray

// 5471 ve 5472 ile 5473 ve 5474. beyitler F'te yer
değiştirmiş // 5476 ni: LG'ta ne //

- mini saġınıp beste_i ġam bu dem
irür kavm u ħaylımda mātem bu dem
- 16 sining devletingdin barın sād itey
barın ġuşsa bendidin āzād itey
- barurġa seh itti isāret anġa
yitişkeç bu yaġlıġ besāret anġa
- 17 yir öpti özin eyleben yirge pest
kopup tibredi eyle kim pıl_mest
- 5485 körünüp ‘aceb sähning ol isi
diben bir söz öz köġlige her kisi
- 18 söz_ayturġa her kimse eylep heves
veli tapmayın kimse ol dest_res
- kilip ħikmet ehliġa hem bes ‘acīb
kim ol bir is irdi be_ġāyet ġarīb
- 19 velī säh ħāndān u hös_hāl idi
ol endişedin fāriġū’l_bāl idi
- F449b ni kim kılssa ikbāl telkīn anġa
anı eylemek irdi āyin anġa
- 20 5490 bolur irdi her kimsege bir ġümān
kim ol kışşadin ötti mümted zamān
- isik ehliġa tüsti şūr u seġaf
kirip kildi ol vaġşī bū’l_‘aceb
- 21 hem ol pehlevānlar ki tutmıs idi
ulus köġlin istin savutmıs idi
- özi birle kiltürdi barını ħ_ās
revān kildi säh allıda pīs_kes
- 22 kulak tuttı yirge koydı yüzün
ālar_dik kulı kildi sehning özin
- 3177b 5495 seh ol kışşadin boldı pes sād_mān
ni säh_i zamān belki yaġsı yaman
- 23 anġa lutf_itip säh_i ‘ālī_sifāt
yana āsikār itti köp iltifāt

// 5489 ni: LG’ta ne // 5494 kulak: B, F’ta kulaġ // 5495 ni:
LG’ta ne //

giriŧtārılar kim ħalās oldılar
yana şāh bezmiġa ħās oldılar

24 cū şeh baktı lutf eyleben ol sarı
biri bar idi bārık_ı berberi

‘ināyet bile ol kerem ma‘deni
barın kuçtı istep be_tahşis anı

25 5500 naşib oldı mehcūrılarġa vişāl
bolup vaşldın barca āsūde_ġāl

ol akşam barı mey_perest oldılar
barın uyku bastı cū mest oldılar

26 ayaġcı bu dem tut maġa bir ayaġ
ki hicrāndın oldı müsevves dimāġ

zamānī bolup def’ kayġu maġa
meger sa‘āti kilgey uyku maġa

27 muġannī sürūd_ı vişāl eyle sāz
ki hicrānda köp taptı cānım gūdāz

5505 anıġ dik ki ol ħavm taptı vişāl
maġa hem naşib eylegey zū’l_celāl

A407b 1 nevāyī vişāl ādemī kāmıdur
hayat_ı ebed vaşl eyyamıdur

L6268b kaçan vaşl tapsaġ naşib asra dem
eger bir dem olsun ki tut muġtenem

LXV

12. necr şāmı tīreliki ta‘rīfide kim belā dūzāġının dūdı
anıġ cenbide şarab behistining süncülü bola alġay ve ol
şānda rūzigārı ħaraġanlar (3) serġi ħālı iħtilālī kim şuġ_ı
vaşldın közleri yarumaydur ħuşūşā bu varak yuzin ħara
şıġannıġ ħālı ve vaşl gevher_ı şeb_çerāġının cihān_tābliġı
ve gevher_ı şeb_çerāġ vaşlı dik nā_yābliġı

4 hōşā ol ki ger çıkse yüz yıl firāġ
demī vaşl tūskey anġa ittifāk

// 5502 ayaġcı: S, B’da ayakcı // LXV serhi: B’da yok //

- nice kimse hicrānda cıkse elem
eger 'ākıbet vaşl tapsa ni ğam
- 5 5510 nice kim firāk āfet_i cān irür
aṅga songra vaşl olsa āsān irür
- birev kim aṅga bolsa mahmūrluq
yiter cism ü cāniğa rencūrluq
- 9248b 6 velī bezm ara cūn kadeh_nūs olur
barı derd ü renci ferāmūs olur
- 'aceb 'ömr irür rūzigār_ı firāk
ki yüz katla andın olüm yagsırak
- 7 hayāt_ı ebed vaşl eyyāmıdur
ki cān kūtı vü hātır_ārāmıdur
- 5515 irür şām dik tīre eyyām_ı hecr
ni bolğay hayāl eylegil şām_ı hecr
- 8 anıñ şāmını cānıñ āfātı bil
belā sāyesi merg zūlemātı bil
- kara kün mişāl ü nümūdı hem ol
ecel otıñ tīre_dūdı hem ol
- 9 eger kılmadı dūdluğ resmi fāş
nidin dāyim andın tolar korge yas
- kara kün mişālı ger irmes yaqın
nidin hastalar kōñlin eyler hazın
- 10 5520 firāk olmasa 'āşık_ı nā_tuvān
bağır pāresın közcin itmes revān
- eger hecrdin kōrmese rüste_ñiz
kaçan köygey irdi bolur esk_ñiz
- P451b 11 kuyas hecrdin bolmasa derd_nāk
yaqasını şubh itmegey irdi cāk
- meger güldin oldı yırak lāleler
kim öz bağrını kıldı pērgāleler
- 12 felek bolmadı cūnki hūrsīdsız
bulutdin nidin astı boynığa kīz

// 5509 ni: LG'ta ne // 5515 ni: LG'ta ne // 5518 dūdluğ:LG,
F'te dūdluğ //

- 5525 bulut bağrın ay hecni gūyā söker
nidin yoksa eskini yummay toker
- 13 sūleymānsız er kılmadı sūg fās
nigin ni üçün urdı kögsige tas
meger tağ ferhādsız cān ciker
sadādın nige yoksa aḡgān ciker
- 14 kalıp dest mecnūn_ı cān_gāhdin
yūzin yırttı gūy_ı sehr āndin
firāk icre köydürdi bülbülini gül
irür kül irmes rengi ancak kī kül
- 3278a 15 5530 kılur hecr kül cism_i ḡam_nākni
ni taḡ ṓrtese berk ḡāsākni
birev anḡlaḡay hecr otı pırkātın
kim ol cikmis olḡay birev firākātın
- 16 sūr andin ḡam_ı hecr kayḡusını
ki bir sām_ı hecr aldı uykusını
kisi dem_be_dem köymek irmes yırak
kim ol min dik olḡay esir_ı firāk
- 17 baḡır kanıdin boldı rengin yasım
firāk icre ta tustı muḡluḡ basım
- 5535 kisi min dik āzurde_cān bolmasun
firāk ilgide nā_tuvān bolmasun
- 18 firāk icre ilge nice mehl irür
cū vāṣl ile boldı bedel senl irür
nihāyetsiz oldu maḡa bu melāl
ki yok sām_ı hecrimḡa hic visāl
- 19 firāk ilgidin ilge kim cevrdür
anıḡ bu belāsi nice tavrdr
biri ālem esbābı hicrānı bil
mü'essir cihān enliḡa anı bil
- 20 5540 biri ayru tūsmeklik aḡbābdin
kisi baḡrı ṓrtetmek ol tābdin

biri dağı hicrān u ğurbet irür
ki cān içre andın mehābet irür

21 bir ol kim yitip ʿışkdın hastelık
birev cānibi bolsa dil_bastelık

barı hecr irür nōd ʿuqūbet bile
velī kim imes bu şuʿūbet bile

F450a 22 bularnıñ barıdın irür şaʿb ol
ki maqşūdı aqlığa güm bolsa yol

5545 maŋa kim icim hecrdin zārdur
burunğıdın özge barı bārdur

23 biridin bolur bī_tahammül kişi
barı bolsa kör kim ni boğay işi

velī bolmağay andın artuq ʿarab
ki salğanda cān içre hicrān ʿaʿab

24 kişi vaşl devrānıdın tapsa behr
bedel bolsa ol nūs birle bu zehr

anı serbet_i zindegānī digil
diseng ʿömr_i cavidānī digil

25 5550 ilāhī bu devletdin ursang nüvīd
nevāyīni hem koymağıl nā_ümid

LXVI

(25) mecnūn hikāyeti kim firāk tağı ağırlığıdın özni tağdın taşlamak tiledi (26) ve leyli nağmesi ilig tutup ve kâşıdı kenarın tutup taşlamakka koymadı

26 isittim ki mecnūn_ı şahrā_neverd
ki bastın ayağı idi sūz u derd

L92a9a 27 nice vaqt leylīdin irdi yırak
tenin sizğurup irdi dāğ_ı firāk

hem ol şuʿle_ı sevķ tuğyānıdın
kicip irdi endūhlıg cānıdın //

18 cū hicrān ara kalmadı tāqati
ki mūhlık idi yārınıñ firqati

// 5545 burunğıdın: S, B, LG, F'te burunğıdın // 5546 ni:
LG'ta ne // LXVI taşlamak: P'te taşlamağ // 5554 - 5653.
beyitler R'da bulunmamaktadır. Bu beyitlerin satır numaraları
P'ye göre verilmiştir. //

- 19 5555 cıkıp necd üze boldı nezzāre_ger
bu nev'oldı hālīga cāre_ger
ki mecnūnluğ āşūbını başlağay
özin ol kemerdin koyı taslağay
- 5249a 20 ki bu nev' olarnı esir_i firāk
körer hecr bi_dādıdın yahsırak
kemer üstige kildi zār_ı cūnūn
ki özni koyı taslağay ser_nigūn
- 21 bu hāletde boldı 'ıyān kaşıdı
ki leyli ānga nāme yazmıs idi
- 5560 kilip birdi dil_cārning nāmesin
savuq kildi ol germ hengāmesin
- 22 köngül nāme mahvı kilip korni nem
kayarı unuttı dimey özni nem
bolup ol bitik hırz_ı cānı ānga
ölümdin kutulmak nisanı ānga
- 23 nice yıl anıñ birle hursend idi
kim ol rık'a cānıga peyvend idi
- 24 kaçan nāme bolsa tiriqlikke dāl
hayāt_ı ebed birse tañ yok vişāl

LXVII

(23) hikmet iskenderning ariştōdın su'ālı ol pābda kim
saljuqluq mūcib_i cemi'yyet (24) durur ve cemā'at mūcib_i
tefriqa pes nidin hecr merdūd durur ve vaşl mañbūo

- 25 5565 yana sordı dānā_vı hikmet_sirist
ki ay 'aql u hikmet sañga ser_nuvist
cū gavğanı memnū' tutmıs gired
nidin kim cū ilge köp oldı 'aded
- 5252a 1 alar iştiğālını ol kim siqa
5273b dimis kim irür mūcib_i tefriqa

// 5556 mecnūnluğ: B, LG'ta mecnūnluğ // LXVII cemi'yyet
durur: B'da cemi'yyetdür //

- kaçan beyle bolğac pes ol yahşırak
ki şab' ihtiyār itkey ildin kırak
- 2 cū hicrānğa hūs enli tālib durur
nidin şab' vuşlatğa rāğib durur
- 5570 te'emmül bile be_hired nükte_dān
bu nev' oldı sāh allını nükte_rān
- 3 ki keşretni ger 'aql men' eylemiş
'adāvet durur 'ışk u 'aql icre is
- kayu isni kim 'ışk eyler pesend
imes 'aql men' eylemek sūd_mend
- 4 nice bolsa ilge hired reh_nümāy
her işde tarīk_ı müveccen_nümāy
- velī 'ışkdıncunki āsūb olur
gired haylī anda leked_kūb olur
- 5 5575 yana ol ki insānğa ehl_i temīz
bilür kim nime cāndın 'aziz
- velī zümre_i 'ışk cānānını
köp artuk körerler kim öz cānını
- 6 irür cānsız olmak ölümdin batar
velī ansız olmak ölümdin beter
- bolur çağda cāndın bedenğa firāk
kilür kimse şao'ığa elbette sāk
- 7 bu āyīn bile şao' mecbūl irür
ki sivgey hayātın bu ma'kūl irür
- 8 5580 kayu kimse kim cāndın olsa eḫab
ni taḡ eylemek cāndın artuk taleb
- 9 cū āyīn tapıp sān_ı dānis karīn
didi nükte_ver cānığa āferīn

LXVIII

(7) İskenderning mağrib diyārı fethidin sonğa rümğa 'azm
itkençe ye'cüc zulmidin kayruvān nevānisi ḫalkıning tazallum

// 5580 ni: LG'ta ne // LXVIII rümğa: B'da rüm //

(B) kılğani ve aning ol belâ rahnesini birkirkeli sed tarhi
 salğani ve muhendis ves mi'mârlar ve hind sipen_ayın
 seng_kârlar sihâb_kirdâr (9) vech bile sed orniğa reng
 köktek ve 'utârid_hayâl ustâdolar ve zîhâl_âşâr padoâdolar kez
 orniğa ruy_ı mahlûl ve enek yirige pûlâd_ı maşkul koyup sed
 usin talek tākîğa tigürnenleri

10 debîr_ı raqam_senc ü ferhunde_rây
 bu nev' oldı kâfûr üze musk_sây

 ki cûn aldı sâh_ı sipihr_ihtisâm
 barı mülk_ı mağribni andağ ki kâm

11 hem ol bü'l_ı'acab hayl_ı nâdir_gurûn
 ki fikrinin irdi galâyık sûtûn

5585 alar ser_firâzi kim irdi esîr
 ki seh lurfı bolıdı dest_êr

12 mutî' oldı vü kulluk ittı qacûl
 yok ol kim barı hayl hem bolıdı xul

 seh ol mûrlarnı kılurğa helâk
 didi atlanıp halk ol_yehm ü cāk

13 tüzüp cerge salsunlar ol nev' sūr
 ki ol dest ara kalmasun cins_ı mūr

 hem ol hayl_ı vaḥsî kılıp iltimâs
 didiler ki ay sâh_ı gerdün_esâs

14 5590 alar bolmay eymen imes cānımız
 kim ol mûrlardur niçen_bānımız

 ki ağır durur bizge uyku besî
 kulak sal ki u'cûdedür besî

15 ki on kice kunduz tek ü pûca biz
 yana on kice kunduz uykuda biz

5595-96
 9-10b

 cû uykuğa barduğ alardur nişâr
 yavutmaslar ilni yemîn ü yessâr

16 sâh ol nûktedin barmağın tisedi
 alar katlin alarğa bağışladı

5595 yana istedi körmek eyled yorus
 iki tağ kim irdi altun kumus

// LXVIII seng_kârlar: S'de sengler / maşkul: B'da maşkul /
 koyup: B'da kolup //

- 17 didiler hem ol kavm eylep du‘ā
ki bolsa unut yahsı bu mudde‘ā
- B249c kim ol tigrege barmaq āsān imes
ni āsān imes belki imkān imes
- 18 ki on küncilik yoldur ol ikki tağ
bu yirdin ki hālā kılur sin sorag
- B279a vücūdı anıñ bizge bardur yaqın
velī körmemis biz diseک söznı cın
- 19 5600 ni biz körmeki birle taptuk murād
ni bizdin uluğlar dağı birdi yād
- nidin kim yolıda haṭar köp durur
yüz urğan kisige zarar köp durur
- 20 tapılmas yiti küncilik yolğa su
giyāhı ki butmısdur irür ağı
- ısqı haylı ol nev‘ eyler hücüm
ki iskec nesim anda eyler semüm
- 21 kılur kaysı yıl kim iser mu‘tedil
eger bār ise ejdehā muzmanıl
- 5605 yana kalğan üç küncelik yol ki bār
yılандur hem ol dest ara ol ki bār
- 22 irür kefce vü ef‘ī vü ca‘ferī
bolup her bir ol gencniñ ejderī
- alargā tümen mingdin artuk ‘aded
tümen ming dimey belki bi‘had u ‘ad
- 23 eger pesse bolsa alargā zelīl
bolup yise bir nis andaq ki pıl
- yılan bardur anda isitkil bu söz
ki ādem öler cün anğa salsa köz
- 24 5610 irür bu beliiyetdin ötmek muḥāl
ni kim eyledük serh bu irdi hāl
- seh ol söznı cün istimā‘ eyledi
hem ol yan barurgā vedā‘ eyledi

- 25 didi ol taraf 'azm iterdin murād
 temāsādın itmek idi özni şād
- imes irdi maḫsūd altun kümüs
 ki bolğay kişi munca miḫnetka tus
- P452b 1 temāsāğa yol cünki bağılıq durur
 aniñg 'azmı terki yarağılıq durur
- 5615 temāsādın er boldı qat'ı nazar
 ni ḫimmet bolur kim tilep sim ü zer
- 2 cü nakd istey olmak revān ol taraf
 velī nakd'ı cānını kılmay telef
- cü ol 'azmdın fāriğ oldı bī_kül
 ol il iltifātığa koydı kongul
- 3 kerem itti eyled ri'āyet pesi
 barı taptı sendin ri'āyet pesi
- alarnı makānığa 'āzim kılip
 niçe kimse likin mülāzım kılip
- 4 5620 öz allıda asrap ğarābet ücün
 işikte şükün u menābet ücün
- cü mağribni āsūde_hāl eyledi
 yana 'azm'ı şavo'ı simāl eyledi
- 5 tingiz eyleben qat' u tağ artılıp
 yörür irdi yol rüm 'azmı kılip
- hem ol terk_i cīn yok ki cīnī ğazāl
 ki şir_efgen irdi kılurda cidāl
- 6 salıp sah köñlige öz sevķını
 çikip boynığa zülfiniñ tavķını
- 5625 bolup sāl maṭlūb u merġūbı hem
 ni maṭlūb u merġūb maḫḫūbı hem
- 7 aniñg birle tün kün bolup cūr'a_kes
 barur irdi öz mülkiye sād u n'es
- güzer_gāhı rūs u diyār'ı fireng
 kayu yirge yitkeç ötüp bī_direng

// 5614 bağılıq: B'da bağılıq // 5615 ni: LG'ta ne // 5625 ni:
LG'ta ne //

- 8 öter çağda mā_beyn_i ğarb u simāl
tilep dād cem'ī perākende_hāl
öküs nāle eylep tağallum bile
sorup sāl alarnı tarahhūm bile
- 9 5630 didiler ki sālā cihān_dār bol
kader_kudret ü carh_mikdār bol
cihān mülkiğe birdiñg ābādlik
cihān ehliğa 'aol ile sādlik
- 10 diyārī ki 'adliñg aña yitmemis
diyār ehlini sād_mān itmemis
hemānā ki bu merz ile büm irür
dağı bu nice zār_ı maḡlūm irür
- 11 didi seh bu kisver nidiñdür narāo
ilige nidin tüsti bu iṭṭirāo
5635 didiler ki bu mülkniñg bir ḡadı
hemānā irür kayruvān ser_ḡadı
- 12 kim ol mülk ğarbīğa māyil durur
ara yirde bir tağ ḡayil durur
kim ol tağdın narı āfāt irür
ol āfātđın narı ḡulmāt irür
- 13 bu nev' ayttı vāqıf ḡaber birġücü
ki ḡulmetniñg andın irür bir uci
irür tağ u ḡulmet ara vādīyi
ki yol iltmes ol ḡaraf ḡādīyi
- 14 5640 ni ḡulmet cehennem ni vādī saḡar
ki ye'cuc ḡaylı boldı maḡar
BX77b ni ye'cuc kim yüz tümen miñg belā
biz ol yüz tümen miñg belācın ḡalā
- 15 alarnı ḡaḡ öz ḡahrıdın ḡalk itip
ki köp ilge bī_dādıldın yitip
LG270a irür islerin vaḡf kılmāḡ maḡāl
kim ol vaḡfdın nūḡk irür ġüñg ü lāl

// 5640 ni...ni: LG'ta ne...ne // 5641 ni: LG'ta ne //

ta'addüd ara yoktur sanları
yana sansız âyîn_i nokşânları

16 5645 kad üzre yapılmış perākende sac
biri bir karısdur biri on kulac

dime sac hāsāk ü has ma'deni
libās andın eylep barınıñ teni

5250a 17 kulak ikki yandın bolup birge cüft
necis tenlerin közdin eylep nühüft

kilip çul parmağı parmağları
veli div tırnağı tırnağları

18 yaman yüzleri rengi bi_had sarıg
kızıl tügler anda şafādın arıg

5650- bi_aynini köz andak ki meymün közi
veli süm her kaysı mel'ün közi

5431a 19 burun iclerin til bile pāk itip
tapıp lezzet özni tarab_nāk itip

anıñ dik ki mübriz arıturda il
salurlar anı hālī eylerge bil

20 ağızdın tonguz dik çıkıp ikki tis
veli yirni kazmak alar birle iş //

5409a 1 ni yirni ki ol tisler itti tebān
kıyametkaca bütmeñ andın gıyāh

5655 tekellümde hasv olca imkân kilip
ağız barcasında zenehdān kilip

2 tüşüp bir biriniñ iki imceki
ve ger hūd tisisi ve ger ırkaki

hem ol tağ öndür anıñ dik ki venm
kıla almayın köktin evcini fenm

3 iki yüz anğa şāf u yılman kaya
nime bütmeñ andın niçuk kim aya

iki yanı kim hiç tapman kesel
bolup kâf eṭrāfiğa muttaşıl

- 4 5660 bu mā_beyn alarning tarab_hānesi
bu tağ eyle kim kâf dāmānesi
velī devre kim beyle körgüzdi kâf
tapıp nesh kâfī kibi bir sikâf
- 5 bolup fāşıl ol tağka bu dere
‘ubūr itkeli ol gürūh_ı sere
alar yılda salıp iki katla sūr
cıkıp tağ sikâfıdın andak ki mūr
- P463a 6 biziñg sehr ü vādī sarı yanılıp
ni bī_dād kim mümkün olğay kılıp
5665 kilūr cağ alar biz firār eyleben
vaṭandın celā ihtiyār eyleben
- 7 barımızğa ol nev‘ bī_cārelig
salıp tağ u vādīde āverelig
ni kim tapıp ol kavm tālān itip
barı sehr ü kisvernī vīrān itip
- 8 kişi tapsalar eylep anı helāk
talasıp yimekke itin zevk_nāk
mevāsīni iltürge yek_ser sürüp
vaṭan_gehleriğa digin yitkürüp
- 9 5670 zahīre yimekdin ki mevcūd olup
alar zulmıdın barca nā_pūd olup
yimek birle hōd mutlaqa toymayın
ve ger toysa hem dāneī koymayın
- 10 barın eyleben nūkl būngāhğa
budur ‘arżımız kim didük sāhğa
didi seh ki ol nā_pesendīde hayl
kaçan kim kılurlar siziñg sarı meyl
- 11 nicük sizge ma‘lūm olur ol belā
ki andın burunrak kılur siz celā
5675 didiler bu tağı kim ol kavm_ı sūm
aniñg ol yüzide kılurlar hucūm

5664 ni: LG'ta ne // 5666 bī_cārelig: S, B, LG, F'te bī_cārelig / āvārelig: S, B, LG, F'te āvārelig // 5667 ni: LG'ta ne // 5670 yimekdin: S'de yimektin //

- 12 bu sarı bolur_çağda şahra_neverd
kılur carh āyinesin tīre gerd
kacan bolsa ol tīre gerd āsīkār
bolur tire bizlerge hem rūzigār
- 13 didi seh kacan bolğay ol işi çağı
didiler ötüp bir nice kün dağı
işitkeç bu söz dāver_i cāre_res
alar cāresin kılmak itti heves
- 14 5680 tapıp birk menzil tūserge penān
hem ol merz ara kıldı ārām_gāh
didiler ol il yüz tažarru‘ bile
cenābıda usbu tevakkū‘ bile
- 15 ki bizge nice bahtdın yok nevā
nicük körge biz il gezendin revā
B230a seh er munda mesken kılur kılmason
alarnı cihān ehli dik bilmesün
- 16 ki nā_geh biri yitse ol kavmning
gāmīn utrusıda ni yüz diy ni mīng
5685 be_tahsīs kim yüz tümen mīng belā
ki bu kisver olğay alardın tola
- 17 yitiskey barıning basıda gāzab
barı il kanın ickeli tesne_leb
didi seh ki siz bizge kayğurmanğız
velikin bu kisver ara turmanğız
- 18 tasing her niñgiz bolsa eylep sitāb
ki bölmek ara kalmasun riste tāb
ki tīnğrige ol dem tevekkül kılay
alar fikrin eyley nicük kim biley
- 19 5690 alar çıktılar mülkdin hāne kōc
velī kılmadı sāh_i ferzāne kōc
didi devrığa kazdılar her farīk
acuk hādek ammā be_gāyet ‘amīk

- 20 kişiler yiberdi ki her merz ü büm
fireng olsun u rūs ya sām u rüm
- LG270b ni kim bolsa mi'mār_ı cābūk_hayāl
yana dağı üstād_ı nāzūk_hayāl
- 21 yana kār_gerler dağı cerb_dest
belā rahnesin kılōu dik seng_dest
- 5695 mis ü rūy u kal'a pirinc ü timür
yana kurgaşun birle tal u kōmür
- 22 kılıp nice yüz miñg tive üzre sās
yana nice üstād_ı ānen_gücāz
- SG270b müheyyā kılıp ihtimām eyleben
barın cehd ile tiz_gām eyleben
- 23 yitürgeyler ol yirge barını bat
barı bütti sās eylegec iltirāt
- cū ni kim kireklik idi boldı rāst
anıñg dik ki dārā_yı devrāñga n'āst
- 24 5700 aña tigrü her kün özi atlanıp
hem ol tağ dāmānesin aylanıp
- salıp ikki miñg seng_biz oī_direng
kemer üzre kismek uçun tañta seng
- 25 barı zūr dest içre pūlād dik
katık hāre kismekde fernād dik
- alar hāreni bī_müdārā kisip
müdārāsız ol tağda hārā kisip
- 26 yığıp anca esbāb bağlarğa sed
ki tahmīnidin 'acc tapıp gired
- 5705 cū her ni kirektür müheyyā bolup
hem ol tīre gerd āsıkārā bolup
- 27 ki ye'cūc 'azmığa irdi nişān
bolup mihr nūriğa zulmet_fesān

5693 ve 5699. beyitler LG'da yok // 5702 katık: S, B, LG,
F'te katık / kismekte: LG, F'te kismekte //

- yıkışturdılar ilni teklîf ile
kiyürmekke handekka tanvîf ile
- R408b 1 sürüldi gele dağı handek sarı
ki cānlık nime kalmadı taskarı
- F4E1b nigîn gende bis miñg neberd_āzmāy
nihānî koyup sâh_1 ferhunde_rāy
- 2 5710 ki bir dest_bürd eyleben āsikār
kılurğa hem ol şayolardın sikār
alar icre ol vaḥsî_i maḡribî
ḡamis ḡaylî icre tirekler kibi
- 3 bu sevdā alarnı cū mertūb itip
kilip handek ehlini mazbūt itip
bu ḡāletde çıktı gūrūh_ā_gūrūh
ki ye'cūcdin toldı şahrā vū kūn
- F4E3b 4 çıkıp beyle ḡāletde ehl_i nigîn
anınḡ dik ki titrep zamān u zemin
5715 alar ḡaylîḡa özlerin urdılar
ki tiḡ astıda köpni öltürdiler
- 5 bu yaḡlîḡ cū kördi alar dest_i zūr
ḡayāl eyle kim tüsti deryāḡa sūr
koyup barca tus tusedin ol ilḡe yüz
ki keşretleridin tolup taḡ u tüz
- 6 aninḡ dik neberd āsikār ittiler
kim ol ḡayl isin iştirār ittiler
ni oḡ u kılıcdin birisige bāk
ni oḡ u kılıc kim bolurdin helāk
- 7 5720 itik tiḡdin her nice kim olup
hem ol tiḡdin hem itikrek bolup
alar hem köp ilni helāk eyleben
helāk eylegenni ḡūrāk eyleben
- 8 atidin mübārizni yıḡḡan zamān
yıkılḡac talasıp tüketmek nemān

// 5707 yıkışturdılar: S, B, P, LG, F'te yığışturdılar //
5708 cānlık: LG'ta cānlıḡ // 5719 ni...ni: LG'ta ne...ne //

dimen kim yiben cism ü kālībni hem
ni cism ü ni kālīb ki merkebni hem

- 9 'acebrak ki ni haşm u ni öz diben
yıkılğanni fi'l_hāl üzüsüp yiben

B280b

- 5725 bu yañğlıǵ ki eylep neberd ol sipāh
kóp il boldı aqsāmğa tigrü tebāh

- 10 besī ol cema'atdin öltürdiler
ki tā özni handekka yitkürdiler

cü bir hāsdin qalmayın cānları
kirip cān arasıǵa kurgānları

- 11 öküś rīv ile hien 'azmı kılıp
hem ol dīv-ves halkdin ayrılıp

bular eylegec rīv ile terk_i rezm
alar hem kılıp tağ u sahrāğa 'azm

- 12 5730 tañ atkunca āsūb u qavğā bile
kalın meşellik 'alālā bile

barı ağızda tilbe it dik yalın
'adedde velī it tügidin kalın

- 13 cü hāzır bolup sen kaşıǵa sipāh
muşibet tutup hayl_i ğāyibka sāh

kabūl eylegen is körünüp katıǵ
peşimānlığı hic kılmay asiǵ

- 14 cü gūşis sarı tapmayın hīc yol
zarūret urup care zeyliǵa kol

- 5735 bilip kim nice kun taħammūl kirek
kılur isde köprek te'emmūl kirek

- 15 yimekdin cü hālīdūr ol merz ü büm
meger tapmayın tu'me ol hayl_i süm

yanıp öz mekāniǵa 'azm itseler
kılıp 'avd kilgen sarı kitseler

- 16 itip iske ol laħza nezzārei
kıla alğay ol kişsaǵa cārei

// 5723 ni...ni: LG'ta ne...ne // 5730 atkunca: P'te atğunça
// 5733 katıǵ: S'de katıq / asiǵ: S'de asıq // 5738 'azm:
S'de 'avd //

hem ol usbu diyilgen kibi ol gürûh
nime tapmağandin bolup cûn sûtûh

- 17 5740 barı kıldılar ‘avd kilgen sarı
dere icre siğmay kirip ickerı

alarğa cû yüzlendi āvārelık
zamāne unuttı sitam_kārānelık

- 18 seh atlandı ol hayl_ı dānā bile
zerīn_rāy u ‘aql_ı tūvānā bile

rikābıda şan‘at_ger bī_hisāb
kılıp ol dere sarı barı sitāb

- 19 cû yittiler irmes idi ol dere
acuk cölge irdi hūb u sere

- LG171a 5745 velīkin iki tānibi ikki tağ
niçuk kim birip irdi ol il sorag

- 20 iki tağ arasıda messāh_cüst
yakınraq yirin eyledi bāz_cüst

- EP31a tınāb ança kim çıktiler her sarı
yakınraq yiri irdi on miñ karı

- 21 nücūm ehli sâ‘at kılıp ihtiyār
kizip merkeb uzre seh_ı baqt_yār

buyurdı ki töktiler ol yirge reng
tüşüp koydı sâ‘at bile hāne_seng

- 22 5750 güdāzendeliğ icre miñ kār_gāh
kılıp eyile kim kūne tayyār_gāh

mühendisler eylep füsūn_sāzlık
mesānat bile kār_perdāzlık

- 23 bolup kār_gerler dağı isde cüst
rece cedveli birle pāk dūrust

kec orniğa maḥlūl itip minnet_cūs
koyup yirge şan‘at_ger_ı saqt gūs

- 24 salıp heft cūs üstige tahta tas
barı cānını tiz kılğan tirās

- 5755 kopup yana üstād_ı bānī_haseb
koyup tasnı taşka leb_be_leb
- 25 cū ber_sath ol tas hem_vār olup
yana üstide is nümü_dār olup
- 3261a cū tūlğa on mîng qarı irdi arz
bināsığa biş yüz qarı boldı ‘arz
- 26 nice mîng bu is üzre üstād idi
ki şan‘atda bennā vū haddād idi
- koyup ol şan‘at derz_ber_derz tas
ki bolmay ser_i mū anğa derz fās
- 3291b 27 5760 yana irdi müzd_ver sandın füzün
nice kim kıyās itse andın füzün
- bolup ‘ālemī beyle şan‘at_nümāy
kiçe kündüz iş kıldılar altı ay
- 5409a 1 ki nice mîng üstād_ı şan‘at_gerī
tamām ittiler sedd_i iskenderī
- müverrihdin ittim bu nev‘ istimā‘
ki taptı sed üç yüz qarı irtifā‘
- 5454a 2 iki zīne dağı yasap il sarı
ki cıkkay koyıdın ulus yokqarı
- 5765 yana küngür ü burc itip kal‘a_vār
timürler bile eyleben üstuvār
- 3 yasap ikki menzil nıgeh_bān üçün
taşıp taş köp seng_bārān üçün
- 5462a kılıp anda ta‘yīn nnice yüz kişi
ki sed hıfzı bolğay alarnıñ işi
- 4 cū sed boldı anda ki carh_ı kebūd
cihān_āferīnga sen itti sūcūd
- bu hāletde ol hayl_ı mūhlik_sitiz
salıp dest ü vādī ara rüste_hiz
- 5 5770 yitistiler anda ki ma‘hūd idi
burunğıça on seyn mevcūd idi

// 5755 kopup: P, F'te koyup // 5764 iki: S'de eger //

- belā rahnesin taptılar eyle rüst
ki tiş birle tırnaqları boldı süst
- 6 didi sâh kim seng_bārân kiling
belā hayliğa tasnı perrân kiling
aning dik alar başığa yağı tas
kim ol tas dik tüşti tofrakğa bas
- 7 cü yok irdi gavgâlaridin asiğ
bolup katl tasıdın endîseliğ
- 5775 yanıp bir birisiğe aylandılar
cü sūd itmedi cend ü cid yandılar
- 8 yir ehliğa her zılm kim sürdiler
felekcin barığa 'ivâz kördiler
bu bî_dād kim eylep ol kaym fâs
ni tağ âsumândın eger yağsa tas
- 9 nice katla mundağ tapıp gūs_māl
yana ol taraf bakmağ itmey hayâl
bu âyîn ile cün seh_i pür_hired
ki ye'cüc def'i ücün çıktı sed
- 10 5780 kılıp hâtırın cem' kıldı gırâm
sipeh birle yâd eylep aşî makâm
nice kün cü kağ' oldı ol merz ü büm
yana boldı menzil_gehi tağt_ı rüm
- 11 kitür sâkî ol cām_ı takvâ_siken
ki könglümge tüşmiş hevâ_vı vâtan
tiler min kizip rub' ü aţlâlnı
disem renc_i gurbet dağı nâlnı
- 12 muğannî cü taptım makâmımda kām
tüzet kām ile sin dağı bir makâm
- 5785 kılıp fehmi ol âhengning rengini
yana terk itey seyr âhengini
- 13 nevâyî vâtan boldı menzil manğa
bu menzildin ammâ ni nâşıl manğa

// 5777 ni: LG'ta ne // 5778 itmey: R, P'te anılap // 5786
ni: LG'ta ne //

ki her kim ki bar irdi yār u qarīn
boluptur 'adem sarı ğurbet_ğüzin

LXIX

(14) yıl dik seyr ara sebük_sārliġ ta'ayyun kılmak ve taġ dik
sūkūn ara bā_vakarlıġ emrin buyurmak ve aşḥāb sohbetin kim
bir bir isleri barurġa sitāb durur (15) ğanimet bilmek ve
aşḥāb mülākātın kim her biri bir gevher_i nā_yab durur
muḥṣenem tutmak ve 'adem ğarībistānıdın semmei yād itmek ve
vucūd ser_menzilin (16) hoşluk bile ötkerürni vaşf kılmak

16 cū āḥır bolur biz 'adem ay refik
ġanimet tutalı bu dem ay refik

17 bu bir dem ki hoş_vaktliġ birdi dest
tarab cāmıdın eylegil öznı mest

5790 cū bu demni carḡ ötkerür hem bu dem
dem_ā_dem mey ic kim irür dem bu dem

L6271b 18 körüp 'ömr tārīhi mübhemliġin
ġanimet bil aşḥāb hem_demliġin

B231b vaṭan terkini bir nefes eyleme
yana renc_i ğurbet heves eyleme

19 sefer miḥnet_i cāvidānī durur
nidin kim saḡardın niṣānī durur

seferġa nidür her dem itmek heves
saḡa ol sefer kim bar allıñda bes

B232a 20 5795 nice baksa ḡayliñġ ara kūs u pīl
calıñġusı pīl üzre kūs_ı raḡīl

nice seyr teşvīsıdın kanmaġıñġ
ki barġıñġdur ol nev' kim yanmaġıñġ

21 irür bir yol allıñda bī_ḡad katık
mey_i hecri aḡbābniñġ bes acık

ni hem_rāḡ ol yolda ni hem_demī
irür allah allah 'aceo 'ālemī

LXIX bā_vakarlıġ: S, P'te bā_vakarlık // 5769 hoş_vaktliġ:
S, LG'ta hoş_vaktlik // 5797 katık: LG'ta katıġ / acık: LG'ta
acıġ // 5798 ni: LG'ta ne //

- 22 ki her kim ki ol yolğa koydı kadem
burunğı kademdür sıvā vū 'adem
- 5800 ni ol seyr pāyānıǵa ǵad pedīd
nı maḵsūdı peydā nı maḵṣad pedīd
- 23 irūr anca renc ũ su'ūbet anǵa
ki ölmek imestūr 'ukūbet anǵa
- irūr bī_cihet kim ki serḥin kılur
ki her kim ki eyler te'emmūl bilur
- 24 kiſi bilse allında bu nev' yol
seferni nı yaŋlıǵ neves kılçay ol
- nice kim tavakkufnı cizm eylegūŋ
kacan bolsa bu yolǵa 'azm eylegūŋ
- 25 5805 cū āhir barur sin sitābıŋ nidūr
barurdın burun iztirābıŋ nidūr
- tereddūdni terk eylep ārām tut
tüzüp bezm aḥbāb ile cām tut
- 26 yok ol kim barıp sin kılurlar bu ḡayl
ki bardur bariǵa barur sarı meyl
- irūrler ḡanīmet bari bu zamān
ki bir birge siz barcaŋız mīnmān
- 27 boluŋ meyǵa gül_rīz olup suḡh_hīz
ki bir bir ucūn boluŋuz esk_rīz
- P454b 5810 ʔarab birle cām_ı sebāne iciŋ
tola tutsalar bī_berāne iciŋ
- R409b 1 alıŋ 'aysdın 'ōmrıŋ kāmını
tutuŋ ḡōs yigıtlıǵıŋ eyyāmını
- icip bezm ara cām_ı dil_kes tutuŋ
ni kim kilse öznı cemı ḡ'ās tutuŋ
- 2 ni sā'at ki yüzlense kām u murād
sacıp otka istend okuŋ in_yekād

// 5812 ni: L6'ta ne // 5813 ni: L6'ta ne / sacıp otka: P'te
sacıp otǵa //

- 3 5815 özünġüzni muḥabbet kuni ayutuġ
ni kim kilse devrāndın āsān tutuġ

eger ġam yitip kimse tapsa elem
kılur bir ġamın kúc birle ikki ġam
- 4 muni anġla kim āsikārā nihān
kirā eylemes ġam yimekke cihān

cū bir laḡza devrānġa yok i'timāo
beden kaydıġa cānġa yok i'timād
- F452b 5 niçük ādemī bī_cihet ġam yigey
ve ger bolsa yüz mīnġ cihet hem yigey

5820 buruġı kün ũ taḡledin urma dem
kī ol bir 'ademdür bu daġı 'adem
- 6 irür bir bu kun her ni nā_būd u būd
kī ikki 'adem içre tūsmıs vūcūd

dem_i naḡd egerçi ma'dūm imes
velī yitmek aḡsāmġa ma'lūm imes
- 7 nī aḡsām tiriglik irür bir nefes
hem irmes ta'ayyūn tapmaḡ āḡır nefes

cū bir demġa yoktur kisige zamān
felek zulmidin el_amān el_amān
- 8 5825 muni daġı ġam birle kılġan be_ser
ḡireddin meger tapmanıstur aḡer

elem içre dem urmaġıl ay kōḡül
nī ġam yitse kayġurmaġıl ay kōḡül
- 9 cūdālikka ṣād olma aṣḡābdın
cafa yitse ayrıma aḡbābdın

cū gerdūn isi bī_vefāliġ durur
ser_encām resm_i cūdāliġ durur
- 10 firāk içre ta'cıl ya'ni kī ne
bu ḡāsilġa taḡsıl ya'ni kī ne

// 5815 ni: LG'ta ne / kim: B, LG, F'te ġam // 5816 ġam
yitip: LG'ta yitse ġam // 5823 ni: LG'ta ne / irmes: P'te
izmes // ta'ayyūn: S'de yok / nefes: S'de heves // 5826 ni:
LG'ta ne // 5829 ne: LG'ta ni / ne: LG'ta ni //

- 5830 vatandaşın cü ahırdur âvâreliğ
nidür anı istep sitem_kâreliğ
- 11 budur carh işi kim şitâb eylegey
ni âbâd körse harâb eylegey
cü ol bozgusu kılmağıl iztîrâb
ki andın burun eylegey sîn harâb
- 12 ve ger seyrğa asru rāğib isenġ
sefer nef' ü harriğa isenġ
müsâfir bol ammâ vaţan icre bol
tile halvet ü encümen icre bol
- 13 5835 sefer 'azmı dūzahka şānī durur
vaţan hubbı imān nisānı durur
kişige kim imān irür ser_nüvist
nice cürmi bar körgüsidür behist
- B282b 14 barıp cürmsiz kirme dūzah ara
özünġge kitürme uzun mâcerâ
cü zâtingda imāndın oldı nisān
gülistān_ı cennette bol gül_fesān
- 15 irür ravza_ı huld cün meskeniġ
nige boldı dūzahka barmaq feniġ
cihān mülkin itsenġ sefer husk u ter
sikender dik alsanġ yörüp baħr u ber
- 5252a, 16 5840 koyup barın ahır cü kitkünġ durur
LG272a digin kim alıp anı nitkünġ durur
nem ol hōs ki terk_ı 'azīmet tutup
ferāğat maķāmin ġanīmet tutup
- 17 itekke ayağ çiksēġ andaķ ki tağ
nice kün bu virānda kilsanġ ferāğ

// 5830 âvâreliğ: B, LG'ta âvârelik / sitem_kâreliğ: B, LG'ta
sitem_kârelik // 5831 nı: LG'ta ne //

LXX

(17) ol kebûter hikâyeti kim pād_sāhning qaşr_ı zer_nigārı
habsıdın kutuldı ve öz bozuk (18) āsıyānını nesīmen kıldı ve
būm dik aña ol vīrāndın ferāğat genci tapıldı

- 18 isittim kī t̄ayır_ı nāme_ber
bitik zımnıda serñ_i hengāme_ber
- 19 5845 sebük_per kebûter ki her bir qolac
ki perrān acıp t̄ay kılıp bir yığac

tapıp irdi sâh kaydıda bend
yitip irdi bāl u periğa gezend
- 20 felek gerdisi eyleben zūlm u zūr
nice yıl eyleben gāne_gūr

cū zindānıdın qaçtı ol bī_nevā
nesāt u ferah birle tuttı hevā
- 21 singip kökke her sarı cūn oaktı ol
özining diyārı sarı tuttı yol
- 5850 kılıp sa‘y ile t̄ayr_ı ferhunde_pey
nice küncilik yolını bir demde t̄ay
- 22 velī zūlm_ı devrān salıp inqılāb
kılıp irdi ol bolğan oynı garāb

kebûter yitiskec oyın tapmadı
velikin uçardın kanat yapmadı
- 23 besī il bolup tam üze dāne_rīz
ucurup kebûter birür irdi hīz

bular sarı hīc eylemey iltifāt
urar irdi öz tamın istep kanat
- 24 5855 besī devr urup ihtiyāz eyleben
bozuğ üzre kondı nesāt eyleben

ki me’nūs irür gerçi vīrānedür
nitey sâh qaşrın kī bigānedür
- P455a 25 irür kuşka hōsrak cū tapsağ ‘ıyān
muraşsa‘ kafesdin tiken āsıyān

LXXI

(25) hikmet iskenderning aristōdin su'ālī ol bābda kim
 tabī'atqa vaṭanda kām (26) ve me'lūf meskende ārām ciheti ni
 bolgay ve aning cevābī

- 26 yana sordı dārā_yı mūsķil_pesend
 ki ay barça mūsķillering dil_pesend
- 27 ni menzilğa kim bolsa 'isret_fezāy
 tabī'at kirek bolsa rağbet_nūmāy
- 5860 velīkin nice eyleseng iste ğavr
 imes ādemī nev'ī icre bu ṭavr
- R410a 1 anğa kim bozuğ kulbe zindānça bar
 kaşıda aning bağ_ı riḍvānça bar
 bu iş beyle niycün durur hikmet it
 ṭariķın beyān eyleben 'illet it
- 2 didi hikmet_āmūz_ī dāniş_pejūh
 ki bu bābda söz dimiş her gürūh
 velī hikmet ehli ara her mucik
 ki bu nūktede boldılar müttefik
- 3 5865 budur kim nige ṭab' mu'tād olup
 cū mu'tādiğa yol tapar sād olup
 ger ister gedā künc_ī vīrānını
 tiler seh dağı kaşr u eyvānını
- 4 tekellūfni bu iste me'yūs bil
 aning ṭab'ığa anı me'nūs bil
 tabī'atqa her ni kī 'ādet bolur
 cū iskirdi 'ādet tabī'at bolur
- 5 yaķın kim bilür sāh_ī hikmet_pezīr
 tabī'atqa öz şānıdın yok gūzīr
- F453a 5870 tabā'ığa bu nev' irür perveriş
 ki eylerler öz meyli birle kūsīs

- 6 alarğa bu meyl ihtiyārī imes
be_cüz kısmet şun'ı bārī imes
- ni yir kim birev tab'ı me'lūfīdūr
bu me'lūfīniñ ança meş'ūfīdūr
- B283a 7 ki 'ādet bolur kim ki bar āgehi
tabī'atka 'ādet bolur muntehī
- cū boldı tabī'at kirek bile oq
anğa cūnki öz haylıdın cāre yok
- 8 5875 cū kāyil tōküp dūr nicūk kim seḥāb
alıp müstemi' baḥr dik dūrri nāo

LXXII

(8) iskenderniñ kuyas dik cihān_gırlikidin soñra deryā fethi üçün (9) ārzū kimesige kirip heves yilkenin tartkanı ve hukemā ittifākı bile rūm deryası sāhilide 'ālem mülkiniñ mānir tüccārların yığıp kime tertibiğa emr kılğanı (10) ve üç miñ hilāl_i kavş_mānend kurulğandın soñra miḥver_āsā tırler bile alarğa katık yaydın çıkkan oq dik revānlık birmekleri ve anıñ (11) ol sefīnelerde mevc hutūtıdın biḥār feth_nāmesin okuğanı

- 11 bu baḥr icre ḡavvāş_ı gevher_fesān
birūr beyle söz gevneridin nīsān
- 12 ki 'ālemni iskender alğac tamām
ki kıldı yana rūm mülkin maḳām
- 13 nice kün vaṭan icre mesrūr idi
nesāṭ eyledi olca maḳdūr idi
- 14 yüzi salıp ol mülk ara nūr u tāb
nicūk kim şeref burcıda āfitāb
- 15 5880 tapıp 'ays her merz ü pūm ili
velī özgece sād olup rūm ili
- S252b,
LG272 mübāhāt itip barca āfāk ara
ni āfāk ara carh_ı nūh_tāk ara
- 16 ni tañğ fahr törtünci kök kılsa fās
anı cilve_gāh eylegendin kuyas

// 5872 ni: LG'ta ne // LXXII yaydın: S'de yay; F'te yadın //

5881 ni: LG'ta ne //

- cü şeh nice vakt oldı ārām_gir
dil_ārām ile cāmdın kām_gir
- 17 köp eyler idi nāṭırğa huṭūr
ki cün birdi tevfiḳ rabb_ı ḡafūr
- 5885 cihān_girlikke kılıp ihtimām
cü ‘azm ittim aldım cihānnı tamām
- 18 ḡarāyib ni kim denr ara_bar idi
bu bir maḡfī ol bir pedidār idi
- nebātī vü kānī vü ger cān_ver
ḡarāyib_miḡāl ü ‘acāyib_şuver
- 19 sipihr itti allımda ifşāsını
ki kıldım barınıḡ temāsāsını
- ni kim arz şatḡıda tapmıs vüçüd
maḡa boldı manzūr būd u nebūd
- 20 5890 velikin tıḡız seyrini kılmadım
ni irkenni ol perdede bilmedim
- sevāḡilde dirler ki köptür ḡarīb
cezāyırde hem köprek andın ‘acīb
- 21 biḡār icre ḡōd bī_nihāyet durur
muḡiṭ icre bī_ḡadd u ḡāyet durur
- bu şekl_i mudevver ki dirler cihān
ki bar ekşeri su icinde nihān
- 22 kuruluḡ yırı andın ırmes durur
bılür il nisān beyle birmes durur
- 5895 irür āferīnis ara anca pīc
ki cenbicedür tokkuz eflāk hīc
- 23 felekler ki hīc oldı ol pīcdın
kaşıda cihān kem durur hīcdın
- ḡisāb icre bu hīcdın daḡı kem
kişi körmemiş bolsa ‘asrını hem

- 24 nidür munça lāf_1 cihan_gerdlik
irür bu şıfat lāf_1 dem_serdlik
- cü eflāk u encümğa yitmes ilig
 ki māhiyyeti ilge bolğay bilig
- P455b 25 5900 bilip biz hisābını bağlap raşad
 haqikatların fehmi kılmas hired
- alarğa ki kâdir imestur kisi
 bilinmis sükûnı bile qerâisi
- 26 cihān kim boluptur musahhar maṅga
 anğa hūkm_rānlik müyesser maṅga
- anı mülk itip haq mini mülk_dār
 maṅga barca işke birip iktidār
- 27 eger olca mülkümedür bilmesem
 cü bilmey bilür fikrini kılmasan
- 5905 mining birle sāyir il icre ni farq
 ki bolğay alar baḥr_1 ğafletde garq
- R410b 1 kirek her nidür fers_i ğabrā ara
 kuruğluk ara yoksa deryā ara
- B283b eger eylese baht nem_rāhliq
 yörüp barcadın tapsam āğānliq
- 2 kuruğluḡnı kıldım niiz birle tay
 bu dem koysam ilyās ile suğa pey
- cü köṅlide yir tuttı mundak heves
 tapa almadı def_1ğa dest_res
- 3 5910 heves tünd_bādı cü bī_dād iter
 hod ḥān u mānimni oer_pād iter
- bu endise cün köṅlin ittı zebūn
 dimāḡığa yüzlendi bīm_i cunūn
- 4 bilip kim ni köṅlide pinhān irür
 nihān tutsa cāniğa nokşān irur

// 5898 cihān_gerdlik: S'de cihān_gerdliq / dem_serdlik: S'de
dem_serdlik // 5906 nidür: LG'ta necür / kuruğluk: P'te
kuruğluq // 5907 hem_rāhliq: S, B, P, LG, F'te nem_rāhlik /
āğāhliq: S, B, P, LG, F'te āğānlik // 5908 kuruğluḡnı: LG'ta
kuruğluknı // 5912 ni: LG'ta ne //

ṭaleb eyledi dānis ehlini bat
yana devlet ehlin kılıp iltifāt

- 5 cū bu encūmen ihtiyār eyledi
nihān rāzını āsikār eyledi

5915 içinde nihān kōṅgī maksūdını
‘ıyān eyledi būd u ne_būdını

- 6 barı bildiler kim nı kılmıs heves
tiṅgiz seyridür kōṅlige multemes

ḳayu bir ki men‘ eyleyü saldı söz
diben sözni cun sāṅḡa kaldı söz

- 7 sözün eyle ma‘kūl ile kıldı red
kı boldı cevābıda ‘āciiz hıred

F453b. bilip barca kim men‘ der_gür_imes
riżādın ögün hic tedbir_imes

- 8 5920 pesend ittiler barca eylep du‘ā
ki ḥaḳ saldı kōṅglüṅge bu mūdde‘ā

ūmid ol ki hem luṭf itip kird_kār
bu ‘azmıṅda ḳılḡay sini kām_kār

- 9 ḳayu ište seh tapsa rāy_ı za‘īf
kim olḡay cedel eylemekke ḡarīf

bu cānib ki seh boldı gūsīs_nūmāy
zarūret ki bolḡay muṭī‘ eni_i nūmāy

- 10 seh er mesveretde sitem_kāredür
sitem çıkmey ol ište nı cāredür

5925 velī ḡayb sirri cū peydā_imes
każā kismetü āsikārā_imes

- 11 basa rāy kim ‘aḳl anḡa yüz delīl
tapar lik olur barca rāyı ‘alīl

basa is ki nefis itse anda ‘inād
yitiskey hem ol reh_güzerdin gūsād

8253a 12 ni rāyı ki ikbāl irür reh_nūmūn
anıṅ ṭab‘ı kıldı carḡ_ı niḡūn

// 5916 ni: LG’ta ne // 5918 kıldı: B’da kıla // 5923 bu: B,
LG, F’ta ni // 5928 ni: LG’ta ne //

pes evlā bu kim kay taraf tutsa sān
kisi zıllı_ı cāhığa cıkmev penān

- 13 5930 ki bolğay is oñg kilse mesrūrlik
hem olğay yaman kilse ma'gūrlik

LG273a sikender sözün kılğac ol il pesend
bolup köñgli ol rāyıdın benre_mend

- 14 revān hükm kıldı ki şan'at_ver il
kılıp cüst keştı yonar iske bil

meşālih ki der_kārour ner nime
alıp sâz kılğaylar uc mîng kime

- 15 mîng andın bolup sān 'azmığa hās
hem ol ilge kim kiloi bezmığa hās

5935 yana mîng hem erkān_ı devlet ucun
su üstide kılmağğa sür'at ucun

- 16 sikiz yüz sipāhî_ı cerrārğa
iki yüz yana enl_ı bāzārğa

mini kim raqam eylep öz atığa
ki bolğay yana bañr āfātiğa

- 17 yüzi cōng olup her bir andağ ki seħr
ki tapğay kisi seħr dik anda beħr

bolup eyle kim her cōng ara
maħallāt u kūy u makām u serā

- 18 5940 yana üç yüz ol nev' kim bî_galel
biri mîng sipāhîğa bolğay maħal

ki bolğay barı öz ferāğı bile
sıkiz yıl kireklik yarağı bile

- 19 yana ikki yüz kimedede zād_ı rāh
bolup ol is ehliğa ārām_gān

yana yüzde salıp tınāb u resen
meşāhatnı kılmağğa baħr icre fen

- 20 yana ikki yüzde salıp cemāl u sūtūr
ki sāyed sevāhılğa tūskey 'ubūr

5945 yana yüz kilip zevrak_ı tîz_rev
ki iltip su üzre şabādın girev

- 21 yana ikki miñg hem bu tertīb ile
būterge barı ziynet ü zīb ile

cū fermān itip sāh_ı āfāk_gır
bolup ehl_ı āfāk fermān_peğir
- 22 turup hayl_ı şannā'dın tise_kār
yığac kiskeli nice miñg pişe_kār
- B284a meşāliḥ yaḳa bīşesidin yitip
hüner_ver ḳarār u sekibi kitip
- P456a 23 5950 bu keştī yasar haylınıñ menzili
bolup rûm deryāsınıñ sāḫili

hem ol su yaḳası iki üç yığaç
körüp erre vū tisedin küc yığaç
- 24 ol on bis miñg ūstād_ı neccār idı
ki tün kün is ūstide der_kār idı

yana munça sākird ü müzdür hem
barı sa'y itip olca maḳdūr hem
- 25 yana ikki üç miñg kişi barca cūst
is itmek üçün kün_be_kün bā_rust
- 5955 salıp anca ol sāḫil icre ḥurūs
digil rûm deryasıǵa tūsti cūs
- 26 bu yañgliǵ ötüp on yıl u bir nime
tiñgiz suyıǵa kirdi miñg kime

anıñ dik ki taḳsīm taptı burun
tutup her kim öz kimeside orun
- 27 salıp nice yıllıǵ yol esbābını
tiñgiz seyriniñ ner nı nā_yābını

tolup kimeler icre her nāste
cū taldı kirek yañgliǵ ārāste
- R411a 1 5960 taḥarrük tutup sāh deryā kibi
ni deryā ki carḥ_ı mu'allā kibi

kılıp memleket ehliǵa ḥayr_bād
nevāziş bile eyleben ılını sād

// 5948 tise_kār: S'de pişe_kār / pişe_kār: S'de tise_kār //
5960 ni: LG'ta ne //

- 2 cıkıp bād_pāy üzre boldı revān
sebistānı ehli kalıp nā_tüvān

sürer irdi yek_rānını bī_direng
anğa tigrü kim baht_ı rûm u firang
- 3 cü sâhil sarı destdin kıldı meyl
anıñ dik ki deryâ sarı tünd seyl
- 5965 kopup rahşı deryâ kırağığa gām
‘inānın cıkıp sâh_ı deryâ_hirām
- 4 hem ol hikmet ehli sūturlāb_senc
cıkıp yahşı sâ‘at zuhûrığa renc

cü bir lahza meks vâcib idi
kalur il sarı sâh bakıp didi
- 5 ki ay kavm kim kıldınğız hıdmetim
ciker siz bu kün guşşa_ı firkatim

nice hecrinğiz birle hursend min
velî barca canınğızdın rızâ_mend min
- 6 5970 kazâdın mañğa tûsti mundağ sefer
kader hükmidin ilge eyne’l_mefer

kulakğa ni kim aytsam söz tutunğ
nice vaqtdın sonğ mini köz tutunğ
- 7 eger mülk ve ger māl ve ger dîn irür
ni kim her biringizge ta’yîn irür

kayu is ki her kimge cıktım rakam
rakam cıkkeninimdin cıkarmanğ kadem
- 8 hadîşim köngül icre alınğ barı
selâmet bolunğ yahşı kalinğ barı
- 5975 du‘â birle bizni gehî yād itinğ
bu hıdmet bile imdi imdâd itinğ
- 9 bu sözler digec sâh_ı kışver_hıdîv
ulus cıktiler kökke yek_ser giriv
- F454a töküp eskdin barca yüzlerge rûd
didiler anıñ canığa köp dürüd

5253b 10 du'ādın song āgāz itip bu kelām
ki ger yır eger baḥr kılsaṅ maḳām

nice kim firāķıṅda ḡam yige biz
ni yārā ki yaḡsı yaman diḡe biz

11 5980 bisāt_ı tarab cilve_gāhıda bol
kayan kim iseng ḡaḡ penāhıda bol

LG273b ni emr itkeniṅ tā ki bar cānımız
teḡāfūl kılurḡa nı imkānımız

12 cū bizdin du'ā eylediṅ müdde'ā
ni is ilgimizdin kilür cūz du'ā

alarḡa bu yirge yitiskec maḳāl
tulū' eyledi burc_ı ferḡunde_fāl

13 sūturlāb sarı cū köz saldı sāh
revān kimeni kıldı ārām_gāh

5985 kuyas cedy burcıḡa cūn kim yitip
revān ḡūt burcıda taḡvīl itip

14 felek yitkürüp beyle yamḡur caḡın
töküp il közi bī_nihāyet yaḡın

cū seh kime icre maḳām eyleben
ulus hem ser_ā_ser ḡirām eyleben

15 tolup cūn leb_ā_leb ol üç miṅg kime
hem il birle hem her kireklik nime

tapıp ḡükm mellāḡ_ı āzād_merd
revān kimeni kıldı deryā_neverd

16 5990 kalın kestī olḡanda cūnbis_nümāy
tireṅ baḡr boldı ḡurunbis_nümāy

yörüp su üze seḡr_ı a'zam_sevād
taharrükde bir özge 'ālem_sevād

17 sevādı yapıp jerf deryā yüzün
bulut eyle kim carḡ_ı ḡazrā yüzün

B294b bu āyīn bile sāh_ı deryā_sükūh
yörüp kıldı deryānı yükdin sūtūn

// 5981 ni: LG'ta ne / ni: LG'ta ne // 5982 ni: LG'ta ne //
5993 yörüp: B'da yüzüp //

- 18 kayan 'azm_1 bī_vehm ü bāk eyledi
tingiz bağrını cāk cāk eyledi
- 5995 cū ol nev' mīhmān kirip baħr ara
kılıp mīz_bānliqda su mācerā
- 19 açıp her taraf ebr_mānend ker
ki cem' eylegey her ni bolğay şadef
- barı dūrlerin āsikār eylegey
barin mīhmānğa nişār eylegey
- 20 saçıp barçasın sehğa āgāh_vār
barı dūrlerin eylegey sār_vār
- birevniñ kim ol nev' mīhmānı bar
ni dūr kim nişār itkey er cānı bar
- P456b 21 6000 ayakcı kitūr cām_1 deryā_migāl
ki baħr icredūr sār_1 deryā_nevāl
- mañğa tut ki nūs eylep eyley tarab
ki deryā kibi bolmısam ħušk_lēb
- 22 muğannī terāne tūzet rihte
ħazīn rūduñğa laħnī āmihte
- ki eskimni tōkkey dūr_i nāb dik
buyurğay mañğa carğ_1 girdāb dik
- 23 nevāyī taleb kıl tarīk_i fenā
ki su üzredūr dehr öyige binā
- 6005 köngülñi bu öy birle sād eyleme
ħabab öyige i'timād eyleme

LXXIII

(24) iskenderniñ ħukemādın deryā_pār vaştın su'āl itkeni ve sokrātñıñ küre_1 arz devride sunıñ ni nev' iñāta kılğanın serğ kılğanı ve muhīt etrāfıñda yitti ahzer_1 (25) deryā kim yitti carğıħazrā dik sūr_engiz belki ħūn_rīzdūr münkasım, taksım itip on ikki miñ cezāyır kim ħāliqātın ayırdur münkasım kılğanı ve baħrıyāt serğidın (26) ilge tapayyurāt

// 5996 ni: LG'ta ne // 5999 ni: LG'ta ne // 6000 ayakcı: F,
LG'ta ayakcı //

salıp ve enhār mācerāsıdın sāyılını baḥr dik ḥusk_lebliḡdın
sır_āb kılḡanı

- 26 hem ol kün ki sen boldı deryā_ṭavaf
 aniñg kögsiniñg cöngi deryā_sıḡāf
- 27 tilep ḥikmet enlini mecma' tüzüp
 barılaraḡa dil_cüylük körgüzüp
- didi baḥr keyfiyyetin aytingiz
 ki ni vaż' iledür yir üzre tingiz
- R411b 1 te'emmül kılıp barca enl_i 'ıyān
 didiler ki sokrāt kılson beyān
- 6010 kim ol ḥikmet enliniñg üstādıdur
 zamiri ḥired ḥikmet_ābādıdur
- 2 söz andın sorup sān_i deryā_cenāb
 birip deyle sokrāt_i dānā cevāb
- ki yir cürmidür hey'et_i mustedir
 küre eyledi anı ḥayy_i kadir
- 3 velī ol küre su icinde nihān
 açuk kısmı oldur ki dirler cihān
- ki ma'müre vü taḡ u hāmūn irür
 ki atı aniñg rub'_i meskūn irür
- 4 6015 velī su ihāṭa kılıptur anı
 irür yitti iklīm açuk kalḡanı
- velī ol hem açuk imestür tamām
 ki ner cānibin baḥr itiptür maḡām
- 5 muḥiti kim ol carḥ_āsā durur
 aniñg devride yitti deryā durur
- ki her yan kirip rub'_i meskūn ara
 duḡul eylemis taḡ u hāmūn ara
- 6 yana hem on altı buḡeyrāt irür
 ki her birge bir özgece at irür

// LXXIII ḥusk_lebliḡdın: S, B, LG'ta ḥusk_lebliḡdın //

6010 ḥikmet_ābādıdur: LG'ta ḥikmet_ārāyıdur //

- 6020 yana yüzdin artuq irür rüd_bār
ki alur alardın ulus i'tibār
- S254a 7 nicük kim kühek yoksa rüd_1 herāt
veyā nıl yā kevser_āsā firāt
- alardın cihān icre ābādliq
ikin nef'idin halk ara sādliq
- 8 irür cesme bu rüdlar menba'ı
velī baḥrlarğa bolup maḳta'ı
- ta'arruż büheyrāt ile rüdgā
ḡalel yitkürür serḡ_ı maḳşudğa
- LG274a 9 6025 hem ol yitti deryā ki zāḡir durur
ki anda bilād_1 cezāyır durur
- anı serḡ iterge kılalı şurū'
alarğa yakın birle budur vukū'
- 10 ki mecmū'ı ol baḥrdın ayrılur
ki dānā muḡiṭ anıḡ atın kılur
- alardın biri baḥr_1 rüm u fireng
ki sin sin bu dem tıḡızge neneng
- B285a, 11 ki ābād u büm icre vāḡi' durur
F454b cezāyır ki anda mezāri' durur
- 6030 irür altı yüz olca tapmıs 'aded
ki yok anda ma'mūrluq icre ḡad
- 12 ikinçini kıl baḥr_1 maḡrib gümān
ki mevcıḡa ārām yok bir zamān
- simālī vü sarkīsi ma'mūr bil
cezāyır mıḡ ol suda meshūr bil
- 13 üçünci irür baḥr_1 zeng ü ḡabes
ki āsūbdın kildi dīvāne_ves
- miḡ üç yüz cezāne anıḡ dānılı
besi kōp cezāresiniḡ ḡaşıllı
- 14 6035 ḡisāb icre törtüncidür baḥr_1 hind
ki cenbide bir nāv_1 su rüd_1 sind

// 6022 ābādliq: S, B, LG, F'te ābādliq / sādliq: S, B, LG,
F'te ābādliq //

- cezâyir anğa üç yüz ü ikki miñg
nice lücce köli hem ol bahrning
- 15 biri kildi 'ummân u kulzüm biri
yana bahrei bir talâtum biri
- bişinci tiñgiz kildi deryâ_yı cîn
cezîre köp ol suda her dem nisîn
- 16 'aded icre yüz miñg dağı yitti yüz
cezâyir arasida köp tağ u tuz
- 6040 derençer digen suni altıncı di
bilâdî sevâdın konqûl yitinci di
- 17 iki miñgge yakın cezâyir anğa
tümen miñg kimelik säyir anğa
- yitincini masrık suvı kıl hisâb
kuyas evvel anda salıp nûr u tâo
- 18 bolup on iki miñg cezâyir tamâm
munuñg bir on altı dârû's_selâm
- F457a bulardın irür ayru bahr_ı cezer
ki vehm eyley almas suydın güzer
- 19 6045 anğa hem cezâyir 'adedsiz durur
ğarâyib bular icre ħadsiz durur
- bular barçanıñ menba'idur muhîţ
ki âvâzesi tuttı saţh_ı basîţ
- 20 anğa muttaşıldur bular barısı
kuruğluğ durur lîkin üç sarısı
- velîkin irür ol be_ğâyet 'amîk
ki eflâk anğa tüşse eyler ħarîk
- 21 kilipdür şıfat bu vetîre anğa
cihet bu ki bolmas cezîre anğa
- 6050 velîkin uluğ vaz'lık cân_ver
alarğa 'aceb vaz' birle şuver

// 6039 yüz: B'da yok; LG, F'te üç // 6047 kuruğluğ: B'da
kuruğluğ / kuruğluğ durur: LG'ta kuruğluğtadır // 6048, 6049.
beyitler B'da yok // 6049 kilipdür: P, LG'ta kiliptur // 6050
vaz'lık: S, LG'ta vaz'lıq //

- 22 irür andin artuḡ ki ehl_i hîred
tekellüm bile eyley alḡan ‘aded
budur baḡr isi kim didim mücmelin
beyân eyledim maḡrec ü medḡalin
- 23 kisi kılṣa tafṣîlini ârzû
körer seyr iterde kılîp cüst ü cû
sikender bolup ḡurrem_âyîn besî
‘iyân kıldı dānāḡa taḡsîn besî
- 24 6055 burun yitti deryāḡa ‘azm itti cezm
bulardın song itmek muḡîṭ icre ‘azm
bolur âdemîning biyik miḡneti
irür himmetidin füzûn ḡafleti
- 25 ölüm salgusu cün dimāḡıḡa dūd
temennâ otın munca yakmak nî sūd

LXXIV

(25) masrıḡda genc tapḡan kisi ḡikāyeti kim maḡrib genc_
nāmesini okup mihr dik ḡadem (26) bastın ḡadem kılîp maḡribḡa
bardı ve ol zer_i maḡribî tapḡac mihr dik uyaktı

- 26 birev taptı masrıḡda genc_i sigerf
yaziḡlıḡ isikide bu ṭurfa ḡarf
- 27 ki her kim ki bu gencni taptı cezm
eger kılṣa maḡrib diyārıḡa ‘azm
- 6060 filân yirde mundın uluḡ genc irür
anḡa kim ḡadem urdı pā_renc irür
- R412a 1 okuḡac anı ṭāmi‘_i ḡām_kār
didi ikkisidin bolḡay kām_kār
muḡḡa ḡimmet atı koyup fikreti
revân kıldı maḡrib sarı himmeti
- 2 nice yıl kılîp ḡat‘ deryā vü dest
bolup anḡa yüz miḡḡ belâ ser_guḡest

// 6056 bolur: B, F’te bular // 6057 yakmaḡ: S, B, LG, F’te
yakmak / ni: LG’ta ne // LXXIV masrıḡda: B’da sarḡda / mihr
dik ḡadem bastın: B’da yok / bastın: F’te bastın //

yitip istegen yirni tapkan maḥal
başığa yitişti ser_ā_ser ecel

- 3 6065 ni mundin yidi ber ni andin dağı
mesakkat çikip kicti cāndin dağı
- imes sehlik almak yörüp baḥr u ber
irür tapmak andin ki ḥak birdi ber
- 4 birev kim bu ma‘nīğa pāyendedür
ḥired_mend ü ferḥunde bī_bendedür

LXXV

(4) ḥikmet iskenderning su‘ālı soqrātdin ol bābda kim küre_i
arını tamām su ināta (5) kılmağanning ḥikmeti ni bolğay ve
aning cevābı

- S254b 5 sıkender su‘āl itti soqrātdin
ki ay ferd tefrīt ü ifrātdin
- B285b 6 bu kim yir yüzige muḥit oldu su
beyān kıl ki müşkil durur bizge bu
- 6070 ki ni vechdin tutmadı yir yüzin
cihān saḥnining barça tağ u tüzin
- LG274b 7 ki bu rub‘ı meskūnge su kildi az
hem anca ki bar irdi ilge niyāz
- muḥitī kim ol āsıkārā durur
nige devride yitti deryā durur
- 8 cū andin yiti baḥr boldı cūdā
nige tutmadı yir yüzin kıl edā
- du‘ā kildi dānā_yı deryā_žamīr_
ki alsun cihān sāh_ı deryā_nazir
- 9 6075 gürūnī dimisler ki bu cirm_ı nāk
irür važ‘ icinde bülend ü meğāk
- niçe aḥl_ı važ‘ı müdevver durur
bu ḥikmet ilige mukarrer durur

10 velī yir yūzi cūnki hem_vār imes
kisi fikr ger kılsa düsvār imes

bilür kim yağındın kaçan boldı seyl
kılrur tağıdın pest vādığa meyl

11 cū ‘ālem yūzi boldı pest ü bülend
bu sözni kılrur dānis enli pesend

6080 ki su māyil olmis cūqurlarğa oq
irür bu cihetdin biyiklerge yok

12 gürühī bu ma‘nī güvāhı durur
ki dirler bu hikmet ilāhī durur

tutulmaq kirek irdi yir su bile
hem ol nev‘ kim ‘aks közgu bile

13 velī halk kim haqqa āsān idi
ğarağ‘ āferinisdin insān idi

aṅğa cilve_gāh actı kudret bile
bu ma‘nığa yok daṅl hikmet bile

14 6085 munı bil hakīm_i ezel hikmeti
ki tapmas bulardın ḡalel hikmeti

P457b irür cūnki ol yırde ‘ācız ḡired
ḡired ehliğa söz demekke ni ḡad

15 sikenderge ol söz kilip dil_pezīr
sūkūt oldı hikmet bile nā_güzīr

LXXVI

(15) iskenderning yitti deryā bile on ikki miṅ cezāyir
deryādin fath itkendin songra (16) kim bir kacla muḡiṭ
sevredin bergār_şifat ıvrulup irdi muḡiṭ nokşa_gāniğa ‘azīmet
kılganı ve ol seyrde yığac merākibning yildin ḡareketi ve su
destirning semāvī (17) hey‘eti ve kölekcin ol dest ara köp
arḡadal nümū_dārı ve ḡabābdin ol yol ara köp seng_rīze āḡārı
ve iskenderning muḡiṭ merkezige yitkeni ve cūḡ dōlābı anı
aylandurup iskenderiyye ‘azmı itkeni

18 güher_rīz kim nükte_āver durur
bu deryāda mundaḡ sināver durur

// 6086 ni: LG'ta ne // LXXVI ol yol : B'da ol yok. //

ki cün sürdi dānā bu yaŋlıq makāl
haber taptı dānā_yı deryā_misāl

- 19 6090 ki ni nev' imis baŋr keyfiyyeti
sefer sarı cāzım bolup niyyeti

hakīm_ı ilāhīğa sürdi netes
ki sindin irur bizge bu multemes

- 20 kim andak kı yitti sözünğdin nevā
bu seyr icre sin bolğa sin pāsvā

siniŋ tābi'iniŋ barca mellāhlar
barı baŋr seyride seyyāhlar

- 21 alar birle tapıp su hencārını
kayan başlasaŋ halk reftārını

6095 bolur biz barı dānisiniŋ nevrevi
kı fehminiŋ biyik kıldı nāyiniŋ kavı

- 22 kabūl itti sokrāt u yol başladı
ulus bardı her yaŋ ki ol başladı

bolup ihtiyāt emri lāzım anğa
hem ol kime ehli mülāzım anğa

- 23 isi tutmaq ol bu isin pās olup
aniŋ pāsini tutqan ilyās olup

sürüp kimeni tiz andak ki çayr
hem ol suğa kıldılar āneng_ı seyr

- 24 6100 ki deryā_yı efreŋce vu rüm idi
ki hālāt anğa çayr_ı ma'ilm idi

cezāyır futūnığa yüz koydı sāh
kılıp sa'y sen birle çayl u sipān

- 25 kayan kim kılıp ta'azm koymay alıp
cū alıp çarāyıbğa köp köz salıp

B2S5a özi eyleben suda feth_ı bilād
cezāyır bilācını eylep küsād

- 26 vellān nice kimse ta'ayyun itip
alar su kırağı bile yol kitip

6090 mellāhlar: B da mellāh_vār /

- 6105 nice kime vü ehlî hikmet nice
ki hem kûndûz eylep revîs hem kice
- 27 suda öy nicûk kim ḥapāb urḡalı
hem ol baḥr devrin ṭināb urḡalı
sevānilde tā yir tapıp yol yörüp
mesāhat ṭarīḳin becā kiltürüp
- R412b, 1 ni yir kim bolup cīse ya birk taḡ
S255a ki ḳaṭıda messān tapmay ferāḡ
su icre ḳılıp kime birle sitāb
bu nev' anı messān cıkkey ṭināb
- 2 6110 ki bir kime icre yığıp bir sarı
ṭinābı ḳadı on ikı mīḡ ḳarı
ḳılıp kimeḡe birk lenger tasın
velīkin ol ipnīḡ yana bir başın
- 3 yana bir kime ehli tutḳay sürüp
ni kim sarṭ sürmek, becā kiltürüp
nice tar tutḳan kime ḳacıban
ṭinābını turḡan kime acıban
- 4 cū sāyir kime ristesi tartılıp
hem ol kime seyrini sākin ḳılıp
- LG275a 6115 anḡa kime ehli salıp lengerin
yana kime sudın alıp lengerin
- 5 ṭinābın yığa baḥr ara tīz_rev
nicûk kim burunḡı kime tīz_rev
muḡa hem cū tartıldı ḳilḡen ṭināb
turup bu velī turḡan eylep sitāb
- 6 bu yaḡlıḡ cū bu bir turup ol yörüp
bu turḡan ḳacan kim yörüp ol turup
alar cün bu yaḡlıḡ sitāb eyleben
muḥāsibler anı ḥisāb eyleben

// 6108 ni: LG ta ne // 6110 tīz_rev: F'te tīḡ_dev // 6117
ḳilḡen: LG, F'te cıkken // 6118. beyitin ilk misraı LG'ta
yok, ikinci misra tekrarlanmış //

- 7 6120 kizip bu şıfat baħr eṭrāfını
mesāhat bile anġlap evṣāfını

yana bir nice daġı ehl_i ḥisāb
urup bu şıfat baħr kuṭrin ṭināb
- 8 ḥakīm_i muḥāsib bu şıfat bile
bilip ḥāşılın ḍarb ü kismet bile

ki eṭrāfı anıñ irür nice yol
yana saṭḥ birle irür nice ol
- 9 cezāyırni tā fetḥ kılġunca sāh
ḥisābın ḥakim eyleben rū_be_rāh
- 6125 cū bir baħr fetḥi ser_encām olup
ḥisābı daġı eyle kim kām olup
- 10 ni kim boldı cı suda hengāmei
anıñ barca serḥin yazıp nāmei

cū ol nāme serḥin dūrüst eyleben
kebūter ayaġıġa rüst eyleben
- 11 ki hem_rāh anı rūmdın kiltürüp
hevā eyleben ol per ü bāl urup

haber iltip ol barca rūm enliġa
kuruġluk daġı merz ü büm enliġa
- 12 6130 bu yañliġ yiti baħr zehḥārni
yiti jerf_i deryā_yı ġün_ġārni

kırıp eyledi barcasıġa dūbūr
niçük kim su üzre şabā vü dūbūr
- 13 ‘acāyibni ġāyetdin artuġ körüp
ġarāyib nihāyetdin artuġ körüp

urup on iki miñ cezāyırġa ġām
kılıp fetḥ cūn eyleben ihtimām
- F435b, 14 cū tartıp ṭināb anda bī_vehm ü bīm
F435a bilip barcāniñ tūl u arṣin ḥakim
- 6135 yiti baħrni cūn musahḥar kılıp
bariniñ şalāḥ u fesādın bilip

// 6126 ni: L6'ta ne // 6135. beyit B'da yok //

- 15 muhîṭ oldı bir devre bu seyr ara
yana hāme_zen yazdı bu mācerā
uzattı yana t̄ayır_i nāme_per
ki yitkürdi hicrān_kes ilge haber
- 16 yana menzili boldı baḥr_ı fireng
kılıp bir cezire icinde direng
ötüp kılğalı baḥr icinde girām
bu cakka digin on iki yıl tamām
- 17 6140 cezire ara cün mekân eyledi
ulus könglini sād_mān eyledi
gümān ittiler kim tükendi sefer
vaṭan bolğusidur alarga meter
- 18 buyurdi yana sāh_ı deryā_aitāb
ki kiltürdi sokrāt_ı hikmet_me'āb
tingizde revān kılğan esbākını
cikilgen mesāhatniṅ evrākını
- 19 tola bolmıs irdi varak bir kime
ki yok anda kâğızdın özge nime
6145 salıp barca sanduklar içre cüst
alarını kılıp kırlar birle rüst
- B236b 20 kılıp vehm kim yitse kâğızğa nem
anğa nā_gehān bātıl olğay raḳam
kime kim evrak birle tolup
sefine bolup dime kim cöng olup
- 21 cü sanduklarını ciyardi ḥakīm
varaklar kalıp irdi nemdin selīm
didi sāh kim nice ehl_i kalem
ḥisāb eylesün ol 'adedsiz raḳam
- 22 6150 ḥakīm ol 'adedni cü taṣḥīḥ itip
barın sāh könglige tavḫīḥ itip
ta'aḳkul bile sāh_ı gerdün_cenāb
kılıp ol raḳam intihābın ḥisāb

- 24 suning saṭḥıǵa cūn bolup neh_sinās
nice zer' irkenni eylep kıyās
- 6155 tingiz tūl u 'arzin vecib_ber_vecib
tapıp dāro u kismet bile bī_ta'ao
- 25 muḥitī kim baḥr_1 a'zam durur
aniñg cevfade barca 'ālem durur
mesāḥat bile bī_fūsūn u firīb
irūr ḥavz' dik kim irūr bir cerīb
- S255b 26 anǵa kim cihān bolsa bāq_1 tarab
tingiz bolsa ḥavz' aniñg ni 'aceb
ışittim ki fermān_dihī bar imis
ḥadīsīde sözge tekrār imis
- 27 6160 ki dehr oldı bir kedḥudāniñg yiri
bu ger bar ise bardur aniñg biri
cihān tapsa ol nev' kedḥudāy
ni tañg 'ālem olsa anǵa bir sarāy
- R413a 1 cū seh taptı deryāniñg āyīnini
bu nev' eyledi devri taḥmīnini
ki bolsa kime suda sür'at_numāy
sefer kılsa tokkuz yıl u yitti ay
- 2 hem ol baḥr_1 a'zamni bir devr iter
ḳayu yirge kim suǵa kirmis yiter
- LG275b 6163 cū pergār devrini pās eyledi
yana ḳuṭrın aniñg kıyās eyldi
- 3 'ıyān boldı kim üç yıl u bir nime
bolur su ara seyr kılsa kime
muḥitīǵa merkez ki bī_istibān
irūr baḥr_1 a'zamǵa ol nokṭa_gāh
- 4 yaḳın barur ol yan 'azīmet daǵı
iki yilcılık yol u kemrek daǵı
yana kilmeki daǵı anca bolur
'azīmetde barǵan zamānca bolur

// 6157 irūr: S, B, LG, F'te bilip // 6160. beyitin ikinci
mısraı B'da yok // 6164, 6165. beyitler L'da yok // 6168
yaḳın: F'te yana //

5 6170 buyurdi qilip tört yillik yarak
muhiṭ ortasiqa sefer ittiraḳ

yigip encümen beyle sürdi kelām
ki bizni hevā_yı temennā_yı hām

6 ki aning atin bala koymis heves
veli fi'l_ḡaḳiqa bu yangliḡ imes

bari tingri taḡdiridur bi_gümān
kisi qilmaḡi yaḡsidur ger yaman

7 ger ol ger bu her kaysi taḡdir ile
qila almadim cāre tedbir ile

6175 ulusning melāliḡa boldum sebeb
besi kördiler bala renc ü sa'ab

8 bu dem kim bu yirde qilip min direng
bilür min kim ilür seferdin be_teng

imes bolsalar sizning rāḡibi
bilür min irür ḡaḳ alar cānibi

9 maḡa bu temennā tükenmey durur
yörürdin zamirim usanmay durur

on üç yıl isim kim temāsā idi
cezāyir bile yitti deryā idi

10 6180 muhiṭ irdi maḡṣūd su seyridin
ḡaraḡ sāḳit irdi aning ḡayridin

bu müddet ki baḡr içre qildim ḡirām
ni yirler ki yüzlendi fethiḡa kām

11 bari fer' idi tā li kat' oidi su
mining ḡāḡirimḡa irür aḡl bu

ki seyr eyledim dāyire devrini
kirek anḡlasam merkezi ḡavrini

6180b 12 eger 'ömr ü tevfiḳ birse ḡudāy
kime tört yıl bolḡusi baḡr_sāy

6185 iki yıl bari ikki yıl kilmeki
veli yok kisi ḡaybni bilmeki

// 6171 yigip: B'da bilip // 6181 ni: LG'ta ne //

- 13 maṅğa ger irür devlet ü baht_yār
 bu yol kaṭ'ida hıc yok ihtiyār
 bilür min bu is emr_i ma'hūd imes
 kişige tiṅgiz seyri maḳşūd imes
- 14 ulus köṅlige bolmasun inḥirāf
 ki barı irür bu yörüsdin mu'āf
 yolı kim kılur meng tahvīfini
 nicük kılğa min ilge taklifini
- 3287a 15 6190 vaṭaṅğa yanıp ḥalk āsūde_dıl
 barı bizdin oldıklar ammā baḥil
 bu sözni cū serḥ itti dārā_yı rûm
 fiḡān cıktiler ḥalk eylep nücûm
- 6195a 16 ki şānā_ni cürm eylemiş bu gürün
 ki kildinḡ alar kulluḡıdın sūtün
 niçe kuluk itmekde sermende biz
 yaman yahsı bolsak. saṅğa bende biz
- 17 barımızğa dāyım bu ırmış murād
 ki bolsak tapuḡuṅda ḡam_gin ü şād
- 6195 ecel cānımız kaşdı kılğan caḡı
 ten olḡay siniṅ der_gehinḡ tofraḡı
- 18 ni kilduk ki dārā_yı şāhib_ḥired
 barımızğa mundak cıkıp ḥaṭṭ'ı red
 özidin sipāhın yırak isteci
 esir_i belā_yı firāk isteci
- 19 barur biz kayan kim saṅğa kām irür
 turur biz saṅğa kayda ārām irür
 tırıg bolmak u sindin olmak yırak
 irür bizge andın ölüm yahsırak
- 20 6200 sıkender sipāhın kılıp āzmün
 yakın bildi kim bolmamışlar zebün
 irür ḥidmetide barı yek_cihet
 körür ilge dil_cüyluk maşlaḡat

// 6188 bolmasun: S, B, LG, F'te tüsmesün // yörüsdin: S, B,
 LG, F'te yörüstin // 6192 ni: LG'ta ne // 6196 ni: LG'ta ne //

- 21 barı hayhğa āferīn eyledi
‘ināyetka barın qarın eyledi

didi haq isingizge birsün ‘ivaż
bu sözdin maŋga bilmek irai ğaraż
- 22 ki bu renc ara ğalk ğalı nidür
mining birle her kim ğayalı nidur
- 6205 barıdın cü ihlās ü şıqı oldı fenn
maŋga hem bu dem mürtefi boldı venn
- 23 hem ol min seh ü siz sipeh siz maŋga
yaman kün yitiskec penen siz maŋga

bu ihlās birle ğudā yaringiz
havādis ara haq nigeñ dāringiz
- 6255a-24 bolup sād senğa cu‘ā kıldılar
sādakat ğarıkın edā kıldılar

seh evc boldı ilni te‘ammül bile
be_ğāyet münāsib tağayyül bile
- 25 6210 iki ming kime enlin itti cūdā
didi yaringiz bolsun imdi ğudā

aĝır yük idi daĝı artuq kisi
alar birle yok senning isi
- 26 vaţan sarı barın revān eyledi
barın luţr ile sād_mān eyledi

didi rüm mülki sarı ğaytingiz
selāmetliĝimdın ğaber aytingiz
- 27 burun yitti deryā_yı ğāĝirni dıñĝ
yana on iki ming cazāyırni dıñĝ
- LG27-a 6215 ki feth eyledim tıĝ ü tedbır ile
cü tedbır idi rāst taqdır ile
- R413b 1 bu dem kim muñit oldı maqşad maŋga
kirekmes idi ğayl_ı bi_ğad maŋga

ki ni mülk fethi idi ni bilād
ki ğılsem cirig birle anı kūsād

// 6205 irdı: B’da bildi // 6211 kisi: B’da yok //

- 2 cihet bu idi bizni kaytarmağı
muhiṭ içre az il bile barmağı
uzatkaç alarnı bu āyīn ile
yiti yüz kime boldı teskin ile
- 3 6220 ilin hem ayırıp didi bir gürūh
bolunğ usbu menzilde teskin_pejūh
ciking tört yıl intizārım mining
bu müddet bolunğ pās_dārım mining
- 4 müheyyā kılinğ rūmdın köp metā'
kim ol eylegen def' za'ī u şudā'
min olsam sefer 'āzimi cid bile
eger yandıım irse bu mev'id bile
- 5 - ol eşyā bolup mūcib_i takvīyet
kāvī tapkay andın yana terbiyet
6225 çü bir birge hicrān çıkıp yitke biz
ferāğat bile 'azm_i rūm itke biz
- 6 ve ger hūd felek zulm itip āsikār
oyun özge nev' oynasa rūzigār
mini tartıban baqr_i zebhar ara
ğarık irse deryā_yı hūn_ğār ara
- 7 suda tu'me aylerge kılğay direng
zebūn itse bu ejdehānı fireng
zamān ötsse sizlerge mev'ūddın
tapıp özni nevmid_i maqşūddın
- 8 6230 du'ā battı bizge naķam_zed kılinğ
becel ayleben 'azm_i maqşad kılinğ
ayındı üç üz keştī tiz_tek
barurda nicūk kim hilāl_i felek
- 3237c 9 mülāzım kılıp hikmet ehlin tamām
mūdārālarığa kılıp ihtimām
bolup barca memlū ol üç yüz kime
tingizde kireklik bolur her nime

- P455a 10 nice miñg kişi yek_dil ü yek_cinet
celâdet kilip barcasığa şırat
- 6235 kime ‘ilmice barca mellâh dik
tiñgız ğavvı fennide timsân dik
- 11 ni hıdmet kıl eylep barı dil_pezîr
alar şehâ barcağa nâ_güzîr
- müretteb kılıp sâh_ı gerdün_neberd
kirip kimege boldı deryâ_nevero
- 12 alar kaldılar eskdin bañr_rîz_
barıp esk dik sâh_ı deryâ_sitîz
- tün ü kün kılıp pūye gerdün kibi
su içre kalıp rub‘_ı meskūn kibi
- 13 6240 kice tinmak u künsüz ārām yok
yimekdin nevâ uykudın kām yok
- niçe baksa yok tağ u şahrâ pedîd
ni kim ğayr_ı deryâ_barı nâ_pedîd
- 14 su eflâkdin hîc tapmay kesel
bolup devresi devriğe muttaşal
- gümân eyleben hayl_ı deryâ_girâm
ki gerdün ara eylemişler makām
- 15 kuyas kim kılıp seyr eflāk ara
nihân bolmayın merkez_ı hāk ara
- 6245 nice nūrını bañr ara butratıp
tiñgızdin toğup hem tiñgızge batıp
- 16 kaçan kim bolup su tuoige niğün
yüzige yapıp perde_ı âp_gün
- cū maşrıķ sarı pūye birle yörüp
süzüg suda gevner kibi bilgürüp
- 17 tapıp cün kuyas su yüzidin hafâ
velî pertevî tapmayın intifâ
- aniñg dik ki fânūs ara bolsa sem‘
körüñür aniñg pertevî birle cem‘

// 6234 ü: S’de yok / yek_cinet :S’de cinet // 6236 ni: LG’ta
ne // 6241 ni: LG’ta ne //

- F456b 18 6250 velī bolsa kōṅlek_i semāvi anḡa
lakab icre vālā_yi māvī anḡa

kaçan kim batıp su ara sem‘_i mihr
ki lu‘bet ‘ıyān eyler irdi sıdıhr
- 19 nicük kim yukardın körünür nücüm
alarnıṅ suda ‘aksı eylep nücüm

dime ‘aks kim yüz tümen cān_ver
su emvācıda zānir eylep şuver
- 20 tokulḡan kibi cins_i zībā ara
öküş cān_ver_ı naḡs_ı dībā ara

6255 sunı rüşen eylep alarnıṅ közi
nicük kim hevānı felek yulduzı
- 21 hem ol cān_verler suda ḡayl ḡayl
kılıp tus tuedin kimelerge meyl

yakıp közleri yüz tümen miṅ cerāḡ
tapıp il kuyas pertevdin ferāḡ
- 8256b 22 cū ol su‘leler kimelerge yitip
yığaqlar tutasurdın il vehm itip

hemānā köyerdin kılıb men‘ su
ki köymes ‘amd sem‘ bolsa şulū
- 23 6260 velī şekler cilve eylep menīb
ki il kōṅli tapıp alardın nenīb

anḡaca ki bu ḡayl yek_sū bolup
ulus baḡrı ol vehmdim su bolup
- 24 bular cūn bolup ber_ṭanaṭ vana fevc
pedidār olup ealiban suḡa revc

kalıp kimeler yüz miṅ āṭat ara
kime ehli baḡr_ı mahāṭat ara
- 25 il aḡziḡa yüz miṅ karnet cān yitip
ki bir beyle aḡsāmḡa yaman yitip
- LG276b 6265 yana cūn biḡār üzre çıktı kuyas
buḡār oldı her yan biḡār üzre rās

/ 6251 batıp: B, F’te tapıp /

- 26 naẓardın tīngiz encūmi gūm bolup
 iterde nem andaq ki encūm bolup
- su taḥrīkidin qāh girdāblar
 ‘ināniğa yosiniñ birip tāblar
- 27 ni girdāo kim jerf_i cāh_i ‘amīk
 kuyas yūsutın eylegü dik qarīk
- ‘aceo kilci cengā havālī sudin
 suca cāh kim kördi hālī sudin
- B414a 1 6270 müsāfirğa ni hāl bolğay tepāh
 ki yolıca her yan bu nev’ bolısa cān
- felek gūnbediğa ki kilmis nigūn
 su her yan menārī yasap bāz_gūn
- 2 kime devresiğa birip imtiçāo
 anıñ dik ki tal bergige gird_oād
- biridin kutulmakka cūn hās olup
 yana bir samā‘iğa rakkās olup
- B298a 3 genī kim bolup ref’ ser_gestelik
 hem ol devredin baht ber_gestelik
- 6275 isio şarşar u baht olup mevc_giz
 felek birle mū_be_mū eylep sıtız
- 4 yil andaq isio kim tīngiz calkalıp
 suyı bahtniñ mevcdin kozğalıp
- salıo kūh_mānend kölekler
 pey_ā_pey tīngiz cismige cākler
- 5 kirip su tūbige selāmet kūnı
 bolup āsıkarā qıyāmet kūnı
- felek yilge vaqset isikin acıp
 tīngiz vahtı deryā tūbige qacıp
- = 6280 ni deryā tūbı kim suğa ol tarāf
 cıķıp ger balıq ger neheng er keser

// 6268 ni: LB’ta ne // 6270 ni: LB’ta ne / volıda: S’de
 yanıca // 6271 yan: S, P’ta su // 6276 ve 6277. beyitler P’te
 yok // 6280 ni: LB’ta ne //

cü kölek özin carh_ı sūy eyleben
felek saḥḥağa āb_ı rūy eyleben

- 7 kime kim kilip carh sarı revis
kilip tiri kök tiriğa serzenis

qoyı cūn inip bolup anıñ yiri
dime baqr taḥṭı kı taḡta's_seri

- 8 bolup serv ü ḥūt evcidin vehmliḡ
tubidin tapıp köp uy u baliḡ

6285 felekke urup berni deryā suyı
yana berni iltip veli yir suyı

- P459b 9 kime enli gāhī ölüḡ geh tiriḡ
tiriḡ hem yup ol suğa cāncın ilig

gehī kim ol āsūb tapıp nisest
bolup taḡ dik mevcler suğa pest

- 10 kutulur kime enli ol ḥarbdin
kilip ol biri masriḡ ü bu biri ḡarodın

yıḡac atların baqr ara çapısıp
öküs renc ile bir birin tapışıp

- 11 6290 ta'ab közlerin āsikār eyleben
tingiz icre gevher_nigār eyleben

alardın özide biri kalmayın
sikender meger kim özin salmayın

- 12 barurlar idı beyle āyın bile
gehī sur'at ü gāh teskīn oile

bu yaḡliḡ ötüp bir yıl u tokkuz ay
ki merkezçe boldı kaṭā reh_rumāy

- 13 sikenderğa bu müjde birdı surūs
ki ay ādemī_zād_ı bī_hūde_kūs

6295 hem ol yirge yititiḡ ki kām eylediḡ
ḥuṣūlıda yıllar ḥirām eylediḡ

- 14 kilip ref' seh köḡlidin pāsni
ṭaleb kıldı sokrāt u ilyāsni

// 6291 alardın: L6'ta alarnıñ // 6294 sikenderğa: P'te
sikenderge //

alarğa dağı bolmış irdi 'ıyān
kilürler idi eylemekke beyān

- 15 cū aytistılar sübhe ref' oldı oāk
sikender bolup hurrem ü zevk_nāk

buyurdi sefāyinni turğuzdılar
salıp lengerin bād_bān tüzdiler

- 16 6300 didi ilge kim siz turuñ imdi sād
kılur min barıñız bile hayr_bāc

tiñiz ka'rını eylep irdim heves
tapıp min bu sād'at anğa dest_res

- 17 kirer min murādım temennā kıla
heves kılğanımnı temāsā kıla

- bu yirge rivāyetke bar ihtilāf
veli husrev itmiş muñğa i'tirāf

- 18 ki bir şise sād itti şanduk ves
güneh_vār şanduk aça kirdi h'as

- 6305 basın didi rüst ittiler kīr ile
tinābī cikip anda tedbīr ile

- 19 tutup birk ol ehl_i 'anā bir uçın
töküp şisesiğa yana bir uçın

kılıp ref' her vehm ü endīseni
tiñiz icre saldılar ol şiseni

- S257a, 20 kalıp ol tiñiz ka'rıda nice ay
F457a bolup bañr hālın temāsā_nümāy

cū yüz kün kalıp bañr anğa artıban
alar şisesi ristegin tartıban

- 21 6310 veli bu rivāyet irür pes muñāl
vukū'ığa tapmas gired ihtimāl

yana bir rivāyet dağı bardur
ki rāviler allıda muñtārdur

- 22 mañğa dağı ol kildi cün dil_pezīr
kaçan bolğay anı dimekdin gucīr

budur ol ki tārīhler nākīli
hem anı nebi dip durur hem velī

23 haber bu şıfatdur kim ol kām_cüy
cü boldı muhīṭ icre ārām_cüy

LG277a 6315 riyāzet besī çıkmis irdi teni
tapıp taşfiye hāṭır_ı rüseni

24 bolup seyr itmāmı tapkac makām
isi hem sülük icre boldı tamām

velāyet makāmıda tapdı özin
nübüvvet cerāğı yaruttı közin

25 közi bolgac ol su'ledin nūrluk
su ehliğa ref' oldı mestūrluk

kayan baḳtı kördi ni kim bar idi
anga barca mahfi peḳidār idi

26 6320 su vü sudāğın eyle kördi 'ıyān
ki körgey kisi bürke_i māniyān

kuruğlukka her cān_ver kīn bolur
beser cinsidin her şuver kim bolur

27 köründi anga barcası su ara
nicük kim bular 'aksı közgü ara

B288b velī anda bar irdi timsāl köp
kavi_heykel ü turfa_eskāl köp

R414b 1 ki 'ālemğa tüsse biri nā_gehān
nezāresidin ölgey ehl_i cihān

6325 balıqlar ki bolğanda cunbıs_nümāy
öte almağay sür'at itse bir ay

2 velī köp neheng eyle kim beyle nūt
muḳarrer anga ikki her künki kūt

yörüp igri harceng lāyık munga
sināver keşef hem muvāṭik munga

3 sikenderge ni kim temennā bolup
yüz-asa gārayıb temāsā bolup

// 6319 ni: LG'ta ne // 6321 kuruğlukka: LG'ta kuruğlukta //
6326 köp: B'da yok // 6328 sikenderge: LG'ta sikenderğa //

bolup berr ile bahrning sāhi ol
nübüvvet rumūzining āgāhi ol

- 4 6330 yitip cūn bu iqbāl_i cāvid anğa
niçük kim imes irdi ümmid anğa

birip hayliğa müjde ol hāldin
bolup barça muḵbil ol iqbāldin

- 5 bilip halk şāh_i muẓaffer anı
ḥakim ü veli vü peyember anı
nirāsān kilip yanıban sād_mān
kime seyridin tınmayın bir zamān

- 6 kime sür'ati ol şıfat tiz idi
ki cenbide gerdūn girān_hiz idi

6335 girām içre andak bolup pāyesi
ki hem_pāyliğıdin kalıp sāyesi

- P460a 7 iki yilcılık yolını bir yıl sürüp
kovup bergeñ ilge pzin yitkürüp
yitip cūn ilge seh_i ercümend
bolup vaşlı birle barı behre_mend

- 8 tutup bir kün ol menzil içre makām
yana kün yörünge kilip ihtimām

anğa tigrü kim eyleben sunı tay
sa'adet bile koydı sāhilğa pay

- 9 6340 su teşvīridin cismi bī_tāb idi
selāmet mizācıda nā_yāb idi

hayāliğa kildi ki kitmek kirek
bu fāni cihān terkin itmek kirek

- 10 kilip ilge irsāl öz dinini
tüzüp memleket zabt u āyini

burunrak ki bolğay isi iztınār
mülūk_i tavāyifğa birdi kanār

- 11 aning dik ki tüzgen kibi ol mülūk
kilip yitti yüz yılğac bir sülūk

// 6330 niçük: B'da niçe; LG, F'te niçe // 6335 hem_pāyliğı_
din: S'de hem_pāylikdin //

- 6345 ki ol mülk alarğa qalıp nice püşt
çıkarımay alardın sipihr dürüşt
- 12 cü ol fikrdin hâtırın tindürüp
kiçe kündüz ârām tutmay yörüp
tekâver sürüp za'flıq ten bile
nihân cism_i zârığa siven bile
- 13 kıla almayın kimse hem_pâylik
ol eyler idi dest_peymâlik
temüz otıdın irdi 'âlemğa cüs
sular eyleben kaynamaktın hurûs
- 14 6350 kuyaş tâbıdın yir anıñ qızık
ki bi't_şab' eylep hevânı ısıq
ısıq fartıdın ber yuzı örtenip
kişige ayak yirge yitkeç yanıp
- 15 sürerge sikender semendın revân
ısıq eyledi cismini nâ_tüvân
mizâcınıñ anğlap ki sāmânı yok
bilip kim yörümekniñ imkânı yok
- 16 turup tüsti nefsinde kumluk üze
qılıp yildin âheng tofraq üze
- 6355 marazdın ki bar irdi cismide tâb
mizâcığa salmış idi iştirâb
- 17 tüşelgünce yir kuvveti qalmadı
bolup za'fı qâlib tura almadı
tüşüp irdi bir_kûhe actı anı
uzaldı hem ol kûne üzre teni
- 8257b 18 cü bî_had kızımıs idi ol yaban
birev qıldı qalkın bile sayebân
meger eylegen ol sipihr_dârlık
qılıp irdi qalkannı zer_kârlık
- 19 6360 okup irdi seh şali' anğâmıda
ki anıñ hayâtiniñ encâmıda

- timürdin yir altundın olğay semā
anğa bolğaç ol ikki şüret_nümā
- 20 ki arzi timür carhı altun irür
yaqın bildi kim iş diger_gün irür
- közidin töküp esk kayğū bile
ilig yudı cānıdın ol su bile
- 21 kitür sākiyā bāde vū koy nizā‘
tola tut maṅga sāğarū‘l_vedā‘
- B289a, 6365 demī muğtenem anğla mey_hānenī
L6277b ki toldurğusı carhı peymānenī
- F457b 22 muğannī cikip nağme kıl bizni sād
kirek bolsa ol nağme_i hīz_bād
- meger muṅluğ ister iseṅ anda beyt
nevāyīniṅ āsūfte nazmıdın ayt
- 23 nevāyī tapıp sāki_i mäh_‘ves
yanıda anıṅ mutrib_i nağme_kes
- bolup mest yād itme āgāhlik
eger ister iseṅ demi sāhlik

LXXVII

(24) cihān bezmi sākiileri hayāsızlığıda kim ‘ömr sāğarığa
ecel zehri koyarda ğāfil bile āgāh ara tefāvūt körmesler ve
‘ömr bāğı sā‘īleri vefāsızlığıda kim hayāt (25) sāhını ecel
tīği bile kaṭ‘ iterde gedā bile sāh ara fark birmesler ve
‘ālem hākdin itek silkerge es‘ār ve bu varṭa_ı helākdin ilig
tartarğa irsād

- 26 6370 cihānga cū yoxtur bekā ay köngül
ṭama‘ kılma andın vefā ay köngül
- cihān ni durur bir uluğnaḳ kisek
yırnaḳ tartkıl ol kisekdin itek
- 27 ki bar ol kisek su icinde ğarīḳ
alıp ortağa anı baḥr_ı ‘amīḳ

irür aning̃ üç rub'ı deryā sarı
yana rub'ı kildi sudın taşkarı

R415a

1

ni kim su ara taptı pālūdelik
itek tapmay andın cüz ālūdelik

6375 hem ol rub'ı kim baḥrdın kildi ferd
irür mümkün andın zāmīriḡḡa gerd

2

bu balcıḡ bile gerd ara kılma hūy
bol aning̃ firākı sarı germ_pūy

ki kirgen bu balcıḡḡa imkân imes
kisi batsa çıkmāḡlıḡ imkân imes

3

hem ol gerd ara kim ki koydı ayaḡ
ni köz saldı āşūbıdın ni dimāḡ

ki behrām anḡa battı vū çıkmadı
kiyāmetkaca yattı vū çıkmadı

P460b

4

6380

munḡa daḡı keyḡusrev olḡac nihān
yana tapmadı anı ehl_i cihān

ḡayu şeh ki aldı cihān kisverin
taşarruf kılıp baḡr u kân ziverin

5

hem anı cihān derd_nāk eyledi
ni birgenni alıp helāk eyledi

kişi kim bu ma'nīḡa da'vīsi bar
yırak yirge barmaḡ ni ma'nīsi bar

6

ḡayu şeh niḡük kim sikender idi
ḡakīm ü velī vū peyember idi

5385

ḡayu iske ilgi uzaldı ikin
ki ol birmeyin dest ḡaldı ikin

7

ni iqlīm 'azmıḡa cikti sipān
ki feth olmadı bolmayın kīne_h'ān

ni dest üzre kim tüzdi ḡaff_ı neberd
çıḡardı 'adū ḡaylıdın kökke gerd

// 6373 sudın: S'de suning̃ // 6377 balcıḡḡa: S, F'te balcıḡḡa
/ çıkmāḡlıḡ: S, B'da çıkmāḡlıḡ; P, LG'ta çıkmāḡlıḡ / c. imkân
imes: F'te c. āsān imes // 6378 ni...ni: LG'ta ne...ne //
6382 ni: LG'ta ne // 6386 ni: LG'ta ne // 6387 ni: LG'ta ne//

- 8 bular hōd irūr sāhlarnıñ isı
yana is ki kılmaydur andak kisi
keyūmerḡ devrānıdın tā bu devr
ki kildi mülūk icre her gūne ṭavr
- 9 6390 velī niçe is kim aṅga birdi dest
yana sāhlarga imes irdi dest
biri yitti iqlīm fetḥi tamām
ki bu rub‘_ı meskūn üzre sürdi gām
- 10 çü yaydı serā_perde sevkettin
yiti ‘arşada caldı bis nevbettin
yana cūnki ‘azm āsikār eyledi
nehengāne fetḥ_i bilād eyledi
- 11 alıp yitti deryā_yı zāhirni hem
yana on iki miñ cezāyirni hem
6395 yana çıktı ye’cūc allıḡā sed
kı senr icre. ‘acızdūr andın hıred
- 12 yana tūzdi bolḡac sipihr_i āzmā
sūturlāb u mir‘at_ı giti_nümā
yana kildi cūn ‘ilm aṅga boldı kısm
cihān mülkide köp açılmas ṭilism
- 13 yana munça bī_miḡl ü dānā ḥakīm
ki boldı aṅga barça yār u nedīm
bilig evci fikretleri menzili
barı allıda ḥall felek müskeyli
- B289b 14 6400 cihān icre mundak tapıp sāhlık
niçük sāhlıḡ dāniş_āḡāhlıḡ
velāyetdin ilgide kuvvet daḡı
niçük kim velāyet nübüvvet daḡı
- S258a 15 kaçan ādemī beyle ma‘hūd imiş
kisi kayda bu nev‘ mevcūd imiş
aṅga kılmadı devr_i gerdūn vefā
cefā birle hem kılmadı iktifā

// 6400 sāhlıḡ: S, P, LG, F’te sāhlık / dāniş_āḡāhlıḡ: S, P,
LG, F’te dāniş_āḡāhlık //

- 16 cefā ilni bisterğa salmaq bolur
 firāsi üze cānın almak bolur
- 6405 yok ol il ki bolğay besī ercümend
 niçe dağı bar irse ğvār u nevend
- 17 ecel uykusıǵa bolurda esir
 bolur cismi beserde arām_gir
- sikenderni kör kim bu dem carh_ı dūn
 ki kıldı ecel uykusıǵa zebūn
- 18 feres capturing dest ile tağ üze
 yıkıptur tenin tire tofrağ üze
- nice vakt eylep vaṭandın cüdā
 ana vū nice sim_tendin cüdā
- 19 6410 bular barca maḥbūb u peyvend hem
 dimey kim bular nice ferzend hem
- LG278a ṭay itken zamān dest ü baḥr_ı firāk
 ki könglide tuğyān salıp ıstıyāk
- 20 anı vaṣl zevkı nüvīdi bile
 salıp pūyeǵa kām ümidi bile
- bolur caǵda ümmīdidin kām_yāb
 salıp cānıǵa merg otı birle tāb
- 21 kılıp kaşd_ı cān kīne_hvāhī kibi
 kızık kum üze tā be_māhī kibi
- 6415 ni başıda bir mūnis ü maḥremī
 ni allıda bir müşfik ü hem_demi
- 22 salıp dest ana nā_tüvān ü ‘alīl
 alur ḥāste cānını zār u zelīl
- devā kılmayın hic dermān bile
 kılur katl yüz derd ü ermān bile
- 23 kayu yirde kim heves ü ḥayret durur
 bu is ‘ālem enliǵa ‘ibret durur
- F458a aṅǵa kim cihān kāmın eyler neves
 bu efsāne tenbīhi ölgünce bes

// 6406 uykusıǵa: F, F'te uykusıda // 6411 dest ü baḥr_ı f. :
S'de baḥr ü dest_ı f. // 6415 ni...ni: LG'ta ne...ne //

LXXVIII

(24) lokmān hikāyeti kim cihān mūteʿallikātıdın genc dik bir bozuğnı ihtiyār itti ve miŋg (25) yıldın soŋg sipihr ejdehā_sıdın aŋga hem āsīb yitti

- 24 6420 isittim ki lokmānga bu devrān ara
sūkūn irdi bir genc vīrān ara
- 25 bozuğnı mekān eylep andak ki genc
tapar irdi issiğ savuğ birle renc
- 26 yağın ya kūneşdin ol ārām_gāh
anıŋ cismiğa birmes irdi penāh
yaşı miŋge yitkūnce irdi bu hāl
birev kıldı hayret yüzidin suʿāl
- 27 . ki ay yarutur yir yüzin dānişinğ
nidin yok cihān ʿaysı birle isiŋ
- 6425 vatan eylemey tūnā kāsānei
kılıp sin mekān kūnc_i vīrānei
- R415b 1 cevāb ayttı bir āmūz_kār
ki vīrāne içre uzun rūzgār
bu kim cuğd yanglığ be_ser eyledim
sağındım kim def_ı zarar eyledim
- F461a 2 ki cūn kılmadım meyl ʿālemğa hīc
mini ol dağı salmağay ğamğa hīc
munı kör ki devrāndın iltūr çağı
alır mindin usbu bozuğnı dağı
- 3 6430 cū āhır ʿadem sarı koyğum kadem
maŋga bardur artuğ bu vīrāne hem
cihāndın nice il hirāsān irūr
anıŋ rencidin mağlaş āsān irūr

// 6421 bozuğnı: S'de bozuğnı / savuğ: LG'ta savuğ // 6424
yarutur: F, F'te yarutur // 6430 artuğ: S, LG, F'te artuğ //

LXXIX

(4) hikmet bir sâyil su'âlî loqmândın ol bâbda kim munca
 'ilminğe bā'is kim irkin (5) ve bizge andın haber birgin
 ve anıñ cehl ehliğa isâreti ve 'aksin tutar beşâreti

- 4 hem andın birev sordı bu nev' söz
 ki ay rûsen itken bilik birle köz
- 5 cü 'aşrınğda yok irdi andağ kisi
 ki sin cağlığ olğay anıñ dānışi
- 6 pes usbu qadar dānış_i bî_hisâb
 digil kimdin oldı sañğa iktisab
- 6435 didi dānış ehliğa aylanmadım
 biligni bulur ildin örgenmedim
- B290a 7 cihân 'ilmi bu kim mañğa yād irür
 aña barca cehd ehli üstâd irür
 ni kim kıldı cāhil ki irdi yaman
 tutup 'aksi taptım yamandın amān
- 8 cihân ehliğa cün şî'âr oldı cehl
 irür barcanıñ 'aksini tutқан ehli
 didiñ cün cihân ehli ay hüş_yâr
 cihân terki evvel kirek ihtiyâr
- 9 6440 kişi bolsa bu genc ile kām_yâb
 ni tañğ bolsa ārām_gāhı harāb
 cihân terkidür şādliğ bā'ışi
 harābîdür ābādliğ bā'ışi

LXXX

(10) iskenderniñ nāl dik merq_i pîc_â_pîcide anasığa 'azâ
 men'i üçün nāme yazmağı ve andın sonğra hayâtı nāmesin qazâ
 nevercide kılmağı ve haylı anıñ na'sın (11) iskenderiyyeğa

// LXXIX ve 'aksin tutar beşâreti: B'da yok // 6437 ni: LG'ta
 ne // 6440 ni: LG'ta ne //

naql kılmağları ve anasığa ol nāme yitip na'sığa utru cıkkanı
ve cölin tufüliyyetde mehd icre uyku üçün nevāzis kılğan dik
na's (12) mehdi icre dağı uyğanmas uykusıda nevāzis kılmağı
ve kögesi cāki dik yir kögsin dağı cāk itip anı tofrakka
tapsurğanı

- 13 müverrih kı bu nüktede sürdi söz
bu yaŋlığ nihāyetka yitkürdi söz
- 3253b 14 yakın bildi kim kildi kitmek çağı
cihān belki cān terkin itmek çağı.
- 6445 bu yaŋlığ katık künde dārā_yı dehr
ecel cāmıdın eylep āsām zehr
- 15 anası cū yādiğa tüsti aniŋ
'aceb ot nihādiğa tüsti aniŋ
- közin acıban ilge eylep 'niğāh
ecel yili dik cıktı bir savuğ ān
- 16 debīr istedi şafha vü hāmeī
anasığa yazmaq üçün nāmeī
- ki kâğız 'izārın kara eylegey
vaşiyet işin mācerā eylegey
- 17 6450 debīr_i güher_senc_i cābük_rakam
acıp şafha_i derd cıktı kalem
- LG279b anğa nukteler kim sikender didi
rakam kıldı vü ol bu yaŋlığ idi
- 18 ki bu şafha kim nāme_i derd irür
rakam anğa hengāme_i derd irür
- birev hamdındındur bidāyet anğa
ki yok ibtidā vü nihāyet anğa
- 19 müfeyyiz_'atā belki hallāk_i cūd
halāyıkka birgen 'ademdin vücūd

// LXXX na'sığa: S'de na'ska; B'da na'sğa / uyku üçün nevāzis
kılğan dik na's: S'de yok / uyğanmas: B'da uyğanmas // 6445
katık: B, LG, F'te katıg //

- 6455 beden icre cān cevherin saıgucu
yana āhır öz birgenin alıucu
- 20 tıngız icre itkenge nem_per ol
beyābānda ölgenge hem yāver ol
- gedālıǵnı şehlikdin itken ‘azīz
cihān şehleri allıda bir pesiz
- 21 anıǵ kim mizācın ‘alil eyleben
beyābānda zār u zelil eyleben
- każāsıdın olǵanda āgāhlıǵ
asıǵ kılmayın haşmet ü şāhlıǵ
- 22 6460 nihān her każāsıda hikmet besī
ki bilmey kılıp ‘akī fikret besī
- te‘ala‘llah ol şānı‘_i zu‘l_celāl
ki hem lem_yezel kildi hem lā_yezāl
- 23 cū haq sükr ü hāmdın edā eyleben
vaşıyyet bu nev‘ ibtidā eyleben
- ki mindin ki yok min dik āzürdeī
ecel haylı ilgide pejmürdeī
- 24 saṅga kim bozulǵan tenim cānı sin
vücüdüm semin la‘liniṅ kānı sin
- F458b 6465 budur söz ki köp firkaṭıṅ istedin
yaraǵlıǵ bile miḥnetin istedin
- 25 başımǵa tūsüp herze endiseī
didim ‘ālem açmak irür biseī
- ni kılǵan hayālım barı hām imis
hevēs cāmı könglümge āsām imis
- B290b 26 kirek’ irdi tā kirdi maǵzımǵa hūs
hired tā ki saldı dimāǵımǵa cūs
- didim kılсам irdi oǵulluǵ saṅga
kabūl eylesem irdi kulluǵ saṅga

// 6457 şehlikdin: S, LG’ta şehliǵdın // 6459 āgāhlıǵ: S,
LG’ta āgāhlık / şāhlıǵ: S, LG’ta şāhlık // 6463 mindin: F’ta
min dik // 6464 cānı sin: S’de cānidur / kānı sin: S’de
kānidur // 6465 yaraǵlıǵ: S, B, LG, F’ta yaraqlıǵ // 6466
herze: P’ta her dem // 6467 ni: LG’ta ne //

- P461b 27 6470 sanğa eyleben hāk_i der_gāhliḡ
 aning atın aytsam idi sāhliḡ
- ol ikbālīma çarh boldı haşūd
 öler çağda öltürsem özni ni sūd //
- 2 rızāḡ olmasa köḡlüme ḡam_zadāy
 bu hired_mendḡa vāy u yüz katla vāy
- nice tutmadım hükm ü emriḡni pās
 tut elbette sin pes bu iltimās
- 3 hem ol dem ki yitkey bu nāmem sanğa
 bilincey okup naḡs_i ḡāmem sanğa
- 6475 yakīn kim bolup peykering rīz rīz
 hayātīḡḡa tūşkey ‘aceb ruṣte_hīz
- 4 cū sin sin cihān ehli dānendesı
 ulusning vaşıyyet_resānendesı
- kirek her ni allıḡa yazdı kaṡā
 sanğa hem ‘ıyān bolsa mın dik rızā
- 5 köḡül mindin üzmeḡ isin çağlasaḡ
 cū urduḡ anı tıḡrıge bağlasaḡ
- yüzüḡ kac ile kılmasaḡ mūşk_rīz
 saçıḡ birle mūşk üzre kārūr_bīz
- 6 6480 tüzüp nevḡam āhengide mācerā
 cihān kılmasaḡ ḡam tūnidin kārā
- kuyaş dik için sūz_nāk itmesēḡ
 yaḡaḡ eyle kim şubḡ cāk itmesēḡ
- 7 sarıḡ yüz üze kılmay aḡ sacnı fās
 su‘ā‘ı hutūtın nicük kim kuyaş
- hırās itmesēḡ yüz yanalar kibi
 oḡul mātēmidē analar kibi
- 8 eger şabrḡa bolmasa takating
 bu işke vefa kılmasa kuvveting

// 6472 - 6579. beyitler R’da bulunmamaktadır. Bu beyitlerin
 satır numaraları P’e göre verilmiştir.// 6470 der_gāhliḡ: S,
 B, LG, F’te der_gāhliḡ / sāhliḡ: S, B, LG, F’te sāhliḡ //
 6471 ol: F’te yok / ni: LG’ta ne //

- 6485 uluğ cesn kılğıl kılıp intimām
tüzet anda hādsız mülevven ta‘ām
- 9 münādī kılıp barça eṭrāfka
haber aytıp erzāl u esrāfka
yığıp kisver ehlini eyvānīṅa
yıkılğanni olturtkıl ḡvānīṅa
- 10 cū ol devre yitkürdi bir birige bas
digil tartsunlar il allında as
yayılgāc ulus allıda eṭ‘ime
ki tutkay barı cesn için yır nime
- S259a 11 6490 digil kim münādī ilge disün
ki ol kimse bu aslardin yisün
ki bu köhne deyr_i kühen_ṭāk ara
anğa bolmağay kimse tofrak ara
- 12 nazar kıl bu sözni digec ḡvānīṅa
ki kimse sunar mu ilig nānīṅa
uzatsa birev ol yimeklerge qol
minīṅ sevgüme sin hem āzurde bol
- 13 ve ger kimse qol sunmasa bir taraf
yimek suğlını kılsalar ber_taraf
- 6495 bu ma‘lūm olur kim yok imiş birev
ki tofrak ara yok kisisi girev
- 14 bilince ki bu nev‘ imiş rūzīgār
ol istin özünge bol āmūz_kār
ḡamımğa elem hūznidin ferd bol
barı ‘ālem ehliğa hem_derd bol
- 15 nice server ü bant_ı ferturde sin
alar bendedür sin dağı bende sin
kirek bendeğa is ser_efgendelik
ni ḡakdın kilür eylemek bendelik
- 16 6500 ni kim ḡak rızāsı rızā_mend bol
kazā her ni kim kılsa ḡursend bol

// 6485 uluğ: B, LG, F'te uluk // 6497 ḡamımğa: B da ḡamımda
// 6499 ni: LG'ta ne // 6500 ni: LG'ta ne / ni: LG'ta ne //

- LB279a min er yahşî irdim ve ger hōd yaman
hırām eyledim ‘ōmr birmey amān
- 17 kolumda eger nakd_ı maḳṣūd imes
peşimānlığımdın velî sūd imes
saṅa bolsa bir nice kün mūhletî
revā körme ḥaḳ yādıdın ḡarletî
- 18 geñî lîk ferhunde evkāt ara
ki bolḡuṅ sūhūd icre itā‘at ara
- 6505 bu ölgen ḡarībingni yād eylegil
du‘ā birle rūḡını sād eylegil
- 19 sikender cū maḳṣūdın itti tamām
cikildi varaḳ kicige ve’s_selām
birip bac tapsurdi mektūbnı
‘ıyān kıldı köṅlige maṭlūbnı
- 20 ki kılmay tavakkuf tūn ü kün sürüṅ
anamḡa bu mektūbnı yitkurṅ
bu dem kim uyakıp maṅa āfītāb
yayılḡac kuyasıṅa mūṣḳin seṅāb
- B291a 21 6510 başım üzre köp izṭırāb eylemeṅ
cihānnı ‘azādın ḡarāb eylemeṅ
maṅa na‘s icinde maḳām eyleṅiz
dimey kice kündüz hırām eyleṅiz
- 22 kiliṅ naḳl ceḥd ü cid eylep barı
sikenderni iskenderiyye sarı
tiriglikde ol yir idi me‘menim
ölüm vaktı hem eyleṅiz medfenim
- 23 velî kılsaṅız na‘s ara üstüvār
hem ol laḡza zīnhār u yüz zīnhār
- 6515 çıkarıṅ bir ilgimni tābūtdın
hem ol nev‘ kim riste yākūtdın
- 24 ki il salıp ol sarı ḡayret közi
ni ḡayret közi bel ki ‘ibret közi

bu pence ki barmağları cikti şaf
cihānı cihān ehliidin urdı kef

25 kefi icre aldı cihān kisverin
ber ü baqrning la'1 ile gevnerin

cü urdı ecel ilqı tabl_1 rahıl
bekā boynığa saldı habl_1 rahıl

P452a 1 6520 cihāndın şil ilqı mişālī barur
nicük kim cenār ilqı hālī barur

anğa kim meded_kār bolğay bilig
cihān suğlıdın barı cıkkey ilig

2 bu yirlerge yitkürdi cün sen sözün
tükendi sözi dağı yumdı közin

F459a alıp irdi cün mülk_i fānini hāzm
bekā mülkini alğalı kıldı 'āzm

3 salıp ten tılısını tofraq üze
hevā kıldı bu cār_1 nāh_1 tār_1

6525 cü kök sarı yirdin sefer eyledi
yir ü kökni zır ü zeber eyledi

4 ecel şarşarı boldı giti neverd
kara kıldı 'ālem yüzün tīre qerd

nigün_sār olup husrevānī dirāht
tüşüp yirge tār oldı yüz pāre taht

5 karasın nigün yüzde fās eyledi
yüzün hem ser_ā_ser hırās eyledi

üzüp hikmet evrāqını tūnd_bād
kütüb öçti vū ilge kıldı sevād

6 6530 kütüb dik kitip hikmet ehli kara
tüşüp 'ilm yaŋlıq siyāhı ara

felek kim ol isni mūdārā kılıp
kıyāmet künin āşikārā kılıp

7 nidin kim bolup ber_cihān galkı 'ūr
salıp nāledin denr ara nefh_1 sūr

bu yaŋlıĝ kıyāmet kī nā_gāh tūsüp
çıķıp kökke'arż u felekte tūsüp

8 cū yir tapıban carh mıkdarlık
tapıp yana kök dik nigün_sārılık

6535 felek birle yir ser_be_ser cayķalıp
dime cayķalıp barcası ķorķalıp

9 hem ol dem çıķıp cün aradın amān
hemānā yana körmey anı zamān

körüp il bu yaŋlıĝ felek cevırını
öcürğünce āsūdın hevrini

10 zelīle ne ğavgā vü feryād itip
cū sehniŋ vaşıyyetlerin yād itip

yana te k_i ān u fiĝān eyleben
nı hūkmı ki sāh_ı cihān eyleben

9259b 11 6540 hem ol nev' itip na'sı tertībını
digendin füzün ziyet ü zibini
mahāfe ara'eyleben anı rüst
ķadem koydılar seh digen sarı cüst

12 burunrak kişi iltiben nāmeni
anasıĝa'arż itti hengāmeni

anası cū vāķıf bolup hāldın
ki bī_rüstem ayrılmıs ol zāldın

13 kitip maĝzıdın hūs u fehmi ü gired
ķalıp rühsiz bir ķuruk kālbid

6545 tilep kögsini cāk cāk eylemek
ol endūhdın özni helāk eylemek

14 velī cün bakıp nāme maźmūniĝa
tesellī birip cān maħzūniĝa

bilip kim sikender ni kim yazdı pend
isitmeklik anı irür sūd_mend

15 velīkin özin ğabt ite almayın
vaşıyyet basıĝa yite almayın

// 6539 ni: LG'ta ne // 6543 bī_rüstem: LG'ta ne rüstem //
6547 ni: LG'ta ne //

tilep āh otidin cihān örtegey
 cihān yok tokuz āsumān örtegey

- 16 6550 yana eyleben seh sözi pāsını
 nihānī icip zehrler kāsını

LG279b hem ol derd otidin nihān örtenip
 ki pinhān otidin cihān örtenip

- BZ71b 17 köyüp cismide pūde regler dağı
 bolup kül quruğan süngekler dağı

anğa beyle hālet ki yitti gürūh
 kara astığa qaliban dest ü kün

- 18 koyup säh na‘sin boyunlarğa hayl
 kılıp her qadem yolda cānlar tufeyl

6555 cū fehm itti ol isni ‘ismet_penāh
 ici berkidin cıkti bir otluq āh

- 19 ‘aşā tuttı dağı bilin baqladı
 tüşüp yolğa gartūr. isin rāğleri:

sitem_dideleler dik qadem alıban
 uyatdin felek bas koyı salıban

- 20 alar kim körüp ol kara kün anğa
 barı nevha eylep cikip ün anğa

yıraqtın körüp oğlu tābūtını
 üzüp carh anıñ ‘ömriniñ kütini

- 21 6560 felekcin körüp halk ol nev‘ rīv
 melek zümresi icre salıp giriv

cū tābūtğa yitti tacū’l_ricāl
 didi ün cikip zār u āsūfte_hāl

- 22 ki bōs kildinğ ay mihmān_ı ‘azīz
 ki kurbaninğ usbu qarığa keniz

sağa lāyık irmes idi bu sarāy
 ki boldunğ koyup bizni gurbet_girāy

- 23 ni lāyık ki kılğay mekān nūr_ı pāk
 bu deyr icre kim aşıldur tīre cāk

// 6552 cismide: B’da eyleben / pūde: B’da yok // 6564 ni:
 LG’ta ne //

6565 mûnevver kılıb ravza postânını
yaruttuṅ melâ'îk sebistânını

24 hired allıda kim muhâsib durur
bu is ḡōd bu yanḡlıḡ münâsib durur

saṅa bu şûretde irdi sūrūr
sūrûrunḡḡa bizdin riżâdur zarūr

25 maṅa lîk zulm oldu eflâkdin
seri' _encüm ü dehr_i bi _pâkdin

ki 'azm itmedim yolğa sindin burun
yasaṅa saṅa cennet içre urun

P4c2b 1 6570 'aceb lu' b körgüzdi ef'âl_i carḡ
ki ḡürsîd uyaḡtı kalıo zâl_i carḡ

bu künni eger kılsam irdi ḡayâl
mini ol dem öltürgey irdi melâl

2 bu is tüşde ḡer cilve kalḡay idi
hem ol laḡza zehreḡ yarılḡay idi

każâdın bu 'is kildi cün cānıma
bu seyl_i belâ cism ü vîrānıma

3 bu siddet ara hem yok irdi ḡamım
eger bolsa irdi 'ıyān mātemim

6575 ḡürsem idi aḡ sacımḡı yayıp
kilip ḡāh özümge ḡehî sustayıp

4 yüzümdin oyup tâze perḡäleler
acıp za'ferān zār ara lāleler

yaḡa cākıḡe dest tapsam idi
kara kîz asıp tenni yapsam idi

5 cikip nāle ol nev' kim nefḡ_i sūr
felek cevfiḡa salsam irdi fütür

birip na'sın allında cān_i za'îf
salıp cismîḡ üstige cism_i naḡîf //

R416a 1 6580 felek zulmıdın ḡālî eylep köḡül
ana barsa irdi nicük kim oḡul

- F457b velîkin budur derd_i cānî maṅga
ğam u miḥnet_i cāvidānî maṅga
- 2 ki mātem tutup şeyn ite almadım
birip cān sonḡunca yite almadım
- ki sindin burun yitti nāmiṅ maṅga
naḡam eylegen naḡs_i ḡāmeṅ maṅga
- 3 nı isler ki eylep idiṅ iltimās
zarūr irdi tutmak ḡadiṡiṅni pās
- 6585 'uḡūbet eger tartım bî_ʿaded
isitmeske ḡükmüṅ velîkin ni ḡad
- 4 imes irdi ḡākān u ḡayser sözi
ki ol nāme irdi sikender sözi
- tenim dürciḡa pāk gevher ḡanı
ber ü baḡr ṡāhı sikender ḡanı
- 5 bu āyīn ile ol bolup nūkte_rîz
ḡalāyık içiḡe tūsüp rüṡte_ḡîz
- kilür irdiler tartıp eḡḡān u āh
aṅḡa tigrü_kim ṡeḡḡa ārām_ḡān
- 9260a 6 6590 cū ol tenni medfēḡa yitkürdiler
digil rūḡnı tenḡa yitkürdiler
- kılıp tîre tofraḡ baḡrın herās
yasurdılar ol tofraḡ içre ḡuyas
- 7 irür hem usbu kühen_tāk ara
ḡuyas batmaḡı tîre tofraḡ ara
- kömüp tîre tofraḡka rüṡen tenin
yasap yüz tümen zîb ile medfenin
- 8292a 8 sipihr atlaṡın ḡabr_pūs ittiler
nice kün fiḡān u ḡurūs ittiler
- 6595 hem āḡır köḡülni barı tındurup
köḡülde heves ḡārını sindurup

// 6581 ve 6583 beyitlerin ikinci mısraları B'da yer
dağıttirmiş // 6584 ni: LG'ta ne // 6591 tofraḡ b.: S, LG'ta
tofraḡ b. / tofraḡ: S, B, F'te tofraḡ i. // 6592 tofraḡ: S,
B, F, LG, F'te tofraḡ // 6594. beyitin mısraları LG'ta yer
dağıttirmiş //

9 fiğān nice eylep nevā tapmayın
ol āzürdelikğe devā tapmayın

tutup barca āyīn_i hursendlik
każā hükmiğa şabr peyvendlik

10 ayakçı içim kildi ğamcın be_teng
kitürgil tola sāğar_ı lāle_reng
ki cün bolsa anı sörmek maŋa
is olğay hem ol dem öğürmek maŋa

11 6600 muğannī kil ü nevha āhengi tūz
bozuğ koŋlümizni yana dağı boz

LE280a ki hem mātemi kıldı hem ğam_zede
firāk icre bizni bu mātem_gede

12 nevāyī cihāndın vefā isteme
tutup bī_nevāliq nevā isteme

birevge cihāndın yitismes ‘anā
kim ol tutsa āyīn_i rakr u renā

LXXXI

(13) yiti hākīmning iskender anasığa ‘azā yitkürgeli kilmek_leri ve her birining du‘ā ve senā gūl_rūhlarığa özge ‘ibāret dibāları libāesı kiydürüp (14) cilve birgeni ve taḥsīn u āfe_nin meh_vesleriğa özge elfāz gevherlerin taḥḫanı ve ol dağı yititi felek kaşıda dehr zālī dik özni pest tutup alarğa ma‘zeret āşikār kılğanı

15 bu mātem_serāy icre k’ey nevha_ger
tiser ilge bu nevha birle tiger

6605 ki iskender itti cū kaṭ‘_ı hayāt
anasığa boldı kara kāyināt

16 niçük kim vaṣiyyet yazıp irdi sār
‘amel kıldı bānū_yı iffet_penān

işī kıldı kim hergiz ol nev‘ is
cihān ehlidin hīc kim kilmamıs

- 17 bolup vāqıf ol isdin ehl_i yakīn
kılıp her biri yüz tümen āferīn
barı kildiler mātemin sorğalı
nihāyetdin artuk ğamin sorğalı
- 18 6610 hem ol sāh_i maġfūrning medfeni
bolup irdi tūn kūn aning meskeni
cū bānū_yı dehr oldı dānā ānga
ki yüz koydı ol yitti deryā ānga
- 19 hem ol kavm ihzārıġa birdı bar
kılıp yūmn_i maqdemlerin i'tibār
yiti baħr bolġac 'ıyān nā_gehān
felekdin taħarrükke tüsti cihān
- P463a 20 ayāġ üzre hürmetleriġa turup
barın bir bir olturtup vü olturup
6615 alar çünki bir laħza tapıp sükūn
felātūn didi barçasın burun
- 21 ki bānū ki devrāndın āgāh irūr
bilik icre devr ehliġa sān irūr
ānga ħācet irmes biziñ pendimiz
hem ol nūkte_i şabr peyvendimiz
- 22 nidin kim irūr a'kal_i rūzigār
halāyıkka 'akl icre āmūz_kār
velī bir du'ādın imestūr güzīr
ki bar biz ānga barca fermān_pezīr
- 23 6620 güher comsa deryāġa bolsun ħayāt
kuyas batsa gerdūnġa yitsūn şeoāt
ni ħācet ki biz bolġa biz şabr_h'āh
ki şabr eylemekni yazıp irdi sān
- 24 ni kim şeh vaşıyyetde körgüzdi pend
barın boldı andın füzūn kār_bend

// ee08 isdin: S'de istin // 6617 ānga: S'de aning // 6621
ni: LG'ta ne // 6622.beyit B'da yok / ni: LG'ta ne //

bu kün ol durur 'ālem ehlide ferd
dimey sîr_zen belki yüz sîr_merd

25 ki andak oğul andın aldı kaṣā
kaṣāğa 'ıyān itmedi cüz riṣā

6625 ümîd ol ki bu derd ü endügnîṅ
hudā müzdin itkey 'ıyān oir kāmniṅ

26 tüketkeç felâtûn_ı dānā peyām
'ıyān kıldı sokrāt mundaḳ kelām

ki ay yitti iklēm bānūsı sin
hired şahşı zānū_be_zānūsı sin

3092b 27 saṅga ḡāyib er boldı āzāde sān
barı hālîṅga hāzır olsun ilān

aṅga 'ākil olḡay naṣîḡat_pesend
kim ol 'akldın bolmaḡay bahre_mend

R41ab 1 6630 kaṣādın ni kilse riṣā birmeḡey
riṣā hem nicük kim sezā birmeḡey

ayaḡıḡa sancıldı irse tiken
bolup āndın kökke nāvek_figen

2 nesîmî ki zeyliḡa yitkürse gerd
anıṅ derdidin tartḡay ān_ı serd

velîk ol kisi kim hired_menddür
ni kim tîḡridin kilse hursenaddür

82a0b, 3 siniṅ bu tariḡiṅ irür ber_kemāl
F4c0a ki ḡaḳ birmesün cānisiniḡa zevāl

6635 tükendi cü sokrātṅniṅ hikmeti
yitisti belînāsaniṅ nevbeti

4 du'ā kıldı āḡāz ta'zîm ile
tikip közlerin yirge teslîm ile

du'ā ḡatm itip didi bu söz yana
ki yitti ata birle bu tört ana

5 siniṅ dik tapa almay āḡān kız
ki dehr olmasun sindin āḡāhsız

// 6623. beyit B'da yok // 6630 ni: LG'ta ne // 6633 velîk:
B, P'te velî / ni: LG'ta ne // 3 ve 4. satırlar B'da ikiser
defa yazılmış //

barı ilge bu sözge bar ittifāk
ki dūsvār irūr derd ü dāğ_ı firāk

- 6 6640 bu derd icre ol kim cez_ı kārarak
rızā birmegen derdi dūsvārarak

ki evvel rızā naqdı bolğay telef
muşibetning ecri dağı ber_ıaraf

- 7 sining naying nūr_ı tahkik irūr
hak ihsanidin anca tevfik irūr

ki şayeste iske kilur sin sürü_ı
ni şayeste irmes itersin rucū_ı

- 8 belinās cün söznu kıldı edā
yana itti bokrāt söz ibtidā

- 6645 ki ay gussa āsāmıda kāf_ı hilm
sining zātınğa şadık evşaf_ı hilm

- 9 cū şabring kemendin hak itti uzun
anga ner dem olsun uzunrak ruzūn

LG2B0b

munı bil ki her ni ki bar cūnbisi
nihāyetka yitkeç sūkündür isi

- 10 tapar gūy cevğāndin ildamlık
velikin bolur ağır ārāmlık
yok ol gūy kim günbed_ı germ_pūy
ki ser_gestedür tün kün andağ ki gūy

- 11 6650 maṅga dağı bir kün karār olğusı
karār icre bī_ihtiyār olğusı

bulardin biri aṅla ādemni hem
ni ādem ki bel ehl_ı ālemni hem

- 12 aṅga kim ezeldin hired_yārdur
bu iş fikretiğa meded_kārdur

sini yüz tümen sükr kim kind_gār
hired gencidin eyledi kām_kār

- 13 cū bokrāt harfiğa itmām idi
du_ā birle dānende hermes didi

- 6655 ki ay gûlsiz olğan hazān_dīde bāğ
yaruğ nūridin ayru tūsken cerāğ
- 14 bilür sin ki acılsa bāğ icre gül
üzer bāğ_bān āhır andın kōngül
nice kim cerāğ olsa meclis_fürüz
hem āhır bulup ākibet tīre_rüz
- 15 cū bu nev' irür cehr hāşşiyyeti
ki bolğay perākende cem'iyyeti
munğa iştirāb eylemek sūd imes
dime sūd kim cüz ziyān būd imes
- 16 6660 saṅga tiṅgri cūn birdi dānendeliğ
özünḡge naşihat_resānendeliğ
dimek pend taşıl_i hāsıl durur
digendin hired naķsı zāyil durur
- 17 cū hermes didi söz bolup hāk_būs
revān vasiadı nuktē rurfūniyūs
ki ay hikmet āyīnidin behre_mend
sözünḡ gevher ü gevherinḡ ercemend
- P423b 18 bu kün sin sin ol baṅr u kān u şadef
ki bolmış durur gevherinḡ ber_ṭaraf
6665 velī kaysı deryā yaratmış hudā
ki ol bolmadı öz dūridin cūdā
- 19 yana kaysı kān kim meḡāk olmadı
barıp gevheri baḡrı cāk olmadı
irür sūnnetü'llah u resm_i kaḡīm
bilürde siniḡ daḡı miḡlin 'adīm
- 20 hired eyle kılmış sini ercemend
ki fi'linḡ irür barca bihr ü pesend
saṅga kim bu haḡdın mevācib durur
bu ni'metka köp sükr vācib durur
- 21 6670 cū furfūrniyūs ayttı irsādını
aristō kılıp nūkte būnyādını

// 6660 dānendeliğ: S, B, P, LG, F'te dānendelik / naşihat_
resānendeliğ: S, B, P, LG, F'te naşihat_resānendelik //

‘ıyān eyleben nükteî dil_hırās
dir irdi vü közdin tōker irdi.yaş

22 ki bu vechdin dūr_fesāndur közüm
ki di’y alman u bar durur köp sözüm

saṅa pend birmek imes dil_pesend
kirektür maṅa yüz kisi birse pend

23 velî min cū irmen naşîhat_pezîr
ki hūsumnı sevdā kıliotur esîr

6675 dir irdim ki derd ü ğamıṅnı soray
bu pâyânı yok mātemiṅnı soray

24 nitey kim sorardın tilim lâldur
zamîrim bes âsûfte_ahvâldur

bu ğamda meded kıldı bânûğa ḥaḳ
ki almak kirek barca andın sebak

25 ki bizlerce hem iztîrâb itmedi
özin derd otığa kebâb itmedi

ıcı ğonca dîk teh_be_teh kan bolup
velî ḥaḳ ara ağız ḥandân bolup

26 6680 ni ḥükm_i kazâğa bolup nâ_sipās
ni ḥaḳ lutf u cûdiğa nâ_ḥaḳ_sinās

dimes söz tilige mürûr itmeyin
ḥayālîğa mülkim ḥuṭûr itmeyin

27 ki ḥaḳ artuk itsün bu ikbālın
hümâyûn kılip her nefes fālını

cū hūs ehli bânū ğamın sürdiler
dimâḡını hūsîğa kıltürdiler

R417a,
3261a

1 kılip ḥâtîr_āsā füsün u demî
nihân yarelerğa koyup merhemî

6685 anıṅ beyle merhem tapıp yâresi
özige kilip hūs âvâresi

2 alar ‘öziğa boldı efsâne_senc
yiti kân üze bir bozuğ tokti genc

// 6672 bu: F’ta ol // 6677 ğamda: S’de ğamğa // 6680
ni...ni: LG’ta ne...ne // 6686 bozuğ: S, LG’ta bozuk //

- ki mindin bu mātem irür sizge köp
sikender ğamı bar durur sizge köp
- 3 ki hālātı sizlerge ma‘lūm idi
kemālātı sizlerge mefhūm idi
- sefer icre siz irdiñgiz yār anğa
hatar icre siz yār_ı ğam_ı yār anğa
- 4 6690 dimeş min ki ol bar idi sāhiñgiz
refik irdi andak ki dil_ı āhiñgiz
- biriñgiz anğa ācikār u nihān
köp artuğrak irdi ki ikki cihān
- 6450b 5 cū ol yariñgiz bardı ğam_ıñ mu siz
aniñg hecride mātem_āyın mu siz
- ki hak bu ğamiñgizni ref‘eylegey
katik mātemiñgizni def‘eylegey
- 6 sikenderdin er barcamız, ferd biz
veli bir birimizge hem_derd biz
- 6695 bu iş bolğalı kılmadım söz heves
tekellüm kılıp urmadım bir nefes
- 7 didim ‘ömrden tā tenim tapsa kūt
koyay sözdin ağızıñğa mühr_ı sūkūt
- LG281a cū sizdin ‘ıyān boldı hem_derdlik
imes yağısı nem_derddin ferdlik
- 8 mini saldıñgiz sözge bī_ihtiyār
ki hem_derd olup sözge ni ihtiyār

LXXXII

(8) ol ilgi kisilgenning hikāyeti kim qoliğa tōhmet tīği
dest_bürd körgüzdi (9) ve ol hem_derdleriğa yitkeç dest_
anıñlıq bile nevha tüzdi

- 9 işittim ki bar irdi bir nā_tuvān
felek zulmıdın kısmı renc ü hevān

// 6693 katıq: S, LG'ta katik // LXXXII kisilgenin: R, P, LG,
S'de kiskenniñ //

- 10 6700 yana dest birdi 'aceb siodetī
kolın kistiler eyleben tēnmetī
cū bir zulm aṅga ötti dem urmayın
nefes il bile ois d kem urmayın
- B293a 11 kisük ilgin aldı pütün koiğa bat
yügürdi ḥalāyıkka oi_iltifāt
bu iştin bolup vāqıf ehl_i dilī
iristi icige tūsüp müsکیلī
- 12 yıraktın kıılır irdi hem_rānlık
ki ol remzdin tapqay āgānlık
- 6705 cū maḥlūm çıktı ulustın kııraḳ
ki çıkmak ulustın kııraḳ yansırak
- 13 barur irdi andaḳ ki dīvāneī
ki nā_geh pedīd aldı vīrāneī
bar irdi bozuktā nice derd_mend
kolı barcanıṅ beyle tapqan gezend
- 14 alar allığa yitkec ol sīne_rīs
digey sin ki baḡrığa sancıldı nīs
kisük ilginı taşlaban çıktı vāy
alar icre hem tūsti kōp nāy nāy
- 15 6710 kuçup bir birin mācerā kııldılar
ki 'ālem fezāsın kara kııldılar
kemīn eylegen kōrgec ol sāznı
teferrūs bile bildi ol rāznı
- F464a 16 ki maḥlūm ildin tilep ferdlik
cıkıp kildi ol ilçe hem_derdlik
kisi tapsa hem_derdini nā_gehān
ni imkān nihān derdi kalmak nihān

// 6700. beyit B'da iki defa yazılmış // 6706, 6707 ve 6708.
beyitler B'da yok // 6707 bozuktā: S'de bozuktā // 6713 ni:
L3 ta ne //

LXXXIII

(17) hikmet ol bābda kim ikki hem_derd bir birige nidin
me'12f dururlar ve ikki (18) hem_cins bir birining mülākātıǵa
neyicün mes'ûf

- 17 bu yanglıǵ dimis hikmet_endise hayl
 ki hem_cins kılmak biri birge meyl
- 18 6715 irür bu cinhetdin ki mesreoları
 yana daǵı tālî'ide kevkebleri
- 19 muvâfiq durur aşı_ı fıtrāt ara
 ki meyl oldı bir birge nisbet ara
- bir ahter kılip ikkice perveris
 birür meyl ikevge şabî'î kısıs
- 20 ol ahterǵa her ni eger bolǵusı
 ki ol hayr yok irse şer bolǵusı
- ol ilge eger yüzlenür vākî'î
 ki bu necm irür sahib_i tālî'î
- 21 6720 eger 'ays u rāhat u ger derd u ğam
 barıǵa naşibî yiter bîs ü kem
- tapıp rāhat icre hem_āverdik
 yana renc ü miñnetke hem_derdlik
- 22 füzün eyler evvelǵı nisbetlerin
 birür ittîsal icre siddetlerin
- kaçan munca nisbet tapar ikki yār
 kılar meyl bir birige bi_ıhtiyār
- 23 iki zār bülbul āvāz olur
 bile ikki kumrıǵa pervāz olur
- 6725 eger vaḥs u ṭayr olsun er cinn ü ins
 bu istin irürler uns ikki cins

LXXXIV

(24) ol sehzāde_i sıpihr_cenāb medḥi kim hürsîd ve ay kırān
kılǵanda toǵkan sa'd_ı ahter durur ve serv ü gül mukārin bol_
ḡanca acılǵan ḡonca_i süḥān_ver ve dāsītān (25) ibtidāsını

şulşân_ı şāhib_kırān medhîde bir nice dūr_fesānlığ bile
 müzeyyen kılmak ve güzārîş dibācesini sîkender_i devrān_
 sināsîda bir nice güher_rîzlik bile (26) muraşşâ' itmek ve
 soncāde medhin neşāyîh bile ihtîşār kılmak ve yitti hākîm
 nîle iskender hikmetlerin anğā_âsikār eylemek ve sonğra kâyîl
 âc_i tādē_i şab'idin (27) ikki la'l_i âtesîn anıñ kulağığa
 lâylîk ve ikki dūr_i semîn istimā'ığa muvāfîk nazm silkiye
 barmak ve du'â cevāhiri bile hatm kılmak

B417b 1 bihamdî'llāh ikbāl olup kār_sāz
 bu tuğrā beyāzığa çıktım tırāz
 elif ibtidāsiğa eylep rakam
 nihāyetķa kıldım rakam mîm_i tem

B261b 2 ki ya'nî bu söz yitti itmāmığa
 bu tārîh āğāzı encāmığa
 meded_kār olup günbed_i tîz_gerd
 sîkender hadîsığa birdim neverd
 3 6730 eger boldı iskender_i tañt_gîr
 cihān mülkiye koydı tāt u serir
 bu işdin cihān bolmasun derd_nāk
 cü kâyım_makām oldı peydā ni bāk

B293b 4 barı sâhlar ser_firāzını bil
 sîkender_şîfat sâniğāzîni bil
 irür 'ālem ehli nîgeh_bānı ol
 nîgeh_bān yok iskender_i şānî ol
 5 sîkender eger kildi āyîne_sāz
 zamîri anıñ boldı mir'āt_i rāz

LG131b 6735 ger ol gencler üzre kıldı tîlîsm
 munga genc şarf eylemek boldı kısm
 6 ger ol irdi hikmet tarîķide cüst
 bu kildi tevekkül yolıda dūrîst

F461a ki ol koymadı düşmen itmey tebāh
 bu düşmenleriğa irür nîk_h'āh

// LXXXIV dūr_fesānlığ: S, B, F'te dūr_fesānlık / güher_rîz_
 lîk: F'te güher_rîzlik / kılmak: B'da kılmak / z._i şab'idin:
 S, B, F'te z._i şab' // 6727 nihāyetķa: LG'ta nihāyetde //
 6731 işdin: S, B'da işdin / ni: LG'ta ne //

- 7 ger ol rāy ile kıldı her isni bîg
munğa haq naşib eyledi rāy u tiğ
ger ol āb_1 hayvān üçün sürdi at
munuñ ner sözi kıldı āb_1 hayāt
- 8 6740 ger ol fitne ye'cūciğa cıktı sed
munuñ mülkige fitne kilmek ni had
ger ol 'ālem aldı tüzüo dār u gār
bu 'ālem birür istese bir fakir
- 9 anğa ger yok irdi halefdın seref
munğa tıñrı birdi on altı halef
alardın biri mihr_1 pūr_nūr irür
ki her nāme basıca mezkūr irür
- 10 biri ol ki yüz luṭf irür zātiğa
ki ferhād u sirin irür atığa
6745 yana kalğan on dört ma'sūm kıl
nezāhetde on dört ma'sūm bil
- 11 ikisi neoīre on ikki oğul
ki her birge yüz sāh u senzāde kul
irür devlet evciğa on ikki burc
seref dürr ü la'liğa on ikki dürc
- 12 ki bolsun barı 'ömrudin behre_mend
alardın dağı husrev_i ercemend
barı bolsun āfāk ara kām_kār
be_tānsis senzāde_i nām_cār
- 13 yüzi mihr bezmide sem' tınāz
kadı saltanat bağıda serv_nāz
6750 luṭuf cisminiñ cān u cānānesi
seref bahrining dürr_i yek_dānesi
- P464b 14 yiti püsti 'ālemğa sultān kilip
atadın ata hān bin hān kilip
ata sāhiḡāzī vü ol nūr_1 'ayn
muzaffer hasan bin sultān hüseyn

- 15 ‘ale’l_‘ālemīn dāme ihsānenu
lehu halleda’llahu sulṭanenu
- 6755 te‘āl’allah asru ‘aceb zāt irūr
ki ‘ālemğa andin mubānat irūr
- 16 zaferğa qarīn ferruḡ atı anıñ
barı ‘ayodın pāk zātı anıñ
- edeb taḡtınıñ minr eflākı ol
naya baḡrınıñ geḡher_ı pākı ol
- 17 kilip kanrıdın dūzag otığa bīm
velī haḡkı cennet gulıdın nesim
- kicik yaslıq ammā uluḡ ḡadrlıq
hilālıda ma‘lūm olup bedrlik
- 18 6760 nice sīr bolsun kicik ḡer uluḡ
irur şavletı birle il ḡayḡulıq
- ulus cehre_i ‘ālem_‘efrūzıdın
bilūr yıl kilisini nev_‘ūzıdın
- 19 cū vaşfın beyān ḡılmaq āsān imes
ki pāyānıḡa yitmek imkān imes
- naşīḡat ṭarīḡın şı‘ār ayleyin
du‘ā birle ol ki ihtışār ayleyin

LXXXV

(20) yukarı mestūr bolğan ve ilgeri mezkūr bolğan dustūr bile
reşidın (21) du‘āğa rüçū‘ ḡılmaq ve ḡukemā ḡired_nāmelerıḡa
sūlḡ‘ ḡılmaq

- 20 ayā sān_yaslarınıñ āzādesı
cihān eniiniñ sān u seh_zādesı
- 21 6765 sikender ki bar irai ‘ālemğa sān
barı ‘ālem ehliḡa zıll_ı ilān
- 22 cihān ehlice ‘ilm ü dānālıḡı
ḡired ḡuvvetidin tüvānālıḡı

// 6759 uluḡ: S, B, LG, F’te uluḡ / yaslıḡ: F’te yaslıq /
bedrlik: F’te ḡadrlik / bedrlik: F’te bedrlik // 6760 uluḡ:
S, F’te uluḡ // 6765 sikender ki: B’da ki sikender //

bolup kısmı hem hikmet ü hem bilik
yana cıkmeyin örgenürdin ilik

3252a 23

imes irdi öz rāy u tedbiri kem
tiler irdi il rāy u tedbiri hem

tutup pend_i dānis_ver ildin ümīd
hired_nāmeler almıs irdi müfid

24 6770

salur irdi her kün alar sarı kōz
tapıp dil_pesend is dil_āsāy söz

3294a

hakīm aytkan dık bolup kār_pend
ni isdin ki eylep bolup benre_mend

25

niçe söz alardın beyān eylegüm
ni mahfisi olsa ‘ıyān eylegüm

ümīd ol ki sin hem kılıp istimā‘
saṅga dağı nef‘ eylegēy ol matā‘

26

biridür aristo hired_nāmesi
ki tahrir itiptür aning_hāmesi

6775

sürü‘ eylegüm gerçi mücmel anḡa
velī tingri hamdidur evvel anḡa

27

cū hak hamdiḡa eylemis ihtitām
bu yangliḡ sikenderge sürmis kelām

ki bilgil ki ‘ālem vefāsiz durur
ni ‘ālemeddür hem bekāsiz durur

R419a

1

ni-kim bolmaḡay anda pāyendelik
anḡa yaḡsı irmes girāyendelik

irür hak ki bākī durur lā_yezāl
ki yitmes kemāliḡa aning_zevāl

2 6780

ni kim tingriningḡı ḡayrı yād itmegil
cū yād eyleseng i‘timād itmegil

hak allında mundaḡ ki sin sin hakir
saṅga eyle yok hıc zār u fakir

// 6767 örgenürdin: S, B, F’te özge yüzdin // 6771 ni: LG’ta
ne // 6772 ni: LG’ta ne // 6777 ni: LG’ta ne / ‘ālemeddür:
B’de ‘ālemdür // 6778 ni: LG’ta ne // 6780 ni: LG’ta ne //

- 3 nicük kim saṅga merḡamet eyler ol
sin ol ilge hem merḡamet üzre bol
- LG282a ulus kim saṅga bende kindārour
saṅga daḡı bir kādırī bardur
- 4 za'fıṅḡa ger lutf kıl ger ḡazab
kavıdın daḡı anı kılḡıl taleb
- 6785 kisi mühr ara her ni kıldı nıḡār
varakda hem-ol nakḡ irür āsikār
- 5 ḡalāyıkḡa körme kılıb bī_nevā
özünḡe revā körmegenni revā
- felātūn söziür ki ay ser_firāz
ḡak itnis sini ḡalkōın ol_nıyēz
- 6 anıṅ lutfıdırur bu sevkēt saṅga
anıṅ dārsısidin bu ḡasmet saṅga
- eḡer serfıāz bılmasaṅ inkıyād
ḡacan tapḡay allıṅḡa 'aḡdınḡ ḡüsād
- 7 6790 sipeh fikriḡa ilni kılma tebāh
ki tıṅrı kılur isni yok kim sipān
- sipeh tutsa 'ālemni andak ki ḡūd
ḡafer birmese ḡak ta'ālā ni sūd
- 8 sipehni nem asru neḡend eyleme
felāket ara müst_mend eyleme
- F661b ki sehdin yitisse sipeḡa gezend
sipehdin irür bīm seḡa gezend
- 9 ni mutlak 'inān_eyle ni nā_ümid
yitür bīm ü ümmid birle nüvid
- 6795 sipeh ḡaṡırın lutf ile sād kıl
ra'ıyyetni 'adl eylep ābād kıl
- 10 bu ikkige sindin ḡacan yitse kām
tapar sehliḡıṅḡ revnak u intizām
- yana sürdi sokrat bu nev' söz
ki tut tıṅrıdın feth ü ikbal köz

- 11 kacan haḳ bile şıdḳıñg oldı dūrūst
ni hācēt nime ḡalkdın bar cūst

sini eyledi tiñgri öz sāyesi
biyikdūr hem-ol sayening pāyesi
- P4c5a 12 6800 kirek ilge āsāyis ol sāyedin
yitişmes neva barca pırayedin

munuñg-dik biyik pāye ḡadrını bil
aḡa lāyık ef‘āl fikrini kıl
- 13 ulus renciḡa intimām eyleme
özünge bu atnı ḡarām eyleme

ra‘iyyetni ‘adlıñgdn āsūde tut
ferāḡat mihācıda uykuda tut
- 14 alaḡa cū teskīn ü ārāmdur
saḡa daḡı ḡaşıl barı kāmdur

6805 ra‘iyyetka bolsa perākeñdelik
tıper te‘āset ḡaḡı berkendelik
- 15 eger ḡoy böri ḡaylı pā_mālıdur
yaḡın bil ki cūbāḡa it ḡalıdur

yana didi boḡraḡ_ı ferruḡ_sırıst
ki il cūn körer her nidūr ser_nuvisst
- 16 ni taḡdīrdūr def‘ı āsān imes
kişi körmeyin anı imkān imes

ḡazā def‘iḡa salıban ilge renc
ḡalaḡdur ḡama‘ eylemek māl u genc
- 17 6810 ki ḡıfz itmese izd_ı zū‘l_celāl
kisige ni genc asiḡ eyler nı māl

tevekkūldedūr gerçi kām u nasāḡ
velī sarḡ irūr eylemek ihtiyār
- 18 ri‘āyetde ifrāt maḡlūo imes
tevekkulde ḡafilet daḡı ḡūb imes

// 6798 ni: LG‘ta ne // 6808 ni: LG‘ta ne // 6810 izd_ı z. :
P‘ta mālīk_ı z. / ni...ni: LG‘ta ne...ne //

- 3294b ni endāzesiz ğam ni ħadsiz sürūr
kirek ište āyin_ı ħayrū'l_ūmūr
- 19 bolur hem selātinga ol nev' ħāl
ki ifrātı anıñ irur i'tidāl
- 6815 biri müfsid ilge siyāset durur
ol ifrāt_ı sarf_ı niyāset durur
- 20 yamañga cū ifrāt ile bolsa bīm
kalur yañsı ifrāt birle selīm
- yana boldı fīsāğurs_ı nükte_ver
ki seh bāklikdin kirek benre_ver
- 6262b 21 anı çünki säh itti yezdān_ı pāk
kirekmes anıñ ħatırı levs_nāk
- eger bar ise bāklik niyyeti
aşa yār olur pākler nimmeti
- 22 6820 kirek ağız pāk ü sözi dağı pāk
vana köñli oāk ü qozı dağı pāk .
- barı levedin köñli ħālī anıñ
ħalāyık 'iyālī 'iyālī anıñ
- 23 özi çün si'ār eyledi pāklik
bolur def' nā_pāk ü bī_pāklik
- cū vehm itti nā_pāklikdin yaman
ħalāyık 'iyālīga boldı amān
- 24 eger eylese säh nefsi hevā
ki bir ma'şiyet birle tapqay nevā
- 6825 yakındır ki evvel tiler ħalveti
ki ildin aşğa yıtmegey vañseti
- 25 'aceb bolğay ildin bu fi'lı niñān
velī nāzır olğay ħūcā_yı cinān
- kirek tapsa ol yerde andağ orun
ki bolğay işi tingridin yasurun
- 26 yana askilīnūs irsādıdur
ki ābād_ger ilge seh dādıdur

ka^yu seh ki yok 'adl ile dād an^ga
ulus birle mülk olmas ābād an^ga

27 6830 cū seh zulm sarı uzattı ilik
acıldı ulu^k zulm öyige isik

ani^{ng} zulmı kisverge anca imes
ki zālīm nı zulm eylese söz dimes

R418b 1 eger seh^ga is lutf u ger kīn irür
ilige hem ol sive āyīn irür

LG282b kaçan çok çok olsa evbās mest
tüser takvā ehli^ga köp köp sikest

2 cū yaslar^ga bağlansa mekteb yolu
bolur kem ulu^glar^ga me^gheb yolu

6835 halel yol taper to^grı āyī^{ng}a hem
tüser rahne islām ile dīn^ga hem

3 kirek seh 'adālet si'ār eylegey
ki zulm ehlini hāk_sār eylegey

halāyık tapıp 'adlīdın intizām
işi ikki dūnyide bol^gay tamām

4 yana hermes ayttı nevā_sāzlı^g
bu nev' eyledi nūkte_perdāzlı^g

ki seh^ga sa^hāvet irür nā_gūzār
bolur^ga isi hāl^k ara dil_pezār

5 6840 sehā ol imestür ki her bu'l_heves
mübāhat üçün sarf iter sīm ü oes

'aceb yok ki yarmak sa^har bī_hired
kümüs berddin nem kılur dām u red

6 tilep da^gı birgen sa^hāvet imes
sehā ehli anı sa^hāvet dimes

cū mītīn uzatıo tilin ün salur
katık hāredin la'l ü yākūt alur

// 6832 seh^ga: LG'ta seh^ga // 6838 nevā_sāzlı^g: S, B, P,
LG'ta nevā_sāzlı^k / nūkte_perdāzlı^g: B, P, LG'ta nūkte_
perdāzlı^k // 6839 seh^ga: LG'ta seh^ga // 6840 imestür: S, B'da
imesdür //

- 7 sehā ol durur kim seh_i tāt_ver
başiret közi birle eylep nazar
- 6845 birür evvel azrak hayl u sipāh
ki kalmas anğa dā vī_i dām_n'ān
- 8 cū def' itti müzdurniṅ dāmini
kiyar az u kōp ilge en'āmini
- birür lokmaī anğa kim ac irür
alır kōṅlin anıṅ ki muṭtāc irur
- 9 mübāhāt ile özin itmes 'azīz
eger yüz tümen birse qer bir pesiz
- ni şarf eyler olsāṅ bu nev' eyle şarf
ki bu şarf irür bir ayaḡdın şigert
- 10 6850 sikender sözidür ki her qaysı sāh
ki bir mülk anğa rūzī itkey ilān
- F4c2a eger fikri bolsa cihān_girlik
 cihān fethide pāk rebbīlik
- 11 yörüs fikri bolsa kirek anğa is
ki bir mülk ara bolmasa ikki kis
- birev kim cihāndın kirek kām anğa
imes yaṅsı bir yirde ārām anğa
- 12 cirik cıkmeṅ erci körünür irig
iriglik imes ref' cıkmeṅ cirig
- 2295a 6855 sehī kim iriglikke imes dilir
isi nuşret olmas anıṅ dık ki sır
- 13 tüzük istegen tābi' ü haylını
siyāsetka tüz eylesün meylini
- eger tüzse atın ser_encām ile
urusda yasalın tüzür kām ile
- 14 velī seh kirek bolmasa bü'l_heves
isi bolsa sehliḡ hayālı vu bes
- sikender bile yitti andak hakīm
ki vaşf itse ol ilni tab'_i selīm

// 6844 s._i tāt_ver: S, B, LG, F'te s._i nām_ver // 6849 ni:
L3'ta ne / ayaḡdın: S, B, LG'ta ayakdın //

- 15 6860 digey yitti keykeb irür nūrluk
veyā carh_1 a‘zam be_gāyet uluk

salıp sözge enfās_1 kudsī sirist
saṅga actılar beyle sikkiz benist
- 16 nevāyī ni ‘arz eylegey cüz du‘ā
velī bar aṅga ikki söz mudde‘ā

bir-ol kim serī‘at kolın tut kavī
barı iste bol ser‘ning pey_revi
- 17 ki bu cādde birle hırām eyleseng
taleb merkebin tiz_gām eyleseng

6865 iki dehr kāmı bolup nāsiling
nebī kūyı bolğay sining menziling
- 18 ikinç ol ki kıl hımet_i vālideyn
bir ol ikkining kulluḡın farz_1 ‘ayn

eger isteseng dünyī vū āhıret
bu kün salānat saṅga kün mağfiret
- 8263a 19 ki ḥakdın rızā ḥāşıl itmek budur
rızā dimeyin ḥakka yitmek budur

sözüm cün tukendi du‘ā eyleyin
zirā‘at tarikın edā eyleyin
- 20 6870 ki bolğay sikender sözi
ol olğay yörüp yitti kişver sözi

naşib it aning mülkini saṅga
du‘asını kıl cārī ervāhga
- 21 bu nev‘ eyleben saḥ_1 āzādeni
aning köngli isterce seh_zādeni

anı kim mürebbī aṅga saḥ irür
kıl ol nev‘ kim saṅga dil_h‘ān irür

LXXXVI

(22) gedā_yı kem_sermāye_i bülend_pāye hikāyeti kim sâh_ı
 bülend_pāye_i kem_sermāyeğe naşihat (23) _de söz yüzün irik
 Kılıcı ve bu sühân bile iske endām birmek tıleci

- 22 isittim ki bir sehğa bî_māyeyî
 naşihat bile yitkürüp vāyeyî
- 23 6875 bolur irdi pend aytıban nükte_senc
 niçük kim boğuzdın ‘ıyân bolsa genc
- 24 ölügni birev nuṭkı itse tirik
 eger ḥaḳdur ol nükte bardur irik
- birev kördi cün devlet erkânıdın
 ki söz tünd irür artuḡ imkânıdın
- 25 velî kâyili bardur asru ḥaḳır
 didi tünd olup k’ey gedā_yı fakır
- aṅa kim irür sâh_ı sin bir gedā
 ni ḥadding bile pend iter sin edā
- 26 6880 didi nükte_pergāz_ı ‘isî nefes
 ki ger min ḥaḳır irsem andaḳ ki ḥas
- LG283a saṅa bar ise söz bilürdin mezāk
 özüm sarı bakma sözüm sarı bak
- 27 kirek bolsa söz eyle kim dürr_i pāk
 şadef dik ḥaḳır olsa sâyil ni bāk
- maṅa hem eger nüktede tîz isem
 kamıs nevkidin âtes_engiz isem
- R419a 1 özüm niçe kim zār_ı pejmürde min
 leked_kûb gerdündin âzürde min
- 6885 hemānâ ki söz pāk ü sâfî durur
 edebsizliḡımğa telâfî durur

// 6877 artuḡ: F, F’te artuḡ // 6879 ni: LG’ta ne //

LXXXVII

(2) hikmet ol bābda kim mesveretde diğücüğe müləpəzə kılmay
ve tıyılğenni (3) köngülge cilve birmek kirek ve sacılğan
cavānirdin münāsibni tirmek kirek

- 2 hired_mend kim sähib_i rāy irür
 hired nüridin 'ālem_ärāy irür
- 3 anğa müskil is tüsse bir oābdin
 tiler mesverret hayl_ı ahoābdin
- 4 alarning eger rāyı şäyib ise
 ve qer fikride yüz ma'äyib ise
- cü ser_rışte_i 'ayb rüsen imes
 kayu şäyib irkin mu'ayyen imes
- 5 6890 biri 'akl ile tüsse hātır_pesend
 ki kılsa ni kim bolsa hāzır_pesend
- B295b bigense anğa 'akl bolqac həkem
 kılunga kopar hikmet ehli kadem
- 6 veli gayb 'ilmi cü mestürdur
 iş öng kilmese kimse ma'gürdur
- veli mesveretde 'aded kegrati
 birür bu netice ki il fikreti
- 7 tahayyül ar barca bir nev' imes
 hadişin iki kimse bir dık dimes
- 6895 nice kimse eylep hayāliğa küc
 eger tapsa söz her dırı ikki üç
- F465b 8 bu dürler ara 'akl_ı cevher_sinās
 isi riştesi birle eylep kıyās
- birisin ki säyirğa fäyik tapar
 isi efseri üzre lāyik tapar
- 9 aning birle cün rāst kildi isi
 yığisturdi öz gevnerin her kisi

// LXXXVII mesveretde: B' da mesveret // 6891 anğa: F'te
eger //

velî ol dur ikbâlıdın behre_mend
kim ol pāk gevherñi kılğay pesend

10 6900 bu dūrler ki min sactım āfāk ara
nucūm ornıǵa carh_ı nuh_ṭāk ara

Ümid ol ki cūn bolsalar cer_haber
seh u şah_zāde bolup behre_per

11 salıp öz kulaǵıǵa seh_zāde nem
kabūl eylegey sāl_ı āzāde nem

velik istesem tiz_bāzārliǵ
alar zāhir itmey haridārliǵ

12 kulaqlarıǵa bolmasa üstüvār
kaçan yırge kalgay dūr_ı sāl_vār

#462b 6905 ni tofrakka kalsun sipihr aṭterı
ki bolğay yiri carh_ı nılüreri

13 söz anıñ durur kim ṭaleb_kāridur
arīḡdur gūher kim haridārıdur

bu kün çunki seh ṭab'ıdur cevheri
kaçan yırge kalgay bu söz gevheri

14 eger bolmasa zīb_ı tārek aṅǵa
ni-kim bolsa bolsun mübārek aṅǵa

başı üzre barın nişār eyledim
tamām oldı söz iṭtişār eyledim

15 6910 kitūr sāķi ol la'ı_ı sūr_ābnı
ki közdin akızğay dūr_ı nābnı

tökey sādliǵ eskin ol cāmǵa
ki yitti āǵāzım encāmǵa

16 muğannı tūzet ney ünin dil_pezır
ki bes kılǵu dik boldı kilkim şarır

#263b ki mest olğanımda içip cām_ı mey
ger ol ney üni sākin olsa bu ney

17 nevāyi yakın boldı āsāyisıñ
bolup söz 'arūsıǵa ārāyisıñ

// 6903 velik: S'de velî / tiz_bāzārliǵ: S, P, LG'ta tiz_
bāzārliǵ / haridārliǵ: S, P, LG'ta haridārliǵ // 6904
kulaqlarlarıǵa: P'te kulaǵlarıǵa // 6905 ni: LG'ta ne //

6915 bizeldi cü ol mäh_veş camāl
cemālın körüp vaşlıdın kāmıñ al

LXXXVIII

(18) hakīm_sūret_dervīs_sīret belki dervīs_i enem hükümet_i
kısım ya'nı aḥavī_me'āb (19) devlet_i iyābğa mevā'iz_āsā
kelām ve neşāyih_i mālā_kelām demek

18 ayā_gevherim kânıñğ gevheri
münir aḡterim burcınıñ aḡteri

19 nice evc_i ḥaṣṣet üze fās sin
mañğa nisbet icre karında sin

20 bu biş gencdin kim usattın tılışm
nice gevher eyley sañğa dağı kışm

mañğa cün naşīb oldı mey_hāneī
somur sin dağı tola peymāneī

21 6920 hem ol gevherim dār durur nice pend
bu peymāne, hem nükte_i sūd_mend

isitmekke kılma cedel zīnhār
anıñğ birle kılğıl 'amel sīnnār

22 sini kıldı cün ḥālıq_i kār_sāz
öz ebnā_yı cinsıñğ ara ser_firāz

bu sükrāneğa kıl ser_efkerdelik
buyurğan kibi tıñrıge bendelik

23 ni kim emr ittiptür rıza birle kör
eger bilmesenğ bilgüci tac u sor

6925 cü boldunğ ser_āmed ḥaḡ inşānıdın
boyun tolgama emr ü fermānıdın

24 ki ḥaḡ bolsa vehhāb u ḡaffār hem
irür līk cebbār u kanhār hem

// LXXXVIII d._i iyābğa: S, B, F'te d._i iyābğa: P'te d._i
iyāb // 6921 isitmekke: B, F'te isitmekde // 6923 ser_
efgendelik: P'te ser_efgendelik / bendelik: P'te bendelik //
6924 ni: LG'ta ne //

- LG283b cū kıldı sini pes uluĝ rütbelik
 uluĝ emrin aning cū tapsang kicik
- 25 eger ğayret ü kahri tutsa vücūd
 hayāl it ki ol dem nedāmet nı sūd
 tutay dir iseng tingri emrin kavi
 bol anır nebī ser'ining pay_revi
- B296a 26 6930 irür cādde_1 ser' bir sän_rāh
 ki azmağdın ol yolga asrar ilāh
 diseñg azmayın cıkma ol cāddedin
 yörüp kām tap baht_1 āzācedin
- 27 ğudā vü resūl emri tapkac kemāl
 velī_ni'met emriĝa kıl istiĝāl
 ni ħükm eylese kılmağın farz bil
 eger şüphēi bar ise 'arz kıl
- R419b 1 velī 'arçıda asra şart_1 edeb
 ki terk_i edeb behre birür ta'ab
- 6935 mangu söz yazar dik anĝa yazmağıl
 nasāting bināsı tübin kazmağıl
- 2 ki ħak gerçi kısming tarab eylemis
 bu cāningĝa anı sebeo eylemis
 sebeo kılmasa säh lutfın ğudā
 min ü sin kim iröük bir ikki gedā
- 3 seh er lutf kılsa 'ināyet cağı
 velī eyley alur 'ukūbet cağı
 kirek sähdin ilge ħayf u recā
 tınar bu ikkini kitüngen becā
- 4 6940 ri'āyet cū kullukķa kilding tamām
 ra'ıyyet isige hem it ihtimām
 'adālet bile ilni kıl behre_mend
 ki yağsıĝa kitsün yamandın gezend
- 5 nevāsız ulusning nevā_bağsı bol
 nevāyi yaman bolsa sin yağsı bol

// 6927 uluĝ r.: S, B, LG, F'te uluĝ r. / uluĝ e.: S, LG,
 F'te uluĝ e. // 6933 ni: LG'ta ne //

- P464a saṅga birdi ḥaḳ anca luṭf_ı mizāc
 ki irmes bu söcler dimeḳ iḥtiyāc
- 6 velī her dem olsa beyānı aning
 bilür min yoktur ziyānı aning
- 6945 cū devrāṅa yoktur bekā vü sebat
 hem andın irür bī_vefārak ḥayāt
- 7 min er bolsam ü bolmasam āsıkār
 bu sözlerni koydum saṅga yādığār
- kireḳ colsa barı sı_āring sining
 ki kevneyn ara tiḡrı yāring sining

LXXXIX

(9) bu mi'ādın cevāhirin iḥtimām bile naḡm sıkkıge tartmak_
 cāḡ takriri ve bu mağāzin ṭilismātını istinḡām bile itmāmğa
 yitkürmekning taḥriri ve hem cevānir bir deryā_ (9) samir
 rūsān köḡllege yir tutkanning beyānı ve hem mağāzin_i
 sıfārā_ yı sıf'ri serir_i muḳaddese ervāhiḡa kabūl tūskenning
 ziyānı ve alardın bu za'ifning (10) pādsāh_i islām du'āsı
 iltimāsı ve bu niyāz_mend iltimāsı mūcibi bile alarning
 du'āsı

- 11 maṅga devlet olup reh_nümün
 cū bu penceḡa kıldı zur_ācmün
- dime pence anı katıḳ ḥāre di
 dime ḥāre pūlād_ı yek_pāre di
- 12 6950 salıp pence kim bolḡalı zūr_senc
 tapıp pence ol pencede tāo u renc
- cū zūr artuḳ eylep terāzūsıdın
 cıḳıp yoḳ ki ārenc bāzūsıdın
- 13 bu pence irür ḥamse_i genc_senc
 ki dānā koyuptur atın penc_genc
- kayu ḥamse kim mahzen_i dürr_ı nāo
 kayu pence kim pence_ı āfitāo
- E264a 14 ki her kim aṅga körgüzüp zūr_dest
 cū zūr eyleben ilgi tapıp sıkest

// LXXXIX yitkürmekning: B'da yitkürmek / iltimāsı m. : R,
 P'te iltimāsı bile m. // 6952 bu: S, B, LG, F'te ne //

- F4c3a 6955 mininġ kim kolum irdi ol ħad za'if
imes irdi ol pence birle ħarif
- 15 salıp pence_verlik ħamirna sūr
ni ilgimce kuvvet ni pencemde zūr
disem terk itey koymayın nimmetim
disem zūr itey yitmeyin kuvvetim
- sağ cevel
cisinda cū pencemġa 'isret bile pakıban
bu penceġa ol penceni kakıban
- 16 bu endise mindin alıp 'aql u hūs
ki nā_ġen nidā kıldı ferruġ surūs
- 6960 ki ay ġarka_ı bahr_ı 'acַz u niyāz
bola almaġan derdinġce cāre_sāz
- 17 yitiskil kopup bīr der_ġānıġa
teveccūh kılıp can āġānıġa
anıġ bātınidin tile yārliġ
biyik nimmetidin meded_kārliġ
- 18 ki her kufi kim fethidūr nā_pedīd
anġa bar irenler du'āsı kılıd
- B296b isitkeç bu söz bastın eylep kadem
kişi eyle kim kılsa 'azm_ı ħarem
- 19 6965 cū ol āsitān_me'men oldı maġa
behist_ı berin mesken oldı maġa
ķayu āsitān tavf_ġān_ı felek
ķayu tavf ki secde_ġān_ı melek
- 20 közüm acıp ol āsitān tofraġı
közüm hem yarup belki könglüm daġı
teveccūhġa cūn ħātırım kıldı meyl
yite başladı feyz almak ki sayı
- 21 ni ħaddım isikke uranġa ilig
ilig meyl kılmay acıldı isik

// 6959 ni...ni: LG'ta ne...ne // 6962 yarliġ: S, B, P, LG,
F'ta yarliġ / meded_kārliġ: S, B, P, LG, F'te meded_kārliġ //
6969 ni: LG'ta ne //

- 6970 niyāz ehli kirsün diben çıktı rāz
bu rāz anlaşılar kirdim eylep niyāz
- LG284a 22 ni halvet_nümū_dār cārḡ_ı berin
ni halvet_nisān belki rûḡu'ı_emin
anı eyleben rûşen envār_ı kuds
mununḡ nuṭḡıdın rûşen esrār_ı kuds
- 23 ol ol nev' kim feyz tapkan köḡül
bu ol nev' mesken ara 'aḡı_ı küi
cū min boldum andak harem mahremi
harem yok ki nūr u şafā 'ālemi
- 24 6975 kuyas nūrıda mahv olup zerre_vār
köḡülñi kıla almayın üstuvār
özüm özlüküm miḡnetidin arıp
barıp özlükdin özümün barıp
- 25 kıla almayın 'arā_ı hāleñni hem
hayāl eyley almay hayālñni hem
bu yaḡlıḡ'mını eyleben gūḡ u lāl
'ıyan eyledi 'isi_āsā maḡāl
- 26 ni dir söz ki köḡülüm ara bar idi
mini cūnki gūḡ itti barın didi
- 6980 ki gūyā bisürḡen hayālñḡ budur
kıla almasıḡdin melālñḡ budur
- 27 cū bu hastedin kıldı taṣṡıḡ_ı fenm
anḡa ḡōd bu ḡāl irdi taḡḡıḡ_ı fenm
isim bütmeḡe du'ā eyledi
barı ḡācetimni revā eyledi
- R420a 1 didi kim bu bir iş idi kılḡuluk
bu aytilmaḡan nūkte aytilḡuluk
bu sâ'atḡa mevkûf irdi ikin
bu dem tıḡrı tevfiḡ birdi ikin
- 2 6985 egerci yitisti melālet saḡa
velī āḡır oldı havālet saḡa

// 6971 ni...ni: LG'ta ne...ne // 6979 ni: LG'ta ne //

kim ol gencler başığa yitke sin
 tılısmātını dağı feth itke sin

- 3 ki her nice kılduğ naẓar denr ara
 kıyās ayledük vādī vū senr ara

6988

yok etrāk ara birde anca cılık
 ki bu nev' uluğ iske urğay ilik

- 4 ni etrāk kim hem 'acem nen 'arap
 körerler bu isni 'aceboin 'acep

6990 kirek denr enliğa on kun cedel
 ki bis beytdin bağlağay bir ğazal

- 5 basa meġnevī_gūy_ı nāzūk_ġevāl
 ki nazm enli içre salıp kāl u kāl

halāyıkka yüz ħuṣn ū nāz aylegey
 ki on yılda mīnġ beyt sās aylegey

- 6 . çıķanġan zamān ol nev_āyīn sevād
 ki 'alemd e yok beyle rengin sevād

sevādiğa her kim ki koz salıban
 kara sām_ı miġnet ara kalıban

- 7 6995 ni zulmet ki yok āb_ı ħayvān anġa
 kayu tūn ki yok mīnr_ı dīnāṣān anġa

eger denr ara sipse mūşk_ı tatār
 kōngūlını kıılur tīre vū kocnı tār

- 8 bu bīṣe aradur ikki nerre_sīr
 bu baḡr içre ikki neneng_ı dīlār

anġa kīrgeli sīr_ı cengī_ı ħek
 mūnġa nem dīl_āver neneng_ı ħek

- 9 sin ok sin bu kūn cābūk_endīseī
 dekāyık ara nāzūk_endīseī

7000 ki söz tavrı kıldı sīnīnġ sānīnġa
 bolup pātḡ ṭab'_ı dūr_efsānīnġa

// 6988 uluğ: LG'ta uluk // 6989 ni: LG'ta ne // 6995 ni:
 LG'ta ne //

- 10 müsellem sözünŋge revānlik dağı
söz icre saŋga penlevānlik dağı

revān kilgenge anca bar i'timād
ki söz dirde saqqıŋa birse qūsād
- 11 revān eylegey anca āb_ı hayāt
ki toyŋay hizr suydin kāyınāt
- 3264b bu is cūnki boldı mukarrer saŋga
ümīd ol ki bolŋay müyesser saŋga
- 12 7005 kop imdi işiŋniŋ hayālida bol
hayāl ehli zīb_ı cemālida ol
- 3297a ki sindin bu suŋlunŋda hūs_vārlik
du'ā birle bizdin meded_kārlik
- 13 işitkeç bu sözler min_i nā_tuvān
ölüg cismime kirdi gūyā revān

bolup cān birür sırriniŋ āŋehi
tapıo nuṭkum enfās_ı rūhu'ilahi .
- 14 yir öptüm dağı yolŋa 'azm eyledim
söz ayturı köŋlümge cizm eyledim
- 7010 kilip halvetim icre yüz gām ile
yonup hāme nevkini ārām ile
- 15 cū kıldım kalem nevgini nūkte_biz
kılā basladı nevkidin genc_riz

cū hayretke saldı köŋül raġbetin
aŋga gālib ittim köŋül hayretin
- F4a3b 16 cū fernādŋa boldum endise_ver
tüzettim besī taġ olup tise_ver

cū mecnūn hadīsıŋa tüzdüm funūn
besī galkni kıldı seydā cūnūn
- 17 7015 yana seb'aŋa tab'im olŋac karīn
isittim yiti carhdin āferin

sikenderge til tartıp āzer kibi
didim anı sedd_i sikender kibi
- 18 tenāsüb bile 'akl_ı nām_āverī
didi atını sedd_i iskenderī

- cü boldı bu meh_vesler ārāste
hem ol nev' kim serv_i nev_h'āste
- 19 dime serv her bir riyāz_i behist
yıllı hāşiyetde mesihā_sirist
- 7020 letafet ara yüz behist_i berin
revān her biri icre minq hūr_i 'in
- LG184b 20 bu bir genci kim kūsād eyledim
varak üzre anı sevād eyledim
- sevādın salıp cüzv_i dānım ara
dime cüzv_i dānım kī cānım ara
- 21 anıñ sarı boldı köñül rağbeti
kim irdi meded_kār anıñ himmeti
- meded_kār yok emr itküci ol
ni is tūsse ğavruma yitküci ol
- 22 7025 barur irdim eylerge 'arāz_i niyāz
is itmānını kılmak ifeā_yı rāz
- zāmīrimde līkin hayālāt idi
ki bu iş husūlī 'aceb bat idi
- 23 uluğlar ki gebt bu ğarf ittiler
uzun 'Emrler anda ğarf ittiler
- nizāmī ki nazm enli ūstādidur
anıñ tab'ı söz cinsi naqqādidur
- 24 ki bu gencilerdür metā'ı anıñ
metā'ı nı_kim ihtirā'ı anıñ
- 7030 hemānā ki ildin kenārī tutup
yarım karn_ı zahmet cikıp kan yutup
- 25 tapa aldı biş genc miftānını
yana anca vakt itti iślānını
- cü bir karn devr itti carg_ı mudīr
çıkardı bu u'cūbe_i dil_peğir
- 26 nice tāt_verdin tapıp perveris
iş bu otuz yılda bu irdi is

ni il miḥnetidin melālī anğa
ni bu istin özge ḥayālī anğa

- 27 7035 çıkarıp riyāzetde kırk erba‘in
bu is genc_zārığa boldı emin

yana ḥusrev ol türk_i hindi_lakab
ki söz birle aldı ‘acem tā ‘arab

- R420b 1 kūsād eylegünce bu muḥkem ḥişār
besī eylep efsānede iḥtişār

- P467a nice vakt anıñ nem isı bu idi
ki fikretke zānū_be_zānū idi

- 2 zaman ḥōd otuz yılğa endār imes
eger nişf imes şulşidin az imes

- 7040 yana kim ki boldı bu yan ren_sinās
bolur kılmak anı bulardın kıyās

- 3 saṅga kim yok imgekde cāyet_pedīd
ulus miḥnetidin nihāyet pedīd

kılıp taṅdın aksāmğaça kıl u kāl
yüzüñge yitip her nefes yüz melāl

- 4 özünṅ tınmayın ḥalk davvāsıdın
kulaḡın ḥalāyık ‘alālāsıdın

bu miḥnetler icre çıkıp sözge til
zamāndın kemā_bis ötüp ikki yıl

- 5 7045 çıkıp ḥāme bu nāme itmāmiğa
yitürgey sin āḡazın encāmiğa

ki ‘akl_ı muḥāsib sitāb eylese
diyilgen zamānın ḥisāb eylese

- 6 yığistursa bolmas barın altı ay
ki boldunṅ bu ra’nāğa şūret_nūmāy

- 3297b tüzeldi bu naḡmın besī serseri
yana türki elfāz anğa ber_seri

- 7 ki her nice kim dikkati bar durur
telaffuz ara lükneti bar durur

7050 sözün̄ni ki yaḡsı körer sin özün̄
körüñmes yaman cün irür öz sözün̄

8 kasiñda sininḡ gerçi kop zer ni bar
cü bar öz sözün̄ yok anḡa i'tibār

ki söz zāde_i ḡab' u ferzend irür
cü ferzend irür canḡa peyvend irür

9 nice zāde_i ḡab' irür nā_pesend
kisininḡ öz allıda bar ercemend

6053a nice büm ferzendi menḡūsür
öz allında ḡas_cilve tāvūsür

10 7055 kenēb sānı yok gerçi ḡāsākca
katenderḡadur serv_i cālākca

sözün̄ kim saḡa kiloi hālā pesend
pesend irkin il icre yana pesend

11 ni bolḡay körüp bir kāsif mini
bu aḡvāldın kılsa..āḡif mini

burun aytḡanlar daḡı bu kitāb
ki cikmis ecel yüzlerige niḡāb

12 ki cennet riḡāzıda her birge rün
ümīd ol ki her lahḡa tapḡay fütün

7060 alar rünige tā ni ḡüret ikin
ḡafā rünı mu yā küdürēt ikin

13 bu isdin daḡı pür_rūsen zamīr
mini ber_ḡaber kılsa öznı ḡabīr

urup ḡām mundaḡ ḡayālāt ile
dimāḡında sevdā muḡāiāt ile

14 ki yittim anḡa kim irür maḡḡadım
ki her dem demekke atın yok ḡadım

niyāz eyleyü āsitānın öpüp
biyik südde_i carḡ_sānın öpüp

// 6057 ni: LG'ta ne // 7060 ni: LG'ta ne // 7061 isdin: B,
LG'ta istin //

- 15 7065 cikip hamseni cüzv_dāndin revān
koyup h̄idmetide min_i nā_tuvān

nice genc kim āsikār eyleben
ayağığa barın nızār eyleben
- 16 sefinem cū ‘azm itti deryā sarı
uzattı kefin oahr_i eczā sarı

nazar saldı acip varak_ber_varak
bolup mültefit cūn acip her varak
- 17 kayu sözde kim bir su’āl eyleben
cevābın digec zek u hāl eyleben

7070 kılıp cāh tapsın u gāhī du’ā
ki yüzdin biri yok maṅa muḍde‘ā
- 18225a, 18 18225a, 18 yitip her sözidin kūsādī maṅa
F464a bolup hāşıl andin murādī maṅa

müsel sel kelāmımdin ağızda söz
min allında yirge tikip ikki köz
- 19 sözüm acıba būsitān dik ığın
kılıp lutf ıgıngıe saldı yingın

kayu neṅ ki qerdūṅa salsa anı
muḥaddeb yüzın eylegey munganı
- 20 7075 cū ıgıngıe ol kol bile ying yitip
zamirımdin özlük hayālī kitip

cū özlük kitip yüzlenip hāleti
ki özdin özümge bolup gayoeti
- 21 Özümdin hem ol dem ki gālīb bolup
maṅa cilve_ger kop garāyib bolup

körüp özni her tāze bostān ara
kılıp geşt_i bāḡ u gülüstān ara
- 22 nezāhet kılıp ravza_mānend anḡa
irem yüz sarı ārzū_mend anḡa

7080 cemendin cemēḡa min eylep nırām
anıṅ dik ki il tavf_i beytū_l_ḡarām

// 7073 sözüm: F’te söz // 7074 muḥaddeb: F’te mücezzeb //

7075 körüp: B’da közüp //

- 23 köründi bu hāletde cem'ı keşir
urup halka sonbet tutup dil_pezir
- alardin birey kildi ol yan ki min
cemende aning dik hiramān ki min
- 24 manğa yitti dar irdi sā'ir_vesi
cemālī hōs u hey'eti dil_kesi
- selām eyleben merhabā eyledi
risālet tarikin edā eyledi
- 25 7085 ki bu ferruh_āyir u ferrunde nayl
kilurlar demi ihtilātiğa meyl
- kabūl eyleyü salıp ol yan kadem
özin dağı sordum hem-ol ilni hem
- 26 didi kim alar zümre_i ma'nevī
gürūhī ki nazm ittiler meşnevī
- F467b huşūşā alar kim irür hamse_senc
ki ner dirdür ol hamsedin kân_i genc
- 27 irürler bu mecma'da hāzır barı
sining sarı müstāk u nāzır barı
- 3293a 7090 cū sodung mini ay hadişing keyi
hasandur atim halk dip dihlevi
- R421a 1 isitkeç bu söz cismide tüsti tāt
serāsime kengölümge hem iztirāb
- kolup 'bir kuctum yana üstüvār
kadem koydum ol sarı müstāk_vār
- 2 barurda hasan aytıp atın manğa
kılıp her birin başka telkin manğa
- ki üç himsedür şadr_i meclis_nisīn
kılıp serq bir bir alarning isin
- 3 7095 ki ortadağı pır_i ferruh_cemāl
ki vaştıda kildi hired nutkı lāl
- irür hāzret_i seyh āgāh bol
niyāz eyleben hāk_i der_gāh bol

4 aṅḡ ilgi sarı aṅḡa pey_rev durur
 cihān āfeti mīr husrev durur

 yana bir yan ūstād u pīrīṅḡ sining
 rakam_h'ān_i levh_i zāmīrīṅḡ sining

5 ki bu ḡayl irūr cism ū ol cānları
 eger cān bular bolza cānānları

7100 yana ikki yandın bu kavm oḡ durur
 kişi yok ki bu bezm āra yok durur

6 körüşkil barı birle ḡürmet bile
 dilīr olmaḡıl sözde cur'et bile

 kabūl eyleben min ni kim aytıp ol
 ki kaṭ' oldu köprek bu mecma'ḡa yol

7 daḡı yüz karıca mesāfet kalıp
 kim ol bezm ili koptılar koḡalıp

3265b maṅḡa utru kilmekke eylep sitiz
 salıp min alar sarı ḡāmimni tiz.

8 7105 diben bir bir ol ḡayl atın rehberim
 körümekke daḡı bolup bāverim

 cū sa'dī vū firdevsī vū 'unṡurī
 ṡenāyī vū ḡākānī vū enverī

9 ta'addūdde muḡtāc_i tafṡīl irūr
 velī olsa tafṡīl taṡvīl irūr

 barı dest_būsiḡa taptım seref
 alıp yandılar mini kilgen ṡaraf

10 aṅḡa tigrū kim seyh u pey_rev idi
 ki ya'nī nizāmī vū husrev idi

7110 yana bir biziṅḡ pīr ū maḡdum hem
 kopup urdılar ilgerirek kadem

11 bu ikki yörüp seyhdi ilgeri
 yügürdüm min_i ḡasta hem ol sarı

 kolum tuttı pīr ihtiyārı bile
 körüstürdi hem_rān u yārı bile

- 12 közümdin töküp katre yağın dağı
iligin nem öptüm ayağın dağı
tutup cāmī vü husrev ikki kolum
nižāmī sarı baslaadılar yolum
- 13 7115 töküp esk min dik esir_i gāmī
velī her kolumğa tüşüp ‘ālemī
velī min bolup gerçi özdin nihān
kirip ikki ilgimge ikki cihān
- 14 maṅa seyh birle körüsmek hemān
mübārek ayağığa tüşmek hemān
öpüp tofrağı töküp seyl_i esk
ki andin yiben tokkuz aṭlāk reşk
- 15 basım yirdin alıp ‘ināyet kolı
kılıp cılve_gāhim hidāyet yolı
7120 yanıp tuttı yirlik yiride karār
mini līk bī_hōd kılıp iztirār
- 16 cū seyh ü ikki yāri taptı sukūn
turup min niyāz icre kaddım niğūn
3098b, 13285b cülūs icre yitti besāret maṅa
ki aṭlinda kıldı isāret maṅa
- 17 cū boldı maṅa hükmi birle nisest
niyāz itti cismimni tofrakka pest
telattuf bile seyh_i ‘ālī_maxām
mining sarı būnyād kıldı kelām
- 3099a 18 7125 burun sordı hālīmni sefkat bile
yir_öptüm cevābında hidmet bile
yana didi k’ey ‘ālem ehlide ferd
felāk tab‘ingā kilmeyin hem neberd
- 19 sipihr eylep il icre nādir sini
cihān naẓm tavrıda kādir sini
ğazel tavrıda cūnki kılding hırām
söz ehliğa söz dirni kılding harām

// 7125 hidmet: S, B, LG, F’te hürmet // 7127 tavrıda: S’de
devrıda //

F464b 20 tutup irdi nazmıñ cihān kisverin
cihān kisverin yok ki cān kisverin

7130 bu dem meşnevîğa kim eylep sitāb
töke basladıñ ħānedin durr_i nāb

21 ‘aceb s bu isde sanğa birdi dest
ki il nazmığa birdi nazmıñ sıkest
ki kıldıñ söz icre tetebu‘ manğa
ni isterde itıñ taıarru‘ manğa

22 ki min ħamsede eylep indim va‘io
ki her kim ki ayturğa tutsa umio

kılay tığ_i dürrān sözüm cāsıdın
uray basın ol tığ_i elmāsıdın

23 7135 köp il actı da‘vığa söz basını
bu da‘vı ara koydı öz basını

cü körgüzdı ferzend_i ħusrev_niyāz
niyāzı bile taotı ol genc_i rāz

24 yana bir iki üç gedālıg bile
naşib oldılar bī_nevālıg bile

P465a meger sin ki bu yolğa koydıc kadem
vücüdün ħayālını kıldıñ ‘adem

25 nice kim kilip rifkıñ tağca
velī kilmey allıñda tofrağca

7140 niyāz eskidin levh_i ħātırnı yup
fenā ħarfin ol şafha üzre yonup

26 tapıp bir ferzāne cāmī kioı
~~şemd~~ u me‘ādın nizāmī kioı

sunup pāklik birle bu iske kol
acıp pākler rūhı allıñda yol

27 seħr vaktı ħarfī sevād itmeyin
ki rūhum du‘ā birle sād itmeyin

ferah tapmayın ma‘nī ħāş ile
ki yād itmeyin bizni iñlās ile

// 7135 il: B’da yok // 7137 gedālıg: S, P, LG’ta gedālık /
bī_nevālıg: S, P, LG’ta bī_nevālık //

- R421b 1 7145 ni min kim barı naẓm ehlini pāk
du'ā birle her ẓubḥ itip zevk_nāk
niyāzing cū bu nev' olup bī_ʿaded
saṅa biz hem aylep ʿadedsiz meded
- 2 yok irse irür asru sevdā_yı ḡām
iki yılda bir ḡamse kılmak tamām
kayu ḡamse bir gevher_āmūde genc
taṣarruf cefāsıdın āsūde genc
- 3 dūr ü la'ī aṅa barca közdin nühüft
ni dūrribe riste ni la'lice süft
7150 ni dūr kim birip ḡak tebārek saṅa
ümüd ol ki bolḡay mübārek saṅa
- 4 kisi sin kibi işke kılsa sürü'
ʿacat yok ʿarz bile tapsa vukū'
velī munca genc_i me'ānī saṅa
ki ḡak ruzī itti nınānī saṅa
- 5 kayu yirde.kim ʿayn_i pīnīs durur
sebebni bilür kim ikki iş durur
- 6C10a biri ol ki tuttuṅ ṭarīk_i niyāz
ḡabül eyleciler sini ehī_i rāz
- 6 7155 işiṅge kılip sa'y raḡbet bile
meded kıldılar barca himmet bile
yana ol ki faṣl ehli her ni kılor
urur lāf u işni mürebbī kılor
- 7 irur ger mürebbī imes kār_dān
mu'aṭṭal ḡired_mend_i bisyāx_dān
hüner_perver işni buyuṅucıdur
hüner_ver velī lāf urḡucıdur
- 8 cū sāhiṅ sining iridi sāhib_kemāl
yana allıda kaarsız mülk ü māl
7160 aṅa kim bu kim iş oldı naṣīb
ḡarīb iş zamānıda irmes ʿacīb

// 7145 ni: LG'ta ne // 7149 ni...ni: LG'ta ne...ne // 7150
ni: LG'ta ne //

9 sehî kim ulus cāre_sāzı durur
ulus fāzılı sâh.igāzî durur

ki tîngri füzûn eylesun devletın
yiti cārdın hem biyık rif'atın

10 ki kildi zamānıda sin dik kişi
ki irmes ising ādemî_zād isi

cū söz yitti bu yırge min oî_hirās
kopup eyledim bir du'ā iltinās

11 7125 kî cûn didingiz senga hamd u şenā
du'âyî kiling devletiğa yana

didi mîn husrevğa dānā_yı rāz
ki sin sâh.igāzîğa sin mecl_sāz

3299b

12 sözüngdin besî beyt yâdıcadur
eşerler mubārek nihâdıcadur

sözüngdin cū kōngliğe yitkey eşer
demiğdin du'ā dağı itkev eşer

13 du'ā eyle kim fażl u dānis ili
hem āmin disun hem āmin dili

7170 bakıp didi fażl enliğa pîr_ı rāh
ki siz şā'ir ol dağı gōs_ıab 'sān

14 cū fezend husrev du'ā eylegey
aning kāmını haq revā eylegey

LG286a

dingiz barca āmin dil u cān bile
du'ā kıldı ol casm_ı giryān bile

15 isitkeç kopup barca minnet tutup
dip āmin ü sen sarı nimmet tutup

suhan_ver kopup kim du'ā başladı
du'āsiğa mundağ edā başladı

16 7175 ki yā rab ki tā 'ālem olğusıdur
icinde benî ādem olğusıdur

kirip taht_ı mülkiğa 'ālem dağı
bolup bendesi cins_ı ādem dağı

/ 7172 kıldı: S, B, LG, F'te kilding /

- 17 kıyāmetkaca devletiğe bisāt
hemise bisātidā ‘ays u nesāt
cinān ehli ‘adlida āsūde_hāl
be_tanşis kim ehli_i faẓl u kemāl
- 18 du‘ā hatm bolğac tūsürdi ilig
yok ol belki mecmū‘_ı enl_i bilig
- 7180 du‘ā kim ol ehli_i şavāb eylegey
‘aceb yok ki şak müstecāb eylegey
- 19 tükengec du‘ā eyledim ilticā
koyundın çıkıp hamseni cā_be_cā
salio tīre tofrağ ara yığlaban
bu yanglıq tüzüp mācerā yığlaban
- 20 ki bu zāce_i hātır_ı gastani
kōngüldin tekellümge payvesteni
ki himmet tutup ihtimām ittingiz
dimes min ki min tamām ittingiz
- 21 7185 kerem birle tofrağdın hem aling
‘ināyet kılıp bir nazar hem saling
ki il hātiriğe nüzül eylesün
ulus kōngli anı kabül eylesün
- F465a 22 revān şeyh aldı bu iblāğdın
giran_māye nakdımın tofrağdın
- F465b 22 bakıp mevlevī sarı kıldı rücū‘
ki sin kıl du‘ā zāhir eyleş husū‘
- 23 ki kāyil irür sonğğı ferzendimiz
bilik mezra‘ıdın berū_mendimiz
- 7190 bular kim aning zād u peyvendidür
barı bizge ferzend ferzendicür
- 24 saňa hem cū sākird irür hem mürīd
du‘āsını sindin tutar biz umīd
cū maḥdūm taprı du‘ā sarı yol
yana actılar barça āmīnğa kol

// 7181 tükengec: S’de tüketgec // 7182 tofrağ: S, B, P,
LG’ta tofrağ // 7185 tofrağdın: S, LG’ta tofrağdın //

25 du'âyî ki konglümge matlûb idi
münevves zennîrimğa merğûb idi
kilip eylediler bu mañzûnnı sâd
mañğa cûnki yüzlendi mundaq murâd

26 7175 sücûd ittim ol hayl_ı âgânğa
didiler digey sin du'â sâñğa
bu sözdin bolup özgece hâletim
özümge kilip bardı ol gıybetim

27 körer min hem ol hücrede oîr irur
canâbıda hâlimğa tağyîr irur
bu dem gûyî ıgnımdin almis kolin
ki bu sarı salmis hayâlim yolın

B420a

1 hem ol aılıda bäsım irdi koyı
ağar irdi toñraqğa eskim suyı
.7200 didi luğf eyle kim nı nev' irdi nâl
yana başnı kıldım anğa rây_mâl
2 cıdım olca min hastêğa nâl irur
anıñ serhıde nâtıka lâl irur
didi olca bu dem sañğa birdi dest
yana kimsege birmemis irdi dest

3 kop u sükr kil tıñrı iñsânığa
bu tevfik_i bi_hadd u payanığa

B256b

bolup yirni koydum cû taskarı gâm
digey sin mining irdi 'âlem tamâm
4 7205 mañğa gamse tekmiñli bir yan idi
bu maqşud tañşılı bir yan idi
nı til birle dı sükr ma'būduma
ki yitkürdi âñır bu maqşūduma
bu dem kim biriptür murâdımni hâk
ol evlâ ki tāk üzre kıysam varâk
ferâğat oile inbisât eylesem
tuzup bezm bir dem nesât eylesem

// 7175 h._ı âgânğa: L6'ta h._ı âgâñğa / sâñğa: L6'ta sâñka //
7200 ni: L6'ta ne // 7205 ni: L6'ta ne //

- 3300a 5 ayakcı tola eyle cām_ı ferāğ
ki köp fikrdin yûbe taomıs dimāğ
- 7210 ki koz lem'asidin münevver kılay
dimāğın isidin mu'aṭṭar kılay
- 6 muḡannī sözüñ tıñgıa āhır ganī
hazın nağmesın sāt kıı har_ıganı
- 7 nevāyī kıılıp tıñçrı kāmıñā nevā
sañga rûzı itti 'acāyib nevā
- uzat tıñçrı sükri nevāsiñā tıı
nevā artuğ islar iseng sukr kıı

İsmāğla yitti hamseü'l-sefıre elhamdül'alā tavfıq_ı itmāmını
elienüne'gfir limen karae ve limen ketebe ve limen nağara ve
adabıñu sar-ıe muğammas tākı şafa bilanü zunubıñu ve setere
'uḡıbetu fi suhūri sene 901 .

// 7217 ayakcı: P, F'te ayakcı // 7214 artuğ: S, LG, F'te
artuğ // itmām kısmı S, P, B, LG, F'te yok //

DİL ÖZELLİKLERİ

A) İMLA ÖZELLİKLERİ

1. Ünlülerin yazılışı

a_ / e_ : Basta a / e ünlüsü nüshalarımızda genellikle sessiz elif (ا) ile yazılmıştır: atıp, anda, ata, anqa.
Bazen de medli elif ile yazıldığı görülür: alar, acıb, altı, anda.
a_ / e_ : Kelime içinde a / e genelde elif (ا) ile gösterilmektedir: baş, tuzey, sacar, kılmay, kuyas, taçtı.
mek / _mek fiilden isim yapma eki ile çokluk eki daima elif ile yazılmaktadır: alar, kiyimler, aylamak, icmek.

a / _e : Kelime sonunda a / e çoklukla elif (ا), bazen de hemze (ه) ile yazılmaktadır: konğilge, olsa, alemede, ata, anqa, kalemge, barca, icre, uzre.
i_ / _i : Kelime başında i / i daima elif + yâ (ای) ile yazılmaktadır: isittim, il, iki, ikse.

i_ / _i, u_ / _ü : Kelime içinde ve sonunda i / i daima yâ (ی) ile yazılmaktadır: il, ilig, barı, ozni.

o_ / _ö, u_ / _ü : Yuvarlak ünlüler kelime başında daima elif + vâv (او) ile yazılmaktadır: dzi, ozub, uzre, uzun.

o_ / _ö, u_ / _ü : Kelime içinde ve sonunda o / o, u / ü ünlüleri daima vâv (و) ile yazılmaktadır: bolub, yarup, közge, su, uyku.

2. Ünsüzlerin yazılışı

Metnimizde imlasında özellik gösteren ünsüzlerin yazılışı şöyledir:

b, p ünsüzleri umumiyetle karışık yazılmaktadır. bo zarf-fiil eki daima be (ب) ile yazılmaktadır: bo, yörüp.

c, ç ünsüzlerinin imlasında da karışıklık görülmektedir. c sesi için umumiyetle üç nokta kullanılır:

ucuncı, tortuncı, çakıldı.
Bazı kelimelerde ise nokta ihtisarıyla c ünsüzü için cim (ج) yazıldığı da görülmektedir: isitkeç, acıldı, kaçan, eylegeç.

ng: Sağır kef daima ng (نك) ile yazılmaktadır: انكا
 anqa, ^{نكلغ} yaŋlıg, ^{كونكل} kōngül, ^{تاك} taŋg,
 tonğuz.

s, ş ; t, ʈ : Çağatayca imlada kalın ve ince sıraya göre
 t, ʈ ; s, ş farkı belirtmez. Türkçe kelimelerin imlasında hem
 kalın, hem ince sıradaki kelimeler için t, s tarafındadır.
 Kalın sıradaki kelimelerin ʈ, ş ; ince sıradaki kelimelerin
 ise t, s ile yazılmaları daha ziyade Anadolu sahasında görül-
 mektedir. Ancak Çağataycada da bu duruma, az sayıda da olsa,
 bazı kelimelerde rastlamak mümkündür. Metnimizde şu kelime-
 lerde görülmektedir: ʈatā _ ʈatā (B, 4233), ʈitāy _ ʈitāy
 (LG, 4583), ʈitā _ ʈitā (S, 4615), ʈitāyī_ʈaseb _ ʈitāyī_ʈa-
 seb (S, 4613).

Aynı cinsten iki ünsüz çok defa tek ünsüz ile yazılmakta
 ve bu yazılışlarda sedde işareti kullanılmaktadır: ^{ييتي}
 yitti, ^{اييتي} aytti, ^{اييتي} itti.
 Bazen de çift ünsüzle yazılmaktadır: ^{اوتتي} otti, ^{اييتي}
 aytti.

3. Eklerin yazılışı

Eklerin kelimeye bitişik veya ayrı yazılmalarında genel-
 ce karışıklık görülmektedir. Bu karışık imla karşısında bir
 kaldeye varmak mümkün değildir.

Ayrı yazılış bazı isim çekim ekleri ile bazı isimden
 isim yapma eklerinde, Uyğur imlasının bir devamı şeklinde or-
 taya çıkmaktadır.

İçlik eki, hal ve iyelik eklerinin bir kısmı ; +lıg / +lig,
 -lıg / +lik isimden isim yapma eki metnimizde ayrı yazılışla-
 rı da bulunan eklerdendir. Tek ünlüden ibaret eklerin ayrı
 yazılmadığı, daima bitişik yazıldığı görülmektedir. Yine bu
 imla geleneğine daha çok yabancı asıllı kelimelere getirilen
 eklerde rastlanmaktadır:

ma'nīga, ^{کاناغت} kanā-atka, ^{ضميريم غه} za_
 mīnīga, ^{انتها می غه} intihāsīga, ^{چا کی دین} cākıdın, ^{ایش دین} en_
 iedın, ^{اویات دین} uyatdın, ^{اهل دین} enlidin, ^{اهل نینک} en_
 lining, ^{بییک لار} biyikler, ^{زبر دست لار} zeber_đestler,
^{لوچ لارنی} levhlerni, ^{یگیتلیک} yigitlik, ^{یگیتلیک نی} yi_
 gitlikni, ^{قارنی لیغ} qarılıg.

4. Kelimelerin yazılışı

Metnimizdeki bazı kelimelerin bitişik yazıldığı görül-
 mektedir. Bu durum 'dik' son çekim edatının zamirlerin ilgi
 hali ile kullanılışlarında (^{اینلر دیک}) ve ol_kim
 (^{اولکیم}), hem_ol (^{هول}), ni_kim (^{نیکیم}) kelimelerin-
 de karşımıza çıkmaktadır.

B) SES ÖZELLİKLERİ

1. Ses değişimleri

a) Ünlü değişimleri

e > i değişikliği: Türkçede kelime başında ve ilk hece_deki bazı e'lerin i, bazı i'lerin e olma temayülü vardır. Bu iki değişmeden i'lerin 'e' olması daha çoktur (bk. TDB, & S1).

İlk hecede 'e' sesinin XIV. asra âit metinlerde gittikçe azalan miktarda yâ (ی), Nehcü'l_terâdis gibi bazı narekeli metinlerde ise üstünlü yâ (ی) ile gösterildiği görülmektedir (CEK, & B). Bu işaretle tam olarak neyin kastedildiği anlaşılmamaktadır. Herhalde e'den farklı bir ses, i' veya kapalı e (é) sesi gösterilmek istenmiştir.

XV. yüzyıldan itibaren yâ (ی) ile yazılış umumileşmiştir. Bu sesi taşıyan kelimelerin telaffuzu, galio bir intimalle, bölgeelere göre değişmekte idi. Bu konuda imlayı esas alan araştırmacılar 'i', Özbekçedeki söyleniş esas alan araştırmacılar ise kapalı e (é) sesini tercih etmektedirler.

e > i, e değişikliği ayrı bir araştırma konusu olduğundan, biz taferruata giremedik ve metnin tespitiinde böyle kelime_leri imlaya göre okuduk.

e > ö değişikliği: Çağataycada bazı kelimelerdeki a, e seslerinin, kendilerinden sonraki u, ü veya v seslerinin tesiriyle yuvarlaklaştığı görülmektedir. Metnimizde bu değişik_lik bir iki kelimedede mevcuttur: eckü > öckü 'keci', eb > ev > dy 'ev'.

i > ü değişikliği: Bazı kelimelerdeki düz_ dar ünlülerin kendilerinden sonra gelen dar_ yuvarlak ünlülerin tesiriyle yuvarlaklaştığı görülmektedir: tilkü > tülkü 'tilki'.

b) Unsüz değişimleri

t_ > d_ : Çağatayca Eski Türkçede kelime başındaki t seslerini umumiyetle muhafaza eden. Ancak Çağataycada bazı kelimelerde belirli bir sebebe bağlı olmaksızın t_ > d_ değişikliği de görülmektedir: dik < teg, dağı < tağı, dur_ < tur_.

b_ > m_ : Uygurcada başlayan ve Çağataycada da devam eden bir ses değişikliğidir. Bu değişiklik metnimizde de bazı kelimelerde görülmektedir: min_ < bin_, min < ben, miñ < biñ, miñiz < beñiz.

p_ > m_ : Nadir görülen bir ses değişikliğidir: panbuğ > mamuğ.

k_ > h_ : Çağataycada bazı kelimelerde görülen bu ses değişikliğine metnimizde sadece yahsı < yakısı kelimesinde raslanmaktadır.

p > f : Çağataycada Nevayî'den itibaren bazı kelime-
lerde p > f değişikliği görülmektedir: toprak > tofrak,
kıpcaq > kıfcaq.

ğ > w > v : Eski Türkçede ve Karahanlı Türkçesinde
de k / ğ, Harezmi Türkçesinde w (و) olan ses Çağatay-
cada 'v' sesine dönmektedir: savuk, savu, yavuk.

k > ğ : İki ünlü arasında 'k' sesi genellikle seda-
lîleşmemiştir. Ancak bir iki kelimeye sedalîleşme olmuştur:
çağı < tağı.

ğ / g ; k / q (Sertleşme) : Türkçede g, ğ sesle-
rinin durumu ve Türk lehçelerinin tasnifindeki önemi açıktır
(bk. Arat, R. Rahmeti, AH., not 6.). Bilindiği gibi Doğu
Türkçesi ikiden fazla heceli kelime sonundaki g / ğ sesle-
rini muhafaza eder veya k / q şeklinde sertleştirir.

Kelime sonunda ğ, g sesleri imla vasıtasıyla ayırt edı-
lebilmektedir. Ancak ince sırada g, k seslerinin durumunu
imladan tesbit etmek mümkün değildir. Çağataycada g sesi için
Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi گ, ق işaretleri de
yoktur. Bu sesi taşıyan kelimelerin okunusuna bazen kafiye
yardımcı olmaktadır. Yalnız manzum metinler için söz konusu
olabilecek bu durumun, göz kafiyesi de dikkate alınırca
kesinlik taşımadığı görülmektedir. Biz metnimizde ince sırada
kelimeler için kafiyeğe göre ikili şekilleri kabule mecbur
olduk.

Kelime sonunda ğ, g ile k, q seslerinin karışıklık için
dedir. Aslı ğ sesi bulunduran kelimelerin k'li ve aslı k sesi
taşıyan kelimelerin ise ğ'li yazılışları bu karışıklığı açık-
ça göstermektedir: uluğ ~ uluk, kuruğ ~ kuruk, katığ ~ katık;
artuğ ~ artuk, ayağ ~ ayak, kulağ ~ kulaq.

Bu durum, mücerret isim yapma eki +lık / +lik ile sıfat eki
+lığ / +lig ekleri arasında da karışıklığa yol açmaktadır:
bağlığ "bağlı", karılığ "yaşlılık", katığlığ "sertlik" ;
cānlik "canlı", yaşlık "yaşlı, yaşta olma" .

Ayrıca aynı kelimelerin hem ğ, hem k ile yazılması da
metnimizde sıklıkla rastlanılan bir kullanılıştır, ancak bu
ikili kullanılışlar içinde k'li şekiller daha çoktur: ayağ
(4) ~ ayak (8), andağ (17) ~ andaq (120).

Hemzenin y'ye çevrilmesi: Arapca asıllı kelimelerdeki
hemzenin imlada y sesine dönüşmesi yaygın bir nadisedir. Bu
değişme daima i sesinin önündeki hemzelerde görülmektedir.
Metnimizdeki örneklerde y'den sonraki ünlü hep 'i' okundu,
ancak bir iki örnekte art damak ünsüzü sebebiyle 'ı' okundu:
'āyid < 'ā'id, cāyiz < cā'iz, cebreyil < cebrē'il, cezāyir <
cezā'ir, dāyimā < dā'imā, dāyire < dā'ire, nāyil < nā'il,
nāyile < nā'ile, hazāyin < hazā'in, nalāyık < nalā'ık, māyil <
mā'il, māyide < mā'ide, sāyil < sā'il, zāyid < zā'id.

2. Ses hadiseleri

a) Orta hece ünlüsünün düşmesi: Türkçede vurgusuz olmasından dolayı orta hece ünlüsünün düşmesi yaygın bir ses hadisesidir. Sedd_i Iskenderi'de de sıkça görülmektedir:

ağı < ağızı, boynı < boynı, bağı < bağırı.

b) Ses türemesi: Türkçe kelimelerde türeme sesler, yardımcı sesler ile pronominal n sesidir. Çağatayca yardımcı seslerin kullanılışı itibarıyla Eski Türkçeden farklılık göstermemektedir.

Pronominal n sesi, türeme bir ses olarak bazı zamır çekimlerinde ortaya çıkmıştır: bunğa, bunca, anğa... Bu n sesinin 3. sınıf iyelik ekleri ile hal ekleri arasında yaygınlaşması Eski Türkçeden gelen ve Batı Türkçesinde de devam eden bir durumdur. Yine pronominal n sesi, fonksiyonu bakımından iye_lik karakteri taşıyarak +ki aitlik eki ile hal ekleri arasında da kullanılmaktadır.

Söğü Türkçesi ise pronominal n sesinin kullanılış sahasını daraltmıştır. Çağataycada bu ses daha çok manzum metinlerde vezin sebebiyle görülmektedir.

Metnimizde de pronominal n sesinin kullanılışı vezinle ilgilidir:

cü aillinda taḥkik idī kıldı red
----- (1035)

Yabancı asıllı kelimelerdeki türeme ünlülerin durumu: Çağatayca metinler genellikle harekesiz olduğundan Arapça ve Farsça asıllı kelimelerde görülen ünlü türemesini mensur metinlerde tesbit etmek mümkün değildir. Manzum metinler ise vezin yardımıyla bu türeme ünlülerini tesbit imkanını vermektedir.

Arapça ve Farsça kelimelerde ünlü türemesine metnimizde vezin zaruretinden sıkça rastlanmaktadır: A. luṭf < luṭuf, A. vehm < venim, F. güng < gürüg, F. zirh < zirih.

— luṭufdın yüzin eyleo ārāste (441)

ilin hem vehim ü perīṣān besī (3024)

gürük ḥaylīga ḳarçıḡay der_miyān (1350)

c) Ek uyumsuzluğu: Türkçede ekler incelik_kalınlık, düz_lük_yuvarlaklık ve ünlü_ünsüz uyumu bakımından getirildikleri kelimeye bağlıdırlar. Bu uyumların en eskisi incelik_kalınlık uyumu olup, diğerleri zaman içinde gelişmiş ve yaygınlaşmıştır.

Çağataycada dikkati çeken özellik eklerin bu üç uyuma bağlı olmadan, karışık şekilde kullanılmalarıdır. Yabancı

kelimelerde nisbeten fazla görülen bu nusus, Türkçe kelime_lerde daha az ölçüdedir. Bunun yanında yabancı asıllı keli_melere kalın ünlülü ek getirme temayülünden de söz edilebi_lir. (bk. Eraslan, Kemal "Doğu Türkçesinde ek uyumsuzluğuna_dır, İDED, c.XVIII, s. 1)

Metnimizdeki örnekler de bilhassa kalınlık incelik uyumunun_yerleşmemiş olduğunu göstermektedir: cetka, kâfirğa, cînga, pesencîderak, âlûdeliğ, âzûrdeliğ.

c) Yer değiştirme (metatez): Metnimizde bu kelimelerde_yer değiştirme hadisesi görülmektedir: yağur < yağmur, kış_ınlığ < kışılığ.

d) Ünsüz düşmesi: Çağataycada, Eski Türkçede bazı keli_melerde görülen y sesinin bazen düştüğü veya kelimenin y'siz_seklinin kullanıldığına rastlanmaktadır: ipar < yıpar, üz_ < yüz, üz < yüz (sayı sözü).

C) ŞEKİL BİLGİSİ ÖZELLİKLERİ

1. Yabancı asıllı kelimelere Türkçe yapım eki getiril_mesi: Metnimizde Arapça ve Farsça kelimelere getirilen Türkçe_yapım eklerinin sınırlı olması dündürücüdur. yaptığımız ta_rama sonucunda yabancı asıllı kelime veya terkiplere aşağıda_ki yapım eklerinin getirilmiş olduğunu tesbit ettik:

+lık / +lik, +luk / +lük; +lıg / +lig, +lug / _lüg :
Çesitli fonksiyonlarıyla (mücerret isim yapma, fiil ismi_yapma...) isimden isim yapan bu ekin yaygın olarak yabancı_asıllı kelime veya terkiplere getirildiği görülmektedir. Ek_incelik_kalınlık uyumuna bağlı değildir:
abad+lıg, ageh+lıg, agah+lıg, alude+lıg, 'asa+lık, 'aşık+lık,
'astar+lıg, bi_vefâ+lıg, dilaver+lıg, bi_tanamul+luk.
Ekin düzlük_yuvarlaklık uyumuna genelde bağlı olduğu göröl_mektedir, ancak pertev+lug, husrev+lug kelimelerinde bu uyu_mun dışında kalmıştır.

+lıg / +lig, +lug / +lüg; +lık / +lik, +luk / +lük :
İsimden isim yapma ekidir ve sıfat olarak kullanılan isimler_yapar. Yabancı asıllı kelimeler ve terkiplerdeki kullanılışı_mücerret isim yapma eki kadar yaygın değildir. incelik_kalınlık bakımından ünlü uyumuna tabi değildir: cān+lık "canlı", cüşse_lig "cüşseli", dāy+lıg "sıralı", haberlik "haberli".

+sız / +siz: İsimden isim yapma ekidir. Olumsuzluk ifa_desi taşıyan sıfatlar yapar. Düzlük_yuvarlaklık uyumuna bağlı olmaksızın, daima düz ünlülüdür: 'aded+siz, cān+siz, bekā+siz, kareme+siz, gevher+siz, nihāyet+siz.

+rak / +rek: Karşılaştırma ekidir. Sıfatların derece_lendirmesini yapar. incelik_kalınlık uyumu dışındadır: 'aceb+rak, ber_güzide+rak, bi_vefā+rak, füzün+rak, müşkil+rek

+sızlıg / +sızlıg : edeb+siz+lıg, vefā+siz+lıg örnekle_rinde ise Arapça kelimelerin iki Türkçe yapım eki getirilerek_kullanıldığı görülmektedir.

2. Türkçe kelimelerin yāy_1 vaçdet alması: Çağataycada az sayıda olsa da bazen Türkçe kelimelere yāy_1 vaçdet geti-
rilmektedir. Metnimizde bu kelimelerde görülmektedir:

quēi kim saṅga beste_1 dām imes (209)

xunī kim bolup irdi nevbet aṅga (5079)

dyī kim duḡuldın ciker yüz kısı (387)

dyī aylemek bir sūtūn üzre sāz (4448)

Bu kullanılışlar örneklerde de görüldüğü üzere hem kelimayı celimli kılmak, hem de vezne uymak için yapılmış şekillerdir.

3. Sayı sözleri: Çağataycada sayı sözlerinin teskili edatı Türkçesinden farksızdır. Bununla beraber metnimizde Batı Türkçesinde kullanılmayan bazı söyleyişlere de rastlanmakta-
dır. Bu kullanılışlar Eski Türkçedeki büyük sayı + artuğu + küçük sayı şeklindeki söyleyişlere paralellik göstermektedir. "Artuğu" edatı yerine "dağı" ve Farsca "u" bağlama edatı ile yapılmış bu sayılar şunlardır: on yıl u bir neme = 10.5, yüz dağı seksen = 180.

4. +a / +e Datif (verme) halı eki: Datif eki Eski Türk-
çede +ka / +ke, iyelik eklerinden sonra +a / +e, 3. şahıs iyelik ekinin sonra +ṅa / +ṅe'dir (ETG, & 180; Gr. Ork. Türk. & 3_2 144).

Batı Türkçesinde ek başındaki _g, _ḡ seslerinin düşmesiyle +a / +e datif eki umumileşmiştir (TDB, & 355).

Doğu Türkçesinde ise ek genel olarak ünsüz uyumuna bağlı ol-
madan +ga / +ge, +ka / +ke şeklindedir. İncelik_kalınlık ba-
kımından ekin ünlü uyumuna bağlanması durumu, özellikle ya-
cancı kelimelerde kesin olmadığı gibi Arapca ve Farsca keli-
melere kalın ek getirilmesi temayülü vardır.

— Çağataycada da Eski Türkçede olduğu gibi iyelik eklerin-
den sonra, bazen +a / +e datif ekinin kullanıldığı görülmek-
tedir. Metnimizde bu kullanılış vezin ile ilgilidir:

cū birdi iki la^c liṅge nūsḡand (3484)

kirip sehrime çıkmegümdür neberd (2702)

salıp sūnbūl zūlfūṅge tāblar (3481)

5. _p zarf_fiil ekinin öğrenilen geçmiş zaman eki ola-
rak kullanılması:

Doğu Türkçesinde öğrenilen geçmiş zaman fiil çekimi için
_p zarf_fiil eki de kullanılmaktadır. Eski Türkçede de görü-

8. dise bolmas " demek mümkün olmaz, demek mümkün değildir".

bol_ yardımcı fiilinin sart kibiyle beraber kullanılması imkan veya imkansızlık ifadesi tasır (CEK, & 95).

Bu kullanılış bol_ fiilinin "sonradan ol_, mümkün ol_" anlamlarıyla da ilgili olmakla birlikte daha ziyade kısalmış bir yapının kalıplasmaı sayılabilir:

dise bolmas = dese, (dediğı sey) olmaz. Sartlı birleşik cümle şeklindeki bu söyleyişin ana cümle yüklemi durumundaki bolmas gerçekte yardımcı fiil değil, kendi müstakil manasıyla kullanılan bir fiildir ve bu örnekte yardımcı cümlenin nesne_ si durumundaki isim, ana cümlenin fâilini teskil etmektedir.

Metnimizde geçen çekim ekleri:

1. İsim işletme ekleri:

-a, +e	: Yaklaşma hali eki (datif)
-ca, +ca	: Esitlik eki
-da, +de	: Bulunma hali eki (lokatif)
-din, +dın	: Çıkma hali eki (ablatif)
-ğa, +ge	: Yaklaşma hali eki (datif)
-i, +i	: Teklik 3. şahıs iyelik eki
-ka, +ke	: Yaklaşma hali eki (datif)
-lar, +ler	: Çokluk eki
-ları, +leri	: Çokluk 3. şahıs iyelik eki
-m	: Teklik 1. şahıs iyelik eki
-miz, +miz	: Çokluk 1. şahıs iyelik eki
-n	: Vasıta hali eki (instrumental)
-ng	: Teklik 2. şahıs iyelik eki
-nı, +nı	: Yükleme hali eki (akkuzatif)
-ning, +ning	: İlgi hali eki (genitif)
-ngiz, +ngiz	: Çokluk 2. şahıs iyelik eki
-nguz, +nguz	: Çokluk 2. şahıs iyelik eki
-si, +si	: Teklik 3. şahıs iyelik eki
-ta, +te	: Bulunma hali eki (lokatif)
-tin, +tın	: Çıkma hali eki (ablatif)

2. Fiil işletme ekleri:

_a, _e	: Gelecek zaman istek eki
_alı, _eli	: Çokluk 1. şahıs emir eki
_am, _em	: Teklik 1. şahıs eki
_ar, _er	: Geniş zaman eki
_ay, _ey	: Teklik 1. şahıs emir eki
_ayın, _eyin	: Teklik 1. şahıs emir eki
_dı, _di	: Görülen geçmiş zaman eki
_dik	: Teklik 3. şahıs emir eki
_ğa, _ge	: Gelecek zaman eki
_gay, _gey	: Gelecek zaman eki
_gil, _gil	: Teklik 2. şahıs emir eki
_k, _k	: Çokluk 1. şahıs eki
_kil, _kil	: Teklik 2. şahıs emir eki
_lar, _ler	: Çokluk 3. şahıs eki
_lı, _li	: Çokluk 1. şahıs emir eki
_m	: Teklik 1. şahıs eki
_mas, _mes	: Menfî geniş zaman eki
_miş, _miş	: Öğrenilen geçmiş zaman eki
_n	: Teklik 1. şahıs eki
_ng	: Teklik 2. şahıs emir eki
_ng	: Teklik 2. şahıs eki
_ngiz, _ngiz	: Çokluk 2. şahıs emir eki
_ngiz, _ngiz	: Çokluk 2. şahıs eki

_r : Genis zaman eki
 _sa, _se : Sart eki
 _sun, _sün : Teklik 3. şahıs emir eki
 _sunlar, _sünler : Çokluk 3. şahıs emir eki
 _tı, _ti : Görülen geçmiş zaman eki
 _ur, _ür : Genis zaman eki
 _y : Teklik 1. şahıs emir eki
 _yin, _yın : Teklik 1. şahıs emir eki

3. Zarf_fiil ekleri:

_a, _e
 _ban, _ben
 _gac, _gac
 _gali, _geli
 _guca, _guce
 _gunca, _günce
 _kac, _kac
 _kali, _keli
 _ken
 _kunca, _künce
 _may, _may
 _mayın, _meyin
 _p
 _u, _ü
 _y

4. Isim_fiil ekleri:

_ar, _er
 _gan, _gen
 _gu, _gü
 _kan, _ken
 _ku, _kü
 _nas, _mes
 _r
 _ur, _ür

Metnimizde geçen Arapça ayetler ve dua sözleri

'aleyhi efdalu's - şalāvat ve ekmelü't - tanıyyat
" Selâmların en üstünü ve en mükemmeli (peygambere) olsun."
Si, III

allāhu nūr " Allah nûrdur." : Nûr sûresi, 35. âyet
"Allan göklerin ve yerin nûrudur"(Si,68)

dāme ihsānehu halleda'llāhu sultānehu " Onun insanı
cevam etsin ve Allan saltanatını ebedî kilsin." (Si, 741)

estağfiru'llan "Allan'tan bağışlanmamı dilerim."(Si,
704)

halleda'llāhu mülkenü ve sultānehu ve a'la şānehu ve
evlāha ihsānehu " Allan onun mülkünü ve saltanatını ebedi
kilsin, sâhini yüceltsin, ihsanını belirgin kilsin"(Si,IX)

hayrül-umûr "İslerin hayırlısı ortada olanıdır." na-
disine telmih. (Si,2357)

ikra bismi rabbike ellezî halak " yaratan rabbinin
adıyla oku " : Alāk suresi, 1. âyet (Si, V)

in yekād " neredeyse " : Kalem sûresi 51. âyete nâkıs
iktibas var. " O inkar edenler zikri isittikleri zaman nere-
deyse seni gözleriyle devireceklerdi." (Si,283)

inci'î : Fecr sûresi, 28. âyete telmih "(Razı edici ve
racı edilmiş olarak rabbine) dön." (Si, 1414)

kabe kavseyn ev ednā "Onunla arasındaki mesafe iki
yay kadar yahut daha az kaldı": Necm sûresi, 9. âyet (Si,
IV: 301)

lekel - hamdu yâ ekreme'l - ekramîn " Ey kerîmlerin en
kerîmi hamd sanadır." (Si, 104)

lem - yezel lâ - yezāl " ebedî ve ezeli olma " (Si,
6461)

li ma'a'llah " Allah'la bir olma " (Si, 304)

mā - zāga'l - başar mā - taçā " (Muhammed'in) gözü
sasmadı ve sınırı asmadı. " : Necm sûresi, 17. âyet. (Si, IV;
302)

simā hüm fi vücūhunim min eseri's - sucūd " YÜ-lerin_
de secdelerinin izinden nisanları vardı." : Fetih sûresi, 29.
âyet (Si, V)

sübhanе һayy ellezi lâ yemût " Ölümsüz olan hayat sa-
hici Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih ederim." (Sı, 276)

şarāben tahūrā "tertermiz bir ıckı " : İnsān sūresi
21. den ıktıbas." (Sı, 2872)

ve ikāmi's - şalāti " namazı kılmak " : Ömer hadısine
teahh. (Sı, V)

ve laḳad kerremnā benī ādeme " Hamdolsun biz ādemoğul-
arına çok ıkram ettik " : İsrā sūresi, 70. āyet (Sı, LXI)

ve mā erselnāke rahmeten li'l - 'ālemīn " Biz seni
anōsk alemlere rahmet olarak gönderdik." : Endıyā sūresi, 107.
āyet. (Sı, III)

ve'rḳe'ū ma'a'r - raki'in " Rukū edenlerle beraber
rukūa varın " : Bakara sūresi, 43. āyet. (Sı, V)

yūfīne bi'n - neḡri " Adabları: ,erine ,getirdiler." :
İnsān sūresi, 7. āyet. (Sı, 4438)

BİBLİYOGRAFYA

a) Ali Sîr Nevâyî

- Ateş, Ahmed, " Ali Sîr Nevâyî'nin Arapça sözlüğü hakkında ", TDAY Belleten, Ankara 1957, s. 183-188
- Banarlı, N. S., Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, c.1, s. 423-234
- Borovkov, A. K., "Ozbek yazı dilinin kurucusu Ali Sîr Nevâyî" (ceviri. R. Uygun), TDAY Belleten, Ankara 1954, s. 57-90
- Barthold, " Mîr-Ali Sîr ve sıyâsî hayatı " (ceviri. A. Caferoğlu), Ulku, no.56, Ankara 1937
- Caferoğlu, A., Türk Dili Tarihi, İstanbul 1974, c.2, s.195-211
- Çavuşoğlu, M., " Kanûnî devrinin sonuna kadar Anadoluda Nevâyî tesiri üzerine notlar ", Atsız Armağanı, İstanbul 1976, s. 75-90
- Eckmann, J., " Ali Sîr Nevâyî ", Bilgi Dergisi, no.119, İstanbul 1957 s.4-5
- " Die Tschaagataische Literatur ", Fh.TF. 1964, c.II, s.195-211
- Entevler, İ. U., " Amasya'da Bayezit kütüphanesinde bulunan Dîvân-ı Mîr Ali Sîr Nevâî ", TDED, no.1, İstanbul 1946 s.37-47
- Inan, A., " Ali Sîr Nevâî ve folklor ", Türk Folklor Araştırmaları, no. 182, Ankara 1964, s. 3510-3511
- Köprülü, F., " Çağatay Edebiyatı ", İslam Ansiklopedisi, c. III, s. 297-306
- Kut, Günay, " Ali Sîr Nevâî ", İslam Ansiklopedisi, İstanbul 1990, c.2, s.449-453
- Levend, A. S., Ali Sîr Nevâî. I. cilt. Hayatı, Sanatı, Kişiliği. Ankara 1965, s. 307
- Ali Sîr Nevâî. II. cilt, Divanlar. Ankara 1966, s.269
- Ali Sîr Nevâî, III. cilt, Hamse, Ankara 1967, s.562
- Ali Sîr Nevâî, IV. cilt, Divanlar ile Hamse dışındaki eserler, Ankara 1968, s. 311
- Nour, Rıza, " Ali Chir Nevai ", Revue De Turcologie, no.5, Alexandrie 1935, s. 5-58
- Semenov, " Mîr Ali Sîr hakkında Farsça bir hikaye " (ceviri. A. Inan), Ankara 1941, Ulku, no. 96, s.483-492
- Sertkaya, O. F., " Osmanlı şâirlerinin Çağatayca şiirleri ", TDED, İstanbul 1970, c. XVIII, s.133-138; 1971, c. XIX, s. 171-184; 1972, c. XX, s.157-184; 1977, c.XXII, s. 159-189
- Tarlan, A. N., Ali Sîr Nevâî, İstanbul 1942
- Togan, Z. V., " Ali Sîr ", İslam Ansiklopedisi, c.1, s.349-357

Volin, L., " Leningrad kitaplıklarındaki Nevâî yazmaları hakkında " (çeviri. R. Uygun), TDAY Belleten, Ankara 1955, s.99-141

b) Sözlükler:

Borovkov, A. K., Badâ'i' al_lugat Slovar Tali 'îmânî şeratsakogo k soçineniyam Alisera Navoi, Moskova 1961. s.261

Clauson, S. G., Sanglax, A Persian Guide to the Turkish Language by Muhammad Mandi Khan ("E. J. W. Gibb Memorial" Series, New Series, XX), Londra 1950

Doerfer, G., Türkische und mongolische Elemente im neupersischen, unter besonderer Berücksichtigung älterer neupersischer Geschichtsquellen, vor allem der Moncohen und Timuridenzeit, 3 Bde. Wiesbaden 1963, 1965, 1967 (Rest folgt)

Eren, Hasan, " Çağatay lugatları hakkında notlar ", İ.B. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, Ankara 1950, c.10/III, s.145-163

Fazilov, E., Staro-uzbekskiy Yazık, Horezmiyskie samyatniki XIV veka, Taskent 1966

Kasgarlı Mahmut, (B. Atalay nasri), Divânü Lügat-it Türk Tercümesi, c I-III, Ankara 1938-1941; Dizin, Ankara 1943

Poppe, N. N., Mongol'skiy slovar Mukaddimat al_adab, I-III, Moskova-Leningrad 1930-1939

Radloff, W., Versuch eines Wörterbuches der Türk-Dialecte (Opit slovaryu tyurkskix nareciy). Mit einem Vorwort von Omeljan Pritsak. c.4, s.Gravennade 1960 (1. bası 1893-1911, 2. bası Moskova 1963)

Redhouse, A Turkish and English Lexicon, Istanbul 1890

Räsänen, M., Versuch eines etymologischen Wörterbuches der Türkssprachen, Helsinki 1959, Lex. Societas Fenno-Ugricae 17, 1.16, 533 s.

Steingass, F., A Comprehensive Persian-English Dictionary, New impression, Beirut 1970

Seyh Süleyman Efendi, Lugat_i Çağatay ve Türkî_yi 'Os_mâri, Istanbul 1298/1882

Sükûn, Z., Fennengi Ziya Farsca-Türkce Lugat, Istanbul 1984

Velyaminov-Zernov, Slovar Çağataysko-Tureckiy el_luga_tu'n_Nevâ'iyye ve'l_istihadatü'l_Çagata'iyye, Sankpetersburg 1865

Velyaminov-Zernov, Slovar djağataysko-turetskiy, SPb, 1968 (çeviri. B. Atalay, Abuska lugatı veya Çağtay sözlüğü, Ankara 1970, IV+452 s.)

Yudahin, K., Uzbeksko-russkiy slovar, Taskent 1941, 616 s.

c) Gramerler ve makaleler:

Brockelmann, C., Osttürkische Grammatik der Islamischen Litteratursprachen Mittelasiens, Leiden 1954

Deny, J., Grammaire de la langue turque (dialecte osmanli), Bibl. de l'École des langues Orientales Vivantes, Paris 1921, 1216 s.

Eckmann, J., Chagatay Manual, Indiana University Publications, Uralic and Altaic Series, Volume 60, Mouton and Co., Hague 1966 (çeviri. G. Karaağac, Çağatayca El Kitabı, İstanbul 1988)

----- "Çağataycada isim-fiiller" İDED, c.X, İstanbul 1960, s.41-64

----- "Das Tschaghataische" Ph.Tf., Wiesbaden 1959, c.I, s.138-160

----- "Çağatay Dili hakkında notlar", TDAY Belleten, Ankara 1958, s. 115- 126

Ergin, M., Türk Dil Bilgisi, İstanbul 1972

Gabain, A. von, Altürkische Grammatik, Leipzig 1941; ikinci baskı Leipzig 1950; üçüncü baskı Leipzig 1974 (çeviri. M. Akalin, Eski Türkçenin Grameri, Ankara 1988, 313 s.)

----- , Üzbekische Grammatik, Leipzig 1945, XVI, 278 s.

Mansuroğlu, M., "Türkçede -ğu ekinin fonksiyonları", Ph. c. X, İstanbul 1953, s.341-348

Rasanen, M., Materialien zur Morphologie der türkischen Sprachen, Helsinki 1957, (Studia Orientalia, Societas Orientalis Fennica XXI)

Tekin, T., Orkhon Yazıtları, Ankara 1988, s. 201
----- , A Grammar of Orkhon Turkic, Indiana University Publications, Bloomington 1968

ÖZET

Doktora tezi olarak hazırladığımız bu çalışma Ali Şîr Nevâyî'nin Sedd_i İskenderî adlı mesnevisi üzerinedir. H. 889 = M. 1484 ile H. 890 = M. 1485 yılları arasında yazılmış bu eserin konusu tarihi olup, Makedonya kralı Büyük İskender'in hayat hikayesidir. İslam edebiyatlarında ortak bir konu olarak ele alınmış İskender destanını Çağatay Türkçesi ile de Ali Şîr Nevâyî yazmıştır. Ali Şîr Nevâyî, Çağatay yazı dilinin kuruluşunda önemli bir yere sahip, 30'a yakın eseriyle pek çok tür ve konuda Türkçenin ifade kabiliyetini ortaya koymuş büyük Türk şâiri ve devlet adamıdır. Eserleri, devrinin sosyal ve siyasi hayatını çeşitli yönleriyle yansıtmaları itibarıyla da önem taşımaktadır.

Sedd_i İskenderî, Nevâyî'nin en hacimli mesnevisi olup, 89 bölüm ve 7214 beyitten oluşmaktadır. Geniş bir kelime kadrosuna sahip eser, toplam 6327 madde başı ihtiva etmektedir. Bu kelimelerin 1249'u Türkçe, 2379'u Arapça, 2270'i Farscadır. 163 Farsça ve 54 Arapça kelime ise Türkçe yapıma getirilerek Türkçeleştirilmiştir. 124 şahıs, 74 yer, 11 kavim adı bulunan eserde 2 tane de Yunanca kelime vardır. Buna göre Sedd_i İskenderî'de madde başı durumundaki kelime

lerin % 19.741'i Türkçe, % 37.600'ü Arapça ve %35'i Farsça_
dır.

Biz, Arap harfleriyle yazılmış bu eserin hem altı yaz_
ma nüshayı da karşılaştırarak transkripsiyonlu metnini hazır_
ladık, hem de bütün kelimeleri içine alan bir dizinini yap_
tık. Böylelikle eseri ve kelime kadrosunu ortaya koyduktan
sonra giriş ve bazı dil özelliklerini gösteren notlar ilave
ederek tezimizi tamamladık.

Dizin bölümü eski fisleme usulü ile değil, bilgisayar
kullanılarak yapılmıştır. İletişim çağı olarak adlandırılan
yüzyılımızda bilgisayar, bilimin hemen bütün sahalarında kul_
lanılır haldedir. Bilgisayarın, artık Türk dili sahasında da
bir an önce yerini alması ve özellikle sözlük çalışmalarında
kullanılması kaçınılmaz olmuştur. Biz dizin bölümünde bilgi_
sarı, yalnızca çağdaş bir yazılım aracı olarak değil, madde
başı durumundaki kelimelerin, kendilerinin alfabetik ve al_
dıkları eklerin ise gramatikal sırasını göstermek üzere kul_
landık. Yaptığımız PL/I program, kelime ve eklerin bu sırada
dizinini veren ilk programdır. Daha önceki programlarda yal_
nızca alfabetik sıra gözetilmiştir.

Dizin bölümü İ. U. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilgisa_
yar Meslek Yüksekokulunda, VM/SP Conversational Monitor

System'de hazırlanmıştır. Böyle bir sisteme sahip ve bizlere yararlanma fırsatı veren Üniversitemizin, hala bazı teknik imkansızlıklar içinde bulunması düşündürücüdür. Üniversitemizin yalnızca büyük harfli bir yazıcısının olması, bilgisayar da yapılacak çeşitli çalışmalar için bazı zorluklara neden olmaktadır. Üniversitemizin çağdaş eğitim vasıtalarından daha çok faydalanmasını ve Bilgisayar merkezimizin imkanlarının arttırılmasını umut ediyoruz.

T. C.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

T.C.

İstanbul Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Eski Türk Dili Anabilim Dalı

Ali Şir Nevâyî, Şeddî İskenderî,

Metin - İnceleme - Dizin

Doktora Tezi

Tez Danışmanı:

Prof. Dr. Kemal Eraslan

No: 38

Hatice Tören

İstanbul

Mayıs 1990

T. C.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

9375
II

güç (A.): kateden, kesen

güç (A.): katlık, serflik

güç : kat, ser

güç : katlamak ; arkadan olmak

güç (y.a.) : katif

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : katil, öldüren

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç : katlamak ; arkadan olmak

güç (y.a.) : katif

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

güç (A.) : öldürme

(1) $\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} m v^2 \right) = \frac{1}{2} m \frac{d}{dt} (v^2)$

1. *Q* : Karam
 2. *Q* : Karam
 3. *Q* : Karam
 4. *Q* : Karam
 5. *Q* : Karam
 6. *Q* : Karam
 7. *Q* : Karam
 8. *Q* : Karam
 9. *Q* : Karam
 10. *Q* : Karam
 11. *Q* : Karam
 12. *Q* : Karam
 13. *Q* : Karam
 14. *Q* : Karam
 15. *Q* : Karam
 16. *Q* : Karam
 17. *Q* : Karam
 18. *Q* : Karam
 19. *Q* : Karam
 20. *Q* : Karam
 21. *Q* : Karam
 22. *Q* : Karam
 23. *Q* : Karam
 24. *Q* : Karam
 25. *Q* : Karam
 26. *Q* : Karam
 27. *Q* : Karam
 28. *Q* : Karam
 29. *Q* : Karam
 30. *Q* : Karam
 31. *Q* : Karam
 32. *Q* : Karam
 33. *Q* : Karam
 34. *Q* : Karam
 35. *Q* : Karam
 36. *Q* : Karam
 37. *Q* : Karam
 38. *Q* : Karam
 39. *Q* : Karam
 40. *Q* : Karam
 41. *Q* : Karam
 42. *Q* : Karam
 43. *Q* : Karam
 44. *Q* : Karam
 45. *Q* : Karam
 46. *Q* : Karam
 47. *Q* : Karam
 48. *Q* : Karam
 49. *Q* : Karam
 50. *Q* : Karam
 51. *Q* : Karam
 52. *Q* : Karam
 53. *Q* : Karam
 54. *Q* : Karam
 55. *Q* : Karam
 56. *Q* : Karam
 57. *Q* : Karam
 58. *Q* : Karam
 59. *Q* : Karam
 60. *Q* : Karam
 61. *Q* : Karam
 62. *Q* : Karam
 63. *Q* : Karam
 64. *Q* : Karam
 65. *Q* : Karam
 66. *Q* : Karam
 67. *Q* : Karam
 68. *Q* : Karam
 69. *Q* : Karam
 70. *Q* : Karam
 71. *Q* : Karam
 72. *Q* : Karam
 73. *Q* : Karam
 74. *Q* : Karam
 75. *Q* : Karam
 76. *Q* : Karam
 77. *Q* : Karam
 78. *Q* : Karam
 79. *Q* : Karam
 80. *Q* : Karam
 81. *Q* : Karam
 82. *Q* : Karam
 83. *Q* : Karam
 84. *Q* : Karam
 85. *Q* : Karam
 86. *Q* : Karam
 87. *Q* : Karam
 88. *Q* : Karam
 89. *Q* : Karam
 90. *Q* : Karam
 91. *Q* : Karam
 92. *Q* : Karam
 93. *Q* : Karam
 94. *Q* : Karam
 95. *Q* : Karam
 96. *Q* : Karam
 97. *Q* : Karam
 98. *Q* : Karam
 99. *Q* : Karam
 100. *Q* : Karam
 101. *Q* : Karam
 102. *Q* : Karam
 103. *Q* : Karam
 104. *Q* : Karam
 105. *Q* : Karam
 106. *Q* : Karam
 107. *Q* : Karam
 108. *Q* : Karam
 109. *Q* : Karam
 110. *Q* : Karam
 111. *Q* : Karam
 112. *Q* : Karam
 113. *Q* : Karam
 114. *Q* : Karam
 115. *Q* : Karam
 116. *Q* : Karam
 117. *Q* : Karam
 118. *Q* : Karam
 119. *Q* : Karam
 120. *Q* : Karam
 121. *Q* : Karam
 122. *Q* : Karam
 123. *Q* : Karam
 124. *Q* : Karam
 125. *Q* : Karam
 126. *Q* : Karam
 127. *Q* : Karam
 128. *Q* : Karam
 129. *Q* : Karam
 130. *Q* : Karam
 131. *Q* : Karam
 132. *Q* : Karam
 133. *Q* : Karam
 134. *Q* : Karam
 135. *Q* : Karam
 136. *Q* : Karam
 137. *Q* : Karam
 138. *Q* : Karam
 139. *Q* : Karam
 140. *Q* : Karam
 141. *Q* : Karam
 142. *Q* : Karam
 143. *Q* : Karam
 144. *Q* : Karam
 145. *Q* : Karam
 146. *Q* : Karam
 147. *Q* : Karam
 148. *Q* : Karam
 149. *Q* : Karam
 150. *Q* : Karam
 151. *Q* : Karam
 152. *Q* : Karam
 153. *Q* : Karam
 154. *Q* : Karam
 155. *Q* : Karam
 156. *Q* : Karam
 157. *Q* : Karam
 158. *Q* : Karam
 159. *Q* : Karam
 160. *Q* : Karam
 161. *Q* : Karam
 162. *Q* : Karam
 163. *Q* : Karam
 164. *Q* : Karam
 165. *Q* : Karam
 166. *Q* : Karam
 167. *Q* : Karam
 168. *Q* : Karam
 169. *Q* : Karam
 170. *Q* : Karam
 171. *Q* : Karam
 172. *Q* : Karam
 173. *Q* : Karam
 174. *Q* : Karam
 175. *Q* : Karam
 176. *Q* : Karam
 177. *Q* : Karam
 178. *Q* : Karam
 179. *Q* : Karam
 180. *Q* : Karam
 181. *Q* : Karam
 182. *Q* : Karam
 183. *Q* : Karam
 184. *Q* : Karam
 185. *Q* : Karam
 186. *Q* : Karam
 187. *Q* : Karam
 188. *Q* : Karam
 189. *Q* : Karam
 190. *Q* : Karam
 191. *Q* : Karam
 192. *Q* : Karam
 193. *Q* : Karam
 194. *Q* : Karam
 195. *Q* : Karam
 196. *Q* : Karam
 197. *Q* : Karam
 198. *Q* : Karam
 199. *Q* : Karam
 200. *Q* : Karam
 201. *Q* : Karam
 202. *Q* : Karam
 203. *Q* : Karam
 204. *Q* : Karam
 205. *Q* : Karam
 206. *Q* : Karam
 207. *Q* : Karam
 208. *Q* : Karam
 209. *Q* : Karam
 210. *Q* : Karam
 211. *Q* : Karam
 212. *Q* : Karam
 213. *Q* : Karam
 214. *Q* : Karam
 215. *Q* : Karam
 216. *Q* : Karam
 217. *Q* : Karam
 218. *Q* : Karam
 219. *Q* : Karam
 220. *Q* : Karam
 221. *Q* : Karam

100
 101 99
 102 98
 103 97
 104 96
 105 95
 106 94
 107 93
 108 92
 109 91
 110 90
 111 89
 112 88
 113 87
 114 86
 115 85
 116 84
 117 83
 118 82
 119 81
 120 80
 121 79
 122 78
 123 77
 124 76
 125 75
 126 74
 127 73
 128 72
 129 71
 130 70
 131 69
 132 68
 133 67
 134 66
 135 65
 136 64
 137 63
 138 62
 139 61
 140 60
 141 59
 142 58
 143 57
 144 56
 145 55
 146 54
 147 53
 148 52
 149 51
 150 50
 151 49
 152 48
 153 47
 154 46
 155 45
 156 44
 157 43
 158 42
 159 41
 160 40
 161 39
 162 38
 163 37
 164 36
 165 35
 166 34
 167 33
 168 32
 169 31
 170 30
 171 29
 172 28
 173 27
 174 26
 175 25
 176 24
 177 23
 178 22
 179 21
 180 20
 181 19
 182 18
 183 17
 184 16
 185 15
 186 14
 187 13
 188 12
 189 11
 190 10
 191 9
 192 8
 193 7
 194 6
 195 5
 196 4
 197 3
 198 2
 199 1
 200 0

[illegible]

12/11/2021 (A.): bittin yarine geseu

[illegible]

[illegible]

kefen (A.) : kefen	5518, 757, 7587, 2578, 157, 3513,
kefen (A.) : kefen	3782,3133,
kefen (A.) : kefen	110 ,
kefen (A.) : kefen	3623,
kefen (A.) : kefen	3513,
kefen (A.) : kefen	333 ,
kefen (A.) : kefen	3429,
kefen (A.) : kefen	498 ,
kefen (A.) : kefen	73 ,
kefen (A.) : kefen	1192,1709,
kefen (A.) : kefen	3137,
kefen (A.) : kefen	3133,
kefen (A.) : kefen	2137,
kefen (A.) : kefen	7172,
kefen (A.) : kefen	2518,
kefen (A.) : kefen	4325,
kefen (A.) : kefen	213 ,
kefen (A.) : kefen	3403,
kefen (A.) : kefen	3403,3403,
kefen (A.) : kefen	131 ,
kefen (A.) : kefen	1344,707 ,3701,
kefen (A.) : kefen	6334,3337,3552,3253,3104,3106,3038,
kefen (A.) : kefen	152 ,
kefen (A.) : kefen	6756,4313,
kefen (A.) : kefen	1273,
kefen (A.) : kefen	320 ,
kefen (A.) : kefen	1009,4324,3577,
kefen (A.) : kefen	3393,4331,1149,
kefen (A.) : kefen	3349,
kefen (A.) : kefen	353 ,
kefen (A.) : kefen	353 ,
kefen (A.) : kefen	7044,
kefen (A.) : kefen	1542,
kefen (A.) : kefen	3513,
kefen (A.) : kefen	4317,3233,
kefen (A.) : kefen	3339,3533,
kefen (A.) : kefen	4331,2233,
kefen (A.) : kefen	311 ,
kefen (A.) : kefen	4332,3773,
kefen (A.) : kefen	417 ,
kefen (A.) : kefen	417 ,

-i-10	3110,
-i-101	3114,
kenāīlī (A.): olgunluklar	
-i	3330,
-i-1	2170,
kenānī (F.): kement, düğüm	
(kenānī k.)	+3+1,3+10,
	+3+1,+2+7,
-i-101	+100,
-i-1	+300,100+3,1001,
kemār (F.): kemer	
-i-101	3370,3701,
-i-101a	1537,1013,
-i-101i	3530,
-i-101n	300 ,330 ,
-i-101o	314 ,
-i-101n	3530,3370,
kenār-īh (F.): kemer yeri, bel	
-i-101n	2930,
kenāī (F.): çok az; âciz	
(kenāī k.)	3030,
	217 ,
-i-101n	3711,
kenāī-īh (F.kenāī A.): pusu yeri	
kenāīne (F.): noksan; âciz, zavallı	2227,
kenāīk (F.kenāī+k): azlık, eksiklik	2301,
-i-101n	102 ,
kenāīrek (F.kenāī+rek): daha az, azıcık	
kenārīn (F.): en küçük, en aşağı	0100,
(kenārī k.)	
kenār (F.): kenar, kıyı	+241,
-i-101n	2400,
kenārī (F.): bir kenar	
kenāb (F.): keten	7030,
-i-101n	
kenāīī (F.): bir carıye	7050,
ker (A.kerr): bir şeyden vaz geçtikten sonra tekrar o işe yönelme	3102,
-i-101n	2050,
kerāī (F.kerāī+sız): ucsuz	
kerām (A.): kerem; cömertlik, ihsan	2+17,
(kerāī k.)	3413,3511,110 ,3920,5430,
(kerāī k.)	130 ,
(kerāī k.)	1132,1140,
	3910,
+i-101n	7103,3470,102 ,99 ,
-i-101n	3920,
-i-101n	3770,3924,3479,102 ,2322,345 ,590 ,
-i-101n	3010,
-i-101n	3717,2101,103 ,
-i-101n	370 ,
-i-101n	3030,140 ,

keremî	3925,
keremî	104 , 107 ,
keremî	110 , 1303,
keremî	3302,
keremî	3477,
keremî	3702,
keremî	440 ,
keremî	3702,
keremî (keremî .)	330 ,
keremî	1130, 1034, 115 , 105 ,
keremî (keremî .)	112 ,
keremî	3144,
keremî	3723,
keremî	3300,
keremî	119 ,
keremî (keremî .)	110 ,
keremî / 113 (F, kerem-hüyük) : cömertlik	473 ,
keremî (F, kerem A.) : cömert ; kerem mezhepli	109 ,
keremî (A, kerem-siz) : keremi olmayan ; cömert olmayan	1130,
keremî (A.) : kerem sahibi , cömert	23 ,
(keremî .)	3737,
keremî	1303, 105 ,
keremî (F.) : sesi dünyayı velveleye veren boru, isfendiyarın borusu	2117,
keremî (A.) : kere , defa	3204,
kesîfet (A.) : sıklık, yoğunluk	79 ,
kesîlet (A.) : tenbellik, uyuşukluk	365 ,
kesî (A.) : gelişip kazanma	2330,
(kesî .)	
kesîr	1919,
kesîr	199 , 1492, 252 , 3182, 250 , 1073, 4470,
kesîr	1402,
kesîr	3131,
kesîr	1074, 3403,
kesîr	2504,
kesîr (A.) : çok, bol	7031,
(kesîr .)	
kesîr (A.) : göklük	4403, 340 ,
kesîr	3571,
kesîr	3717,
kesî (F.) : Nuşirevân'a verilen bir isim	977 ,
(kesî .)	970 ,
kesîf (F.) : kaplumbağa	3527,
keşîf (A.) : keşif	2198,
keşîf (y.a.) : Keşmîr, Kuzey Hindistan'da bir şehir	3121, 3104, 3240, 2710,
(keşîf .)	2930,

3108,
 2939,3012,
 5279,
 4357,
 5408,
 2355,
 556,2923,2502,
 3925,
 3091,
 515,
 383,3280,
 393,
 5010,
 5074,
 2954,
 2714,
 555,
 5001,5952,5954,5955,
 4705,
 3530,
 3123,
 2317,3329,4713,
 217,
 129,
 2390,2450,
 1557,
 129,747,6860,5141,
 4332,
 749,
 2570,4144,
 3110,
 1495,
 1361,7,
 5347,
 2313,
 3112,
 3915,
 1421,
 4595,
 2370,
 5021,

-h(Gr136 g.)	1494,
-h(Gr1 g.)	3331,
-h(Gr12_1_1272 g.)	5473,
-h(Gr12_1272 g.)	1943,
-h(Gr13 g.)	7913,
-h(Gr14 g.)	1337,
-h(Gr15 g.)	973 ,
-h(Gr16 g.)	753 ,2734,1304,1314,2711,3030,3523,3630,
-h(Gr12_1_9136_1 g.)	1327,
-h(Gr12_1_9136_2 g.)	1333,
-h(Gr12_1_9136_3 g.)	1331,
-h(Gr12_1_9136_4 g.)	1731,
-h(Gr12_1_9136_5 g.)	1333,
-h(Gr12_1_9136_6 g.)	3733,
-h(Gr12_1_9136_7 g.)	2931,333 ,2921,
-h(Gr12_1_9136_8 g.)	7331,
-h(Gr12_1_9136_9 g.)	3473,
-h(Gr12_1_9136_10 g.)	7124,4433,
-h(Gr12_1_9136_11 g.)	3437,
-h(Gr12_1_9136_12 g.)	743 ,
-h(Gr12_1_9136_13 g.)	733 ,
-h(Gr12_1_9136_14 g.)	5334,
-h(Gr12_1_9136_15 g.)	4313,
-h(Gr12_1_9136_16 g.)	3772,1333,
-h(Gr12_1_9136_17 g.)	5939,
-h(Gr12_1_9136_18 g.)	1323,
-h(Gr12_1_9136_19 g.)	3374,7172,4272,
-h(Gr12_1_9136_20 g.)	3433,
-h(Gr12_1_9136_21 g.)	3391,3344,2433,
-h(Gr12_1_9136_22 g.)	4233,
-h(Gr12_1_9136_23 g.)	4134,
-h(Gr12_1_9136_24 g.)	933 ,
-h(Gr12_1_9136_25 g.)	3492,
-h(Gr12_1_9136_26 g.)	932 ,1772,
-h(Gr12_1_9136_27 g.)	3391,
-h(Gr12_1_9136_28 g.)	2233,
-h(Gr12_1_9136_29 g.)	1797,
-h(Gr12_1_9136_30 g.)	3323,
-h(Gr12_1_9136_31 g.)	3393,
-h(Gr12_1_9136_32 g.)	3139,3139,1337,1513,
-h(Gr12_1_9136_33 g.)	4733,
-h(Gr12_1_9136_34 g.)	3331,
-h(Gr12_1_9136_35 g.)	231 ,
-h(Gr12_1_9136_36 g.)	194 ,
-h(Gr12_1_9136_37 g.)	1313,
-h(Gr12_1_9136_38 g.)	4373,
-h(Gr12_1_9136_39 g.)	1333,334 ,
-h(Gr12_1_9136_40 g.)	3342,
-h(Gr12_1_9136_41 g.)	3339,
-h(Gr12_1_9136_42 g.)	1413,
-h(Gr12_1_9136_43 g.)	1332,
-h(Gr12_1_9136_44 g.)	1332,
-h(Gr12_1_9136_45 g.)	379 ,
-h(Gr12_1_9136_46 g.)	3324,
-h(Gr12_1_9136_47 g.)	3139,3739,3347,1133,1391,
-h(Gr12_1_9136_48 g.)	1337,1397,1333,
-h(Gr12_1_9136_49 g.)	712 ,2434,2327,5932,
-h(Gr12_1_9136_50 g.)	3139,3124,3333,3337,1137,1343,114 ,
-h(Gr12_1_9136_51 g.)	4733,
-h(Gr12_1_9136_52 g.)	3173,

[illegible]

3193,
3397,
3774,
383,
3347,
7122,
+223,
3417,
1291,3273,
3213,
3323,3373,
3474,
4211,
132,
2330,
1394,
304,
4397,
1353,
3494,
+213,
333,
1131,
3332,
3477,4702,1090,
3377,
1374,
1349,
+347,
+727,1343,
1312,1323,3275,3302,4722,4874,4029,0908,3363,
3904,
322,
935,
458,
+391,
733,
1713,1713,
3339,
3733,
+731,3234,217,
4171,3374,
3395,
3439,
1299,
1317,3337,+214,3229,
2431,
3339,1314,3372,
3903,
3473,
3431,
3913,1042,1035,1370,
3772,4893,
3431,
3302,2923,
1119,
7133,
3413,2217,2533,
3333,
3333,

-n(sarmanis g.)	5311,
-n(sarmanis_pur g.)	2152,
-n(sarmanis g.)	1517,
-n(sarmanis g.)	4913,
-n(sarmanis g.)	1533,
-n(sarmanis g.)	3423,
-n(sarmanis_pur g.)	3111,
-n(sarmanis g.)	3129,
-n(sarmanis g.)	1511,
-n(sarmanis g.)	3992,
-n(sarmanis g.)	3172,
-n(sarmanis g.)	1374,
-n(sarmanis g.)	379 ,
-n(sarmanis g.)	4332,
-n(sarmanis g.)	7014,
-n(sarmanis g.)	1030,
-n(sarmanis g.)	1971,
-n(sarmanis g.)	4134,
-n(sarmanis g.)	3270,3223,4533,5431,
-n(sarmanis g.)	3470,1170,
-n(sarmanis g.)	333 ,
-n(sarmanis g.)	3370,
-n(sarmanis g.)	3731,
-n(sarmanis g.)	4333,
-n(sarmanis g.)	2437,
-n(sarmanis g.)	1940,
-n(sarmanis g.)	6733,
-n(sarmanis g.)	1223,
-n(sarmanis g.)	1332,
-n(sarmanis g.)	3433,
-n(sarmanis g.)	2293,
-n(sarmanis g.)	3271,
-n(sarmanis g.)	249 ,
-n(sarmanis g.)	1321,
-n(sarmanis g.)	2143,
-n(sarmanis g.)	1223,
-n(sarmanis g.)	3477,
-n(sarmanis g.)	3019,
-n(sarmanis g.)	1337,
-n(sarmanis g.)	1417,
-n(sarmanis g.)	3343,
-n(sarmanis g.)	2470,2130,
-n(sarmanis g.)	3099,
-n(sarmanis g.)	3740,
-n(sarmanis g.)	323 ,
-n(sarmanis g.)	1957,
-n(sarmanis g.)	2097,4470,
-n(sarmanis g.)	212 ,
-n(sarmanis g.)	3233,3734,3740,
-n(sarmanis g.)	3233,2715,
-n(sarmanis g.)	3704,
-n(sarmanis g.)	312 ,
-n(sarmanis g.)	3270,
-n(sarmanis g.)	3230,
-n(sarmanis g.)	3334,
-n(sarmanis g.)	3411,
-n(sarmanis g.)	1333,
-n(sarmanis g.)	4233,
-n(sarmanis g.)	1317,
-n(sarmanis g.)	3130,2977,
-n(sarmanis g.)	4945,

[illegible]

2630,
2733,
1362,
5761,
6713,
2230, 2420,
6713,
7133,
1362,
4140,
4963,
1331,
2932,
4951,
2932,
4452,
4330, 3633,
353,
2344,
4131,
1073,
2133,
353, 361-1,
3330,
1943,
4329, 3674,
3371,
1373,
7011,
7230,
6727,
919,
686,
5903,
2613,
7133,
4293,
4276,
4324,
3403,
4320,
21,
3443,
4037,
7123,
7123,
3403,
2330,
1390,
3479,
135,
63,
33,
33,
75,
34,
62,
1363,
4233,
3940,

-m1,	4777,
-m1,(olmā q.)	2204,
-m1,(olmā q.)	1300,
-m1,(olmā q.)	1400,
-m1,(olmā q.)	3000,
-m1,(olmā q.)	4000,
-m1,(olmā q.)	5000,
-m1,(olmā q.)	6000,
-m1,(olmā q.)	7000,
-m1,(olmā q.)	8000,
-m1,(olmā q.)	9000,
-m1,(olmā q.)	10000,
-m1,(olmā q.)	11000,
-m1,(olmā q.)	12000,
-m1,(olmā q.)	13000,
-m1,(olmā q.)	14000,
-m1,(olmā q.)	15000,
-m1,(olmā q.)	16000,
-m1,(olmā q.)	17000,
-m1,(olmā q.)	18000,
-m1,(olmā q.)	19000,
-m1,(olmā q.)	20000,
-m1,(olmā q.)	21000,
-m1,(olmā q.)	22000,
-m1,(olmā q.)	23000,
-m1,(olmā q.)	24000,
-m1,(olmā q.)	25000,
-m1,(olmā q.)	26000,
-m1,(olmā q.)	27000,
-m1,(olmā q.)	28000,
-m1,(olmā q.)	29000,
-m1,(olmā q.)	30000,
-m1,(olmā q.)	31000,
-m1,(olmā q.)	32000,
-m1,(olmā q.)	33000,
-m1,(olmā q.)	34000,
-m1,(olmā q.)	35000,
-m1,(olmā q.)	36000,
-m1,(olmā q.)	37000,
-m1,(olmā q.)	38000,
-m1,(olmā q.)	39000,
-m1,(olmā q.)	40000,
-m1,(olmā q.)	41000,
-m1,(olmā q.)	42000,
-m1,(olmā q.)	43000,
-m1,(olmā q.)	44000,
-m1,(olmā q.)	45000,
-m1,(olmā q.)	46000,
-m1,(olmā q.)	47000,
-m1,(olmā q.)	48000,
-m1,(olmā q.)	49000,
-m1,(olmā q.)	50000,
-m1,(olmā q.)	51000,
-m1,(olmā q.)	52000,
-m1,(olmā q.)	53000,
-m1,(olmā q.)	54000,
-m1,(olmā q.)	55000,
-m1,(olmā q.)	56000,
-m1,(olmā q.)	57000,
-m1,(olmā q.)	58000,
-m1,(olmā q.)	59000,
-m1,(olmā q.)	60000,
-m1,(olmā q.)	61000,
-m1,(olmā q.)	62000,
-m1,(olmā q.)	63000,
-m1,(olmā q.)	64000,
-m1,(olmā q.)	65000,
-m1,(olmā q.)	66000,
-m1,(olmā q.)	67000,
-m1,(olmā q.)	68000,
-m1,(olmā q.)	69000,
-m1,(olmā q.)	70000,
-m1,(olmā q.)	71000,
-m1,(olmā q.)	72000,
-m1,(olmā q.)	73000,
-m1,(olmā q.)	74000,
-m1,(olmā q.)	75000,
-m1,(olmā q.)	76000,
-m1,(olmā q.)	77000,
-m1,(olmā q.)	78000,
-m1,(olmā q.)	79000,
-m1,(olmā q.)	80000,
-m1,(olmā q.)	81000,
-m1,(olmā q.)	82000,
-m1,(olmā q.)	83000,
-m1,(olmā q.)	84000,
-m1,(olmā q.)	85000,
-m1,(olmā q.)	86000,
-m1,(olmā q.)	87000,
-m1,(olmā q.)	88000,
-m1,(olmā q.)	89000,
-m1,(olmā q.)	90000,
-m1,(olmā q.)	91000,
-m1,(olmā q.)	92000,
-m1,(olmā q.)	93000,
-m1,(olmā q.)	94000,
-m1,(olmā q.)	95000,
-m1,(olmā q.)	96000,
-m1,(olmā q.)	97000,
-m1,(olmā q.)	98000,
-m1,(olmā q.)	99000,
-m1,(olmā q.)	100000,

-a1(,105b g.)	2745,
-a1(,105c g.)	7151,
-a1(,105d g.)	+704,
-a1(,105e g.)	3673,
-a1(,105f g.)	3140,
-a1(,105g g.)	361,
-a1(,105h g.)	3439,
-a1(,105i g.)	3670,
-a1(,105j g.)	2371,
-a1(,105k g.)	+457,
-a1(,105l g.)	7037,
-a1(,105m g.)	2040,
-a1(,105n g.)	0,
-a1(,105o g.)	1393,
-a1(,105p g.)	1953,
-a1(,105q g.)	1713,
-a1(,105r g.)	3127,
-a1(,105s g.)	130,
-a1(,105t g.)	3494,
-a1(,105u g.)	+439,
-a1(,105v g.)	2133,
-a1(,105w g.)	1011,
-a1(,105x g.)	2033,
-a1(,105y g.)	+300,
-a1(,105z g.)	+300,
-a1(,106a g.)	3663,
-a1(,106b g.)	3217,
-a1(,106c g.)	2022,
-a1(,106d g.)	1103,
-a1(,106e g.)	392,
-a1(,106f g.)	3571,
-a1(,106g g.)	3409,
-a1(,106h g.)	3374,
-a1(,106i g.)	1734,
-a1(,106j g.)	3343,
-a1(,106k g.)	303,
-a1(,106l g.)	3917,
-a1(,106m g.)	3973,
-a1(,106n g.)	+303,
-a1(,106o g.)	1713,
-a1(,106p g.)	3514,
-a1(,106q g.)	+340,
-a1(,106r g.)	3755,3437,3604,4402,6790,1401,2644,430,
-a1(,106s g.)	3249,
-a1(,106t g.)	3237,2433,
-a1(,106u g.)	1440,
-a1(,106v g.)	+455,
-a1(,106w g.)	3303,4907,
-a1(,106x g.)	3509,
-a1(,106y g.)	2110,
-a1(,106z g.)	392,
-a1(,107a g.)	1477,
-a1(,107b g.)	1392,
-a1(,107c g.)	+31,
-a1(,107d g.)	+333,
-a1(,107e g.)	3310,
-a1(,107f g.)	1213,
-a1(,107g g.)	3670,
-a1(,107h g.)	3039,
-a1(,107i g.)	+770,

-ur(qurqo q.)	1396,
-ur(qurqil q.)	2150,
-ur(qurqil q.)	491,
-ur(qurqil q.)	5150,
-ur(qurqil q.)	1150,
-ur(qurqil q.)	2150,
-ur(qurqil q.)	4941,
-ur(qurqil q.)	5121,
-ur(qurqil q.)	4703,
-ur(qurqil q.)	4743,
-ur(qurqil q.)	2437,
-ur(qurqil q.)	2401,
-ur(qurqil q.)	5417,
-ur(qurqil q.)	5121,
-ur(qurqil q.)	4941,
-ur(qurqil q.)	5530,
-ur(qurqil q.)	33 ,
-ur(qurqil q.)	3920,
-ur(qurqil q.)	2150,
-ur(qurqil q.)	5500,
-ur(qurqil q.)	1420,
-ur(qurqil q.)	5139,
-ur(qurqil q.)	5530,
-ur(qurqil q.)	5.75,4941,5723,
-ur(qurqil q.)	7150,
-ur(qurqil q.)	1141,
-ur(qurqil q.)	537 ,
-ur(qurqil q.)	7150,
-ur(qurqil q.)	5120,1391,
-ur(qurqil q.)	5379,
-ur(qurqil q.)	3315,25 ,
-ur(qurqil q.)	922 ,
-ur(qurqil q.)	5341,
-ur(qurqil q.)	2927,
-ur(qurqil q.)	2370,
-ur(qurqil q.)	3512,
-ur(qurqil q.)	1300,
-ur(qurqil q.)	2971,
-ur(qurqil q.)	1145,
-ur(qurqil q.)	3125,
-ur(qurqil q.)	991 ,
-ur(qurqil q.)	5120,
-ur(qurqil q.)	5990,
-ur(qurqil q.)	1399,
-ur(qurqil q.)	3312,
-ur(qurqil q.)	3312,1391,
-ur(qurqil q.)	5120,
-ur(qurqil q.)	4703,
-ur(qurqil q.)	3920,1150,
-ur(qurqil q.)	5120,
-ur(qurqil q.)	3170,
-ur(qurqil q.)	1401,
-ur(qurqil q.)	1103,
-ur(qurqil q.)	2022,3500,
-ur(qurqil q.)	2353,
-ur(qurqil q.)	1141,
-ur(qurqil q.)	4471,
-ur(qurqil q.)	3023,
-ur(qurqil q.)	5375,
-ur(qurqil q.)	1790,

-ir-ar(1, g.)	2430,
-ir-ar(may1, g.)	3673, 7165,
-ir-ar(may10, g.)	313,
-ir-ar(may11, g.)	1771,
-ir-ar(may12, g.)	4142,
-ir-ar(may13, g.)	1093,
-ir-ar(may14, g.)	370,
-ir-ar(may15, g.)	3500,
-ir-ar(may16, g.)	773,
-ir-ar(may17, g.)	713,
-ir-ar(may18, g.)	1671,
-ir-ar(may19, g.)	3593,
-ir-ar(may20, g.)	1172,
-ir-ar(may21, g.)	3043,
-ir-ar(may22, g.)	3674,
-ir-ar(may23, g.)	3534,
-ir-ar(may24, g.)	3714,
-ir-ar(may25, g.)	2952,
-ir-ar(may26, g.)	3081,
-ir-ar(may27, g.)	4491,
-ir-ar(may28, g.)	1001, 1.72, 2060,
-ir-ar(may29, g.)	3531,
-ir-ar(may30, g.)	1497,
-ir-ar(may31, g.)	3135,
-ir-ar(may32, g.)	4175,
-ir-ar(may33, g.)	2235,
-ir-ar(may34, g.)	2204,
-ir-ar(may35, g.)	150, 3673,
-ir-ar(may36, g.)	3795,
-ir-ar(may37, g.)	4230,
-ir-ar(may38, g.)	3372,
-ir-ar(may39, g.)	3933,
-ir-ar(may40, g.)	3942,
-ir-ar(may41, g.)	345,
-ir-ar(may42, g.)	1703, 3609,
-ir-ar(may43, g.)	3453, 345,
-ir-ar(may44, g.)	3371,
-ir-ar(may45, g.)	7235,
-ir-ar(may46, g.)	3073, 4049,
-ir-ar(may47, g.)	4741,
-ir-ar(may48, g.)	1304,
-ir-ar(may49, g.)	3030,
-ir-ar(may50, g.)	4133,
-ir-ar(may51, g.)	3031, 3093,
-ir-ar(may52, g.)	2314,
-ir-ar(may53, g.)	3533,
-ir-ar(may54, g.)	3142,
-ir-ar(may55, g.)	4741,
-ir-ar(may56, g.)	4023, 5431,
-ir-ar(may57, g.)	4795,
-ir-ar(may58, g.)	3932,
-ir-ar(may59, g.)	4075, 4233,
-ir-ar(may60, g.)	3734,
-ir-ar(may61, g.)	3092,
-ir-ar(may62, g.)	1333,
-ir-ar(may63, g.)	4173,
-ir-ar(may64, g.)	4242,
-ir-ar(may65, g.)	4175,
-ir-ar(may66, g.)	4351,
-ir-ar(may67, g.)	1735,
-ir-ar(may68, g.)	4077,

5772,
3533,
5785,
5819,
1288,
1250,
1255,
1325,
+435,
1521,
1239,
1812,1584,1994,5735,3535,5857,5233,5395,8980,
5977,
5174,
294 ,
5343,
1952,
1283,
5775,
535 ,
1551,7011,
5395,2753,
4505,
1149,
1238,
1321,
5931,
5157,
5318,
1554,
325 ,
273 ,
2414,
5139,
2582,
2400,
3183,
3188,
555 ,
5124,
534+,535+,5329,3555,3515,5271,5003,5215,7078,
5194,7194,5455,5995,5009,5554,4525,4544,3515,
5781,4922,5554,5551,5559,757 ,5153,793 ,505 ,
1253,1315,252 ,255 ,257 ,2+50,157 ,2434,1555,
1572,1551,1550,1559,353 ,173 ,193 ,
5575,
1579,
+55+,
+50 ,
545 ,
2323,
5272,
1079,
+137,
4905,
5255,
539 ,
1117,2557,1552,5272,5551,
5757,
5055,

-1p(şarə_017 ş.)	1761,
-1p(şevrək_017 ş.)	337 ,
-1p(şevrək ş.)	1100,
-1p(şifə ş.)	1190,
-1p(şifə ş.)	3000,
-1p(şifə ş.)	1311,2010,
-1p(şifə ş.)	1370,
-1p(şifə ş.)	1720,
-1p(şifə ş.)	333 ,
-1p(şifə ş.)	334 ,
-1p(şifə ş.)	3337,
-1p(şifə ş.)	3150,
-1p(şifə ş.)	1977,
-1p(şifə ş.)	2327,
-1p(şifə ş.)	350 ,
-1p(şifə ş.)	+030,
-1p(şifə ş.)	3004,336,
-1p(şifə ş.)	3901,
-1p(şifə ş.)	1770,
-1p(şifə ş.)	3102,
-1p(şifə ş.)	3170,
-1p(şifə ş.)	3331,
-1p(şifə ş.)	3330,
-1p(şifə ş.)	495 ,
-1p(şifə ş.)	3152,
-1p(şifə ş.)	2304,
-1p(şifə ş.)	3070,1913,4357,
-1p(şifə ş.)	2349,
-1p(şifə ş.)	1933,
-1p(şifə ş.)	3332,
-1p(şifə ş.)	3303,
-1p(şifə ş.)	3070,
-1p(şifə ş.)	7120,
-1p(şifə ş.)	272 ,1320,
-1p(şifə ş.)	2324,
-1p(şifə ş.)	2493,4751,
-1p(şifə ş.)	3330,3405,3333,3232,2923,
-1p(şifə ş.)	+702,3701,
-1p(şifə ş.)	3743,1177,
-1p(şifə ş.)	3973,
-1p(şifə ş.)	2700,3913,4533,
-1p(şifə ş.)	4240,5539,
-1p(şifə ş.)	+127,3035,3333,7135,2000,1934,3190,3800,
-1p(şifə ş.)	310 ,
-1p(şifə ş.)	1024,
-1p(şifə ş.)	3342,
-1p(şifə ş.)	7+3 ,
-1p(şifə ş.)	1413,6773,
-1p(şifə ş.)	330 ,
-1p(şifə ş.)	2170,997 ,
-1p(şifə ş.)	70 ,
-1p(şifə ş.)	1342,
-1p(şifə ş.)	2522,
-1p(şifə ş.)	3013,
-1p(şifə ş.)	4200,
-1p(şifə ş.)	3713,
-1p(şifə ş.)	7+3 ,
-1p(şifə ş.)	3747,
-1p(şifə ş.)	2370,

-ip(gaḥl ḡ.)	4033,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	041+,
-ip(gaḥl ḡ.)	3103,0100,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	1099,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	3754,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	+772,
-ip(gaḥl ḡ.)	830 ,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	2050,
-ip(gaḥl ḡ.)	1005,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	1044,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	7042,4295,
-ip(gaḥl ḡ.)	1023,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	2770,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	3830,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	7073,+751,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	+033,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	2403,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	2232,+353,4372,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	51++,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	+772,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	0259,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	3034,1034,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	4017,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	1848,2002,2809,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	144 ,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	3163,304 ,3152,3035,3700,0250,3099,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	2980,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	2345,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	4740,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	4740,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	5357,1258,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	5173,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	3333,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	0135,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	4833,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	2035,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	2303,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	2480,1832,0531,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	3000,3037,2903,2035,2034,500 ,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	438 ,3052,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	5019,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	2709,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	0503,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	0237,1070,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	2297,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	733 ,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	253 ,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	221 ,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	4677,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	2500,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	4798,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	735 ,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	1432,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	5411,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	3337,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	4008,2132,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	923 ,
-ip(gaḥl-lī ḡ.)	2240,

[illegible]

-1p(gdn k.)	2183,
-1p(gfne k.)	4817,
-1p(tfrfo k.)	1345,
-1p(tfrfo_1 k.)	2733,
-1p(tfrfo_2 k.)	6381,
-1p(tfrfo_3 k.)	2745,
-1p(tfrfo_4 k.)	565,
-1p(tfrfo_5 k.)	712,
-1p(tfrfo_6 k.)	1745,5656,3499,5645,
-1p(tfrfo_7 k.)	5757,2525,
-1p(tfrfo_8 k.)	565,
-1p(tfrfo_9 k.)	5756,
-1p(tfrfo_10 k.)	4270,
-1p(tfrfo_11 k.)	712,
-1p(tfrfo_12 k.)	530,
-1p(tfrfo_13 k.)	1556,
-1p(tfrfo_14 k.)	1745,4077,
-1p(tfrfo_15 k.)	4369,4520,1506,1456,
-1p(tfrfo_16 k.)	1745,1744,4712,5695,4077,5775,4270,
-1p(tfrfo_17 k.)	7093,
-1p(tfrfo_18 k.)	4223,3101,
-1p(tfrfo_19 k.)	4545,
-1p(tfrfo_20 k.)	565,
-1p(tfrfo_21 k.)	253,
-1p(tfrfo_22 k.)	1318,
-1p(tfrfo_23 k.)	569,1533,6901,5174,4375,
-1p(tfrfo_24 k.)	2203,
-1p(tfrfo_25 k.)	2556,
-1p(tfrfo_26 k.)	2431,
-1p(tfrfo_27 k.)	3231,5310,
-1p(tfrfo_28 k.)	1051,
-1p(tfrfo_29 k.)	1533,
-1p(tfrfo_30 k.)	2513,
-1p(tfrfo_31 k.)	480,
-1p(tfrfo_32 k.)	5155,
-1p(tfrfo_33 k.)	5434,
-1p(tfrfo_34 k.)	6145,2754,
-1p(tfrfo_35 k.)	1573,
-1p(tfrfo_36 k.)	532,5349,
-1p(tfrfo_37 k.)	6170,
-1p(tfrfo_38 k.)	3478,
-1p(tfrfo_39 k.)	7119,
-1p(tfrfo_40 k.)	3691,4934,2964,
-1p(tfrfo_41 k.)	4269,
-1p(tfrfo_42 k.)	141,792,
-1p(tfrfo_43 k.)	431,
-1p(tfrfo_44 k.)	569,342,
-1p(tfrfo_45 k.)	727,
-1p(tfrfo_46 k.)	5332,
-1p(tfrfo_47 k.)	5607,
-1p(tfrfo_48 k.)	1275,224,
-1p(tfrfo_49 k.)	2150,2206,
-1p(tfrfo_50 k.)	927,
-1p(tfrfo_51 k.)	3462,
-1p(tfrfo_52 k.)	5759,
-1p(tfrfo_53 k.)	5425,
-1p(tfrfo_54 k.)	1234,
-1p(tfrfo_55 k.)	1893,5651,
-1p(tfrfo_56 k.)	5659,
-1p(tfrfo_57 k.)	2214,1553,

-1p_1r11(100100_0.)	3550,
-1p_1r11(100100_0.)	1905,
-1p_1r11(100100_0.)	2497,2497,
-1p_1r11(100100_0.)	4097,
-1p_1r11(100100_0.)	2157,
-1p_1r11(100100_0.)	1033,
-1p_1r11(100100_0.)	4930,
-1p_1r11(100100_0.)	4004,
-1p_1r11(100100_0.)	4993,
-1p_1r11(100100_0.)	4324,
-1p_1r11(100100_0.)	2153,
-1p_1r11(100100_0.)	0170,
-1p_1r11(100100_0.)	4287,
-1p_1r11(100100_0.)	0074,
-1p_1r11(100100_0.)	0715,
-1p_1r11(100100_0.)	2640,
-1p_1r11(100100_0.)	3472,
-1p_1r11(100100_0.)	1745,
-1p_1r11(100100_0.)	5300,
-1p_1r11(100100_0.)	1915,1553,2172,1980,
-1p_1r11(100100_0.)	5339,
-1p_1r11(100100_0.)	2114,
-1p_1r11(100100_0.)	0909,
-1p_1r11(100100_0.)	1323,
-1p_1r11(100100_0.)	1733,
-1p_1r11(100100_0.)	2019,
-1p_1r11(100100_0.)	3750,
-1p_1r11(100100_0.)	3524,1724,
-1p_1r11(100100_0.)	3891,
-1p_1r11(100100_0.)	0195,5754,1001,
-1p_1r11(100100_0.)	408 ,
-1p_1r11(100100_0.)	438 ,
-1p_1r11(100100_0.)	3505,
-1p_1r11(100100_0.)	308 ,
-1p_1r11(100100_0.)	4549,
-1p_1r11(100100_0.)	5825,
-1p_1r11(100100_0.)	4991,
-1p_1r11(100100_0.)	4824,
-1p_1r11(100100_0.)	339 ,
-1p_1r11(100100_0.)	3437,
-1p_1r11(100100_0.)	5303,
-1p_1r11(100100_0.)	0467,
-1p_1r11(100100_0.)	0143,
-1p_1r11(100100_0.)	514 ,
-1p_1r11(100100_0.)	1071,
-1p_1r11(100100_0.)	071 ,
-1p_1r11(100100_0.)	393 ,000 ,
-1p_1r11(100100_0.)	013 ,
-1p_1r11(100100_0.)	768 ,
-1p_1r11(100100_0.)	043 ,
-1p_1r11(100100_0.)	728 ,
-1p_1r11(100100_0.)	750 ,
-1p_1r11(100100_0.)	568 ,
-1p_1r11(100100_0.)	738 ,
-1p_1r11(100100_0.)	730 ,
-1p_1r11(100100_0.)	508 ,
-1p_1r11(100100_0.)	3710,
-1p_1r11(100100_0.)	3541,
-1p_1r11(100100_0.)	4155,
-1p_1r11(100100_0.)	3012,

-ti(tār_1 bār_1.)	951 ,
-ti(tār_1.)	1349,3397,
-ti(tār_1.)	3334,
-ti(tār_1.)	3432,
-ti(tār_1.)	3302,
-ti(tār_1.)	3348,
-ti(tār_1.)	3323,
-ti(tār_1.)	3170,
-ti(tār_1 pūr_1.)	3313,
-ti(tār_1.)	3304,1714,3993,
-ti(tār_1.)	3311,
-ti(tār_1.)	317 ,2301,297 ,
-ti(tār_1.)	1777,3335,4140,
-ti(tār_1.)	3933,
-ti(tār_1.)	4213,4044,4500,4718,5010,
-ti(tār_1.)	3713,
-ti(tār_1.)	3297,2029,
-ti(tār_1.)	1033,4247,
-ti(tār_1.)	3747,
-ti(tār_1.)	2591,
-ti(tār_1.)	3933,
-ti(tār_1.)	2503,
-ti(tār_1.)	1017,
-ti(tār_1.)	2541,
-ti(tār_1.)	4247,
-ti(tār_1.)	3594,
-ti(tār_1.)	3141,
-ti(tār_1.)	7027,
-ti(tār_1.)	3133,
-ti(tār_1.)	4900,4032,2947,
-ti(tār_1.)	3713,
-ti(tār_1.)	3400,
-ti(tār_1.)	3133,
-ti(tār_1.)	5033,
-ti(tār_1.)	1933,
-ti(tār_1.)	3594,
-ti(tār_1.)	4571,2502,
-ti(tār_1.)	2523,
-ti(tār_1.)	2403,
-ti(tār_1.)	3472,
-ti(tār_1.)	3040,
-ti(tār_1.)	4393,
-ti(tār_1.)	7037,
-ti(tār_1.)	2502,
-ti(tār_1.)	4393,
-ti(tār_1.)	3472,
-ti(tār_1.)	3933,
-ti(tār_1.)	7027,
-ti(tār_1.)	3034,
-ti(tār_1.)	3237,
-ti(tār_1.)	3703,
-ti(tār_1.)	3091,
-ti(tār_1.)	3140,
-ti(tār_1.)	1933,
-ti(tār_1.)	1070,
-ti(tār_1.)	3333,
-ti(tār_1.)	3092,
-ti(tār_1.)	300 ,
-ti(tār_1.)	7012,
-ti(tār_1.)	130 ,

-ir(şəhəb_i rəy i.)	6886,
-ir(şəhəb_i tək i.)	137,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	9719,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	4182,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	4480,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	9349,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	1411,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	2343,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	1903,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	5530,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	5635,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	7147,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	1337,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	100,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	3206,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	6091,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	7050,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	3320,2433,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	5547,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	6007,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	5107,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	4470,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	6373,6010,34+1,2427,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	357,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	2445,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	7191,5122,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	6311,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	6379,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	5335,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	6744,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	1749,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	4791,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	4794,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	3309,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	4440,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	7197,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	2890,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	2549,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	7107,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	4778,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	2823,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	4343,5972,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	3222,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	2958,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	1793,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	1133,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	3210,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	6042,2462,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	424,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	3515,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	1309,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	1377,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	6377,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	5543,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	5217,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	930,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	4340,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	6436,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	5533,
-ir(şəhəb_i şüfə i.)	450,

-ir(şəhərlər i.)	6386,
-ir(şəhərlər i.)	107 ,
-ir(şəhərlər i.)	6719,
-ir(şəhərlər i.)	4162,
-ir(şəhərlər i.)	4430,
-ir(şəhərlər i.)	6849,
-ir(şəhərlər i.)	1411,
-ir(şəhərlər i.)	2843,
-ir(şəhərlər i.)	1303,
-ir(şəhərlər i.)	6530,
-ir(şəhərlər i.)	6635,
-ir(şəhərlər i.)	7147,
-ir(şəhərlər i.)	1327,
-ir(şəhərlər i.)	160 ,
-ir(şəhərlər i.)	3206,
-ir(şəhərlər i.)	6091,
-ir(şəhərlər i.)	7050,
-ir(şəhərlər i.)	5320,2433,
-ir(şəhərlər i.)	6547,
-ir(şəhərlər i.)	6667,
-ir(şəhərlər i.)	5107,
-ir(şəhərlər i.)	4496,
-ir(şəhərlər i.)	6373,6610,3441,2427,
-ir(şəhərlər i.)	837 ,
-ir(şəhərlər i.)	2445,
-ir(şəhərlər i.)	7191,5122,
-ir(şəhərlər i.)	6311,
-ir(şəhərlər i.)	6879,
-ir(şəhərlər i.)	5335,
-ir(şəhərlər i.)	6744,
-ir(şəhərlər i.)	1749,
-ir(şəhərlər i.)	4791,
-ir(şəhərlər i.)	4794,
-ir(şəhərlər i.)	3309,
-ir(şəhərlər i.)	4440,
-ir(şəhərlər i.)	7197,
-ir(şəhərlər i.)	2896,
-ir(şəhərlər i.)	2549,
-ir(şəhərlər i.)	7107,
-ir(şəhərlər i.)	4778,
-ir(şəhərlər i.)	2928,
-ir(şəhərlər i.)	4348,5972,
-ir(şəhərlər i.)	3222,
-ir(şəhərlər i.)	2958,
-ir(şəhərlər i.)	1793,
-ir(şəhərlər i.)	1133,
-ir(şəhərlər i.)	3216,
-ir(şəhərlər i.)	6642,2462,
-ir(şəhərlər i.)	424 ,
-ir(şəhərlər i.)	5515,
-ir(şəhərlər i.)	1809,
-ir(şəhərlər i.)	1377,
-ir(şəhərlər i.)	6377,
-ir(şəhərlər i.)	5543,
-ir(şəhərlər i.)	5219,
-ir(şəhərlər i.)	630 ,
-ir(şəhərlər i.)	4340,
-ir(şəhərlər i.)	5435,
-ir(şəhərlər i.)	5639,
-ir(şəhərlər i.)	400 ,

-ir(şübiḥ-i rāy i.)	107 ,
-ir(şübiḥ-i şüḥ i.)	6719,
-ir(şübiḥ-i şifāi)	+102,
-ir(şübiḥ-şifāi i.)	4430,
-ir(şan i.)	6849,
-ir(şarf i.)	1411,
-ir(şarfa i.)	2843,
-ir(şarḥ i.)	1303,
-ir(şen i.)	5530,
-ir(şerḥ i.)	5635,
-ir(şevḥ-i şim i.)	7147,
-ir(şey i.)	1307,
-ir(şerḥ-i şir i.)	160 ,
-ir(şir-i şim i.)	3206,
-ir(şind i.)	6091,
-ir(şirḥ i.)	7050,
-ir(şir i.)	5320,2433,
-ir(şirḥ-i şir i.)	6547,
-ir(şirḥ-i şir i.)	6567,
-ir(şir i.)	5107,
-ir(şir i.)	4490,
-ir(şir i.)	6373,6010,34+1,2427,
-ir(şir i.)	837 ,
-ir(şir i.)	2445,
-ir(şir i.)	7191,5122,
-ir(şir i.)	6311,
-ir(şir i.)	6879,
-ir(şir i.)	5335,
-ir(şir i.)	6744,
-ir(şir i.)	1749,
-ir(şir i.)	4791,
-ir(şir i.)	4794,
-ir(şir i.)	3309,
-ir(şir i.)	4440,
-ir(şir i.)	7197,
-ir(şir i.)	2890,
-ir(şir i.)	2549,
-ir(şir i.)	7107,
-ir(şir i.)	4778,
-ir(şir i.)	2828,
-ir(şir i.)	4348,5972,
-ir(şir i.)	3222,
-ir(şir i.)	2758,
-ir(şir i.)	1773,
-ir(şir i.)	1133,
-ir(şir i.)	3216,
-ir(şir i.)	6042,2462,
-ir(şir i.)	424 ,
-ir(şir i.)	5515,
-ir(şir i.)	1809,
-ir(şir i.)	1377,
-ir(şir i.)	6377,
-ir(şir i.)	5543,
-ir(şir i.)	5217,
-ir(şir i.)	635 ,
-ir(şir i.)	4342,
-ir(şir i.)	6430,
-ir(şir i.)	6039,
-ir(şir i.)	400 ,

-lr(qānib_i rīy i.)	6386,
-lr(qānib_i sīb i.)	107,
-lr(qānib_i qānī)	6719,
-lr(qānib_qānī i.)	4162,
-lr(qānī i.)	4480,
-lr(qār i.)	6349,
-lr(qārfa i.)	1411,
-lr(qārfa)	2643,
-lr(qānī i.)	1903,
-lr(qānī i.)	5530,
-lr(qār_hānī i.)	5635,
-lr(qāvīd_yī qām i.)	7147,
-lr(qay i.)	1307,
-lr(qeīd_vīr i.)	160,
-lr(qirā_i alāqā i.)	3200,
-lr(qīdīa i.)	6091,
-lr(qīdīa i.)	7050,
-lr(qīdī i.)	5320, 2433,
-lr(qīdī_dēnī i.)	5547,
-lr(qīdīdīlām i.)	6607,
-lr(qīdī i.)	3107,
-lr(qīdīlī i.)	4490,
-lr(qīn i.)	6373, 6016, 3441, 2427,
-lr(qīnī i.)	837,
-lr(qīnī i.)	2445,
-lr(qīnī i.)	7191, 5122,
-lr(qīnī i.)	6311,
-lr(qīnī i.)	6879,
-lr(qīnī i.)	5335,
-lr(qīnī i.)	6744,
-lr(qīnī i.)	1749,
-lr(qīnī i.)	4791,
-lr(qīnī i.)	4794,
-lr(qīnī i.)	3309,
-lr(qīnī i.)	4440,
-lr(qīnī i.)	7197,
-lr(qīnī i.)	2390,
-lr(qīnī i.)	2549,
-lr(qīnī i.)	7107,
-lr(qīnī i.)	4778,
-lr(qīnī i.)	2328,
-lr(qīnī i.)	4348, 5972,
-lr(qīnī i.)	3222,
-lr(qīnī i.)	2958,
-lr(qīnī i.)	1793,
-lr(qīnī i.)	1133,
-lr(qīnī i.)	3216,
-lr(qīnī i.)	6642, 2462,
-lr(qīnī i.)	424,
-lr(qīnī i.)	5915,
-lr(qīnī i.)	1309,
-lr(qīnī i.)	1377,
-lr(qīnī i.)	6377,
-lr(qīnī i.)	5543,
-lr(qīnī i.)	5219,
-lr(qīnī i.)	939,
-lr(qīnī i.)	4340,
-lr(qīnī i.)	5430,
-lr(qīnī i.)	5639,
-lr(qīnī i.)	400,

1992

0386,
107,
0719,
+102,
+480,
03+7,
1+11,
2343,
1003,
5530,
0035,
71+7,
1307,
100,
3200,
0091,
7050,
5320,2433,
00+7,
0007,
3107,
+490,
0373,0010,34+1,2427,
307,
2445,
7191,5122,
0311,
0879,
5335,
0744,
1749,
4791,
4794,
3309,
4440,
7197,
2390,
2549,
7107,
4778,
2323,
4348,5972,
3222,
2950,
1793,
1133,
5210,
0042,2402,
424,
5515,
1309,
1377,
0377,
5543,
5219,
030,
4340,
0430,
5039,
406,

-ir(şahid i.)	6886,
-ir(şahid i.)	127,
-ir(şahid i.)	671,
-ir(şahid i.)	4102,
-ir(şahid i.)	4480,
-ir(şahid i.)	6847,
-ir(şahid i.)	1411,
-ir(şahid i.)	2843,
-ir(şahid i.)	1803,
-ir(şahid i.)	5530,
-ir(şahid i.)	5635,
-ir(şahid i.)	7147,
-ir(şahid i.)	1307,
-ir(şahid i.)	160,
-ir(şahid i.)	3200,
-ir(şahid i.)	6091,
-ir(şahid i.)	7050,
-ir(şahid i.)	5320,2433,
-ir(şahid i.)	5547,
-ir(şahid i.)	6567,
-ir(şahid i.)	5107,
-ir(şahid i.)	4490,
-ir(şahid i.)	6375,6016,3441,2427,
-ir(şahid i.)	337,
-ir(şahid i.)	2443,
-ir(şahid i.)	7191,5122,
-ir(şahid i.)	6811,
-ir(şahid i.)	6879,
-ir(şahid i.)	5335,
-ir(şahid i.)	6744,
-ir(şahid i.)	1749,
-ir(şahid i.)	4791,
-ir(şahid i.)	4794,
-ir(şahid i.)	3309,
-ir(şahid i.)	4440,
-ir(şahid i.)	7197,
-ir(şahid i.)	2896,
-ir(şahid i.)	2549,
-ir(şahid i.)	7107,
-ir(şahid i.)	4778,
-ir(şahid i.)	2828,
-ir(şahid i.)	4348,5972,
-ir(şahid i.)	3222,
-ir(şahid i.)	2958,
-ir(şahid i.)	1793,
-ir(şahid i.)	1133,
-ir(şahid i.)	5216,
-ir(şahid i.)	6042,2462,
-ir(şahid i.)	424,
-ir(şahid i.)	3515,
-ir(şahid i.)	1809,
-ir(şahid i.)	1377,
-ir(şahid i.)	6377,
-ir(şahid i.)	5543,
-ir(şahid i.)	5219,
-ir(şahid i.)	630,
-ir(şahid i.)	4140,
-ir(şahid i.)	6430,
-ir(şahid i.)	5039,
-ir(şahid i.)	400,

-ir(vīrān 1.)	1309,
-ir(vīr 1.)	5+35,
-ir(vīrān 1.)	+170,+529,0199,1334,1955,
-ir(vīrān 1.)	1379,
-ir(vīrān 1.)	+332,
-ir(vīr 1.)	1+51,
-ir(vīr 1.)	555,
-ir(vīrān 1.)	5311,
-ir(vīrān 1.)	5317,
-ir(vīrān 1.)	+529,4404,
-ir(vīrān 1.)	5523,
-ir(vīr 1.)	5701,
-ir(vīr 1.)	5125,
-ir(vīrān 1.)	54+1,
-ir(vīrān 1.)	2334,
-ir(vīr 1.)	5115,
-ir(vīrān 1.)	5535,
-ir(vīr 1.)	5755,
-ir(vīr 1.)	1359,1337,
-ir(vīrān 1.)	1331,
-ir(vīr 1.)	5557,
-ir(vīr 1.)	1243,
-ir(vīrān 1.)	2527,
-ir(vīrān 1.)	5763,
-ir(vīrān 1.)	1775,
-ir(vīrān 1.)	5305,
-ir(vīrān 1.)	7539,
-ir(vīrān 1.)	2839,
-ir(vīrān 1.)	5725,
-ir(vīrān 1.)	2551,
-ir(vīrān 1.)	1241,
-ir(vīrān 1.)	4367,
-ir(vīr 1.)	5388,
-ir(vīrān 1.)	4435,
-ir(vīrān 1.)	516,
-ir(vīr 1.)	5957,
-ir(vīrān 1.)	5512,
-ir(vīrān 1.)	4333,359,
-ir(vīrān 1.)	223,
-ir(vīrān 1.)	2259,
-ir(vīrān 1.)	5305,
-ir(vīrān 1.)	5971,
-ir(vīrān 1.)	5125,
-ir(vīrān 1.)	293,
-ir(vīrān 1.)	553,
-ir(vīrān 1.)	293,
-ir(vīrān 1.)	343,
-ir(vīrān 1.)	2531,
-ir(vīrān 1.)	5391,
-ir(vīrān 1.)	5154,
-ir(vīrān 1.)	5574,
-ir(vīrān 1.)	1+3,
-ir(vīrān 1.)	2334,
irāde (A): irade, istek	1355,
irādet (A): irade, istek, iktidar	2397,
irān (y.a.): İran	1399,
(irān 1.)	2501,

-ir(vīrān i.)	1309,
-ir(yīr i.)	3433,
-ir(yīrān i.)	+73, +349, 3199, 1334, 1953,
-ir(yīrān i.)	1371,
-ir(yīrān i.)	+731,
-ir(yīr i.)	1421,
-ir(yīrān i.)	303,
-ir(yīrān i.)	3211,
-ir(yīrān i.)	3311,
-ir(yīrān i.)	+329, 4404,
-ir(yīrān i.)	3323,
-ir(yīr i.)	3333,
-ir(yīr i.)	3123,
-ir(yīr i.)	3441,
-ir(yīrān i.)	2334,
-ir(yīr i.)	3113,
-ir(yīrān i.)	3333,
-ir(yīr i.)	3733,
-ir(yīr i.)	1331, 1333,
-ir(yīr i.)	1331,
-ir(yīr i.)	3337,
-ir(yīr i.)	1343,
-ir(yīr i.)	3337,
-ir(yīr i.)	3333,
-ir(yīr i.)	1735,
-ir(yīr i.)	3333,
-ir(yīr i.)	3333,
-ir(yīr i.)	7333,
-ir(yīr i.)	2339,
-ir(yīr i.)	3723,
-ir(yīr i.)	2331,
-ir(yīr i.)	1341,
-ir(yīr i.)	+337,
-ir(yīr i.)	3333,
-ir(yīr i.)	+433,
-ir(yīr i.)	313,
-ir(yīr i.)	3937,
-ir(yīr i.)	3314,
-ir(yīr i.)	+333, 333,
-ir(yīr i.)	223,
-ir(yīr i.)	2239,
-ir(yīr i.)	3333,
-ir(yīr i.)	3373,
-ir(yīr i.)	3133,
-ir(yīr i.)	233,
-ir(yīr i.)	333,
-ir(yīr i.)	2733,
-ir(yīr i.)	343,
-ir(yīr i.)	2331,
-ir(yīr i.)	3331,
-ir(yīr i.)	3134,
-ir(yīr i.)	3374,
-ir(yīr i.)	143,
-ir(yīr i.)	2234,
irāde (A): irade, istek	1333,
irādet (A): irade, istek; iktidar	2333,
irān (y.a): İran	1333,
(irān i.)	2333,

-ir(vīrān i.)	1829,
-ir(vīr i.)	5435,
-ir(vīrānān i.)	+175,+519,+5199,1334,1955,
-ir(vīrān i.)	2379,
-ir(vīrān i.)	+532,
-ir(vīr i.)	1431,
-ir(vīr i.)	555,
-ir(vīr i.)	1311,
-ir(vīr i.)	1317,
-ir(vīr i.)	+529,4454,
-ir(vīr i.)	5523,
-ir(vīr i.)	5581,
-ir(vīr i.)	5125,
-ir(vīr i.)	54+1,
-ir(vīr i.)	2334,
-ir(vīr i.)	5115,
-ir(vīr i.)	5533,
-ir(vīr i.)	5755,
-ir(vīr i.)	1359,1339,
-ir(vīr i.)	1331,
-ir(vīr i.)	5537,
-ir(vīr i.)	1243,
-ir(vīr i.)	2529,
-ir(vīr i.)	5555,
-ir(vīr i.)	1795,
-ir(vīr i.)	5305,
-ir(vīr i.)	7539,
-ir(vīr i.)	2339,
-ir(vīr i.)	5725,
-ir(vīr i.)	2501,
-ir(vīr i.)	1241,
-ir(vīr i.)	4307,
-ir(vīr i.)	5383,
-ir(vīr i.)	4435,
-ir(vīr i.)	516,
-ir(vīr i.)	5937,
-ir(vīr i.)	5512,
-ir(vīr i.)	4335,359,
-ir(vīr i.)	223,
-ir(vīr i.)	2259,
-ir(vīr i.)	5305,
-ir(vīr i.)	3975,
-ir(vīr i.)	5125,
-ir(vīr i.)	293,
-ir(vīr i.)	553,
-ir(vīr i.)	1909,
-ir(vīr i.)	343,
-ir(vīr i.)	2531,
-ir(vīr i.)	5391,
-ir(vīr i.)	5154,
-ir(vīr i.)	5574,
-ir(vīr i.)	1+3,
-ir(vīr i.)	2232,
irāde (A): irade, istek	1350,
irādet (A): irade, istek; iktidar	2395,
irān (y.a.): İran	1399,
(irān i.)	2505,

-ir(ʔirān i.)	1339,
-ir(ʔirā i.)	3+33,
-ir(ʔirān i.)	+173,+529,3199,1334,1956,
-ir(ʔirān i.)	1377,
-ir(ʔirān i.)	4333,
-ir(ʔirān i.)	1+31,
-ir(ʔirān i.)	303,
-ir(ʔirān i.)	331,
-ir(ʔirān i.)	31.7,
-ir(ʔirān i.)	+339,+433,
-ir(ʔirān i.)	3333,
-ir(ʔirān i.)	3333,
-ir(ʔirān i.)	3123,
-ir(ʔirān i.)	34+1,
-ir(ʔirān i.)	333+,
-ir(ʔirān i.)	3113,
-ir(ʔirān i.)	3333,
-ir(ʔirān i.)	3733,
-ir(ʔirān i.)	1337,1337,
-ir(ʔirān i.)	1331,
-ir(ʔirān i.)	3337,
-ir(ʔirān i.)	1343,
-ir(ʔirān i.)	1337,
-ir(ʔirān i.)	3333,
-ir(ʔirān i.)	1793,
-ir(ʔirān i.)	3333,
-ir(ʔirān i.)	7339,
-ir(ʔirān i.)	2339,
-ir(ʔirān i.)	3723,
-ir(ʔirān i.)	2331,
-ir(ʔirān i.)	1241,
-ir(ʔirān i.)	+337,
-ir(ʔirān i.)	3333,
-ir(ʔirān i.)	+433,
-ir(ʔirān i.)	313,
-ir(ʔirān i.)	3937,
-ir(ʔirān i.)	3313,
-ir(ʔirān i.)	+333,333,
-ir(ʔirān i.)	223,
-ir(ʔirān i.)	2239,
-ir(ʔirān i.)	3333,
-ir(ʔirān i.)	3973,
-ir(ʔirān i.)	3133,
-ir(ʔirān i.)	193,
-ir(ʔirān i.)	333,
-ir(ʔirān i.)	1333,
-ir(ʔirān i.)	343,
-ir(ʔirān i.)	1331,
-ir(ʔirān i.)	333,
-ir(ʔirān i.)	313+,
-ir(ʔirān i.)	337+,
-ir(ʔirān i.)	1+3,
-ir(ʔirān i.)	2232,
irāde (A): irade, istek	1333,
irālet (A): irade, istek; iktidar	2333,
irān (y.a): İran	1393,
(irān i.)	1333,

-ir(yārān 1.)	1309,
-ir(yār 1.)	6436,
-ir(yārān, yār 1.)	+173, +529, 5179, 1334, 1928,
-ir(yārān 1.)	1379,
-ir(yārān 1.)	+332,
-ir(yār 1.)	1451,
-ir(yār 1.)	505,
-ir(yārān 1.)	5251,
-ir(yārān 1.)	5217,
-ir(yārān 1.)	+529, 4404,
-ir(yārān 1.)	3523,
-ir(yār 1.)	608,
-ir(yār 1.)	6123,
-ir(yārān 1.)	3441,
-ir(yārān 1.)	2334,
-ir(yār 1.)	5116,
-ir(yārān 1.)	5033,
-ir(yār 1.)	5755,
-ir(yār 1.)	1359, 1339,
-ir(yārān 1.)	1331,
-ir(yārān 1.)	3537,
-ir(yār 1.)	1243,
-ir(yārān 1.)	2029,
-ir(yārān 1.)	3363,
-ir(yārān 1.)	1795,
-ir(yārān 1.)	5303,
-ir(yārān 1.)	7039,
-ir(yārān 1.)	2839,
-ir(yārān 1.)	6725,
-ir(yārān 1.)	2561,
-ir(yārān 1.)	1241,
-ir(yārān 1.)	4807,
-ir(yārān 1.)	3383,
-ir(yārān 1.)	4436,
-ir(yārān 1.)	516,
-ir(yārān 1.)	6937,
-ir(yārān 1.)	5612,
-ir(yārān 1.)	+333, 369,
-ir(yārān 1.)	223,
-ir(yārān 1.)	2259,
-ir(yārān 1.)	5303,
-ir(yārān 1.)	397,
-ir(yārān 1.)	3123,
-ir(yārān 1.)	293,
-ir(yārān 1.)	353,
-ir(yārān 1.)	2909,
-ir(yārān 1.)	343,
-ir(yārān 1.)	2331,
-ir(yārān 1.)	5391,
-ir(yārān 1.)	6154,
-ir(yārān 1.)	6574,
-ir(yārān 1.)	143,
-ir(yārān 1.)	2232,
irāde (A): irade, istek	1380,
irādet (A): irade, istek; iktidar	2397,
irān (y.ā): İran	1399,
irān (y.ā): İran	2303,

-ir(izirān i.)	1809,
-ir(izirān i.)	5435,
-ir(izirān i.)	4755, 4819, 5179, 1534, 1958,
-ir(izirān i.)	1579,
-ir(izirān i.)	4531,
-ir(izirān i.)	1451,
-ir(izirān i.)	505 ,
-ir(izirān i.)	5211,
-ir(izirān i.)	5217,
-ir(izirān i.)	4529, 4404,
-ir(izirān i.)	5523,
-ir(izirān i.)	5581,
-ir(izirān i.)	5125,
-ir(izirān i.)	34+1,
-ir(izirān i.)	2334,
-ir(izirān i.)	5118,
-ir(izirān i.)	5035,
-ir(izirān i.)	5755,
-ir(izirān i.)	1357, 1357,
-ir(izirān i.)	1331,
-ir(izirān i.)	5537,
-ir(izirān i.)	1145,
-ir(izirān i.)	2029,
-ir(izirān i.)	5505,
-ir(izirān i.)	1795,
-ir(izirān i.)	5383,
-ir(izirān i.)	7037,
-ir(izirān i.)	2339,
-ir(izirān i.)	5725,
-ir(izirān i.)	2561,
-ir(izirān i.)	1241,
-ir(izirān i.)	4307,
-ir(izirān i.)	3383,
-ir(izirān i.)	4430,
-ir(izirān i.)	515 ,
-ir(izirān i.)	5937,
-ir(izirān i.)	5012,
-ir(izirān i.)	4383, 339 ,
-ir(izirān i.)	223 ,
-ir(izirān i.)	2259,
-ir(izirān i.)	5305,
-ir(izirān i.)	3970,
-ir(izirān i.)	5125,
-ir(izirān i.)	293 ,
-ir(izirān i.)	353 ,
-ir(izirān i.)	2907,
-ir(izirān i.)	343 ,
-ir(izirān i.)	2531,
-ir(izirān i.)	5395,
-ir(izirān i.)	5154,
-ir(izirān i.)	5574,
-ir(izirān i.)	143 ,
-ir(izirān i.)	2202,
irāde (A): irade, istek	1330,
irādet (A): irade, istek ; iktidar	2390,
irādet	
irān (y.a.): İran	1397,
(irān i.)	2503,

-il-i
-il-i
irem (A.): İrem bağı

2553,

373 ,

1071,

1253,

3337, 4922,

5210,

2913,

5953,

1251,

5354,

5355, 2597,

1375,

+il-i
+il-i
+il-i (B, İrem A.): İrem bağı gibi
irem-ve (F, İrem A.): İrem bağı gibi

iren : eren, ermiş
-ler-İ
iriglik : ermişlik, olgunluk
-i-
-ke
irigrek : daha iri

iri, - : erişmek
-il-
irk : erk, ihtiyar
(B, iri-İ)
irkenlik : olma
-il-i
irkin : acaba, belki ; krş irin

5753,

5425,

1592,

1673, 1369, 2222, 648 , 648 , 2294, 795 , 5052, 6889,
4062, 1050,

irmek : ermek, olmak
-il-i (A, iri-İ)
irgöl (A.): gönderme, gönderilme
-il-
-il-i
ir, id (A.): doğru yolu gösterme
-il-
-il-i (B, iri-İ)

2037,

734 ,

1945, 6342,

3445,

1070,

2303, 3003, 3040,

is : koku, güzel koku

1424, 3010 ,

2993, 3738 , 5052, 7210,

328 , 833 ,

is- : esmek

4955, 5017, 3241,

5117,

5234, 5275, 5275, 2103, 1123,

5015,

3233,

2550,

isibet (A.): isabet
(B, isibet-İ)
isir (A.): ikram, bahşış
-il-i

513 ,

1962,

isbit (A.): ispat

1407,

4900,

368 ,

-il-
-il-i

-ill
-m
irem (A.): İrem bağı

-illa
-m
-m(-m) i.)
irem_ve (F, İrem A.): İrem bağı gibi

iren : eren, ermiş
-ler i.)
iriglik : ermişlik, olgunluk
-i
-ke
irigrek : daha iri

irig_ : erişmek
-i
irk : erk, ihtiyar
(-irg_i i.)
irkenlik : olma
-i
irkin : acaba, belki ; krş. ikin

irmek : ermek, solmak
-i(-k) i.)
irşil (A.): gönderme, gönderilme
-i
-k
irşid (A.): doğru yolu gösterme
-i
-i(-i) i.)

is : koku, güzel koku

+i
+i-din
+i-n
is_ : esmek

-er
-el
-ip
-ke
-er
-e-er
işbet (A.): isabet
(-işbet_i i.)
işir (A.): ikram, bahşış
-i

isbüt (A.): ispat

-i
+i-qa

2553,
373 ,
177 ,

1250,
3017, +722,
3016,

2910,
3003,
1251,
3034,
3000, 2597,
1973,

3730,
3420,
1692,

1673, 1309, 2222, 648 , 648 , 2294, 793 , 5092, 6869,
+362, 7050,

3037,
734 ,
1945, 6342,

34+5,
1070,

2013, 3003, 3040,

1424, 3010 ,
2993 , 3738 , 5052 , 7210,
328 , 633 ,

4905, 5004, 3241,
3017,
3004, 3070, 3070, 2109, 1023,
3000,
3233,
2050,

313 ,
1302,

1477,
+700,
368 ,

irad
irad (A.): İrem bağı

irad
irad (A.): İrem bağı
irad (F, İrem A.): İrem bağı gibi

iren : eren, ermiş
iriglik : ermişlik, olgunluk
irilmek : daha iri

iriy- : erişmek
irki : erk, ihtiyar
irkinlik : olma
irkin : acaba, belki ; krş. ikin

irmek : ermek, olmak
irval (A.): gönderme, gönderilme
irval (A.): doğru yolu gösterme

is : koku, güzel koku

+i
+i-din
+i-n
is- : esmek

isab
isab (A.): isabet
isikr (A.): ikram, bahşış

isbat (A.): ispat

+i
+i-ğa

2553,
377 ,

1077,

1235,
3317, 4922,
3210,

2910,

3053,
1251,
3354,
3355, 2697,

1375,

3703,

3423,

1692,

1573, 1309, 2222, 648 , 548 , 2294, 795 , 5092, 6889,
4082, 7355,

2037,

734 ,
1945, 6342,

3445,
1070,

2003, 3003, 3040,

1424, 3010 ,
2993 , 3738 , 5052 , 7210 ,
328 , 833 ,

4355, 5014, 3241,
3217,
3334, 3270, 3275, 2159, 1003,
3333,
3333,
2030,

313 ,

1302,

1454,

4755,
368 ,

+il
+il
irem (A.): İrem bağı

+il
+il
+il
irem_vo (F, İrem A-): İrem bağı gibi

iren : eren, ermiş
+il
irilik : ermişlik, olgunluk
+il
+il
irilmek : daha iri

iri_ : erişmek
+il
irk : erk, ihtiyar
(argü_ i-)
irilenlik : olma
+il
irkin : acaba, belki ; krş. ikin

irmek : ermek, olmak
+il
irsâi (A.): gönderme, gönderilme
+il
+il
ir,îl (A.): doğru yolu gösterme
+il
+il
+il

is : koku, güzel koku

+i
+i-din
+i-n
is_ : esmek

+il
+il
+il
+il
+il
+il
+il
isâbet (A.): isabet
(isâbet_i i-)

isîr (A.): ikram, bahşış
+il

isbîr (A.): ispat

+il
+il-da

2553,
379 ,
1579,

1335,
3317,+722,
3255,

2913,

3963,
1251,
3354,
3355,2697,

1375,

3713,

3423,

1692,

1673,1369,2222,648 ,648 ,2294,793 ,5092,6869,
4082,7030,

2087,

734 ,
1745,6342,

3445,
1070,

2303,3003,3040,

1424, 3010 ,
2993 ,3738 , 5052 ,7210 ,
328 ,833 ,

4705,3614,3241,
3017,
3234,3270,3275,2109,1023,
3603,
3233,
2650,

313 ,

1302,

1707,

4700,
368 ,

-il-i
-il-i
irem (A.): İrem bağı

-il-i
-il-i
-il-i
irem (A.): İrem bağı gibi

iren : eren, ermiş
-il-i
irilik : ermişlik, olgunluk
-il-i
-il-i
iriler : daha iri

iri, - : erişmek
-il-i
irk : erk, ihtiyar
(güçlü i.)
irilenlik : olma
-il-i
irkin : acaba, belki ; kış. ikin

irmek : ermek, olmak
-il-i (güçlü i.)
irgil (A.): gönderme, gönderilme
-il-i
-il-i
irgil (A.): doğru yolu gösterme
-il-i
-il-i (güçlü i.)

is : koku, güzel koku
+i
+i-din
+i-n
is- : esmek
-il-i
-il-i
-il-i
-il-i
-il-i
-il-i

isbat (A.): isabet
(güçlü i.)
ikr (A.): ikram, bahşis
-il-i

ispat (A.): ispat

-il-i
+i-ğa

2553,
373 ,

1379,

1253,
3439, +922,
3200,

2913,

3763,
1251,
3354,
3355, 2697,

1375,

3703,

3423,

1692,

1673, 1309, 2222, 648 , 648 , 2294, 793 , 5092, 6869,
4082, 7050,

2087,

734 ,
1945, 6342,

3445,
1070,

2303, 3003, 3040,

1424, 3010 ,
2993, 3738 , 5052, 7210,
328 , 633 ,

4705, 5004, 3241,
3117,
3234, 3270, 3275, 2109, 1823,
3003,
3233,
3550,

513 ,

1362,

1404,

4705,
368 ,

-il-i
-il-i
iren (A.): İrem bağı

-il-i
-il-i
-il-i (A.): İrem bağı gibi
iren-ve (F, İrem A.): İrem bağı gibi

iren : eren, ermiş
-il-i
irilik : ermişlik, olgunluk
-il-i
-il-i
irilmek : daha iyi

iri, - : erişmek
-il-i
irk : erk, ihtiyar
(A.): (A.):
irilenlik : olma
-il-i
irkin : acaba, belki ; kış. ikin

irmek : ermek, solmak
-il-i (A.):
irşil (A.): gönderme, gönderilme
-il-i
-il-i
irşil (A.): doğru yolu gösterme
-il-i
-il-i (A.):

is : koku, güzel koku

+i
+i-din
+i-n
is- : esmek

-il-i
-il-i
-il-i
-il-i
-il-i
-il-i
isbat (A.): isabet
(A.):
isâr (A.): ikram, bahşış
-il-i

isbat (A.): ispat

-il-i
-il-i

2553,
379 ,
7079,

1253,
3017,+922,
3203,

2913,
6963,
1251,
3354,
3355,2577,
1275,

6703,

5423,
1692,

1673,1369,2222,648 ,648 ,2294,793 ,5052,6389,
4082,7050,

2087,

734 ,
1745,6342,

3445,
1070,

2303,3003,3040,

1424,3010 ,
2993 ,3738 ,5052 ,7210 ,
328 ,833 ,

4965,5604,3241,
5017,
5234,5275,5275,2109,1123,
5603,
3233,
2650,

513 ,

1362,

1404,

4965,
368 ,

+ilî
+ilî
irem (A.): İrem bağı

2533,
373 ,
7079,

+ilî
+ilî
+ilî
irem_ve_ (F, İrem A-): İrem bağı gibi

1233,
3339,+922,
9213,

iren : eren, ermiş
+ilî
irilik : ermişlik, olgunluk
+ilî
+ilî
irigrek : daha iri

2913,
9963,
1261,
9354,
3355,2977,
1373,

irî_ : erişmek
+ilî
irk : erk, ihtiyar
(Larg_1 i.)
irkenlik : olma
+ilî
irkin : acaba, belki ; krş. ikin

3703,
3423,
1632,

irmek : ermek, olmak
+ilî
irsâl (A.): gönderme, gönderilme
+ilî
+ilî
irşîi (A.): doğru yolu gösterme
+ilî
+ilî (Larg_1 i.)

1673,1309,2222,648 ,648 ,2294,793 ,5092,0889,
4082,7050,
2037,
734 ,
1745,6342,
3445,
1070,
2303,3003,3040,

is : koku, güzel koku
+i
+i-din
+i-n
is_ : esmek
+ilî
+ilî
+ilî
+ilî
+ilî
+ilî

1424,3010 ,
2993 ,3738 ,5052 ,7210 ,
328 ,833 ,
4705,5007,3241,
3017,
3234,3270,3273,2109,1823,
3073,
3236,
3050,

işâbet (A.): isabet
(Larg_1 i.)
igâr (A.): ikram, bahşış
+ilî

513 ,
1302,

isbât (A.): ispat

1407,

+ilî

4700,
368 ,

İsəvî (A.): İsəyə Əit	743 ,
İsəvî (F.): İsməndən	430 ,
İsəvî (F.): İsməndən	513 ,
İsəvî (F.): İsməndən	2730 ,
İsəvî (F.): İsməndən	2779 ,
İsəvî (F.): İsməndən	215 ,
İsəvî (F.): İsməndən	929 ,
İsəvî (F.): İsməndən	4960 ,
İsəvî (F.): İsməndən	180 ,
İsəvî (F.): İsməndən	5970 ,
İsəvî (F.): İsməndən	5880 ,
İsəvî (F.): İsməndən	5001 ,
İsəvî (F.): İsməndən	5005, 5077, 4125, 1001, 1353, 2575, 4004, 2312, 2039,
İsəvî (F.): İsməndən	2001, 2040, 175, 040, 270, 230, 175 ,
İsəvî (F.): İsməndən	2710 ,
İsəvî (F.): İsməndən	4120 ,
İsəvî (F.): İsməndən	5051, 5423 ,
İsəvî (F.): İsməndən	4229 ,
İsəvî (F.): İsməndən	925 ,
İsəvî (F.): İsməndən	1301 ,
İsəvî (F.): İsməndən	3999 ,
İsəvî (F.): İsməndən	1100 ,
İsəvî (F.): İsməndən	4514 ,
İsəvî (F.): İsməndən	438 ,
İsəvî (F.): İsməndən	6733 ,
İsəvî (F.): İsməndən	2005 ,
İsəvî (F.): İsməndən	6730 ,
İsəvî (F.): İsməndən	1985, 799 ,
İsəvî (F.): İsməndən	520 ,
İsəvî (F.): İsməndən	2990 ,
İsəvî (F.): İsməndən	818 ,
İsəvî (F.): İsməndən	150 ,
İsəvî (F.): İsməndən	3277 ,
İsəvî (F.): İsməndən	230 ,
İsəvî (F.): İsməndən	5039 ,
İsəvî (F.): İsməndən	273 ,
İsəvî (F.): İsməndən	043 ,
İsəvî (F.): İsməndən	273 ,
İsəvî (F.): İsməndən	433 ,
İsəvî (F.): İsməndən	274 , 503 , 700 , 750 , 760 , 733 , 003 , 573 , 710 ,
İsəvî (F.): İsməndən	720 , 500 , 510 , 590 , 400 , 420 , 430 , 390 , 300 ,
İsəvî (F.): İsməndən	340 , 340 , 310 , 000 , 300 , 040 , 470 , 200 , 000 ,
İsəvî (F.): İsməndən	220 , 000 , 300 , 190 , 000 , 100 , 000 ,
İsəvî (F.): İsməndən	4007 ,
İsəvî (F.): İsməndən	1204 ,
İsəvî (F.): İsməndən	3925 ,

743 ,
435 ,
5513 ,
2750 ,

2779,
215 ,
929 ,

4760,
180 ,

5530

5350,
5351,

~~~~~

9885, 5077, +115, 1001, 1353, 2575, 2034, 2312, 1539,
2961, 3548, 172 , 848 , 273 , 235 , 173 ,
2713,
+123,
5051, 5423,
+229,
925 ,
1301,
3999,
1160,
451+,
438 ,
5733,
2035,
6730,
1935, 799 ,

```

523 ,
2796,
813 ,
153 ,
3277,
233 ,
5639,
273 ,
643 ,
273 ,
463 ,
273 ,663 ,763 ,753 ,763 ,733 ,683 ,573 ,713 ,
723 ,563 ,513 ,573 ,463 ,423 ,433 ,393 ,363 ,
373 ,343 ,313 ,633 ,363 ,643 ,473 ,263 ,663 ,
223 ,353 ,353 ,193 ,663 ,163 ,553 ,

```

4057,

2234,

3925.

İsâvî (A.): İsh'ya âit (İsh'ya v.)	743 ,
İsfend (F.): kumandan + okl	430 ,
İsfendiyr (Ş.a.): İsfendiyar	3313 ,
	2731 ,
	277 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber (İsâ/İsâ-Ş.a.)	215 ,
	939 ,
İsî	4900 ,
İsî	130 ,
İsî-İsî (F, İsî A.): İsa gibi	5970 ,
İsî-nefes (F, kelimeler A.): İsa nefesli (İsî-nefes v.)	3350 ,
İsî-sirî (F, İsî A.): İsa yaradılışı (İsî-sirî v.)	3101 ,
İskender (Ş.a.): İskender ; krş. şikender	3505, 3577, 4115, 1001, 1353, 2575, 2504, 2512, 3557, 3561, 2540, 173 , 543 , 273 , 253 , 173 ,
(İsî-İsî v.)	2713 ,
(İsî-İsî v.)	+123 ,
(İsî-İsî v.)	5051, 5423 ,
(İsî-İsî v.)	+229 ,
(İsî-İsî v.)	925 ,
(İsî-İsî v.)	1301 ,
(İsî-İsî v.)	3999 ,
(İsî-İsî v.)	1100 ,
(İsî-İsî v.)	4514 ,
(İsî-İsî v.)	438 ,
(İsî-İsî v.)	6733 ,
(İsî-İsî v.)	2085 ,
(İsî-İsî v.)	5730 ,
(İsî-İsî v.)	1935, 799 ,
+ İ, İh	523 ,
+ İ, İh	2990 ,
+ İ, İh	313 ,
+ İ, İh	153 ,
+ İ, İh	3277 ,
+ İ, İh	233 ,
+ İ, İh	3639 ,
+ İ, İh	273 ,
+ İ, İh	343 ,
+ İ, İh	273 ,
+ İ, İh	403 ,
+ İ, İh	273 , 603 , 703 , 753 , 753 , 753 , 603 , 673 , 713 ,
+ İ, İh	723 , 503 , 513 , 573 , 403 , 423 , 433 , 393 , 303 ,
+ İ, İh	393 , 343 , 313 , 633 , 303 , 343 , 473 , 203 , 503 ,
+ İ, İh	223 , 353 , 353 , 193 , 503 , 103 , 303 ,
İskender-İ, İh (F.): İskender mizaqlı	+537 ,
İskenderinî (A.): İskender'e uygun halde olma	2034 ,
İskenderî (A.): İskender'e mensup, İskender'e âit (İskenderî v.)	3925 ,

İsâ'î (A.): İsa'ya âit	743 ,
İsâ'î (F.): Kumandan	430 ,
İsfendiyâr (Ş.a.): İsfendiyar	5413 ,
	2730 ,
	2772 ,
İsâ (Ş.a.): İsa peygamber	215 ,
	929 ,
	4900 ,
	180 ,
İsâ-İsâ (F, İsâ A.): İsa gibi	0973 ,
İsâ-nefes (F, kelimeler A.): İsa nefesli	3300 ,
İsâ-yaradılış (F, İsâ A.): İsa yaradılışı	5101 ,
İskender (Ş.a.): İskender ; krş. sâkender	5015, 5077, 4125, 1501, 1553, 2570, 2004, 2312, 2009, 2001, 2040, 170 , 040 , 270 , 200 , 170 , 270 ,
	4123 ,
	5051, 5423 ,
	4229 ,
	925 ,
	1301 ,
	3999 ,
	1100 ,
	4514 ,
	438 ,
	6733 ,
	2005 ,
	6730 ,
	1935, 799 ,
	520 ,
	2990 ,
	810 ,
	150 ,
	3277 ,
	230 ,
	5039 ,
	270 ,
	043 ,
	270 ,
	400 ,
	270 , 600 , 700 , 750 , 760 , 750 , 000 , 070 , 710 , 720 , 500 , 510 , 590 , 400 , 420 , 400 , 300 , 300 , 340 , 310 , 000 , 300 , 040 , 470 , 200 , 500 , 200 , 300 , 170 , 000 , 100 , 550 ,
İskender-İyân (F.): İskender mizaqlı	4057 ,
İskenderî (A.): İskender'e uygun halde olma	2234 ,
İskenderî (A.): İskender'e mensup, İskender'e âit	5920 ,

İsâ'î (A.): İsâ'ya âit (İsâ'î İ.)	743 ,
İsfend (F.): Kumandan +okl	+30 ,
İsfendî'î (Ş.a.): İsfendiyar	5313 ,
	2739 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber (İsâ'î İ.)	2779 ,
	215 ,
	929 ,
İsî İsî (F, İsî A.): İsa gibi	4966 ,
	130 ,
İsî nefes (F, kelimeler A.): İsa nefesli (İsâ'î İ.)	6978 ,
İsî sî (F, İsî A.): İsa yaradılışı (İsâ'î İ.)	6330 ,
İskender (Ş.a.): İskender ; krş. şikender	5011 ,
	6605, 6677, +115, 1011, 1553, 2570, 2684, 2812, 2839, 2861, 2840, 173 , +43 , 273 , 230 , 173 ,
(İsî İ.)	271 ,
(İsî İ.)	+123 ,
(İsî İ.)	5051, 5423 ,
(İsî İ.)	4229 ,
(İsî İ.)	925 ,
(İsî İ.)	1301 ,
(İsî İ.)	3999 ,
(İsî İ.)	1166 ,
(İsî İ.)	451+ ,
(İsî İ.)	438 ,
(İsî İ.)	6733 ,
(İsî İ.)	2035 ,
(İsî İ.)	6730 ,
(İsî İ.)	1935, 799 ,
+İn	523 ,
+İn	2996 ,
+İn	818 ,
+İn	153 ,
+İn	3277 ,
+İn	233 ,
+İn	5639 ,
+İn	273 ,
+İn	643 ,
+İn	273 ,
+İn	483 ,
+İn	273 , 603 , 703 , 753 , 763 , 783 , 683 , 673 , 713 ,
+İn	723 , 503 , 513 , 593 , 403 , 423 , 433 , 393 , 303 ,
+İn	393 , 3+3 , 313 , 633 , 303 , 643 , 473 , 263 , 603 ,
+İn	223 , 553 , 333 , 193 , 503 , 183 , 553 ,
İskender_İn (F.): İskender mizaçlı	4657 ,
İskender_İn (A.): İskender'e uygun halde olma	2234 ,
İskender_İn (A.): İskender'e mensup, İskender'e âit (İsî İ.)	3925 ,

İsavi (A.): İsaya ait	743 ,
İsfend (F.): Kumandan	430 ,
İsfendi (Ş.a.): İsfendiyar	5313 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	2730 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	2779 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	215 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	929 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	4900 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	180 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	0978 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	3380 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	5001 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	0605, 5177, 4125, 1001, 1353, 2570, 2004, 2312, 1609,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	1001, 2040, 170 , 040 , 270 , 230 , 170 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	2713 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	4123 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	5051, 5423 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	4229 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	925 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	1301 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	3999 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	1160 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	4514 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	438 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	6733 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	2035 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	6730 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	1985, 799 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	523 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	2996 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	813 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	153 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	3277 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	233 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	3639 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	273 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	043 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	273 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	453 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	273 , 003 , 704 , 753 , 753 , 733 , 003 , 073 , 713 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	723 , 503 , 513 , 593 , 403 , 423 , 433 , 393 , 303 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	373 , 343 , 313 , 033 , 303 , 043 , 473 , 203 , 003 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	223 , 003 , 353 , 193 , 003 , 103 , 553 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	4037 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	3234 ,
İsî (Ş.a.): İsa peygamber	3925 ,

(Ty²H₂-1 1.)
(Al³Si³-1 1.)
(Fe²O₃-1 1.)
(Al³Fe²-1 1.)
(K⁺Al³-1 1.)
(Al³Fe²-1 1.)
(Si⁴Al³-1 1.)
(Fe²O₃-1 1.)
Iskenderiyeye (y.a.): Iskenderiye

```

      -isla
      -isla
iski   : eski

iskiri_ : eskimek, yıpranmak
      -iri
      -iri
islām  ( A. ) : islām

```

```

    (entil_i : i)
    (p1_i : p1_i = 1)
    +ara
    ism (A.): isim
    +ol_
    ism_ (A.): isittirme
    (_i : p1_i)
    israf (A.): israf
    (soyl_i : i : p1_i / 10)

```

```

+ri_
+rkil_
iste_ : istemek
-di
-diller
-je/
-mes
-tr
-tr il_
-tr il_i
-tr ir_
-re
-rend_
-y
-ban
-p

```

-yi
-ydu
-dik
-diye
-li
-le
-ne
-ni
istemek : istemek

4225,
2394,
+18,
+212,
2181,
600,
789, 7017, 5762,

3229,
753 ,1518,

5512;
303 ,
1175,1057,3910,4700,

3363,
3590,

0835,
3740,
396 ,

51249

2904.

305 .

4835,
4779,

4310,
4737, 4790,

4736, 5443, 5595, 178 ,
3047,
1159,
1150,
2372, 713 , 4850, 4637, 5866, 5291, 5287, 5235,
6367, 6369, 7214,
4850,
5439,
5741, 2432, 2833, 2635, 2610, 1998,

0703,
0307,2355,
023 ,5010,
5420,2304,1097,500 ,
313 ,903 ,2513,526 ,1511,017 ,2304,2134,523 ,
2151,5420,5392,5499,5054,5830,4444,3941,4354,
4491,4070,5300,1739,
0350,0064,
1195,
0372,
7132,
4395,3002,2643,
4790,
573 ,

-istm
 -istm : istemek
 -istm
 -istm (A.): sağlamlık, kuvvet
 -istm
 -istm (A.): istikamet, doğruluk
 -istm (A.): ıslatma, dinleme
 (-istm/istm)
 -istm
 -istm (A.): koklama
 -istm
 -istm : estirmek
 -istm
 -istm (A.): isyan, ayaklanma
 -istm
 -istm
 -istm (A.): iş
 -istm : iş

2240,4341,
 2571,

1504,

393 ,

3226,

1590,

5011,

333 ,

2640,

144 ,

125 ,126 ,124 ,

135 ,

31 ,2509,2540,1664,1713,1656,2542,1216,1216,
 1174,2134,2531,2478,2426,2473,2406,047 ,044 ,
 723 ,355 ,087 ,2443,2402,303 ,1076,1024,418 ,
 293 ,2102,1531,1536,1443,2137,2233,2271,1371,
 2023,2034,2958,3008,3017,3035,2900,2025,572 ,
 1952,370 ,1932,3198,7131,7100,7100,3270,7035,
 0337,3992,7024,7004,3243,5927,5973,3249,3207,
 5930,3105,3252,5982,4913,5996,4940,3783,3813,
 3970,3975,3746,3977,3950,3394,5231,3983,3979,
 5079,4504,0167,4352,3336,3339,3333,4402,4254,
 3441,4034,3341,4103,3001,5078,0413,0560,0573,
 0572,0302,0499,5862,5733,5758,5750,6390,6770,
 0332,0052,0549,5470,

2313,

391 ,

3550,

3597,

2153,

0095,

3954,3783,

0985,

4001,5487,

5954,

3472,0333,5701,4373,4510,2170,005 ,1452,1217,

3401,2435,

3304,

5942,

4372,

7026,

7125,

1402,

4201,

1074,

5952,

0095,5033,4404,0343,6310,5028,5331,3248,0027,

0337,0339,0897,0850,3520,0090,0855,7033,7038,

2033,1003,1000,1110,1315,1032,1048,1108,2409,

1732,2403,2711,340 ,2854,2950,05 ,2277,2214,

-istm

-istm

-istm

-istm

-istm

-istm

-istm

-istm

-istm

-istm

-istm

-istm

-istm

-istm

-istm

-istm

-istm

-istm

-istm

-istm

-istm

2240, 4341,
2571,
1374,
398 ,
3226,
1398,
3511,
333 ,
2640,
144 ,
125 , 125 , 124 ,
135 .

31, 1539, 2640, 1564, 1713, 1656, 2642, 1216, 1218,
1174, 2134, 2651, 2473, 2426, 2473, 2409, 647, 644,
723, 355, 637, 2440, 2452, 303, 1073, 1624, 416,
293, 2252, 1581, 1536, 1443, 2137, 2233, 2271, 1671,
2023, 2634, 2933, 3009, 3017, 3635, 2900, 2025, 572,
1952, 370, 1952, 3190, 7131, 7100, 7100, 3270, 7235,
6337, 5592, 7024, 7004, 3243, 5927, 5973, 3249, 3267,
5936, 3165, 3252, 5982, 4918, 3990, 4940, 3785, 3813,
3970, 3973, 3798, 3977, 3950, 3349, 3251, 3903, 3979,
5079, 4504, 6167, 4352, 2336, 3339, 3333, 4462, 4254,
3441, 4034, 3341, 4163, 3801, 5673, 6415, 6560, 6573,
6572, 6302, 6499, 5362, 5733, 5758, 5750, 6390, 6770,
6332, 6052, 6599, 5470,

2313,
391 ,
3550,
3597,
2153,
0695,
3954,3738,
0985,
4061,5487,
5954,
5472,0533,5701,4373,4310,2170,005 ,1452,1217,
2451,2430,
3304,
5942,
4572,
7020,
7025,
1402,
4201,
1074,
5952,
0095,5003,4404,0343,6310,5020,5831,3248,0027,
0037,0337,0097,0050,3520,0090,0055,7033,7036,
0030,1003,1000,1110,1015,1030,1040,1100,2409,
1732,2400,2711,040 ,2054,2950,05 ,2277,2214,

-din
 -di
 istet- : istetmek
 -di
 istikām (A.): sağlamlık, kuvvet
 -di
 istikām (A.): istikamet ; doğruluk
 istimā (A.): iletme, dinleme
 (-istimā, -istimā)
 -di
 istisām (A.): koklama
 -di
 istür- : estirmek
 -di
 isyan (A.): isyan ; ayaklanma
 -di
 -di
 iş (iş, -iş)
 iş : iş

2240,4341,
 2571,

1594,

178 ,

3225,

1593,

5611,

333 ,

2646,

144 ,

125 ,126 ,124 ,

135 ,

31 ,1569,2640,1564,1713,1656,2642,1216,1216,
 1174,1213+,2631,2473,2423,2473,2466,247 ,844 ,
 723 ,155 ,637 ,2443,2462,303 ,1076,1024,418 ,
 293 ,1152,1531,1530,1443,2137,2233,2271,1671,
 2923,2634,2958,3006,3017,3035,2963,2025,372 ,
 1952,370 ,1952,3196,7131,7160,7160,3276,7035,
 6337,6332,7024,7004,3243,5927,5973,3249,3267,
 5930,3163,3252,5982,4913,3996,4940,3783,3813,
 3975,3975,3746,3977,3950,3394,3271,3933,3979,
 5079,4564,6167,4352,3336,3339,3333,4462,4254,
 3441,4034,3341,4163,3661,5673,6413,6566,6573,
 6572,6362,6499,6362,5733,5758,5756,6390,6770,
 6332,6652,6596,5470,

2313,

391 ,

3550,

3597,

2153,

6695,

3954,3788,

6985,

4161,5487,

5954,

5470,6333,5761,4373,4310,2176,665 ,1452,1217,

1451,2430,

3364,

5942,

4372,

7026,

7025,

1462,

4261,

1374,

5952,

6095,5033,4464,6343,6316,5626,5331,3248,6627,
 6337,6337,6697,6658,3526,6696,6655,7033,7036,
 2033,1603,1606,1216,1315,1032,1048,1108,2469,
 1752,2463,2711,340 ,2634,2950,65 ,2277,2214,

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

-61616

istin	2240,4341,
istin	2571,
istin : istetmek	
istin	1094,
istin (A.): sağlamlık, kuvvet	
istin	994,
istin (A.): istikamet, doğruluk	
istin	3220,
istin (A.): ıslatma, dinleme	
istin	1090,
istin	5011,
istin (A.): koklama	
istin	333,
istin : estirmek	
istin	2040,
istin (A.): isyan, ayaklanma	
istin	144,
istin	125, 126, 124,
istin	135,
istin	
istin	51, 2559, 2040, 1004, 1710, 1050, 2042, 1210, 1210,
istin	1174, 1134, 2051, 2470, 2420, 2470, 2400, 047, 044,
istin	713, 055, 0087, 2440, 2402, 303, 1070, 1024, 418,
istin	293, 2152, 1551, 1550, 1443, 2137, 2233, 2271, 1071,
istin	2023, 2034, 2950, 3000, 3017, 3035, 2900, 2025, 572,
istin	1952, 370, 1952, 3190, 7131, 7100, 7100, 3270, 7035,
istin	0337, 0092, 7024, 7004, 3243, 5927, 5973, 3249, 3207,
istin	5930, 3105, 3252, 5982, 4510, 3990, 4940, 3733, 3813,
istin	3970, 3970, 3790, 3977, 3950, 5394, 5291, 3983, 3979,
istin	5079, 4064, 0107, 4352, 3330, 3339, 3333, 4402, 4254,
istin	3441, 4034, 3341, 4103, 3001, 5678, 0413, 0500, 0573,
istin	0572, 0302, 0499, 5302, 5733, 5758, 5750, 6390, 6770,
istin	0332, 0052, 0099, 5470,
istin	
istin	2313,
istin	391,
istin	3550,
istin	3597,
istin	2153,
istin	0095,
istin	3954, 3783,
istin	0980,
istin	4101, 5407,
istin	5954,
istin	5472, 5333, 5701, 4373, 4310, 2170, 505, 1452, 1217,
istin	2451, 2430,
istin	3304,
istin	5942,
istin	4372,
istin	7020,
istin	7025,
istin	1402,
istin	4201,
istin	1374,
istin	5952,
istin	0090, 5033, 4404, 0343, 0310, 5020, 5031, 3240, 0027,
istin	0337, 0039, 0097, 0050, 3520, 0090, 0055, 7033, 7030,
istin	2090, 1000, 1000, 1210, 1315, 1032, 1040, 1100, 2400,
istin	1732, 2400, 2711, 340, 2054, 2950, 05, 2277, 2214,

-lin
 -li
 istet- : istetmek
 -li
 istikām (A.): sağlamlık, kuvvet
 -li
 istikām (A.): istikamet, doğruluk
 -li
 istikāf (A.): ısıtma, dinleme
 -li
 istikām (A.): koklama
 -li
 istik- : estirmek
 -li
 işyan (A.): isyan, ayaklanma
 -li
 -li
 iş : iş

2240,4341,
 2571,

1094,

1093 ,

3220,

1090,

5011,

333 ,

2640,

144 ,

125 ,126 ,124 ,

135 ,

01 ,3569,2640,1604,1713,1650,2642,1210,1210,
 1174,1134,2551,2478,2428,2470,2400,047 ,044 ,
 723 ,055 ,037 ,2443,2402,303 ,1070,1024,418 ,
 293 ,2152,1531,1536,1440,2137,2233,2271,1071,
 2023,2034,2950,3000,3017,3035,2900,2025,572 ,
 1952,370 ,1952,3190,7131,7100,7100,3270,7035,
 0337,0392,7024,7004,3243,5927,5973,3249,3207,
 5930,3135,3252,5982,4918,5990,4940,3783,3813,
 3970,3975,3750,3977,3950,5194,5291,3933,3979,
 5079,4504,0137,4352,3336,3339,3333,4462,4254,
 3441,4034,3341,4103,3001,5678,0410,0500,0573,
 0572,0302,0499,5862,5733,5758,5750,6390,6770,
 6332,0052,0549,5470.

2313,

391 ,

3550,

3597,

2153,

0075,

3954,3788,

0983,

4001,5407,

5934,

5472,0333,5701,4373,4310,2170,505 ,1452,1217,

2451,2430,

3304,

5942,

4572,

7020,

7025,

1402,

4201,

1374,

5952,

0090,5033,4404,0343,0310,5020,5031,3240,0027,

0337,0339,0097,0050,3520,0090,0055,7033,7030,

2033,1003,1000,1110,1315,1032,1040,1100,2409,

1732,2400,2711,040 ,2054,2950,05 ,2277,2214,

-li

-li

-li

-li

-li

-li

-li

-li

-li

-li

-li

-li

-li

-li

-li

-li

-li

-li

-li

-li

-li

[illegible]

xiii

+lar
+lar bile
+lar suri
+lar-
+lar-la
+lar-lar
+lar-li
+lar-li-ning
+lar-li-iz
+lar-ge
+larur
+lar
: e9
+i

i i

işğ (A.): yatsı namazı
işret (A.): işaretsiz, nişan

1533,
 1333,2333,1932,4309,3204,
 3343,2473,337,3319,1333,
 372,311,2474,2433,1333,3131,3133,3714,3343,
 3341,
 373,3333,4333,4333,3133,3133,3133,3133,
 373,3133,
 3343,
 1333,
 714,2133,337,2733,3382,3179,
 337,
 2337,3333,7133,
 4317,374,3473,
 7133,4733,3433,3320,1722,
 923,
 7333,
 2973,
 3333,
 333,113,
 1373,1333,1333,2173,2333,2433,333,4373,3333,
 3373,7133,3333,3733,3733,
 3731,3421,3313,3771,3344,4173,3333,7331,3331,
 133,333,2333,2993,737,3331,2334,2314,2337,
 73,1214,
 1242,1233,113,1433,333,349,33,347,1334,
 1731,2993,2323,333,333,334,2319,3333,3343,
 3333,3374,4333,4133,4142,3337,3333,3323,3434,
 5233,4333,4914,4933,4374,3339,3733,3332,3521,
 3337,3333,7131,7142,3243,3227,
 3372,7133,3372,7133,3331,4433,3333,3733,4933,
 3733,3333,3333,2273,433,1231,1371,2333,1973,
 2512,2371,3913,
 3374,4332,
 3373,3333,3333,3337,3324,3322,3333,4143,3313,
 4191,4333,4111,3133,3314,3133,3433,2420,2459,
 1333,2333,1243,1737,331,1337,
 1334,3332,3224,3492,3254,3493,3443,4255,3733,
 3723,7334,
 3334,3473,1433,1572,1533,1572,1333,223,
 1533,
 3333,
 3337,1923,
 1547,
 3172,
 4337,3324,3334,
 231,
 4233,
 1333,
 3333,
 7133,1333,114,
 4234,1209,
 4333,3373,

53 ,
4354 ,
788 ,

ti_sari
ti_13
ti_14
ti_15

ti_16

ti_17
ti_18
ti_19
ti_20
ti_21
ti_22
ti_23
ti_24
ti_25
ti_26
ti_27
ti_28
ti_29
ti_30
ti_31
ti_32
ti_33
ti_34
ti_35
ti_36
ti_37
ti_38
ti_39
ti_40
ti_41
ti_42
ti_43
ti_44
ti_45
ti_46
ti_47
ti_48
ti_49
ti_50
ti_51
ti_52
ti_53
ti_54
ti_55
ti_56
ti_57
ti_58
ti_59
ti_60
ti_61
ti_62
ti_63
ti_64
ti_65
ti_66
ti_67
ti_68
ti_69
ti_70
ti_71
ti_72
ti_73
ti_74
ti_75
ti_76
ti_77
ti_78
ti_79
ti_80
ti_81
ti_82
ti_83
ti_84
ti_85
ti_86
ti_87
ti_88
ti_89
ti_90
ti_91
ti_92
ti_93
ti_94
ti_95
ti_96
ti_97
ti_98
ti_99
ti_100

ti_101

ti_102

ti_103

ti_104
ti_105

ti_106

ti_107
ti_108
ti_109
ti_110
ti_111
ti_112
ti_113
ti_114
ti_115
ti_116
ti_117
ti_118
ti_119
ti_120
ti_121
ti_122
ti_123
ti_124
ti_125
ti_126
ti_127
ti_128
ti_129
ti_130
ti_131
ti_132
ti_133
ti_134
ti_135
ti_136
ti_137
ti_138
ti_139
ti_140
ti_141
ti_142
ti_143
ti_144
ti_145
ti_146
ti_147
ti_148
ti_149
ti_150
ti_151
ti_152
ti_153
ti_154
ti_155
ti_156
ti_157
ti_158
ti_159
ti_160
ti_161
ti_162
ti_163
ti_164
ti_165
ti_166
ti_167
ti_168
ti_169
ti_170
ti_171
ti_172
ti_173
ti_174
ti_175
ti_176
ti_177
ti_178
ti_179
ti_180
ti_181
ti_182
ti_183
ti_184
ti_185
ti_186
ti_187
ti_188
ti_189
ti_190
ti_191
ti_192
ti_193
ti_194
ti_195
ti_196
ti_197
ti_198
ti_199
ti_200

i, : es
ti

193 (A.): yatsı namazi
isiret (A.): isiret, iz, nisan

1530,
1838,2362,1962,4069,3264,
+340,2477,697,3519,2636,
572,411,2474,2430,1999,9131,4200,3714,6944,
2441,
5723,6998,4062,4422,4431,6060,3127,5130,6449,
6470,1213,
5040,
153,
714,2155,637,2700,6982,6179,
637,
2237,5309,7163,
+517,3740,3476,
7155,4799,5460,3920,1722,
920,
7005,
2973,
6203,
698,113,
1370,1883,1865,2170,2368,2438,380,4070,5390,
5573,7131,3532,5735,5732,
5731,5421,5319,6771,4244,4175,6038,7061,5067,
189,368,2960,2998,767,3001,2224,2014,2307,
79,1214,
1242,1238,113,1484,666,649,659,2447,1864,
1731,2999,2820,560,566,604,2309,6988,6043,
3940,3974,4060,4163,4142,3907,6365,5228,6484,
5230,4850,4914,4938,4874,5369,5738,5932,3521,
3507,5903,7151,7142,3240,3227,
3072,7158,5572,7150,6531,4450,6555,6790,4988,
6736,4055,6989,2273,430,1231,1071,2630,1973,
2512,2371,3918,
3994,4552,
3970,5360,3586,5867,5924,5922,6863,4145,6813,
4191,4339,4111,5100,5014,3168,3458,2420,2459,
1365,2585,1248,1787,651,1507,
1354,3352,3224,5492,3254,6496,6443,4255,6703,
6723,7034,
6504,5476,1468,1572,1500,1572,1030,223,
1558,
3560,
3037,1920,
1547,
3172,
+887,3524,5043,
233,
4263,
1360,
3338,
7153,1555,114,
4204,1209,
+503,3570,

53,
4354,
-20

777

-10-
 -11-
 -12-
 -13-
 -14-
 -15-
 -16-
 -17-
 -18-
 -19-
 -20-
 -21-
 -22-
 -23-
 -24-
 -25-
 -26-
 -27-
 -28-
 -29-
 -30-
 -31-
 -32-
 -33-
 -34-
 -35-
 -36-
 -37-
 -38-
 -39-
 -40-
 -41-
 -42-
 -43-
 -44-
 -45-
 -46-
 -47-
 -48-
 -49-
 -50-
 -51-
 -52-
 -53-
 -54-
 -55-
 -56-
 -57-
 -58-
 -59-
 -60-
 -61-
 -62-
 -63-
 -64-
 -65-
 -66-
 -67-
 -68-
 -69-
 -70-
 -71-
 -72-
 -73-
 -74-
 -75-
 -76-
 -77-
 -78-
 -79-
 -80-
 -81-
 -82-
 -83-
 -84-
 -85-
 -86-
 -87-
 -88-
 -89-
 -90-
 -91-
 -92-
 -93-
 -94-
 -95-
 -96-
 -97-
 -98-
 -99-
 -100-
 -101-
 -102-
 -103-
 -104-
 -105-
 -106-
 -107-
 -108-
 -109-
 -110-
 -111-
 -112-
 -113-
 -114-
 -115-
 -116-
 -117-
 -118-
 -119-
 -120-
 -121-
 -122-
 -123-
 -124-
 -125-
 -126-
 -127-
 -128-
 -129-
 -130-
 -131-
 -132-
 -133-
 -134-
 -135-
 -136-
 -137-
 -138-
 -139-
 -140-
 -141-
 -142-
 -143-
 -144-
 -145-
 -146-
 -147-
 -148-
 -149-
 -150-
 -151-
 -152-
 -153-
 -154-
 -155-
 -156-
 -157-
 -158-
 -159-
 -160-
 -161-
 -162-
 -163-
 -164-
 -165-
 -166-
 -167-
 -168-
 -169-
 -170-
 -171-
 -172-
 -173-
 -174-
 -175-
 -176-
 -177-
 -178-
 -179-
 -180-
 -181-
 -182-
 -183-
 -184-
 -185-
 -186-
 -187-
 -188-
 -189-
 -190-
 -191-
 -192-
 -193-
 -194-
 -195-
 -196-
 -197-
 -198-
 -199-
 -200-
 -201-
 -202-
 -203-
 -204-
 -205-
 -206-
 -207-
 -208-
 -209-
 -210-
 -211-
 -212-
 -213-
 -214-
 -215-
 -216-
 -217-
 -218-
 -219-
 -220-
 -221-
 -222-
 -223-
 -224-
 -225-
 -226-
 -227-
 -228-
 -229-
 -230-
 -231-
 -232-
 -233-
 -234-
 -235-
 -236-
 -237-
 -238-
 -239-
 -240-
 -241-
 -242-
 -243-
 -244-
 -245-
 -246-
 -247-
 -248-
 -249-
 -250-
 -251-
 -252-
 -253-
 -254-
 -255-
 -256-
 -257-
 -258-
 -259-
 -260-
 -261-
 -262-
 -263-
 -264-
 -265-
 -266-
 -267-
 -268-
 -269-
 -270-
 -271-
 -272-
 -273-
 -274-
 -275-
 -276-
 -277-
 -278-
 -279-
 -280-
 -281-
 -282-
 -283-
 -284-
 -285-
 -286-
 -287-
 -288-
 -289-
 -290-
 -291-
 -292-
 -293-
 -294-
 -295-
 -296-
 -297-
 -298-
 -299-
 -300-
 -301-
 -302-
 -303-
 -304-
 -305-
 -306-
 -307-
 -308-
 -309-
 -310-
 -311-
 -312-
 -313-
 -314-
 -315-
 -316-
 -317-
 -318-
 -319-
 -320-
 -321-
 -322-
 -323-
 -324-
 -325-
 -326-
 -327-
 -328-
 -329-
 -330-
 -331-
 -332-
 -333-
 -334-
 -335-
 -336-
 -337-
 -338-
 -339-
 -340-
 -341-
 -342-
 -343-
 -344-
 -345-
 -346-
 -347-
 -348-
 -349-
 -350-
 -351-
 -352-
 -353-
 -354-
 -355-
 -356-
 -357-
 -358-
 -359-
 -360-
 -361-
 -362-
 -363-
 -364-
 -365-
 -366-
 -367-
 -368-
 -369-
 -370-
 -371-
 -372-
 -373-
 -374-
 -375-
 -376-
 -377-
 -378-
 -379-
 -380-
 -381-
 -382-
 -383-
 -384-
 -385-
 -386-
 -387-
 -388-
 -389-
 -390-
 -391-
 -392-
 -393-
 -394-
 -395-
 -396-
 -397-
 -398-
 -399-
 -400-
 -401-
 -402-
 -403-
 -404-
 -405-
 -406-
 -407-
 -408-
 -409-
 -410-
 -411-
 -412-
 -413-
 -414-
 -415-
 -416-
 -417-
 -418-
 -419-
 -420-
 -421-
 -422-
 -423-
 -424-
 -425-
 -426-
 -427-
 -4

-372-

işik : kapı, eşik

[illegible]

i.
-kil
-i,
-kil

- K 2.1
- K 2.1.1
- K 2.1.2
- K 2.1.3
- K 2.1.4
- K 2.1.5
- K 2.1.6

işitmek : işitmek, duymak

işletme

işrîk^{ri} (A.): dogma, parlatma, aydınlatma

4228, 5483,
7122,
1358,
5475,
2375,
5575,
1933,
1549, 4144, 5067,
4370,

2305, 1524, 492, 2379, 4651, 2728,

2304,
5491,
329 ,
6050,
6279,2030,
6052,
5620,
5427,
6969,
4190,
2520,

1503,

3613,
594 ,
3433,
4095,4383,038 ,2338,
2500,009 ,1412,1100,2791,1035,151 ,4448,4471,
6420,3523,0079,7015,0159,0874,5010,3551,5844,
3475,359 ,
453 ,3388,5009,4742,
3154,470 ,300 ,
242 ,1133,1671,3041,1947,5079,7007,6904,4510,
7175,7091,
1770,620 ,2323,
4444,
4130,
3400,
3540,
1008,
0535,

1071,
4234,4320,3248,5921,
0547,
540 ,

işik : kapı, eşik

k

- kaymak
- kalın
- karıncalı
- kıvrık
- kılın
- kelim
- kilis
- kılın
- kes
- kele
- keremci

iyl- : birbirine bağlanmak , gözölmek

işit- : işitmek, duymak

- 11, 111
- 12-0
- 13-0 11
- 14
- 15-1

```
i.  
-Kil  
-ip,  
-Ki,  
  
-Kil  
-Kilim,  
-Kilim-i  
-Kilim-i-n  
-Kilim  
-Kilim-i  
-Kilim-i
```

işitmek : işitmek, duymak

İşitme: işitme

ışık (A.): dogma; parlatma, aydınlatma

545 .

-iş-
-iş-
-iş-
iş-i : işçi
iş-
iş-ek : eşek
-iş-
iş-i (A.): işgal
-iş-
-iş-
iş- (F.): bir iş

-iş-i-

iş-ik : kapı, eşik

-iş-i-
-iş-i-
-iş-i-
-iş-i-
-iş-i-
-iş-i-
-iş-i-
-iş-i-
-iş-i-
iş-i- : birbirine bağlanmak, çözülmek
-iş-i-
iş-it- : işitmek, duymak
-iş-i, i-
-iş-i-
-iş-i-
-iş-i-
-iş-i-

i-

-i-
-i-
-i-

-i-
-i-
-i-
-i-
-i-
-i-
-i-

iş-itmek : işitmek, duymak

-i-
iş-itmeklik : işitme

-i-
iş-iğ (A.): doğma, parlatma, aydınlatma

4228,5483,
7122,
1388,

-478,

1375,

5573,
1933,

1549,4144,5587,

4370,

2305,1524,492 ,2379,4681,2728,

1304,
5491,
329 ,
5183,
5279,2535,
5052,
5626,
5427,
5969,
4195,
2526,

1503,

3613,
594 ,
3433,
4095,4383,538 ,2333,
2200,589 ,1412,1100,2791,1035,151 ,4448,4471,
5420,5523,5579,7013,5159,5874,5810,5551,5544,
5475,559 ,
453 ,3380,5659,4742,
3154,475 ,505 ,
242 ,1133,1671,3041,1947,5679,7007,5904,4510,
7173,7091,
1770,520 ,2323,
4444,
4130,
3400,
5545,
1958,
5585,

1071,

4254,4320,3248,5921,

5547,

540 ,

100

4228, 5483,
7122,
1386,

2478,

2375,

3573,
1933,

1549, 4144, 8607,

4370,

2305,1524,492 ,2379,4681,2728,

2304,
5491,
329 ,
6253,
6279, 2030,
6252,
5620,
5427,
6969,
4196,
2526,

1563.

3613,

3433.

4095,4383,038 ,2338,

2500,089 ,1412,1160,2791,1835,151 ,4448,4471,

6420, 3525, 6699, 7015, 6159, 6874, 5010, 5551, 5844,

3475,859 ,

453,3880,5609,4742,

3154,478 ,306 ,

242, 1133, 1671, 3041, 1947, 5679, 7007, 6904, 4510,
5171, 7001

7173,7091,

1770, 820, 2338.

1770,826 ,2338,
00000:

+1.40.

3400,

3540,

1968,

5535,

1071.

4234, 4320, 3248, 6921,

6547,

540 •

-it_
-gil_
-durur
işil : işçi
-il
işek : eşek
-ilil
işil (A.) : işgal
-il_
-il
işil (F.) : bir iş

-eyle_

işik : kapı, eşik

-ilil
-ilil
-ilil
-ilil
-ilil
-ilil
-ilil
-ilil
-ilil
-ilil
-ilil
işil : birbirine bağlanmak, çözülmek
-ilil
işit : işitmek, duymak
-ilil
-ilil
-ilil
-ilil
-ilil
-ilil

i.

-kil
-il
-kil

-ken
-kenle
-kenil
-kenler
-kil
-kilil
-kilil

işitmek : işitmek, duymak

-ke
işitmeklik : işitme

-i
işik (A.) : doğma, parlatma, aydınlatma

4228,5483,
7122,
1386,

2478,

2375,

3573,
1933,

1349,4144,8607,

4370,

2305,1524,492 ,2379,4681,2728,

2804,
5491,
329 ,
6058,
8279,2030,
6052,
5620,
5427,
6969,
4196,
2526,

1563,

3613,
594 ,
3433,
4095,4383,638 ,2338,
2506,689 ,1412,1100,2791,1635,151 ,4448,4471,
6420,3525,6699,7015,6159,6874,5010,3551,5844,
3475,359 ,
453 ,3886,5609,4742,
3154,478 ,306 ,
242 ,1183,1671,3041,1947,5079,7007,6964,4510,
7173,7091,
1770,826 ,2338,
4444,
4130,
3406,
3546,
1668,
6585,

1071,

4234,4320,3248,6921,

6547,

540 ,

+n(rāyet_i minr_i i.)
 'işret (A.): içki ; içki içme

1529,

4951,3103,

6953,

7901,

3869,4302,

'işret_fediy (F, 'işret A.): içkiyi arttıran
 (şahı i.)

3392,

'işret_perest (F, 'işret A.): içki düşkünlü
 (şahı i.)

5050,

iştigāl (A.): meşgul olma

5367,

'işve (A.): işve, naz, cılve

4827,

4025,

'işve_ser (F, 'işve A.): işveli, nazlı

435 ,

it : it, köpek

2369,3880,

+dik

5731,

+dibi

5139,

+maseellik

5730,

+ornı

3419,

+cığı

5731,2055,

+yiri

2379,

+i birle

5355,

1124,

+ke

it_ : etmek, yapmak
 -er
 -erfadi i.)

1147,

1409,4377,

-er(ür i.)

1156,

-er(şar_şad i.)

3314,5910,

-er(şil_şil i.)

5910,

-er(cinān_ür i.)

1150,

-er(şevr i.)

0104,

-er(harō i.)

4872,

-er(inkür i.)

4802,

-er(igbūt i.)

4900,

-er(ighār i.)

3050,4002,

-er(şatı i.)

5125,

-er(kür i.)

23 ,

-er(şifā i.)

331 ,

-er(māmūr i.)

1474,

-er(mazrū i.)

3937,

-er(muftaill i.)

2923,

-er(māmūs i.)

1143,

-er(māmūs_ür i.)

5050,

-er(şarf i.)

3040,1140,

-er(şir_şir i.)

4774,

+n(r̄iyet_i m̄ar_i i.)
 ʕiʕret (A.): iḳki ; iḳki iḳme

1529,

4951,3153,

+ollu

6955,

+u//m̄i

4901,

+ḡi

3859,4002,

ʕiʕret_ʕiʕr̄ (F, ʕiʕret A.): iḳkiyi arttıran
 (ʕiʕr̄ i.)

3892,

ʕiʕret_ʕer̄ (F, ʕiʕret A.): iḳki d̄uʕk̄uḡu
 (ʕiʕr̄ i.)

5056,

iḡtiḡ̄i (A.): meʕḡul olma

5557,

+i-ni

ʕiʕve (A.): iʕve, naz, c̄ilve

4527,

+birle

4025,

ʕiʕve_ʕer (F, ʕiʕve A.): iʕveli, nazlı

435 ,

it : it, köpek

2359,5850,

+dik

5731,

+k̄ol̄i

5199,

+meḡallik

5730,

+ʕon̄i

3419,

+tiḡi

5731,2056,

+yiri

2379,

+i birle

5355,

+ke

1124,

it_ : etmek, yapmak

1147,

-er

1459,1377,

-er(ʕad̄i i.)

1150,

-er(ʕ̄ir i.)

3314,5910,

-er(ʕar_ʕ̄ir i.)

5910,

-er(ʕi_ʕ̄ir i.)

1150,

-er(ʕin̄m̄_ʕ̄ir i.)

5154,

-er(ʕevr i.)

4072,

-er(ʕ̄ir̄ i.)

4602,

-er(ʕ̄ir̄ i.)

4900,

-er(ʕ̄ir̄ i.)

5050,4602,

-er(ʕ̄ir̄ i.)

5125,

-er(ʕ̄ir̄ i.)

23 ,

-er(ʕ̄ir̄ i.)

321 ,

-er(ʕ̄ir̄ i.)

1474,

-er(ʕ̄ir̄ i.)

3937,

-er(ʕ̄ir̄ i.)

2323,

-er(ʕ̄ir̄ i.)

1143,

-er(ʕ̄ir̄ i.)

5050,

-er(ʕ̄ir̄ i.)

5840,1146,

-er(ʕ̄ir̄ i.)

4774,

-er(ʕ̄ir̄ i.)

+n(rüyet_i mlar_i i.)
 *işret (A.): icki ; icki icme

1529,

4951,3103,

+dile
 +s/ydıl

5953,

7901,

3359,4332,

+ş
 *işret_ferüv (F, *işret A.): ickiyi arttıran
 (cüm_i i.)

3492,

*işret_perest (F, *işret A.): icki düşkünü
 (şin_i i.)

5756,

istigül (A.): meşgul olma

5357,

+i-ni

*işve (A.): işve, naz, çilve

4027,

+birle

4025,

*işve_şer (F, *işve A.): işveli, nazlı

435 ,

it : it, köpek

2359,5000,

+dik
 +diol
 +mıgellik
 +ornı
 +tişl
 +/iri
 +i birle

5731,

5179,

5730,

3419,

5731,2053,

2379,

5355,

1124,

+ke

it- : etmek, yapmak
 -er
 -erfadl i.)

1147,

1459,1377,

-erfır i.)
 -er(şer_şad i.)
 -er(şil_şil i.)
 -er(cinşan_şir i.)
 -er(şevr i.)
 -er(şaro i.)
 -er(şinkır i.)
 -er(şisbüt i.)
 -er(şipnır i.)
 -er(şatı i.)
 -er(şör i.)
 -er(şafıöm i.)
 -er(şamur i.)
 -er(şezrû i.)
 -er(şift:il i.)
 -er(şamş i.)
 -er(şamş_şir i.)
 -er(şarf i.)
 -er(şir_şo i.)

1156,

3314,5910,

5910,

1156,

0134,

4373,

4022,

4900,

5950,4002,

5125,

23 ,

331 ,

1474,

3937,

2323,

1145,

5950,

5343,1140,

4774,

~n(rü/se_i mlar_i i.)	1529,
*işret (A.): işki ; işki işme	+991,3100,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	5938,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	+701,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	3359,4002,
*işret (F, işret A.): işkiyi arttıran	3090,
(işret_i i.)	3090,
*işret (F, işret A.): işki düşkün	5567,
(işret_i i.)	4027,
işret (A.): meşgul olma	4025,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	435,
*işve (A.): işve,naz,cilve	2359,3000,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	5731,
*işve (A.): işveli,nazlı	5177,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	5730,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	3417,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	5731,2000,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	2377,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	5355,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	1124,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	1147,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	1409,1377,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	1150,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	3314,5910,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	5910,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	1150,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	5104,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	+774,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	4002,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	+900,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	3090,4002,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	5125,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	23,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	531,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	1474,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	5937,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	3320,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	1140,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	5090,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	5540,1140,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	+774,
~n(rü/se_i mlar_i i.)	

4901, 3203,

5753,
4702,
3857, 4702,

2000

757.

4027.

4025.

432

2399, 0850,

5731,
5199,
5736,
3419,
5731, 2053,
2379,
3335,

11249

1147,
1459, 1377,

1150,
3314, 5910,
5910,
1150,
5134,
4774,
4900,
4900,
5150, 4902,
5125,
23,
331,
1474,
5937,
5320,
1140,
5150,
5347, 1140,
4774,

4351, 3203,

५१३३

3792,

2500

5567.

4027.

4025.

435 .

2307, 2250,

5731.

۲۲۳۹

5730,

3419
2731

2371.

5355

1124:

1147.

1409,1377

1150

3314,5910

5910

1150

5234
- 32

4. 12. 2003

4352
4300

5750,4002

3125

23
221

1474

3937

2323

1242
3-23-01

1140 • 1143

4774

-ar(pāṭ 1.)	2346,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3114,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3114,
-ar(pāṭiḥ 1.)	2536,
-ar(pāṭiḥ 1.)	1132,
-ar(pāṭiḥ 1.)	1132,
-ar(pāṭiḥ 1.)	1412,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3377,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3343,
-ar(pāṭiḥ 1.)	2104,
-ar(pāṭiḥ 1.)	
-ar(pāṭiḥ 1.)	3225,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3250,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3253,
-ar(pāṭiḥ 1.)	1190,
-ar(pāṭiḥ 1.)	2313,
-ar(pāṭiḥ 1.)	1714,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3936,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3116,
-ar(pāṭiḥ 1.)	1313,
-ar(pāṭiḥ 1.)	377, 3331, 7108,
-ar(pāṭiḥ 1.)	1136,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3113,
-ar(pāṭiḥ 1.)	331,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3623,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3333,
-ar(pāṭiḥ 1.)	705,
-ar(pāṭiḥ 1.)	2252,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3333,
-ar(pāṭiḥ 1.)	2913,
-ar(pāṭiḥ 1.)	1391,
-ar(pāṭiḥ 1.)	2945,
-ar(pāṭiḥ 1.)	1393,
-ar(pāṭiḥ 1.)	2233,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3730,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3343,
-ar(pāṭiḥ 1.)	1733,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3374,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3320,
-ar(pāṭiḥ 1.)	1401,
-ar(pāṭiḥ 1.)	2793,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3235,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3737,
-ar(pāṭiḥ 1.)	115,
-ar(pāṭiḥ 1.)	1392,
-ar(pāṭiḥ 1.)	193,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3753,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3303,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3742,
-ar(pāṭiḥ 1.)	2397,
-ar(pāṭiḥ 1.)	190,
-ar(pāṭiḥ 1.)	1943,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3942,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3133,
-ar(pāṭiḥ 1.)	2339,
-ar(pāṭiḥ 1.)	1400,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3333,
-ar(pāṭiḥ 1.)	754,
-ar(pāṭiḥ 1.)	3227,

-ar(tit ¹ i.)	2840,
-ar(tip ¹ i.)	3114,
-ar(tit ¹ i.)	3114,
-ar(tit ¹ i.)	2680,
-ar(tit ¹ i.)	1102,
-ar(tit ¹ i.)	1102,
-ar(tit ¹ i.)	1482,
-ar(tit ¹ i.)	3377,
-ar(tit ¹ i.)	3043,
-ar(tit ¹ i.)	2104,
-ar(tit ¹ i.)	
-ar(tit ¹ i.)	3225,
-ar(tit ¹ i.)	3250,
-ar(tit ¹ i.)	3250,
-ar(tit ¹ i.)	1190,
-ar(tit ¹ i.)	2313,
-ar(tit ¹ i.)	1724,
-ar(tit ¹ i.)	3930,
-ar(tit ¹ i.)	3103,
-ar(tit ¹ i.)	2313,
-ar(tit ¹ i.)	377, 3030, 7108,
-ar(tit ¹ i.)	1159,
-ar(tit ¹ i.)	3103,
-ar(tit ¹ i.)	301,
-ar(tit ¹ i.)	3625,
-ar(tit ¹ i.)	3380,
-ar(tit ¹ i.)	705,
-ar(tit ¹ i.)	2252,
-ar(tit ¹ i.)	3339,
-ar(tit ¹ i.)	2915,
-ar(tit ¹ i.)	1091,
-ar(tit ¹ i.)	2945,
-ar(tit ¹ i.)	1093,
-ar(tit ¹ i.)	2233,
-ar(tit ¹ i.)	3730,
-ar(tit ¹ i.)	3340,
-ar(tit ¹ i.)	1733,
-ar(tit ¹ i.)	3979,
-ar(tit ¹ i.)	5520,
-ar(tit ¹ i.)	1481,
-ar(tit ¹ i.)	2790,
-ar(tit ¹ i.)	3235,
-ar(tit ¹ i.)	3787,
-ar(tit ¹ i.)	115,
-ar(tit ¹ i.)	1392,
-ar(tit ¹ i.)	193,
-ar(tit ¹ i.)	3759,
-ar(tit ¹ i.)	3303,
-ar(tit ¹ i.)	3742,
-ar(tit ¹ i.)	2597,
-ar(tit ¹ i.)	190,
-ar(tit ¹ i.)	1942,
-ar(tit ¹ i.)	3942,
-ar(tit ¹ i.)	3100,
-ar(tit ¹ i.)	2359,
-ar(tit ¹ i.)	1400,
-ar(tit ¹ i.)	3503,
-ar(tit ¹ i.)	754,
-ar(tit ¹ i.)	3227,
-ar(tit ¹ i.)	3000,

-er(tit 1.)	2846,
-er(tipais 1.)	3114,
-er(tipais 1.)	3114,
-er(tipais 1.)	3030,
-er(tipais 1.)	1132,
-er(tipais 1.)	1132,
-er(tipais 1.)	1432,
-er(tipais 1.)	3379,
-er(tipais 1.)	3343,
-er(tipais 1.)	2104,
-er(tipais 1.)	
-er(tipais 1.)	6225,
-er(tipais 1.)	3230,
-er(tipais 1.)	3230,
-er(tipais 1.)	1190,
-er(tipais 1.)	2313,
-er(tipais 1.)	1724,
-er(tipais 1.)	9930,
-er(tipais 1.)	3135,
-er(tipais 1.)	3310,
-er(tipais 1.)	379,3330,7103,
-er(tipais 1.)	1135,
-er(tipais 1.)	3113,
-er(tipais 1.)	331,
-er(tipais 1.)	3625,
-er(tipais 1.)	3330,
-er(tipais 1.)	705,
-er(tipais 1.)	2252,
-er(tipais 1.)	3333,
-er(tipais 1.)	2915,
-er(tipais 1.)	1091,
-er(tipais 1.)	2945,
-er(tipais 1.)	1093,
-er(tipais 1.)	2233,
-er(tipais 1.)	6730,
-er(tipais 1.)	3343,
-er(tipais 1.)	1733,
-er(tipais 1.)	3379,
-er(tipais 1.)	3320,
-er(tipais 1.)	1461,
-er(tipais 1.)	2795,
-er(tipais 1.)	3235,
-er(tipais 1.)	3737,
-er(tipais 1.)	115,
-er(tipais 1.)	1392,
-er(tipais 1.)	193,
-er(tipais 1.)	3759,
-er(tipais 1.)	3303,
-er(tipais 1.)	3742,
-er(tipais 1.)	2397,
-er(tipais 1.)	190,
-er(tipais 1.)	1942,
-er(tipais 1.)	3342,
-er(tipais 1.)	3100,
-er(tipais 1.)	2359,
-er(tipais 1.)	1400,
-er(tipais 1.)	3303,
-er(tipais 1.)	75,
-er(tipais 1.)	3227,
-er(tipais 1.)	3223,

[illegible]

2340,
3117,
3117,
1800,
1180,
1180,
1400,
3379,
3040,
2104,

3225,
3250,
3251,
1190,
2313,
1714,
3950,
3130,
3211,
377, 3650, 7100,
1180,
3100,
301,
3620,
3300,
705,
2252,
3999,
2915,
1891,
2945,
1093,
2233,
3730,
3340,
1753,
3979,
3520,
1401,
2790,
3235,
3737,
115,
1392,
173,
3759,
3303,
3742,
2597,
190,
1942,
3942,
3100,
2353,
1400,
3500,
754,
3227,
3225

-er(tāt i.)	2840,
-er(tapāṣ i.)	3114,
-er(tapāṣ i.)	3114,
-er(tapāṣ i.)	2630,
-er(tapāṣ i.)	1132,
-er(tapāṣ i.)	1132,
-er(tapāṣ i.)	1402,
-er(tapāṣ i.)	5379,
-er(tapāṣ i.)	5043,
-er(tapāṣ i.)	2204,
-er(tapāṣ i.)	
-ka bīz(fāma i rūm i.)	5225,
-ka bīz(def i.)	3250,
-ka bīz(def i.)	3250,
-ka bīz(def i.)	1190,
-ka bīz(def i.)	2318,
-ka bīz(def i.)	1724,
-ka bīz(def i.)	6980,
-ka bīz(def i.)	3108,
-ka bīz(def i.)	2318,
-ka bīz(def i.)	379 , 6552, 7108,
-key	1055,
-key(fāma i.)	3103,
-key(fāma i.)	651 ,
-key(fāma i.)	6625,
-key(fāma i.)	5568,
-key(fāma i.)	705 ,
-key(fāma i.)	2252,
-key(fāma i.)	5999,
-key(fāma i.)	2915,
-key(fāma i.)	1691,
-key(fāma i.)	2945,
-key(fāma i.)	1693,
-key(fāma i.)	2233,
-key(fāma i.)	6780,
-me-jil(fāma i.)	6348,
-mes(fāma i.)	1738,
-mes(fāma i.)	3979,
-mes(fāma i.)	5520,
-mes(fāma i.)	1461,
-mes(fāma i.)	2796,
-mi,(fāma i.)	3285,
-mi,(fāma i.)	6787,
-mi,(fāma i.)	115 ,
-mi,(fāma i.)	1392,
-mi,(fāma i.)	193 ,
-mi,(fāma i.)	3759,
-mi,(fāma i.)	5303,
-mi,(fāma i.)	3742,
-mi,(fāma i.)	2597,
-mi,(fāma i.)	190 ,
-mi,(fāma i.)	1942,
-mi,(fāma i.)	3942,
-mi,(fāma i.)	3100,
-mi,(fāma i.)	2359,
-mi,(fāma i.)	1400,
-mi,(fāma i.)	3563,
-mi,(fāma i.)	754 ,
-mi,(fāma i.)	5227,
-mi,(fāma i.)	4208,

-ss(juchb 1.)	3335,
-ss(gmth 1.)	2613,
-ss(gmth 1.)	1943,
-ss(jt 1.)	724,
-ss(gtjic 1.)	4351,
-ss(gtjic 1.)	4913,
-ss(gmth 1.)	2313,
-ss(thk 1.)	2661,2127,
-ss(gtjic 1.)	3772,
-ss(gtjic 1.)	3727,
-ss(gtjic 1.)	1226,
-ss(gtjic 1.)	3731,
-ss(gtjic 1.)	1776,
-ss(gtjic 1.)	338,
-ss(gtjic 1.)	1317,
-ss(gtjic 1.)	2393,
-ss(gtjic 1.)	1480,
-ss(gtjic 1.)	4430,
-ss(gtjic 1.)	4400,
-ss(gtjic 1.)	1390,
-ss(gtjic 1.)	1454,
-ss(gtjic 1.)	3333,
-ss(gtjic 1.)	1373,
-ss(gtjic 1.)	3373,
-ss(gtjic 1.)	637,33,
-ss(gtjic 1.)	6359,
-ss(gtjic 1.)	3681,3119,
-ss(gtjic 1.)	5737,
-ss(gtjic 1.)	4240,
-ss(gtjic 1.)	1732,
-ss(gtjic 1.)	1110,
-ss(gtjic 1.)	3106,
-ss(gtjic 1.)	4557,
-ss(gtjic 1.)	5340,
-ss(gtjic 1.)	4234,
-ss(gtjic 1.)	4351,
-ss(gtjic 1.)	3730,
-ss(gtjic 1.)	4338,7031,5338,5326,5235,929,2208,3009,195,
-ss(gtjic 1.)	370,
-ss(gtjic 1.)	358,
-ss(gtjic 1.)	134,
-ss(gtjic 1.)	1700,3542,4051,
-ss(gtjic 1.)	5430,3437,5440,2038,
-ss(gtjic 1.)	4310,
-ss(gtjic 1.)	4491,
-ss(gtjic 1.)	1517,
-ss(gtjic 1.)	1913,3230,1029,5013,3044,7067,6055,
-ss(gtjic 1.)	4330,
-ss(gtjic 1.)	4050,1040,
-ss(gtjic 1.)	5018,
-ss(gtjic 1.)	6210,
-ss(gtjic 1.)	1073,
-ss(gtjic 1.)	2492,
-ss(gtjic 1.)	3340,
-ss(gtjic 1.)	7032,
-ss(gtjic 1.)	4325,1320,
-ss(gtjic 1.)	3430,
-ss(gtjic 1.)	3403,2592,
-ss(gtjic 1.)	4303,
-ss(gtjic 1.)	3442,

3335,
2603,
2445,
794 ,
2351,
4015,
1015,
2561,2029,
3792,
5927,
1225,
3750,
2770,
558 ,
1357,
2993,
2400,
4455,
4400,
1390,
2454,
5035,
2575,
5575,
557 , 33 ,
5359,
3531,3119,
5737,
4240,
1752,
1110,
5100,
4557,
5340,
4234,
4351,
3705,
4538,7031,5338,5326,5235,929 ,2208,3009,195 ,
973 ,
953 ,
134 ,
1700,3542,4051,
5450,3437,5490,2038,
4510,
4491,
2517,
2920,3230,1029,5605,3344,7057,8055,
4330,
4050,1040,
5718,
6210,
1075,
2492,
5340,
7032,
4325,1320,
3430,
5453,2592,
4303,
5442,

-sa(garib 1.)	3335,
-sa(garib 1.)	2603,
-sa(garib 1.)	24+3,
-sa(garib 1.)	794 ,
-sa(garib 1.)	4351,
-sa(garib 1.)	4013,
-sa(garib 1.)	1313,
-sa(garib 1.)	2601,2127,
-sa(garib 1.)	3792,
-sa(garib 1.)	3927,
-sa(garib 1.)	1320,
-sa(garib 1.)	3730,
-sa(garib 1.)	1773,
-sa(garib 1.)	338 ,
-sa(garib 1.)	1337,
-sa(garib 1.)	2993,
-sa(garib 1.)	1400,
-sa(garib 1.)	4430,
-sa(garib 1.)	4400,
-sa(garib 1.)	1394,
-sa(garib 1.)	2437,
-sa(garib 1.)	3185,
-sa(garib 1.)	2571,
-sa(garib 1.)	3370,
-sa(garib 1.)	377 ,33 ,
-sa(garib 1.)	3359,
-sa(garib 1.)	3631,3119,
-sa(garib 1.)	5737,
-sa(garib 1.)	4240,
-sa(garib 1.)	1752,
-sa(garib 1.)	1110,
-sa(garib 1.)	3100,
-sa(garib 1.)	4557,
-sa(garib 1.)	3340,
-sa(garib 1.)	4234,
-sa(garib 1.)	4351,
-sa(garib 1.)	3706,
-sa(garib 1.)	4333,7001,5330,5320,5235,929 ,2208,3009,195 ,
-sa(garib 1.)	970 ,
-sa(garib 1.)	958 ,
-sa(garib 1.)	134 ,
-sa(garib 1.)	1700,0542,4051,
-sa(garib 1.)	3430,3437,5490,2038,
-sa(garib 1.)	4510,
-sa(garib 1.)	4491,
-sa(garib 1.)	1317,
-sa(garib 1.)	1917,3230,1039,3803,3544,7007,0055,
-sa(garib 1.)	4330,
-sa(garib 1.)	4050,1040,
-sa(garib 1.)	5018,
-sa(garib 1.)	3310,
-sa(garib 1.)	1075,
-sa(garib 1.)	2492,
-sa(garib 1.)	3340,
-sa(garib 1.)	7132,
-sa(garib 1.)	4325,1320,
-sa(garib 1.)	3430,
-sa(garib 1.)	3430,2592,
-sa(garib 1.)	4303,
-sa(garib 1.)	3442,

-se(jarab 1.)	1385,
-se(garab 1.)	2603,
-se(garab 1.)	2643,
-se(jarab 1.)	774 ,
-se(jarab 1.)	8381,
-se(jarab 1.)	8613,
-se(jarab 1.)	1218,
-se(jarab 1.)	2001,2129,
-se(jarab 1.)	3792,
-se(jarab 1.)	3827,
-se(jarab 1.)	1221,
-se(jarab 1.)	3730,
-se(jarab 1.)	1776,
-se(jarab 1.)	388 ,
-se(jarab 1.)	1017,
-se(jarab 1.)	2393,
-se(jarab 1.)	1400,
-se(jarab 1.)	4430,
-se(jarab 1.)	4400,
-se(jarab 1.)	1390,
-se(jarab 1.)	1404,
-se(jarab 1.)	3183,
-se(jarab 1.)	1373,
-se(jarab 1.)	3670,
-se(jarab 1.)	337 ,33 ,
-se(jarab 1.)	3337,
-se(jarab 1.)	3631,3119,
-se(jarab 1.)	5737,
-se(jarab 1.)	4240,
-se(jarab 1.)	1752,
-se(jarab 1.)	1118,
-se(jarab 1.)	3100,
-se(jarab 1.)	4597,
-se(jarab 1.)	3140,
-se(jarab 1.)	4234,
-se(jarab 1.)	4331,
-se(jarab 1.)	3700,
-se(jarab 1.)	4333,7031,5336,5320,5235,929 ,2208,3009,195 ,
-se(jarab 1.)	970 ,
-se(jarab 1.)	958 ,
-se(jarab 1.)	134 ,
-se(jarab 1.)	1750,3342,4051,
-se(jarab 1.)	3430,3437,3470,2038,
-se(jarab 1.)	4510,
-se(jarab 1.)	4491,
-se(jarab 1.)	1317,
-se(jarab 1.)	1911,3230,1007,3803,3544,7107,3035,
-se(jarab 1.)	4330,
-se(jarab 1.)	4050,1040,
-se(jarab 1.)	5013,
-se(jarab 1.)	3110,
-se(jarab 1.)	1073,
-se(jarab 1.)	2492,
-se(jarab 1.)	3340,
-se(jarab 1.)	7032,
-se(jarab 1.)	4325,1320,
-se(jarab 1.)	3430,
-se(jarab 1.)	3400,2592,
-se(jarab 1.)	4303,
-se(jarab 1.)	3442,

-sa(garib 1.)	3335,
-sa(garib 1.)	2503,
-sa(garib 1.)	14+3,
-sa(garib 1.)	794 ,
-sa(garib 1.)	2321,
-sa(garib 1.)	4015,
-sa(garib 1.)	1310,
-sa(garib 1.)	2001,2029,
-sa(garib 1.)	3792,
-sa(garib 1.)	3927,
-sa(garib 1.)	1221,
-sa(garib 1.)	3700,
-sa(garib 1.)	2770,
-sa(garib 1.)	338 ,
-sa(garib 1.)	1007,
-sa(garib 1.)	2993,
-sa(garib 1.)	1400,
-sa(garib 1.)	4430,
-sa(garib 1.)	4400,
-sa(garib 1.)	1393,
-sa(garib 1.)	1407,
-sa(garib 1.)	3330,
-sa(garib 1.)	2370,
-sa(garib 1.)	3070,
-sa(garib 1.)	337 ,33 ,
-sa(garib 1.)	3339,
-sa(garib 1.)	3331,3119,
-sa(garib 1.)	5737,
-sa(garib 1.)	4240,
-sa(garib 1.)	1702,
-sa(garib 1.)	1110,
-sa(garib 1.)	3100,
-sa(garib 1.)	4557,
-sa(garib 1.)	3343,
-sa(garib 1.)	4234,
-sa(garib 1.)	4331,
-sa(garib 1.)	3700,
-sa(garib 1.)	4538,7031,5338,5330,5235,929 ,2208,3009,195 ,
-ti(garib 1.)	970 ,
-ti(garib 1.)	958 ,
-ti(garib 1.)	134 ,
-ti(garib 1.)	1700,0342,4031,
-ti(garib 1.)	5430,3437,5490,2038,
-ti(garib 1.)	4510,
-ti(garib 1.)	4491,
-ti(garib 1.)	1317,
-ti(garib 1.)	1910,3230,1029,5000,3344,7107,0055,
-ti(garib 1.)	4350,
-ti(garib 1.)	4050,1040,
-ti(garib 1.)	5018,
-ti(garib 1.)	5210,
-ti(garib 1.)	1073,
-ti(garib 1.)	2492,
-ti(garib 1.)	3340,
-ti(garib 1.)	7032,
-ti(garib 1.)	4325,1320,
-ti(garib 1.)	3433,
-ti(garib 1.)	3403,2592,
-ti(garib 1.)	4303,
-ti(garib 1.)	5442,

-se(jarib 1.)	3385,
-se(gadim 1.)	2603,
-se(pisim 1.)	1743,
-se(ari 1.)	174 ,
-se(ari 1.)	1331,
-se(ari 1.)	4003,
-se(pisim 1.)	1113,
-se(hadim 1.)	1501,2029,
-se(ari 1.)	3772,
-se(ari 1.)	3727,
-se(ari 1.)	1000,
-se(ari 1.)	3730,
-se(ari 1.)	1773,
-se(ari 1.)	338 ,
-se(ari 1.)	1317,
-se(ari 1.)	2993,
-se(ari 1.)	1400,
-se(ari 1.)	4430,
-se(ari 1.)	4400,
-se(ari 1.)	1390,
-se(ari 1.)	1404,
-se(ari 1.)	3330,
-se(ari 1.)	3373,
-se(ari 1.)	3370,
-se(ari 1.)	337 ,33 ,
-se(ari 1.)	3339,
-se(ari 1.)	3331,3119,
-se(ari 1.)	3737,
-se(ari 1.)	4240,
-se(ari 1.)	1752,
-se(ari 1.)	1110,
-se(ari 1.)	3100,
-se(ari 1.)	4557,
-se(ari 1.)	3340,
-se(ari 1.)	4234,
-se(ari 1.)	4351,
-se(ari 1.)	3700,
-se(ari 1.)	4533,7031,5330,5326,5235,929 ,2208,3009,195 ,
-ti	970 ,
-ti(ari 1.)	953 ,
-ti(ari 1.)	134 ,
-ti(ari 1.)	1700,0342,4051,
-ti(ari 1.)	5430,3437,5490,2038,
-ti(ari 1.)	4510,
-ti(ari 1.)	4491,
-ti(ari 1.)	4517,
-ti(ari 1.)	1910,3230,1029,3003,3344,7007,0055,
-ti(ari 1.)	4530,
-ti(ari 1.)	4050,1040,
-ti(ari 1.)	5718,
-ti(ari 1.)	5210,
-ti(ari 1.)	1075,
-ti(ari 1.)	2492,
-ti(ari 1.)	3340,
-ti(ari 1.)	7032,
-ti(ari 1.)	4525,1320,
-ti(ari 1.)	3430,
-ti(ari 1.)	3450,2592,
-ti(ari 1.)	4303,
-ti(ari 1.)	3442,

-se(jarub i.)	3335,
-se(gamān i.)	2803,
-se(gamān i.)	1445,
-se(gamān i.)	794 ,
-se(gamān i.)	2351,
-se(gamān i.)	4503,
-se(gamān i.)	1213,
-se(gamān i.)	2501,2502,
-se(gamān i.)	3175,
-se(gamān i.)	3427,
-se(gamān i.)	1225,
-se(gamān i.)	3751,
-se(gamān i.)	2770,
-se(gamān i.)	338 ,
-se(gamān i.)	1317,
-se(gamān i.)	2393,
-se(gamān i.)	2485,
-se(gamān i.)	4430,
-se(gamān i.)	4401,
-se(gamān i.)	1392,
-se(gamān i.)	2437,
-se(gamān i.)	3335,
-se(gamān i.)	3375,
-se(gamān i.)	3375,
-se(gamān i.)	337 ,33 ,
-se(gamān i.)	3333,
-se(gamān i.)	3331,3319,
-se(gamān i.)	3737,
-se(gamān i.)	4240,
-se(gamān i.)	1732,
-se(gamān i.)	1110,
-se(gamān i.)	3130,
-se(gamān i.)	4507,
-se(gamān i.)	3343,
-se(gamān i.)	4234,
-se(gamān i.)	4331,
-se(gamān i.)	3705,
-se(gamān i.)	4333,7031,3330,3326,3235,723 ,2208,3339,195 ,
-se(gamān i.)	970 ,
-se(gamān i.)	958 ,
-se(gamān i.)	134 ,
-se(gamān i.)	1700,3542,4031,
-se(gamān i.)	3430,3437,5430,2038,
-se(gamān i.)	4510,
-se(gamān i.)	4431,
-se(gamān i.)	4317,
-se(gamān i.)	1911,3230,1029,3030,3344,7037,3035,
-se(gamān i.)	4330,
-se(gamān i.)	4035,1041,
-se(gamān i.)	3013,
-se(gamān i.)	3210,
-se(gamān i.)	1073,
-se(gamān i.)	2492,
-se(gamān i.)	3345,
-se(gamān i.)	7030,
-se(gamān i.)	4025,1320,
-se(gamān i.)	3430,
-se(gamān i.)	3433,3592,
-se(gamān i.)	4303,
-se(gamān i.)	3442,

-ci(Farig 1.)	5455,
-ci(FI, 1.)	3407,2784,
-ci(Fma 1.)	1133,1026,1973,1892,4099,0555,
-ci(FI, 1.)	3033,
-ci(FI, 1.)	2130,
-ci(Fa, 1.)	751,
-ci(Fa, 1.)	5979,
-ci(Fa, 1.)	2334,
-ci(Fa, 1.)	5972,
-ci(Fa, 1.)	573,
-ci(Fa, 1.)	1431,
-ci(Fa, 1.)	2957,
-ci(Fa, 1.)	2440,
-ci(Fa, 1.)	5679,
-ci(Fa, 1.)	4409,950,
-ci(Fa, 1.)	5049,
-ci(Fa, 1.)	4619,
-ci(Fa, 1.)	4400,4589,4300,2513,
-ci(Fa, 1.)	17,1090,3439,5031,5172,3409,
-ci(Fa, 1.)	3044,
-ci(Fa, 1.)	750,3059,
-ci(Fa, 1.)	3400,
-ci(Fa, 1.)	4210,3433,
-ci(Fa, 1.)	5530,4002,6070,4333,3254,0335,1070,
-ci(Fa, 1.)	933,
-ci(Fa, 1.)	3010,
-ci(Fa, 1.)	0000,
-ci(Fa, 1.)	2227,
-ci(Fa, 1.)	5613,
-ci(Fa, 1.)	4470,3182,1073,250,1492,199,
-ci(Fa, 1.)	594,
-ci(Fa, 1.)	1034,
-ci(Fa, 1.)	4587,
-ci(Fa, 1.)	+733,1349,
-ci(Fa, 1.)	931,
-ci(Fa, 1.)	3595,
-ci(Fa, 1.)	2539,
-ci(Fa, 1.)	925,925,
-ci(Fa, 1.)	2505,2509,044,
-ci(Fa, 1.)	3473,
-ci(Fa, 1.)	1737,
-ci(Fa, 1.)	3395,
-ci(Fa, 1.)	3055,
-ci(Fa, 1.)	7123,
-ci(Fa, 1.)	1710,
-ci(Fa, 1.)	198,1222,
-ci(Fa, 1.)	7113,7150,
-ci(Fa, 1.)	1413,
-ci(Fa, 1.)	2010,
-ci(Fa, 1.)	0304,
-ci(Fa, 1.)	970,
-ci(Fa, 1.)	1426,1026,1208,4229,0068,4380,
-ci(Fa, 1.)	5708,
-ci(Fa, 1.)	2344,
-ci(Fa, 1.)	937,
-ci(Fa, 1.)	2343,0191,
-ci(Fa, 1.)	1191,
-ci(Fa, 1.)	331,
-ci(Fa, 1.)	4495,
-ci(Fa, 1.)	0500,4381,
-ci(Fa, 1.)	1191,

3455,
 5407,2784,
 1130,1523,1573,1592,1599,5555,
 5533,
 1590,
 551,
 5979,
 2504,
 5972,
 173,
 1491,
 2957,
 24+0,
 5579,
 4409,450,
 5049,
 4019,
 4409,4509,4350,2515,
 19,
 1100,3409,5081,3172,3409,
 5544,
 730,
 3409,
 3409,
 4409,4509,
 5530,4409,4353,3204,2335,1070,
 733,
 3013,
 5005,
 2227,
 5513,
 4470,3102,1073,250,
 1492,199,
 594,
 1034,
 4587,
 4733,1049,
 931,
 5595,
 2539,
 925,
 2505,2509,044,
 3473,
 1737,
 3395,
 3055,
 7125,
 1710,
 198,
 7110,7150,
 1413,
 2010,
 5304,
 976,
 1426,1026,1203,4229,0060,4380,
 5708,
 2344,
 737,
 2545,0191,
 1191,
 531,
 4495,
 0500,4381,
 101

-el(farig 1.)	3455,
-el(fir 1.)	3407,2704,
-el(finn 1.)	1100,1020,1973,1892,4099,5555,
-el(firir 1.)	3433,
-el(firir 1.)	1030,
-el(firir 1.)	301,
-el(firir 1.)	3979,
-el(firir 1.)	2034,
-el(firir 1.)	3972,
-el(firir 1.)	373,
-el(firir 1.)	1491,
-el(firir 1.)	2957,
-el(firir 1.)	2440,
-el(firir 1.)	3679,
-el(firir 1.)	4409,956,
-el(firir 1.)	3049,
-el(firir 1.)	4010,
-el(firir 1.)	4400,4009,4300,2513,
-el(firir 1.)	19,1000,3409,3001,3172,3409,
-el(firir 1.)	3044,
-el(firir 1.)	700,3009,
-el(firir 1.)	3400,
-el(firir 1.)	4200,3400,
-el(firir 1.)	3030,4200,6000,4300,3254,2330,1070,
-el(firir 1.)	300,
-el(firir 1.)	3010,
-el(firir 1.)	3000,
-el(firir 1.)	3227,
-el(firir 1.)	3513,
-el(firir 1.)	4470,3182,1073,250,1492,199,
-el(firir 1.)	394,
-el(firir 1.)	1034,
-el(firir 1.)	4007,
-el(firir 1.)	4733,1049,
-el(firir 1.)	931,
-el(firir 1.)	3595,
-el(firir 1.)	2539,
-el(firir 1.)	925,925,
-el(firir 1.)	2500,2500,044,
-el(firir 1.)	3478,
-el(firir 1.)	1737,
-el(firir 1.)	3395,
-el(firir 1.)	3055,
-el(firir 1.)	7123,
-el(firir 1.)	1710,
-el(firir 1.)	195,1222,
-el(firir 1.)	7113,7132,
-el(firir 1.)	1413,
-el(firir 1.)	2010,
-el(firir 1.)	3004,
-el(firir 1.)	770,
-el(firir 1.)	1420,1020,1203,4229,0000,4380,
-el(firir 1.)	5700,
-el(firir 1.)	2344,
-el(firir 1.)	337,
-el(firir 1.)	2040,3191,
-el(firir 1.)	2191,
-el(firir 1.)	001,
-el(firir 1.)	4400,
-el(firir 1.)	0000,4381,
-el(firir 1.)	4001,

-el(farig 1.)	3453,
-el(far 1.)	3407,2784,
-el(fara 1.)	1100,1020,1973,1992,4099,5558,
-el(ficir 1.)	5133,
-el(ficir 1.)	1030,
-el(ficir 1.)	901,
-el(fing 1.)	5977,
-el(fing 1.)	2504,
-el(fing 1.)	3972,
-el(fing 1.)	373,
-el(fing 1.)	1491,
-el(fing 1.)	2957,
-el(fing 1.)	3440,
-el(fing 1.)	5679,
-el(fing 1.)	4409,956,
-el(fing 1.)	5047,
-el(fing 1.)	4019,
-el(fing 1.)	4400,4309,4300,2510,
-el(fing 1.)	19,1290,3409,5081,5172,3409,
-el(fing 1.)	3544,
-el(fing 1.)	700,3059,
-el(fing 1.)	3400,
-el(fing 1.)	4220,3403,
-el(fing 1.)	5530,4202,6090,4332,3254,2330,1070,
-el(fing 1.)	933,
-el(fing 1.)	3010,
-el(fing 1.)	6005,
-el(fing 1.)	2227,
-el(fing 1.)	5519,
-el(fing 1.)	4470,3102,1073,250,1492,199,
-el(fing 1.)	594,
-el(fing 1.)	1034,
-el(fing 1.)	4087,
-el(fing 1.)	4733,1849,
-el(fing 1.)	931,
-el(fing 1.)	3595,
-el(fing 1.)	2539,
-el(fing 1.)	925,925,
-el(fing 1.)	2505,2509,044,
-el(fing 1.)	3478,
-el(fing 1.)	1737,
-el(fing 1.)	3395,
-el(fing 1.)	3055,
-el(fing 1.)	7123,
-el(fing 1.)	1710,
-el(fing 1.)	298,1222,
-el(fing 1.)	7210,7152,
-el(fing 1.)	1413,
-el(fing 1.)	2010,
-el(fing 1.)	0304,
-el(fing 1.)	976,
-el(fing 1.)	1420,1020,1208,4229,0060,4380,
-el(fing 1.)	5700,
-el(fing 1.)	2344,
-el(fing 1.)	937,
-el(fing 1.)	2043,0191,
-el(fing 1.)	2191,
-el(fing 1.)	031,
-el(fing 1.)	4495,
-el(fing 1.)	0300,4381,

-el(farig 1.)	3455,
-el(fir 1.)	3437,2734,
-el(finn 1.)	1133,1023,1973,1342,4.99,3558,
-el(firig 1.)	3133,
-el(firig 1.)	1133,
-el(firig 1.)	331,
-el(firig 1.)	3379,
-el(firig 1.)	2534,
-el(firig 1.)	3372,
-el(firig 1.)	373,
-el(firig 1.)	1491,
-el(firig 1.)	2957,
-el(firig 1.)	2440,
-el(firig 1.)	3679,
-el(firig 1.)	4409,450,
-el(firig 1.)	3049,
-el(firig 1.)	4019,
-el(firig 1.)	4409,4509,4300,2913,
-el(firig 1.)	19,1191,3409,5081,5172,3409,
-el(firig 1.)	3544,
-el(firig 1.)	733,3159,
-el(firig 1.)	3430,
-el(firig 1.)	4213,3433,
-el(firig 1.)	3530,4212,6073,4333,3254,2330,1070,
-el(firig 1.)	933,
-el(firig 1.)	3010,
-el(firig 1.)	3003,
-el(firig 1.)	2227,
-el(firig 1.)	5513,
-el(firig 1.)	4470,3182,1073,250,1492,199,
-el(firig 1.)	594,
-el(firig 1.)	1034,
-el(firig 1.)	4087,
-el(firig 1.)	4733,1049,
-el(firig 1.)	931,
-el(firig 1.)	3595,
-el(firig 1.)	2539,
-el(firig 1.)	925,925,
-el(firig 1.)	2503,2509,044,
-el(firig 1.)	3473,
-el(firig 1.)	1737,
-el(firig 1.)	3395,
-el(firig 1.)	3055,
-el(firig 1.)	7123,
-el(firig 1.)	1713,
-el(firig 1.)	198,1222,
-el(firig 1.)	7213,7132,
-el(firig 1.)	1413,
-el(firig 1.)	2010,
-el(firig 1.)	3304,
-el(firig 1.)	970,
-el(firig 1.)	1426,1026,1203,4229,0068,4380,
-el(firig 1.)	5703,
-el(firig 1.)	2344,
-el(firig 1.)	937,
-el(firig 1.)	2043,0191,
-el(firig 1.)	2191,
-el(firig 1.)	331,
-el(firig 1.)	4493,
-el(firig 1.)	0300,4381,
-el(firig 1.)	4191.

951,
1349,3397,
3034,
3402,
3412,
3443,
3453,
3490,
3513,
3534,1714,3993-
3511,
3517,1001,297,
3777,3303,4140,
3933,
4213,4044,4500,4718,5015,
5713,
5237,2029,
1030,4247,
4047,
4091,
4403,
4513,
4519,
4592,
4147,
5544,
5241,
7027,
5150,
4900,4382,2947,
5710,
3450,
5150,
5035,
1938,
5594,
4571,2002,
2520,
2403,
2472,
3040,
4491,
7037,
2502,
4399,
5920,
3900,
7027,
3004,
3237,
3702,
3091,
3140,
1938,
1070,
5030,
5092,
000,
7012,
100,

-ti(ṣṭrāṇa 1.)	951 ,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	1349,3397,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3634,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3432,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	2922,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3040,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3323,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3190,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3313,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3904,1714,3993,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3911,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	317 ,1001,297 ,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	1777,3305,4140,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3953,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	4213,4044,4300,4718,3013,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3713,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3297,2029,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	1033,4247,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	2947,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	2591,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3953,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	2513,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	1313,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	2391,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	+247,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	0594,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	0141,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	7027,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	0130,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	4900,4082,2947,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	5710,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3400,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	0150,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	5035,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	1953,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	0594,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	4571,2602,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	2523,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	2483,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	2472,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3040,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	4390,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	7037,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	2502,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	4390,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	5920,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3950,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	7027,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3004,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3237,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	5702,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3071,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3140,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	1953,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	1570,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3333,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	3032,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	030 ,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	7012,
-ti(ṣṭrāṇa 1.)	133 ,

-ti(Şir_1_0001_1.)	951 ,
-ti(Şir_1_0001_1.)	1349,3397,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3034,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3732,
-ti(Şir_1_0001_1.)	2912,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3040,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3023,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3190,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3813,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3034,1714,3993,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3911,
-ti(Şir_1_0001_1.)	117 ,1001,297 ,
-ti(Şir_1_0001_1.)	1777,3303,4140,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3953,
-ti(Şir_1_0001_1.)	4213,4044,4566,4718,3018,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3713,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3297,2029,
-ti(Şir_1_0001_1.)	1033,4247,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3947,
-ti(Şir_1_0001_1.)	2591,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3953,
-ti(Şir_1_0001_1.)	1013,
-ti(Şir_1_0001_1.)	1017,
-ti(Şir_1_0001_1.)	2591,
-ti(Şir_1_0001_1.)	4247,
-ti(Şir_1_0001_1.)	0594,
-ti(Şir_1_0001_1.)	0141,
-ti(Şir_1_0001_1.)	7027,
-ti(Şir_1_0001_1.)	0150,
-ti(Şir_1_0001_1.)	4900,4082,2947,
-ti(Şir_1_0001_1.)	5710,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3406,
-ti(Şir_1_0001_1.)	6150,
-ti(Şir_1_0001_1.)	5035,
-ti(Şir_1_0001_1.)	1958,
-ti(Şir_1_0001_1.)	0594,
-ti(Şir_1_0001_1.)	4571,2602,
-ti(Şir_1_0001_1.)	2528,
-ti(Şir_1_0001_1.)	2483,
-ti(Şir_1_0001_1.)	2472,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3046,
-ti(Şir_1_0001_1.)	4890,
-ti(Şir_1_0001_1.)	7037,
-ti(Şir_1_0001_1.)	2502,
-ti(Şir_1_0001_1.)	4390,
-ti(Şir_1_0001_1.)	5920,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3950,
-ti(Şir_1_0001_1.)	7027,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3004,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3237,
-ti(Şir_1_0001_1.)	5762,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3091,
-ti(Şir_1_0001_1.)	3040,
-ti(Şir_1_0001_1.)	1953,
-ti(Şir_1_0001_1.)	1070,
-ti(Şir_1_0001_1.)	5835,
-ti(Şir_1_0001_1.)	5092,
-ti(Şir_1_0001_1.)	030 ,
-ti(Şir_1_0001_1.)	7012,
-ti(Şir_1_0001_1.)	150 ,

-el(etr_1 oost 1.)	951 ,
-el(etyin 1.)	1549,3397,
-el(etyn 1.)	5554,
-el(etyn_1 1.)	3432,
-el(etyn_1 1.)	2932,
-el(etyn_1 1.)	5548,
-el(etyn_1 1.)	5125,
-el(etyn_1 1.)	5170,
-el(etyn_1 1.)	5818,
-el(etyn_1 1.)	3754,1714,3993,
-el(etyn_1 1.)	5921,
-el(etyn_1 1.)	217 ,1901,277 ,
-el(etyn_1 1.)	1777,5315,4440,
-el(etyn_1 1.)	3933,
-el(etyn_1 1.)	4215,4044,4555,4718,5018,
-el(etyn_1 1.)	5718,
-el(etyn_1 1.)	5237,2529,
-el(etyn_1 1.)	1535,4247,
-el(etyn_1 1.)	2947,
-el(etyn_1 1.)	2531,
-el(etyn_1 1.)	3933,
-el(etyn_1 1.)	2533,
-el(etyn_1 1.)	1519,
-el(etyn_1 1.)	2531,
-el(etyn_1 1.)	4247,
-el(etyn_1 1.)	5594,
-el(etyn_1 1.)	5141,
-el(etyn_1 1.)	7027,
-el(etyn_1 1.)	5150,
-el(etyn_1 1.)	4955,4332,2947,
-el(etyn_1 1.)	5718,
-el(etyn_1 1.)	3430,
-el(etyn_1 1.)	5150,
-el(etyn_1 1.)	5035,
-el(etyn_1 1.)	1953,
-el(etyn_1 1.)	5594,
-el(etyn_1 1.)	4571,2502,
-el(etyn_1 1.)	2525,
-el(etyn_1 1.)	2433,
-el(etyn_1 1.)	2472,
-el(etyn_1 1.)	3046,
-el(etyn_1 1.)	4590,
-el(etyn_1 1.)	7037,
-el(etyn_1 1.)	2502,
-el(etyn_1 1.)	4391,
-el(etyn_1 1.)	5921,
-el(etyn_1 1.)	3950,
-el(etyn_1 1.)	7027,
-el(etyn_1 1.)	3004,
-el(etyn_1 1.)	3237,
-el(etyn_1 1.)	5702,
-el(etyn_1 1.)	3091,
-el(etyn_1 1.)	3040,
-el(etyn_1 1.)	1953,
-el(etyn_1 1.)	1570,
-el(etyn_1 1.)	5535,
-el(etyn_1 1.)	5092,
-el(etyn_1 1.)	5035,
-el(etyn_1 1.)	7011,
-el(etyn_1 1.)	150 ,

-jan-lin(ināṭā k.) 738 ,
 -jan-lin 6302,
 -jan-lin-ia(vagṭā k.) 3959,
 -jan-lar(ercland k.) 198 ,
 -jan-lar(ni k.) 2965,
 -jan-lar 1481,
 -jan-lar(garā k.) 848 ,
 -jan-lar(ṭay k.) 1543,
 -jan-lar 1503,
 -jan-lar 1452,
 -jan-lar(kara k.) 653 ,
 -ju-lik 3783,0912,5094,
 -ju-lik(fiyā k.) 4608,
 -ju-lar 4272,
 -ju-lar(jitā k.) 721 ,
 -ju-lar 4092,
 -ju-lar(ṭāli-makā k.) 4322,
 -ju-lar(ṭāli k.) 4304,
 -ju-si(ṭāli k.) 1004,
 -ju-si(ṭāli k.) 2254,
 -ju-si(ṭāli k.) 1064,
 -ju-si(makar k.) 1007,
 -ju-si(sefer k.) 1007,
 -ju-si-lar(ṭāli k.) 1068,
 -ju-si 5247,
 -mas-da 2449,
 -ur 1383,2334,2307,3089,3524,5735,
 -ur-lin 218 ,458 ,
 -ur(ṭāli k.) 1428,
 -ur(cilve-jān k.) 5197,
 -ur(ṭāli k.) 4325,
 -ur(kara k.) 159 ,
 -ur(ṭāli k.) 2135,
 -ur-da 2628,071 ,
 -ur-lin(cilve k.) 5623,
 -ur-da(jūger k.) 1189,
 -ur-da(nei k.) 3914,
 -ur-da(ṭāli k.) 1378,
 -ur-da(ṭāli k.) 273 ,
 -ur-din 503 ,
 -ur-din(ṭāli k.) 2630,
 -ur-din(ṭāli k.) 4551,
 -ur-ja 2034,711 ,
 -ur-ja(ṭāli k.) 190 ,
 -ur-ja(ṭāli k.) 3008,
 -ur-ja(ṭāli k.) 3327,
 -ur-ja(ṭāli k.) 5587,
 -ur-ja(ṭāli k.) 2175,
 -ur-ja(ṭāli k.) 568 ,
 -ur-ja(ṭāli k.) 149 ,
 -ur-ja(ṭāli k.) 6891,
 -ur-ja(ṭāli k.) 2573,
 -ur-ja(ṭāli k.) 4282,
 -ur-ja(ṭāli k.) 5710,
 -ur-ja(ṭāli k.) 1938,
 -ur-ja(ṭāli k.) 5781,
 -ur-ja(ṭāli k.) 4418,
 -ur-ja(ṭāli k.) 1200,
 -ur-ja 1500,
 -ur-ja(ṭāli k.) 2223,
 -ur-ja(ṭāli k.)

-ma-di(cefa ş.)	4743,
-ma-di(fa ş.)	5520, 5513,
-ma-di(juman ş.)	1222,
-ma-di(kicifā ş.)	5435,
-ma-di(ilitifā ş.)	4311, 5350, 2146,
-ma-di(kadā ş.)	4491,
-ma-di(kirek ş.)	2140,
-ma-di(kū ş.)	5595,
-ma-di(rişā ş.)	255 ,
-ma-di(revā ş.)	373 ,
-ma-di(sū ş.)	413 ,
-ma-di(vefā ş.)	375 , 4743,
-ma-di-a(nevā ş.)	5595,
-ma-di-a(istā ş.)	3573,
-ma-di-a(nicirā ş.)	3675,
-ma-di-a(mayl ş.)	5428,
-ma-di-a(naib ş.)	153 ,
-ma-jay	153 , 3450,
-ma-jay(ber-jarā ş.)	5409,
-ma-jay(ferān-ri ş.)	2754,
-ma-jay(incirā ş.)	577 ,
-ma-jay(mayl ş.)	1540,
-ma-jay(telef ş.)	3457,
-ma-jay(cebi ş.)	4535,
-ma-jay-iar(şicā ş.)	20 ,
-ma-jay-min(i ş.)	5472,
-ma-mis	5507,
-ma-mis(işā ş.)	4302,
-ma-mis(yaşā ş.)	542 ,
-ma-mis-iri(juman ş.)	3703,
-ma-sa(juman ş.)	2330, 2330,
-ma-sa(ilitifā ş.)	3925,
-ma-sa(cece ş.)	5937,
-ma-sa(vefā ş.)	5454,
-ma-sa-ā(fiyā ş.)	1733,
-ma-sa-ā(ingiyā ş.)	5739,
-ma-sa-ā(kāle ş.)	2611,
-ma-sa-ā(karā ş.)	5430,
-ma-sa-ā(nik-ri ş.)	5479,
-ma	2489,
-ma (cedel ş.)	5921,
-ma (juman ş.)	1224,
-ma (hū ş.)	5375,
-ma (ilitifā ş.)	5597,
-ma (ma ş.)	2520,
-ma (kū ş.)	5145,
-ma (re ş.)	5175,
-ma (şicā ş.)	4259,
-ma (şamā ş.)	5372,
-ma (şecā ş.)	5735,
-ma-di(nimāyet ş.)	4447,
-ma-jay-iri	3743,
-ma-jil(istānevā ş.)	1230,
-ma-jil(ferān-revā ş.)	1230,
-ma-jil(juman ş.)	5504,
-ma-jil(işirā ş.)	5332,
-ma-jil(şikār ş.)	4499,
-ma-san(şamā ş.)	5775,
-ma-sanlar(şicā ş.)	5725,
-ma-z	2212, 591 ,

-kıl (kılın ş.)	3740,
-kıl (kılın ş.)	2135,
kılın : kılınmak, edilmek	
-kıl (kılın ş.)	2137,
kılmak : kılmak, yapmak, etmek ; krş. kılmak	
-kıl (kılın ş.)	303 , 2443, 1549, 203 , 5175,
-kıl (kılın ş.)	1371,
-kıl (kılın ş.)	303 ,
-kıl (kılın ş.)	1449,
-kıl (kılın ş.)	5033,
-kıl (kılın ş.)	2140,
-kıl (kılın ş.)	503 ,
-kıl (kılın ş.)	3331,
kılmağ : kılmak, yapmak, etmek ; krş. kılmag	
-kıl (kılın ş.)	7025, 3079, 73 , 1132, 2951, 3150,
-kıl (kılın ş.)	307 ,
-kıl (kılın ş.)	3039,
-kıl (kılın ş.)	373 , 5752,
-kıl (kılın ş.)	4735,
-kıl (kılın ş.)	523 ,
-kıl (kılın ş.)	343 ,
-kıl (kılın ş.)	5030,
-kıl (kılın ş.)	1740,
-kıl (kılın ş.)	543 ,
-kıl (kılın ş.)	4737,
-kıl (kılın ş.)	3918,
-kıl (kılın ş.)	7040,
-kıl (kılın ş.)	5714,
-kıl (kılın ş.)	543 ,
-kıl (kılın ş.)	1511,
-kıl (kılın ş.)	1370,
-kıl (kılın ş.)	523 ,
-kıl (kılın ş.)	523 ,
-kıl (kılın ş.)	4232,
-kıl (kılın ş.)	2031,
-kıl (kılın ş.)	353 ,
-kıl (kılın ş.)	223 ,
-kıl (kılın ş.)	137 ,
-kıl (kılın ş.)	353 ,
-kıl (kılın ş.)	593 ,
-kıl (kılın ş.)	233 ,
-kıl (kılın ş.)	353 ,
-kıl (kılın ş.)	7147,
-kıl (kılın ş.)	3543, 593 ,
-kıl (kılın ş.)	93 ,
-kıl (kılın ş.)	3039, 2457, 307 , 5935, 5943, 4331,
-kıl (kılın ş.)	4375, 3750, 3033,
-kıl (kılın ş.)	4775,
-kıl (kılın ş.)	93 ,
-kıl (kılın ş.)	1735,
-kıl (kılın ş.)	513 ,
-kıl (kılın ş.)	1301,
-kıl (kılın ş.)	1930,
-kıl (kılın ş.)	5930,
kılma : şaşı, göz ucuyla bakış, gamze	
-kıl (kılın ş.)	4019,
kıl : kıl ; kılif	
-kıl (kılın ş.)	233 ,
kıpsak (y.a.) : Kıpçak; krş. kıpçak	

-lin(lego_i .s.)
+ni(lego_i .s.)

778 ,
1329,

66

kirōu (A.): okuma
+liin
kirōj : kenar ; krş, kınak

33 ,
1913,

-i
-i .lii
-i .li
-i .ju
-i .n
kırak : kenar ; krş, kınak

2743,4054,
3104,
1420,2003,
3104,043 ,5303,5133,
1923,
178 ,5703,

+li .li
+li .li
kirān (A.): yakınlık ; birleşme

4352,
433 ,

+li .li
+li .li
kirim (y.a.): Kırım

1330,4410,
433 ,543 ,

kırş : kırk
+li .li

1313,
7003,3907,
2007,

+lin .li
kirvān (A.): kervan; doğu ve batı

3923,

kırş (A.): kısas

5379,

+li .li
kırş : kısa

3998,

+li .li
kısā (A.): kısım

1250,

+li .li
+li .li
+li .li

4300,
3757,3079,3013,723 ,
3730,

kismet (A.): kismet, talih, nasib

3371,400 ,405 ,

+li .li
+li .li
+li .li
+li .li

3154,
2500,
2430,
11 ,3923,
434 ,

kırşu (A.): kıssa, hikâye

313 ,1500,

+li .li
+li .li
+li .li
+li .li

1577,
1030,5490,5495,
3730,

kırş : kırş

3029,3533,3791,3733,3999,3009,4395,2521,2792,
1792,2500,

+li .li
+li .li
+li .li

1740,3783,
313 ,
1730,

1535,1527,1529,1532,1531,1524,1517,1727,1731,
 1733,1513,2429,2428,2478,2441,2353,2440,2513,
 2437,2575,2575,2573,2574,2423,2553,2570,2425,
 2557,2572,2550,2423,2455,2424,2457,2529,2383,
 2557,2551,2550,2421,1545,1543,1713,1719,1545,
 1542,2551,2551,2550,2415,2507,2354,2520,2405,
 2520,2412,2555,2533,2475,2514,2474,2439,2470,
 2554,2537,2538,2452,2455,2555,2497,2454,2455,
 2455,2557,2555,2555,2555,2555,2451,2514,2375,
 2451,2452,2452,2453,2553,2339,2433,2435,2433,
 2337,2337,1557,1557,1523,1523,1521,1555,1585,
 1515,1554,1541,1100,1545,1537,1531,1531,1595,
 2592,1595,1534,1531,1519,1175,1174,1555,1555,
 1535,995,1073,1075,1074,995,999,1002,1001,
 1000,995,1023,1030,1029,1027,1029,1028,994,
 995,995,995,997,993,992,973,1114,1113,
 1112,977,1109,954,955,959,952,951,958,
 947,952,941,925,923,925,924,923,924,
 922,917,955,954,953,917,947,943,943,
 917,914,1037,912,1575,1551,1555,1555,901,
 894,895,895,895,895,895,895,895,895,895,
 1551,2715,2555,2551,2725,2555,2551,2551,2555,
 2555,2555,2575,2575,2575,2575,2555,2555,2555,
 2575,2555,2715,2715,2715,2715,2555,2715,2555,
 2555,2542,2715,2715,2544,2715,2519,2523,2507,
 2591,2753,2753,2753,2585,2535,2529,2540,2534,
 2541,2551,2557,2538,1835,1733,1831,1572,2794,
 2795,2515,2797,2515,2517,2518,2574,2575,2758,
 2552,2551,2757,1523,1555,1555,1774,1770,1521,
 1757,1755,1753,1757,1711,1711,1711,1709,1703,
 1542,723,545,539,542,795,783,781,783,
 735,753,755,771,855,855,855,855,855,
 559,555,554,551,553,552,529,533,530,
 754,571,575,758,803,751,735,549,547,
 547,723,721,715,719,755,701,593,580,
 735,575,731,730,708,708,573,573,570,
 571,570,559,558,552,555,555,552,
 551,549,547,525,524,545,545,545,541,
 535,555,745,749,715,715,554,551,555,
 545,555,555,543,543,543,543,543,543,
 521,520,555,554,544,545,543,530,531,
 529,514,545,515,514,538,539,535,554,
 551,557,554,553,556,521,490,492,479,
 571,573,457,455,455,473,475,474,471,
 452,457,459,455,457,451,453,445,447,
 443,449,551,442,417,415,411,415,417,
 415,412,555,554,555,555,555,555,555,
 552,552,577,573,579,521,319,294,250,
 255,241,231,231,215,215,213,193,354,
 192,293,151,3341,3344,157,150,392,342,
 332,329,315,275,277,255,334,333,255,
 155,355,355,355,374,353,354,215,215,
 193,195,173,3351,112,151,145,150,145,
 134,151,154,95,157,95,54,75,79,
 72,55,55,15,17,12,143,142,141,
 14,25,7,1,3455,3495,513,393,3457,
 3551,3523,3550,3552,255,255,245,3454,3557,
 3555,3551,3554,3555,3553,3553,3553,3553,3553,
 3553,3553,3553,3553,3553,3553,3553,3553,
 3553,3553,3553,3553,3553,3553,3553,3553,

3233, 3237, 3333, 3333, 3330, 3334, 3339, 3529, 3339,
3437, 3340, 3319, 3402, 3410, 3004, 3179, 3125, 3004,
3001, 3004, 3004, 3095, 3053, 3130, 3140, 3102, 3209,
3210, 3073, 3148, 3277, 3250, 3248, 3247, 3114, 3114,
3247, 3247, 3270, 3103, 3102, 3273, 3205, 3250, 3240,
3241, 3400, 3417, 3415, 3308, 3170, 3008, 3201, 3262,
3233, 3091, 3131, 3223, 3207, 3214, 3207, 3200, 2195,
2103, 3240, 2107, 2119, 2234, 2118, 2096, 2233, 2237,
2100, 2250, 2232, 2143, 2171, 2144, 2127, 2114, 2209,
2312, 2321, 2202, 2323, 2112, 2111, 2320, 2317, 2280,
2321, 2304, 2109, 2130, 2130, 2101, 2203, 2101, 2205,
2203, 2210, 2211, 2212, 2175, 2173, 2294, 2293, 2170,
2333, 2334, 2300, 2274, 2275, 2202, 2201, 2155, 2157,
2310, 2150, 2208, 2291, 2187, 3230, 3235, 1402, 1575,
1404, 1500, 1501, 1579, 1502, 1514, 1503, 1503, 1543,
1547, 1505, 1507, 1504, 1500, 1496, 1494, 1493, 1482,
1593, 1500, 1473, 1447, 1449, 1440, 1421, 1591, 1500,
1583, 1402, 1427, 1550, 1552, 1427, 1412, 1510, 1509,
1407, 1409, 1400, 1593, 1475, 1479, 1596, 1390, 1587,
1400, 1403, 1407, 1397, 1500, 1338, 1337, 1387, 1381,
1400, 1304, 1300, 1391, 2007, 2040, 2005, 2017, 2031,
2030, 2030, 2002, 2003, 1950, 2010, 2009, 1902, 2040,
2039, 1900, 1900, 1944, 1942, 2079, 2075, 1939, 2019,
2021, 2022, 1938, 1925, 2029, 1925, 2015, 2040, 2043,
2047, 1909, 1903, 1905, 1907, 1901, 2009, 2004, 1900,
1909, 1903, 1898, 1893, 2091, 2020, 2345, 2919, 2935,
2913, 2911, 2901, 2815, 2814, 3010, 1882, 1932, 1930,
1883, 2054, 2051, 1863, 1878, 1875, 2050, 1973, 1889,
2315, 2300, 3023, 2378, 2057, 2040, 2930, 2839, 2873,
3040, 3039, 2075, 2099, 2070, 2854, 2373, 2829, 2962,
2960, 2029, 2953, 2958, 2950, 2999, 2525, 2822, 2820,
2306, 2807, 2944, 2942, 2864, 3023, 2908, 2910, 2909,
2909, 3000, 3002, 2999, 3030, 3031, 2921, 2920, 3032,
2909, 3034, 3036, 3030, 2902, 2928, 2929, 1871, 2030,
2037, 1870, 1809, 1800, 1868, 1802, 2001, 2002, 1957,
1901, 2074, 1912, 1800, 1804, 1853, 4992, 5216, 5218,
5211, 5340, 5212, 5410, 5209, 5410, 5192, 5411, 5248,
5325, 5243, 5322, 5190, 5197, 5252, 5252, 5196, 5200,
5300, 5200, 5207, 5309, 5274, 5311, 5300, 5240, 5375,
5327, 5301, 5207, 5234, 5230, 5335, 5331, 5263, 5235,
5234, 5230, 5301, 5226, 5224, 5239, 5219, 5220, 5231,
5200, 5230, 5203, 5410, 5294, 5303, 5372, 5320, 5319,
5310, 5254, 5397, 5254, 5278, 5020, 5152, 5153, 5023,
5041, 5190, 5043, 5029, 5037, 5134, 5035, 5031, 5171,
5032, 5143, 5177, 5007, 5045, 5131, 5044, 5092, 5009,
4990, 5100, 5000, 4950, 4901, 4930, 4937, 5104, 4957,
5103, 4900, 4974, 5010, 5012, 5010, 4995, 5020, 5100,
5101, 4900, 5070, 5073, 4909, 5031, 5141, 5151, 5140,
5100, 5110, 5111, 5257, 5250, 5421, 5419, 5308, 5307,
5314, 5315, 5313, 5100, 4902, 4904, 5031, 4978, 4975,
4977, 5343, 5927, 4714, 0013, 0012, 0014, 4715, 4712,
4713, 0014, 5928, 0105, 5901, 5937, 5900, 0005, 5890,
5899, 5901, 5941, 5973, 5904, 0020, 0019, 5945, 5905,
5944, 5993, 0010, 0000, 0010, 0009, 0044, 0008, 0100,
0014, 0001, 0000, 0003, 0001, 0110, 0029, 0029, 0031,
0000, 0000, 0003, 5952, 0001, 0000, 0002, 5918, 5920,
5930, 5930, 5917, 0009, 0000, 0070, 5993, 5993, 5885,
4001, 4503, 4504, 4057, 4500, 4597, 4041, 4050, 4078,
4041, 4501, 4509, 4304, 4500, 4503, 4039, 4554, 4540,
4543, 4543, 4550, 4501, 4502, 4540, 4497, 4498, 4012,

+555,+555,+535,+405,+4602,+4028,+4600,+4609,+4505,
+513,+500,+4070,+4574,+4542,+4573,+4090,+4587,+4587,
+571,+5023,+4400,+4709,+4400,+4043,+514,+4510,+4004,
+100,+5923,+5921,+5900,+5923,+5938,+0071,+0075,+0074,
+937,+0071,+5938,+0091,+0089,+0090,+0092,+5979,+5978,
+539,+0009,+4507,+4531,+4523,+4528,+0100,+4410,+4400,
+109,+4399,+4400,+0040,+0049,+4395,+4304,+4304,+4303,
+319,+0100,+0040,+0020,+0025,+0027,+0025,+0095,+0090,
+0027,+4004,+4272,+4302,+4409,+4355,+4352,+4407,+5057,
+413,+5009,+0003,+5559,+5005,+5005,+5550,+5451,+5457,
+4503,+5035,+5030,+4555,+4302,+4209,+4340,+4344,+4255,
+154,+4007,+4322,+4257,+4400,+4290,+4202,+4200,+4301,
+5532,+5033,+5439,+5400,+5470,+5405,+5590,+5598,+5474,
+5471,+4300,+4203,+4207,+4380,+4294,+4470,+4440,+4427,
+4440,+4420,+4471,+4471,+4278,+4230,+4230,+4472,+4270,
+330,+4359,+4335,+4334,+4337,+4334,+4335,+4339,+4310,
+330,+4370,+4371,+4371,+4455,+4454,+4394,+4453,+4377,
+313,+4317,+4379,+4405,+4425,+4435,+4431,+4440,+4437,
+151,+4250,+4430,+4340,+4340,+4350,+5473,+4430,+4320,
+327,+4432,+4304,+4300,+4419,+5598,+3030,+3800,+3709,
+401,+5403,+5793,+5492,+5640,+5042,+5509,+5502,+5582,
+513,+5514,+5544,+5052,+5540,+5050,+5054,+5579,+3547,
+551,+5511,+5571,+5503,+5023,+5532,+5529,+5623,+5504,
+557,+5500,+5538,+5039,+5505,+5500,+37+2,+5583,+5504,
+555,+5503,+3370,+3921,+3924,+3850,+3731,+3980,+4007,
+3971,+3973,+3920,+3976,+3807,+3779,+3770,+3945,+3997,
+3922,+3951,+3073,+3074,+3984,+3985,+3933,+3999,+5470,
+5431,+5507,+5554,+5550,+5431,+3987,+3945,+3942,+3904,
+3735,+3913,+3906,+3797,+3968,+3795,+3790,+3794,+3817,
+3305,+3315,+3376,+3879,+3870,+3879,+3877,+3913,+3312,
+3349,+3928,+5575,+5541,+5537,+5591,+5591,+5592,+5003,
+5002,+5435,+5430,+5445,+5443,+5444,+5434,+5441,+5443,
+3229,+3030,+3931,+0411,+3832,+3828,+3831,+0377,+0533,
+378,+0301,+0300,+0379,+0391,+0570,+0490,+0388,+0388,
+0380,+0389,+0385,+0107,+0142,+0345,+0491,+0489,+0429,
+492,+0495,+0490,+0428,+0504,+0502,+0502,+0503,+0420,
+0424,+0474,+0420,+0421,+0443,+0437,+0442,+0502,+0509,
+510,+0072,+0449,+0144,+0293,+0236,+0295,+0294,+0350,
+0324,+0355,+0353,+0320,+0123,+0311,+0201,+0260,+0259,
+0313,+0157,+0171,+0243,+0510,+0517,+0432,+0433,+0461,
+0305,+0302,+0400,+0460,+0500,+0504,+0533,+0407,+0452,
+0453,+0405,+0553,+6551,+0504,+0390,+0395,+6403,+0405,
+0403,+0543,+0539,+6508,+0172,+0304,+0159,+0190,+0194,
+030,+4929,+0100,+0181,+0215,+0102,+0055,+4932,+4780,
+048,+4753,+0103,+0270,+0271,+0272,+0181,+0249,+0103,
+0153,+0200,+0203,+0192,+0108,+0217,+0217,+0192,+0334,
+014,+0201,+0344,+0341,+0043,+0204,+0525,+0128,+4947,
+020,+0340,+0400,+3371,+3509,+3400,+3435,+4045,+4024,
+335,+4337,+4035,+4320,+4095,+4800,+4830,+4829,+4861,
+5003,+3347,+3500,+3525,+3524,+3299,+3402,+3404,+4831,
+772,+4003,+4007,+4775,+4011,+4013,+4743,+4871,+4742,
+744,+3500,+3443,+3394,+3510,+3309,+3397,+3292,+3297,
+472,+3470,+3471,+3312,+3312,+3312,+3473,+3314,+3511,
+4807,+4840,+4839,+4739,+4780,+4783,+4732,+4720,+4040,
+133,+141,+4031,+4204,+4231,+4230,+4113,+110,+4822,
+420,+423,+4112,+4795,+4704,+4939,+4930,+4701,+4703,
+758,+7003,+4850,+4889,+4890,+4919,+4917,+4880,+4910,
+700,+4955,+4954,+4880,+4913,+4914,+4911,+4911,+4233,
+003,+4071,+4090,+4234,+4159,+4154,+4155,+4157,+4153,
+050,+4094,+4109,+4092,+4102,+4100,+4033,+4245,+4084,

+4028,+4236,+4126,4196,4193,4194,4023,+131,+4022,
 +280,+4073,+223,4030,4223,+222,+059,4058,4059,
 +137,+003,+120,4121,+040,+040,+043,+051,+051,
 +147,+000,+123,+120,+074,+142,+105,+112,+100,
 +131,+102,4179,4210,4210,+137,4100,+105,+4729,
 +720,3703,3742,5703,5829,5759,5832,5749,5761,
 5703,5703,5717,5770,5707,5813,5707,5804,5723,
 5724,5720,5812,5708,5820,3751,5710,5845,5845,
 5847,5771,5703,5704,5858,5858,5858,5857,5704,
 5873,5809,5807,5800,5873,5821,5704,5706,5800,
 5853,5874,5870,5720,5834,5899,5877,5873,5873,
 5877,5713,5715,5714,5829,5852,5808,5779,5894,
 5839,5863,4091,5842,5843,5802,5799,5801,5804,
 5837,5799,5825,5790,5782,5803,3741,3720,3701,
 5703,5747,7175,7175,7109,7113,5704,3844,3829,
 3843,3844,3851,3802,3832,3804,3816,3817,3853,
 3854,3823,3895,7170,7206,7113,7095,7077,7080,
 7106,7100,7094,7102,7104,7083,7007,7100,7001,
 7104,7005,7212,7002,7129,7100,7099,7102,7100,
 7102,7190,3801,3800,3809,3800,3893,3800,3892,
 3801,3811,3813,3803,3883,3710,3710,3708,3700,
 5700,7104,7103,7100,7100,7100,7132,7133,7133,
 7122,7131,7143,7144,7150,7207,7130,7103,7209,
 7210,5703,3701,3709,5802,3849,3804,3809,3809,
 3800,3803,3802,3800,3800,7109,7109,7108,7193,
 3703,3870,3870,3879,0907,0999,0744,0744,0743,
 0993,0713,0710,0891,0893,0843,0853,0847,0834,
 0900,7049,7030,6714,0832,0712,0740,0719,6713,
 0748,0800,0808,0771,0797,0773,0800,0810,0774,
 7029,7023,7050,0901,0936,0905,7040,7038,0880,
 0800,0803,0804,0880,0912,7003,7003,0911,7027,
 7020,0913,7002,0959,0903,0900,7000,0874,0974,
 0877,0807,0790,0705,0787,0704,0827,0828,0870,
 0877,0829,0705,0831,0762,0882,0755,0672,0873,
 0874,0723,0801,0890,0886,0887,0890,0599,0777,
 0819,0821,0779,0779,0777,0821,0827,0837,0834,
 0838,0824,0825,0849,0851,0849,0841,0810,0843,
 0839,0810,0803,0814,0805,0781,0804,0737,0805,
 0800,0870,0811,0808,0710,0708,0817,0706,0700,
 0793,0825,0825,0791,0824,0847,0847,0845,0840,
 0830,0859,0879,0841,7003,7004,7000,0870,0966,
 0900,0870,0910,0991,0990,0988,0992,0951,0954,
 0952,0900,0859,0897,7022,7074,7076,7070,7047,
 0950,7040,0941,0943,7030,0850,0849,0852,0850,
 0903,7100,7109,0995,0994,0995,7109,7052,0890,
 0800,0947,0920,0930,0923,

kibi : gibi

kibir (A) : kibir, büyülenme
 (1 kibir, 1 kibir)
 kibir (A) : kübürt

kib : kibi
 kib : geq

145 ,

171 ,

170 ,

0923,3800,5801,5739,3730,5199,5029,3834,4984,
 3841,4972,0801,4911,0814,4752,4913,+133,+747,
 0344,0247,4019,0254,4030,4092,1928,2024,2950,
 0749,3043,1740,1559,3505,1083,301 ,554 ,300 ,
 1314,1274,1242,1235,1230,270 ,2098,2205,2100,
 2599,2135,350 ,

1. (F.) : bir tür ipekli kumaş

Kize : gece

701/11
731
7427

siir : küçük

200-
 212-
 213-
 214-
 215-
 216-

Kıyım (F. keçim); savaşta atlara giydirilen zırh

710

kifāyat (A.): kifayet, yeterlik

Kil- : gelmek

- 11 -

[illegible]

- 1/2 -
 - 1/2 -
 - 1/2 -
 - 1/2 -
 - 1/2 -
 - 1/2 -

—

3405,779 ,

6065,
5712,
2353,
3393,
5953,
5553,

۵۰۰

3011, 3592, 3952, 5592, 3950, 4077, 5701, 0340, 4218,
4198, 0240, +200, 5339, 2954, 1178, 1313, 2830, 1044,
2372, 229, 2090, 1410, 1401, 508, 2748, 3260,

2233,
2323,
3300,

4509,0759,1728,

0700,
340 ,
2355,
2355,
2300,
1720,

2100,4577,3645,4150,

2102, 2500,

1952,

2305,1039,1705,1002,1703,2277,1382,1504,002,
737,302,300,2577,3300,3360,2929,3458,2870,
1234,1209,423,458,457,410,453,2400,3170,
3210,3120,3504,5550,5491,3708,3907,0375,0444,
0373,0339,4403,4230,0598,0401,0573,4530,5928,
0739,0095,3904,6071,0057,0734,0038,0730,0712,
0033,7000,5101,5041,5190,5042,5151,7050,0090,
5125,7095,7103,7052,4792,0269,0341,0312,4924,
0009,2700,
1708,4203,
+190,
0192,0502,
0513,0704,2301,2003,
+215,0071,
2290,
1207,2702,4109,4700,5930,5812,5815,5930,0030,
0033,
0702,4520,3704,5471,5578,4333,0499,5214,
0297,
0000,
0509,
2523,
2003,
3702,4379,0000,4432,
+331,5701,
+230,

2391,
+73,
1099,
5004,
+210,
4195,+422,+258,4100,5500,5040,5+37,+140,5575,
+537,+25,0004,0000,+041,0000,+074,+001,4002,
5730,0000,4595,4094,0010,5709,5011,5001,+001,
5109,50+2,3020,4000,3054,3003,50+9,+543,+749,
+749,5011,5712,5000,7010,5217,7079,7109,5353,
5422,5000,7100,5212,5945,0007,5710,3009,5029,
5743,5040,3004,5019,5010,3231,3230,1010,1000,
5100,2702,2700,2010,420,000,520,+70,2073,
2421,2405,1403,1420,1004,2740,1192,1322,2002,
700,210,750,742,3425,3507,3073,3404,2559,
1771,1002,2008,3014,2009,2000,2070,2555,2932,
0,+0,+51,+40,+20,+5,+230,235,2099,
510,5020,2104,2140,2139,2007,2070,2077,2059,
1923,2072,1921,1919,2090,2097,
24+2,
5000,5019,
+231,
50+9,1700,
014,

549,+2+70,0117,4329,7108,6377,+210,
5740,5737,
1037,
997,
3730,
7002,
4092,
3253,
1503,+190,+101,5565,
5094,
4503,
2942,
5392,
4199,
4370,7137,
7120,5437,3039,
5205,
1322,1027,

2509,

4071,
1430,

4201,

5701,

001,
+002,
0110,

574,
401,3400,
570,0012,

4581,4588,4041,3648,4042,3655,3622,3894,3820,
3934,3819,3981,3972,3981,3972,3956,3905,3909,
3910,3944,3818,3904,3818,3811,3897,4009,3761,
3982,3992,3903,3943,3987,3907,3905,3911,3907,
3924,3803,3838,3838,3837,3975,3975,3832,3892,
3878,3888,4029,4097,4098,3859,3490,3538,4097,
3672,3573,3539,3547,3590,4032,4052,3484,3830,
3480,3533,3542,3542,3530,3570,3567,3610,3587,
3580,3503,3504,3531,3441,3442,3452,3637,3402,
3543,3541,3500,3447,3523,3501,3597,3407,3480,
3573,3515,3459,3558,3447,4049,4237,4152,4153,
4054,4014,4164,3445,3477,3585,3511,3510,4014,
7102,7103,7130,7109,7174,7139,7100,7173,7145,
7133,7103,7190,4108,4124,4143,4238,7101,7200,
7100,4145,4138,4177,4174,4175,4038,4071,4071,
7007,0003,0009,0003,0790,7088,0657,0633,0659,
0618,0640,0002,0049,7150,7133,7207,0629,0002,
0633,0600,0000,0007,0607,0000,0782,0670,0782,
0700,0770,7109,0118,0118,0100,3931,0603,0602,
3972,0171,0008,3999,0021,3541,3588,3533,3590,
3570,3741,3673,3670,3493,3457,3420,3971,3403,
3772,3704,3747,3635,3702,3609,3500,3307,3557,
3700,3700,3601,3429,0007,3919,0007,3940,3479,
3700,3614,3600,3620,3637,3604,3503,3545,3540,
3939,0370,0017,0092,0553,0453,0390,0509,0500,
0004,0000,0500,0531,0404,0903,0112,0010,0102,
0000,0537,0922,0934,0910,0912,0972,0100,0982,
0985,0073,0532,0495,0520,0509,0547,0444,0547,
0437,0470,0374,0410,0451,0475,0515,0307,0570,
0432,4779,4817,4778,4770,4778,4872,4872,4733,
4749,4924,4810,4812,4792,4834,4842,4841,4838,
4837,4784,4859,4892,4847,4929,4746,4797,4765,
4757,4897,4773,4775,4885,4941,4945,4802,4851,
0530,0407,0302,0481,0427,0383,0384,0427,0401,
0430,0419,0410,0482,0521,4855,0090,4252,0973,
0803,0953,0954,0980,0950,0994,0953,0884,0924,
0382,0850,7009,0806,0918,0899,7000,7003,0844,
0375,0347,0873,0903,0904,0853,4330,4441,4307,
4430,4407,4307,4301,4347,0955,7041,7040,4303,
4304,4410,4329,4471,4475,4304,4479,4392,4394,
4392,4397,4200,4401,4402,4403,4205,4403,4315,
4404,4402,0909,0879,4273,4335,4333,4307,4440,
4421,4473,7049,0983,0141,0100,0231,0330,0104,
0257,0274,0125,0262,7029,0260,0209,0139,0314,
0201,0353,0222,0255,0147,0145,0147,0252,0145,
0203,0291,0019,0244,0216,0240,0120,0241,0339,
0100,0320,0323,0100,0170,0170,7023,0157,0300,
0270,0179,0280,0321,0322,0321,0204,0198,0200,
0101,7050,0078,5011,0873,5187,4990,5162,5022,
7013,0908,0900,0900,5107,5135,5104,5102,5004,
4997,4973,4989,4905,4973,5044,5034,5070,5074,
5140,5001,5008,5002,5027,5027,5091,5131,5040,
5130,5050,5053,5055,5067,5100,7021,0937,5094,
5132,5093,5095,5004,5507,5830,5807,5794,5700,
5790,5805,5793,5787,5893,5885,5802,5889,5799,
5804,5841,5831,5879,5894,5886,5770,5872,5873,
5777,5790,5747,5815,5810,5750,5800,5801,5723,
5772,5773,5720,5719,5710,5743,5710,5875,5872,
5807,5873,5875,5801,5854,5817,5814,5735,5213,
5330,5201,5391,5205,5202,5200,5290,5288,5282,

5388,5281,5285,5257,5365,5350,5315,5330,5327,
 5317,5195,5377,5353,5299,5249,5248,5277,5279,
 5375,5402,5241,5247,1401,1392,1394,1394,1395,
 1398,1398,1393,1392,1391,1377,001,779,082,
 750,303,323,325,044,700,330,747,738,
 723,773,319,724,715,502,301,713,754,
 343,343,702,394,693,000,709,772,770,
 354,307,051,481,568,017,029,325,500,
 307,474,012,010,472,550,553,475,553,
 331,457,535,530,455,534,455,539,449,
 451,441,433,435,431,429,565,560,420,
 339,439,570,575,559,400,423,320,500,
 512,435,449,413,054,403,407,410,344,
 359,353,311,317,314,311,352,328,320,
 259,2943,2932,2638,3020,2909,2802,2920,2919,
 238,331,343,300,232,232,221,218,357,
 244,257,202,197,302,307,190,367,249,
 299,212,211,182,170,175,275,170,184,
 130,1383,2907,2907,3031,2369,2331,2871,2343,
 2370,2371,2009,2090,2008,393,05,31,73,
 249,117,123,01,02,53,152,151,51,
 40,373,119,119,110,117,030,048,020,
 335,793,133,139,793,113,112,780,15,
 178,97,100,773,703,743,753,713,700,
 733,393,078,000,033,2842,3520,3434,3297,
 3090,2937,2900,2993,2994,3037,2801,2862,2970,
 2947,2074,3047,2020,2914,2912,2914,2830,3012,
 2985,3051,3023,3020,2897,3021,3040,2917,2950,
 3434,3470,3501,3107,3109,3503,3408,3449,3301,
 3302,3449,3362,3317,3440,3330,3370,3420,3369,
 3474,3370,3442,3372,3417,3517,3513,3314,3220,
 3297,3210,3077,3132,1014,1120,1117,1017,1097,
 1078,1070,1047,1000,1040,915,1038,902,1024,
 1020,1023,892,1115,893,1124,1110,991,980,
 3070,3113,3103,3117,3090,3033,3133,3271,3244,
 3245,3271,3193,2499,2385,2494,2408,2378,2389,
 2532,2521,2303,2523,3141,3250,3122,3187,3060,
 3059,3205,3273,3210,3270,3112,3114,3259,3175,
 3194,2372,2308,2430,2549,2360,2353,2402,2393,
 2443,2442,2434,2397,2374,2482,2537,2303,2435,
 2405,2524,2403,2527,2450,2489,2512,2545,2451,
 1917,1953,1920,2013,2010,1918,2070,1904,1972,
 2047,1970,1904,1907,1953,1934,1990,1993,1995,
 1906,1901,1900,1900,1899,1878,1874,

kim : kim , kimse

00--

mai

k.

+13

+11n

+22

+sin

kim : gemi

+birle

1636,

2574,

2359,2202,3473,3438,5802,5129,0059,3925,

3925,1113,

3434,995,598,

3909,4939,5973,3314,1074,1800,3145,3183,3128,

3127,2582,

5431,

5135,3845,0110,0147,0113,0113,0232,0115,0183,

0132,0072,0134,

6109,

+lure
 +ool
 +enil
 +ilni
 +ri,cesi
 +beyri
 +surati
 +suratbi
 +il-is
 +il-ig
 +il
 +je
 +ni
 +lar
 +lar lure
 +larje

kimelik : gemilik

kīmi/ā (A. kīmyā): kimya
 (لیمی / کیمی)
 (لیمی / کیمی)

+lar
 kīmsān (F.): altın renkli deri
 +bile
 +din
 kimse : kimse

+din
 +je

+ni
 +nig
 +li

kīnuḥ (F.): büzülmüş, çekilmiş deri

kīn (F.): kin, gizli düşmanlık

(kīn_1 k.)
 (kīn_2 k.)
 (kīn_3 k.)
 (kīn_4 k.)
 (kīn_5 k.)
 (kīn_6 k.)
 (kīn_7 k.)
 (kīn_8 k.)
 (kīn_9 k.)

5103,5907,0110,1567,
 3219,
 0203,0112,0115,0210,0097,0203,0230,
 0230,
 0114,
 0114,0333,
 0334,
 728 ,
 0957,
 728 ,
 0942,
 0111,0237,
 0099,5904,5939,
 0203,
 0959,
 0253,0250,

0141,

+3 ,
 111+,

1110,

3830,
 2399,

2447,2037,2739,2709,2790,2057,2512,2525,2305,
 2579,2504,512 ,1405,559 ,3309,3432,3397,431 ,
 1230,139 ,3008,1787,3210,2215,2114,2189,2191,
 3243,2940,2942,1990,3682,3898,3912,3900,3947,
 0104,5810,5044,6892,6894,5201,5204,5223,6095,
 0343,4700,4008,4790,4520,4002,5309,5019,5570,
 5580,4139,5436,5400,6490,0491,0492,0494,4441,
 4400,4403,4257,

3993,3970,1138,
 1305,3147,1402,422 ,376 ,3917,3903,5490,4080,
 7202,3589,4527,4530,

+224,
 1113,
 709+,

1030,

4030,

+535,3007,4340,3712,5439,1739,1301,2153,
 973 ,
 2208,1777,

3048,
 1394,
 5379,
 2700,
 2105,
 3043,
 4143,

(kīnā_ī k.)	1362,1594,1512,1319,298 ,1333,
+kīn	3436,5363,
+kīn	3343,
+kīn	1526,
+kīn	6532,
+kīn	+297,1312,2610,
+kīn	1513,
+kīn	1993,+267,
+kīn	3361,1313,
+kīn	1335,2187,
+kīn	+393,
+kīn	1762,
kīn_ūn (F.) : ikinci, öç almak isteyen	1431,
kīn_perest (F.) : kindar, ikinci	2213,
(kīnā_ī k.)	
kīnāyet (A.) : kinaye	3105,
+kīn	3193,
+kīn	377 ,
kīne (F.) : kin , gizli düşmanlık	373 ,2733,+377,
+kīn	2236,
+kīn	+379,
kīne_ūn (F.) : kindar, öç almak isteyen	5693,
(kīnā_ī k.)	
+kīn	2610,
kīne_ūn (F.) : kin besleyen biri	6414,
+kīn	1354,
kīne_ver (F.) : kin tutan, kin besleyen	1605,+593,4573,3290,
+kīn	3290,
kīn : geniş	
kīnlik : genişlik	
+kīn	
kini : arka , art, sen	3599,
+kīn	2210,
+kīn	1263,
kir_ : girmek	2137,1303,2013,215 ,7007,6483,5447,5956,5360,
+kīn	3373,5333,5367,5367,6304,
+kīn	4900,
+kīn	5970,5475,
+kīn	1352,1749,3362,568 ,
+kīn	6302,
+kīn	2534,
+kīn	1333,2263,
+kīn	1934,2603,5134,
+kīn	5332,2661,507 ,
+kīn	1775,
+kīn	5970,
+kīn	5360,5427,
+kīn	5793,

-ip
 -işin
 -işin ilk
 -işinli
 -işin
 -işinli
 kîr-gün (F, kîr A): zift renkli; kara, siyah
 kîr (A.): zift, katran
 +ile
 +lar birle
 kirā (A.): kirā
 +y/-e
 kîrā_menl (F.): Layık, uygun
 kirak : gerek

(Kılmak K.)
 -kıl_
 -kır_
 +kıl_
 -kır_
 +kır(yırtık K.)
 kirak_ : gerekmek
 -mes
 -mes il_
 -mes durur
 kiraklık : gerekli

-kılın
 -kıl_
 -kıl_
 -kırır
 kiril_ : girilmek
 -il_
 kirālū (Y.2): Kirmān
 (Kirmān K.)
 kirak : girmek
 kirpik : kirpik
 -kırıl
 -kıl_
 -kıl_
 -kıl_
 -kıl_
 kis_ : kesmek
 -kesil_
 -kıl_

5425, 6237, 6131, 6278, 5407, 4537, 5339, 4652, 4978,
 4533, 3903, 4308, 4295, 4807, 5727, 4805, 5743, 5491,
 6116, 5795, 4212, 7116, 7176, 4055, 595 , 2712, 3322,
 3333, 3347, 2705, 1902, 1399, 1415, 325 , 1802, 250 ,
 733 , 548 , 2161, 309
 2215, 3717,
 475 ,
 475 ,
 5337,
 1096, 2677,
 2017,
 1562, 6305,
 6145,
 5317,
 3709,
 3565, 3543, 6183, 5290, 3793, 3994, 6990, 6459, 6477,
 3333, 3332, 3433, 5739, 4523, 4519, 4458, 5910, 4827,
 4772, 4317, 5933, 4800, 4711, 6027, 6130, 5677, 6800,
 5013, 6317, 6310, 1810, 2631, 2302, 2633, 1007, 1723,
 2717, 2403, 3315, 3310, 2951, 2817, 3321, 3443, 2639,
 375 , 2802, 1012, 1200, 572 , 3175, 3115, 1953, 1904,
 1382, 1577,
 2031,
 2525, 2311, 18 , 4822, 5074, 5859, 4525, 6947, 5850,
 3332, 3300,
 6468, 6062, 2819, 2604,
 1715, 2140, 2300, 4105,
 3536, 3371, 5705, 4447, 6073, 2402, 2332, 1954, 1242,
 3439, 1575,
 1410,
 205 , 6313,
 6210,
 3438,
 1554, 5941, 5938,
 735 ,
 6233,
 5579,
 1333,
 53 ,
 1541,
 2355,
 3305,
 3100,
 3100,
 3432,
 3902,
 3700,

-oy
 -ip
 -kıl
 -kılın
 -kılın
 KİSİ (F.): kese
 -kıl
 KİSİK : kerpiç, kaya

 -kıl
 KİSİL : kesilmek
 -kılın
 KİSİMEK : kesmek
 -kılın
 -kıl
 -kıl
 KİSİTİR : kestirmek
 -kılın
 KİSİK : kesik

 KİSİ (F.): ok kuburcu; mezhep

KİŞİ : kişi

-kılın
 -kılın
 -kılın
 -kılın
 -kılın
 -kılın
 -kılın
 -kılın
 -kılın
 -kılın
 KİŞİLİK : kişilik
 KİŞİLER (F.): memleket

2290,
 1334,2924,
 1334,3943,
 2953,
 2297,

 +133,

 3372,

 3371,

 333 ,

 3731,
 3732,
 1993,

 1329,

 33 ,3739,3732,

 1143,

3977,3072,3073,3033,3073,3033,3733,4107,4050,
 4120,4103,4244,4072,4100,4073,4220,3860,3234,
 3853,3133,3033,3173,3990,3897,7151,7120,3077,
 3029,3933,3033,3033,3954,3033,3540,3548,3013,
 3042,3033,3041,3042,3033,3033,3077,4483,3387,
 3391,3244,3241,3257,3233,4497,3397,4302,3507,
 3532,4403,3904,4404,4001,4704,4731,4779,4740,
 4892,4373,4409,1329,1224,1221,1216,1211,1149,
 1173,1172,47 ,3293,3366,3361,101 ,3119,3131,
 3240,3210,3115,3217,740 ,100 ,3122,771 ,3200,
 1050,3030,2212,1785,1500,1734,1719,1717,1650,
 2214,2230,2233,2200,1902,1907,1835,1897,1900,
 1353,1942,2170,3017,1575,1572,1300,1404,2943,
 2941,3039 ,303 ,313 ,313 ,350 ,223 ,2810,2383,
 2391,2370,2397,2573,2442,2443,2054,2434,2773,
 2030,2370,

1179,
 4370,
 4492,
 1111,
 1740,
 1030,3900,
 3490,
 2433,
 3030,1572,3070,5403,
 3001,4472,3035,5024,3010,3030,3137,3351,2571,
 737 ,3440,3433,3441,
 2427,2550,353 ,2509,4450,7053,3559,
 5092,

 391 ,

 1151,1915,2070,1574,2301,3033,3731,4294,5034,

(_l_ lā)	5177,
(_l_ lā) (F.)	1377,
(_l_ lā) (F.)	2431,
(_l_ lā) (F.)	1131,
...	1933,3637,
...	4252,4253,
...	5110,1257,
...	5000,5102,6437,3330+,
...	3721,
...	1137,
...	3370,
...	2300,
...	4947,
...	3304,
...	2737,
...	473 ,
...	321 ,4022,7119,
...	103 ,
...	2695,
...	2537,4031,
...	3870,
...	3595,
...	1194,
...	3333,
...	3334,
...	2509,
...	3442,2901,2870,3751,4547,
...	3942,3719,5114,4020,1247,1102,
...	2073,2072,3936,3779,0831,
...	5507,4033,3195,
kişver_ārī (F.) : Ülkeyi süsleyen ; krş. kişver-ārāy	1710,
(_l_ lā) (F.)	4000,
(_l_ lā) (F.)	4172,3609,
(_l_ lā) (F.)	2587,
kişver_ārī (F.) : Ülkeyi süsleyen; krş. kişver-ārā	3715,
...	3330,
kişver_güşā (F.) : Ülke açıcı, cihangir; krş. kişver-güşāy	995 ,
kişver_güşā (F.) : Ülke açıcı, cihangir; krş. kişver-güşā	4250,
(_l_ lā) (F.)	3797,
kişver_güşā (F.) : Hıdiv Ülkesi ; Mısır	5970,
(_l_ lā) (F.)	4049,
kişver_güşā (F.) : hükümdar	1247,
kişver_penāh (F.) : Ülkeyi koruyan biri ; hükümdar	1162,3442,
kişver_penāh (F.) : Ülkeyi koruyan	607 ,
kişver_sitān (F.) : Ülke olma	2003,2301,
kişver (F.) : Ülkeye mensup	1307,
(_l_ lā) (F.)	909 ,
kişver_sitān (F.) : memleket	397 ,
(_l_ lā) (F.)	
(_l_ lā) (F.)	

kit- : gitmek	
-ti	5021,4530,
-ti-ler	2027,
-ir	713 ,300 ,
-i	937 ,
-m	0941,
-ip	7070,4003,4315,0544,0550,935 ,2739,3015,1821,
-ir	3459,
-ken-i	103 ,
-ken-i-ler	937 ,
-ken-i, -ler	0841,
-ken-i-ler	3459,
kitāb (A.): kitap	
-i	3150,
-i-ler	1007,
kitābet (A.): kâtiplik, yazı yazma	
-e	2452,
kitāb : gidermek, defetmek	2454,2372,2009,03 ,
-di-ler	93 ,
kitmek : gitmek	904 ,0444,0041,
-ti-ler	3432,
-ti-ler	3523,
kitmeklik : gitme	939 ,
kitür- : getirmek ; krş. kiltür-	
-ti	1730,1737,
-ti-ler	3700,3452,
-ey	1090,
-e	3214,
-e-i	340 ,
-e-i,	4093,
k.	0304,4954,4736,5702,0000,0910,3870,5234,3103,
	1774,945 ,2300,1353,540 ,
-ti	0590,
-ti-ler	2490,
-jen	2523,1709,6959,
-jen-je	2309,
-jen-je-i-ler	3770,
-je	5937,
kitür- : geçirmek	
-ti	4490,971 ,
-e	1403,
kiy- : giymek	
-ti	131 ,2575,
-e	3052,
-ip	192 ,437 ,595 ,2194,2139,
-ti-ler	2070,
kiyâset (A.): anlayışlık, uyanıklık	
(kıyâset-i ...)	2390,
kiydür- : giydirmek	2275,
-ip	013 ,
kiyik : geyik	5355,
-ti-ler	3057,

ko1- : istemek, dilemek	5373,
-1- / -1-	1302,1947,
-1- / -1-	3713,
-1- / -1-	3451,
-1- / -1-	7092,
-1- / -1-	2284,
ko11- : elinden tutmak, yardımcı olmak	243 ,
-1-	5339,5055,
kon- : konmak	3034,
-1-	3330,
-1- / -1-	533 ,
konag : konak; konuk	
+1- / -1-	2217,
ko11ar- : koparmak, kımıldatmak	
-1-	275,
ko1ka : kova	
kop- : kopmak; meydana gelmek; yerinden kalkmak	6391,
-1-	3514,
-1-	242 ,1755,567 ,2970,1292,4064,
-1- / -1-	7103,
k.	7203,7005,
-1-	7174,7110,7173,7164,4716,4239,4734,4095,3778,
	5484,++23,+379,5901,5755,1025,1312,2977,3001,
	3713,3047,241 ,370 ,1959,1949,3153,3132,2005,
	2755,1669 ,
	3325,
	4271,
-1- / -1-	4547,
kopar- : koparmak, meydana getirmek	2938,
-1- / -1-	
kor1an : hisar, kale	3361,
+1- / -1-	3351,3037,3351,
+1- / -1-	4121, / 398,
+1- / -1-	3030,3230,3032,
kor1an : korkunç	3733,
-1-	3370,
ko1 : çift, arkadaş	3529,
-1-	
ko1n11 : arkadaşlık	53 ,
-1-	2310,
ko1ul- : koşulmak, birleştirilmek	2201,1797,
-1-	1754,
-1-	
ko1un : ordu, bölük	
ko1an : şaka kuşu	
-1-	
ko1- : koymak, bırakmak	4173,5114,1148,
-1-	

qoyun : koyun, kucak

2632,

-i-la(qoyun-la)

3783,

-i-la(qoyun-la)

5135, 2280,

-i-la

7131,

-i-la

2771,

koyun : koyun ; kırış-koy

3937,

+dik

2212,

+din

qoçma : hareketle gelmek ; coşmak

-i-la

2135, 293 , 3353,

-i-la

1547,

-i-la

2272,

-i-la

473 , 5150,

qoçma : şamata, coşma , ızdırıp

1504,

-i-la

5124,

KÜ : göç

(F.11.1.1.1)

3550,

(F.11.1.1.1)

1953,

KÜ : göçmek

1953,

-i-la

513 ,

-i-la

1970,

KÜ-per-KÜ (F.) : göçten göçe

1980, 3054, 4123,

KÜ-ert : göçertmek, yeşertmek

2227,

-i-la

KÜ-üs : göçüş

3550,

-i-la

1135, 308 ,

-i-la(KÜ-üs)

3526,

-i-la(KÜ-üs)

308 ,

-i-la(KÜ-üs)

1141, 2492, 6345,

-i-la(KÜ-üs)

3550,

-i-la(KÜ-üs)

443 ,

-i-la

köhne (F.) : eski, köhne

5491,

KÖK : gök

5332, 5402, 513 , 2042, 1016, 2373, 2755, 2073, 2124,

2101, 3013, 2304,

-i-la

3554,

-i-la

5505,

-i-la

1101,

-i-la

474 ,

-i-la

4572,

-i-la

2073,

-i-la

533 ,

-i-la

3402, 3402,

-i-la

4213,

-i-la

4373,

-i-la

4120, 993 ,

-i-la

5202,

-i-la

4551, 522 ,

-i-la

450 ,

-i-la

2017,

-i-la

1970, 1772, 1895, 1923, 3352, 915 , 3073, 1002, 3044,

-K3
-K4
-K5
Kör : kör

-K6
-K7
Kör : görmek
-K8

-K9
-K10
-K11
-K12

-K13
-K14
-K15
-K16
-K17
-K18
-K19
-K20
-K21
-K22
-K23
-K24
-K25
-K26
-K27
-K28
-K29
-K30
-K31
-K32
-K33
-K34
-K35
-K36
-K37
-K38
-K39
-K40
-K41
-K42
-K43
-K44
-K45
-K46
-K47
-K48
-K49
-K50
-K51
-K52
-K53
-K54
-K55
-K56
-K57
-K58
-K59
-K60
-K61
-K62
-K63
-K64
-K65
-K66
-K67
-K68
-K69
-K70
-K71
-K72
-K73
-K74
-K75
-K76
-K77
-K78
-K79
-K80
-K81
-K82
-K83
-K84
-K85
-K86
-K87
-K88
-K89
-K90
-K91
-K92
-K93
-K94
-K95
-K96
-K97
-K98
-K99
-K100

-K101
-K102
-K103
-K104
-K105
-K106
-K107
-K108
-K109
-K110
-K111
-K112
-K113
-K114
-K115
-K116
-K117
-K118
-K119
-K120
-K121
-K122
-K123
-K124
-K125
-K126
-K127
-K128
-K129
-K130
-K131
-K132
-K133
-K134
-K135
-K136
-K137
-K138
-K139
-K140
-K141
-K142
-K143
-K144
-K145
-K146
-K147
-K148
-K149
-K150
-K151
-K152
-K153
-K154
-K155
-K156
-K157
-K158
-K159
-K160
-K161
-K162
-K163
-K164
-K165
-K166
-K167
-K168
-K169
-K170
-K171
-K172
-K173
-K174
-K175
-K176
-K177
-K178
-K179
-K180
-K181
-K182
-K183
-K184
-K185
-K186
-K187
-K188
-K189
-K190
-K191
-K192
-K193
-K194
-K195
-K196
-K197
-K198
-K199
-K200

733 ,
3366,1513,1792,2318,
3366,

3366,

193 ,23 ,
1270,

1177,1819,3333,3433,2903,1093,949 ,90 ,1989,
3377,3323,3713,6269,3903,3319,3441,3387,3351,
3347,4133,3175,
3474,
4037,1233,
1132,3339,3313,1114,3333,2273,2303,3357,3243,
3317,3249,3393,3944,3353,
3309,3373,

7147,
713 ,
4733,
3332,
3173,
3332,1713
3333,1332,2903,2473,2944,
3331,
4133,1371,
773 ,
3334,
4037,4042,3331,3242,3243,4767,3375,3789,3115,
2331,373 ,
4270,
1232,
3331,
3437,3303,3343,2333,
4034,
4033,4570,2331,
2331,
3437,
3133,
333 ,
2333,2770,1352,3763,3711,
3323,1170,
4932,
3333,
4732,3434,4741,4039,4053,3233,4053,4011,3343,
3313,3337,3333,3333,3323,3333,3343,3333,3333,
3773,4332,3313,3791,7157,3143,7173,4213,4111,
4133,4033,3331,4043,3703,2753,3737,2332,2333,
3333,3349,3379,1353,1423,1313,334 ,784 ,783 ,
773 ,343 ,332 ,313 ,327 ,391 ,329 ,252 ,337 ,
3173,2333,2241,3373,3153,3254,1947,
4213,
3331,
3333,
3773,
433 ,
3333,
1273,

qul17b (A.) : qengel, ucu eğri nesne
(-1, 107)

-112

qul1e (A.) : dağ tepesi, doruk

-113

-114

qul1d : kulluk ; krs. kulluk

-115

-116

-117

-118

-119

-120

-121

-122

-123

qul1u : kulluk ; krs. kulluğ

-124

-125

-126

-127

-128

qul2a (y.a) : deniz adı ; Kulzüm denizi, Kızıldeniz

qum : kum

-129

-130

-131

qumluğ : kumluk

-132

qumrī (A.) : kumru

-133

qurān (A.) : Kur'an
(0300-1 00)

qurā : yakınlık, yakın olma

-134

qurān (A.) : kurban

-135

qūr : (F.) : maden ocağı ; küre

-136

qurjagun : kurşun

qur17 : baraka, vürane

-137

-138

qur17 : göz nuru

-139

qurş : (A.) : yuvarlak, yassı nesne ; bir yıldızın görünen yüzü

5353,4303,1001,-

5357,

+117,

5359,

5370,

5323,

1747,

2175,

5192,

5355,2502,

2002,

2510,

3740,

3422,

5355,5457,5358,

1331,

5155,

3450,

5741,

3457,

6137,

2300,

523 ,

5414,

4103,1909,

5354,

5724,

4441,

3423,

5502,

5750,5293,2979,

5274,

5593,

1430,

1447,

54 , 3189,

(-1. qur)2	750 ,3410,
(-1. qur)2111 (qur)211	+70 ,
(-1. qur)2	+702 ,
(-1. qur)2	+703 ,
(-1. qur)2	3410,750 ,
-1. qur	+740,4+23,
quru- : kurumak	313 ,
-qur, -qur	1010,2+23,
-qur	2393,424 ,0002,
-qur	+700 ,
quruş : kuru ; krş. kuruk	1009 ,
quruşluş : kuruluk ; krş. kurugluk	3903 ,
-qur	3394 ,
-qur	3910,1071 ,
-qur	0129 ,
-qur	0301 ,
-qur	0147 ,
quruş : kuru, boş ; krş. kurug	+707,004+,5030,120 ,
qurul- : kurulmak	723 ,
-qurul	2242,3795 ,
kūs (F.): kōs, büyük davul	5795,4020 ,
(-1. rūqīl)	5344,2112 ,
-rūqīl	+020 ,
-rūqīl	2242 ,
kūs-den (F.): davul çalan	1150,2000,2703 ,
kuş : kuş	1704 ,
-kuş	2030 ,
-kuş	0112 ,
-kuş	5857,1700,1092 ,
-kuş	+400 ,
-kuş	223 ,
-kuş	3014 ,
kūş (F.): kōşe	011 ,
-kuş	+00 ,
-kuş	0930 ,
kuşī (F.): bir kuş	200 ,
kūşis (F.): çalısma, çabalama	2014 ,
-kuş	2037 ,
-kuş	+100 ,
-kuş	2100 ,
kuşluş : kuş olma hâli	1700 ,
kūt (A.): yiyecek	

+tüş	2591,
+tüşesi	2775,1519,
+veriliş	401,
+yüceliş	5305,
el	5954,
+el bilme	123,
+el vâkıf	33,
+el-ül	5445,
+el-ül	5309,
+el-ül	25,199,
+el-ül	202,74,15,
+el-ül	4217,
+el-ül	4072,343,772,
+el-ül	255,
+el-ül	5145,
+el-ül	153,
+el-ül	4917,
güzelliğ : güneşlik, parlaklık, aydınlık	93,
şadı : kuzu	2777,
+şad	4754,
şad : güş	5951,5553,
+şad	5315,
+şad	375,
+şad	1034,
şadlı : güçlü	4438,
+şad	7060,
küfürat (A.) : bulanıklık, gam, keder	4271,
+küfürat	51,
+küfürat	1375,
küfür (A.) : küfür	1359,1390,
+küfür	1751,
+küfür	1540,
+küfür	1749,
kühek (y.a.) : kühek ırmağı	2917,5021,
+kühek	2914,
+kühek	2919,
kühen (F.) : eski, yıpranmış ; dünya	575,1550,505,541,3400,3972,
(şarğılı A.)	355,
kühen-şış (F, şak A.) : gökyüzü ; dünya	5592,
+kühen-şış	5491,
+kühen-şış	2324,
künülüt (A.) : olgunluk çağı	5570,
+künülüt	1774,
kükre- : kükremek	171,
+kükre-	
kükür (F, güğird) : kükürt	

(A) : kull
 (A) : kull
 (A) : kull
 (A) : kull

171 ,
 527 ,
 527 ,

Kül : gülmek

527 ,
 527 ,
 527 ,
 527 ,
 527 ,

Kül : kül

527 ,

Kül (F) : kulübe

527 ,

Kül : gülme, gülecek şey

527 ,

Kül (F) : kullhan

527 ,

Kül (A) : bütün ; krş. kül

113 , 723 , 493 , 1360 , 4213 ,

Kül (A) : bütün , çek

527 ,

Kül : gümüş

527 ,

Kül : gün, güneş

1355, 1398, 532 , 1340, 872 , 144 , 1271, 2600, 1118,
 1010, 947 , 933 , 927 , 2352, 3542, 2403, 2403, 201 ,
 333 , 302 , 304 , 2472, 505 , 2972, 2047, 3039, 3039,
 3320, 3330, 5470, 5407, 2153, 3271, 3099, 3053, 3274,
 3939, 5907, 5807, 5990, 5807, 4200, 4140, 4171, 5221,
 5222, 5220, 4196, 4197, 4159, 4802, 3925, 3782, 3900,
 3901, 5023, 3770, 5010, 5050, 5049, 5004, 5820, 5781,
 3340, 5073, 5700, 5821, 5870, 5182, 5079, 5078, 5100,
 3050, 5050, 5101, 5735, 5309, 5239, 5519, 5473, 5020,
 5330, 5353, 5210, 5441, 5550, 5594, 5503, 5503, 5375,
 5000, 5952, 4328, 4343, 5900,

Kül

4590,

Kül

509 ,

Kül

5071, 5071,

Kül

3 ,

Kül

1010,

Kül

1331,

Kül

770 ,

Kül

1371, 2711, 2430, 1330, 1403, 3015, 4139,

Kül

1300, 5170,

Kül

5331,

Kül

330 ,

Kül

367 , 3214,

Kül

5440, 4221, 4400, 4573, 4947, 3929, 3190, 3250, 3269,

Kül

1370,

Kül

2504,

Kül

3250,

Kül

3930, 4150,

Kül

3102, 1331, 1333, 1925,

Kül

5320,

Kül

5671, 2399,

Kül

1300,

künbe_kün (F.): gündelen güne

5954,

küne (F.): köşe, bucak

([i] kün) (F.)

([i] vün) (F.)

([i] vün) (F.)

kündü (F.): susam

([i] kün) (F.)

+bile

+gün

+gün

+gün

+gün

+gün

+gün

5959,

5960,

5961,

1753,

1755, 1697,

238,

1755,

1755,

1755, 1755,

5954, 5952, 5082,

238,

künçelik : günlük, krş. künçelik

5953,

künçilik : günlük; krş. künçelik

5553, 5953, 5952, 4494, 1931,

kündüz : gündüz

1044, 1173, 3156, 2872, 2954, 5952, 5155, 5552, 5345,

5245, 5511, 5751, 4877,

2826,

+i

küneş : güneş

+i

küngür (F.): kale duvarları

5422,

künî (F.): bir gün

5755,

künışt (F.): ataşgede; Mecûsilerin ibadethanesi

5076,

künûz (A.): hazineler

2456,

küp : küp

313,

459,

+i

küre (A.): küre, yuvarlak

473,

5913,

([i] kün)

753, 75B,

+i

+i

+i

küreg : bir çeşit boru, ney

5913,

1130,

küregenî : Küregen soyuna mensup olma

1117,

kürsî (A.): kürsü, taht

2413,

151,

+i

küşî (F.): açma

251,

5953, 5951,

كُفْرٌ (F.): açılma, ferahlık
 كُتُبٌ (A.): kitaplar

كَلْبٌ (F.): çamur, balçık; tortu; kır. tayı
 كَلْبٌ (A.): mekansız, bir mekana ihtiyacı olmayan; Allah katı
 كَلْبٌ (F.): lacivert, koyu mavı
 كَلْبٌ (F.): lacivert renkli

كَلْبٌ (F.): söz; konuşma
 (كَلْبٌ كَلْبٌ كَلْبٌ)
 (كَلْبٌ كَلْبٌ كَلْبٌ)
 (كَلْبٌ كَلْبٌ كَلْبٌ)

كَلْبٌ (A.): söz
 كَلْبٌ (F, lafz A.): söze söz; her söz
 كَلْبٌ (F.): şaka, latife

كَلْبٌ (A.): yetişen; eklenen
 كَلْبٌ (A.): nağme

كَلْبٌ (F.): bir nağme

كَلْبٌ (A.): an

كَلْبٌ (F.): bir an

كَلْبٌ (A.): lakap, takma ad

كَلْبٌ (A.): kırmızı renkte değerli bir taş

(كَلْبٌ كَلْبٌ كَلْبٌ)
 (كَلْبٌ كَلْبٌ كَلْبٌ)
 (كَلْبٌ كَلْبٌ كَلْبٌ)
 (كَلْبٌ كَلْبٌ كَلْبٌ)
 (كَلْبٌ كَلْبٌ كَلْبٌ)
 (كَلْبٌ كَلْبٌ كَلْبٌ)

3108,
 7021, 7037, 5185,
 5132,

3109, 3100, 7071,
 132, 409, 5529, 4013,

5530,

571,

401, 234,

1091,

3042,

5593,

5575,

7107,

7133, 7100,

552,

1043, 334,

2393,

101,

5093,

505,

540, 50,

5002,

5957, 5019, 5733, 5313, 4242, 4431, 4424, 4431, 5019,
 4424, 4430, 5475, 5514, 5462, 5572, 5193, 4857, 7059,
 5527, 2724, 5025, 2521, 408, 408, 1879, 2130, 1876,

1541, 4730,

5379, 5550, 500, 2170, 2410,

5231,

1410,

732,

1710, 3030, 3030, 2515, 556, 2300, 5043, 5513, 4434,
 7149, 4379, 4534,

55,

4344,

1711,

530,

703,

5200,

5910,

[illegible]

leḥ (F.): dudak	5097,
leḥ (F.): dudak	5135,
leḥ (F.): dudak	5142,
leḥ (F.): dudak	5149,
leḥ (F.): dop dolu, ağızına kadar dolu	7431, 503 ,
leḥ (F.): dudak dudak	5930,
leḥ (A.): Allah bilgisine ve sırlarına ait	349 ,
leḥ (A.): oyun, eğlence	333 ,
leḥ (F.): şifte yiyen, tekmeleyen	373 , 6334,
leḥ (A.): baki, kalıcı	5031,
leḥ (A.): parıltı	4151,
(leḥ)	5374,
leḥ (A.): parıltı	6451,
(leḥ)	5217, 523 , 2102, 323 , 224 ,
leḥ (F.): gemi demiri	43 ,
leḥ (F.): titreme, titreyiş	2723,
leḥ (F.): askeri bezeyen	7210,
leḥ (F.): asker geçen; düşman üzerine asker sevkeden	6111,
leḥ (A.): latiflik, güzellik	6299,
(leḥ)	2770,
leḥ (A.): levha, üstü düz nesne	1930,
(leḥ)	901 ,
leḥ (A.): levha, üstü düz nesne	430 , 317 ,
(leḥ)	317 ,
leḥ (A.): levha, üstü düz nesne	2904, 2333, 7020, 4590,
(leḥ)	2912, 3657,
leḥ (A.): levha, üstü düz nesne	535 ,
(leḥ)	3503, 3470,
(leḥ)	57 ,
(leḥ)	7140,
(leḥ)	1373,
(leḥ)	3551,
(leḥ)	7093,
leḥ (A.): levha, üstü düz nesne	3503,
(leḥ)	232 ,
(leḥ)	3509,
(leḥ)	3507,
(leḥ)	3500,
(leḥ)	3510,

levhâ (A.): levha	3322, 3326,3339,
(levhâ, levhâ)	3337, 3337, 3347,
(levhâ, levhâ)	3338, 3338, 2135, 1421,
levnâ (A.): renk, çesit	341 ,
(levnâ, levnâ)	2133,
levnâ (A.): pîslik	3421,
levnâ (A.): gece	4013,4901,5017,
(levnâ, levnâ)	2743,
levnâ (A.): çok karanlık gece	353 ,
+zülfi	2303,
levvâ (ş.â.): Levvâ	4309,2797,552 ,5559,
(levvâ, levvâ)	2797,2303,
(levvâ, levvâ)	5552, 2303,
lezzet (A.): lezzet, tat	5651,
+cûp	
libâs (A.): elbiseler	5640,
(libâs, libâs)	132 ,
(libâs, libâs)	5274,
(libâs, libâs)	5423,
libâs (A.): elbiseler	4594,
(libâs, libâs)	313 ,3030,304 ,131 ,
(libâs, libâs)	291 ,
lîk (F.): lâkin, fakat, ancak ; krş. lîkin	
	173 ,2600,733 ,2070,3040,1010,313 ,2097,3300,
	3443,3230,3073,2344,3413,3334,3390,3920,3920,
	3712,4113,4101,3304,3300,7110,
lîlîn (F.): lâkin, fakat, ancak ; krş. lîkin	
	1010,3047,4023,3019,2513,3173,303 ,2094,3301,
	1190,3303,
lîmû (F.): limon	4703,
(lîmû, lîmû)	4900,
lîmû (F.): limon	4902,
lîmû (F.): limon renkli	273 ,
livâ (A.): bayrak	1002,3713,
(livâ, livâ)	
+si	

+si-ğa
+si-n
loğma (A.): lokma

+si
loğma (F.): bir lokma

loğma (s.ə.): Lokman

+si-ğə

+si-ğə

+si-ğə

+si-ğə

lūb (A.): oyun, eğlence

+si-ğə

+si-ğə

+si-ğə

lūb-ğə (F, lūb A.): eğlence getiren (bir hintli)

(lūb-ğə)

lūb (A.): oyuncak

(lūb-ğə)

+si-ğə

lūhrāb (s.ə.): Luhrasb

lūhrāb (F.): Luhrasb'a ait

(lūhrāb)

lūf (A.): lūf, iyilik ; krs. lūf

(lūf-ğə)

(lūf-ğə)

(lūf-ğə)

(lūf-ğə)

(lūf-ğə)

(lūf-ğə)

+si-ğə

+si-ğə

+si-ğə

+si-ğə

+si-ğə

+si-ğə

+si-ğə

+si-ğə

+si-ğə

+si-ğə

+si-ğə

+si-ğə

+si-ğə

+si-ğə

+si-ğə

lūf (A. lūf) : lūf, iyilik ; krs. lūf

+si-ğə

+si-ğə

lūc (A.): engin su, ayna

2020,

201,

2423, 790,

4790,

0347,

703,

700,

790,

0420,

0570, 2109,

0570,

03,

1124,

400,

0251,

4775,

4012,

900, 902,

1585,

3690, 3233, 695, 3392, 3443, 5097, 0632, 4316, 4272,

0580, 3994, 4230, 5430,

23,

2485,

5188,

4751,

0943,

77,

03,

4790, 5173,

0795, 0212, 2552, 3677, 3639,

1207, 159, 5498, 7200,

0744,

0921, 0490, 300, 2081, 1037, 2530,

0027, 1181, 0704, 7073, 0930,

4043, 0444, 0505, 041, 048,

1745,

0723, 3044,

0733,

0937, 591,

0745, 310,

4264, 4299,

093,

0701,

441,

maḥḥat (A.): petteklik, kekeleme
+i

maḥḥayn (A.): ara

(maḥḥayn)
maḥḥayn (A.): Önceden hazır olan

maḥḥat (A.): kışayla; hikâyede
maḥḥat (A.): maaş; yaşayış

maḥḥat (A.): ayaplar, kusurlar
maḥḥat (A.): Allah korusun

maḥḥat (A.): mâbet, tapınak
+it

maḥḥat (A.): cereyan eden, geçen

+ay
+ay
+ay
+ay
+ay

maḥḥat (ş.a.): Mâcid

maḥḥat (A.): madde, asıl, cisim

maḥḥat (A.): yok olan

+i
+it
+it

maḥḥat (A.): kaybolan, elden çıkan şey

(maḥḥat)
maḥḥat (A. maḥḥat): affolunmuş, bağışlanmış
+ay
+ay

maḥḥat (A.): mağfur, bağışlanmış
+ay (maḥḥat)

maḥḥat (A.): batı

(maḥḥat)

6030,

1373,

7049,

5000,851,

5020,

+027,+014,+015,

+308,

078 , 3265,

3172,

2333,

5003,

5109,2013,4458,

41 ,

5449,

5144,6710,3073,

1943,

7132,

733 ,

1304,

260 ,

7 , 5822,

505 ,

5234,5230,

1313,

113 ,

119 ,

5510,

53 , 743 ,

5031,

(māḥiḥ_1 n.)	517+,
māḥiḥ_1 (F.)	517+,
māḥiḥ_2 (F.)	5179,
māḥiḥ_3 (F.)	5133, 5059, 5059,
māḥiḥ_4 (F.)	5159,
māḥiḥ_5 (F.)	5159,
māḥiḥ_6 (F.)	5237, 5333,
māḥiḥ_7 (F.)	4941, 7+3, 3045,
māḥiḥ_8 (F.)	5521,
māḥiḥ_9 (F.)	5553,
māḥiḥ_10 (F.)	5190, 510+,
māḥiḥ_11 (F.)	2200,
māḥiḥ_12 (F.)	1512,
māḥiḥ_13 (F.)	5258,
māḥiḥ_14 (F.)	519+,
māḥiḥ_15 (F.)	2210,
māḥiḥ_16 (F.)	2215, 2213,
māḥiḥ_17 (F.)	5711,
māḥiḥ_18 (F.)	5237, 7+3,
māḥiḥ_19 (F.)	2221,
māḥiḥ_20 (F.)	1533,
māḥiḥ_21 (F.)	5544,
māḥiḥ_22 (F.)	4593,
māḥiḥ_23 (F.)	1994,
māḥiḥ_24 (F.)	5408,
māḥiḥ_25 (F.)	5233, 4931, 4930, 2791,
māḥiḥ_26 (F.)	5424,
māḥiḥ_27 (F.)	3408,
māḥiḥ_28 (F.)	441,
māḥiḥ_29 (F.)	504, 2994, 5277, 4103,
māḥiḥ_30 (F.)	4000,
māḥiḥ_31 (F.)	4351,
māḥiḥ_32 (F.)	5253,
māḥiḥ_33 (F.)	4723, 2733,
māḥiḥ_34 (F.)	5303,
māḥiḥ_35 (F.)	5032,
māḥiḥ_36 (F.)	5915,
māḥiḥ_37 (F.)	7015,
māḥiḥ_38 (F.)	5541,
māḥiḥ_39 (F.)	3793, 2525, 2525, 2213,
māḥiḥ_40 (F.)	3593, 253,
māḥiḥ_41 (F.)	241,
māḥiḥ_42 (F.)	3405,
māḥiḥ_43 (F.)	3205,
māḥiḥ_44 (F.)	1251,

maḥallāt (A.): mahalleler	3371,
māhān (y.a.): Māhān; Kirmancî bir kasaba	5359,
maḥaret (A.): maharet, ustalık	1370,
maḥāsin (A.): güzellikler	1707,
maḥāzin (A.): mahzenler	3513, 2190, 2197,
(-i ḡutārā -ya ḡir)	898,
maḥbûb (A.): mahkûp, sevilen, sevgili	593,
(-i ḡir)	5410,
	3202,
	3525,
maḥbûbiyy (A. mahbûb + luk): sevilme	503,
	17,
maḥbûs (A.): hapsedilmiş	3233,
maḥdûd (A.): sınırlanmış, sınırlı	3350,
maḥdûm (A.): oğul, evlat	7111, 7132,
maḥfî (A.): gizli, saklı	3319, 3355, 398, 1985, 306,
(zar-i a.)	2307,
	390,
	5772,
	5320,
maḥfûz (A.): saklanmış, korunmuş	195,
mānī (F.): balık	3372,
mānir (A.): mahir, hünerli	723,
	1787,
	3928,
	2992,
mānizān (F.): balıklar	3300,
mānizān (A.): mahiyet, bir şeyin aklı	3579,
	3117,
maḥkûm (A.): mahkûm; hükmolunan	2570,
(-i farīn)	996,
maḥlās (A.): mahlas	5431,
	3150,
maḥlûk (A.): mahluk, yaratılmış	3980,
	3323,
maḥlûl (A.): delinmiş	

maḥmūdī (ḥ.ā.) : Mahmud	5753,
(maḥmūdī)	583,
maḥmūdī (A. mahmūr+luḡ) : mahmurluk, uyku sersemliği	115, 12+15,
maḥmūdī (A.) : dışarı çıkılacak kapı	1410,
maḥrem (A.) : mahrem, haram olan	1700,
(maḥrem)	1217,
(maḥrem)	1741,
(maḥrem)	5832,
(maḥrem)	+177,
(maḥrem)	+194,
(maḥrem)	3343,
maḥrem (F, mahrem A.) : mahrem gibi olan	+357,
maḥrem (A.) : yanmış, yanık	+414,
(maḥrem)	1018,
maḥsul (A.) : mahsul, hasil olan	3355,
(maḥsul)	+35,
maḥsul (A.) : bilinen, sözleşilen	3167,
(maḥsul)	3412, 5770,
maḥv (A.) : mahv, yok etme	5975,
(maḥv)	3561,
maḥz (A.) : hâlis, katıksız, tam	3564,
(maḥz)	1318,
maḥzen (A.) : mahzen	1135, 2514, 2545, 2416, 2502, 2510, 5216,
(maḥzen)	2517,
(maḥzen)	5955,
(maḥzen)	+245,
(maḥzen)	+35,
(maḥzen)	5075,
maḥz (A.) : hâlis, katıksız, tam	1530,
(maḥz)	353,
(maḥz)	1510,
(maḥz)	1453,
(maḥz)	113,
(maḥz)	+557,
(maḥz)	1474,
(maḥz)	+554,
maḥz (A.) : hüzünlü	7174,
(maḥz)	3554,
maḥz (A.) : māvī ; krş. māvī	1747,
(maḥz)	+130,
maḥz (A.) : söz	
(maḥz)	
maḥz (A.) : sözler	
(maḥz)	
maḥz (A.) : makam	

(_1_ 1071111_ 111111)
 (_1_ 1071111)

+11111
 +11111
 +11111

+11111
 +11111
 +11111
 +11111
 +11111
 +11111
 +11111
 +11111
 +11111
 +11111

mağbûlî (F.): bir makam

mağbûr (A. mağbûr): karargâh

mağbûlî (A.): maksatlar, niyetler

mağbûlî (A.): makbul, kabul edilmiş, beğenilmiş

mağbûlî (A.): gelme, dönüp gelme

mağbûlî (A.): kutsal yer

mağbûr (A.): güç, kuvvet, kudret

mağbûrî (A.): yakınlaştırılmış, yakın

mağbûdî (A.): maksat, kasdolunan; gaye

(_1_ 1071111)

mağbûdî (A.): kasdolunan, istenilen şey, gaye

(_1_ 1071111)
 (_1_ 1071111)
 (_1_ 1071111)

+11111
 +11111
 +11111
 +11111
 +11111
 +11111
 +11111

5737,138 ,
 1370,
 +402,

+11111+11111
 1370 ,
 +402 ,1355,5131,277+,1132,1331,5957,5450,5511,
 5133,
 533 ,
 2379,
 5133,
 5317,5223,
 314 ,1713,133 ,
 5042,
 1447,
 5704,
 +347,
 373 ,

5127,

1307,

493 ,2023,

1459,

1370,

+200,

1317,

1290,190 ,200 ,283 ,
 5012,

905 ,

372 ,3741,5373,
 2330,3043,1850,

720 ,

551 ,303 ,2437,5300,5210,
 5230,

1300,

93 ,317+,113 ,2150,549 ,295 ,1315,311 ,5322,
 5313,

3344,533 ,

3133,

5302,

1213,1213,
 5001,5137,3970,
 5331,1409,
 1000,
 7215,
 5250,5301,1210,
 4301,5300,

maḥḥ	308 ,
maḥḥ	+330 ,
maḥḥ(maḥḥ_1 m.)	3023 ,
maḥḥ(maḥḥ_1 m.)	303 ,
maḥḥ(maḥḥ_1 m.)	3024 ,
maḥḥūr (A.) : kısaltılmış	+420 ,
maḥḥūr (A.) : öldürülen yer	+0 ,
maḥḥūr (A.) : akıllıca, aklı uygun	2013 ,
maḥḥ	3010 ,
maḥḥ	3070 ,
maḥḥ (A.) : mal, varlık	3071, +013, 3030, 4914, 3191, +344, 2010, 1004, 3001 ,
(maḥḥ_1 m.)	3070 ,
(maḥḥ_1 m.)	+307 ,
(maḥḥ_1 m.)	+0+1 ,
(maḥḥ_1 m.)	3019 ,
maḥḥ	3070 ,
maḥḥ	2000 ,
maḥḥ	+707 ,
maḥḥ	+311 ,
maḥḥ_kalām (A.) : söz götürmez, diyecek yok	308 ,
(maḥḥ_kalām_1 m.)	+440 ,
maḥḥik (A.) : sahip	1173 ,
maḥḥim (A.) : málum, bilinen	0100 ,
(maḥḥim_1 m.)	4132 ,
maḥḥim	+077, 0033, 5022, 555 ,
maḥḥim	1002 ,
maḥḥim	3092, 1339, 331 , 3072, +014 ,
maḥḥim	0740 ,
maḥḥim	0700, 3074, +0495 ,
maḥḥim	3123 ,
maḥḥim : pamuk	2771 ,
maḥḥim	1181 ,
maḥḥim (A.) : māmūr, bayındır	3032 ,
maḥḥim	2001 ,
maḥḥim	1474 ,
maḥḥim	1470 ,
maḥḥim (A.) : bayındır yer, şehir, kasaba	0014 ,
maḥḥim	2011 ,
maḥḥim	1003 ,
maḥḥimlūḡ (A. maḥḥim + lūḡ) : bayındırlık	303 ,
maḥḥim	111 ,
maḥḥim (A.) : māmūr, sözün delâlet ettiği şey; iç yüz : krş. maḥḥim	
maḥḥim (F.) : gibi, benzer	

maṣṣa	(F.) : yılan	5192,
maṣṣa	(A.) : mərəl, dişli geyək	5091,
maṣṣa	(A.) : hastalık	5024,
maṣṣa	(A.) : savaş meydanı	5050,
maṣṣa	(A. maṣṣaff) : harp, savaş	195,
maṣṣa	(A. maṣṣaff) : harp, savaş	5350,
maṣṣa	(A. maṣṣaff) : harp, savaş	2170,
maṣṣa	(A. maṣṣaff) : harp, savaş	5007, 5014,
maṣṣa	(A. maṣṣaff) : harp, savaş	4437,
maṣṣa	(A. maṣṣaff) : harp, savaş	1999,
maṣṣa	(A. maṣṣaff) : harp, savaş	5044,
maṣṣa	(A. maṣṣaff) : harp, savaş	4154,
maṣṣa	(A. maṣṣaff) : harp, savaş	5307,
maṣṣa	(A. maṣṣaff) : harp, savaş	4043,
maṣṣa	(A. maṣṣaff) : harp, savaş	4470,
maṣṣa	(A. maṣṣaff) : harp, savaş	4154,
maṣṣa	(A. maṣṣaff) : harp, savaş	5307,
maṣṣa	(A.) : Allah'ın dışında olan şeyler	1219,
maṣṣa	(A.) : âsîlik, isyan	5324,
maṣṣa	(A.) : âsîlik, isyan	23,
maṣṣa	(A.) : âsîlik, isyan	122,
maṣṣa	(A.) : cilalanmış	533,
maṣṣa	(A.) : iş, husus	2734,
maṣṣa	(A.) : sanatla yapılmış şeyler, sahte şeyler	533,
maṣṣa	(A.) : masum, suçsuz	5740,
maṣṣa	(A.) : saklanmış, korunmuş, sağlam	5130,
maṣṣa	(A.) : cemaat	233,
maṣṣa	(A.) : doğu	5042, 5233,
maṣṣa	(A.) : doğu	5247,
maṣṣa	(A.) : doğu	5055, 745,
maṣṣa	(F. kelimeler A.) : doğu ülkesi, doğu	1999,
maṣṣa	(F. kelimeler A.) : doğu ülkesi, doğu	5043,
maṣṣa	(F. kelimeler A.) : doğuya mensup olan	5342,
maṣṣa	(A.) : sevilen, sevilmiş	122, 133, 2430,
maṣṣa	(A.) : sevilen, sevilmiş	73,
maṣṣa	(F.) : masura, lüle	5033,
maṣṣa	(A.) : tavaf edilecek yer	5353,
maṣṣa	(A.) : mutfak	

mātem (A.): matem, yas	3260,
	3267,
maṭem	3431,
maṭem	3512,
maṭem	131,
maṭem	3433,
maṭem	3513, 1104,
maṭem	3573,
maṭem	3593,
maṭem	2373,
mātem_īyān (F, mātem A.): matemli	
maṭem_īyān (F, mātem A.): matem evi	3592,
maṭem_īyān (F, mātem A.): matemli, yaslı	3594,
maṭem_īyān (F, mātem A.): matemli, yaslı	1103,
maṭem_īyān (A.): matemli, yaslı	3591,
	1412,
	2293,
maṭem_īyān (A.): matla'; tulū edecek yer	3297,
maṭem_īyān (A.): talep edilen, istenilen	33,
	5025, 5025, 5171,
maṭem_īyān	5311,
maṭem_īyān	5312, 7193, 1599,
maṭem_īyān	5173,
maṭem_īyān (A.): ayıplanmış	1313,
maṭem_īyān	343,
māverān_īyān (y.a.): Maveraünnehr	1335, 2409, 2904,
	2032,
maṭem_īyān	353,
māṭem (A, māṭem); māṭem; krs. māṭem	3250,
māṭem (F.): maya, asıl	4323,
	4339,
māṭem (A, māṭem): sofrā	
māṭem (A, māṭem): meyleden, istekli	353,
	3530,
	353,
	3221,
	2133, 4992,
	3530,
	3530,

māzūn (A.): zapt olunmuş ; kaydedilmiş	5712,
-i_	1122,
-i_	312 ,
māzaret (A.): mazeret , özür	112 ,
māziye (A. māziyye): geçmiş zaman, mazi	1331, 5712, 5715, 3925,
(māzīyeh_1 a.)	1338,
māzūn (A.): zulüm görmüş , haksızlığa uğramış	5533,
(-i_ māzūn_1 a.)	
(-i_ māzūn_1 a.)	1404,
-i_	1405,
-i_	3747,
māzūn (A.): ilave olunmuş	+734, +523,
-i_	+519,
māzūn (A.): kavram , mana	1338,
-i_	2333,
māzūl (A.): azledilmiş , işten çıkarılmış	2975, 3309,
-i_	3107, 2622,
māzūr (A.): özürlü	1373, 3375, 3950, 4339, 4102,
-i_	3227,
-i_	1373,
-i_	1245,
māzūd (A.): āhiret	7141,
-i_	
māzūl (A.): manâlar	531 ,
(māzūl_1 a.)	375 ,
(māzūl_1 a.)	340 ,
(māzūl_1 a.)	473 , 7152,
(māzūl_1 a.)	459 ,
-i_	476 , 433 ,
-i_	+31 ,
-i_	525 ,
-i_	525 ,
-i_	570 ,
māzūl (A.): isyanlar, günahlar	1374,
-i_	2729,
māzūr (A.): cemaatler	+331,
-i_	3339,
māzūb (A.): ayıplar, kusurlar	+931,
-i_	
māzūb (A.): ayıplar	5577, 2447, 3220,
-i_	
māzūl (A.): güç, kuvvet ; imkân , fırsat	
(-i_ māzūl_1 a.)	
māzūl (A.): yaratılmış	
-i_	
māzūl (A.): meçhul, bilinmeyen	

meclis (A.): meclis, toplanma yeri (Ş.Ş.Ş.Ş.)	3389,
meclis (F, meclis A.): meclisi süsleyen, hoş sohbet	3783, 3443,
meclis (F, meclis A.): meclisi süster gibi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	4842, 5083, 5089,
meclis (F, meclis A.): mecliste oturan (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	498,
medna (A.): toplanılacak yer, kavuşulan yer (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	7094,
medna (A.): toplanmış (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	5027,
medna (A.): toplanmış (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	3239,
medna (A.): toplanmış (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	4547,
medna (A.): toplanmış (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	7083,
medna (A.): toplanmış (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	7102,
medna (A.): toplanmış (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	3043,
medna (A.): toplanmış (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	7179,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	8027,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	2752,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	3583,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	5531,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	2791,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	4982,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	5134, 703,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	7014,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	338, 553,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	552,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	5550,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	3573,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	397, 1013,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	903,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	30,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	134,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	2070,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	50,
mednün (A.): deli, divane; tutkun; Nevâî'nin Leylî'ye Mecnûn mesnevisi (Ş.Ş.Ş.Ş.Ş.)	

meded_çî (F, meded A.): yardımcı, yardım edici

medfen (A.): mezar, kabir

medfîn (A.): defnolunmuş, gömülmüş

medî (A.): metih, övme

mevîs (A.): gizli bulunan; gömülüp saklanmış

mevîm (A.): fehmolunmuş; mânâ, kavram

mevîn (A.): sihirlenmiş, tutkun; hayran olmuş

mevîr (F.): mezar, çukur

mejer (F.): meğer

men (F.): ay; krş. mäh
(i. mäh_çîrî i.)
(i. çîvîrî)
(i. mähîrî)

men_çebîr (F, çebîr A.): ay alınlı

men_çe (F.): bayrak direği, küçük ay

men_çî (F.): ay yüzlü, güzel

men_çî_bîrî (F.): aydan aya kadar

men_çîbî (F.): ay gibi

menâbet (A.): azamet, ululuk, büyük görünme

337, 710, 712,

3133, 3133,
3377, 7133,
337,

7124,

3321,
334,
7123,
3729,
344,

3400,

3390,

3330,

343,
343, 7127,
343, 333,

3230,

355,

3533,
3392,

3333,

3159,

3363,

3130, 7115, 3323, 4392, 5733, 7133, 4437, 4367, 4509,
3191, 3353, 4399, 4473, 3327, 3323, 3333, 4353, 1313,
1332, 1333, 4333, 4335, 1342, 2390, 1333, 2757, 2132,
2333, 1017, 1016, 395, 2333, 703, 1134, 1159, 1173,
373, 3399, 3130, 333,

3370,
331, 331,
3374,

4710,

2333,

4733,

3137,

333,
2281,
313,
2773,

-i-ā	5310,
-i-ā	5341,
menā (A.): bırakılmış, unutulmuş	
-i-ā	5350,
menā (A.): beşik	
-i-ā	5351,
-i-ā	5352,
-i-ā	5353,
menā (A.): vāde, vakit verme	
-i-ā	5354,
mekān (A.): mekân, yer, mahal	
-i-ā	5355,
-i-ā	5356,
-i-ā	5357,
-i-ā	5358,
-i-ā	5359,
mekān (A.): oturan, yerleşen	
-i-ā	5360,
mekke (y.a.): Mekke	
-i-ā	5361,
mekkī-lakāb (F, kelimeler A.): Mekkî lakaplı	
-i-ā	5362,
mekr (A.): hile, düzen	
-i-ā	5363,
mükrān (y.a.): Mükrān; İran ile Sistan arasında bir şehir	
-i-ā	5364,
menā (A.): durma, bekleme	
-i-ā	5365,
-i-ā	5366,
mekr (A.): keşfolunmuş; açık, belli	
-i-ā	5367,
mektēb (A.): mektep, okul	
-i-ā	5368,
mektēb (A.): mektup	
-i-ā	5369,
mektūb (A.): gizli, saklı	
-i-ā	5370,
-i-ā	5371,
mekul (A.): yenmiş şey, yiyerek	
-i-ā	5372,
mekūl (A.): dolu	
-i-ā	5373,

melâhet (A.) : güzellik , yüz güzelliği

5112,

melâh (A.) : usanç, bııkma

4994,

5371,

melâhet (A.) : usanç, bııkma

5175,

575,

(melâh m.)

5755,5867,

5173,

melâh (A.) : bııkınlık , usanma

5519,

melâhet (A.) : ayıplama , kınama , azarlama

7564,

melâ'ik (A. melâ'ik) : melekler

1987,

(melâ'ik m.)

5896,498 ,227 ,315 ,91 ,5565,

521 ,

melâ'ik

1273,

melâ'ik

233 ,

melâ'ik

129 ,

melâ'ik

57 ,5147,

melâ'ik_şifâ (F. kelimeler A.) : melekler gibi

315 ,

melek (A.) : melek

(melâ'ik m.)

326 ,

(melâ'ik_şifâ m.)

5950,

melâ'ik

5840,315 ,85 ,531 ,21 ,

melâ'ik

314 ,

melâ'ik

5360,

melâ'ik

522 ,

melek_şifâ (F. melek A.) : melek gibi

326 ,

melek_sayr (F. kelimeler A.) : melek tavırlı

3753,

melek_vas (F. melek A.) : melek gibi

315 ,1005,1005,4581,

melâ'ik (A.) : padişah , hakan

4307,1004,1532,1041,1532,153 ,

melâ'ik (A.) : gemici , kaptan

(melâ'ik m.)

5757,

melâ'ik

5055,

melâ'ik (ş.a.) : Mellûv ; krş. mellûv

4270,

melâ'ik (ş.a.) : Mellûv ; krş. mellû

593 ,3233,3264,2660,2715,5663,3404,3304,

melâ'ik

5234,

melâ'ik

4932,

melâ'ik

5237,

melâ'ik

5372,5313,

melâ'ik

595 ,3358 ,398 ,

melâ'ik (F.) : Mellûv'e âit

5012,4271,

me2ūf (A.) : alışılmış, alışmış

me2ūfī (A.) : ülfet etmeye uygun

me2ūn (A.) : lânetlenmiş, kovulmuş

me2ūl (A.) : memleketler, ülkeler

me2ū

me2ū

me2ū

me2ū

me2ū

me2ū

me2ū (A. mūmass) : dokunma, temas etme

me2ū (A.) : ölüm

(me2ū - 2)

me2ū (A. mamedd) : devamlılık

(me2ū - 2)

me2ū (A.) : güvenilir yer, sığınacak yer

me2ū

me2ū

me2ū (A.) : memleket, ülke

me2ū

me2ū

me2ū

me2ū

me2ū (A.) : dolu, doldurulmuş

me2ū

me2ū (A.) : menedilmiş, yasak

me2ū

me2ū

me2ū (A.) : memnun

me2ū

me2ū (A.) : memur; emir almış

(me2ū - 2)

me2ū

me2ū (A.) : yasaklama; esirgeme

(me2ū - 2)

me2ū

me2ū

me2ū

me2ū

me2ū

me2ū

me2ū (A.) : menfaatler, çıkarlar

me2ū

me2ū (A.) : m2il olunan, sahip olunan

(me2ū - 2)

713 ,

5572,

5550,

707 ,

905 , 1547, 1549,

513 ,

513 ,

1557, 1545, 5027 , 47 ,

2419, 3444,

1955,

5151,

5151,

539 ,

5555,

705 ,

5342,

293 ,

4175,

5501,

148 ,

54 , 3853,

5233,

5555,

2015,

203 ,

1752,

324 ,

2528,

143 , 5913,

4145,

5917, 5372, 5571, 199 , 3703,

5057, 1574, 5259,

1375,

505 ,

1375,

505 ,

1371,

1214,

menārī (F.): bir ışıkhüzmesi
menzīl (A.): menziller, duraklar

-i
-i
-i

menbā (A.): menbâ, kaynak, pınar

-i
-i

menbā (Ş.a.): Mengü Kağan

menkūb (A.): talihsiz

-i

mensūb (A.): mensup

-i

meşūs (A.): alışılmış, alışık

-i

menzil (A.): menzıl, durak

(-i tire)

-i

-i

-i

-i

-i

-i

-i sarı

-i

-i

-i

-i

-i

menzil-ü-menzi (F, menzil A.): menzilden menzile

menzil-ü-yen (F, menzil A.): menzil yeri, konak

-i

merhūl (A.): merhaleler, konaklar, menziller

-i

-i

merķib (A.): binilecek şeyler

-i

merṭeb (A.): mertebeler, dereceler

-i

-i

merṭūṭ (A.): raktolunmuş, bağlanmış

-i

merṭṭe (F.): mertçe

-i

merṭūl (A.): reddolunmuş, geri çevrilmiş

-i

6271,

1353,

393 ,

1352,

79 ,

3297,3223,

3243,

3259,1323,

1333,

1313,

3257,

3253,

3703,3523,43+9,2220,1973,

733 ,

3333,

3733,

359 ,

3604,1334,

3239,

3233,3133,249 ,325 ,

4333,

3223,331 ,

3733,

3359,3155,361 ,1427,390 ,332 ,

333 ,

3333,2932,5133,

3731,741 ,

5236,

1343,

1523,

733 ,

34 ,

1334,

4431,

3712,

4111,

344 ,

1373,1433,

333 ,

merdūd (A. merdūd + luğ) : reddedilme, geri çevrilme	1337, 1833,
merdū (F.) : insan, adam	373 ,
merīlā (F.) : insan avlayan	1373,
(merīlā + lā)	3334,
merīlāk + vār (F.) : gözbebeği gibi	2213,
merī (F.) : ölüm	3132,
(lī + lī + lī + lī)	1341, 2733,
	333 ,
merīlā (F.) : kıymetlik, çayırılık	3139,
merīlā (A.) : rağbet edilmiş, istenilen	3413, 2132,
(lī + lī)	3313,
	4113,
merhāb (A.) : merhaba	3323,
	3223,
	1443, 2373, 7133,
	1313,
merhām (A.) : merhamet, acıma	2233,
merhem (A.) : merhem, ilaç, deva	7334,
merqūm (A.) : merhum, rahmetli; ölmüş	3732,
(lī + lī + lī)	3732,
merī (A.) : riayet edilen; gözetilen, cāri	3333,
merkep (A.) : merkep, binek	1333,
	4799,
	1437,
merkez (A.) : merkez	1377, 3743,
(lī + lī + lī)	4233,
	314 ,
	2217, 3334,
	3333, 2173,
	4233, 3723,
	3343,
merqūm (A.) : yazılmış, adı geçmiş; âdi	3137,
	733 ,
	3293,
	4774,
	333 ,
mermer (Yun.) : mermer	

merV (y.a.) : Horasan'da bir şehir
 merd (F.) : yer, toprak

mesāfet (A.) : mesa (e, ara, uzaklık
 (mesāfet + m.)

mesāḥat (A.) : ölçme
 (mesāḥat + m.)

mesālih (A.) : işler
 mescid (A.) : mescit, namazgâh
 (mescid + m.)

mescūd (A.) : secde edilmiş ; Allah
 (mescūd + m.)

mesel (A.) : örnek, benzer
 (mesel + m.)

meşellî (A. meşel + lig) : gibi

meşellik (A. meşel + lik) : gibi

mesq (A.) : çirkin
 (mesq + m.)

mesîḥ (A.) : İsa peygamber
 (mesîḥ + m.)

meşîḥ (A.) : İsa peygamber
 (meşîḥ + m.)

meşîḥî (F, kelimeler A.) : İsa peygamber gibi
 (meşîḥî + m.)

meşîḥî (F, meşîḥ A.) : İsa peygamber gibi

mesîḥî (A.) : hristiyan

mesken (A.) : mesken, oturulacak yer
 (mesken + m.)

meskīn (A.) : meskin, yoksul
 (meskīn + m.)

323 ,

333 ,

337,325 ,1544,1501,3129,3192,3733,5731,5392,
 3333,4772,3333,

3333 ,

3333 ,

341 ,

1313,3197,

7133 ,

1699 ,

3731,3157,3120 ,

1543,1543,2339,2332 ,

3137 ,

3143 ,

5943 ,

3733,3949,3333 ,

2453 ,

433 ,

33 ,

3313 ,

2193 ,

5733 ,

3532 ,

3334 ,

1749 ,

2713 ,

737 ,

733 ,

2313 ,

1743 ,

2750 ,

3773 ,

1793 ,

1173,3131 ,

3333,1232 ,

3933 ,

3413 ,

334 ,

4023 ,

341 ,

713 ,

meskīn (A.): içinde insan oturan yer

(meskīn_1 A.)
(meskīn_1 A.)

-11(meskīn_1 A.)
-51(meskīn_1 A.)
-51(meskīn_1 A.)
-51(meskīn_1 A.)

mesmū (A.): işitilmiş, duyulmuş

-11

mesneī (A.): dayanılan şey, makam

(-11 mesneī)
(-11 mesneī)

-11
-11

mesned-i mesneī (F, mesneī A.): bir mesnet veya makamda bulunan

(mesneī_1 A.)

mesneūī (F.): bir makam

megnevī (A.): mesnevi

-11
-11

megnevī-ı şîr (F, megnevī A.): mesnevî söyleyen

(-11 megnevī-ı şîr)

mesrūr (A.): memnun, sevinmiş

-11
-11

messāq (A.): ölçen, çok ölçen

mesī (F.): sarhoş

(-11 mesī_1 A.)
(-11 mesī_1 A.)
(-11 mesī_1 A.)

-11
-11

-11
-11

mesīn (F.): sarhoşlar

-11

mesīne (F.): sarhoşça

-51(mesīne_1 A.)

mesīr (A.): örtülü, gizli

-11
-11

mesūdī (A.): mesut, bəhtiyar

-11

1092,

1010, 1904,
3014, 3239, 3391, 726 , 3100, 143 ,

+33 ,
3430,
1197, 3071,
1701,

3513,

4373,
313 ,

4397,
4310, +335,
373 ,

4399, +713,

1917,

343 , 341 ,

313 ,
7130,

3791,

3107,

3373, 372 ,
2332,

1550, 3109, 3103,

3341, 1073, 2752, 564 , 529 ,
721 ,
3341,
1775,

3369,
329 ,
703 ,
300 , 2767, 2112, 3913, 5501,
27+2,

2751,

333 ,

3032,

353 ,
3741, +333,
914 , 1027,

213 ,

+ il-
meşûl (A.): sual olunmuş, sorumlu
-il-
meşûgûl (A.): zahmet, sıkıntı

-il-
-il-
meşûl (A.): meşale

-il-
-il-
meşûr (A.): şeyhler
-il-
meşûl (A.): meşgul, uğraşan
-il-
-il-
-il-

meşûlîlûş (A. meşûl+luk): meşgul olma, uğraşma

-il-
meşhûr (A.): meşhur, şöhretli

-il-
-il-
meşûşe (A.): gelini süsleyen
(-il- şuşe)
meşûf (A.): aşk hastası, sevdalı

-il-
-il-
meşûfî (A.): sevdalanmaya uygun, sevdalı
meşveret (A.): danışma

-il-
meşû (A.): metâ, mal, eşya

-il-
-il-
meşûr (A.): tavaf edilen yer
-il-
meşîn (A.): sağlam, dayanıklı
(-il- şîn A.)

-il-
-il-
meşîn (A.): metân, sağlam
(-il- şîn A.)
mevâcib (A.): maaşlar

-il-
-il-
mevâniş (A.): bahşişler, ihşanlar
-il-
-il-

1404, 1420, 1410,
1400,

1070,

1140, 0000,

003 ,
0210, 0100,
0272,

109 , 2270,

0017,
023 ,
1003,

0700,

009 ,
0447,
2070, 0009,

1033,

4727,

0002,

1049,
024 , 1030, 0093,

4919,

290 ,
533 ,
5072,
0307,

0093, 5924, 073 ,

3010,

7029, 7029,
077 ,

1170,

4110,

014 ,

4079,

0100, 2043, 1474, 2530, 2542, 2530,

4000,

0009,

mevâid (A.): söz vermeler	2493,
mevâilî (A.): doğulan yerler	+331,
mevâilî (A.): davar ve mâl gibi hayvanlar	5009,
mevâilî (A.): mevâiler, yerler	+334,
mevc (A.): dalga	521,
(-i) (-i)	+
(-i) (-i) (-i) (-i)	1313,
(-i) (-i) (-i) (-i)	1339,
mevc (A.): mevcut, var olan	734,
(-i) (-i) (-i) (-i)	733,
(-i) (-i) (-i) (-i)	523,
(-i) (-i) (-i) (-i)	745,
(-i) (-i) (-i) (-i)	1559,
(-i) (-i) (-i) (-i)	13 , 5031,
(-i) (-i) (-i) (-i)	5275,
(-i) (-i) (-i) (-i)	1339,
(-i) (-i) (-i) (-i)	5237,
mevâid (A.): mevcut, var olan	432 , 511 , 2034,
(-i) (-i) (-i) (-i)	156 ,
(-i) (-i) (-i) (-i)	506 , 12 , 3651, 3975, 5770, 6482,
(-i) (-i) (-i) (-i)	451 , 1733, 2455, 1215,
(-i) (-i) (-i) (-i)	37 ,
(-i) (-i) (-i) (-i)	1397, 303 , 5670,
mevâilî (F, kelimeler A.): sevmeye hasletli	1342,
(-i) (-i) (-i) (-i)	5223,
mevâid (A.): vâdedilen; söz verme	1915, 3274,
(-i) (-i) (-i) (-i)	1215,
mevâî (A.): mevâî, yer	1215,
(-i) (-i) (-i) (-i)	1215,
(-i) (-i) (-i) (-i)	1215,
mevâî (A.): kabile	5335,
(-i) (-i) (-i) (-i)	3651,
mevâî (A.): vakfedilmiş	230 ,
(-i) (-i) (-i) (-i)	5304,
(-i) (-i) (-i) (-i)	2339,
mevâî (A.): Tanrı, sahip, nimet verici	479 ,
(-i) (-i) (-i) (-i)	7133,
mevâî (A.): mevâîye mensup	1553,
(-i) (-i) (-i) (-i)	1332,
mevâî (A.): miras kalmış	5775, 4245,
(-i) (-i) (-i) (-i)	
mevâî (A.): mevsim	
(-i) (-i) (-i) (-i)	
mevâî (A.): ölüm	

meş-	1347, 2472, 2189, 438, 4733,
meş-	4941, 5723, 5959, 5428, 3099, 3505, 590, 304, 3152,
meş-	5710,
meş-	5033, 3844, 4710, 5334, 503, 1553, 2797, 2797, 3514,
meş-	3503,
meş-	3370,
meş-	2322,
meş-ile	
meş, murar	
meşmūn (A.): uğurlu, bereketli	1890, 5650,
meşūs (A.): ümitsiz	5807,
meşūs (A.): zevk alma, tatma; zevk, tat	4749,
meşūr (A.): mezar, kahir	4730,
meşūr (A.): tarlalar	5029,
meşūr (A.): katma, karıştırma	2980,
meşūr (A.): horluk, alçaklık	3764,
meşūr	173,
meşūr	3155,
meşūr	3177,
meşūr (A.): kınama, yerme	243,
meşūr (A.): mezhep; gidilen, tutulan yol	5034,
meşūr	5037,
meşūr (A.): mezkur, adı geçmiş	353,
meşūr	516, 1027, 5743,
meşūr	2392,
meşūr	4537,
meşmūn (A.): yerilmiş; ayıp	4791,
meşūr (A.): ziraat olunacak tarla	7139,
meşūr	2329,
meşūr (A.): arşınla ölçülmüş	3937,
meşūr	
meşūr: kızıl, kırmızı	4993,
meşūr	
meşūr (y, a.): Mısır; şehir	2915, 2300,
meşūr	1517,
meşūr	1517,
meşūr	1927,
meşūr (A.): vadedilen zaman	3590,
meşūr	393,
meşūr	
meşūr (A.): buhurdan	430,
meşūr (A.): mide	3577,

mifkār (A.): zaruret, ihtiyaç	5300,
miftūh (A.): anahtar	3333,
mīg (F.): kara bulut	2529,
mihād (A.): yatak	3432,
miḡaffe (A.): mahfe	0303,
minen (A.): eziyetler, sıkıntılar	2345,
minmān (F.): misafir, konuk	3133,
(-i mīnān)	5459, 5995, +739, 4750, 4745, 4747, 4754,
	0502,
	4779, 2291, 040 ,
	3394,
	3143, +750, 5779,
	5997, +020, 5457,
	4370,
minmān-perest (F.): misafirperver	4600,
(mīnān-ı a.)	4319,
minmānliḡ (F. mihmān+liḡ): misafirlik, konukluk; krş. mihmānlik	4740,
mihmānliḡ (F. mihmān+lık): misafirlik, konukluk; krş. mihmānliḡ	4743,
+kīl-	1154, 029 ,
mihmānsız (F. mihmān+sız): konuksuz	5793,
miḡnet (A.): zahmet, gam, keder	0581,
(-i cāvidānī durur)	0994,
(-i cāvidānī)	
(ḡām-ı a. arı)	131 ,
+pīlāsi	7041,
+i-i	7034, 0970, 3913,
+i-din	3000,
+i-ja	0405,
+i-n	5613, 0721, 1051,
+ḡa	7044,
+lar iḡre	
miḡnet-ḡale (F. miḡnet A.): derde düşmüş, musibete uğramış	120 ,
(ḡisā-ı a.)	3723, 2345, 310 , 498 , 523 , 008 , 2744, 0757, 5270,
mihr (F.): güneş	5233, +371, 4932, 5157,
(-i ḡisā-ı a.)	+98 ,
(-i cānān-ḡisā-ı a.)	14 ,
(-i cānān-ḡisā-ı a.)	5403,
(-i ḡisā-ı a.)	0795,
(-i ḡisā-ı a.)	+723,
(-i ḡisā-ı a.)	4729,
(-i ḡisā-ı a.)	2309,
(-i ḡisā-ı a.)	2226,
(-i ḡisā-ı a.)	057 ,
(-i ḡisā-ı a.)	307 , 103 ,
(-i ḡisā-ı a.)	191 ,

(_i pür_bür ir_)	6743,
(_i rıgşın)	2397,
(_i cemāl)	3732,
(_i se//rā)	+591,
(_i tıdın ol)	523 ,
(_i ser_Re_)	+31 ,
(şşāi m.)	3007,
(şşāi m.)	3045,
(ışkenler_i m.)	1301,
(şurşūi m.)	3410,755 ,
(rī/et_i m._i lırış)	1527,
(şāqūi m.)	+78 ,
(şem_i m.)	+010,0251,
+birle	2323,
+ilk	240 ,743 ,740 ,
+yūfūlū	2909,
+ic_	195 ,
+cedai	0750,
+nūri	3700,2099,
+se//ri	+927,
-i	753 ,
-i-ai	5069,
-i lıxet_kūbi	5150,
minr_ūyūn (F.): güneş gibi parlak; güneşi andıran	4597,
minr_cemāl (F, cemāl A.): güneş yüzlü	563 ,
minr_şifāt (F, şifāt A.): vasıfları güneş gibi olan	563 ,
(şifāt_i m.)	
minrī (F.): bir güneş	192 ,
mihver_īlā (F, mihver A.): mihver gibi	723 ,
milel (A.): milletler	4823,
(eni_i m.)	
-i	268 ,
-i s(cemāl_i m.)	5037,
millet (A.): millet	
(eni_i m.)	3704,
mīm (A.): mîm harfi	4550,
(_i ten)	0727,
-i	23 ,
mimar (A.): mimar	
(_i şāqū_//rī)	5093,
+lar	033 ,
min : ben	143 ,140 ,415 ,600 ,1447,717 ,1240,1241,707 ,
	2293,2331,157 ,3000,2672,2683,2097,2696,2607,
	2715,1343,1701,1089,3457,3458,3370,3452,3060,
	3433,3250,0074,4957,4570,5096,5113,4509,4085,
	+303,+420,0974,6080,3952,0940,0937,0900,7072,
	3957,7102,7104,7201,7121,7080,7133,7145,0223,
	7110,0200,5473,5405,4340,0501,4300,4331,4305,
	+323,+431,+351,
	1350,
(_i şī_nevā)	

(i pasta)	7111,
(i nativni)	7005,7007,
(iirle m.)	6384,
(iirle m.)	694 ,
(iirle m.)	3000,3378,4560,
(iirle m.)	6944,6177,6167,707 ,2321,
(iirle m.)	121 ,3451,
(iirle m.)	2293,3713,3079,
(iirle m.)	1631,705 ,
(iirle m.)	717 ,
(iirle m.)	4277,
(iirle m.)	7134,3679,6690,2130,
(iirle m.)	702 ,
(iirle m.)	4499,
(iirle m.)	1505,
(iirle m.)	4720,
(iirle m.)	4282,3374,122 ,
(iirle m.)	3473,
(iirle m.)	5909,
(iirle m.)	1633,1038,
(iirle m.)	1563,2070,
(iirle m.)	2001,1241,4807,
(iirle m.)	1190,
(iirle m.)	3003,6139,
(iirle m.)	6170,7287,2153,3402,
(iirle m.)	5472,5472,
(iirle m.)	6300,300 ,700 ,713 ,2098,1072,
(iirle m.)	4231,
(iirle m.)	3000,
(iirle m.)	6302,
(iirle m.)	3451,
(iirle m.)	3713,
(iirle m.)	7197,
(iirle m.)	4213,
(iirle m.)	1245,
(iirle m.)	1762,
(iirle m.)	3930,
(iirle m.)	5473,
(iirle m.)	3457,3457,
(iirle m.)	2301,
(iirle m.)	1245,
(iirle m.)	1505,
(iirle m.)	5959,
(iirle m.)	7104,
(iirle m.)	5113,
(iirle m.)	2152,
(iirle m.)	3374,
(iirle m.)	4232,
(iirle m.)	4550,2152,2301,
(iirle m.)	694 ,
(iirle m.)	152 ,
(iirle m.)	6301,
(iirle m.)	122 ,
(iirle m.)	5783,4304,
(iirle m.)	1701,1701,
(iirle m.)	5403,
(iirle m.)	6334,
+ik	5535,5033,4303,6403,4323,6477,7115,
+kib	1242,1235,

+je
 +le
 +le-11r
 +lla
 -i
 min
 min- : binmek
 -i
 -i
 -i
 minā (F.): cam; hillar
 (minā-1 m.)
 minber (A.): minber
 -i
 -i
 minca : boncuk
 -i
 min : bin
 (min-1 m.)
 (min-2 m.)
 (min-3 m.)
 (min-4 m.)
 (min-5 m.)
 (min-6 m.)
 (min-7 m.)
 (min-8 m.)
 (min-9 m.)
 (min-10 m.)
 (min-11 m.)
 (min-12 m.)
 (min-13 m.)
 (min-14 m.)
 (min-15 m.)
 (min-16 m.)
 (min-17 m.)
 (min-18 m.)
 (min-19 m.)
 (min-20 m.)
 (min-21 m.)
 (min-22 m.)
 (min-23 m.)
 (min-24 m.)
 (min-25 m.)
 (min-26 m.)
 (min-27 m.)
 (min-28 m.)
 (min-29 m.)
 (min-30 m.)
 (min-31 m.)
 (min-32 m.)
 (min-33 m.)
 (min-34 m.)
 (min-35 m.)
 (min-36 m.)
 (min-37 m.)
 (min-38 m.)
 (min-39 m.)
 (min-40 m.)
 (min-41 m.)
 (min-42 m.)
 (min-43 m.)
 (min-44 m.)
 (min-45 m.)
 (min-46 m.)
 (min-47 m.)
 (min-48 m.)
 (min-49 m.)
 (min-50 m.)
 (min-51 m.)
 (min-52 m.)
 (min-53 m.)
 (min-54 m.)
 (min-55 m.)
 (min-56 m.)
 (min-57 m.)
 (min-58 m.)
 (min-59 m.)
 (min-60 m.)
 (min-61 m.)
 (min-62 m.)
 (min-63 m.)
 (min-64 m.)
 (min-65 m.)
 (min-66 m.)
 (min-67 m.)
 (min-68 m.)
 (min-69 m.)
 (min-70 m.)
 (min-71 m.)
 (min-72 m.)
 (min-73 m.)
 (min-74 m.)
 (min-75 m.)
 (min-76 m.)
 (min-77 m.)
 (min-78 m.)
 (min-79 m.)
 (min-80 m.)
 (min-81 m.)
 (min-82 m.)
 (min-83 m.)
 (min-84 m.)
 (min-85 m.)
 (min-86 m.)
 (min-87 m.)
 (min-88 m.)
 (min-89 m.)
 (min-90 m.)
 (min-91 m.)
 (min-92 m.)
 (min-93 m.)
 (min-94 m.)
 (min-95 m.)
 (min-96 m.)
 (min-97 m.)
 (min-98 m.)
 (min-99 m.)
 (min-100 m.)

2598,
 121, 5017,
 4159,
 4201, 5092, 4243, 0478, 4352, 0403, 4376, 0429, 0959,
 0037, 2022, 1091, 1044, 1205, 2147, 704, 2157, 2570,
 2337, 2140, 1323, 1325, 1205, 2144, 1700, 1750, 2150,
 721, 2314, 2590, 2003, 592, 345, 133, 3717, 132,
 3077, 3003, 1940, 880, 1034, 0098, 0970, 0420, 0571,
 7061, 5092, 5107, 5106, 0979, 5971, 0227, 5903, 4545,
 4319, 3953, 4301, 4310, 7090, 4251, 4331, 7120, 7108,
 4208, 5473, 5401, 4741, 4004, 4322, 3378,
 0493, 4070, 4031, 3973, 4433, 4358, 4759, 5023, 4345,
 5124, 0102, 5120, 5121, 5127, 5015, 5114, 0955, 1765,
 1037, 2687, 2639, 1040, 2305,
 4061,
 4079,
 4315, 1050,
 4197, 7124,
 0204, 5905,
 7204,
 3730,
 4390, 4300,
 405,
 3640, 5159, 4733,
 3840, 725,
 444,
 200,
 4584,
 4535, 4592, 4575, 3939, 3947, 3904, 4591, 4580, 5359,
 4590, 4211, 4333, 5750, 5758, 5762, 4401, 7020, 6992,
 4337, 4943, 6234, 5948, 6032, 5940, 5934, 5935, 237,
 370, 733, 1033, 1780, 1563, 2942, 1401, 1591, 1376,
 3010, 040, 772, 3014, 2312, 3857, 573,
 2074, 2050, 2541,
 5709,
 0210, 4337, 2941,
 2540,
 5701, 0030, 5946,
 2007,
 5952,
 0110, 0394, 0133, 0214, 1550,
 700, 733, 6043,
 5757, 5747,
 4712,
 4104,
 4538,
 994,
 2538,
 154, 1700, 323, 0041, 5607,
 5933, 5983, 5954, 5950, 728,
 0034,
 2504,
 297,
 2520, 2075,

(712 1111 m.)
(712 m.)

(712 1111 m.)

+i
+i-1111 biri
+i-1111
+i-1111(1111 m.)
+i-1111
+i-1111(1111 m.)

minjiz : beniz

+leri

mini : beni ; baki min

minğār (A.) : yarıcaz kuş gagası

minnet (A.) : minnet ; şükür

+i-1111

minsiz : bensiz, ben olmadan

+i-1111

mīnū (F.) : cennet, sırça, zümrüt

(F.) : m. kibi

(F.) : m. kibi

mīnū-şīn (ş.a.) : İran mitolojisinde Feridun'un büyük oğlu

minvāl (A.) : tarz, yol, suret

+ile

mīr husrev (ş.a.) : Emīr Husrev Dihlevi

+i-1111

+i-1111

mīrās (A.) : miras ; göğe çıkma

+i-1111

mīrās (A.) : miras

+i-1111

mīrās (A.) : ayna

(F.) : m. kibi

(F.) : m. kibi

(F.) : m. kibi

(F.) : m. kibi

(F.) : m. kibi

(F.) : m. kibi

mis (F.) : bakır

+i-1111

+i-1111

+i-1111

2049,

2091,1120,2070,3820,3904,1932,1659,1793,2000,

2049,3493,2103,2097,0039,0003,5401,4713,5096,

5579,5819,0203,0204,4128,32 ,

0257,5041,5605,5041,749 ,

5937,

4949,

3017,

5037,

0423,

0041,

4593,

5050,

5230,4512,7173,

4754,

7184,

2324,

2913,

3831,3852,4733,4708,

2343,

875 ,

4520,

03 ,

7100,

7097,

219 ,

1530,2501,

4334,

4394,0390,3702,78 ,

4596,

000 ,

003 ,

0734,

35 ,

2050,5095,

4304,

1111,

172 ,

mīḡāḡ (A.): sözleşme	4514,
+10-	4421,
mīḡā (A.): misal, örnek; benzer	3517,
+1-	5519, 2901, 752, 3634,
+10-	5071, 2609, 4879,
+100-	5074,
mīḡāī (F.): bir misal, bir örnek	5520,
mīḡīlī (A. mīḡ + lī): gibi	2293,
mīḡī (A.): benzer, eş	2100,
+1000-	4904,
+10000-	2903,
+100000-	4750,
+1000000-	5210,
+10000000-	4553,
+100000000-	5507,
mīḡvāk (A.): mīḡvak	433,
mītīn (F.): kılınk, taş yonacak âlet	5043,
mīve (F.): meyve	4944,
mīyān_besteī (F.): bel bağlama	3143,
mīzīc (A.): mīzaḡ; huy, tabiat	5943,
+1000-	5340, 5394,
+10000-	5355, 2500, 375,
+100000-	5453,
+1000000-	5353,
+10000000-	504,
+100000000-	70,
mīzīn (A.): terazī, ölçü âleti, tartı	271,
+1000-	4327,
mīzbīn (F.): ev sahibi	4301, 4704,
+1000000000-	4420,
+10000000000-	3145,
+100000000000-	5005,
mīzbīnī (F. mīzbān + lī): ev sahipliği; krş. mīzbānlık	4319,
+1000000000000-	4750,
+10000000000000-	4300, 5390,

mu'cizāt (A.) : mucizeler
mu'cize (A.) : mucize

muğannī (A.) : şarkıcı

muğ

muhtemal (A.) : ganimet olarak alınmış

muhabbet (A.) : muhabbet, sevgi, sevmek

muḥaddeḥ

(A.) : tümsekli, kanburlu

muḥāḫḫat (A.) : korku

(ḥakr-ı m.)

muḥaḫḫar (A.) : tahkîr olunmuş, hakarete uğramış

muḥāl (A.) : mümkün olmayacak, imkansız

(ḥal-ı m.)

muḥālāt

(A.) : imkansız şeyler

muḥālefet

(A.) : muhalefet; aykırılık, düşmanlık

muḥālif

(A.) : muhalif

(A.) : muhalif; aykırılık gösteren, uymayan

muḥammal

(ḡ, a-) : Muhammed

(ḡ, a-) : Muhammed

muḥammal (A.) : ipekten bir parça

muḥāsib (A.) : muhasebeci

(ḡ, a-) : muḥāsib

(ḡ, a-) : muḥāsib

muḥāsib

(A.) : muḥāsib

(A.) : muḥāsib

131 , 173 ,

179 ,

177 ,

353 ,

6630, 5504, 6912, 4956, 5236, 5784, 6002, 4740, 6666,
4432, 7211, 1778, 3105, 1355, 802 , 342 , 720 , 722 ,
3453, 2352, 3672, 2714, 913 , 988 , 1105, 888 , 947 ,

4435,
2729,

693 , 6365,

5315,

4177,

4427,

5111,

707+,

6263,

2532,

3316, 5146,

1290,

7062,

243 ,

243 ,

253 ,

268 ,

2696, 1510,

349 , 736 ,

93 ,

2069,

7040,

6102,

1932,

3138,

6500,

muḥāṭab (A.): muhatap, hitap olunan

muḥāṭab

muḥāṭab

muḥāṭib (A.): hitap eden ;birine söz söyleyen

muḥīṭ (A.): muhit ; etrafını çeviren , kuşatan ; okyanus

(muḥīṭ - muḥīṭ - muḥīṭ)

muḥīṭ

muḥīṭ

muḥīṭ

muḥīṭ

muḥīṭ

muḥīṭ

muḥīṭ

muḥīṭ (F.): bir muhit ; okyanus , merkez

muḥkem

muḥkem (A.): muhkem , sağlam , sıkı

muḥkem

muḥkem

muḥkem

muḥkem

muḥkem

muḥkem

muḥrik (A.): yakan , yakıcı

muḥrik

muḥtāc (A.): muhtaç

(muḥtāc - muḥtāc - muḥtāc)

muḥtāc

muḥtāc

muḥtarif (A.): icâdeden ; uyduran

(muḥtarif - muḥtarif - muḥtarif)

muḥābale (A.): karşılık verme ; karşılama

muḥābale

muḥābale

muḥābale

muḥādesa (A.): mukaddes , mübarek

(muḥādesa - muḥādesa - muḥādesa)

muḥārin (A.): yaklaşmış , bitişik

muḥārin

muḥārine (A.): yaklaşma

muḥārine

muḥārrar (A.): kararlaşmış ; sağlam , antatılmış

muḥārrar

muḥārrar

muḥārrar

muḥārrar

muḥārrar

3997,

4473,

543 ,

733 , 733 , 8027, 8069,

1300,

3121, 5692, 8055, 8218, 6314,

27 ,

5150,

8130, 8210,

733 ,

823 ,

1559, 8170,

8160, 8017, 8072,

5157,

7037, 1115, 5453,

3357,

1341, 8013,

931 ,

1258, 5357,

5372,

34 ,

5306,

7107,

4805,

8847, 107 ,

613 ,

473 ,

273 ,

433 ,

393 ,

3011,

343 , 483 ,

433 ,

2631, 8320,

7004,

2532, 1591,

3595,

3333, 5330,

8075, 2625,

mukâşşır (A.): yapabilecekken yapmayan, çekinen; kusur işleyen
+durur

mukâvves (A.): yay gibi eğri, kavışli

mukâyyel (A.): bağlı, bağlanmış

mukbîl (A.): ikballi, kutlu

mukîl (A.): ikamet eden, oturan

(mukîl-i m.)

+i

mukteza (A.): iktiza etmiş, gerekmiş

(mukteza-i m.)

mûn (F.): mûn

(mûn-i m.)

(mûn-i m.)

munda : bunca, bu kadar

munda : bunda

munday : bu şekilde, böyle

mundin : bundan

mundu : kazık

+tik_

munîa : buna

+clir_

munîlû : derthi, sıkıntılı

muni : bunu

mûnis : alışılmış; cana yakın, sevimli

muntâzır (A.): gözleyen, bekleyen

+ir_

+ir_

mundû : bunun

3883,
4563,

+3 ,4921,

1109,

5530,5531,

57 ,

5225,

52 ,

3520,

1123,2110,

3534,

5977,2150,3435,2305,1404,2070,2033,500 ,150 ,

51 ,2934,2343,2900,147 ,1999,4707,7152,0723,

5022,400+,5953,6338,6057,5479,5013,5471,5098,

+359,+320,4345,5151,5030,5013,

5563,4222,1090,1700,2021,3780,3017,2042,540 ,

547 ,3440,3200,3240,

3519,2034,3428,2789,695 ,3970,2999,1320,1286,

1855,92 ,1910,1884,1822,3531,3592,3505,1825,

3751,197 ,341 ,136 ,2338,2303,2407,4220,4100,

5778,+055,+350,6400,4455,5970,+257,4302,6088,

+354,+453,5909,7002,6781,5050,7174,7194,6196,

6626,

5205,4388,6005,0000,3272,3147,1224,2699,2319,

4120,

+170,0002,4753,0117,0303,6998,5330,0650,4510,

470+,0735,0742,4714,4488,0659,0330,0738,5043,

2359,2097,2734,3335,1489,111 ,25+4,2572,705 ,

2382,373 ,234 ,2261,1849,2004,

087 ,141 ,84 ,

+957,0307,5534,

5429,0005,0047,4502,4024,+778,4550,5017,5025,

150 ,797 ,1713,049 ,3120,2578,2723,3093,548 ,

543 ,1852,

0415,

3701,

1313,

2111,1333,2722,2720,2721,793 ,795 ,794 ,2725,

2319,3970,502 ,2335,214 ,0740,5036,+124,5071,

+703,0043,0972,6739,

muşî (ş.â.) : Hz. Musa	3112,
	215 ,4904,
muşîb (A.) : musibet, felaket	353 ,
	265 ,
	173 ,
muşîbet (A.) : musibet, felaket	5732,
	6041,
muşîk : fişek, kıvılcım	1131,
mutâd (A.) : mutâd; alışılmış	3365,
	5265,
mutâllâ (A.) : yıldızlanmış	3344,
mutemad (A.) : mutemet; itimat edilen, güvenilir	2515,+171,
muttarif (A.) : iftira eden	4172,
mutî (A.) : itaat eden, boyun eğen, bağlı	4293,324 ,
	1516,5923,
	4237,+831,
	4170,5586,2594,3955,1161,3233,
	793 ,
mutîr (A.) : yağmurlu	327 ,
(ş.â. m.)	
mutlak (A.) : mutlak, tek; kayıtsız, şartsız	1611,6794,
mutlaka (A.) : mutlaka, kesinlikle	3671,3262,1179,
mutris (A.) : çalgıcı, şarkıcı	6363,
(i. nâma-ı)	
muttaşî (A.) : kavuşan, bitişen; hiç durmadan	10 ,
	6047,
muvâfaqat (A.) : muvafakat; uygunluk, uzlaşma	253 ,
	473 ,
muvaffak (A.) : başaran, başarılı	2403,
	6436,
muvaffakiyye (A. muvaffık+lıg) : başarı kazandırma	1361,
muvâfiğ (A.) : uygun, yerinde	2430,4862,6327,4912,
	3716,
muvaşşif (A.) : durduran, alıkoyan	2766,
	2375,2766,
muş : buz	2762,
muşîlâ	

+bol_
+1
+lin
muẓāff (A.): bir kat daha arttırılmış
muẓaffer (A.): muẓaffer, zafer kazanmış
(ṣāh_1 .1.)
muẓṭarīḥ (A.): ızdırıp çeken, rahatsız
+e/le_
mū : mū (soru edatı)

+ilr

mūbānat (A.): övünme

+ile
+u/ln
+ir_
+le_
+ş/le_
+1

mūbārek (A.): mūbarek, uğurlu, bereketli

+bol_
+1

mūbārīz (A.): döğüşe kalkışan

+i_
+ni

mūbāḍī (A.): icadeden ; yeni şeyler kulan, söyleyen
(_i kār_sāz)
mūbeddel (A.): değışmiş, değıştirilmiş

+bol_
+kil_
+bol_
+i_
+ş/le_
+1

mūberrā (A.): aklanmış, temize çıkmış

mūbtehic (A.): sevinen, sevinmiş

mūbtelā (A.): düşkün, tutkun

mūcāvir (A.): komşu

mūcerreḥ (A.): mūcerret, yalnız, tek

mūcmel (A.): öz, hulāsa

mūcmelūṭ (A.): özlər, özetler

mūcrim (A.): suçlu

mūcrimī (F.): bir suçlu, suçlu kimse

mūdā (A.): devam eden, sürekli

+eyle_
mūbriz (A.): gösteren, meydana çıkaran

2739,
323,
2750,

2537,

0312,

5423,

5692, 6692, 4500, 1153, 1270, 1270, 3+33, 138,

1527, 1627, 3923,

5331,

03+8,
03+0,
0755,
1058, 1000,
1144,
1330,

33 , 7107, 7117,

7150, 6908,

5301, 5374, 2190, 2184,

5391,
5722,

013 ,

983 ,

4535,

2303,

3718,

1730,

3174,

4901,

0775, 1000, 594 ,

233 ,

3033, 3881, 3855,

++3 ,

117 ,

1119, 5290, 5290,
5100,
5652,

müdder (F.): yüze gülme, dost gibi görünme

müdder
müdder
müdder
müdder
müdder

müdder (F. müdder+sız): mihnetsiz

müdder (A.): iddia olunan şey

müdder
müdder
müdder
müdder

müdder (A.): müddet, zaman

müdder

müdder (A.): inceden inceye araştıran

müdder

müdder (A.): yuvarlak

(şekil-i .)

müdder

müdder (A.): idare eden, geviren

(şekil-i .)

müdder (A.): anlayan, idrak eden

(şekil-i .)

müdder (A.): sağlamlaştırılmış, tekrar edilmiş

müdder (A.): tesir eden

müdder (A.): kuvvetlendirilmiş, sağlam

(şekil-i .)

müdder

müdder (F, kelimeler A.): feyiz veren

müdder (A.): iflas etmiş

müdder

müdder

müdder (A.): aşırı

(şekil-i .)

müdder (A.): iflas eden, bozan

müdder (A.): iftihar eden, övünen

müdder

müdder (A.): yürüyen, ruh

(şekil-i .)

müdder (A.): mühendis

müdder

1001, 4141, 1978, 1010, 2022, 2007,

1000,
1077,
1407, 1900, 5000,
1001, 2000, 1002,
1000,

1000,

1400, 1000,

1000,

1017,

1000,

1000,

1000, 1000,

1000, 1000,

1000,

1001, 1401, 1707, 4000,
1000,

1000,

1000,

1000,

1000,

1000,

1000,

1000,

1000,

1000, 1000,

1000,

1000,

1000, 1000,

1000,

1000,

1000,

1000,

1000,

mühendis_78 (F, mühendis A.): mühendis gibi	5751,
münevver_ (A.): hevesli, istekli	633 ,
müneyyî (A.): hazırlanmış	7123,
	5616,5940,
	5715,4042,4950,4947,4573,
	5697,6222,5000,2903,2035,508 ,2634,
mühlet_ (A.): mühlet; bir işin yapılması için verilen zaman	3335,3252,
mühlik_ (A.): helak eden, öldürücü ; krş. mühlike	5534,
mühlik_5172 (F, mühlik A.): helâk eden kavga	5707,
(mühlik_5172)	
mühlike_ (A.): helak eden, öldürücü; krş. mühlik	273 ,
mühür_ (F.): mühür; imza	5690,
(mühür_)	
	5765,
	1340,
	4220,
	4923,
mühre_ (F.): cam bencuk	550 ,
mühre_düdü (F.): bencuk çalmak, bencuk sıkırdatmak	2904,
müjde_ (F.): müjde	273 ,5294,
(müjde_)	337 ,
	5331,
	1702,
müje_ (F.): kirpik	4593,
mükâfât_ (A.): mükafat	1230,
mükellel_ (A.): taş giymiş	2039,
	430 ,5032,
mükerrar_ (A.): tekrarlı	3830,
mükrim_ (A.): ağırlayan; ikram eden	109 ,110 ,3144,
	25 ,
müfeyyî (A.): dikkatle bakma; düşünce	373 ,
müfesss_ (A.): kavuşma; görüşme	2093,
	4730,
	533 ,
	673 ,
müfeyyî (A.): uygun; yumuşak huylu	5777,4392,4419,4419,
müfesss (A.): dost	5777,6232,2020,

mülk	3127,143 ,398 ,1588,3394,3459,53 ,3875,3927, +335,5731,+4299,8397,5259,4815, 1342, 1312,1920,1487,803 ,3200,5174, 7178, 3179,3831,5825,4258,6740,3187,3186,927 ,978 , 5132,377 ,2472,2+99, 3031,1041,1494,1473,1390,984 ,363 ,4288,5877, 3194,3848, 3871,3523,908 ,1470,1887,1837, 723 ,2894,4751, +174, 8881, 2839,2874,2841, 1095, 3974, 2843, +375, 1234, 3753, 124 , 1585,1183,2880,5890, +880,344 , 3835, 3470,
mülk_bağış (F, mülk A.): mülk bağışlayan (gusrev_i le)	4402,
mülk_bağışlama (F, mülk A.): mülk bağışlayan +31	108 ,
mülk_rin (F, mülk A.): mülk sahibi;ülkeye hükmeden +301	313 ,
mülk_gir (F, mülk A.): mülk tutan, hükmeden	3116,
mülkî (F.): bir mülk +1848	2555,
mültefat (A.): iltifat eden +301	7068,
mültemes (A.): iltimaslı ,kayarılan +18	4043,
mülük (A.): hükümdarlar (_i^1841) (_i^1841/18) (_i^1841^1841)	4332,3412, 322 ,353 , 324 ,133 ,4430,8343, 333 ,
plir +1	8339, 113 ,
mülükün (F.): hükümdara yakışacak surette	1743,3771,4346,4359, 3412,3398,
mümkün (A.): mümkün ,olabilir	3473,381+,
ni +18 +31	1783,2579,3914,4840, 5375,2032, 2793,5884,

+durur	3240,
+dur	2177,
münâz (A.): imtiyaz, seçkin	3707,
+durur	2304, 3490,
münâz (A. münâz): uzayan, sürekli	23 ,
münâz (A.): münâz; yalvarma	3491, 3490,
münâz (A.): nida eden, tellal	2401,
+durur	2370,
münâz (A.): zıt, uymaz, aykırı	2370,
+durur	431 ,
münâz (A.): nakışlı, resim	33 ,
+durur	1314, 1045, 1729, 1045, 2029,
münâz (A.): münâz; uygun, yerinde	4301, 2370,
+durur	370 ,
+durur	2309, 1731, 3792, 3560,
münâz (A.): aydınlatılmış, ışıklı	232 ,
+durur	3303, 7210,
münâz (A.): temiz, arı	413 ,
+durur	3402,
münâz (A.): nimet veren, yedirip içiren	3710, 744 , 745 ,
münâz (A.): ışık veren, parlak	3225,
(münâz)	307 ,
(münâz)	43 ,
+durur	303 ,
+durur	103 ,
+durur	1273,
münâz (A.): bölünmüş	733 ,
münâz (A.): kesilmiş, aralıklı	373 ,
münâz (A.): yararlanan	373 ,
münâz (A.): saklama, gözucuyla bakma, gözetme	373 ,
+durur	2111,
münâz (A.): terbiye eden	3373,
+durur	7130,
münâz (A.): müreffeh, refaha kavuşmuş	2339,
+durur	2335,
münâz (A.): terkib edilmiş; karışım	3337,
+durur	
münâz (A.): tertip olunmuş, dizilmiş; tayin edilmiş	

مُرْسِل (A.): gönderilmiş; peygamber (مُرْسِلٌ / مُرْسِلَةٌ)	3615, 2627,
مُرْسِي (A.): mürşit, doğru yolu gösteren (مُرْسِيٌّ / مُرْسِيَّةٌ)	1773, 6237,
مُرْتَفِع (A.): irtifâ eden, yükselen	233 ,
مُرْتَد (A.): geçme, geçip gitme (مُرْتَدٌ / مُرْتَدَةٌ)	73 ,
مُرَافِق (A.): insanîyet, cömertlik	368 ,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	6265,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	6531,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	3765, 3890,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	2297,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	1332, 3177, 773, 1257,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	6634,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	6270,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	530 ,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	1490, 1 , 1759, 1075, 7001, 4293,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	3164,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	332 ,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	3731,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	1753, 3334, 4069, 4080, 4170,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	543 ,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	7072,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	4673, 264 ,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	4317,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	353 ,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	1333,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	3745,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	1098,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	7130,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	6012,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	4290,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	6712,
مُرَافِق (A.): misâfir, yolcu	3873, 1073, 1832,

müstemi'at (A. müstemic+at): dinleme, işitme	2233,
müstesnâ (A.): istisna edilen, ayrı tutulan	305 ,
müstevî (A.): istilâ eden, yayılan, kaplayan	033 ,
müşâbih (A.): benzeyen, benzer	119+,
müşekkil (A.): şekle sokulmuş, şekillendirilmiş	1339,
müşerref (A.): şereflendirilmiş, şerefli	433 ,
müşevveş (A.): karma karışık	517 , 205 ,
müşfik (A.): müşfik, şefkatli	203 ,
	5502,
	5415,
müşk-ı (F.): misk gibi	145+,
müşk (F.): misk	
(_i nî)	3059,
(_i nî)	203 , 4700,
(_i nî)	4050,
(_i nî)	0990,
müşk-ı (F.): misk	
(_i nî)	4051, 2727,
(_i nî)	0479,
(_i nî)	833 ,
(_i nî)	223 ,
(_i nî)	2726,
(_i nî)	333 ,
(_i nî)	134 ,
(_i nî)	4051, 19 ,
müşk-ı (F.): misk	
(_i nî)	221 ,
müşk-ı (F.): misk	
(_i nî)	222 ,
müşkil (A.): güç, zor	370 , 503 , 3476, 4261, 5273, 6887,
müşkil-ı (F.): güç, zor	5353,
müşkil-ı (F.): güç, zor	0209, 340 ,
müşkil-ı (F.): güç, zor	3375,
müşkil-ı (F., müşkil A.): güç beğenen	
(düşkil-ı A.)	5353,
müşkil-ı (F., kelimeler A.): müşküllere dayalı, güçlüklerden kaçmayan	
(şah-ı A.)	4273,
müşkil-ı (A.): güçlükler, zorluklar	
(_i nî)	774 , 794 ,
(_i nî)	110+,
müşkil-ı (A. müşkil+rek): daha güç, daha zor	
(_i nî)	592 ,
müşkin (F.): misk kokulu; misk renkli, siyah	
müştik (A. müştak): iştiaak etmiş, türemiş	224 , 212+, 4017, 4018, 4019, 6509,

(m=fa_1 -a.)	7069,
	2449,
+aia	4379,
mücaful (A.): iştial eden, yanan, tutuşan	918 ,
+aia	1274,
müşterî (A.): Müşterî, Jupiter, Mars	703 ,
+aia	423 ,
mücafilliğ (A.): yakın kimseler, akraba	333 ,
+aia	4071,
mücafillik (A.): nefret eden, tiksinen	4334,
+aia	4707,5+53,
mütevccih (A.): teveccüh eden; bir tarafa yönelen	416 ,
+aia	3573,
mütefir (A.): ittifak eden, birleşmiş, anlaşmış	3442,1022,922 ,2345,
	5703,
+aia	5902,
müvccih (F.): yardım, destek	5101,7004,047 ,1526,1574,
+aia	3207,4797,
müvccih_ii (F, müvccih A.): yöneliş, yönelme	303 ,
(m=fa_1 -a.)	3223,2842,1211,2825,4198,
müverriğ (A.): tarih yazan, tarihçi	2132,
	4793,
+aia	1435,
+aia	1439,
+aia	0625,
+aia	1454,
müdd (F.): ücret, karşılık, kira	5700,
+aia	5953,
+aia	0340,
+aia	4077,
+aia	343 ,1252,
müdd_ii (F.): ücretle çalışan	5321,
+aia	5070,503 ,
müddür (F.): gündelikçi, işçi	3033,
+aia	201 ,
müghaḥ (A.): yaldızlanmış	1432,2754,2009,5004,0700,0959,0533,5340,
+aia	2736,4497,
müze/ḡā (A.): süslenmiş, süslü	
+aia	
mü_ḡā (F.): ansızın, bir anda; krş. nā-geh, nā-gehān	
+aia	
mü_ḡān (F.): ansızın, bir anda; krş. nā-gāh, nā-gehān	

nā_ganān (F.): ansızın, birden bire ; krş. nā-gāh, nā-geh	0140,
nā_gānīr (F.): çâresiz	203 ,
nā_gaḡḡinīs (F, ḡaḡḡ A.): hakkı tanımayan	0300,
nā_gūṣ (F.): hoşla gıtmeyen, beğenilmeyen	2439,
nā_jū (F.): çam	3331, 3331,
(nā_jū_ī n.)	
nā_kām (F.): muradına ermeyen	1723,
(nā_kām_ī n.)	
nā_kār (F.): işsiz	2114,
(nā_kār_ī n.)	
nā_kāṣṣ (F.): noksansız	4+1 ,2094,00+ ,4108,5277,
(nā_kāṣṣ_ī n.)	
nā_māfī (F, mēfī A.):	473 ,
(nā_māfī_ī n.)	
nā_māṣṣū (F, mesmū' A.): işitilmemiş	203 ,
(nā_māṣṣū_ī n.)	
nā_māḡḡar (F, mūḡḡar A.): tekrarlanmamış	3223,
(nā_māḡḡar_ī n.)	
nā_murādī (F, murād A.): muradına ermeyen	1331,
(nā_murādī_ī n.)	
nā_murādī (F.) murada ermeme	514 ,
(nā_murādī_ī n.)	
nā_muvāḡḡā (F, muvāḡḡā): uygun olmayan	313 ,473 ,
(nā_muvāḡḡā_ī n.)	
nā_mūnāsīb (F, mūnāsīb A.): mūnasip olmayan	1729,
(nā_mūnāsīb_ī n.)	
nā_pāk (F.): temiz olmayan, pis	6822,
(nā_pāk_ī n.)	
nā_pāklik (F, nā-pāk +lık): pislik	6823,
(nā_pāklik_ī n.)	
nā_pauḡḡār (F.): kapalı, görünmez	034 ,
(nā_pauḡḡār_ī n.)	
nā_pasenūle (F.): beğenilmez	5073,
(nā_pasenūle_ī n.)	
nā_rizā_īnā (F, rizā A.): rızası olmayan	2417,
(nā_rizā_īnā_ī n.)	
nā_sā (F.): uymaz, uygunsuz	4080,
(nā_sā_ī n.)	
nā_sā_īnā (F.): faydasız	2439,
(nā_sā_īnā_ī n.)	
nā_ṣā (F.): hüznü, gamlı, kederli	3109,
(nā_ṣā_ī n.)	
nā_ṣāḡḡ (F.): açılmamış	363 ,454 ,
(nā_ṣāḡḡ_ī n.)	
(nā_ṣāḡḡ_ī n.)	2491,
nā_tanū_īnā (F.): irtiyacı olmayan, cüssesiz	363 ,
(nā_tanū_īnā_ī n.)	
nā_tivā (F.): zayıf, kuvvetsiz	5150,0+10,
(nā_tivā_ī n.)	3320,
(nā_tivā_ī n.)	4050,1509,
(nā_tivā_ī n.)	7007,7005,
(nā_tivā_ī n.)	3948,
(nā_tivā_ī n.)	3335,

*ayla_	5417,4319,
*ayla_	4031,
*ayla_ (F.):	301 ,
*ayla_	701 ,
*ayla_	1050,
*ayla_	4031,
nā_ālvānī (F.): zayıf	1042,
nā_ālvānī (F.): bulunmaz	
(ālvānī n.)	3325,
(ālvānī n. ālvānī)	693 ,
*ālvānī	5340,
*ālvānī	14 ,
*ālvānī (ālvānī n.)	3150,
*ālvānī (ālvānī n.)	3293,
nāb (F.): saf, halis, temiz	
(nāb n.)	6003,
(nāb n.)	5573,7130,4971,3515,
(nāb n.)	4774,
(nāb n.)	3130,747 ,
(nāb n.)	2721,
(nāb n.)	6953,
(nāb n.)	4050,
(nāb n.)	2177,
(nāb n.)	5217,
(nāb n.)	3435,
(nāb n.)	4790,
(nāb n.)	4890,
*nāb (nāb n.)	6910,
nādān (F.): bilgisiz, cahil	
(nādān n.)	1948,
*nādān	4700,5323,
*nādān	2375,
nādīr (A.): nadir, seyrek	
(nādīr n.)	4722,
	400 ,
*nādīr	7127,
*nādīr	4223,
*nādīr	3507,
nādīr_ālvānī (F, nādīr A.): az bulunur topluluk	
(nādīr_ālvānī n.)	5584,
nādīr_ālvānī (F, nādīr A.): az bulunur güzelliik	
(nādīr_ālvānī n.)	528 ,
nāfe (F.): misk, koku	
(nāfe n.)	204 ,
	5013,
*nāfe	205 ,
nāfī (A.): menfaatli, faydalı, kârlı	1337,
nāğme (A.): nağme, âhenk, ezgi	
(nāğme n.)	4011,3403,3100,578 ,
(nāğme n.)	2352,
(nāğme n.)	6300,

(_1 panlevi tili_)	913 ,
(_1 place)	3372,
+nq bile	948 ,
+nqia	1777,
+nq_	947 ,0380,
+n_	+331,
+nina	7211,1413,
+nin	3484,
najme_ay (F,nagme A.): şarkı söyleyen	
(nagrib_1 n_)	0303,
nab (F.): tel,ip	+333,
nagif (A.): zayıf	0579,
(cism_1 n_)	
nāhiyet (A.): yan,cıvar;bölge ; krş. nāhiyyet	1429,
+n_	1330,
+n_	3004,
nāhiyye (A. nāhiyet): yan, taraf, bölge; krş. nāhiyet	
+n_	+321,
nagi (A.): hurma ağacı; fidan	
	4103,3822,
(_1 tili_)	+103,
(_1 n_)	2110,1023,
(_1 n_)	3331,
(_1 tili_)	1455,
+n_	2395,
+n_	5249,
+n_	0305,
+n_	3026,
nahil_ay (F, nahl A.): fidan biten yer, fidanlık	
	5249,
nagie (A.): bir fidan	
(_1 panlevi gili_)	3353,
nāim (A.): bollukta yaşayış	
(şarq_1 n_)	4934,
nāqa (A.): dişi deve	
+n_	3929,
nāq_ (A.): delme ,delik açma	
	3344,
+n_	3303,3347,
+n_	3354,
+n_	3320,
+n_	3340,
+n_	3300,3307,
+n_	3027,
+n_	3329,
+n_	3353,3360,
+n_	3327,
nāqī (A.): delikle ilgili, deliğe ait	
	2051,
nāq_ (A.): nakit; akçe, para	
	3703,31 ,5010,4359,
(_1 n_)	5010,
(_1 n_)	+333,
(_1 n_)	200 ,
(_1 n_)	0502,

(_1 nānā)	3395,
(_1 nānā)	+359,
(_1 nānā)	3780,
(_1 nānā)	3822,
+121	511 ,
+121	+723,
+121	5041,+55 ,1111,
+121	5943,+573,
+121(+121)	593 ,
+121	5843,+53 ,
+121	7137,
nāqḍ_cūlā (F, nāqḍ-cū+luḡ) ; para arama	505 ,
nāqḍī (A.) ; nakit bakımından , nakde mensup	1140,
nāqī (A.) ; dirhem , dīnār	260+,
+121	
nāqī (A.) ; nakleden , anlatan	3993,
(_1 nāqī)	
+121	+135,
nāqī (A.) ; taşıyan ; nakleden, anlatan	4032,
(_1 nāqī)	
nāqī (A.) ; nakil, taşıma	4302,
+121	5512,+513 ,808 ,
+121	3993,
+121	2520,
+121	
nāqī (A.) ; nakış, resim	1107,+785,+4033,
(_1 nāqī)	+534,+403+,
(_1 nāqī_yī)	453+,
(_1 nāqī)	547+,5533,
(_1 nāqī)	4079,
(_1 nāqī)	57 ,
(_1 nāqī)	992 ,
(_1 nāqī)	5109,724 ,
(_1 nāqī)	523+,
(cūn_vārī _1 nāqī)	
+121	5242,
+121	5501,303 ,
+121	192 ,+508,+671,
+121	2500,
+121	52+,+52+,+
+121	5245,
+121	
nālī (A.) ; nal	308 ,
+121	2121,2101,2102,
+121	230 ,
+121	
nālī (F.) ; inleme, inilti	+45 ,
(_1 nālī)	
+121	2793,+5573,
+121	5529,
+121	5532,
+121	
nām (F.) ; nām, ad, ün	1090,
+121	5503,
+121	+337,
+121	

nāmā_īverī (F.): şöhrət getiren, şöhrətə vəsilə olan
(şöhri_ī n.)

nāmā_ūdī (F.): nām arayan, ūn arayan; yığıt
(nāmār_ī n.)

nāmā_ūdī (F.): nāmı, ūnlū
(nāmār_ī n.)
(şöhri_ī n.)

nāmā_ūdī (F.): nāmı, ūnlū

nāme (F.): nāme, mektup
(nām_ī n.)

(_i derd ir_)

bir_

bir_

bir_

bir_

bir_

bir_

bir_

bir_

bir_

bir_

nāme_ber (F.): mektup götüren

(şöhri_ī n.)

nāme_ī (F.): bir mektup
(bir_ī n.)

nāmūs (A.): namus, edep, iffet

nān (F.): ekmek
(nām_ī n.)

(_i begi)

bir_

bir_

nār (A.): ateş, od

(_i meşis / nār_)

(_i meşis)

(şöhri_ī n.)

bir_

bir_

nāra (A. nāre); yüksek sesle bağırma; krş. nāre
(_i hāz_)

nāra_ī (F, nāra A.): nāra olan

nāra (A.): nāra; krş. nāra

nārā (A.): nārā, fiat
(nār_ī n.)

7017,

3999,

1180,

3749,

4051, 4154,

4373,

4025, 57+3, 5561, 5564, 5163, 2003, 3035, 2108, 403,

2248, 090, 700, 803, 2504, 2507, 2505,

0452,

3007,

0530,

5559, 4492, 300,

70+3,

0540,

0107,

0474,

3374,

003,

2007, 80B,

2258,

000,

0137, 5044,

4025, 2633,

2247,

1143,

5390,

4320, 4750, 4703, 4757,

4743,

1124,

4423,

324,

397,

1013,

3333,

323,

324,

2040,

5344,

4392,

1342,

nārī : öte, öteye

nās (A.) : insanlar, halk

nāṣiq (A.) : nasihat eden, öğüt veren

nāṣib (A.) : nasip, pay, hisse

nāṣībī (F.) : bir nasip, hisse

nāṣiqat (A.) : öğüt

nāṣ (A.) : sarıhlik, açıklık, kesinlik

nāṣ (A.) : nāṣ,

nāt (A.) : methederek anlatma; nāt

nāṣiqa (A.) : düzgün, tesirli söz söyleme

nāv (F.) : kayık

nāvek-fīṣa (F.) : ok atan ; krş. nāvek-figen

nāvek-enfīṣ (F.) : ok atıcı

nāvek-fīṣa (F.) : ok atan ; krş. nāvek-lefgen

nāy (F.) : kamaş, ney ; krş. ney

nāyib (A. nāṣib) : vekil

nāz (F.) : nâz, işve

(nāzīn-i n.)

2024, 2088, 2324, 3471, 5214, 5208, 5637, 5637,

233 ,

3337,

1333, 3531,

3507, 7137,

3503, 6733, 3474, 1003, 843 ,

344 , 2507, 1406, 2312, 8871,

8919, 3500, 1522, 2595, 895 , 997 , 380 , 2404,

3720,

375 , 1382,

1331, 8874,

3530,

3733,

213 ,

413 ,

303 ,

3453,

4439,

1036,

4441,

303 ,

8514,

8511,

3540, 3399,

303 ,

303 , 8554,

8579,

33 ,

7201,

8135,

4107,

1150,

2730,

4114,

2594,

2615,

3430, 4820, 4827,

3035,

(nest_i n.)	3341,
(serv_i n.)	439 ,5750,
niz_i	1730,2730,2740,1020,
niz_i	5197,5992,
niz_i	2747,
niz_i	503 ,
niz_i	5149,
niz_i mîr (ş.a.): Nîz-î mîhr; Keşmir şahının kızı	5001,4930,
niz_i serv_i (F.): nazî	503 ,
(naz_i n.)	5654,1051,4925,4143,5192,
nazır (A.): nazar, bakma, bakış	5015,
(naz_i n.)	5253,1001,1008,
naz_i	5051,5492,5247,5937,4000,
naz_i	7100,4039,7185,1010,1911,
naz_i	541 ,
naz_i	502 ,
naz_i	5200,
naz_i	435 ,5200,
naz_i	512 ,530 ,2700,2732,3039,
nazır (A.): nazar eden, bakan, gözeten	7089,
(_i naz_i 'a/nîz-yâğîn)	1051,
naz_i	531 ,
naz_i	512 ,5820,
naz_i	5245,
nazîl (A.): inen, inici	130 ,
nazîl	539 ,542 ,587 ,
nazîl	507 ,
(_i nazîl)	538 ,
(nazîl n.)	397 ,
nazîr	919 ,
nazîr	410 ,
nazîr	701 ,505 ,7087,
nazîr	539 ,1580,
nazîr	597 ,500 ,
nazîr/î	1500,
nazîr	523 ,
nazîr	437 ,
nazîr	404 ,
nazîr	1000,7145,5951,7028,
nazîr	593 ,
nazîr	525 ,
nazîr	7127,
nazîr	500 ,
nazîr	73 ,
nazîr	5307,
nazîr	7131,
nazîr	7043,
nazîr	7131,7129,
nazîr	542 ,
nazîl (F.): bir nazım, şiir	

nāzik (F.) : nazik, ince	715 ,
nāzik_ī / īl (F., hayāl A.) : şair (nāzik_ī / īl n.) (nāzik_ī n.)	5072, 5092, 5093,
ne : ne ; karşı	5536,
ne_ūd (F.) : var olmayan, yok	1191, 423 , 343 , 333 , 3553, 3675,
nebat (A.) : nebat	3470,
nebatī (F.) : canlı	5303,
neberu (F.) : harp, savaş	5337,
(neberu_ī n.) (neberu_ī n.) (neberu_ī n.) (neberu_ī n.)	5713, 1325, 2133, 5337, 4505, 1323,
nebi (A.) : peygamber	2000, 5725, 5337, 5395, 5865, 6313,
nebi_ī (A.) : torun	3535, 6929,
nebiset (A.) : pislik	6740,
neccir (A.) : marangoz	1129,
neccir (A.) : yüksek yer	5932,
neccis (A.) : pis	5555,
necm (A.) : yıldız	5047,
neccmet (A.) : pişmanlık	6719, 2240,
nef (A.) : menfaat, fayda	3460, 5300, 6928,
(nef_ī n.)	395 ,
nef_ī (A.) : menfaat, fayda	1550, 4944, 5833, 3977,
nef_ī (A.) : menfaat, fayda	1076, 5773, 3970, 3200, 3295, 1549, 2548, 5022,

+i ni	3757,
+i n	2440,
nefes (A.): nefes, soluk	5700,1070,3353,752 ,2293,400 ,403 ,6652,5792, 6701,7042,
+igil_	453 ,
+igilvar_	2122,
+igil	142 ,
+igil	3513,
+igil	558 ,
+igil	323 ,
+i	3512,
+ing	2702,
nefj (A.): üfleme	
(_i gur)	6570,6532,
nefj (A.): faydacı	
nefir (A.): cemaat, topluluk	2547,
nefs (A.): nefis, ruh, can, öz	2115,
(_i gur)	2440,5927,
(_i gur,ing)	3430,
(_i gur,ing)	353 ,
(_i gur,ing)	2440,
+dabi	3557,
+meyil	3563,
+i	3502,393 ,0824,
+i-ge	2445,
+i-ge	0354,
+i-ge	3559,
+i-ge	3911,
nefsāniyet (A. nefsanīyyet): kin, gizli düşmanlık	
nefsiz (A. nef ^s ız): faydasız, kârsız	3586,
nenenj (F.): timsah	3931,
(_i ilir)	1015,0280,0326,
(_i fanı)	0997,
(_i gusrif)	5304,5310,028 , 5302,
+geci	4470,
+i	023 ,
+i-ge	2770,
nenengins (F.): timsah gibi	
nenengi (F.): bir timsah	0393,
	0998,2773,1059,
+larur	5295,
nehr (A.): nehir, ırmak	
(_i gur,ing)	2037,
(_i gur)	2914,
+arisi	2905,
+i	2913,
+i-ge	2909,
+i-ge	2339,

neş'e
neş'e
neş'e
neş'e
neş'e

3300,1552,5355,7203,5878,4918,4339,
3004,
1419,
3221,
5935,

neşe (A.): neşe, sevinç
neş'e
neş'e (F.): oturulacak yer

343 ,
163 ,3413,

neşe
neşe
neşe
neşe
neşe (A.): netice, sonuç

5011,
703 ,
1092,

neşe
neşe
neşe (A.): çeşit, türlü, cins

74 ,1472,1409,493 ,223 ,0893,
223 ,
2434,

2539,2527,2455,2464,2489,2475,223 ,1417,1561,
1572,1474,1427,183 ,1682,1572,1529,553 ,729 ,
553 ,2047,2037,2003,2037,232 ,339 ,2609,156 ,
352 ,209 ,2810,1290,1334,1174,2658,73 ,140 ,
105 ,37 ,25 ,89 ,12 ,16 ,2771,951 ,3905,
3311,1037,1022,992 ,892 ,3995,3333,3350,3319,
3955,3520,560 ,613 ,536 ,3591,3301,2901,2842,
2917,2871,2880,2994,2821,2832,2983,2980,3421,
2943,3233,3094,3107,3102,3227,3258,3256,2315,
3737,3741,2305,2129,2209,3727,3595,2271,1898,
2010,1945,1920,1807,6673,5154,5019,5004,7018,
6983,6072,6973,6973,5040,6849,4304,4301,4204,
4513,4715,4534,4303,4237,4067,4254,4302,4305,
4717,5803,5763,5500,5790,4000,4721,5326,5292,
5410,5200,5207,5353,5003,5557,5452,5555,5442,
5582,5533,5570,5588,5447,0007,0538,6814,6797,
7140,0226,0270,6101,6102,7200,0578,0540,0402,
0432,0580,0402,0082,5999,0109,5995,5940,0560,
0515,
2054,
555 ,

(_1 fiteh)
(_1 mef'ûm 1_)

neşe
neşe
neşe
neşe
neşe

3912,
3270,0490,0090,6894,4262,
5370,5056,1582,2259,
2250,1822,3925,1600,4513,
2025,

nev'ârûs (F, 'arûs A.): yeni gelin

4923,

nev'âyî (F.): yeni üslup

6993,

nev'ebîr (F.): ilkbahar

3527,

nev'evî (F.): taze, genç

4719,
1292,2233,

(nev'evî 1_)
(nev'evî 2_)

nev'evîrâk (F. nev'-civân+rak): daha genç

+ğa	2812,412 ,504 ,159 ,338 ,
+ni	5550,
+nıng	6307,4433,
nevāzi (F.): okşama, gönül alma	
+zı	5401,
+zı	303 ,
+zı	5470,
nevbāt (A.): nöbet; sıra	
+t	5075,
neverd (F.): kıvrım	
+ı	303 ,
+ı	5113,
neverdenis (F.): dönen, dolayan	
+in(siphar_i n.)	5299,
nevva (A.): ölüye sesle ağlama	
	2352,
+vı	3004,
+vı	6553,
+vı	323 ,
+vıngı	6000,
+vıngı	6430,
nevī (A.): nevi ile ilgili	
nevk (F.): sıvı uç	2402,3031,1912,
+ı	489 ,
+ı	731 ,7011, 6883,
+ı	778 ,
+ı	2566,
nevmīd (F.): ümitsiz	7011,7010,
(-i maqşūd)	6229,
+ol	637 ,
nev-şād (y.a.): Nev-şād; Türkistan'da bir şehir	
+ka (mülk-i n.)	2563,
nevvūb (A.): naıplık eden, vekillik eden	
	2530,
ney (F.): ney, kamış ; krş. nāy	
+ı	3350,
+ı	6913,6912,
+ı	3021,
ney-şeker (F.): şeker kamışı	
	32 ,
+ık	4120,
+ık	3990,
+ın	4003,438 ,
neysitān (F.): kamışlık, sazlık ; krş. neysitān	
+ı	4007,
neyle : ne yapmak	
+ey	5397,
neysitān (F.): kamışlık, sazlık ; krş. neysitān	
+ı	3350,
+ı	3351,
neyyir (A.): nurlu, parlak	
(-i şād)	3051,

neze (A.) : kaldırma, yok etme

3540,

neziher (A.) : temizlik, incelik

7079,

neziher (A.) : naziklik, incelik

3203, 5001, 6745,

neziher (A.) : bakma, seyir

3651,

nezi (F.) : yan, kat

3324,

nezi (A.) : temiz, pak

2438,

nezi (A.) : adak, adama

4000,

neziher (A.) : bakma, bakış

4438,

nezi (A.) : yarım, yarı

2733,

ni : ne ; krş. ne

1430,

+112,

7039,

2524,

2527, 1394, 1608, 1502, 1548, 1484, 1408, 1406, 1398,
1402, 1399, 1381, 1452, 1444, 1444, 2486, 2456, 1266,
1362, 1361, 1219, 1261, 1146, 1130, 1126, 1272, 1368,
1230, 1217, 1216, 1218, 1161, 1183, 1150, 2573, 2574,
2532, 2531, 2405, 2367, 2433, 2571, 2363, 2454, 2381,
2430, 2373, 2426, 2427, 2374, 335, 333, 155, 373,
156, 333, 390, 365, 331, 361, 328, 300, 284,
319, 270, 245, 225, 311, 224, 220, 215, 354,
218, 211, 196, 193, 190, 170, 2557, 152, 782,
300, 348, 788, 713, 703, 747, 702, 674, 638,
754, 753, 662, 666, 655, 668, 649, 154, 1125,
1124, 1079, 1070, 890, 1092, 85, 2233, 2294, 2322,
2202, 75, 110, 124, 121, 116, 34, 753, 61,
100, 91, 127, 129, 120, 718, 2259, 2290, 2330,
2532, 2706, 2716, 2658, 2657, 2716, 2730, 2716, 2606,
2617, 2603, 2613, 2621, 2631, 2134, 2592, 1614, 1684,
1720, 1679, 1698, 1600, 1770, 1754, 1712, 1638, 1629,
1622, 2589, 2589, 1850, 1795, 1838, 1723, 1708, 1630,
2601, 1814, 3541, 3616, 3686, 3727, 3655, 3669, 3614,
3610, 3031, 2914, 2999, 2917, 2960, 2996, 2958, 2976,
3666, 3673, 3681, 3735, 3772, 3563, 3478, 3473, 3297,
3293, 3472, 3318, 3440, 3706, 3418, 3468, 3466, 3467,
3449, 3515, 3624, 3719, 3576, 3747, 3516, 3400, 3451,
413, 565, 512, 481, 419, 408, 589, 565, 605,
606, 559, 541, 541, 530, 471, 451, 599, 598,
452, 373, 450, 450, 443, 401, 486, 3522, 518,
553, 223, 558, 188, 3351, 3374, 3333, 3850, 3902,
3903, 3904, 3961, 3902, 3938, 3830, 3987, 3831, 3954,
3912, 3993, 3913, 3909, 3914, 3894, 3900, 3972, 3972,
3510, 1985, 3107, 3118, 3225, 3003, 3060, 3209, 3130,
3131, 3131, 3207, 3246, 3123, 3244, 3245, 1890, 2027,
1909, 1953, 1909, 1950, 1874, 2076, 1854, 1934, 6969,
4232, 4130, 4104, 6933, 6862, 6928, 6995, 6905, 4230,

0332,4199,4109,6535,4057,4097,4094,4174,4175,
+173,4150,4156,6383,6539,6471,6374,6547,6387,
6386,6504,6442,6437,4005,6516,6499,6500,4168,
4453,5760,5808,5093,4418,4360,4352,4310,4310,
4294,4408,4279,4462,5072,5705,5882,5860,5567,
5564,5631,5389,5859,5090,5821,5823,5699,4479,
4490,4297,4324,5631,5777,4304,4349,4309,4466,
4450,4479,5820,5103,5102,5015,5111,5182,5007,
5171,5030,4955,5141,5152,5151,5092,5008,5312,
5313,5315,5030,4774,4725,4785,4771,4797,4797,
4825,4335,4767,5027,4790,4502,4090,4511,4511,
4629,4524,4712,4500,4707,4707,4557,4559,4834,
7200,7145,7150,7200,7132,4810,4812,4817,4822,
7102,6120,5054,5010,5530,5489,5025,6101,6319,
6270,5476,5041,5408,5509,5615,5530,5495,5526,
5597,6203,6323,6153,6241,6196,6280,6630,6633,
6791,6765,6713,6777,6730,6779,6731,6798,6772,
6098,6771,6043,6047,6021,6022,6051,6131,6192,
6230,6713,6803,6740,5334,5320,5960,5953,5923,
5932,6070,5931,5931,6080,5912,5910,5972,6057,
5334,5300,5292,5239,5243,5241,5237,5287,5311,
5195,5227,5245,5250,5240,6090,5999,5924,5213,
5203,5257,5202,5996,6112,5905,5979,6008,5971,
6103,

...ni

6065,5205,6378,6415,5409,6950,6971,7034,5299,
6810,6794,6080,5089,5137,5093,6313,5054,5684,
5724,4252,5798,5723,5719,6217,4054,4521,4790,
4911,5040,7149,5000,1908,3143,1005,1408,3261,
3495,3497,3201,2735,3780,1691,1609,1676,3780,
2911,3553,171 ,107 ,289 ,3737,1143,1209,1308,
1178,1143,1325,1324,1244,120 ,917 ,8 ,758 ,
654 ,10 ,2360,2365,2365,11 ,10 ,13 ,
2471,5800,

...ni...ni

+vz la
+vz la larar
+yan9119
+001_

1942,
5302,
5303,
5515,4290,5545,5158,4404,7057,2947,536 ,518 ,
2222,1822,
1832,
040 ,040 ,
4254,
0500,6467,7155,4789,1715,3710,1716,2622,2965,
3133,2904,3891,3916,
0477,
5638,
5304,5333,6493,6410,6431,5860,5550,5647,5643,
0409,6594,0473,6596,6503,5778,5720,5781,5735,
5690,5070,5073,5682,5790,5795,5758,5760,5707,
0390,0403,5873,5762,0409,5830,6234,6123,6154,
6121,6343,6193,6245,6241,4947,4773,4753,4749,
4341,4305,6149,6308,4120,4075,4234,4152,4189,
7033,6095,4433,7038,4297,4347,7054,7053,4475,
4442,4254,4310,4349,7066,6384,7049,4569,4500,
4493,4573,4501,4581,6917,6987,0920,6918,5390,
5332,6003,5100,5102,5971,5953,5909,6104,6030,
6103,5033,5030,5034,4959,5035,5131,5078,5040,

+vz la
+i_
+ir_
+k11_

+vz la
+0011
+j2

te/le_

te/le_

te/le_

nifam (A.): nimetler

nigûk : nasıl

nide (A.): çağırma, bağırma

te/le_

nigûh (F.): bakış, bakma

te/le_

nigûr (F.): resim

te/le_

te/le_

te/le_

(değ-i n.)

3732,2964,2979,2342,3880,2983,3730,2841,2985,
2971,3905,1802,1803,1783,1681,1804,1719,3875,
2220,3813,3893,3849,2285,2250,2790,3589,3687,
3530,3531,3545,3590,2672,2442,2368,2707,2708,
2394,2554,2473,2502,2692,2533,1410,1555,1543,
1590,1503,1401,1433,1393,1438,1530,1450,2457,
053 ,933 ,1122,927 ,907 ,791 ,722 ,872 ,379 ,
340 ,364 ,313 ,380 ,303 ,383 ,279 ,182 ,3181,
534 ,415 ,577 ,592 ,547 ,468 ,460 ,3096,3091,
3083,3212,3053,122 ,121 ,30 ,843 ,34 ,3097,
1353,1255,1154,1152,1189,1138,1131,3085,3104,
3060,03 ,3492,3369,3363,3470,3343,3397,1984,
2004,1955,
0123,
0613,5317,5325,4868,4973,5793,5108,5090,6532,
0424,5634,5001,5518,4141,5524,5519,4526,4523,
5523,5580,5509,2919,3903,3970,2818,1790,2909,
1205,3350,3552,3557,2439,833 ,073 ,139 ,468 ,
3210,3203,3207,205 ,199 ,3251,
3551,5034,
5527,0073,4979,0072,5639,5865,3551,2969,1264,
775 ,2034,340 ,033 ,388 ,303 ,
3612,4097,
4171,3874,
0371,4528,
4552,0807,5900,4821,5898,5091,4969,5012,5830,
5094,5794,3967,075 ,

3492,3474,

3520,3021,2862,2889,2907,3037,2912,3517,3501,
3302,054 ,1409,1553,1542,1595,1523,1536,772 ,
1359,1319,1158,680 ,3580,3708,2521,2363,2393,
2389,3702,3122,3154,3118,3705,1047,902 ,1967,
2177,2101,2146,2108,2207,2093,2140,1972,2775,
200 ,472 ,591 ,410 ,244 ,320 ,314 ,184 ,138 ,
78 ,123 ,90 ,40 ,5082,5689,5819,5875,5674,
5745,5001,4502,0021,4545,0106,6110,4582,5402,
5388,4583,4502,5356,4502,0520,4093,4052,6482,
5653,0580,6875,4387,4250,8782,0000,6630,6255,
0330,0252,0322,0231,6879,6384,6401,6400,6189,
6131,

000 ,
0959,4190,

4003,

3459,

007 ,992 ,

2303,

433 ,

3871,

+din
+ka
+ka
ninhāyet+ (A. nihāyet+siz) : sonsuz

+ir_
+oi_
nīk+ (F.) : bahtı iyi, talihli
(nīk+yi n.)
(nīk+ n.)
nīk+ (A.) : yüz örtüsü, peçe

+ik_
nīk+ (A.) : nikah
+ik_
+ari
+ik_
nīk+ (ş.a.) : Nikomaçes
nīl (y.a.) : Nil nehri

(şark+ (şark+yi n.)
(nīl+ n.)
+ik_
nīl+ (F.) : nilüfer renkli, nilüfer renginde
(nīl+ n.)
(şark+ n.)
nīm+ (F.) : yarı uyuklu
(nīm+ n.)
nīm+ (y.a.) : Nīmrūz, bir nehir adı
+ik_
nīm+ : şey, hiç bir şey, nesne
nīm+ (A.) : nīmet, iyilik, rızık

+ka
+ni(şirk+ n.)
nīr+ (A.) : cehennem
+ari
nīr+ (F.) : hile, düzen; büyü

(+i ne, nīr)
+oi_
+ik+
nīr+ (F.) : zor, kuvvet, güç
nīs+ (A.) : Nisan
(nīs+ n.)
nīs+ (A.) : saçma, serpme

+ik_
+it_

6609, 6132, 3165, 3854, 122 ,
1373, 6047, 6727, 6442,
3331,
3115,
1443,
5537,
3633,
3700,
297 ,
303 ,
4725,
3333,
4724,
1049,
2914, 6021,
4903,
2914,
2915,
32 ,
6905,
2231,
473 ,
1591, 3394, 456 , 5285, 6798, 5658, 5575, 5708, 5739,
5155, 4711, 3415, 3472,
6609,
3472,
1375,
4290,
2950,
05 ,
2903,
003 ,
4997,
1299,
6709, 4049, 7000, 5429, 5440, 5997,
5999,

nispet (A.): bağıklık, ilgi, oran

2333,2005,0723,

+ara
+lara
+la
+ce

0710,
3917,
5113,978,
1022,

niş (F.): iğne, diken, zehir

5000,
5099,

(-i) niş

272 ,

+i-niştir

nişābūr (y.a.): Horosanda bir şehir

363 ,

nişān (F.): nişan, iz, işaret

3379,3023,3894,5290,

-i
+i-ol
+i-ol
+i-olur

5203,5502,2325,1551,
4072,
1007,
5335,

nişāne (F.): iz, işaret, alâmet

5130,4209,320 ,3320,

+ol

nişānī (F.): bir işaret

4135,

2054,075 ,182 ,

+olur

5793,

nişīb (F.): iniş

3124,

niş (F.): kahraman, cesur

899 ,

niş : ne yapmak ,ne etmek

-ar
-ar sin
-ti-ol
-ay
-ip
-ki-olur

3140,3899,1667,
5312,
1427,
1330,5850,4351,0676,
2293,2292,819 ,
5841,

nişāpet (A.): nâplik, vekillik

2250,

+olun

1795,

+ol

1794,

niyāz (F.): yalvarma, yakarma; saygı gösterme

(niyāz-ı a.)

515 ,715 ,7123,5085,

(niyāz-ı a.)

5407,7025,305 ,73 ,

(niyāz-ı a.)

+300,

7154,

+iyer

7121,

+iyer

3774,

+iyer

7090,7004,

+iyer

0970,4380,1100,

+iyer

7140,

+iyer

7130,

+iyer

5097,

+iyer

711 ,

nizâmend (F.): yalvaran	393 ,
niyet (A. niyyet): niyet, kasıt ; krş. niyyet	53 ,
+i-lin	1094,1244,
niyyet (A.): niyet, kasıt ; krş. niyet	3133,2313,
+durur	1363,263 ,
nizâ (A.): çekişme ,kavga	1343,
(nizâ i n.)	1377,1384,1873,
+i-re	732 ,
+i-re	1734,
+ol-	1379,
+i-şu	1366,1370,
nizâî (F.): bir kavga	73 ,
nizâm (A.): nizam , düzen	73 ,
+i-bile	408 ,
nizâmet (A.): düzen	73 ,1036,1037,68 ,7109,7628,
+i-vasfı	7141,
nizâmî (ş.â.): Nizâmî	7114,
+i-şu	500 ,
nizâmûl-cevâriy (A.): H.674'te telif edilmiş bir tarih kitabı,müellifi	857 ,
Ebu'l-Hayr Kaşîrûl-Kubâd Nasuriddin	2132,
nîze (F.): kargı, mızrak , süngü	233 ,
+i-şu	522 ,
+lik	2243,
+i-şu	2067,
+ler cismi	3646,
nîze-ver (F.): süngülü ,mızraklı	2243,
(nîze-ver i n.)	3040,1677,
+i-şu	4329,5912,
+i	1383,
+i(şayr i n.)	2000,
+i-şu	1305,
+i-şu(ş/în i n.)	5044,
nokta (A.): nokta , yer	4621,
+i-şu	3487,
+i-şu	1560,
nokta-şu (F., nokta A.): merkez	763 ,
(-i şayr i n.)	4613,
+i-şu	
nokta/î (F.): bir nokta	

	ruşî	39 ,
	ruş	+142 ,
	ruş	+143 ,
nuşre (A.) : delik	ruş	293 ,
	ruş	+927 ,
	ruş	+727 ,
nuşl (F.) : meze, çerez		372 ,
	ruşle	5072 ,
	ruş	307 ,
nuşre (A.) : gümüş		3347 ,
	(127/127 : n. i. f. i. n.)	
nūn (A.) : nun harfi		91 ,
nūr (A.) : nur, aydınlık, parlaklık		434 , 1275, 317 , 814 , 488 , 5079, 5217, 0042, 0974 ,
	(1 i. şarkı i. r.)	5042 ,
	(1 i. şarkı i. r.)	5753, 813 ,
	(1 i. şarkı i. r. / a. ş. i. n.)	5208 ,
	(1 i. şarkı i. r.)	250 ,
	(1 i. şarkı i. r.)	3407 ,
	(1 i. şarkı i. r.)	2396 ,
	(1 i. şarkı i. r.)	88 ,
	(1 i. şarkı i. r.)	3735, 0504 ,
	(1 i. şarkı i. r.)	2390, 183 ,
	(1 i. şarkı i. r.)	3500 ,
	(1 i. şarkı i. r.)	1417 ,
	(1 i. şarkı i. r.)	15 ,
	ruşre	329 , 231 ,
	ruş	819 ,
	ruş	516 ,
	ruş	319 , 313 ,
	ruş	472 , 477 , 3558, 5141 ,
	ruş	4942 ,
	ruş	5975 ,
	ruş	0380, 0055, 168 , 2899, 328 ,
	ruş	5700 ,
	ruş	0245, 3189 ,
	ruş	157 ,
	ruş	324 , 324 ,
	ruş	158 ,
	ruş	317 ,
nuşret (A.) : yardım		3163, 2173, 2237, 2026, 5444 ,
	ruşle	4300 ,
	ruş	4335, 3252 ,
	ruş	0355 ,
	ruş	2159 ,
nū (F.) : işki, işret ; tatlı		5540 ,
	(1 i. şarkı i. r.)	4749 ,

+durur	5833,
nükte_dān (F, nükte A.): nükte bilen, zarîf	3257,
(nî rîmûlî nihîr)	3549,
+il	1553,
nükte_dānîg (F, nükte-dān+îg): zarîflik, incelik	440 ,
nükte_lî (F, nükte A.): nükteî söz söyleyen; krş. nükte-gûy	3335,
(gûrîkî n.)	1553,
(gûrîkî n.)	
nükte_lî (F, nükte A.): nükteî söz söyleyen; krş. nükte-gû	1739,
(nî lîlîr)	
nükte_perîlî (F, nükte A.): nükteî söz söyleyen	5315,
(nî lîlîr)	5330,
(nî lîlîr)	
(nî lîlîr)	3971,
nükte_rîlîg (F, nükte-rān+îg): nükte sürme, nükte söyleme	440 ,
nükte_sanc (F, nükte A.): nükte tartan, nükteyi değerdendiren	1493,
(nîbîlî n.)	3333,
(nîbîlî n.)	
nükte_ver (F, nükte A.): nükte bilen	5317,
(fîsâgûrî n.)	
+cānî	5331,
nükteî (F.): bir nükte	5071, 5235,
+ir	1764,
+îr	2441, 5407,
nümāy (F.): gösterme, gösteriş	5923,
(nîlî n.)	
nümāyî (F.): görünüş, gösteriş	4600,
+bile	2949,
+îl	355+, 3520,
nümū (F.): gösterme, görünme	32 ,
+cîvesî	
nümū_dār (F.): görülen, açık	130 , 3578, 3292, 2045, 5276,
(nî rîsāî rî/îsāet kîlî)	400 ,
(nî rîgûîr)	2349,
+îr	2133,
+îl	3320,
+îl	2204, 2979, 4633, 5050,
+îl	2930,
+îl	3521, 3552, 5756, 4621,
+îl	+336, 753 , 2198.
+îl	5122,
+îl; olî	3540,
+îl	233 ,
+îl	
nümū (F.): görünme, görölme	5317,
+îl	

nüşa (A.): nüsha, yazılı şey

4330, 7190, 2330, 3076,
322 ,
329 ,
2602,

1258,
2020,

3904, 1319, 6024,

4411,
4538,
2234,
5433,
1038,3409,3370,956 ,910 ,1021,
5559,
3934,
1090,1415,959 ,1840,4293,
1819,808 ,
2614,
1317,1417,
1018,

4321, 4420,

0469.

1126,
2655,
398 ,

2787,1609,392 ,2354,2512,303 ,427 ,3987,1619,
3994,3565,3703,719 ,3550,4092,4290,6999,0703,
5040,5719,5358,

94 ,
5130,
5313,
4135,
7100,

5719,
2063,
5390,
1921,
1078,777 ,4037,
2747,
5120,

2259,

2739,
33 ,
3064,0301,
4653,0474,743 ,1502,2306,2243,2633,259 ,31B ,

-p ir_
-p irdi
-r
-r suri
-r-ia

01 : 0 (işaret sıfatı)

3277,
002 ,1305,
352 ,
+434,

+291,0357,0126,0358,4413,4421,4424,0127,0331,
0152,4384,4397,4307,4430,4358,4304,0331,0345,
033+,0340,0150,0318,0344,0224,0338,0308,0287,
0280,0300,4339,4348,4297,4344,4455,4310,4452,
0238,0151,0233,0200,0108,0201,0101,0313,031+,
0104,0253,0253,0295,0280,0274,0250,4400,0474,
4405,0471,0530,0405,0578,0443,4031,0590,0590,
0591,0300,0490,0488,0496,0493,0551,0545,0422,
0543,0540,0301,0303,0558,0516,0555,0586,0560,
0378,0515,0513,0371,0372,0375,0514,0461,0531,
0571,0572,4039,0495,0543,0498,0424,4718,0426,
4032,0541,0505,0540,0506,0537,0539,0516,0537,
0557,0487,0503,0480,0548,0488,0433,0485,0433,
0512,0597,0511,0511,0598,0403,0596,0523,0490,
0491,0553,0550,0500,0471,0492,0452,0560,0517,
0517,0420,0411,0502,0447,0489,0485,0410,0490,
0420,0433,0371,0403,0409,0400,0409,0584,0447,
0503,0538,0507,0589,0505,0487,0400,0483,0407,
041+,0415,0442,0413,0474,0430,0403,0417,0419,
0418,0477,0437,0479,0438,0424,0425,0427,0407,
0432,0474,0470,0485,0480,0472,0472,0472,
0458,0460,0457,0588,0499,0501,0105,0111,0708,
0030,0702,0706,0140,0130,0702,0180,0172,0196,
0195,0594,0530,0590,0103,0470,0475,0197,0134,
0199,0524,0719,0602,0697,0704,0625,0588,0114,
0038,0718,0719,0617,0111,0590,0592,0106,0632,
0596,0610,0613,0606,0617,0594,0606,0595,0599,
0607,0591,0591,0609,0595,0596,0597,0602,0636,
0718,0708,0599,0608,0603,0607,0600,0632,0799,
0612,0711,0610,0712,0611,0711,0735,0739,0814,
0740,0735,0592,0591,0738,0120,0117,0182,0118,
0099,0782,0690,0753,0649,0773,0827,0121,0479,
0003,0004,0059,0093,0125,0011,0473,0162,0468,
0100,0035,0135,0179,0177,0045,0139,0489,0490,
0000,0100,0019,0187,0152,0154,0157,0633,0664,
0629,0741,0692,0720,0756,0717,0703,0705,0718,
0379,0832,0680,0681,0759,0673,0735,0725,0720,
0842,0796,0743,0744,0742,0358,0279,0226,0234,
0223,0225,0400,0280,0327,0328,0330,0283,0228,
0231,0230,0346,0310,0311,0298,0298,0197,0197,
0260,0196,0296,0396,0294,0191,0192,0336,0333,
0336,0387,0220,0340,0339,0353,0374,0205,0204,
0421,0274,0271,0254,0209,0348,0347,0350,0212,
0794,0777,0782,0781,0693,0697,0905,0693,0950,
0077,0930,0931,0705,0859,0910,0911,0913,0915,
0300,0953,0955,0993,0928,0899,0920,0899,0946,
0930,0870,0873,0718,0778,0602,0602,0807,0698,
0700,0739,0634,0730,0711,0739,0710,0738,0567,
0730,0560,0738,0890,0800,0798,0799,0728,0769,
0673,0675,0674,0677,0675,0749,0689,0745,0773,
0730,0776 ,1154,1317,1317,1299,1288,1271,1255,
1345,1332,1254,1222,1362,1215,1201,1162,1162,
1158,1199,0807 ,838 ,831 ,832 ,828 ,824 ,821 ,
320 ,822 ,813 ,811 ,803 ,801 ,790 ,785 ,863 ,

175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

(Tilim o.)
 (Anqar o.)
 (Ayra o.)
 (Berk_i_ragjante o.)
 (Borlay o.)
 (Cami o.)
 (Cami o.)
 (Cevner_i_Ferdi o.)
 (Cofli_Jani o.)
 (Cofliki o.)
 (Cifirze o.)
 (Cacali o.)
 (Cevner o.)
 (Cevner_i_Paki o.)
 (Cilili_i_ragjante o.)
 (Ciri o.)
 (Cirkipi o.)
 (Cami o.)
 (Kilay o.)
 (Kilip o.)
 (Kurrahli_Ayni o.)
 (Mimar_i_Cisani o.)
 (Pafi_Ijani o.)
 (Ser_Afrizi o.)
 (Senen_Ani o.)
 (Verli o.)
 (Yitkugli o.)
 (Yuze o.)
 (Zib ile zeyni o.)
 : o' (işaret zamiri)

ol

2985,3040,2945,2841,2882,2915,2381,1830,1771,1899,2917,3034,2832,3036,2987,3022,2840,2991,2908,2991,2943,2943,1818,1790,1705,1737,1851,1800,1841,1693,1824,1734,1804,1882,1777,1833,1812,2514,2459,2512,2560,2534,2404,2536,2507,2548,2549,2349,2350,2380,2462,2402,2417,2418,2480,2520,2475,2472,2340,2527,2509,744,54,774,2013,2013,688,523,312,739,5757,507,43,744,5757,774,5433,5433,7024,555,5303,1442,54,523,688,739,2569,812,7024,567,54,114,424,475,422,427,100,2202,2156,2155,876,835,2210,825,730,649,648,2111,1750,1739,1710,1800,1092,1634,2159,2337,2254,2198,2329,2331,2193,2134,2229,1832,1717,1708,1203,1361,1243,1278,1253,1226,1297,1211,1215,1850,3540,3750,3703,3024,3025,1851,2391,2500,2555,1482,1592,1582,1501,1513,1500,1502,1490,1415,1403,1397,1380,1376,1479,2443,3906,3880,2461,2423,2440,2363,2459,2574,2356,2509,3978,3911,3903,2403,2032,3524,3297,3450,3297,3480,3511,3471,1807,4147,2010,4159,4124,2011,4170,4099,4102,4100,1927,2704,2090,2648,2648,2643,2647,2585,1925,2041,970,1029,983,980,909,910,935,1033,950,970,2083,2992,2907,2987,3005,2933,2674,162,3010,2994,643,3101,3208,3132,3213,3145,3233,3250,3187,3148,6800,6863,6870,5701,5880,6973,5848,7059,7004,5851,5231,5387,5291,5385,5411,5382,5382,5309,5820,6736,6744,6773,6815,6025,6757,5586,5508,5533,5428,5567,5508,5443,5542,6005,5531,6840,5544,5575,5005,6040,5921,7179,6048,6096,6098,6010,6013,6072,6013,7150,7150,4785,4822,4744,4759,4747,4894,

-di(herāt o.)
-di(hil o.)
-di(jiṭō o.)
-di(ganrāmān o.)
-di(gaṭ o.)
-di(kāyīm o.)
-di(kimān o.)
-di(kīnā_gān o.)
-di(ki/ver_huṭy o.)
-di(laḡas o.)
-di(luḡān o.)
-di(mān o.)
-di(mecūs o.)
-di(mēnan o.)
-di(menān o.)
-di(mesken o.)
-di(mesnān_ligān o.)
-di(neyl o.)
-di(nuḡiṭ o.)
-di(nuḡiṭ o.)
-di(nuḡtevlī o.)
-di(nuḡavvāg o.)
-di(nuḡāb o.)
-di(nuḡānat_pagār o.)
-di(naḡā o.)
-di(nev o.)
-di(nevḡiḡ o.)
-di(nināyetsir o.)
-di(ni_gān o.)
-di(nūkte_rān o.)
-di(nūmū_dārān o.)
-di(on bir kiṭi)
-di(ot dik o.)
-di(padi o.)
-di(paydā o.)
-di(rām o.)
-di(rāst o.)
-di(reḡo o.)
-di(revāc o.)
-di(revān o.)
-di(rūḡen o.)
-di(rūḡbit o.)
-di(rūḡpān_i_rūḡi o.)
-di(ravāb o.)
-di(suḡarān_i_nahāi_samā)
-di(rūl o.)
-di(rūh o.)
-di(rēnān o.)
-di(sarān o.)
-di(sirān o.)
-di(tamām o.)
-di(tāfān o.)
-di(tasān o.)
-di(tānūnā o.)
-di(tiz o.)
-di(tokā o.)
-di(tūnā o.)
-di(vācā o.)
-di(yaḡt o.)

2394,
5390,
1449,
973 ,
7102,0102,5701,
2245,
0434,
2304,
975 ,
861 ,301 ,
2379,
1100,
903 ,
0965,
1975,
0965,
4371,
0710,
0210,0130,
5500,1101,2594,
1094,
5502,
5500,0919,7100,2595,1522,2464,095 ,380 ,
1052,
090 ,
4513,
5470,
5537,
5838,
5570,
5022,
362 ,
1893,
867 ,296 ,19 ,2926,4697,0706,
0731,
4479,
802 ,
0298,0313,
957 ,
3052,2263,2203,
4010,
3917,3984,
2395,
4485,
4894,
972 ,
936 ,
3193,
3631,4041,
0438,
6909,
1593,
3533,3265,
1975,
5010,
404 ,
938 ,
1048,
1020,384 ,

-di(yağın o.)	3330,
-di(yâr o.)	972 ,2131,
-di(yâver o.)	1040,
-di(yarag o.)	5523,
-di(yânir o.)	4904,5040,3919,1500,
-di(yârîr o.)	1099,
-di(yelîl o.)	4200,
-di-lar(âdîce_gîl o.)	3725,
-di-lar(âest_gîr o.)	2188,
-di-lar(esîr o.)	2133,
-di-lar(gaîrîş o.)	5497,
-di-lar(pâs o.)	5497,
-di-lar(lîl o.)	3725,
-di-lar(mest o.)	5501,
-di-lar(mey_pârest o.)	5501,
-di-lar(muçîr o.)	3233,
-di-lar(yâr o.)	2580,
-du-k(vâli_neverî o.)	2803,
-du-m(âim o.)	2593,
-du-m(esîr o.)	3957,
-du-m(garîş o.)	3543,
-du-m(mûbtilâ o.)	3952,
-du-m(nâgir o.)	612 ,
-du-m(sîn o.)	103 ,90 ,
-du-min(benre_mend o.)	3457,
-du-min(lîl_pesend o.)	3457,
-du-sîn(rîyyet_nevâr o.)	1171,
-du-sîn(ser_fîrîz o.)	1171,
-du-y	3117,6870,6301,6599,
-du-y(âlmîş o.)	5240,
-du-y(ârmîlî_rîb o.)	4930,
-du-y(ârxîlîş oîl)	101 ,
-du-y(âte_fâşîn o.)	3243,
-du-y(bâçîl o.)	6140,
-du-y(benre_mend o.)	3287,
-du-y(sîkmîş o.)	5531,
-du-y(lâyîr o.)	3728,
-du-y(esîr î fîrîş o.)	5533,
-du-y(fîrîb o.)	700 ,
-du-y(gevnersîz o.)	422 ,
-du-y(gîlîş o.)	1765,
-du-y(garîf o.)	5922,
-du-y(kîfîrîr_gîrîş o.)	4736,
-du-y(kem o.)	4324,
-du-y(ke/înî_nîjîd o.)	2332,
-du-y(kîm o.)	1083,
-du-y(kûprek o.)	1213,
-du-y(maşîfîrîmîdî)	4035,
-du-y(muğîl o.)	3668,3980,
-du-y(mîlmîn o.)	5864,
-du-y(maşîmîrî_pesendî o.)	6629,
-du-y(nâgir o.)	6326,
-du-y(nefîr o.)	3720,
-du-y(nevî o.)	1500,
-du-y(nîşîn o.)	797 ,
-du-y(oçul o.)	4543,
-du-y(serîmîş o.)	2963,
-du-y(sîkender_nîjîd o.)	2332,
-du-y(sîn_yâşîlîş o.)	6433,
-du-y(tavşalmîş o.)	366 ,

-jay(taimi, o.)	366 ,
-jay(ten o.)	6195,
-jay(tiprenai, o.)	+56 ,
-jay(tirijliklin o.)	3920,
-jay(toli o.)	5635,
-jay(yamin o.)	5930,
-jay(yirak o.)	1109,
-jay(zif o.)	651 ,
-jay mu	3520,
-jay mu(garib o.)	5235,
-jay idi(jilis o.)	+062,
-jay idi(tilis o.)	+062,
-mas	3120,
-mas(boqil o.)	0329,
-mas(chaq o.)	2909,
-mas(chaq o.)	5575,
-mas(fir o.)	3302,
-mas(pusil o.)	2336,
-mas(lov xylmek o.)	2583,
-mas(qayjuliq o.)	1615,
-mas(nuqret o.)	0355,
-mas(revnaqliq o.)	2839,
-mas(tupnag o.)	+107,
-mas(tarn o.)	+352,
-mas(vaxsh o.)	3500,
-mas idi	1009,
-mas idi(ikrānliq o.)	4493,
-mi,(amān o.)	3805,
-mi,(cefa o.)	917 ,
-mi,(jil_oān o.)	463 ,
-mi,(nem_nijest o.)	1195,
-mi,(kara o.)	2310,
-mi,(kiyāmet o.)	5340,
-mi,(māyil o.)	6080,
-mi,(māykilrak o.)	392 ,
-mi,(vāqif o.)	463 ,
-mi,(ziyil o.)	415 ,
-mi, i_/(yirag o.)	5303,
-mi, idi(falet o.)	3530,
-mi, idi(nā_tivān o.)	3540,
-mi, idi(nev_farīs)	1632,
-mi, idi(talif o.)	1165,
-mi, durur(igtitilif o.)	854 ,
-sa	560 ,1551,2738,5372,0944,0913,5580,4519,4827,
	+300,4459,
-sa(ājikār o.)	444 ,
-sa(iyin o.)	1469,
-sa(jahār o.)	5029,
-sa(ohilani o.)	1150,
-sa(ozim o.)	121 ,
-sa(zinā o.)	2387,
-sa(lest_gir o.)	1367,
-sa(limes o.)	1753,
-sa(fama o.)	4763,
-sa(fanligi o.)	1791,
-sa(fikr o.)	+570,
-sa(ganā o.)	4035,1997,
-sa(jend o.)	1143,
-sa(paqilin o.)	857 ,

-sa(hakir o.)	8884,
-sa(hatıfag o.)	2431,
-sa(hatıfı kılan o.)	339 ,
-sa(havı o.)	3562,
-sa(harim o.)	105 ,
-sa(hip o.)	2970,
-sa(hıfiv o.)	119 ,
-sa(hanıl o.)	1317,
-sa(hanılisi o.)	6772,
-sa(hacıs_firiz o.)	6657,
-sa(henzil o.)	5239,
-sa(hest o.)	6333,2112,
-sa(hunem o.)	34 ,
-sa(huñ o.)	4170,
-sa(hıza o.)	697 ,
-sa(hıv o.)	3925,2250,3727,1822,
-sa(hıjın o.)	2793,
-sa(hıhıft o.)	2491,
-sa(hıhıñ o.)	2614,
-sa(hıjan o.)	1734,
-sa(hıgrıñ o.)	2617,
-sa(hıen_rev o.)	503 ,
-sa(hısdıl o.)	4233,
-sa(hısb o.)	2203,
-sa(hıray o.)	6161,
-sa(hırfı oljan o.)	339 ,
-sa(hıen o.)	157 ,
-sa(hıc_pah o.)	1658,
-sa(hıfıñ o.)	7107,
-sa(hıemılsiz o.)	3901,
-sa(hıoljar o.)	4094,
-sa(hıutkan o.)	2611,
-sa(hıutmas o.)	650 ,
-sa(hıınd o.)	1383,
-sa(hıız o.)	4530,
-sa(hıızlık o.)	4456,
-sa(hııgık_sız o.)	4629,
-sa(hıvıf o.)	1220,1400,
-sa(hıvıñ o.)	5310,
-sa(hıırak o.)	2400,
-sa(hııhır o.)	3993,
-sa(hııñır o.)	1329,446 ,
-sa(hıır(fırıñ fırın ılı o.)	536 ,
-sa(hıı	6223,
-sa(hıı(fırı o.)	2612,
-sa(hıı(eyler o.)	6849,
-sa(hıı(kayın_makamı o.)	1093,
-sa(hıı(kılı almas o.)	2612,
-sa(hıı(hıızın o.)	4565,
-sa(hıı(refo.)	2852,
-up(hıı o.)	2904,
-ur	2658,
-ur(hıız o.)	1472,
-ur(hııl o.)	5920,
-ur(hıı o.)	5574,
-ur(hıız o.)	6724,
-ur(hııyız o.)	1472,
-ur(hıır o.)	158 ,
-ur(hıı o.)	1305,
-ur(hıır(hıı, o.)	5512,

-ur(gaṣm o.)	2013,
-ur(fiyān o.)	3915,
-ur(ḡalag_nā, o.)	5512,
-ur(lakad_kāb o.)	5574,
-ur(māḡmā o.)	5495,5674,
-ur(māḡmār o.)	1473,
-ur(mer_lūi o.)	1397,
-ur(mevcūi o.)	1397,
-ur(pervāz o.)	6724,
-ur(peyḡām o.)	4474,
-ur(rīm o.)	4474,
-ur(rūsvā_yi āfāḡ o.)	5037,
-ur(ser_ancīm o.)	3335,
-ur(ḡāi o.)	5865,
-ur(cāḡ o.)	5037,
-ur(yār o.)	6819,
-ur irili(ūtey_fayān o)	2793,
-dikler	6190,
-jil(tirik o.)	3377,
-sun	6725,5507,
-sun(denjetī o.)	1324,
-sun(jilīr o.)	1777,
-sun(eymen o.)	2435,1430,
-sun(fireng o.)	5692,
-sun(hāzīr o.)	6628,
-sun(kām_cūy o.)	2972,
-sun(misellem o.)	3731,
-sun(uzunrak o.)	6646,
-sun(vahjetī o.)	1324,
-sun(ziyād o.)	2463,
-unḡ(māzūl o.)	2975,
-unḡ(mesjūl o.)	2975,
-a oḡla	3571,
-jaḡ(īmān o.)	2834,
-jaḡ(ārūste o.)	2994,5277,
-jaḡ(hāṣil o.)	2850,
-jaḡ(ḡarīn o.)	7015,
-jaḡ(kem o.)	3577,
-jaḡ(manḡūri o.)	2391,
-jaḡ(munkem o.)	5372,
-jaḡ(nijūn o.)	2017,
-jaḡ(ninān o.)	6380,
-jaḡ(resūl o.)	4229,
-jil(jikest o.)	3904,
-jaḡ(vāḡif o.)	3961,
-jilī(faḡīḡ o.)	1523,
-junḡ(yirak o.)	1268,
-may(mānī o.)	773 ,
-up	2195,3845,3400,219 ,277 ,4667,5938,
-up(lībād o.)	2224,2543,2911,
-up(ayvāl o.)	1327,
-up(ak o.)	3623,
-up(ājīkāre o.)	2590,
-up(āḡfite_ayvāl o.)	2946,
-up(fayṣ o.)	2709,
-up(bāle_āḡmā o.)	3100,
-up(ḡat o.)	2057,
-up(ḡenre_nenī)	261 ,
-up(ber_bād o.)	2669,

-up(āṇḍa o.)	7146,
-up(āṇḍa o.)	2669,
-up(āṇḍa o.)	5413,5143,
-up(cāṇ o.)	3100,
-up(cāṇ_gīr o.)	1545,
-up(cārī o.)	3497,
-up(cāṇḍa o.)	477 ,
-up(cannet_nāṇḍa_gīr o.)	2365,
-up(cijar_rang o.)	3940,
-up(cōṅk o.)	6147,
-up(dārī o.)	2590,
-up(dastār o.)	4587,
-up(dīv_mānend o.)	3640,
-up(dīvār o.)	684 ,
-up(annār o.)	2365,
-up(fārīgāṇḍa o.)	4010,
-up(fāṇ o.)	300 ,2173,
-up(fāṇḍa o.)	3403,
-up(farḍāṇḍa o.)	3494,
-up(fatḥ o.)	736 ,
-up(jark o.)	3124,
-up(janc o.)	361 ,
-up(jancūr o.)	5225,
-up(jam o.)	524 ,
-up(jūl_nār o.)	3833,
-up(jūḥ_rub o.)	535 ,
-up(jūḥ_i_rān o.)	218 ,
-up(jamū o.)	3494,
-up(jās o.)	6273,
-up(jam_darī o.)	6698,
-up(jam_dast o.)	4118,
-up(jam_yār o.)	5750,
-up(jūr_id o.)	477 ,
-up(jūr_hāl o.)	4010,
-up(jursand o.)	3079,
-up(kiṇ o.)	4903,
-up(kiṇās o.)	6098,
-up(kiṇān_ṭas o.)	1530,
-up(kiṇāl o.)	3573,
-up(kām o.)	6125,
-up(kām_cūy o.)	5058,
-up(kār_sāz o.)	6720,
-up(kār_las o.)	2178,
-up(lāṇ o.)	2940,5143,
-up(lāṇ_i_nirang o.)	05 ,
-up(lāṇv o.)	8975,
-up(lāṇḍa o.)	1833,
-up(lāṇḍa o.)	8759,
-up(lāṇend o.)	4995,
-up(lāṇḍa o.)	1313,
-up(lāṇḍa o.)	2022,
-up(lāṇḍa o.)	3869,
-up(lāṇḍa_kār o.)	6729,
-up(lāṇḍa o.)	1333,
-up(lāṇḍa o.)	1313,
-up(lāṇḍa o.)	2787,530 ,
-up(lāṇḍa o.)	3369,
-up(lāṇḍa o.)	533 ,

-up(mevecūd o.)	5670,
-up(megkūr o.)	4587,
-up(mifkūr o.)	3333,
-up(miar_i cinān_tēb o.)	14 ,
-up(muntellīf o.)	731 ,
-up(muftēl o.)	5065,
-up(nā_pūdi o.)	5670,303 ,
-up(nū_kūr o.)	2114,
-up(nū_pediār o.)	034 ,
-up(nū_yās o.)	14 ,
-up(nevī_jān o.)	234 ,
-up(nevmīd o.)	037 ,
-up(nijūn_sār o.)	0527,
-up(nūmū_lār o.)	5750,4021,3052,3621,
-up(ol_reng o.)	05 ,
-up(pā_māl o.)	1027,5413,
-up(pāk o.)	3421,
-up(pās o.)	0098,
-up(pediār o.)	0202,
-up(periē_pū, o.)	1301,
-up(past o.)	2787,
-up(payvend o.)	4995,
-up(payvest o.)	4118,
-up(pījesi o.)	2353,
-up(rākip o.)	3602,
-up(rakḡās o.)	0273,
-up(rāf o.)	2740,
-up(reh_nāmūn o.)	058 ,6940,
-up(reberī o.)	1571,
-up(renc o.)	361 ,
-up(revān o.)	3622,
-up(rūhsār o.)	4621,
-up(rīstem_i zāl o.)	2088,
-up(saq o.)	3628,
-up(saq_lāb o.)	1530,
-up(sar_angīm o.)	0125,
-up(sabbh_ūiz o.)	5809,
-up(sād o.)	5880,2224,2911,2998,2543,
-up(sibāl o.)	2088,
-up(taḡ o.)	2932,
-up(taḡsīm o.)	4908,
-up(tanḡīf o.)	2534,
-up(ḡarīb_nīk o.)	3421,
-up(ḡaraf o.)	4375,4073,
-up(tīzīf o.)	2502,
-up(taklīf o.)	2534,
-up(tanū_mand o.)	2012,
-up(tīse_ver o.)	7013,
-up(tokrat o.)	2957,
-up(tūnd o.)	0878,
-up(vī_past o.)	23 ,
-up(yās_i cūvid o.)	037 ,
-up(zināl_ren, o.)	3648,
-jan(jīlsiz o.)	0055,
-jan(jūtem o.)	193 ,
-jan(nī_mīd o.)	2290,
-jan(ḡar_ūin o.)	3917,
-jan(ḡarī o.olsa)	339 ,
-jan(vāḡī o.)	351 ,

-jun-la-la(mest o.)	8715,
-jun-la(lâqik o.)	885,
-jun-la(lâqanî o.)	8459,
-jun-la(câmbî,âmây o.)	5990,
-jun-la(lî o.)	1364,
-jun-la(nînâ o.)	1302,
-jun-la(tâyîr o.)	3827,
-jun-la(tîmir o.)	2760,
-jû-st(jân o.)	3609,
-ju-si(olî,îgtîyîr o.)	8850,
-ju-si(şevner,şevîn o.)	838,
-ju-si(şarâr o.)	8650,
-ju-si(şavâb o.)	4093,
-ju-si(şîr o.)	4959,
-ju-si(pedîl o.)	4622,
-mî-li	5025,
-mî-li(lîk o.)	8660,
-mî-li(şeh o.)	8388,
-mî-li(megîk o.)	8600,
-mî-li(şafîb o.)	997,
-mî-li(şîd,şend o.)	1945,
-mî-jay(bîyîd o.)	1093,
-mî-jay(cîns o.)	3511,
-mî-jay(tamâm o.)	3095,
-ma-sa	8472,
-ma-sa(fîrâk o.)	5520,
-ma (şîd o.)	5827,
-ma-şîl(şîlîr o.)	7101,
-ma-sun(şâşînsîz o.)	6638,
-ma-y	3310,
-ma-y(şâkî o.)	944,
-ma-y(şîkmaş o.)	353,
-ma-y(şîna o.)	5160,
-ma-y(şînî o.)	604,
-ma-y(şîmîn o.)	2758,
-ma-y(şînîr o.)	449,
-ma-yîn(îteş,şîn o.)	3260,
-ma-yîn(şîrîf o.)	5211,
-ma-yîn(şîbûl o.)	5175,

olar : onlar	
+nî	5557,
olmaş : olmak ; krş. olmak	
(şîrîn o.)	4412,
+î(şîrîn o.)	1363,
+î(rîqîn o.)	1363,
+î-n	2027,
+nî(nem,ren o.)	5175,
olmaşîlî : olma	
+î-n	4565,
+î-n(şîlîb o.)	1379,
olmaş : olmak ; krş. olmaş	
(şînsîz o.)	3198,5016,
(şîtî o.)	5577,
(şîşînsîz o.)	175,
(şîşînsîz o.)	5577,
(şîşînsîz o.)	950,

(fıyan o.)
 (kiyi o.)
 (vakıf o.)
 (veled o.)
 (yirag o.)
 otur_ : oturmak
 -in
 -in lar
 -su
 -ur
 -
 -up
 -ur_ğa
 -ma sun
 otur_ : oturmak
 o.
 -xıl
 -up
 oturmak : oturmak
 on : on

+altı
 +bir
 +bi, min
 +bi,
 +iki min
 +iki
 +ikki min
 +ikki
 +min
 +toğkuz ir_
 +tört
 +is
 +yıl u bir nime
 +yittı.
 (yıl o. ikki)
 +ool_
 +ı
 on_ : sağ, sağ taraf

+ool_
 +kılı
 ordu : konak ; ordu, askerin konakladığı yer
 +suri
 +alıı
 +utrusı
 +ja
 orduı : bir konaklama yeri
 orta : orta
 +si

5311,
 1085,
 1305,
 173 ,
 0199,
 3092,2279,1022,
 4993,
 3517,
 4689,
 4223,
 4179,3412,2740,4720,4279,
 1935,
 2921,
 2323,
 0487,
 4417,0014,
 173 ,
 1304,3427,1606,1073,994 ,2907,3253,2396,3252,
 3929,3052,1975,2673,2002,2598,4101,367 ,4450,
 5222,5220,4649,5221,4781,5214,5770,5598,6992,
 5645,0990,5592,5592,
 0742,0019,0043,
 5010,5012,862 ,
 5952,
 4114,2907,
 1550,0110,0394,6133,0214,
 0139,
 6043,708 ,738 ,
 6747,0740,0747,
 5747,5757,
 923 ,
 2504,6745,6745,
 5389,0179,
 5950,
 3307,3308,
 3545,
 4318,
 537 ,2954,3176,
 2217,2235,7097,
 5930,
 2140,
 4733,
 5182,
 3089,
 2520,
 4041,
 580 ,
 2837,

+da
+ja ir_
+da-ji
+din
+ga

```

+1(orn1)
+1-1a
+1-1a(orn1a)

+1-1a(orn1a)

```

ot : ateş

```
+vile
+vik
+vik ol_
+vigre
+kibi
+izre
+it_
+Oj_
+ssu_
+sal_
+membdi
+orni
+perGri
+usti
+1
```

+1 birle
+1 igre
+1-ja
+1-lio
+1-ŝa
+1-a
+1-ni
+1-niş
+unŝ-lio
+lio
+ŝa
+ni
+niş
+ler
+ler-ni
+lor
+lor

otajja : taç

otluğ : ateşli ; krş. otluğ

2142,
4509,
7095,
4710, 1227,
1801, 4144, 0372,

1374.

1374,
3839,
3851,1435,3400,1584,913 ,072 ,39B ,2169,2382,
4943,4400,5170,
4530,5753,6900,573 ,2724,573 ,1125,448 ,522 ,
448 ,3263,3419,683 ,50 ,683 ,3505,3419,1924,
2007,

2058, 3323, 3317, 3352, 3312, 3309, 3313, 3302, 3300,
3297, 1992, 3203, 3212, 3265, 3575, 3576, 3137, 2655,
2658, 2719, 2719, 2719, 3253, 3208, 2776, 398, 1684,
3000, 3008, 1818, 2395, 5030, 6446, 5198,

246 ,
723 ,
1393,
3209,
1940,360 ,2100,
1641,
3738,
3580,
524 ,
447 ,238 ,
3297,
3263,
3324,
2775,
3298,1165,3571,3009,2991,3575,2162,2125,124 ,
2341,39 ,126 ,93 ,1818,1772,5306,5531,5381,
6413,
125 ,3130,
3210,
904 ,1892,6549,0349,6551,6551,
6758,6073,1519,605 ,
1399,1911,0057,
3213,1083,
5517,
5093,
1640,3261,3307,3365,3243,3376,2988,
3311,1255,3259,2703,525 ,619 ,258 ,5093,5813,
392 ,2986,3280,
3357,
443 ,
3299,
3242,
3981,

2101, 2141, 2095,

3298,

ottuz : otuz ; krş. otuz
+altı
+toğuz
otun : odun ; değersiz

+dol_
+nı
otuz : otuz ; krş. ottuz

oy- : oymak
-up
oyna- : oynamak
-r
-sı
-r-ı-nı
-r-jı

oyun : oyun
+o/nı
+vakti
öğ- : sönmek
+mış idi

-ti
-ti-ler
-keş
-mey
-üp
-me-yin
öğkü : keği
+ning
öğür- : söndürmek
-di
-jine
öğren- : öğrenmek
-g.

öğün : başka, diğer

öğür- : aşırı bağırp çağırarak , ağlamak
-se-ni
öğürmek : ağlamak

öksük : eksik

+i_
+ier
öksüklük : eksiklik
+in

öksül- : eksilmek
-me-sün

ökte : kötü, gönü perişan edecek

ökü : çok

522, 10000,
994,
3613,
1438, 1455, 619,

2709,
1439,
7033, 7039,
5907,

6576,

4094,
6220,
2305,
2304,

6225,
3463,

513,

3580, 6529,
1317,
3580,
3576,
2270,
3267,

274,

904,
6537,

1353,

3471, 5919,

6575,

6599,

4032, 155, 1236, 545,

545,
2147,

2637,

4913,

4290,

6254, 6239, 5629, 5245, 5728, 5178, 2609, 2123, 934,

öl : ölmek, yaş

öl_ : ölmek

-di

-li

-er

-ey

-gine

-ip

-ir

-ir-le

-ir-lin

-jen

-jen-le

-jen-je

-li

ölünük : miktar, ölçülebilecek büyüklükteki parça

ölünğ : çayır, bir şarkı türü

ölmeğ : ölmek

+lin

+le

+li

+de

+ke

+durur

ölmeğlik

+lin

ölmür_ : öldürmek

-ge sin

-je ir

-se

-se-n

-ir

-jeli

-ip

-jen

-ir

-ir-lin

-ir-je

-me-li

ölün_ : ölü

+ir

+je

+ni

ölüm : ölüm

+havfi

+vakti

+lin

+je

ölümün_ : ölümün

5030,

3308,

1343,

3009,

0324,

5471,0419,2031,

2393,

157 ,3955,0471,

1021,

2350,

771 ,527 ,6505,

+902,1191,

553 ,3751,6456,

5096,

2056,

4956,4956,

423 ,3393,5801,

139 ,

2251,

3377,

139 ,

2312,

140 ,

1131,

4781,4789,

6571,

6471,

3902,

3370,

1298,

1768,4003,4632,

2748,

5478,

3914,

1316,132 ,

3954,

765 ,3179,425 ,430 ,398 ,6286,4432,7007,

1669,

432 ,

1019,6070,

5513,0199,6057,2195,

3932,

0513,

5502,5577,5577,3899,2384,1856,

212 ,

453 ,

(A.): omur	141 ,3385,823 ,3589,3538,6501,5791,
(_i cüvidānī)	5549,
(_i nağd)	693 ,
(cüvid_i S.)	3433,
(nağd_i S.)	3433,
+birle	3588,
+birin	1648,
+yanbılı	2910,
+bir_	6184,
+i_	3545,
+ir_	5513,
+oğl	3500,778 ,
+sürü	778 ,
+i	3192,
+i-lin	6748,
+i-ja	321 ,
+i-ja(girmen_i S.)	398 ,
+in	3522,3524,3409,5162,
+linin	6559,3372,2735,
+mı kuyası	3959,
+mı-je	1449,
+mı-ja	325 ,
+din	6696,
+nıng	5811,
+ler	7027,
*ömr_fersāy (F,*ömr A.): ömrü eskiten	298 ,
öndür : yüksek	36 ,5657,
öng : önce, evvel	6892,
öp_ : öpmek	5484,4735,1704,3447,2174,
-ti	7009,7113,7125,
-ti-lin	1919,
-dik	1724,
-keli	1630,1628,1949,1426,2508,482 ,1034,7204,7118,
-ip	5484,4645,4453,
-er-je	4703,
öpmek : öpmek	1524,
+ke	3543,
örjen_ : öğrenmek	6767,
-mey	359 ,
-ir-lin	5530,
ört : alev, ateş	625 ,
+i_	1151,
örte_ : yakmak	2769,
-se	327 ,
-p	5540,
-y almas	
örtemek : yakmak	
örtemeklik : yakma	
+ka	
örtemek : yanmak	

Öt_ : geçmek

-er

-er irli

-key

-sa

-ti

-ti-ler

-ip

-tdk

-e al_

-key

-mey

-meyin

-ip

-ip irli

-er

-ken

-ken-le

-ken-ün

-me-di

Ötker_ : geçirmek

-di-ler

-ir

-ip

-ir-ni

-me-jen

Ötmek : geçmek

Öy

+birle

+isre

+sarı

+allı

+ili

+şaydı

+i

+i-ün

+i-je

+i-n

+i-ni

+leri

+in

+de

+in

+je

+ni

+nin

+ler

+durur

Öyl (E): bir ev

Öylük : evlik

Öz : Öz, kendi

3348,5221,

3604,

3685,

2329,2678,4901,6229,

5073,4571,5490,6701,3026,3535,1381,1717,1718,

977 ,4015,250 ,2238,1898,

3053,5348,

2358,

1722,

6325,

3558,

2680,

3353,

3518,381 ,3271,609 ,2348,246 ,286 ,2169,1541,

1602,6293,4993,6139,5180,5627,5678,5956,4662,

7344,

4098,

1430,1406,932 ,5628,

3552,

1387,

1376,418 ,

3352,

4722,4720,

5790,112 ,

2541,

698 ,

116 ,

780 ,248 ,5610,

6106,2728,

0005,

1282,1578,1435,

2205,

1445,

4809,

2380,

40 ,2804,4445,

1438,1439,

1841,4443,6005,6004,6830,

4765,5852,799 ,

3812,

3504,

4780,

2906,1135,3285,

3131,2784,2755,

2805,4202,2805,4814,

5851,4452,2722,2368,728 ,

2379,

4806,

3282,

387 ,4448,

1433,

+in-
+in-
+in-
+in-
+in-
+in-
+in-
+in-
+in-
+in-

557,
490,517,298,4168,1020,1090,1039,3372,302,
306,3470,2377,1323,1223,2006,1804,2026,2865,
3803,4000,3007,4429,6103,4472,0822,4463,5700,
4695,4647,5418,5300,4570,4537,5365,4839,4839,
5400,5310,
4402,5493,2005,1987,
1609,2215,
2177,
2007,
6291,
6197,2070,1128,2739,294,293,2553,
1050,
2370,2014,3839,3028,3713,438,3751,1401,1605,
3754,579,2200,1304,1740,0085,4941,4398,
4383,4300,4837,4745,6678,6848,7086,6291,5484,
6336,5550,6281,5442,5323,5413,0548,4980,2156,
3609,2213,1408,1223,1314,1156,580,509,294,
327,2449,2763,4133,4207,4122,4087,4124,4043,
4047,4035,3020,3024,2018,1873,1881,1878,3934,
3914,3157,1661,
5321,5287,5286,5320,
5849,88,
2621,
3219,
5715,2709,
3718,6884,6976,5475,
6881,
637,634,2154,719,6976,7077,4431,
7076,6575,7196,2302,
4253,4269,
4296,7043,4558,4558,723,3576,102,2367,3495,
3340,4066,109,
3872,
4447,
6490,5837,6780,6802,6660,1650,
3893,3902,4454,5431,5313,
1247,
5815,
3649,
4043,
2290,295,7076,7116,
7034,2620,
293,1395,294,4036,3926,1210,564,3698,3698,
141,144,000,818,2043,2452,822,7061,7078,
5812,5720,5789,4836,4301,6545,6471,5612,4503,
5558,5561,6229,5651,

Özbek (k.a.): Özbek

+bile
Özje : başka, diğer

+cut_
+ge
+ge bol_
+je
+ler
+ler birle
+ler ilk
+ler qāi
+ler küñli
Öziük : benlik

+ara
+i
+ña miñneti
+din
+ni
Özür (A.) : özür
(-i mārāt i-)

+kol_
+i,iki
+i-ja
+i-ni
+ña
+ñi
+ñi ol_
+ler
+sarı
pā (F.): ayak ; krş. pāy , pey
+birle
pā-būs (F.): ayak öpen ; krş. pāy-būs
+it_
+i-din
+i-ña
pā-māi (F.): ayak altında kalmış, siğnenmiş
(cişm-i p.)

+ol_
pā-renc (F.): ayak teri, ücret
+ir_
pā tū be-fark (F, fark A.): baştan ayağa ayrılıklarla dolu

2049,

2060,

2013,1643,1732,1222,1406,1604,1471,1460,2684,
674 ,737 ,736 ,2731,2659,1121,3107,818 ,321 ,
375 ,320 ,117 ,153 ,111 ,113 ,278 ,3639,3747,
543 ,585 ,447 ,3645,3734,3734,3026,2861,2820,
2234,2098,5545,6226,4526,6144,5991,4326,5067,
5814,5250,5275,5317,5319,

4175,
583 ,5830,6019,
7190,
1169,
176 ,
353 ,
2605,
3548,
5325,

7075,7076,368 ,

296 ,
94 ,3200,
6976,
6970,
295 ,

3225,3533,2613,3675,4087,4058,4266,
1315,

7092,
2030,
6680,
2284,3718,
3676,
3451,
2617,
2998,
3703,

4100,

321 ,
1930,
3768,
3194,

1827,5418,

6060,

5402,

pād₁īn (F.) : pādīṣāh ; krş. pādīṣāh
(pādīn)

593 ,

pād₁īn₁ (F. pād-ṣā+lig) : pādīṣāhlik ; krş. pādīṣāhlig, pādīṣāhlik , pādīṣāhlik
(pādīn₁)

703 ,

pādī₁ (F.) : mükāṣat

2530 ,

pādī₁īn (F. pād-ṣāh) : pādīṣāh ; krş. pād-ṣāh

5470 ,

1158,1237,173 ,

pādī₁īn₁ (F. pād-ṣāh+lig) : pādīṣāhlik ; krş. pād-ṣāhlig, pādīṣāhlik , pādīṣāhlik
(pādīn₁)

+33 ,

pādī₁īn₁ (F. pād-ṣāh+lik) : pādīṣāhlik ; krş. pād-ṣāhlig, pādīṣāhlik , pādīṣāhlik
(pādīn₁)

1153 ,

pādī₁īn₁ (F. pād-ṣāh+lik) : pādīṣāhlik ; krş. pād-ṣāhlig, pādīṣāhlik , pādīṣāhlik
(pādīn₁)

173 ,

pāk (F.) : temiz, pak ; saf

1244 ,

743 ,1060,1065,742 ,652 ,615 ,40 ,+4365,6537 ,

6756,6820,6820,6885,6899,5752,6851 ,

+513 ,

+32 ,

1659 ,

2333,2526,2492,1141,6862 ,

395 ,

3735,6564 ,

4482,314 ,

6313 ,

1510 ,

3211 ,

3606,5651 ,

5421 ,

6757 ,

6519 ,

7142 ,

3709 ,

pāk₁īn (F.) : doğru yolca olma ; doğru giden

pāk₁īn₁ (F.) : doğru görüşlü
(pādīn₁)

+237,+250 ,

pāk₁īn₁ (F. ṭab^e A.) : hoş ve temiz mizaçlı
(pādīn₁)

+514 ,

pāk₁īn₁ (F.) : temiz doğan , temiz soyulu
(pādīn₁)

1060 ,

1742 ,

pāk₁īn₁ (F. zāt A.) : temiz kimse
(pādīn₁)

3340 ,

pākīn (F.) : temiz , hâlis

+310 ,

pākīn (F. pāk+lik) :

7142 ,

pākīn (F.) : eski kilim , keçe

131 ,

pākīn (F.) : parça

2736,2725,6527,5270,5211 ,

2327 ,

5520 ,

pās (F.): gözetme, koruma; gam

+g/11_

+u1_

+tu1_

+i-11_

pās_ūr (F.): gece bekçisi

+i-11_

pāsūn (F.): gece bekçisi

+i-11_

pāy (F.): ayak; krş. pā, pey
(-i-11_)

+i-11_

+i-11_

pāy_bast (F.): ayak bağı

+g/11_

pāy_ūs (F.): ayak öpen; krş. pā-būs

+i-11_

pāy_māl (F.): ayak altında kalmış, çiğnenmiş; krş. pā-māl

+g/11_

+i-11_

pāyān (F.): son, nihayet

+i-11_

+i-11_

+i-11_

pāye (F.): rütbe, derece

+g/11_

+g/11_

+i-11_

+i-11_

+i-11_

pāye_pārān (F.): yağmur derecesinde, yağmur gibi

pāyelī (F. pāye+11_): basamaklı

↑ pāy_kūb (F.): ayak vuran, tekme atan

padīd (F.): görünür, açık, belli

+g/11_

+i-11_

+g/11_

+i-11_

+i-11_

padīūr (F.): belli, görünen

+g/11_

+i-11_

+g/11_

+i-11_

peurūl (F.): esenlik, vedâ

+g/11_

penzevān (F.): pehlivan

(-i-11_)

(-i-11_)

(-i-11_)

+g/11_

5105,4849,

5098,

+330,

5098,

5221,

+574,

5792,5012,

5153,

5743,

2507,

5142,

1254,

+753,

+751,5434,

5433,

5575,

5762,5600,

1290,498,1807,

3129,

5301,

1174,

250,

193,

4970,

3411,

533,

30,

1380,4809,4090,

5133,

2920,

19,290,5705,4022,4097,

5302,

5380,5319,4219,

4275,

5202,

938,

2137,

5340,

5404,

4314,

*ir_	4152,
*lar	5492,
pehlivānlik (F. pehlevān+lık): pehlivanlık	7001,
peşmürde (F.): eski püskü, dağınık, perişan (peşmür+pe)	556 ,
(peşmür+pe+lık)	5564,
peleli (F.): parsla ilgili	2194,
penān (F.): sığınma, sığınacak yer; krş. peneh	5153,
penān	5930,
penān	346 ,
penān	1448,
penān	1564,
penān	2510,
penān	1840,
penān	380 ,
pençe (F.): pençe	0931,0949,0953,0950,0952,09517,
(pençe+lık)	0953,3313,
pençe	0950,
pençe	0950,
pençe	0958,
pençe	0950,
pençe	0958,0943,
pençe	0953,
pençe-verlik (F. pençe-ver+lık): pençeli olma	0950,
pend (F.): nasihat, öğüt	6379,1945,1053,
(pend+lık)	0769,
pend	3531,
pend	0375,
pend	0673,3542,3405,
pend	0601,
pend	213 ,
peneh (F.): koruyan, koruyucu; krş. penān	5200,
per (F.): kanat	232 ,
per	129 ,
per	3340,
per i ol (F.): kol ve kanat	0128,3124,
per i ol	3045,
per i ol	5555,
per i ol (F.): cilâ, parlaklık	2923,
per i ol	3133,3599,
per i ol (F.): perde	0240,
(per i ol+lık)	

+lir:	4388,
+lir:	992,
+lir:	5060,
+lir:	14,
+lir:	4273,
+lir:	1199,
+lir:	4200,5100,5390,
+lir:	5100,
perde_lilik (F. perde_der+lik): hayasızlık, utanmazlık	1090,
+lir:	3651,
perde_pü (F.): örten, örtücü	
(-lir/-lir)	
perestende (F.): tapan; çok seven	1618,
+lir:	2301,
+lir:	
perestendeli (F. perestende+lig): taparcasına sevmek; krş. perestendelik	2301,
+lir:	
perestendeli (F. perestende+lik): taparcasına sevmek; krş. perestendeliğ	1620,
+lir:	
perçale (F.): parça parça	450,
+lir:	
perçur (F.): pergel	5105,7001,
(naç/-li p. -lik)	97,
+lir:	5414,
+lir:	4622,
perçur_sifat (F. sıfat A.): pergel gibi	768,
perend (F.): nakışsız ipek kumaş	5405,
peri (F.): peri	4613,
perî_gehrâ (F.): peri yüzlü, güzel yüzlü	5159,
perî_ve (F.): peri gibi	2379,
+lir/-lir	
perîşân (F.): perişan, dağınık	3024,1944,
+lir:	2274,
+lir:	4933,
perîşânlığ (F. perîşân+lig): perişanlık, dağınıklık; krş. perîşânlık	3013,
perîşânlık (F. perîşân+lik): perişanlık, dağınıklık; krş. perîşânlığ	343,
(-lir/-li p.)	
perrân (F.): uçan, uçucu	4037,5845,
+lir:	5772,5120,1391,
pertev (F.): ışık, parlaklık	1305,2701,
+lir:	6257,709,155,134,566,
+lir:	33,
pertevî (F.): bir ışık	6248,
+lir:	6249,
pertev_lig (F. pertev+lik): parlaklık	489,
+lir:	
pervâne (F.): pervane; ışık etrafında dönen kelebek	323,

+dik	2703,
+i	4770,
+lir dik	527 ,
pervî (F.): korku, korkma	4403,
(-i) lîdî	3743,
pervîz (F.): uçma; uçan	1150,
+o-	5724,
perverî (F.): beslenmiş; büyütülmüş	1020,
+gil-	3505,
perverî (F.): besleme; yetiştirme	1045,
+ir-	3323,
+ka-	973 ,
pervîn (F.): Ülker yıldızı	972 ,
pervîz (ş.a.): İran hükümdarı Husrev'in lakabı	3923, 3707, 3803, 2841, 2095, 3899, 170 , 3310, 3220,
+ğu-	4473, 4700, 4527, 8310, 0+73, 4909, 0+34, 3355, 3929,
pervîz-i hüsnî (ş.a.): Pervîz-i Hüsnî	5270, 3475, 5317, 0927, 5568,
peş (F.): öyleyse; art	7050,
peşend (F.): beğenme, seçme	2392, 2390,
+y/da-	1190, 4230, 5920,
+ir-	4530, 2437,
peşendîde (F.): beğenilmiş, seçilmiş	4342,
+ir-	491 ,
peşendîderak (F. peşendîde+rak): en seçkin	092 , 3571, 313 , 4840, 8070, 5150,
peşt (F.): aşağı, alçak	052 ,
+sîn-	0079,
+bul-	2567, 1470, 2903,
+y/da-	1200,
+ir-	1423, 20 ,
+gil-	2707,
+o-	3 , 4303,
+lîdî	3541,
peşimân (F.): pişman	1007,
+o-	1461,
peşimânî (F. peşimân+lıg): pişmanlık	413 , 2420, 4175, 5733,
+i	0502,
+lîdî	4579,
peşîr (F.): pul, akçe	1119,
+lîdî	
peşîrî (F.): bir pul	
peşîne (F.): yünden yapılmış	

pejje (F.): sıvrısına	4+5 ,
	1243,3732,5608,
+jāvāsi	5348,
pey (F.): ayak ; krs. pā, pāy	4+18,
(_i pāk_āi)	1050,
+ir_	3943,
pey_ā_ī (F.): birbiri ardınca; azar azar	4133,5505,2150,1903,+405,+474,+702,5277,
pey_ā_ī (F.): ardından giden	503 ,
+i_	7109,
+ir_	7097,
pey_ā_ī (F.): haber	3691,
(_i pāk_āi)	1710,
+i_	3092,
+ir_	1029,
pey_ā_ī (F.): haber getiren	239 ,
(_i pāk_āi)	503 , 11 , 1270,5000,4054,5137,
pey_ā_ī (F.): meydana, açıkta	4470,5231,2272,2271,
	5923,
	1908,
	2542,
pey_ā_ī (F.): haber getiren; peygamber	6332,
(_i pāk_āi)	3330,
+i_	6334,
pey_ā_ī (F.): haber	4474,
+i_	2533,
pey_ā_ī (F.): peygamberlik	331 ,
(_i pāk_āi)	287 ,
pey_ā_ī (F.): ulak, haberci	4900,
(_i pāk_āi)	233 ,
pey_ā_ī (F.): yüz, surat	207 , 5243,
+i_	6475,
+ir_	5050,
+ir_	2058,
pey_ā_ī (F.): yüzü süsleyen ; krs. pey_ā_ī	4334,
(_i pāk_āi)	5243,
pey_ā_ī (F.): yüzü süsleyen ; krs. pey_ā_ī	6920,
+i_	
pey_ā_ī (F.): kadeh	
pey_ā_ī (F.): ulaşma, varma; bağ, ilgi	

pirinc (F.): 'pīrīnç	3702,
pīr_ (F.): ön, ileri	307 ,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	3693,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	532 ,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	302 ,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	389 ,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	2034,3015,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	1539,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	528 ,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	4025,1931,4574,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	3633,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	113 ,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	1730,+747,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	5119,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	1432,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	5142,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	1730,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	363 ,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	3416,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	2069,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	2744,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	3510,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	0552,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	136 ,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	1152,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	238 ,4380,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	053 ,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	0949,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	5702,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	4334,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	4249,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	1750,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	314 ,2800,3942,
pīr_īl_ (F.): İran şahlarından birinci tabakaya mensup Hoşenk'in lakabı	0247,

+xii	6239,2671,
+iii	245 ,3130,5377,
+iiii	237 ,300 ,
+v	0412,
+vi	4570,
pūyesiz (F. pūye+siz): ayaksız	293 ,
pūzi (F.): mazeret, özür	4034,
(-i gerd-i-)	1993,
pūr (F.): dolu	2793,
pūr_ī,ūb (F.): kangasalık dolu	4490,
(-i-ān(-ān-ī p.))	709 ,
pūr_endiše (F.): endişe dolu, çok endişeli	5360,
(-i-ān(-ān-ī p.))	5779,
pūr_ēnvār (F. envārA.): ışıklarla dolu	4993,
(-i-ān(-ān-ī p.))	5345,
pūr_ūš (F.): çok kızgın	6743,
(-ān-ī p. p.))	7001,
pūr_ūreš (F.): akıl dolu, çok akıllı	63 ,
(-ān-ī p.))	231 ,
pūr_kūr (F.): işle dolu	6752,
(-i-)	1584,
pūr_kerr ū fer (F.): coşkunluk ve ihtişam dolu	2917,
pūr_nūr (F. nūr A.): ışık dolu, çok nurlu	2917,
(-ān-ī p.))	
pūr_rūzen (F.): çok parlak	
pūr_tāb (F.): ışık dolu	
(-ān-ī p.))	
pūr_tāz (F.): çok çabuk	
pūst (F.): arka, sırt	
(-i-)	
pūst_ber_pūst (F.): babadan babaya, nesilden nesile	
(-i-)	
pūste (F.): yığın, tepe	
pūstei (F.): bir tepe	
rā (A.): rı harfinin adı	
(-i-)	
rab (A. rabb.): Rab, Allah ; krş. rabb	
rabb (A.): Rab, Allah; krş. rabb	
(-i-ān-ī p.))	
rašt (A.): bağlama, bağlanma	
(-ān-ī p.))	
rāciš (A.): geri dönen	
(-i-)	
(-i-ān-ī p.))	
rafd (A.): yıldırım, gök gürlemesi	
(-i-)	
(-i-ān-ī p.))	

rağbet (A.): rağbet ; istek, arzu	
rağb_	3132,7155,
rağb_	4033,
rağb_	1197,
rağb_	505 ,
rağib (A.): rağbet eden ; istekli	
	343 ,2203,2013,
rağ_	3134,
rağ_	5833,
rağ_	5509,1375,
rağ (F.): yol ; kırş. reh	
(rağ_1 r.)	2924,
(rağ_1 r.)	213 ,
(rağ_1 r.)	499 ,
(rağ_1 r.)	3590,
(rağ_1 r.)	4928,
(rağ_1 r.)	7170,3533,
(rağ_1 r.)	3441,5942,
rağat (A.): rahat , kedersiz, huzurlu	
	345 ,
	6720,
rağil (A.): göğme ,göğ	
(rağil_1 r.)	6721,
(rağil_1 r.)	6519,
(rağil_1 r.)	5795,4020,
(rağil_1 r.)	6517,
rağila (A.): çok acıyan, çok merhamet eden	
rağ_	1303,
rağm (A.): acıma , merhamet etme	
rağm_	3540,
rağm_	1330,1823,1735,5105,
rağmet (A.): acıma, koruma, esirgeme, bağışlama	
(rağm_1 r.)	123 ,
rağm_	250 ,
rağm_	120 ,
rağne (F.): yarık, gedik ; zarar, bozukluk	
	6835,
rağni	3355,
rağ_	3357,39 ,
rağ_	1341,5771,5094,
rağ_	633 ,
rağ_	3313,
rağ_	3322,
rağs (F.): gösterişli, yörük, güzel [at]	
(rağs_1 r.)	243 ,312 ,
(rağs_1 r.)	5139,
(rağs_1 r.)	287 ,
(rağs_1 r.)	4553,
(rağs_1 r.)	3041,
(rağs_1 r.)	5424,
(rağs_1 r.)	3801,
rağs_	3051,

-1_ t̄iāri	253 ,
-1_ t̄iāri	5410 ,
-1_ t̄iāri	4334 , +55 , 70+ ,
rağ,ān (F.) : parlak	3539 ,
(gār,ān i r.)	+750 ,
(gār,ān gār,ān i r.)	338 , 758 ,
(t̄iān i r.)	2397 ,
(t̄iān i r.)	
rağ,ān (F.) : parıldayan	274+ ,
(t̄iān i r.)	2923 , 333 , 808 , 4017 ,
rağ,ān (F.) : at takımı ; yol levazımı	55 ,
(t̄iān i r.)	77+ ,
(t̄iān i r.)	3437 , 3435 , 4558 , 4979 ,
	3550 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	3435 ,
	+553 ,
	1480 , 3077 , 25+5 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	2542 ,
(t̄iān i r.)	5940 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	6803 , 25+4 , 34+4 , 1262 , 1339 , 1250 , 1172 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	313 , 8003 , 6755 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	1171 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	1575 , 5452 , 6152 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	1970 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	2502 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	5973 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	5937 , 8553 , 2400 , 60 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	512 , 5451 , 5717 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	725 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	28 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	138 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	1059 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	7090 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	5532 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	6230 , 523 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	244 , 2253 , 33+ ,
rağ,ān (F.) : tebaa	313+ ,
rağ,ān (F.) : tebaa	5102 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	5270 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	384 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	+479 ,
rağ,ān (F.) : tebaa	+477 ,

rāhū (A.): güzel, latif, hoş

rāhū
rāhū

3525,
7747,

rāhūlū (A. rāhū + lū): güzellik, hoşluk

3489,

raḥūd (A.): gözetme, gözleme
(raḥūd A.)

3323,

rāst (F.): doğru, dürüst

(rāst A.)

5393, 4047,
332 ,

rāst

4406, 5177,

rāst

5215, 4103,

rāst

263 ,

rāstlū (F.): doğru söyleyen

(rāstlū A.)

4357,

rāstī (F.): doğruluk

4406,

rāstlū (F. rāst + lū): doğruluk ; krş. rāstlū

4401,

rāstlū (F. rāst + lū): doğruluk ; krş. rāstlū

4185,

rāst

4404,

rāst (F.): gelincik ; sansar cinsinden bir hayvan

3914,

raḥb (A.): taze, yaş

2321, 2823, 5041, 5039,

rāvī (A.): rivāyet eden, söyleyen

rāvī

5311,

ravā (A.): bahçe, çimenlik

(rāvī A.)

5144, 52 ,

(rāvī A.)

4000,

(rāvī A.)

3401,

(rāvī A.)

5339,

(rāvī A.)

730 ,

rāvī

234 ,

rāvī

226 , 5056,

rāvī

1423,

rāvī

510 ,

rāvī

5071,

rāvī

2904,

rāvī

2919, 1424, 1413,

ravā_rāvī (F, ravā A.): bahçe gibi

7079,

ravā_rāvī (F, ravā A.): bahçe gibi

2347,

rāy (A.): rey, fikir

2435, 1493, 2401, 497 , 3555, 4192, 4405, 4490, 4530,

5753, 5925, 5703, 5703,

23 ,

(rāy A.)

2044,

(rāy A.)

4310,

(rāy A.)

3721,

(rāy A.)

1001,

(rāy A.)

1273,

(rāy A.)

[illegible]

1
 2
 3
 4

```

-1 size
+1 (needed_i r.)
+1 len
+1 g0
+1 msg
+1 g
+1 g0_1
+1 g0_1 len(111 r.)
+1 (sender_i r.)

```

rāy_zen (F, rāy A.): müşavir

rāy (F.): race, Hind hükümdarı

```

    if (
      (isNil)
      (isNil)
      (isNil))
+ 0.01
+ 1-1

```

rāyet (A.): sancak, bəyrək

rāyī (F.): bir fikir

re: (F.) : sir

(_1 sijnTn)
 (_1 sijnTnT)
 (dijnT/_1 r.)
 (sinT/_1 r.)
 (seini r.g.i.)
 (seniT r.)
 (siinT/_1 r.)
 (isijT/_1 r.)
 (ismarT/_1 r.)
 (igharT/_1 r.)
 (magrenT/_1 r.)
 (magenT/_1 r.)
 (niinT/_1 r.)

4403,
+513,2201,
493,
+517,
+510,
290,
5921,
2554,
3710,
3581,
4484,
4238,
4510,
5980,
2439,

4434,
5733,
3239,
55a, 1250, 2650, 793, 4405, 4405, 4532, 4525, 470a,
0333, 4005, 5923, 592a,

1064,
313,
1053,5931,
313,+233,
753,
1304,3201,+274,6095,
00+2,
1275,
438,

4480,
438 ,398 ,2089,3751,4002,3869,3759,3807,3709,
4202,
4172,3009,4000,3778,3743,3749,433 ,
3693,3173,
4489,
3704,
3701,

1529,

4435,

5079, 5970, 4286,
5290,
503,
7106,
7154, 4705,
194,
7130,
1730,
1754, 7025,
375,
73,
3343,
458,
5734,

-ile	5170,
-i/le	+230,
-gencinesi	37 ,
-i	4800,+701,
-i/le	5914,
-i/le(maglesi r.)	5270,
rezi (A.) : rıza gösteren , kabul eden , memnun	2400,
-i/le	273 ,
-i/le	2553,
-dür	2312,
rezi (A.) : tebaa , bütün halk	2543,1433,
-i	3794,
-i	
rebi (A.) : bahar	
(rebi r.)	3352,5027,
rece (F.) : üzerine hevenk ve giyecek asılan sığım	5752,
rei (A. redd) : ret, geri çevirme; tanımama; krş. redd	
(rei r.)	0190,
-i/le	5370,
-i/le	5303,1450,
-i/le	2573,523 ,
-durur	1200,
reid (A.) : ret, geri çevirme; tanımama; krş. red	
-i	1333,1727,
rei (A.) : kaldırma ; hükümsüz kalma	
(-i niçleyle)	0354,
(-i serile,celik boz)	1345,
(-i serenilelik)	0274,
	2154,
-i/le	296 ,1725,
-i/le	1540,95 ,6093,
-i/le	3250,298 ,1222,193 ,2860,2800,
-i/le	1359,1733,0296,4095,0307,
-i/le	0290,0310,2740,2852,
-i	4090,
-i/le	3410,
-i/le	
rezi (A.) : acıma, esirgeme	5200,
(rezi r.)	
rezi (A.) : yüksek , yüce	
(rezi r.)	2041,1724,1009,
(rezi r.)	3710,
(rezi r.)	5251,
(rezi r.)	4073,
(rezi r.)	3352,
-i/le	4331,
-i/le	1077,
rezi (A.) : arkadaş	
(-i mevellat_i/le)	1334,373 ,3150,
	1342,
-i/le	0090,

reftir (F.): gidiş, yürüyüş; salınarak yürüme (reftir-i r.)	3190,
reftir (A.): döşek, yatak	235 ,
reftir (F.): damar	3043,
reftir (F.): yol ; kırş. rāh (reftir-i r.)	2255,
reftir (F.): yol ; kırş. rāh (reftir-i r.)	4271,
reftir (F.): savaşıma, vuruşma (reftir-i r.)	5352,
reftir (F.): geçit, geçecek yol (reftir-i r.)	200 ,
reftir (F.): yolda giden (reftir-i r.)	303 ,
reftir (F.): yola çıkan, yolcu (reftir-i r.)	5301,
reftir (F.): yola çıkan, yolcu (reftir-i r.)	5327,
reftir (F.): yolda giden (reftir-i r.)	1630,
reftir (F.): yola çıkan, yolcu (reftir-i r.)	4251,
reftir (F.): yola çıkan, yolcu (reftir-i r.)	237 ,
reftir (F.): yola çıkan, yolcu (reftir-i r.)	3934,
reftir (F.): yol gösteren, kılavuz (reftir-i r.)	1540,
reftir (F.): yol gösteren, kılavuz (reftir-i r.)	2219,
reftir (F.): yol gösteren, kılavuz (reftir-i r.)	4490,
reftir (F.): yol gösteren, kılavuz (reftir-i r.)	448 ,
reftir (F.): yola giden, yolcu (reftir-i r.)	503 ,
reftir (F.): yolu bilen, tanıyan (reftir-i r.)	4644,
reftir (F.): rehber, kılavuz (reftir-i r.)	6456,
reftir (F.): rehber, kılavuz (reftir-i r.)	2900,
reftir (F.): rehber, kılavuz (reftir-i r.)	2004,
reftir (F.): rehber+liğ): rehberlik, kılavuzluk (reftir-i r.)	3755,
rekāt (A.): rekâtlar	53 ,
rekāt (F.): ürkme, titreme (rekāt-i r.)	6341,
rekāt (A.): göz ağrısı	4070,
remil (A.): çürümüş, çürük (remil-i r.)	4509,
remil (A.): çürümüş, çürük (remil-i r.)	2394,
remil (A.): çürümüş, çürük (remil-i r.)	4705,
remil (A.): remil ; kum (remil-i r.)	513 ,
remiz (A.): remiz, işaret; imâ (remiz-i r.)	2337,
remiz (A.): remiz, işaret; imâ (remiz-i r.)	1703,
remiz (A.): remiz, işaret; imâ (remiz-i r.)	0704,
remiz (F.): ağrı ; zahmet, eziyet (remiz-i r.)	

10-1
 10-2
 10-3
 10-4
 10-5
 10-6
 10-7
 10-8
 10-9
 10-10
 10-11
 10-12
 10-13
 10-14
 10-15
 10-16
 10-17
 10-18
 10-19
 10-20
 10-21
 10-22
 10-23
 10-24
 10-25
 10-26
 10-27
 10-28
 10-29
 10-30
 10-31
 10-32
 10-33
 10-34
 10-35
 10-36
 10-37
 10-38
 10-39
 10-40
 10-41
 10-42
 10-43
 10-44
 10-45
 10-46
 10-47
 10-48
 10-49
 10-50
 10-51
 10-52
 10-53
 10-54
 10-55
 10-56
 10-57
 10-58
 10-59
 10-60
 10-61
 10-62
 10-63
 10-64
 10-65
 10-66
 10-67
 10-68
 10-69
 10-70
 10-71
 10-72
 10-73
 10-74
 10-75
 10-76
 10-77
 10-78
 10-79
 10-80
 10-81
 10-82
 10-83
 10-84
 10-85
 10-86
 10-87
 10-88
 10-89
 10-90
 10-91
 10-92
 10-93
 10-94
 10-95
 10-96
 10-97
 10-98
 10-99
 10-100
 10-101
 10-102
 10-103
 10-104
 10-105
 10-106
 10-107
 10-108
 10-109
 10-110
 10-111
 10-112
 10-113
 10-114
 10-115
 10-116
 10-117
 10-118
 10-119
 10-120
 10-121
 10-122
 10-123
 10-124
 10-125
 10-126
 10-127
 10-128
 10-129
 10-130
 10-131
 10-132
 10-133
 10-134
 10-135
 10-136
 10-137
 10-138
 10-139
 10-140
 10-141
 10-142
 10-143
 10-144
 10-145
 10-146
 10-147
 10-148
 10-149
 10-150
 10-151
 10-152
 10-153
 10-154
 10-155
 10-156
 10-157
 10-158
 10-159
 10-160
 10-161
 10-162
 10-163
 10-164
 10-165
 10-166
 10-167
 10-168
 10-169
 10-170
 10-171
 10-172
 10-173
 10-174
 10-175
 10-176
 10-177
 10-178
 10-179
 10-180
 10-181
 10-182
 10-183
 10-184
 10-185
 10-186
 10-187
 10-188
 10-189
 10-190
 10-191
 10-192
 10-193
 10-194
 10-195
 10-196
 10-197
 10-198
 10-199
 10-200
 10-201
 10-202
 10-203
 10-204
 10-205
 10-206
 10-207
 10-208
 10-209
 10-210
 10-211
 10-212
 10-213
 10-214
 10-215
 10-216
 10-217
 10-218
 10-219
 10-220
 10-221
 10-222
 10-223
 10-224
 10-225
 10-226
 10-227
 10-228
 10-229
 10-230
 10-231
 10-232
 10-233
 10-234
 10-235
 10-236
 10-237
 10-238
 10-239
 10-240
 10-241
 10-242
 10-243
 10-244
 10-245
 10-246
 10-247
 10-248
 10-249
 10-250
 10-251
 10-252
 10-253
 10-254
 10-255
 10-256
 10-257
 10-258
 10-259
 10-260
 10-261
 10-262
 10-263
 10-264
 10-265
 10-266
 10-267
 10-268
 10-269
 10-270
 10-271
 10-272
 10-273
 10-274
 10-275
 10-276
 10-277
 10-278
 10-279
 10-280
 10-281
 10-282
 10-283
 10-284
 10-285
 10-286
 10-287
 10-288
 10-289
 10-290
 10-291
 10-292
 10-293
 10-294
 10-295
 10-296
 10-297
 10-298
 10-299
 10-300
 10-301
 10-302
 10-303
 10-304
 10-305
 10-306
 10-307
 10-308
 10-309
 10-310
 10-311
 10-312
 10-313
 10-314
 10-315
 10-316
 10-317
 10-318
 10-319
 10-320
 10-321
 10-322
 10-323
 10-324
 10-325
 10-326
 10-327
 10-328
 10-329
 10-330
 10-331
 10-332
 10-333
 10-334
 10-335
 10-336
 10-337
 10-338
 10-339
 10-340
 10-341
 10-342
 10-343
 10-344
 10-345
 10-346
 10-347
 10-348
 10-349
 10-350
 10-351
 10-352
 10-353
 10-354
 10-355
 10-356
 10-357
 10-358
 10-359
 10-360
 10-361
 10-362
 10-363
 10-364
 10-365
 10-366
 10-367
 10-368
 10-369
 10-370
 10-371
 10-372
 10-373
 10-374
 10-375
 10-376
 10-377
 10-378
 10-379
 10-380
 10-381
 10-382

renj (F.): renk

ru-
ru-
ru-
ri

(524-1 r.)

resul (A.): resim; tarz, âdet

```
(_i size)
(_i children)
(_i jay)
(_i pda)
(_i val)
(when-true re _i rlytes)
```

[illegible]

rest-kār (F.) : kurtulan

$$\begin{pmatrix} -1 & 0 & 1 & 1 \\ -1 & 1 & 1 & 1 \end{pmatrix}$$

0204,
0239,
301 ,
1047,
1113,5422,5512,5524,
5233,6431,303 ,
0002,
3200,
3713,
3207,

3075,
1245,

```
55 ,
520 ,
688 ,
3833,1640,2198,4982,5292,5649,5529,
```

5534.

5448, 4700, 1113, 4225, 4090, 4078, 2530, 2533,
2284,
5823,
4705,
1711, 6667,
3719,
430 ,

791 .

4250, 4394, 4301,

343 , 1351 ,
115 , 38 ,

(-i girān-ı/ı)	+001,
(-i girān-ı/ı)	+216,
(-i girān-ı/ı kār-ı/ı)	+040,
(-i girān-ı/ı)	+300,
gir_	4385,+227,
gir_	+235,+229,
gir_	5932,
gir_	235 ,3055,
gir_	3571,+386,
gir_	2660,
gir_	+050,
resūlāne (F.): elçi olarak	+220,+203,+328,
resūlī (F.): bir elçi	+330,
reşād (A.): hak yolunda yürüme (-i/ı F.)	3103,
reşk (F.): kıskanma, gıpta, haset	
(-i reşk)	201 ,500+,
(-i reşk-ı/ı)	2912,
(-i reşk)	4574,
(-i reşk)	3400,
re_	5003,
re_	5075,008 ,
revā (F.): yakışır, uygun ,yerinde	1232,3910,6786,6503,
rev_	6982,7171,2976,4437,1567,1505,2018,
rev_	378 ,
rev_	4794,
rev_	145 ,
rev_	3912,
revāc (A.): kıymet, değer	
rev_	80 ,
revāq (A.): çardak	
rev_	4675,
revān (F.): yürüyen, giden, akan ; ruh ,can	4690,+490,4435,4814,4674,4697,4724,4710,7187,
	4040,0002,4500,5155,5964,7020,7002,5932,5935,
	5939,5010,5202,5420,5380,5422,5493,242 ,1154,
	1294,254 ,4232,4215,252 ,3600,3759,1937,4390,
	1675,1707,4407,3004,2959,3344,3555,3311,3038,
	709 ,
(-i revān-ı/ı)	2523,
(-i revān-ı/ı)	333 ,
(-i revān-ı/ı)	2377,
rev_	2523,3752,3795,2521,4301,2219,2100,4393,4040,
rev_	+134,
rev_	2153,2494,370 ,7003,6212,
rev_	0143,0002,4901,4232,2923,
rev_	333 ,
rev_	2343,
revāne (F.): giden, yürüyen	
rev_	4135,
revānīq (F. revān+līq): akıp gitme	

revânîrâk (F. revân+râk): hızla hareket eden	4093,
revî (F.): gâdis, yürüyüş; tarz	5105,
revnâk (A.): parlaklık, güzellik	5790,
revnâkîlîk (A. revnâk+lîk): parlaklık	1339,
revzen (F.): pencere	3285,
(-i ilâzzenî)	3237,
revî	+2,
revîlî	3280,
revî	3239,
revî	
reyhân (A.): reyhanlar	3853,
	4668,
rey (y.a.): Rey; Sehzyân'a yakın bir köy	1543,
reî (F.): asma, bağ kütüğü	3972,
rezâlet (A.): rezalet, rezillik	1120,
reî (A.): vakarlı, sağlam	4470, 500,
(reîlî r.)	
reîrî (F, kelimeler A.): sağlam fikirli, sağlam görüşlü	4403,
reza (F.): kavga, savaş	4150, 777, 4069,
(-i pûrîle_qarf)	1750,
(-i verîle_qîlî)	2176,
(reîlî r.)	2204, 2284,
(reîşî r.)	273,
(reîlî r.)	4140,
(reîlî r.)	5729,
	4028, 2059,
reî	734,
reî	1512,
reîlî	2701,
reîlî	4511,
reîlî	4113,
reîlî	2033,
reîlî	1105,
reîlî	2077, 2105,
reîlî	2050,
reîlî	1023, 2340, 4633,
reîlî	1105,
reîlî	5433,
reîlî	4083, 2175, 273,
reîlî	4075,
reîlî	
reîlî (F.): savaş denemiş	4127,
(reîlî r.)	
reîlî (F.): savaş meydanı	5424,
	2229,
reîlî	
reîlî (A.): cennet	310, 35,
(reîlî r.)	

+sıf1	1375,
+t1lik	225,
+t1(şif1 F.)	3361,
rıfk (A.): yumuşaklık, tatlılık	
(şif1 F.)	2277,2607,1832,1761,
	3680,
+r1s	3171,
+r1m	1863,
+r1g	7139,
rıqlı (A.): göç, göçme; ölme	
(şif1 F.)	1010,
+i	1939,
+r1g1	3390,
rıq1 (A.): bir yazı qesidi	
	5503,
rıq1 (A.): büyük kadeh	
	2737,
rıq1 (A.): rıza, hoşnutluk, memnurluk	
	1292,0060,0030,0041,0000,
+r1r1s	0924,
+r1r1	0040,0030,4512,4439,4450,2309,
+r1s1	3409,
+r1g	0472,
+r1	0500,
+r1s1s	2437,
+r1sda	573,
+r1n	5919,
+r1r	0567,
rıq1_men1 (F, rız1 A.): hoşnut, memnun	
+r1s1	0500,
+r1n	5959,
rıq1 (A.): rızk, nâsîp; azık	
+r1g1	4832,4834,
rıq1yet (A.): sayma, saygı, ağırlama	
	0740,2357,2140,
+r1l1	2631,4113,4000,
+r1p	5613,
+r1r1g1	5004,
+r1s	0812,
+r1r	4343,
rıq1t (A.): bağ,ıp; konak	
(şif1 F.)	1552,
rıq1 (A.): kement	
(şif1 F.)	5463,
rıq1t (A.): yükseklik, yücelik	
(şif1 F.)	1000,
	2934,
+r1re	2332,
rıq1 (A.): yel, rüzgar	
	2990,
rıq1s (F.): dökülmüş	
(şif1 F.)	3372,

rikāb (A.): özengi; mâliyyet; huzur, kat	4580,
-1	57+3,3003,
-1-14	119 ,
-170-14	
risālet (A.): elçilik; peygamberlik	4337,
-144	433 ,
-144	350 ,
-144	33 ,
-144	
-144	4357,1704,7084,
-144	4364,
-144	4350,
risālet_penān (F, risālet A.): Hz. Muhammet	
(risālet_penān F.)	210 ,
rīṣ (F.): yara; yaralı	1320,
(-1 144)	
-144	5942,
riṣṭa (F.): iplik	3933,71+9,5656,6515,
(-1 144)	5000,
-144	5114,55 ,136 ,
-144 144	5398,
-144	5130,5309,550 ,1257,951 ,3011,
-144	5254,
-144	3507,
riṣṭe_tāb (F.): güzel bir iplik	5253,
riṣṭeī (F.): bir ip	3077,
rīv (F.): hile,düzen	5723,5729,
-144	
rivāyet (A.): rivayet, söylenti	6310,6311,
-144	3013,
-144	6303,
riyāset (A.): reislik, başkanlık	
(riyāset_risālet F.)	430 ,
(riyāset_risālet F.)	6315,
(riyāset_risālet F.)	3196,
riyāṣ (A.): bahçeler	
(-1 144)	230 ,
(-1 144)	1454,7019,
-144	
-144	1000,
-144	639 ,7059,
riyāṣet (A.): riyazet, nefsi kırma, perhizle yaşama	6315,3587,
-144	4379,
-144	7035,
rīṣ (F.): parça, küçük	
rū (F.): yüz, şehre; krş. rūy	6475,6475,

rû-be-rû (F.): yüz yüze ; krş. rû-be-rûy	5353,2703,
rû-be-rû (F.): yüz yüze ; krş. rû-be-rû	1971,
rû-cîze (F.): taze yüzlü	7
rub° (A.): dörtte bir, çeyrek ; kara	5733,
(-1 meşkûn ir_)	5013,1904,
(-1 meşkûn ol_)	729
(-1 meşkûn ir_)	5014,
(-1 meşkûn al_)	5239,
(-1 meşkûn)	5071,5391,1147,148 ,1061,433 ,3100,3438,
rûb (F.): gezip tozma, gelme	5573,5373,5373,
rûd (F.): ırmak ; saz telî	4778,
(-1 derî)	4355,5443,2081,2381,1105,2907,2232,2863,5704,
(-1 ind)	5021,
(-1 meşkûn ir_)	5035,3547,
(-1 neşât)	2870,
ruirle	1105,
ruirle	2707,
ruirle	3348,
ruirle	1102,988
ruirle	2002,
ruirle	2914,
ruirle	2853,
ruirle	5002,
ruirle	4002,
ruirle	5023,
rûsî (F.): bir ırmak	2909,
rûq (A.): ruh,can	2749,1014,3000,573 ,5143,
(-1 rûsî)	3500,
(-1 rûsî)	5003,
(-1 rûsî)	4432,314
(-1 rûsî r_)	4930,
(-1 rûsî r_)	4930,
ruirle	5234,
ruirle	5043,
ruirle	7142,
ruirle	7060,2343,
ruirle	5005,
ruirle	7000,
ruirle	7143,
ruirle	2318,
ruirle	2337,
ruirle	5047,
ruirle	5590,
rûq-parver (F, rûq A.): ruhu besleyen	4903,510 ,4308,3241,
rug (F.): satranç oyununda kale	2300,
↑ randa (A.): geniş ve ağacılı yer; sarayın ortası	

rūḡṣār (F.): yanak

rūḡṣār

rūḡṣār

rūḡṣār

rūḡṣār (A.): izin

rūḡṣār

rūḡṣār

rūḡṣār

rūḡṣār (A. rūḡṣār): ruhsuz, cansız

rūḡṣār (A.): Cebrâil

rūḡṣār (A.): Cebrâil

rūḡṣār (A.): ilâhî ruha mensup

(rūḡṣār_1 r.)

(rūḡṣār_1 r.)

rūḡṣār (A.): at takımları, yol gereçleri

rūḡṣār

rūḡṣār (y.a.): Anadolu

(rūḡṣār_1 r.)

(rūḡṣār_1 r.)

(rūḡṣār_1 r.)

(rūḡṣār_1 r.)

(rūḡṣār_1 r.)

(rūḡṣār_1 r.)

(rūḡṣār_1 r.)

(rūḡṣār_1 r.)

(rūḡṣār_1 r.)

(rūḡṣār_1 r.)

(rūḡṣār_1 r.)

(rūḡṣār_1 r.)

rūḡṣār

rūḡṣār

rūḡṣār

rūḡṣār

rūḡṣār

rūḡṣār

rūḡṣār

rūḡṣār

rūḡṣār

rūḡṣār

rūḡṣār

rūḡṣār (F. rūḡṣār A.): Anadolu askeri

rūḡṣār

rūḡṣār (F. rūḡṣār A.): Anadolu üslûbunda

(rūḡṣār_1 r.)

rūḡṣār (A.): remizler, işaretler

rūḡṣār

(rūḡṣār_1 r.)

rūḡṣār (k.a.): Rus

rūḡṣār (F.): parlak, aydın

(rūḡṣār_1 r.)

(rūḡṣār_1 r.)

(rūḡṣār_1 r.)

(rūḡṣār_1 r.)

7017,

4021,

1590,

3779,

2321,3033,3227,

3205,

333 ,

0544,

5143,

458 ,

450 ,5031,7008,

5209,

4507,

5022,1097,1032,

5192,

0225,1544,

0023,5903,

0191,5343,2110,4100,

1352,1272,

+130,

2507,

1000,

1023,

2600,

5781,

1004,

0100,

5190,1958,

723 ,5950,5955,

0129,193 ,1502,

5380,

5877,0213,

1277,

1507,

1939,0128,0222,

003 ,

1953,

2104,

992 ,

0329,

3549,

5092,5027,1004,

2300,3901,3009,3158,227 ,503 ,393 ,0972,0593,

2100,

2390,

023 ,

rûşen_ênvār (F, envār A.): parlak ışıklar
 rûşen_ênvār (F, zamîr A.): günlü aydınlık
 (şamîl r.)
 rûşeng (ş.a.): Rûşenk; İran şahı Dârâ'nın kızı

rûşîbat (A.): rutubet, nem
 rûşîbat (F.): yüz
 (şamîl r.)
 rûşîbat (F.): yüz yüze

rûşîbat (F.): yüz
 (şamîl r.)
 rûşîbat (F.): yüz yüze
 rûşîbat (F.): yüz

rûşîbat (F.): yüz
 (şamîl r.)
 rûşîbat (F.): yüz
 (şamîl r.)
 rûşîbat (F.): yüz

rûşîbat (F.): yüz
 (şamîl r.)
 rûşîbat (F.): yüz
 (şamîl r.)
 rûşîbat (F.): yüz

rûşîbat (F.): yüz
 (şamîl r.)
 rûşîbat (F.): yüz
 (şamîl r.)
 rûşîbat (F.): yüz

rûşîbat (F.): yüz
 (şamîl r.)
 rûşîbat (F.): yüz
 (şamîl r.)
 rûşîbat (F.): yüz

rûşîbat (F.): yüz
 (şamîl r.)
 rûşîbat (F.): yüz
 (şamîl r.)
 rûşîbat (F.): yüz

5339,
 4532,5516,
 0432,000,341,301,
 2455,2722,
 4010,
 5515,
 4504,

3370,
 1153,
 2324,3155,5059,5071,2488,

5065,
 563,
 071,
 4335,
 5103,
 4958,
 2330,
 3575,5033,

4704,
 4109,
 3609,

4384,4385,5095,
 033,
 2950,

4320,
 4747,

6360,2572,3100,3100,

2534,536,
 7152,7213,
 3472,

5513,
 5513,

093,
 2573,
 125,5015,
 3373,

1415,
 353,1103,

2723,3355,2959,5771,

0127,5336,5420,2986,3322,2937,379,25,

rûd_
rûd_ (F.): kıyamet, mahşer
rûstem (Ş.a.): İran'ın ünlü pehlivani
(rûstem_)

0305,
2553,
3313,
395 , 399 ,
2088,

rûsûm (A.): vergiler; usûl
(rûsûm_ F. rûsûm_)
rûsûl (A.): peygamberler

233 ,
1332, 170 ,
169 ,
233 ,
549 ,
213 ,

+şem'i
+şem'i
+şem'i
+şem'i
rûsvî (F.): rezil, haysiyetsiz
(rûsvî_ F. rûsvî_)
rûşî (A.): doğru yola gitme; erginlik

5057,
2035,

rûtbe (A.): rütbe, sıra, derece
+rûb_
sûâdet (A.): saadet, mutluluk
(sûr_1 s.)

92 ,
202 , 391 , 3584, 248 , 5477,
133 ,

+sûle
+sûlari
+sûli
+sûlervi
+sûlyûr
+sûl
+sûl
+sûl (rûsûl_1 s.)
+sûl (rûsûl_1 s.)
sûut (A.): saat, vakit

1327, 2357, 0339,
309 ,
2490,
203 ,
+2 ,
223 ,
201 ,
+3 ,
2390,

+sûle
+sûl
sûsûl (F.): bir saat, bir zaman
şûb (A.): güç, zor

3343, 1402, 2292, 2294, 0301, 5813, 5900, 5745,
5749,
0734,
3513,
363 ,

+rû_
+rû_
şûb (A.): gün doğusundan esen hafif, tatlı rüzgar
(şûb_1 s.)

3330, 5544,
2203,

+rû_şûl
+rûşûl
+rûşûl
+rûşûl
şûbûh (A.): güzellik, latiflik

3041, 204 , 1550, 207 , 2301, 2799, 0131, 4982,
2770,
4030,
+730,
+570, 1013,
3041, 5945,

şabâ (A.): sabah vakti	433 ,
şabî (A.): çocuk	513 ,
	2322 ,
şabit (A.): sabit, hareketsiz	403 ,
şabr (A.): sabır	223 ,
(n k t e _ i ş .)	3734,3917 ,
	5597 ,
	5017 ,
	5021 ,
	38 ,
	233 ,
	3040 ,
	5434 ,
şabûî (A.): sabah içkisiyle ilgili	2740 ,
şâcîl (A.): secde eden	137 ,
şag : saç	3040 ,
	5250 ,
	5575 ,
	5479 ,
	5452 ,
şag- : saçmak, dağıtmak	5341,4773,571 ,583 ,
-ar	584 ,313 ,106 ,
-şay	3939,3938 ,
-şî	1225,1299 ,
-şî	509 ,6900 ,
-şî-î	5237 ,
-şî	5411,4700,5998,4971,5813,579 ,42 ,524 ,264 ,
-şî	319 ,
-ır	275 ,
-şun	759 ,
-şun gibi	5237 ,
şağı : sağılmış şey	3314 ,
şak	420 ,
şakîl : sağılmak, dağılmak	2759,378 ,
-îp	397 ,
-şun	272 ,343 ,
şakmâşîş : saçma	517 ,
şakmîş : saçmak, dağıtmak	108 ,313 ,
	343 ,
	492 ,
	342 ,
şakîl (A.): kutluluk, uğur; kutlu, uğurlu	1337 ,
(_ i ş a ş e r _ ş a r e)	1066 ,
(_ i ş a ş e r)	
(_ i ş a ş e r)	
şakîlî (A.): uğurlu saat	
şad (A.): yüz (sayı)	

şadâ (A.): ses, seda

3009,3000,2990,

+şî-nî

4740,

+şîn

5527,

şadâkat (A.): sadakat, dostluk

+şîrî-nî

5200,

şadâ'î (F.): bir ses, bir sada

+şîrî-nî

1350,

şâde (F.): sade, basit

2987,

şâdef (A.): sedef, inci

2472,+23 ,0004,

+şîrî-nî

4320,

+şîk

1141,0002,

+şîrî-nî

3430,

+şîrî-nî

1223,

+şîrî-nî

1020,

şâdik (A.): sâdik, sadakat gösteren

5073,

şâfî (ş.a.): Şeyh Sâdî ; İran şâiri

7100,

şadka (A.): sadaka

+şî

4704,200 ,

şadîr (A.): göğüs; başkan

(_i_ _necîs_nî/nî)

7074,

şâf (A.): saf, temiz, katıksız

5050,

(_i_ _dirûşnî/nî)

4719,

(_i_ _nî _ş.)

3001,

şaf (A. şaff): saf, dizi, sıra ; krş. şaff

2080,5351,

+şîrî-nî

2077,

+şîk

2097,

+şîrî-nî

4543,

+şîrî-nî

2070,

+şîrî-nî

043 ,

+şîrî-nî

043 ,

+şîrî-nî

5343,

+şîrî-nî

2130,

şaf_îr (F, şaff A.): düşman safalarını yaran, yâğıt, kahraman

+şîrî-nî

043 ,

şaf_sîken (F, şaff A.): düşman safalarını yaran, bozan

043 ,

(_i_ _nî _ş.)

+230,

şafê (A.): saflık; zevk, safâ

3037,3005+,0974,

(_i_ _nî _ş.)

1031,

+şîrî-nî

2300,4570,4020,

+şîrî-nî

038 ,

+şîrî-nî

7100,

+şîrî-nî

3003,

+şîrî-nî

2077,

şaff (A.): saf, dizi, sıra ; krş. şaf

(_i_ _nî _ş.)

3037,4505,

şafha (A.): safha, bir şeyin düz yüzü

(_i_ _nî _ş.)

0443,0452,

(_i_ _nî _ş.)

0430,

473 ,

-fura	58 ,7140,
-fi-şu	24 ,
-şu	71+ ,
şafî (A.): saf olan ,halis	2040,
-şafî	1985,
-şafî (şafî ş.)	+10 ,
-şafî	2590,0305,
şafî-şafî (F, şafî A.): saf içki için	000 ,
-şafî	50+3,
şafra (A.): safra	600 ,391 ,
şafur (F.): kadeh	945 ,
(-şafur)	0593,
(-şafur)	3870,
(-şafur)	4300,
-şafur	770 ,
-şafur (şafur ş.)	2717,
şafur : sanmak , saymak ; tasavvur etmek	3340,
-şafur	0427,
-şafur	0431,032 ,3404,
-şafur	+251,
şafvet (A.): cömertlik	0339,0342,
-şaf	0342,
şahîb (A.): sahip ; mâlik	3739,
(-şahîb)	3954,
(-şahîb)	0380,
(-şahîb)	107 ,
(-şahîb)	1539,
(-şahîb)	0719,
(-şahîb)	2895,
(-şahîb)	4483,
-şahîb	4405,
şahîb-şahîb (F, şahîb A.): gönül sahibi	35+7,
şahîb-şahîb (F, şahîb A.): bir gönül sahibi	44+5,
şahîb-şahîb (F, kelimeler A.): esrar sahibi	2307,
şahîb-şahîb (F, kelimeler A.): fen sahibi	4409,
-şahîb (şahîb ş.)	0190,
şahîb-şahîb (F, şahîb A.): akıl sahibi	2013,
(-şahîb ş.)	+177,
şahîb-şahîb (F, kelimeler A.): ihlâs sahibi , temiz yürekli	043 ,
şahîb-şahîb (F, şahîb A.): zafer kazanan hükümdar	
(-şahîb ş.)	

şāhīd_şāhīdī (F. şāhīb-karān + līg): hükümdarlık	4102,
şāhīb_makālāt (F, kelimeler A.): sözlerin sahibi	507 ,
şāhīb_fikr (F, kelimeler A.): fikir sahibi	3303,
şāhīb_sarīr (F, kelimeler A.): taht sahibi	303 ,
şāhil (A.): sahil	113 ,
şāhīr (A.): sihir yapan , büyücü ; büyüleyici güzel	5955,
şāhīr (A.): meydan	5904,
şāhīr (A.): sahra , kır , ova	723 ,
(_ / i şāhīr)	5339,
şāhīrī (A.): cehennem tabakalarından biri	2972,
şāhīrī (A.): düşen , düşmüş	4971,
şāhīrī (A.): içki sunan , içki dağıtan	3429,
(_ / i şāhīrī)	1423,
şāhīrī (A.): çölde dolaşan	5241, 5713,
(_ / i şāhīrī)	4543,
şāhīrī (A.): katı , sert ; kuvvetli , sağlam	2223,
(_ / i şāhīrī)	4103,
şāhīrī (A.): gelişen ; haberci	5729,
şāhīrī (A.): sap ; kol	5551,
şāhīrī (A.): sakal	4304,
şāhīrī (A.): cehennem tabakalarından biri	5025,
şāhīrī (A.): düşen , düşmüş	5753,
şāhīrī (A.): içki sunan , içki dağıtan	773 ,
(_ / i şāhīrī)	3623,
(_ / i şāhīrī)	3523,
(_ / i şāhīrī)	5354,
şāhīrī (A.): cehennem tabakalarından biri	5793,
şāhīrī (A.): düşen , düşmüş	2394,
şāhīrī (A.): içki sunan , içki dağıtan	5130,
(_ / i şāhīrī)	5782, 5913, 5234, 4736, 2767, 945 , 885 , 340 , 2350,
(_ / i şāhīrī)	3370, 3103, 3103,
(_ / i şāhīrī)	5358,
(_ / i şāhīrī)	4700,
(_ / i şāhīrī)	721 ,
şāhīrī (A.): sakin , hareketsiz , oturan	773 ,
(_ / i şāhīrī)	5114,
(_ / i şāhīrī)	5913,
(_ / i şāhīrī)	40 ,
(_ / i şāhīrī)	53 ,

-12 min
-137
-3 10
-3 10-1
-3 10-11
-3 10-11
-3 10-11
-3 10-11

2724.

-ur-3a	734 ,
-ur-3a/	3331,3423,
-ur	4330,
-ur-311	2713,
-ur-31	5314,
şalā (A.) : meydan okuma	1031
sāl_gūrī (F.) : yaşlı, eski	5295,
sāl_gūrī (F.) : çok yaşlı	3030,
şalāw (A.) : sağlamlık	3024,2040,
-31	
şālī (A.) : düzelme, iyileşme; iyilik	2443,4061,6135,
+salī	3097,
-31	4552,
-31-31	2444,2443,
şālī-şālī (F, şālī A.) : rahatlık veren	+31 ,
(şālī-şālī)	
şālī (A.) : namaz	31 ,
(-31 şālī)	
şālī (A.) : asma	2709,
(-31 şālī)	
sālīk (A.) : bir yola giren	353 ,
(-31 şālī-şālī)	
sālīn (A.) : sağ , sağlam	3520,
-31	4367,
-31	
sālīn : sālīn , bırakmak ; krş. sālīn	4129,
-31	
sālīn : sālīn , bırakmak ; krş. sālīn	1124,233 ,2370,2309,0404,
sālīn (A.) : sālīn , hükümdarlık	5307,302 ,1270,613 ,
+sālī	2412,
+sālī	0750,
+sālī	2326,
+sālī	2302,3199,1241,
+sālī	0305,
+sālī	193 ,103 ,
-31	373 ,
sālīn (F, sālīn A.) : sālīn yeri	173 ,
-31	
sālīn (A. sālīn+31) : sālīn , hükümdarlık	1277,
-31	
sālīn : sālīn	1457,
-31	2770,
-31-31	
	0353,
sālīn (ş.a.) : sālīn	5074,
(şālī ş.a.)	
sālī : sayı , hesap	2047,
-31	4400,
-31	

+1
 +111
 sand_ : saymak
 -1
 sanat (A.): sanat; hüner
 (sanat_1 s.)
 +111
 +11111
 +111111
 +111
 +11
 sanat_ger (F, sanat A.): sanatçı
 (1 sanat)
 sanat_ger_1 (F, sanat A.): sanatçılık
 (sanat_1 s.)
 sanat_van (F, sanat A.): hünerli, marifetli
 sang_ : saptamak
 -1111
 -11
 sangil_ : saptanmak
 -11
 -11 11
 sandil (A.): güzel kokulu, sert bir a as
 (1 s de kil_)
 +sari
 +ja(gün 1 s.)
 sandil_111 (F, sandal A.): sandal kokulu
 +it_1
 sandil_111 (F, sandal A.): sandal gibi
 sandık (A.): sandık
 +111
 +111 111
 +111 111
 sanem (A.): put; güzel kimse
 +111
 +11111
 sanja : sana

3417,1754,2738,3618,4071,
 5790,
 3307,
 5739,
 1792,
 439 ,0122,
 4082,
 5250,
 5751,
 731 ,
 5743,
 5753,
 5762,
 5932,
 432 ,
 2101,
 6703,
 6631,
 492 ,1434,3659,3511,
 3813,
 3812,
 5153,
 3812,
 3814,
 6304,
 6145,
 6148,
 4547,
 5555,
 1254,

1277,1259,1195,1204,1205,3729,1402,1000,1732,
 1731,1003,1056,1047,1721,1050,053 ,053 ,041 ,
 043 ,3390,2509,2015,3494,2504,2577,3492,3473,
 3498,3470,3474,3385,3380,2013,213 ,209 ,100 ,
 175 ,109 ,173 ,4000,4131,3959,3900,3919,2331,
 2319,2293,3901,4307,4317,4205,4290,4253,4251,
 4301,4303,3911,3169,3001,3090,103 ,119 ,4 ,
 1354,4507,0193,5040,5013,5015,0198,5794,0198,
 5308,5477,0507,0503,0434,0509,7146,7131,0470,
 0404,7213,0503,7202,7191,5555,0020,0073,4797,
 4773,0009,0943,7041,0913,0861,7050,6881,0804,
 0000,0940,7001,0782,6783,0781,6773,6783,

(-i gıyû-ı) 3115,
(-i zû-ı) 5220,0401,
şâni (A.): ikinci 0733,
(işkenler-ı) 2694,
(dârâ-yı ş-) 5241,
-i 5335,
-darır

şâni* (y.â.): Yemen diyarında bir şehir
-lin(gıyû-ı ş-) 5943,
şâni* : sayısız 5044,

şar- : sarmak
-i 4033,
şarf (A.): harcama
(şâdet-ı ş-) 452 ,

şar- 573 ,0849,0735,
-i 5349,
-i 7027,0840,1140,
-i 1132,
şarfe (A.): ışıklı bir yıldız; benek
-i 1411,
-i 1410,
-i 1410,

şarj- : sararmak
-i 201 ,
şarj- : sarartmak
-i 2770,
şari : taraf ; bir şeye doğru

-din
şariş : sarı
şariş : sarılık
-i
şarşar (A.): şiddetli rüzgar

-i

2777,2799,253 ,345 ,263 ,398 ,255 ,204 ,2799,
4130,4123,4158,4157,4210,2711,4029,2767,2612,
2680,2735,2701,2659,2602,2629,2797,4149,1543,
1532,1533,1523,1520,1440,1432,1580,1431,1380,
1375,1375,4047,1182,1340,1307,900 ,1087,1090,
950 ,560 ,620 ,403 ,518 ,137 ,2005,4306,4380,
2023,4292,4268,4375,2000,2133,2225,2219,2205,
2202,1910,3803,3826,3855,3791,3856,3933,2049,
1997,2502,2501,2523,2500,2445,1972,2923,3042,
2010,1911,2031,2084,3354,3344,094 ,052 ,3355,
3309,3520,3331,3266,3727,3597,3597,3568,3560,
3573,3003,3000,3703,3713,1829,1709,1751,1885,
1525,433 ,358 ,163 ,0770,0881,0881,7023,6830,
5307,5070,5743,5849,5854,5849,5737,5787,7192,
7198,7114,7104,7173,5073,5734,5604,7089,4505,
4525,4534,4718,7124,4519,4603,7092,7188,7079,
5443,5904,5904,6002,5347,5334,5904,6090,5907,
5407,5408,4903,5308,5368,0512,0370,6525,0430,
0510,0541,5415,6212,6282,6247,0213,5371,5297,
4367,4870,4893,4722,4927,4802,4840,

4501,4407,1738,3812,4290,4403,4125,4197,4410,
3530,2095,334 ,2000,2000,332 ,5354,0482,

3501,

273 ,2757,0275,

0520,1773,

zier ir_	361 ,
	143 ,
sat_ : satmak	
-1, sin	1657,
-1,1-1,1	13+2,
sat_ (A.): satın, yüzey	
(-1 basit)	30+0,
-birle	0123,
-1	043 ,
-1-1	0134,5389,
-1-1	0201,1907,
-1-1	0070,
süç_ (A.): yükselip meydana çıkan	
(-1,1-1,1,1)	301 ,
şavab (A.): doğruluk, dürüstlük; doğru	1213,
(şavab_1 ş.)	+575,
(-1,1-1 ş.)	7130,
(şavab_1 ş.)	4404,
(-1,1-1 ş.)	+513,2201,
(şavab_1 ş.)	4021,1746,
(-1,1-1 ş.)	2439,
-1	4093,+435,
-1,1	513 ,
şavab_1,1 (F, şavabA.): doğruyu gösteren	
(-1,1-1 ş.)	498 ,
şavu (A.): taraf, yön	
(şavu_1 ş.)	5021,
şavlecün (A.): gevgan; cirit oynanılan eğri sopa	
-birle	1730,
şavlat (A.): şiddetli hücum, saldırma	
-1	4337,
-1 birle	0700,
-1,1	3230,
şav_ (A.): ses, seda	
	2715,3753,
-1	437 ,
-1	230+,
-1,1	343 ,
şavuş : soğuk ; krş. savuk	
	3205,3700,04+7,
-birle	0+21,
-1,1,1,1	2731,
şavuş : soğuk ; krş. savuş	
	323 ,323 ,5036,
-1,1	5500,
-1	3128,
-1,1	3203,
savur_ : savurmak	
-up	2211,
savurmak : savurmak	
	1307,

savuc- : soğutmak
 -mı? l-
 say (A.) : gelişme, cabalama, gayret etme

5492,

2130,2557,

-mı? l-

796 ,

-mı? l-

5350,

-mı? l-

2331,3187,2901,

-mı? l-

3091,2454,785 ,5953,

-mı? l-

5101,7155,5298,5187,1800,

-mı? l-

405 ,

-mı? l-

1551,

-mı? l-

2590,

sayd (A.) : av; avlama

(fıca_l ş.)

3125,2853,

2352,

-mı? l-

4002,

-mı? l-

2010,

-mı? l-

2009,

-mı? l-

4852,

-mı? l-

2330,

-mı? l-

2330,2210,

-mı? l-

643 ,

-mı? l-

5710,

sayd_jer (F, saydA.): avcı

2971,

sāye (F.): gölge

(l_i cāh)

163 ,199 ,3730,200 ,

2924,

-mı? l-

3817,

-mı? l-

1973,

-mı? l-

2019,

-mı? l-

1290,1422,

-mı? l-

4330,103 ,5516,

-mı? l-

590 ,

-mı? l-

153 ,

-mı? l-

2794,

-mı? l-

201 ,4306,

-mı? l-

6799,

sayı : her

318 ,956 ,3590,

şayib (A. şayib): doğru

(rēy_l ş. l_r_)

6339,

(rēy_l ş.)

4517,

4510,

-mı? l-

6380,

sāyil (A. sā'il): dilenci

6382,157 ,

-mı? l-

1225,

-mı? l-

793 ,

-mı? l-

733 ,

sāyir (A. sā'ir): seyreden, dolayan; diğer

(l_i şayr_şin)

533 ,288 ,5905,6041,6114,

(l_i şayr_)

242 ,

(mıls_l ş.)

3337,

5104,

seba	(F.): Galgı; silah; sıra, kuvvet; hile; yapma	3328, 2791, 3128, 73 , 6397,
seba	(F.): Galgı; silah; sıra, kuvvet; hile; yapma	2034,2035, 1901,5358, 1105,
seba	(F.): Galgı; silah; sıra, kuvvet; hile; yapma	2352,3094,4113,3410,68 ,6992, 3304,3397,1005,397 ,3758,4005,2496,1020,3604, 3043,2999, 7211,5953, 243 , 640 ,
seba	(A.): Sebta-i seyyâre; Nevâî'nin 4. mesnevisi	7015,
sebat	(A.): Sebat; yerinde durma	5014,
sebat	(A.): Sebat	5030,552 ,
sebat	(A.): Sebat	5930, 6937, 7133,
sebat	(A.): geçme, ilerleme	173 ,
sebat	(A.): yazma, kaydetme	7027,
sebat	(A.): yazma, kaydetme	544 ,559 ,3029,31 , 706 , 2258, 1575,
sebat	(F. sebat-bat+lık): yükü hafif olma; çabuk olma	133 ,
sebat	(F.): kâinat hızlı	5345,
sebat	(F.): akılsız	4777,
sebat	(F. sebat-sat+lık): akılsızlık	693 ,
sebat	(F. seyrA.): çabuk gitme , hızlı gitme	236 ,
sebat	(F.): yeşil renkli	3014,
sebat	(F.): yeşil kubbeli	2130,
sebat	(F.): sebze; yeşillik	3303,515 ,3573,5003,4071,4902,
sebat	(F.): sebze; yeşillik	3340, 2109, 2340,1304, 2350, 4953,

-si	2730,
-si-le	23+8,2347,
-si-lin	2032,2355,
-lin	3355,
-lu	4972,
-lin	
sece_sir (F.): yeşillik , bostan	
-i_siri	4963,
sece_sir (A.): secdeler	
-i-din	53 ,
sece (A.): secede	1313,
-si	137 ,592 ,
-si-ğa	703 ,
-din	453 ,
sece_gan (F, seceA.): secede ertilecek yer; namazgâh	
(-i isken)	5965,
sece (A, sece): set ; kış. sece	5768,5763,1029,
-si	5757,
-si	533 ,
-si	533 ,
-si	533 ,
sece (A.): set ; kış. sece	
(-i din)	5250,
(-i iskenler is_)	779 ,
(-i iskenler)	1935,
(-i iskenler)	719 ,5752,7017,
(-i iskenler (bi))	7010,
sefayin (A, sefâ'in): gemiler	
-ni	5299,
sefer (A.): sefer , yolculuk	5170,5793,5794,5833,6223,3173,3215,3131,332 ,
	3210,3140,
-si	3147,3163,5889,
-si	5391,
-si	5325,
-si	5343,
-si	5155,3123,1007,3130,
-si	3194,5835,
-si	3215,
-si	243 ,
-si	3121,
-si	3223,3202,
-si	3220,
-si	3210,3177,5794,
-si	5303,
sefâin (A.): gemi	
-si	5147,
-si	7057,
sefâ (A.): cömertlik , et ağırlığı	5244,5340,3170,
-si	2358,792 ,
-si	312 ,
-si	5342,
-si	310 ,

semf (A.): işitme, kulak	
+i-ğ	2037,
sem (A,semm): zehir,ağu	
+i-n	2685,
semā (A.): sema, gök	
(sāmā_1 s.)	4006,
(sāmā_2 s.)	3732,
+i-n(fıg_1 s.)	3541,
semāi (A.): semâ yapan,dönen	
+ğ	6271,
semāvi (A.): göğe mensup,semaya bit	
(Kön/Lex_1 s.)	703 ,
semen_öer (F.): yasemin güğüstü	6250,
	3064,
semen_i (F.): çevik ve güzel at	
+i-n	2071,
+i-	3410,
+i-iz	3454,
+i-iz	3137,
+i-n	6352,
+i-	1751,
semenier (F.): ateşte yürüyen hayvan	
+kibi	4364,
semerkand (y.a.): Semerkand	
(_1 s_1_öneni)	2004,2922,
(_1 f_1_övi_1_öneni)	353 ,
	2922,
+ik	1535,
+in	2043,
semīn (A.): pahalı, değerli	
(fir_1 s.)	744 , 3029 , 6464,
(fir_1 s.)	343 ,
	4362,4470,4910,4579,
semūm (A.): sam yeli; zehirli şey	
(_1 s_1_ā)	3135,
+i	325 ,
senā (A.): övme, metih	
	318 ,
+u/E_	1294,
+iğ	3400,
senā_ūin (F, senā A.): öven, metheden	
+ğ	4423,
senāyi (ş.a.): Senâyi	
	7160,
senc (F.): ölçen,tartan; ölçme	
(su_1)	52 ,
(sāğ_1 s.)	4307,
sencer (ş.a.): Sencer	
+ğ	2337,
senj (F.): taş	
(_1 s_1_ā)	610 ,
+i	4452,

senj_bārān (F.): taş yağmuru	5772,
senj_bārān (F.): taş eleyen	5790,
senj_kār (F.): taşçı, taş ustası	5791,
senj_kār (F.): taş parçası	536 ,
senj_kār (F.): taş parçası	703 ,
senj_kār (F.): taştan yapılmış	+539,
ser (F.): baş	2431,
ser (F.): baş	5759,
ser (F.): baş	5357,
ser_bārān (F.): baştan başa	5737,+534,6064,4042,6523,+605,4391,+100,4385,
	4093,1123,1743,3950,2759,2584,2103,2618,1800,
ser_bārān (F.): yeniden, baştan başlama	1620,
ser_bārān (F.): ileri gelen, başta bulunan	5925,
ser_bārān (F. ser-bār+lig): cesurluk, yiğitlik	123 ,
ser_bārān (F.): baştan başa, büt bütün	65 ,3011,1310,2073,615 ,522 ,2405,+106,4185,
	2550,5217,+601,
ser_bārān (F.): başı yüksek; yüce	5707,
ser_bārān (F.): başını eğen, boyun eğen	2152,
ser_bārān (F.): başını kaldıran, yüce, şerefli; krş. ser-firāz	1235,
ser_bārān (F.): başını kaldıran, yüce, şerefli; krş. ser-firāz	2597,
ser_bārān (F.): başını kaldıran, yüce, şerefli; krş. ser-firāz	2314,+4336,
ser_bārān (F.): başını kaldıran, yüce, şerefli; krş. ser-firāz	739 ,
ser_bārān (F.): başını kaldıran, yüce, şerefli; krş. ser-firāz	298 ,
ser_bārān (F.): başını kaldıran, yüce, şerefli; krş. ser-firāz	+130,
ser_bārān (F.): başını kaldıran, yüce, şerefli; krş. ser-firāz	1744,
ser_bārān (F.): başını kaldıran, yüce, şerefli; krş. ser-firāz	1941,
ser_bārān (F.): baştan geçen şey; vakb	508 ,5328,
ser_bārān (F.): baştan geçen şey; vakb	6357,
ser_bārān (F.): baştan geçen şey; vakb	3333,
ser_bārān (F.): baştan geçen şey; vakb	1723,
ser_bārān (F.): baştan geçen şey; vakb	3535,6125,
ser_bārān (F.): baştan geçen şey; vakb	603 ,
ser_bārān (F.): baştan geçen şey; vakb	3332,
ser_bārān (F.): baştan geçen şey; vakb	1171,
ser_bārān (F.): baştan geçen şey; vakb	5585,
ser_bārān (F.): baştan geçen şey; vakb	135 ,
ser_bārān (F.): baştan geçen şey; vakb	6732,
ser_bārān (F.): baştan geçen şey; vakb	1235,
ser_bārān (F.): baştan geçen şey; vakb	626 ,+777,

+fir	0079,
ser_gaytalik (F, ser-gefte+lik): baş dönmesi, sersemlik (sergi s.)	0274,
+lin	3953,
ser_hadd (F, hadd A.): serhat, sınır (_i jin)	2348,
ser_halka (F, halka A.): başhalka +si	533 ,
ser_guyl (F, hayl A.): kafile başı; başkan (_i gīn)	1929, 1934, 4122,
ser_guyllik (F, ser-hayl+lik): başkanlık +jevneri	134 ,
ser_keş (F.): dik başlı, inatçı	3007,
ser_keşlik (F, ser-keş+lik): dik başlılık, inatçılık +olm	33 ,
+kil	513 , 193 ,
ser_menzil (F, menzil A.): durak, konak yeri +ilga	343 ,
+lin	373 ,
+ing	4758,
ser_nüme (F.): mektup başlığı +firristi	353 ,
ser_nigün (F.): baş aşığı dönmüş; talihli +olm	273 ,
ser_rishte (F.): ipucu; sebep, vesile (_i riyb)	6387,
(_i murād)	338 ,
ser_vakt (F, vakt A.): halvethane, yalnız oturma yer +ilga	3533, 3158,
serā_perle (F.): otağ (_i serg_i ser_jān irā)	4195, +263, +4204, 6392, +112,
serāb (A.): serap; öteki dünya (_i serā)	3135,
serāsiāme (F.): sersem (_i serāsiāme)	7591,
serāy (F.): saray (_i serāy)	1240,
seri (F.): sert, soğuk (_i seri s.)	5532,
sere (F.): iyi, doğru, sekin (_i sere s.)	5552,
ser_digēst (F.): serüven, macera +ilga	1206,
serhōş (F.): sarhoş +olm	1774,
serī (A.): seri, hızlı, çabuk (_i serī)	5583,
(_i serī s.)	043 ,
serir (A.): taht (_i serir s.)	1101,
(_i serir s.)	173 ,
+ilga	4417, +5593, +6006,
+all	4702,

seri131	3715,
ri	847 ,
ri-12	4313,
ri12-131	
seri131-131 (A.): hızlı deleşma	448 ,
serke,1 (F.) : dik başlılık ,inatçılık	4443,
(serke-1 3.)	1197,
sermāye (F.): Sermāye	562 ,
sermāye	507 ,
sermāye	563 ,
sermāye (F.): daimi,sürekli	
(sermāye 3.)	2597,4901,
serv (F.) : servi ağacı	
(1 3071)	5447,5265,4665,4996,7019,848 ,
(1 3071)	2494,
(1 3071)	506 ,
(1 3071)	7055,
(1 3071)	4995,
(1 3071)	2494,
(1 3071)	439 ,
(1 3071)	6730,
(1 3071)	4922,7018,406 ,
(1 3071)	5044,
-111	535 ,
-111	4970,
-111	5144,
serv_şad (F, şadd A.): servi beylu	5057,
serv_şifat (F, şifat A.): Servi gibi	498 ,
server (F.): baş, başkan, reis	6498,4759,
servi (F.): bir servi	4625,
serveni, (F.) : başa kakma ,yakınma	5011,
serveni	255 ,
setervan13 (F. setervan+13) : kısırlık	2131,
setr (A.) : örtme , kapama	378 ,
setr	
sevābit (A.) : sahibit gök cisimleri ,yıldızlar	263 ,
sevāi (A.): karalık, siyahlık , yazı	3050,7021,
sevāi	7143,
sevāi	5992,494 ,
sevāi	499 ,
sevāi	478 ,
sevāi	5994,
sevāi	7022,6040,,
sevāi	134 ,
sevāi	135 ,
sevādī (F.): bir yazı	

sevāhīl (A.): səhiller, kıyılar
sevāḡ (A.): sevdas; qok siyah, qok kara
sevāḡ (A.): sevdas; qok siyah, qok kara

(_yl_ jām ir_)

sevāḡ (A.): sevdas; qok siyah, qok kara

sevāḡ (A.): sevdas; qok siyah, qok kara

sevāḡ (A.): sevdas; qok siyah, qok kara

sevāḡ (A.): sevdas; qok siyah, qok kara

sevāḡ (A.): sevdas; qok siyah, qok kara

sevāḡ (A.): sevdas; qok siyah, qok kara

sevr (A.): boğa burcu

seyḡūn (y.a.): Seyhun nehrī

seyḡūn (y.a.): Seyhun nehrī

seyḡ (A.): sel

(_i_ sel)

(_i_ sel)

(_i_ sel)

(_i_ sel)

seyḡ (A.): sel

seyḡ (A.): sel

seyḡ (A.): sel

seyḡ (A.): sel

(_i_ sel)

seyr (A.): seyr, dolama

(_i_ sel)

seyr (A.): seyr, dolama

seyr (A.): seyr, dolama

seyr (A.): seyr, dolama

seyr (A.): seyr, dolama

seyr (A.): seyr, dolama

seyr (A.): seyr, dolama

seyr (A.): seyr, dolama

seyr (A.): seyr, dolama

seyr (A.): seyr, dolama

seyr (A.): seyr, dolama

seyr (A.): seyr, dolama

seyr (A.): seyr, dolama

seyr (A.): seyr, dolama

seyr (A.): seyr, dolama

seyr (A.): seyr, dolama

seyr (A.): seyr, dolama

seyr (A.): seyr, dolama

seyyān (A.): seyyah, yulcu

(_i_ sel)

(_i_ sel)

seyyār (A.): gezen, dolayan, gezinen

(_i_ sel)

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

seyyāre (A.): gezen

Y. C.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

şuî (F.): münasip, uygun, yakışır

-şuî-
-şuî-

şuî-vâr (F.): uygun, yaraşır

(-i şuî)

-şuî-
-i-
-şuî-
-şuî-

-şuî-
-şuî-

şuî : şuân, fare

-şuî-

şidk (A.): doğruluk ; sözünde durma

(-i şidk)

-şidk-

şidk-î (F, şidk A.): doğruluk mizaçlı; adaletli

şifât (A.): sıfat; hâl, keyfiyet, vasıf, şekil

*şifâ-
-şifâ-

şifât (A.): sıfatlar, vasıflar

1

1-0

1-1 durur

1-2

1-3 (cemî-i ş.)

1-4

şig- : şigmak

-şig-

-şig-

-şig-

şigîn- : şigînmak, himayesi altına girmek

-şig-

şigür- : şigürmek

-şig-

şihât (A.): sıhhat, sağlamlık

-i (şihât-i ş.)

şik- : şikmak

-şik-

şik (A.): memleketine gitme

şilîye (?) : temiz (?)

şilîg : temiz, pak

şin- : kırmak

4142,

100 ,

131,3,0030,

437 ,400 ,

30 ,

3394,

1021,

3733,1233,5095,

100 ,

4232,

3374,

1430,

1127,

5203,

433 ,

0730,

1233,

1233,1383,1317,1302,435 ,3317,3498,1900,4121,

1307,5334,+522,5121,3157,+397,0120,5890,4950,

5049,

1373,

0314,

1280,

5529,

33 ,1005,4522,

1573,

2370,

3741,325 ,

315 ,

130 ,

3793,

3794,

3740,

199 ,

333 ,

3219,

4331,

1070,

4314,

571 ,

682 ,

-10
 şināāt (A.): sanatlar
 +10
 şindur_ : kırdarmak
 -61 sin
 -ur
 -10
 şinuş : kırık

 şirf (A.): sırf, yalnız
 (şirf_1_1 ş.)
 şirr (A.): sarı, gizli tutulan şey
 (-1 şirīnī -1_)
 (-1 şirīnī)

 -1
 -1-110
 -1-1
 -1-11
 -1-11
 -1-11
 şizdur_ : sızdırmak, belli etmek
 -up ir_
 şidre (A.): Sidre ağacı

 şidre_şir (F, şidre A.): Sidre gibi

 şidre-gāh (F, şidre A.): şidre yeri
 +1
 şifāi (F.): çanak, testi
 +1-şā
 şigri_ : sıgramak
 -dan
 -p
 -r-1s
 şihr (A.): sihir, büyü
 (-1 şihīrī)

 +şibūi
 +i lefi
 -1-11
 şihr_şyān (F, şihr A.): şihirli

 şihr_şūz (F, şihr A.): sihir yapan, büyücü
 (-1 şihīrī ş.)
 şikā (A.): güven, emniyet

 şikāi (A.): sakil şeyler
 +11s
 şikender (ş, ş.) : İskender ; krş. İskender

2700,
 73 ,
 3339,
 1477,
 4743,4921,
 2357,
 303 ,
 3210,
 363 ,
 3726,5313,
 3040,
 3347,
 3250,397.,
 3117,7003,
 3552,
 3845,3824,
 3025,
 234 ,
 2309,
 314 ,3419,
 3130,1153,
 4577,
 3230,
 2714,
 2991,
 351 ,
 2973,
 353 ,
 2904,
 3367,
 1900,
 1309,2012,2974,2922,3045,3050,2913,2977,2005,
 1562,1904,1200,1313,1228,1203,1303,1183,1100,
 1107,2005,2552,2480,2344,2704,3807,3924,1093,
 1709,1740,1741,1080,1021,912 ,410 ,3394,3303,
 3375,3344,4097,3593,3093,3015,4227,4217,4242,
 397 ,791 ,4101,3304,3231,3081,4285,4414,4380,
 4409,4381,4429,4351,4372,4403,4305,4353,2335,
 2259,2275,2143,2133,2249,2240,2277,2270,2290,
 2254,3443,4043,5159,5004,5171,6054,6060,4387,

8729, 8087, 0705, 0451, 6587, 0547,
 343 ,
 4087,
 7010,
 2327,
 0359,
 5840, 4212, 409 ,
 554 , 2228, 3049,
 2031,
 1000, 0364,
 414 ,
 553 ,
 4130,
 411 , 3019, 1032,
 3021,
 2130,
 4210, 4214, 0200,
 0300, 0370, 4737, 6850, 2028, 609 ,
 1000,
 3531,
 777 , 2010, 0094,
 0294, 4743, 1039,
 1010, 1700, 1712, 2257, 2221, 3100,
 3257, 3340, 1055, 1192, 1227, 1009,
 0047, 1993, 2407, 2473, 2351, 2505,
 7010, 4502, 0457, 4041, 5009, 4000,
 0320, 0407, 2027, 2094, 1202, 3804,
 4109,
 799 ,
 3100,
 2302,
 0732,
 5941, 4001,
 5930,
 30 ,
 203 ,
 1920,
 523 , 0301,
 27 ,
 2000,
 393 , 043 ,
 0149,
 1130,
 0340, 5010, 4990,

(gudāvend s.)	-
(gudāvendī BT_migl 4 mānend s.)	2
(lir s.)	3388,
(lir s.)	5579,0043,
(lir s.)	2313,
(lir s.)	2313,3108,1724,6980,
(lir s.)	6464,
(gudāvend s.)	6917,
(gudāvend s.)	4792,4056,
(gudāvend s.)	16
(gudāvend s.)	3900,6425,
(gudāvend s.)	5545,5590,1172,
(gudāvend s.)	4701,
(lir s.)	3431,
(lir s.)	5013,
(gudāvend s.)	1540,
(lir s.)	7058,
(lir s.)	1725,
(lir s.)	1722,
(lir s.)	650
(gudāvend s.)	5312,
(lir s.)	1171,1171,
(gudāvend s.)	4701,
(lir s.)	4709,
(lir s.)	652
(gudāvend s.)	3903,
(gudāvend s.)	1450,
(gudāvend s.)	3337,
(lir s.)	2403,3923,0701,0470,0604,
(gudāvend s.)	7100,
(lir s.)	3343,1271,3800,
(lir s.)	1357,3475,1779,
(gudāvend s.)	4709,
(lir s.)	6930,1724,
(lir s.)	7045,
(gudāvend s.)	0027,
gudāvend	0433,
gudāvend	0470,
gudāvend	7103,5015,4030,042 ,2200,3730,4243,
gudāvend	3700,2284,2204,7151,4911,
gudāvend	96 ,103 ,
gudāvend	5300,5312,3737,
gudāvend	143 ,1451,2331,3341,3444,160 ,131 ,132 ,3689,
gudāvend	5790,5023,6033,5470,0199,7000,7191,
gudāvend	5509,0503,
gudāvend	5091,
gudāvend	3921,4780,7154,0922,0799,5008,0707,0053,0927,
gudāvend	3390,3092,107 ,3442,190 ,150 ,3491,1097,96 ,
gudāvend	1194,1193,115 ,2003,3735,3734,044 ,3736,3743,
gudāvend	4300,4395,4303,
gudāvend	4204,155 ,3333,108 ,179 ,3357,7051,0007,0042,
gudāvend	5534,7000,6805,6093,7098,7159,0195,4793,5022,
gudāvend	4793,5431,5402,3920,4378,6645,
gudāvend	5533,
gudāvend	7039,
gudāvend	1279,
gudāvend	2403,5004,0023,0701,0470,
sinān (A) : mizrak, sūngū	

(-1 şifalı şifalı)	344 ,
(-1 şifalı)	2123 ,
şifalı	2173 ,
şifalı	233 ,
şifalı	2139 ,
şifalı	2133 ,
şifalı	2104,4633 ,
şifalı	3347,1079 ,
şifalı	731 ,
şifalı	2003,2003 ,
şifalı	2103 ,
şifalı	3402 ,
şifalı	2471,1541 ,
şifalı	3347,0033 ,
şifalı	3347 ,
şifalı	3590 ,
şifalı	4911 ,
şifalı	3742 ,
şifalı	3993 ,
şifalı	2231 ,
şifalı	4610 ,
şifalı	3333,3333,2421,2429,313 ,2544,2345 ,
şifalı	363 ,
şifalı	2033 ,
şifalı	273 ,
şifalı	4372,3343 ,
şifalı	2013 ,
şifalı	4397,2733,2779,293 ,1475,2529,4103,5130 ,
şifalı	4492,1913 ,
şifalı	4210 ,
şifalı	343 ,
şifalı	2274,1533,2272 ,
şifalı	2213,1474,2414,4214,1704,4332,4733,2535 ,
şifalı	5172,3197,3200,1733,217 ,2110,4111,4127,643 ,
şifalı	1983,1989 ,
şifalı	1903,401 ,
şifalı	343 ,
şifalı	2607 ,
şifalı	1735 ,
şifalı	4344 ,
şifalı	3474 ,
şifalı	363 ,
şifalı	1543 ,
şifalı	2353 ,

siyâvûş (F.â.): Siyâvûş; Keyhusrev'in oğlu; krş. siyâvûş
 siyâvûş (F.â.): Siyâvûş; Keyhusrev'in oğlu; krş. siyâvûş
 siyeh (F.): siyah, kara; krş. siyâh
 siyeh-rû (F.): suçluların hapsedildiği çukur
 siyeh-rûlu (F. siyeh-rû+luğ): yüzü kara olma, rezil olma
 siz : siz

şöfrä (A, şufre): sofra
 şöfrä: sokmak, saptlamak
 şöfrät (A): sohbet, görüşme, konuşma
 şöfrä
 şöfrä-än
 şöfrä
 şöfrä
 şöfrä (ş.a.): Sokrat; Yunan filozofu
 (ş. 1. şöfrä)
 (ş. 1. şöfrä-än, şöfrä)
 şöfrä
 şöfrä

3711,
 1905,
 1250,
 3338,
 3313,3390,
 2341,
 397 ,
 3913,2773,
 342+,
 1335,
 147 ,
 1247,3305,3303,3304,3700,3710,4502,3309,3200,
 3300,3309,3307,5806,7170,7109,
 1235,
 4302,4540,
 3710,
 3903,
 3391,
 1234,
 3374,
 1302,1947,
 3302,
 2999,
 3200,
 1235,
 1230,347 ,342 ,354 ,354 ,3397,
 3337,3307,3374,4807,4499,3747,
 3707,3713,3716,
 3709,
 3373,
 3177,
 3229,3303,3308,
 333 ,
 1207,
 7031,
 393 ,
 3490,
 4730,
 4475,3270,3090,3009,3797,3320,2950,
 3011,
 3142,
 4933,
 753 ,

[illegible]

1753,396 ,721 , 37
453 ,
0395,
+132,
0914,
943 ,
523 ,
7135,
+04 ,
7026,
523 ,
+20 ,
73 ,
7126,
301 ,
+10 ,
1490,
5276,
040 ,
1609,
1771,
+20 ,
512 ,345 ,
396 ,
521 ,
+05 ,
951 ,
039 ,
1100,
03 ,
3056,
013 ,+185,510 ,437 ,490 ,4004,4400,4444,1751,
4442,2974,4200,1233,4403,2004,2033,3082,1857,
0320,0739,0522,4055,0550,+737,
3083,
273 ,700 ,098 ,111 ,7071,
2534,1020,2093,
2704,1009,1739,701 ,089 ,3704,2020,4040,4044,
+202,4131,580 ,4420,4341,1203,1323,+292,2149,
5913,5931,
1674,
0092,
0350,0707,
0309,7073,7211,2315,4350,4000,4091,4279,704 ,
0301,
7134,
034 ,034 ,4051,
1031,
1053,1705,4230,523 ,7056,7051,0053,
+275,
320 ,7163,7107,
7001,
7050,
+259,
+291,4401,2557,1503,4140,1100,7009,7101,
7100,0203,0095,4007,1331,3000,2974,4420,092 ,
+033,1043,2455,4504,2090,2025,1090,1088,0098,
0039,0159,0098,7044,0001,
0044,0191,5011,5599,0079,5917,0492,2023,3331,
3455,2091,707 ,4441,2044,4323,4300,4500,3277,

(NAV-1 30)
(NAV-1 30)

(NAV-1 30)
(NAV-1 30)

577, 1681, 1686, 1689, 1688, 6032, 6183,
5234, 5237, 5232, 5235, 5236, 5238, 5239

+da ifr
+il-ifl
+in
+j
+ni
+nif
+yi
+ur
+urur
sūī (A.): sual, soru; sorma
(sūī-i .s.)

+i/iz
+ic
+i

+i-if
sūī (F.): bir soru
+i-if
sūī (A.): sabah

(i farrag-sūī)
(i farrag-sūī)
(i vaf)
(i vaf-sūī)

+i
+i-if
+i

sūī (F, sūī A.): sabah vakti gibi

sūī (F, sūī A.): sabah vakti

sūī (A.): tesbih; Câmî'nin hamsesindeki mesnevîlerden biri

sūī (F.): fayda, kâr
(hük-i s. sūī)

+i-if
+i
+i
+i-if
+i-if

sūī (F.): faydalı

(i-if-i .s.)

sūī (F.): ticaret, alış-veriş

+ni

sūī (A.): baş ağrısı
sūī (A.): kapı, eşik
(i-if-i)

sūī (F.): sürmüş, sürülmüş
(sūī-i .s.)

+i-if (sūī-i .s.)

sūī (A.): sūfî; tasavvuf ehli

+i-if

sūī (F.): matem, yas

5305,
6320,
5305,5373,5290,5115,5293,521 ,782 ,3851,
720 ,775 ,5903,6099,6164,6262,6267,6266,6280,
6266,6046,677 ,
738 ,5154,5297,5300,
1421,519 ,
2305,2758,6349,
2375,

3205,

1375,5205,7009,
6.68,1020,738 ,4229,3591,
633 ,713 ,670 ,773 ,750 ,590 ,513 ,403 ,423 ,
523 ,508 ,508 ,223 ,348 ,253 ,133 ,
4259,

1307,

135 ,6401,7145,5522,
2137,
5330,
633 ,
5342,

734 ,3109,
403 ,
133 ,

493 ,

4965,

530 ,

593 ,3930,3123,3522,2581,5311,6059,
240 ,

508 ,
2420,6059,6502,
5320,2433,
5313,5775,
453 ,

2489,
6920,

3946,
3930,
6222,

7004,

3313,

3400,

532 ,

	2476,
+râfî	3418,
+rî	1017,
+rî-în	1114,
+rî-nî	1101,
+rî-n	3409,
şuğun (F.): söz (_1 şî-în)	2102,
şuîq (A.): sulh, sükûnet, rahatlık	4377,
+şîre	4000,
+şîr	4032,
sultân (A.): sultan, hükümdar	740 ,200 ,100 ,6752,
(_1 şîrî)	1334,
(_1 şîrî-în)	343 ,
+şî	3400,
+şîr-î	1910,
şuîşîlîq (A. sultân + lîq): Sultanlık	1427,
+şîr-î-şî	
şun° (A.): yapma, yaratma	5071,
(_1 şîrî-î)	5241,
(_1 şîrî-î-şî)	3351,
(_1 şîrî-î-şîrî)	
+şîre	5256,
+şîr	5275,
+rî	5227,
+rî-îd	5226,5231,
+rî-îd	5444,013 ,
şun- : sunmak	
+rî-îd	5492,
+rî-îd	1317,
+rî-îd	549 ,
+şîr	3400,
+rî-îd	1995,
+rî	1500,7142,
+rî-îd	0494,
şunîar : şungar	
+rî-îd	1754,
şunîar : şungar	
+rî	4245,2374,
şunîr (A.): sınıflar	
(_1 şîrî-î)	3707,
şûr (F.): düğün, şenlik	
(_1 şîrî-î-î)	4955,
	4950,
+rîrî	4958,
+rîrî-î	1020,
+rîrî-î-î	4951,
+rîrî-î	1300,
+rîrî-î-î	1042,

şūr (A.): beynuzdan yapılmış beru (neḥḥ-i s.)	1201,
şurāḥī (A.): surahi , su testisi	6532, 6578,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	3654, 3842,
(ṣ-ṭ-ḡ-i s.)	3841,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	233 , 5241, 7000,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	340 ,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	4270, 4271,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	4254, 3238,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	4210,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	043 ,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	4201,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	5143,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	4700, 0507, 174 ,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	3507, 729 ,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	2334,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	5241,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	4932,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	2141,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	046 ,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	4905, 6396
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	563 ,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	4894,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	4390,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	4891,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	5984,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	5801, 3245,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	5543,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	3244, 2314,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	3111, 4000, 0321,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	5323,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	5551,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	430 ,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	551 ,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	5+1 ,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	0431,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	2703,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	593 ,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	7195,
şūr (A.): görünüş, biçim, tarz	135 ,

sürd- : sürmek, sürüklemek +71	5410,
sürd- : sürülmek, sürüklenmek +71	5410,
süfî_makâm (F, kelîmeler A.): makamı aşağıda olan, bayağı (tîbî_makâmî s.)	4501,
sühâ (A.): Sühâ yolları +sühâ	4103,
+sühâ	5204,
sühan-ver (F.): söz getiren +sühan	4309,
sühan-în (F.): güzel söz söyleyen (-i ferjânî s.) (-i ferjânî s.)	4220, 4374,
sühan-sand (F.): hesaplı, ölçülü konuşan (hesîbî s.)	3004,
sühan-ver (F.): düzgün konuşan	4337, 4247, 4070, 7174,
+sühan	1733,
sühan-ver-lî (F, sühan-ver+lî): düzgün konuşma, krş. sühan-verlik +sühan	3755, 397,
sühan-ver-lî (F, sühan-ver+lî): düzgün konuşma, krş. sühan-verlik	507,
sünevî (F.): bir Sünevl +sünevî	2300,
sühûlet (A.): kolaylık +sühûlet	537,
+sarı	2445,
+ka	3540, 3041,
sükûn (A.): sükun, durgunluk +sükûn	503,
+sükûn	35,
+sükûn	5414,
+sükûn	0420,
+sükûn	3129,
+sükûn	4590, 2329, 2132,
+sükûn	5901,
+sükûn	3439,
+sükûn	373,
+sükûn	5647,
sükûr (A.): susma (sükûr s.)	0037, 0070,
süleymânî (A, süleymân+sî): Süleyman olmadan	5520,
sülûs (A.): üçte bir +sülûs (sülûsî)	7039,
sülûk (A.): bir yola girme +sülûk	5310,
sünbül (F.): sünbül (-i sünbülî s.) (-i sünbülî s.) (-i sünbülî s.) (-i sünbülî s.) (-i sünbülî s.)	3481, 3815, 208, 490, 4970, 4592, 3813,
+sünbül	4977,
+sünbül	832, 489,

sürt_ : sürtmek	3381,
-il	
sürü (F.): nağme, şarkı	720 ,
(-i görülmek)	1103,
(-i nağme, şarkı)	3554,
(-i vîşâ)	
+ilr	+435,
+ayr	938 ,
+uğ arası	919 ,
+uğ-ı	1770,
sürü (F.): bir nağme, bir şarkı	913 ,3105,
+zik	342 ,
sürür (A.): sevinç	3720,
(dür-ı s.)	1447,
	1300,
+il	503 ,
+i	983 ,
+il-şu	4754,
+uğ	6507,
+uğ-şu	
sürük : cemiyet, bölük, sürü	3773,3829,4858,
sürül- : sürülmek	5708,
-il	
süst (F.): gevşek, tenbel	790 ,
(dür-ı s.)	
süt : süt	573 ,
+ornı	274 ,
+i	
sütün (F.): sütun, direk	492 ,5252,
(-i görülmek)	521 ,
+ilr	4443,
-il	4452,
şad (F.): sevinçli, mutlu, şen	5626,6300,4361,
	4311,3800,4566,2223,6208,5238,
+il	6005,6505,3776,
+il-şu	3167,
+ilr	7143,5482,2313,1231,3075,
+il-şu	3749,3805,6715,
+il-şu	5865,5880,5827,2543,2543,972 ,2224,2998,2911,
+il-şu	
şad-ın (F.): sevinçli	3745,6212,5140,
+il-şu	5632,
+il	
şad-ın-ı (F. şad-ın + 1k): memnuniyet	2226,
+il	
şad-ı (F. şad + 1g): mutluluk, krs. şadlık	

(sāhā_i ,.)
 (cāhā_i ,.)
 (leḥā_i ,.)
 +silā (šāhā_i ,.)
 šāhānē (F.): bir sâhâne (kaser)
 (šāhā_i ,.)
 šāhen_šāhī (F.): yüce padişahlık, ulu hükümdarlık
 (šāhā_i ,.)
 (šāhā_i ,.)
 šāhī (F.): şahlık, hükümdarlık
 (šāhā_i ,.)
 (šāhā_i ,.)
 +i_
 +ir (šāhā_i ,.)
 šāhī (F.): sevgili, güzel
 (šāhā_i ,.)
 šāhī (F.): şahin,doğan
 (šāhā_i ,.)
 šāhī (F.): şahin,doğan
 šāhī (F. şah+lık): şahlık, krş. sâhlik, şehlik, şenlik, şenlik
 (šāhā_i ,.)
 +kil_
 +pāyēsī
 +rēsālī
 +ilā
 šāhī (F. şah+lık): şahlık; krş. sâhlik, şehlik, şenlik, şenlik
 (šāhā_i ,.)
 +kī
 šāhī (A.): şahıs, kişi, kimse
 (šāhā_i ,.)
 +i_
 +i-n
 +i-nā
 šāhī (A.): şahir
 +kī
 šāhī (A. şakk): yarma, kırma, krş. şakk
 +ir_
 +kil_
 šākir (A.): şükreden
 +lurir
 šākir (F.): öğrenci
 +ir_
 šāhī (A.): yarma, kırma, krş. şakk
 +i-šā

4899,891 ,4464,4423,2707,2345,398 ,528 ,4203, 1023
 305 ,1028,3890,
 4859,
 986 ,
 2470,
 1047,
 3058,
 5259,
 4011,
 1247,4055,
 3157,
 4415,
 955 ,
 196 ,
 490 ,
 238 ,
 4020,
 4078,3192,1503,1248,1206,1194,0470,6400,
 379 ,
 1190,
 387 ,
 1108,
 5267,
 3432,
 2204,
 4000,
 132 ,0027,
 525 ,
 2103,
 7169,7170,
 2445,
 1977,
 3495,
 1479,
 5953,
 7191,5122,
 7002,

şam (F.): akşam	131 ,220 ,4074,
(_1 isyâr ifâat)	413 ,
(_1 isâr)	5532,5537,5515,
(_1 ifyân)	135 ,
(_1 isyâat ifâ)	5994,
(_1 ifyât)	1010,
(_1 isâr)	5251,
+ifâ	5515,
+isâ	4323,
+isâr	1542,
+î	553 ,2339,2000,219 ,
+î_1	+12 ,
+î_2	5515,
+î_3	553 ,
şam (y.a.): Şam	5692,
şamî (A.): içine alan,kapayan	3199,
+î	3375,
+î_1	
şân (A.): şan, şöhret,ün	3994,
+î_1	2370,
+î_2	5809,
şâpûr (ş.a.): Şâpûr	930 ,
+î_1(isyâr_1 ş.)	
şâpûr_1 şâpûr (ş.a.): Şâpûr_1 Hürmüz	962 ,
şâpûr_1 şâpûr (ş.a.): Şâpûr_1 Şâpûr	964 ,
şarûben şarûbâ (A.): tertemiz bir içki	
+î_1	2370,
şarik (A.): ortak	
(_1 isyâr_1 ş.)	3335,
şark (A.): doğu	
(isyâr_1 ş.)	5239,
+î_1	1533,
+î_2(isyâr_1 ş.)	2040,
+î_3(isyâr_1 ş.)	3849,
şarkî (A.): doğuya ilgili	
+î_1	5032,
+î_2(isyâr_1 ş.)	2900,
şart (A.): şart	
(_1 isyâr)	3133,1677,
(_1 ifyât isyâr)	6934,
+î_1	5315,
+î_2	5311,
+î_3	5112,
şatranc (A.): satranç	
+î_1	2304,
şayed (F.): şayet, eğer	
+î_1	5944,
şayeste (F.): yakışır, yararlı	5543,3345,3702,

+ir_	6643,
şeyl_ (A.): duyulmuş, herkesçe bilinmiş	2338,
+şil_	941,
+şirir	658,
şevşerîş (F.): gece parlayan yakut	653,
(şevşerîş_1_)	3930,
+i_ nîşî (şevşerîş_1_)	4868,
şevşîr (F.): gece uyumayan	227,
+iç_	747,
şevşîşîşî (F.): mavi renkli	750,
(şîşîrîş_1_)	2824, 3535, 3536,
şevşer (F.): gece kuşu, yarasa	3525,
+şîşî	408,
şevşîşî (F.): ateş böceği	3713,
(şîşîrîş_1_)	5810,
+iç_	3811,
şevşîşî (F.): gençlik, tazelik	4935,
(şîşîrîş_1_)	220,
+şîşîrîşî	225,
şevşîr (F.): geceler	3599,
şevşîne (F.): geceye âit	3389, 3387, 5057,
(şîşîrîş_1_)	5447,
şevşîr (A.): benzer, benzeme	740,
+şîşîrîşî	5952,
şevşîstîrîşî (F.): harem ; yatak odası	5059, 48,
(_1_ şevşîstîrîşî_1_)	833,
(_1_ şevşîstîrîşî_1_)	525,
(_1_ şevşîstîrîşî_1_)	493,
(_1_ şevşîstîrîşî_1_)	1095,
(_1_ şevşîstîrîşî_1_)	224, 250, 4987, 5070,
(_1_ şevşîstîrîşî_1_)	5448, 1303,
(_1_ şevşîstîrîşî_1_)	1303,
+şîşîrîşî	603,
şevşîstîrîşî_1_ (F. şevşîstîrîşî_1_ + lîğ): haremî süsleyicilik	740, 748,
+şîşîrîşî	4032, 1493,
şevşîrîşî (F.): çiy, gece nemi	3520, 3510, 4943,
şevşîrîşî (A.): yigitlik	3730, 3830,
şevşîrîşî (A.): ağaç	375,
+şîşîrîşî	3814,
+şîşîrîşî	
+şîşîrîşî	

*lr_	0379,
*lr_	190 ,2573,
*ol_	137 ,
*qkām	3423,
*lāi	3423,2513,4144,4248,2532,2172,2947,4717,4045,
	5448,4049,4757,4725,5408,5363,5419,
*lāi	2000,
*lāi	4133,
*lāi	3023,3434,
*lāi	4331,
*lāi	0323,
*lāi	5400,
*lāi	5457,
*lāi	2702,4145,
*lāi	1393,
*lāi	5131,4940,
*lāi	5732,
*lāi	5003,
*lāi	0457,
*lāi	5533,
*lāi	5071,
*lāi	3233,
*lāi	1000,
*lāi	4394,
*lāi	4329,
*lāi	5440,
*lāi	4042,1157,4717,2418,2084,
*lāi	2194,
*lāi	2421,2420,4230,2400,3325,1890,5013,4914,5075,
*lāi	0793,
*lāi	0793,0839,0032,5175,5062,4831,4910,4703,4840,
*lāi	4931,5102,5034,5407,5434,5998,6203,6153,6230,
*lāi	0874,0873,7105,0589,6443,2908,2959,1475,2423,
*lāi	2531,4423,4448,2475,3901,2392,3102,3249,2312,
*lāi	3759,3704,2272,3707,4144,4215,2035,2080,4705,
*lāi	1320,
*lāi	4081,
*lāi	1794,
*lāi	2305,2970,1162,4735,
*lāi	0538,5494,0211,1311,1190,
*lāi	1157,3734,2706,949 ,947 ,919 ,2574,
*lāi	1391,3734,
*lāi	3370,2008,
*lāi	189 ,
*lāi	4520,
*lāi	4540,1005,
*lāi	920 ,
*lāi	1359,
*lāi	3399,
sen_vār (F.): şah yakışacak surette; krş. şah-vār	
(lāi-lāi s.)	550 ,3121,
*lāi (lāi-lāi s.)	3632,
*lāi (lāi-lāi s.)	3029,
sen_ūde (F.): şah oğlu, prens , krş. şah-zāde	805 , 6746 ,6902,
(-lāi nām-dār)	6749,
(-lāi sipār-dār)	343 ,
senādet (A.): şahit olma , şahitlik	
*lāi	3957,
senā (A.): bal	

(ingilizce) (F.) (F.) (F.)

+caşı
+cama
+ci
+cin
+ci-
+cin

şenah (F.) : şahlar şahı

+ci
+cin

(ci) (F.) (F.)
(ci) (F.) (F.)
(ci) (F.) (F.)

şen (F.) : bir şah

+ci

↑ şenşenlik (F. şenşenlik) : şahlar şahı olma

+ci

şenlik (F. şenlik) : şahlık ; krş. şahlık , şehlik , şehlik

+ci
+ci
+ci
+ci
+ci
+ci
+ci
+ci
+ci
+ci
+ci

şenlik (F. şenlik) : şahlık ; krş. şahlık , şehlik , şehlik

+ci
+ci

şenlik (F. şenlik) : şahlık ; krş. şahlık , şehlik , şehlik

+ci

şenper (F.) : kuş kanadının en uzun tüyü

+ci

şenr (F.) : şehir

(ci) (F.)
(ci) (F.)
(ci) (F.)
(ci) (F.)

+ci
+ci
+ci
+ci
+ci
+ci
+ci

3853,

+009,
5099,
3855,
5151,
5094,
4010,

2509,
2509,

1930,
4313, 2335, 738,
3448,

2658, 1793, 1392, 1472, 1411, 1408, 1382, 1164, 1300,
2400, 1000, 3200, 5167, 8355, 7101,

909 , 1004,

4337,

351 ,
937 ,
5193,
8858,
4458,
8798,
4317,
1088, 1238,
2571,
3107,

1045,

8068,
5111, 5171, 5054,

6457,

2101,

3743, 3054, 2921, 808 , 2911, 1535, 2409, 5507, 5939,
5004, 4953, 5525,
5190,
5991,
3847,
4040, 1010,

8987,
5933,
4001, 2051, 3793, 3007,
2910,
3929,
2893,
3050,

+il-3u	3203,
+il-1	323 ,525 ,
+il-3-ning	210 ,
+le	3200,
+lin	+210,5310,
+l-3	3200,
seminās (s.a.): şeminas ; Yunan filozofu	2955,
şemmel (F.): pek az bir şey	073 ,
şemse (A.): güneş şeklinde yapılan resim	232 ,
+kil-	
şenj (F.): neşeli, kıvrak	722 ,
+ilr(şenjel s.)	
şer ^c (A.): şer ; şariat	0930,
(cildie-i s.)	
	75 ,
+l-3u	0713,
+l-3u	0929,
+il-3-ning	215 ,
+il-3	0303,
+il-3	1372,
+ilr	
şer ^c -lyin (F, şer ^c A.): şariat töreli	739 ,
(şenjel s.)	
şer ^c r (A.): kıvılcım	393 ,2102,
(-i şenjel)	018 ,
	323 ,
+l-3u	3324,
+i	
şerbet (A.): şerbet	5549,
(-i şenjel s.)	
şeref (A.): şeref	6747,71 ,
	421 ,
+şirle	42 ,
+şirlesl	1050,
+şir-	1925,
+şir-	0751,
+şir-	4897,4895,5879,4010,
+şir-	2320,
+şir-	32 ,
+şir-	079 ,
+şir-	4330,
+şir-	2492,
+şir-	80 ,
+şir-	2435,
+şir-	
şerer (A.): kıvılcımlar	3290,
	3290,129 ,
+şir-	3300,
+şir-	2704,
+şir-ilin	
şerq (A.): aşma; açıklama	2342,
(-i şir-lyle-)	1075,
(-i şir-)	1742,
(-i şenjel s.)	5844,
(-i şenjel s.)	0024,595 ,

+alrle	7117,
+il	4730,
+iin	7111,
seyhūnuc (A.): şeyhlik	3574,
seyn (A.): leke ,kusur	5770,0582,
+ilni	2114,
şifr (A.): alâmet, işaret, iz	3443,1405,4543,2520,0763,0330,0322,
+e/le_	1710,
+it_	0430,
+ol_	00 ,37 ,1900,
+l	2295,0947,
+l_	4204,
+l_	2088,
+l_	2071,
şibāl (ş.a.): Şibâl	0574,
+ilni	4004,
şedde (A.): iki kat arttırma	2731,348 ,
+ilni	338 ,
şiddet (A.): şiddet, sertlik	5451,
+ara	0030,
+evvāli	478 ,
+ilni	088 ,
+ilni(şiddet_1 ,.)	077 ,
şijerf (F.): ulu, muhtem	5663,
(şiddet_1 ,.)	4241,
(şiddet_1 ,.)	4003,
şihāb (A.): kıvılcım	4003,4020,4852,
(1 şiddet)	5333,043 ,
şihāb_kirāf (F, şihābA.): yıldız gibi kayan	5341,
şikāf (F.): yarık, yarık	5157,
+e/le_	5153,4447,
+ilni	2963,
şikāl (A.): köstek, el ve ayak zinciri	0520,
+e/le_	5021,
şikār (F.): av, avlama	1527,
+ilni	1533,
+e/le_	3047,
+ilni	0032,
+ilni	493 ,309 ,
şikāyet (A.): şikayet, yakınma	
şikāst (F.): kırılmış, kırık	
+e/le_	
şil (F.): temreni iki veya üç dilli kısa mızrak	
şimāl (A.): kuzey	
(şiddet_1 şiddet_1 ,.)	
(şiddet_1 ,.)	
+ilni	
+ilni	
şimālī (A.): kuzeyle ilgili	
şime (A.): huy, tabiat	
+il	

şimşir (F.): şimşir ağacı	2770,
şināsāliḡ (F. şināsā+liḡ): tanıma, bilme	2398,
şirā (F.): suda yüzen	6327,
şir (F.): arslan	6038,
(_li denḡi)	6760, 5623, 5335, 5157, 2371, 1243, 269 , 2107, 2106,
(_li denḡin)	6993,
(_li denḡin)	5200, 2165,
(_li denḡin)	2473,
(_li denḡin)	2645,
(_li denḡin)	1775,
(_li denḡin)	2058,
(_li denḡin)	4067,
şirā (F.): arslan	5335,
şirā (F.): arslan	2105,
şirā (F.): arslan	5335,
şirā (F.): arslan	4004,
şirā (F.): arslan	643 ,
şirā (F.): arslan	693 ,
şirā (F.): arslan	2085,
şirā (F.): arslan	5623,
şirā (F.): arslan	2063,
şirā (F.): arslan	5427,
şirā (F.): arslan	2174, 2109,
şirā (F.): arslan	6623,
şirā (F.): arslan	4451,
şirā (F.): arslan	2720,
şirā (F.): arslan	573 ,
şirā (F.): arslan	274 ,
şirā (F.): arslan	2720,
şirā (F.): arslan	3873,
şirā (F.): arslan	6744,
şirā (F.): arslan	3154,
şirā (F.): arslan	3680,
şirā (F.): arslan	5110,
şirā (F.): arslan	1749,
şirā (F.): arslan	4531,
şirā (F.): arslan	973 ,
şirā (F.): arslan	1928,
şirā (F.): arslan	2353, 6304,

+ilk	2713,
+müslî	2233,
+ivri	1504,
+si-ğu	0300,
+si	0309,
+si	1502,
şitū (A.): kış	
+si	2314,340 ,
şitūb (F.): acele, sürat, çabukluk	
+si	3000,1559,253 ,6119,7040,5031,
+si	4530,
+si	5305,
+si	093 ,
şitūbī (F.): acele etme, çabukluk	
	2009,
şive (F.): naz, eda	
	0332,4829,
+si	
+si	5119,49 ,
+si	5142,
+si	000 ,490 ,
+si	2741,
şiven (F.): yas, matem	
+si	0347,
şürat (A.): şöhret, ün	
	000 ,
+si	
+si	4780,
+si	5124,
şū (A.): ışın	
+si	0482,
şūrā (A.): şairler	
(mehūzīn-i ş._yı, ş.)	
şūl (A.): iş ; gaile	
+si	4940,
+si	1130,3203,
+si	0573,
+si	1779,2327,0521,
+si	2450,
+si	2490,
+si	0494,
+si	7000,
+si	3809,
şūlī (F.): bir iş	
+si	2452,
şū (F.): şuh, hareketlerinde serbest, neşeli	
	2730,3635,5001,
(_i şerbat_şivī)	53 ,
(_i şūl_şivī)	5433,
(_i şūl_şivī)	4013,
(_i şūl_şivī)	4394,
(_i şūl_şivī)	2730,
(_i şūl_şivī)	5110,
(_i şūl_şivī)	4594,
şūqā (A.): parça	
(_i şūqā şivī)	2081,
+si	
şūle (A.): şule, alev	2090,

(_i fîcne)	2770,2990,2704,3261,4984,
(_i kîn tuc_)	1255,
(_i nîr)	4148,
(_i serkeşî)	3833,
(_i şevk)	4443,
	5553,
+tûkî	4070,
+tû	751 ,2722,2055,
+tûl-şu	1450,
+tûl-în	123 ,253 ,169 ,
+tûl	323 ,331,3260,3360,447 ,0318,
+tûr	0258,
şûle_şî: (F, şucle A.): alev sıçrayan,alevli	
+şeyit_	76 ,
şûle_tî: (F, şucle A.): alevî hrzlandıran;alevlendiren	
+kîl_	3295,
şûm (F.): şem,uğursuz	
(şayıl_ı ş.)	5050,
(şayıl_ı ş.)	5730,
	5675,
+îr_	4791,
+îr(şîlîl_ı ş.)	1458,
+îr-îlî	5397,
şûr (F.): karışıklık,gürültü	
	5345,5207,5491,5400,315 ,2050,732 ,1872,4157,
	1880,
+şûr_	5154,
şûr_enî: (F.): gürültü yapan	
	738 ,
şûre_şûr (F.): şorak yer	
	4773,
şûrîde_şîl (F, hâl A.): hâli perişan olan	
(meclîl_ı ş.)	2791,
şûşe (F.): şişe;cam ;krş. şişe	
	2702,
şûy (F.): koca	
(şayıl_ı ş.)	6281,
şûphe (A.): şüph	
	6298,
+şî	1492,
şûhî (A.): şahitler; görme	
(şayıl_ı ş.)	97 ,
+şîre	0504,
şûkr (A.): şükür	
(_i nîmet)	0402,7200,6009,6053,
	3472,
+şîl_	7203,7214,
+şîrîrî	4312,

+i
+i-de
+i-je
+i-in
şükriine (A.): şükran alâmeti
+je
şükûfe (F.): çiçek

+i-ji
şükûn (F.): ululuk
(Ferdî t.)

+i-je
+i
+i-bile
+i-şu
+i-ri
şükûn (F.): uğur, iyi talih
+i-şu
şüphâ (F.): bir şüphe

şürî (A.): başlama
+i-je
+i-je
+i
şütür-nürj (F.): deve kuşu
tâ (F.): tâ, vaktaki

tâ ve-münî (F.): bir balık gibi
+i-je
tâbb (A.): yorgunluk, eziyet
(Ferdî t.)

+i-ri
tâbbısız (A. tâbb+sız): eziyetsiz
tâccılı (A.): şaşa kalma
+i-je
tâşidî (A.): zulmetme, adâletsizlik
+i-je
tâşidîd (A.): çoğalma, artma
+i-je
+de

tâşihîd (A.): taahhüt, üstüne alma
+i-je
tâşşûl (A.): akıl erdirme, hatırlama
+i-je
+i-je
+i-je

1383,7214,
+319,3474,
592,
3725,

579,188,8923,
4871,

584,
651,5540,5452,
2078,3688,

+154,
1002,1024,1623,1703,
1580,
4329,
4333,4339,+147,

2014,
8933,

5775,890,2592,
3521,
834,2999,

5280,

6690,7175,5073,5981,7030,5534,7050,4835,4755,
5720,8403,8152,8483,8389,8124,770,714,3477,
542,3918,3898,3921,841,2073,1098,1701,2042,
4223,+71,2048,1893,1803,1882,4072,2211,1248,
2170,2354,2101,4847,423,294,17,2454,378,
1074,1125,3728,3728,

8414,

8290,
5421,

3120,

3107,

5259,

2548,

2058,5644,

7107,

3325,

3580,

1506,

503,2454,8152,
423,

tāfīlū (A.): yüce,yüksek olsun anlamında Allah'ın isimleriyle kullanılır	0791,
tāfīlū (A.): âit olma,bağlı olma	305 ,
tāfīlūm (A.): öğrenme	2609,
tāfīlū (A.): yiyecek,yemek	1048,
tāfīlū (A.): yiyecek,yemek	302 ,
tāfīlū (A.): yiyecek,yemek	+425,
tāfīlū (A.): yiyecek,yemek	+747,
tāfīlū (A.): yiyecek,yemek	+734,
tāfīlū (A.): bir yiyecek	3203,
tāfīrūz (A.): taarruz,saldırma	0024,
tāfīrūb (A.): taassup	1733,1001,
tāfīrū (A.): tâat , ibadet etme	103 ,3552,3457,
tāfīrū (A.): tâat , ibadet etme	3493,
tāfīrū (A.): tâat , ibadet etme	1713,
tāfīrū (A.): tâat , ibadet etme	3535,
tāfīrū (A.): tâat , ibadet etme	2340,
tāfīrū (A.): tâat , ibadet etme	3003,
tāfīrū (A.): tâat , ibadet etme	1539,
tāfīrū (A.): tâat , ibadet etme	403 ,
tāfīrū (A.): meydana çıkma,belirme	433 ,
tāfīrū (A.): meydana çıkma,belirme	5323,
tāfīrū (A.): meydana çıkma,belirme	5104,
tāfīrū (A.): meydana çıkma,belirme	573 ,
tāfīrū (A.): meydana çıkma,belirme	291 ,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	19 ,403 ,3553,3550,340 ,2827,2917,2032,3020,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	3217,3203,3225,4093,5065,5563,5579,5042,5035,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	3048,5509,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	523 ,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	3512,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	523 ,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	4850,981 ,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	931 ,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	7000,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	5042,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	303 ,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	3395,3594,6359,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	77 ,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	3222,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	3222,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	7052,7053,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	2324,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	29 ,
tāfīrū (A.): tabiat ,huy,yaradılış	407 ,

t1	477 ,1004,1005,470 ,2444,2821,1518,4562,3251, 1375,7026,5043,5920,5872,
t1-küçümlü	344 ,
t1-lü	3113,3000,
t1-lin	520 ,2751,
t1-lin(tüde_i t.)	343 ,
t1-lü	343 ,3226,3705,3092,3572,5867,5578,
t1-lü	4331,325+,
t1-lü	3255,70 ,
t1-lü	435 ,
t1-lü	5907,
t1-lü	7115,603 ,338 ,
t1-lü	4503,
t1-lü	1052,3308,
t1-lü	7120,
t1-lü	3043,
t1-lü	53 ,
tüde_nük (F.): ışıklı, parlak (tüde_i t.)	2305,2320,
tüde (F.): güç , ışık, parlaklık	2257,2212,2774,1004,2052,4438,3933,4503,439 , 3051,220 ,0950,5294,
(t1 tabi'et-i net'i)	5253,
t1-lük	3044,
t1-lin	341 ,0030,
t1-lü	95 ,207 ,
tabi' (A.): tabiatlar, huylar, yaradılışlar (t1 tabi'et-i süfii-ıstıfâ)	4301,
tabak (A.): tabak	4734,317 ,
tabirle	834 ,
tabiri	3417,
tabi	3417,
tabaka (A.): tabaka, kat	142 ,138 ,128 ,113 ,118 ,
tüde (F.): ışıklı, parlak (tüde_i t.) (tüde_i t.) (tüde_i t.)	5435, 4351, 523 ,
t1	3141,
tabüne (F.): avuç içi ,el ayası	5094,
tabi' (A.): tabiatlar	5035,
tüde (F.): tava ,güneş	2377,
t1-lin	4072,
tüde-lin (F.): tepe penceresi, ışıklık	3213,0850,
t1-lü	6093,
tabi' (A.): tâbî, boyun eğen, bağlı kalan	5190,5040,5041,5074,5859,5040,3221,305 ,3579,
tabi'	5803,
tabi'	5803,5033,5808,5873,3578,4424,3574,3219,3224,
tabi'-lin	2973,

tābībī (F.): bir tabip	3150,
tābīī (A.): tabiī, tabiatle ilgili	6717,
(ne/L_i t.)	593 ,
tābīr (A.): ifade, anlatma	4213,
+i	6519,
tābī (A.): davul	6561,
(_i rāqıl)	6527,6730,4959,4911,4059,3650,1003,1227,1229,
tābūt (A.): tabut	4298,1538,86 ,3800,
+i	191 ,
tāc (A.): tac	5266,
(_i Fihriyyet)	2325,374 ,
(_i hilāfet)	3425,
(_i Keyānī)	103 ,
(_i zer)	5114,
(_i tībende)	4352,
(_i L_i t.)	207 ,
(_i girrev_i t.)	3594,
(_i tīb_i t.)	365 ,
(_i zā_vār_i t.)	1252,
(_i tībende_i t. evreng)	3714,
+i	5266,
+i	1739,
+i	193 ,
+i	1177,
+i	5114,
+i(terk_i t.)	1177,173 ,
+i	193 ,
+i	2492,
+i	2299,
+i	108 ,
+i	1324,
+i	1293,
+i	5109,
tāc_bāh (F.): tac veren, hükümdar yapan	1653,
+i	6844,
tāc_ver (F.): hükümdar	
(_i L_i t.)	
+i	7033,
+i	934 ,
+i	1933,
tācīl (A.): acele ettirme, çabuklaştırma	5329,
tācīr (A.): tacir, ticaretle uğraşan	453 ,
(_i hā_tāvīl)	3943,
(_i reh_never)	3934,
+i	3963,
tāfīd (A.): sayma, sayıp dökme	1073,
+i	523 ,
+i	
tāfīl (A.): açıklama	

(cont'd)

	ti_
	ti_
	ti_
ti_	: dağ

(-1, 1, 1, 1, 1)

tara
tala
talca
talera
tal_
tol_
tarası
takılma
ta
tal-
talalı
talılı
talı
talı
talı
talı
talı
talı

taşarı (F.): bir küp
tağayyür (A.): değişme , başkalaşma

τ_{aj} τ_{ij}
 (F.): bir dağ
 τ_{i-}

تاییر (A.): değiştirme, bozma

-rit-
 -rit-
 tahammul (A): tahammul

تَحَامُّلٌ (A. tahammül + luk): tahammül etme, dayanma

تحریر (A.): حرکت etme

tahayyül (A.): tahayyül, hayale getirme

7107.

233,594 ,
7107,
5053,234 ,

552, 4305, 009, 3700, 3619, 3022, 1989, 2010, 3020,
1934, 2123, 2930, 0070, 0039, 0014, 0100, 0010, 0241,
5000, 7013, 3700, 5506, 5527, 5022, 5037, 5729, 5717,
5039, 5030, 5349, 5214, 5595,
3352,

3854,3825,
3819,4589,698 ,6287,
5378,8408,3034,3857,2849,1988,
1811,4010,
349 ,
2932,
5740,
5883,
5875,5194,38 ,808 ,
4009,
013 ,
4440,
5703,
0078,008 ,2010,
5837,
5882,1153,
2933,3813,
5215,
718 ,
881 ,

1571.

1962,

2457,004 ,

7197,
3250,

5735.

4470,
37

37 ,

4130, 3110, 2115, 1893, 5960,

30 ,
1990,
3514,5991,
3510,
1990,0013,
2944,

tārā	6394,
tāle	6289,
tān(tār_i t.)	1073,
tā	4055,
tāhā/zār (A.): hayran olma, şaşa kılma	1994,3740,4909,
tān	2940,
tā	3740,
tānāyāzāt (A.): hayrete düşmeler, şaşkınlıklar	733 ,
tāqīl (A.): tahkik, doğruluğunu araştırma	4133,
(_i fena ir_)	6931,
(enl_i t.)	153 ,2402,
(nūr_i t.)	6042,
(sem_i t.)	412 ,
tāle	1039,
tā	1039,
tā	3114,
tāil	4134,
tāilān	1039,
tāqār (A.): hakaret etme, hor görme	4704,
tāqār	331 ,
tānāso (ş.â.): Tahmasb	2932,
tānān (A.): tahmin	2525,
tāle	5704,
tāil	6200,
tāilān	2560,
tānār (A.): yazma, yazılma	631 ,5774,
tāilān	514 ,
tā	398 ,
tāil	604 ,
tāilān	353 ,
tāqāl (A.): tahsil, ele geçme, elde etme	5629,
(_i qāil olur)	6001,
tā	7205,506 ,2035,
tānān (A.): beğenme, takdîr etme; güzelleştirme	2974,613 ,3332,6054,4800,
tāil	4737,
tāil	7070,
tāil	3043,
tāht (F.): taht	3383,4170,4059,3437,1003,3000,1252,1229,198 ,
(_i tālān)	323 ,4350,
(_i tān)	1910,
(_i tālān)	4300,4309,
(_i tālān)	53 ,
(_i tālān)	613 ,
(_i tālān)	7170,
(_i tālān)	5781,

(_1 sipar_ıncırla)	4635,
(_1 _ılıl)	4415,
(_1 _ıncırla)	2379,
(_1 _ıncırla)	4414,
(_1 _ıncırla)	2259,
(_1 _ıncırla)	3755,
(_1 _ıncırla)	3512,3792,
(_1 _ıncırla)	1589,
(_1 _ıncırla)	1245,
tila	3435,2025,3411,1910,4710,3093,4720,
tila	363 ,2474,4371,4360,
tila	370 ,
tila	4047,4900,
tila	3435,
tila	5061,
tila	6233,
tila	399 ,4372,
tila	4544,
tila	1100,73 ,
tila	2503,193 ,
tila	1500,
tila	153 ,3231,1310,5153,
tila	1102,1090,
tila	6757,108 ,
tila	4217,
tila	1324,
tila	4269,
tila	123 ,
tila	4710,
taht_ııl (F.): taht sahibi	738 ,
(_1 _ıncırla)	6730,
(_1 _ıncırla)	4587,
(_1 _ıncırla)	669 ,
tahta (A. tahta): tahta	1091,5701,5754,
tahta	1090,
tahta	3434,3437,
tahta	3430,
tahta (A.): korkutma	5707,
tahta (A.): değiştirme	5985,
tahta (A.): tāk; kubbe, kumbet	57 ,
(_1 _ıncırla)	669 ,1500,3972,
tahta	7207,
tahta	1223,
tahta	5087,
tahta	3401,2930,
tahta	52 ,
tahta	2930,
tahta	2504,4123,993 ,1063,4603,4670,
tahta	3070,

-uiz	4379,
tağ_ : takmak	694 ,
-ğ_ min	313 ,
-ğ_ min	
tağ (F.) : asma, üzüm kütüğü	3324,3322,
tağ_ : toka , nal	4576,
tağır_ (A.) : yaklaşma	43 ,
	1794,
tağır_ i	5037,
tağır (A.) : takat, güç	4267,
tağır_ i	
teğir_ (A.) : sıkışarak söz söyleme	3110,
(y_ b_ i_ d_ h_ u_ ş_ u_ k_ u_)	2349,
teğir (A.) : takdîr, beğenme	
(k_ i_ l_ i_ s_ i_ t_)	
(t_ a_ d_ u_ l_ i_ s_ i_ t_)	
teğir_ i	2659,
teğir_ i	2400,5050,6215,6174,
teğir_ i	6173,
teğir_ i	6206,
teğir_ i	
teğir_ i (A.) : azaltma	3578,
teğir_ i	
teğir_ i (A.) : yaklaştırma	1132,
	698 ,
teğir_ i	
teğir (A.) : sağlamlaştırma; anlatma	4508,
teğir_ i	698 ,
teğir_ i	
teğir_ i (A.) : taksim, bölme	1635,5957,
teğir_ i	2396,
teğir_ i	733 ,
teğir_ i	368 ,4435,
teğir_ i	4706,
teğir_ i	
teğir_ i (A.) : Allah korkusu ; krş. takvî	5112,
	6333,
teğir_ i	
teğir_ i (F, takvâ A.) : Allah korkusunu yek eden	5732,
(t_ a_ d_ u_ l_ i_ t_)	
teğir_ i (A.) : Allah korkusu; krş. takvâ	5133,
teğir_ i (A.) : kuvvetlendirme	6224,
(t_ a_ d_ u_ l_ i_ t_)	
	1341,
teğir_ i	
teğir_ i : dal	5695,
teğir_ i	6272,
teğir_ i	5301,

tāl- : dalmak	2215,
-āl, īlī	360 ,
-āl, ōl-	
tālīn (F.): talan, yağma	2708,5567,
-āl-	
tālīg- : dalaşmak	5503,5722,
-āl-	
tālīg, mālīg : dalaşmak	5341,
-ālīg	5008,
-āl	
tālūt (A.): yüz, güzellik	1274,
-āl	
tālūtum (y.a.): Tālūtum denizi	6037,
tālū (A.): talep, isteme	5324,5734,
-ālūt	303 ,
-ālūt	5250,
-ālūt	5713,
-ālūt	5004,5223,6270,5451,4536,
-ālūt	6304,
-ālūt	390 ,3170,
tālūt-kūr (F, talep A.): istekli	693 ,
-ālūt	
tālūt (A.): talih, kısmet, kader, baht	6300,
(-ālūt)	342 ,
+ālūt (-ālūt t.)	2895,
-ālūt	2453,
-ālūt	2598,
-ālūt	2604,
-ālūt	6715,
tālūt (A.): isteyen, istekli	2818,1475,
-ālūt	5333,
-ālūt	4002,
-ālūt	4289,348 ,5509,
tālūtī (F.): bir talih	6719,
(-ālūt t.)	
tālūt (A.): talim, öğrenme	4435,
-ālūt	3440,1071,1070,
-ālūt	
tālūt- : çalışmak	390 ,
-āl	
tāl : dam	4655,5292,
-āl	5853,
-āl	4070,
-āl	5354,
-āl	3322,
tāl- : damlamak	4909,
-āl	072 ,
-āl-ūr	
tālūt (A.): doymazlık, açgözlülük	

tamam	(A.): tamam	896 ,2435,6309, 6370,3070,
		750 ,4861,
		5277,
		5762,7184,
		3750,
		3095,6909,
		1579,
		3702,300 ,
		1335,4770,
		4367,3237,
tamlı-	: damlatmak	072 ,
-gıl-ı		0061,
tāmlī	(A.): tamah eden (تَامِلِي دَاهِدَن)	2055,1450,
tamug	: cehennem	127 ,2793,2765,
		2790,
tamar	: damar	3603,
tān	(A.): yerme , ayıplama (تَانِی رَی)	4167,1395,
		91 ,
		538 ,
		91 ,
		5100,
tāne	(A.): yerme , geliştirme	4317,
tāng	: tuhaf , acayip	4771,5007,5882,5530,5580,5777,5504,6440,6101, 91 ,3661,34 ,1460,75 ,333 ,598 ,173 ,197 , 3510,782 ,4479,754 ,4502,4524,2339,
		2773,
		7042,
tānj-	: yük bağlamak , sarmak	3650,267 ,
-ıp		4330,3393,4191,5730,
tañğ	: tan , şafak	5002,1983,
+yili		1315,
+gaça		2031,1120,2203,3274,721 ,4505,4528,3901,3900, 4312,0867,
tañğla	: erte , yarın sabah , sabahleyin	4141,
		5320,
		1040,
tāñıla-	: taşmak , saçılmak	5409,
+ğıl		3017,
tani-	: tanımak , bilmek	312 ,
-p		
-ma-/		
tāni-	: tanınmak , bilinmek	
-ma-/		

tanşir (A.): yarı yarıya bölme

-ir_

-ir_

tap- : bulmak, elde etmek

-ir

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

-ir_

1000,

2542,

2534,

2437,1306,2443,2841,2013,3040,1373,3569,3319,

1152,1148,1119,1114,1113,3993,4482,5262,5865,

5250,4905,5920,6040,6005,6790,6723,6835,

5222,3538,

152 ,

6421,

5810,4035,

4930,

1571,1490,

2335,2329,3028,3341,4145,4813,4808,6704,6824,

5930,6769,6224,7059,

6310,6085,308 ,3799,

5293,

2794,3537,

6830,6889,7209,5054,

406 ,

4149,

577 ,3921,1575,1434,1144,2648,2789,2798,2207,

2372,33 ,1125,7151,5816,5548,5509,5922,6895,

5243,6101,6696,6827,6713,

5380,

5907,

6577,

6927,5657,5507,1048,1204,3107,

3531,

3192,1625,3218,1485,1520,1501,1491,1501,3129,

1349,1301,1218,3184,963 ,1101,1041,2442,2562,

993 ,2400,2453,983 ,980 ,970 ,930 ,883 ,913 ,

1020,2503,677 ,606 ,2456,4143,4100,4192,2552,

3353,455 ,515 ,404 ,3904,4610,4533,4715,4513,

4510,4511,4693,3934,2623,170 ,302 ,215 ,2917,

3019,3043,4347,3024,2655,2842,2800,4815,4914,

1925,1937,2240,2181,2315,2132,1912,5505,5504,

5703,7121,5051,4981,7192,6374,7130,5957,6089,

6102,6317,6058,6059,5328,5226,5281,

3900,4449,

693 ,1193,7103,5784,6437,

1715,

3739,5600,

6924,6931,1048,

2371,2143,

921 ,3020,447 ,4271,1993,7031,6638,5253,5909,

5223,5423,

1030,

1820,725 ,6534,

6534,5398,6303,6950,7008,6954,6400,7033,7141,

5851,5531,5449,4933,5067,5058,5939,6094,6107,

6615,6637,5704,5680,6721,6770,6635,5772,5601,

5880,5567,6315,6154,6260,6284,6257,6287,6248,

6229,692 ,782 ,772 ,700 ,773 ,777 ,705 ,750 ,

1337,2147,4808,4879,2104,2331,2183,2102,2218,

2235,4881,4882,2361,2479,4940,2347,2515,2448,

4745,2473,3957,2498,61 ,233 ,1992,4273,2078,

4433,2015,2010,4309,4303,1826,2057,2802,2387,

+l_ün
 +l_ün
 +l_ün
 tıppıllıg : bulmamak
 tıppıllı : ısmarlamak, teslim etmek, emanet etmek
 +l_ün
 +l_ün
 +l_ün
 tıppıllı : hazır, kat
 +l_ün
 +l_ün
 tıppıllı (F.) : karanlık, tel, sağ tel; arış

(l_ün 17/12)
 (l_ün 17/12)
 (l_ün 17/12)
 (l_ün 17/12)
 (l_ün 17/12)

+l_ün
 +l_ün
 +l_ün
 +l_ün
 +l_ün

tıppıllı (F.) : karma karışık, perişan

+l_ün
 +l_ün
 tur : dar

+l_ün
 +l_ün
 +l_ün

tara_ : taramak

+l_ün
 tara_ (A.) : sevinç, şenlik

(l_ün 17/12)
 (l_ün 17/12)

+l_ün
 +l_ün
 +l_ün
 +l_ün
 +l_ün
 +l_ün
 +l_ün
 +l_ün
 +l_ün

tara_ (F, tara_ A.) : sevinçli

+l_ün
 tara_ (F, tara_ A.) : sevinçli

+l_ün

363, 1800, 3169, 308, 5285, 6066, 5823,

5239,
 1763,
 5858,

5324,

5374, 6807, 1055, 1059,
 2526,
 4368, 1588, 5173,

2680,
 6194,

6113, 5274, 130, 55, 3510,

1273,
 931,
 5127,
 3770,
 1074,

550,
 3372,
 137,
 1497,
 2555,

4547,
 5341,

5140,
 5000,
 3290,

257,

363, 4923, 4853, 2707, 5056, 5814, 5030,
 6153,
 5930,

5310, 5458, 4002, 3126, 4500, 1010, 3042, 3040,

5449,
 6930,

523,
 5068,

653,
 4638, 2707,

3739,
 3500,

3391, 1302,
 5030,

2974,

3553,

1610,

tārīf	(F.): yağma, çapul	3606,5051,
tārīf	(A.): taraf.yan	4790,
		5421,
		1325,
		2733,
		2028,1817,3103,3140,399 ,1184,+707,4877,61d ,
		3302,1959,3807,4025,4235,4073,5012,5778,5010,
		5329,5390,5039,5028,
tarāḥūn	(A.): merhamet etme, acıma	1913,209 ,2020,2134,1203,2422,
		1303,
tarīvet	(A.): tazelik, taze olma	5029,
tārək	(F.): tepe, başın tepesi	2051,
	(tārē-i s.)	0908,
tārēn	(F.): kubbe, künbet	279 ,
tārī	(A.): atma; tertipleme, kurma	1552,
	(-i rīdī: oyle)	4352,
		038 ,
		24 ,
		1478,356 ,
		1337,
tārī	(A.): ansızın çıkan, görünen	3497,
tārīd	(A.): kovulmuş	2137,5+57,
tārīf	(A.): tarif, etrafiyle anlatma	418 ,+120,
	(hadd-i s.)	438 ,
		03 ,
		2003,
		+18 ,+73+,3418,
		33 ,+93 ,208 ,058 ,408 ,328 ,+3 ,108 ,03 ,
		523 ,
tārīḡ	(A.): tarih	1040,859 ,
	(-i fārsī, verī)	3229,
	(-i fārs lise)	1027,
	(-i iskenderī)	3229,
	(-i şiret)	848 ,
	(enl-i s.)	1030,
		0720,
		153 ,
		113 ,1+93,
		853 ,
		392 ,5791,
		153 ,
		3592,
		0313,
tārīḡ	(A.): yol, tarz, usul; meslek	

(A.1) : anlatılmıştı	3057,
(A.1) : anlatılmıştı	213 ,
(A.1) : anlatılmıştı	3411,
(A.1) : anlatılmıştı	3057,3040,
çaylā (A.1) : açıklama	3151,
çay (A.1) : atlama ,üzerinden geçme ; kış. çay	3411,
çay (A.1) : atlama ,üzerinden geçme ; kış. çay	3040,
çaylā (A.1) : dayak attırmak ,zulm ettirmek	2147,
çayrān (A.1) : uçma	+3 ,
çaylā (A.1) : tayin , belli etme	2147,
çaylā (A.1) : tayin , belli etme	+343,5972,
çaylā (A.1) : tayin , belli etme	3057,3040,
çaylā (A.1) : tayin , belli etme	2417,2025,5757,
çaylā (A.1) : tayin , belli etme	1313,
çaylā (A.1) : tayin , belli etme	3157,
çaylā (A.1) : tayin , belli etme	131 ,
çaylā (A.1) : tayin , belli etme	3047,3017,
çaylā (A.1) : tayin , belli etme	3021,
çaylā (A.1) : tayin , belli etme	3027,
çaylā (A.1) : başa veya boyuna sarılan şal	3133,
çaylā (A.1) : kaymak	3040 ,
çayr (A.1) : kuş	3023,3023,6725,5099,
çayr (A.1) : kuş	5050,
çayr (A.1) : kuş	232 ,
çayr (A.1) : kuş	210 ,
çayr (A.1) : atlama ,üzerinden geçme ; kış. çay	3117,
çayr (A.1) : atlama ,üzerinden geçme ; kış. çay	241 ,
çayr (A.1) : atlama ,üzerinden geçme ; kış. çay	300 ,
çayrā (A.1) : uçan , uçucu ; hazır	3144,
çayrā (A.1) : uçan , uçucu ; hazır	4015,
çayrā (A.1) : uçan , uçucu ; hazır	2792,2373,
çayrā (A.1) : uçan , uçucu ; hazır	2792,
çayrā (A.1) : uçan , uçucu ; hazır	712 ,
çayrā (A.1) : uçan , uçucu ; hazır	3170,3029,
çayrā (A.1) : uçan , uçucu ; hazır	4070,333 ,
çayrā (A.1) : uçan , uçucu ; hazır	3093,
çayrā (A.1) : uçan , uçucu ; hazır	3051,703 ,
çayrā (A.1) : uçan , uçucu ; hazır	7102,
çayrā (A.1) : uçan , uçucu ; hazır	710 ,2259,
tāze (F.1) : taze	

tehl_	2237,
tehl_	2038,
tehl_ (F.): boş	4149,
tehl_	243,
tehl_	103,
tehl_	1133,
tehl_ (F, ceyb A.): boş cupli	1133,
tehl_	337,
tehl_ (ş.a.): Tehmüres ; Pişdâdilerden Huşneg'in torunu ve Cemşid'in bahası	2879,
(ş.a. ş.)	1133,
tehl_ (A.): tebrik etme, kutlama	4399,
tehl_	2792, 2792,
tehl_ (F.): koşuşma	5328,
tehl_	5592,
tehl_ (F.): koşuşma	2193, 2945,
tehl_	379, 3043, 250, 3347,
tehl_ (A.): düşünme	37,
tehl_ (A.): zahmetli iş görme, özenme	5133,
tehl_	3183, 3399,
tehl_	4343,
tehl_	5367,
tehl_ (A. tekellüf, siz): kültetsiz, zahmetsiz	3701,
tehl_ (A.): söyleme, konuşma	73, 2575, 5133,
tehl_	5051, 4480,
tehl_	4270, 3773, 1740, 4077, 1944, 3695, 4702,
tehl_	1333,
tehl_	3055,
tehl_	3149,
tehl_	7133, 4473,
tehl_	3333, 2232,
tehl_	2193,
tehl_ (A.): teklif	2593,
tehl_	2553, 3707,
tehl_	2553,
tehl_	2554,
tehl_	1245,
tehl_	4340,
tehl_ (A.): tamamlama, tam	333,
tehl_	7203,
tehl_	33,
tehl_ (A.): tekrar	3121,
tehl_	3139,
tehl_	3213,

tekye-jen (F, tekye A.): sığınılacak yer, dayanak	4020,
telaffuz (A.): söyleyiş	7049,
telâfî (A.): telâfi, yerini doldurma	6365,
telâffuz (A.): lütufla, nezaketle davranma	7124, 3414, 3863,
telef (A.): telef; öldürme	3467,
telkîn (A.): telkin, zihinde yer ettirme	7093, 3469,
tem (A: temme) : bitti, tamamlandı	6727,
temâz (F.): bakıp seyretnme	3096,
(temâz şurî)	4600,
temâz	6323,
temâz	6179,
temâz	6301, 3101, 3125, 2135, 4023, 1988,
temâz	303 ,
temâz	310 ,
temâz	3060, 1425,
temâz	5612, 5015,
temâz	5614, 4453,
temennâ (A.): etile selam verme	2588, 6173,
(temennâ t. temâz şurî)	6171,
temâz	6323,
temâz	6302,
temâz	6037,
temâz	1009,
temâz	2700,
temâz	2589,
temâz	1601, 1034,
temâz	4559,
temennî (A.): dileme, istek	1741,
temennî (A.): kâr etme; kâr	4715,
temevvîz (A.): mal edinme, zenginleşme	4809,
temîz (A: temyîz): temiz; sevmek	5575,
(temîz t.)	2470,
temkîn (A.): temkin, ihtiyat, tedbir	1863,
temşîl (A.): temsil, örnek	6349,
temûz (F.): Temmuz ayı.	6524, 4482, 3656,
ten (F.): ten, beden, gövde	5302,
(ten şurî)	601 ,
(ten şurî şurî şurî)	6347,
ten	

tenbē	0195,
tenbē	0413, 5072, 5157,
tenbē	05 ,
tenbē	027 , 0417, 0423, 5052,
tenbē	0504, 5145, 5070,
tenbē	0507,
tenbē	0509,
tenbē	0547,
tenbē	0575,
tenbē	0725,
tenbē	444 , 355 , 777 , 777 , 5405, 0550,
tenbē	0550, 0577,
tenbē (A.): uyuma, uygunluk	7017,
tenbē	0145,
tenbē (A.): nimet içinde bulunma	4545,
tenbē	4703,
tenbē	4877,
tenbē (F.): tenbel	505 ,
tenbē (A.): tenbih, uyarma	1754,
tenbē	0413,
tenbē (A.): parlama, ıslama	0255,
tenbē (F.): dar, sıkıntılı, denk	0413, 5054, +974,
tenbē	5099,
tenbē	5050,
tenbē (F.): dar yer, geçit	7 ,
tenbē	0413,
tenbē (A.): azaltma	0012,
tenbē (F.): iri kıyım, gövdeli (kimse)	2451,
tenbē	2451,
tenbē (F.): taze	4970,
tenbē (F.): nağme, anenk	0002,
tenbē	3150,
tenbē (F.): terazi	1345,
tenbē (A.): terbiye	0227,
tenbē	1341,
tenbē	0050,
tenbē (A.): reddetme, geri çevirme	1030,
tenbē	005 ,
tenbē (A.): tereddüt	5010,
tenbē	5050,
tenbē	
tenbē (F.): tereddüt	

terk	5300,
terk	2010,
terk	1327,
terk, (A.): sızma	530 ,
terk	53 ,
terk	1132,
terk	413 ,
terk	370 ,
terk (A.): terk, bırakma, vaz geçme	
(1) terk (A.)	6539,
(1) terk (A.)	173 ,
(1) terk (A.)	3641,
(1) terk (A.)	403 ,
(1) terk (A.)	509 ,
(1) terk (A.)	5023,
(1) terk (A.)	1447,
(1) terk (A.)	310 ,1940,0934,
(1) terk (A.)	4043,
(1) terk (A.)	4017,
(1) terk (A.)	3173,
(1) terk (A.)	4039,
(1) terk (A.)	3729,
(1) terk (A.)	1177,
(1) terk (A.)	1413,
terk	1245,3247,1190,5300,
terk	3705,0957,010 ,
terk	3400,991 ,258 ,
terk	2113,1270,2042,3245,5014,0439,
terk	2810,
terk	250 ,
terk	1251,
terk	1177,173 ,240 ,0444,6341,
terk	3103,0792,1874,
terk	0441,
terk	991 ,
terk (A.): tertip, düzen, sıra	1040,
terk	3907,
terk	1473,3390,5940,
terk	1132,
terk	33 ,
terk	723 ,
terk	4340,
terk (A.): koku verme	2724,
(1) terk (A.)	1373,
terk (A.): tesbih, "Sühânâ'llah" deme	
terk	0540,
terk (A.): teselli, avutma	3777,
terk (A.): zincirleme	3270,3104,
terk	
terk (A.): büyüleme	
terk	
terk (A.): tesir, iz bırakma	

teskīn (A.): teskin, sâkin kılma, yatıştırma

+tîl

+lîl

+lîl

teskīn-pevî (F, teskīn A.): sükûnet arayan

+bol

teslīm (A.): teslim

+lîl

+lîl

teşbīh (A.): benzetme

+tîl

+lîl

teşvīd (A.): şiddetlenme

+bol

teşvī (A.): ayıplama

+tîl

teşvī (A.): içine alma, içine alıp gizleme

+lîl

+lîl

teşvīş (A.): karıştırmak, karma karışık etme

+lîl

+lîl

teşebbūf (A.): tabiatlanma

+tîl

tevaşşūf (A.): bekleme, isteme

+bol

+lîl

tevaşşūf-sız (A. tevaşşūf+sız): dinlenmeden, beklemeden

tevirīg (A.): tarihler

+tîl

+tîl

+tîl

+tîl

tevāzū (A.): tevazu, alçak gönüllülük gösterme

+tîl

teveccūh (A.): teveccüh, yönelme; güler yüz gösterme

+tîl

+tîl

+tîl

tevennū (A.): kurma, kuruntuya düşme

+tîl

tevekkūl (A.): tevekkül, kadere rıza gösterme

+tîl

+tîl

+tîl

+tîl

+tîl

tevfīl (A.): uydurma; Allah'ın yardımına kavuşma

(-i tîl, -i tîl)

1290,

3323,3334,

3392,4064,

3319,

3320,+148,3275,4043,2254,

3221,

3330,

1227,

1330,

1734,

2517,

4137,

1532,

3347,

4297,

5735,

7132,

3631,

712,

2472,4027,

1033,

352,

355,

1530,

391,

4717,

1528,

1533,4373,509,5174,5901,

3963,

30,

1391,

359,

2253,3039,

3134,

3733,

3312,

3311,

5253,907,3617,

7133,

1060

tevrāt	3934,3334,3134,510 ,2337,412 ,1579,
tevrāt	2402,3042,
tevrāt	1403,
tevrāt (A.): sülû çevirme	594 ,
tevrāmān (A.): derhal, hemen	308 ,
tevrāt (F.): Tivrât	173 ,
tevrāt (F.): başı sert at; dikbaşlı	334 ,
tevrāt (F.): sülûn	4020,2373,3344,
(L1 jārāmān)	3045,
tevrāt	203 ,
tevrāt (A.): süsleme	3332,2331,2740,
tevrāt	7414,
tevrāt	4307,
tevrāt	323 ,
tevrāt : engel olmak, men etmek	4322,
tevrāt	373 ,
tevrāt (A.): açık anlatma, bildirme	3978,3914,2304,1152,
tevrāt	2074,
tevrāt (A.): çocuk	1000,
(L1 bīcān)	1370,
(L1 bīcān)	4994,
(L1 bīcān)	4980,
(L1 bīcān)	1730,
(L1 bīcān)	1013,4993,
(L1 bīcān)	1020,
tevrāt (F.): keşif kolu, öncü birlik	2020,4134,2231,
tevrāt	1973,
tevrāt	4133,
tevrāt	1973,
tevrāt (A.): tilsim ; büyü	3202,3299,3300 ,2994,390 ,4009,2277,
(L1 bīcān)	3000,
(L1 bīcān)	2997,
(L1 bīcān)	2999,
tevrāt	3270,3274,
tevrāt	4000,3094,
tevrāt	3001,
tevrāt	3100,4000,
tevrāt	3045,
tevrāt	4730,791 ,3320,
tevrāt	3024,
tevrāt	373 ,
tevrāt (A.): tilsimler, büyüler	370 ,3930,
tevrāt	3011,

qılqıl (F.): bir tılsım, bir büyü

3230, 2199, 5273,

tip - : düşünmek ; men etmek

2554,
3252, 4063,

```

- 11
- 11
- 11 // -ar
- 11
- 11
- 11
- 11
- 11
- 11

```

2537,
4301,
1163, // 6939
303 ,
2231,
1402,
2537, 2035,
7043, 5533,

0205b (A.): ip
(1-100)

5943, 57+7, 4409,
2377,

[illegible]

0134,
0100,
0110,0113,
0115,

تدین : دینlemek

0305, 1503, 150C,

عَمَلًا : dinmek, sâkin olmak

7211.

tırız (A.): işleme, sürs ; yol, üstup
(R₁R₂ = 5.)

0243,

-ti-
 -ti-
 tirmag : tirmak

3403.

tiyret (A.): yaradılış, mizəq, məysə
(tiyret-i ş.).

3482,
3715,

ii- : demek, söylemek

59 , 5048,
5771,

tib (A.): güzellik
(تیب تیب)
tiore_ : kırmızılamak, hareket etmek

613

ticăret (A.): ticăret

4310,
5271,

sig (F.) : kılınç

2024,

```

(_i_ān)
(_i_ān sūn)
(_i_ān)
(_i_ān_ān)
(_i_ān)
(_i_ān)
(_i_ān)
(_i_ān)

```

3240.

34347

3927,

979 , 2123, 4252, 4771, 4245, 5215,

1512,
7134,
5090,
473 ,
7134,
015 ,
5121,
2254,1040,

(-i kıl ile)	298 ,
(-i kıl)	1319,1594,1833,1802,
(-i kıl_forsaj ile)	298 ,
(-i tığ tutu)	2120,
(-i tığ)	1810,4242,1810,3380,
(-i deşme ile)	503 ,
(-i deşme)	4242,644 ,2550,
(Eşlemler)	5410,
+birle	3755,
+ile	1319,49 ,
+kıl	2405,
+kıl	1848,
+tut	4283,
+tut	1430,2266,
+tut	5715,
+tut	2270,
+tut	1513,
+i	613 ,
+i(kıl ile)	+3 ,778 ,
+i kıl	1003,
+i kıl	938 ,
+i kıl	1060,2104,1632,2091,828 ,3881,3945,5375,
+i kıl	1349,
+i kıl	47 ,2757,
+i kıl	1595,
+i kıl	1085,
+i kıl	5720,5720,
+i kıl	2244,
tig- : değmek, ulaşmak, kavuşmak	957 ,3314,
-di	2757,
-se	2563,2989,1586,3007,
-ip	69 ,
-meyin	2042,
tig-den (F.): iyi kılıç kullanan	2244,
+ler	72 ,
+ler-ge	2023,
tigirmen : değirmen	3590,
+tıgı	2550,
tigis : yetecek miktar; ulaşma	1319,1984,2775,
+fırkı	5597,
+se	5700,7109,5725,5963,6339,5337,6589,1899,1328,
tigili (F. tığ+lıg) : kılıklı	1901,637 ,848 ,4402,141 ,1625,1798,84 ,2830,
tigre : etraf, daire, çevre	3047,2930,2938,3012,4015,4124,2503,2220,2499,
+i-le	2200,1043,3700,3608,
+ge	720 ,
tigri : değin , kaclar	1930,
tix : sessiz	1598,1079,4076,
tik- : dikmek	3351,
-er-ler idi	3300,1921,2141,1622,1739,4783,5018,7072,6636,
-ti	
-tiller	
-ip	

timir : demir

+134,2161,

timir_

5357,

timir_

5452,2161,2177,2073,2040,

timir_

6362,

timir_

3253,

timir_

2930,1343,1344,790 ,6361,

timir_

3763,

timirtas (s.a.): Timurtas

1927,

timir_

timir : dinc

1980,

timir_

timir : denk, beraber

4763,1605,

timir_

1368,424 ,

timir_

4773,

timir : deniz

2521,1647,1647,6156,6154,6036,6266,6277,6270,
6094,6622,5164,

timir_

6456,6290,6307,1067,1671,

timir_

1972,

timir_

3557,

timir_

6236,

timir_

6303,6301,3121,4477,

timir_

1553,

timir_

6167,5690,5958,5910,

timir_

5956,4036,

timir_

6279,

timir_

6233,6143,1615,

timir_

4406,6245,

timir_

6245,6023,

timiri : Tanrı

6934,6799,6660,6790,6742,6775,6947,7214,7213,
7152,1747,2962,3680,6735,2640,383 ,2567,354 ,
999 ,599 ,3972,3252,2295,3403,

timir_

592 ,

timir_

5210,

timir_

3456,

timir_

6929,

timir_

3674,

timir_

2490,

timir_

7283,

timir_

591 ,

timir_

3444,5231,

timir_

6173,2461,3430,2579,

timir_

1373,3540,530 ,963 ,2615,3922,6527,6797,6633,

timir_

6723,5669,1255,1460,1069,2459,4759,3335,

timir_

6478,

timir : tepmek

6780,2267,1749,

timir_

3310,

timir_

3330,

timiren : deprenmek, kıvrılsın

+36 ,

timir_

-32
 tırsından : kimsildemek
 -tıkı
 tır (F.): ok
 (tır tır tır)
 (tır tır tır)

-ti
 -tıkı
 -tıkı tır
 tıra (F.): bulanık, kara, karalık

(mendil tır)

-tıkı
 -tıkı
 -tıkı
 -tıkı
 tıra tır (F.): kara duman
 -tıkı
 tıra tır (F. râyA.): tenbirsiz
 -tıkı
 tıra tır (F.): yüzü kara, kara yüzü
 tıra tır : derin
 tıra tır : derin
 -tıkı tır
 tıra tır (F. tıra tır): bulanıklık, karalık

-ti
 -tıkı
 -tıkı
 -tıkı tır
 tıra tır : diriltmek
 -tıkı
 tıra tır : diriltmek

tıra tır (F.): okçu
 (tıra tır tır)
 tıra tır : deri
 -tıkı tır
 tıra tır : deri, cadda

-tıkı
 -tıkı
 -tıkı
 -tıkı
 -tıkı tır
 -tıkı tır
 tıra tır : dirilik, canlılık

-tıkı
 -tıkı tır
 -tıkı
 -tıkı
 -tıkı
 -tıkı
 tıra tır (F.): yontma
 tıra tır : dirilmek

1700,

2021,

3120,
 1+31,2431,

342,6232,
 5232,
 723,

771,2+30,3242,3961,3504,247,7152,5591,5592,
 5594,5403,5593,5755,5420,5677,5678,5354,
 730,

4361,
 4595,2341,5333,
 5313,
 3231,3311,

5517,

4340,
 4599,
 5990,

5711,

533,
 253,
 443,
 134,

430,

5125,

741,

4780,

5230,
 3377,
 5139,2300,561,
 1607,
 452,4432,
 1175,
 1175,

423,5623,

5513,
 5920,
 5504,
 3230,
 1192,

478,

-di	4307,
-diş	3738,
-dişli	3303,
-dişli	413 ,
-dişli	7902,
dirilmek : dirilmek	3373,
dirsek : dermek, toplamak	375 ,
diş : diş	1707,
	5771,
-dişli	3130,
-dişli	3403,
-dişli	3034,
-dişli	319 ,
diş_ : dermek, delmek	732 , 6604,
-diş	733 ,
diş_ (F.): balta, kezer	5951,
-diş	
dişli : dişli	5030,
-dişli	3503, 3502,
dişli_ : titremek	3017, 2127, 201 , 5714,
-dişli	
dişli_ : titretmek	5145,
-dişli	4300,
dişli : deve	4307, 5090,
-dişli	
dişli_ : denilmek	373 ,
-dişli	5302, 5302,
dişli (F.): tez, keskin	3042, 013 , 237 , 3091, 5097, 0099, 5754,
(dişli_)	3330, 4242, 2110, 1816,
(dişli_)	1310,
-dişli	4210,
-dişli	73 ,
-dişli	5733, 0334,
-dişli	1399,
-dişli	5010,
dişli_ (F.): nefesi keskin	2110,
(dişli_)	
dişli_ (F.): adamları çabuk	030 ,
-dişli	
dişli_ (F.): dönüşü hızlı	0727,
(dişli_)	
dişli_ (F.): yürüyüşü çabuk, hızlı	3301,
(dişli_)	5945,
(dişli_)	
diş : diş	3516,
+leri	

tol- : dolmak	
-ir	5513,
-il	5959,5713,
-il	2553,
-il	5571,
-il	5144,
-il	5717,5959,5983,322 ,1129,833 ,
tolu : dolu, çokça	
	617 ,965 ,618 ,2199,3059,3135,3057,3140,3033,
	5310,5911,5593,5349,7209,5455,5304,
	534 ,
	475 ,916 ,4430,723 ,
	2932,
	404 ,5005,
tolur- : doldurmak	
-ir	930 ,1353,
-il	5303,
tolu- : dolamak, çevirmek	
-ir	4054,
-il	5073,
-il	1729,5923,
tolun : dolun, dolu	
	1153,2705,
tonuğu : şahin ; kalpak	
	2373,2374,
ton : elbise	
	3420,3427,3427,
	4992,
	2134,
	3910,4991,
	4359,
tonu- : denmek	
-ir	3123,
-il	2765,
tonuz : domuz	
-ir	5053,
toy : düğün, şenlik	
	4354,
toy- : doymak	
-ir	7003,
-il	5071,
-il	2572,
toyur- : doyurmak	
-ir	4755,
tümet (A.) : tchmet, birisine isnadolunan suç	
	000 ,
tük- : dökmek	
-ir	1119,
-il	211 ,
-il	5071,
-il	5003,
-il	5030,2544,3373,
-il	5749,
-il	5350,
-il	5911,4044,
-il	7130,
-il	5501,
-il	7113,7115,7113,4974,5980,5875,5977,0303,2795,
-il	2200,4050,4571,2335,2257,

-dök-
-dök-
-dök-
-dök-
tökmek : dökmek

tükül : tüken
tüken : tükenmek
tüpe : tepe
töpi : tepe
türt : dört

$$\begin{aligned} 4\text{mi.} & \text{ is } 74\% \\ & \text{(on c.)} \\ 4\text{mi.} & = 11.75 \end{aligned}$$

-kıl_
 ti
 ti-je
 törtüñg : dördüñcü
 ti
 ti-je
 ti-je
 törtüñg : bk. törtüñg
 tüşe_ : döşemek
 -p
 -p-je

उभय (A.) : तृष्ण नश्वर

(-i -ayān)
ṭūbī-ībī (F, ṭūbī A.): tūbā aḡḡa gāhī

tūbī_misī (F, kelimeler A): tūbā ağacı gibi
(tūbā + mī)

ture (F.): torba

tūfān (A.): tūfān

(-1, 1, 1, 1)

$\pi_{t+1}^i(A_i)$: tufeyle, baskalarının sırtından geçişin kime

1596,
1925,
2030,
1329,

۵۳۳ ،

253 ,
403 , 371 ,
3950 ,

3339.

2920,

2095,

2304, 3352, 3008, 1197, 1389, 352, 359, 380, 362,
353, 359, 290, 289, 213, 351, 75, 4001, 4002,
4097, 70, 24, 113, 453, 1903, 1001, 993, 5035,
5537, 5104, 5170, 5221, 4683,
774,
2504, 5745, 5745,
2533,

74 ,

033 7
035 7

302,952,5802,14B,2895,
255,
0035,

~~SECRET~~

278 ,
4047 ,

4563,1423,62 ,
730 ,

3479.

1455,

1439,

1310,
1314,

1307,

5077,
1332,
135 ,

tuḫūliyyet (A. tuḫūliyyet): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	603 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6666 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6666, 6477 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6726 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6267 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6626 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	4774 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	1727 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6676, 6612 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6+11 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6661, 666 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6666, 6666, 46+1, 4666, 1910, 4721 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	3766, 6166 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	4666, 627 , 6164, 6164 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	2047 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6767 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6666 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	667 , 66 , 66 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6446 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	1421 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6766 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	4766 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6666 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6610, 6670 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	666 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	1126 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	666 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	1437 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6196 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	1667, 4126, 4717 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6266 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6666, 6666 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6666 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	4264, 4237 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	427 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	1661 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	666 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	2667 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	1667, 1166, 2766, 646 , 1117, 1117, 6166, 6016 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	427 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	436 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6666 ,
tuḫūliyyet (A.): çocukluk; kış. tuḫūliyyet	6666 ,

-day
-dp
-qap-tar(kašār :.)
-gān
-gām iše
-māgīn
-māzīn

tārān (F.): Tārān; Türk ülkesi.

TÜRAN (T.) : Türan toprağı, ülkesi
 (Türān-türān) (F.) : Türan toprağı, ülkesi
 TÜRFA (A.) : görülmemiş, şaşıltık şey, tınaf

tuhaf (F, kelimeler A.): tuhaf şekilli, şekilleri tuhaf olan

dur- : durdurmak
-a -i-
durmak : durmak

çurra (A.): alın sağ; sağ lülesi

ਪੰਨਾ (੧.੩.) : ੮੬

cu; : taraf, yön ; rastlama

tutmak
 tutmak
 tutmak
 tutmak : tutmak

- 30
- 30 012
- 30 012
- 30 1741
- 309
- 811
- 815
- 815 111
- 815 1756
- 815
- 815 1
- 30

- 31 -

5448,
6354,5948,7121,6118,6117,2108,2106,2142,
3844,
6118,6117,6118,
+580,
720 ,
779 ,

1379,

135 ,
173 ,

2377.

2042, 2074, 2135, 3942, 3999, 3029, 491, 2047, 2304,
73, 88, 134, 3069, 1420, 1418, 4723, 4890, 4518,
3000, 2993, 3009, 3068, 3020, 3004, 4020, 3525, 0000,
5177, 2990, 3409, 5219, 5273, 5203, 0425,

1377.

۱۰۰۰

22.09

2007,

5222.

٢

399 ,

3052, 5250, 5717,

4917,
5250,
5717, 3052,

793 ,4170,4073,

7191,

4230,

2420,4357,
6344.1025.

4345/1005/4845/5500/2510/0112/0407/0000

1401,

2037,

4239.

1957, 2200,
5427.

34727
9903

3128, 3009, 1217, 593, 2385, 2300, 2370, 305, 2736,

90 1,243 1,240

3322,

51.7, 991, 5207,
190 - 1678 - 443

1994, 2475, 1831, 1759, 1734, 1669, 3336, 4360, 4333.

535, 4032, 2953, 2107, 2217, 2915, 3008, 3000, 2179,

547, 549, 5495, 5848, 5459, 5494, 5849, 5550, 5909,

türlü	3350,
tuvak : tırnak	
tu-ı	319 ,
tuz : tuz	
tu-ı	2390,
tu-ı	2390,
tüp : düp	
tu (tübi)	0280,
tu-ı (tübide)	4005,
tu-ı (tübidin)	0234,
tu-ı (tübige)	0273,0240,0279,3302,250 ,
tu-ı (tübin)	1501,0935,
tüven : üzerine, üstü	
tüccâr (A.): tüccar	143 ,
tu-ı	3927,
tu-ı-ı	720 ,
tü : tûy	2728,
tu-ı	2771,
tu-ı	1140,
tu-ı	2053,5731,
tu-ı	0049,
tu-ı	4440,
tüg- : düğümlemek	
tu-ı	1120,
tüğün : düğüm	
	1122,3507,
tu-ı	1120,
tu-ı	3507,
tüken- : tükenmek	
tu-ı	4091,0522,6809,6141,6035,
tu-ı	1782,1502,
tu-ı	3040,
tu-ı	533 ,7131,
tu-ı	2705,
tu-ı	930 ,
tu-ı/ durur	0173,
tükenmeklik : tükenme	
	1503,
tüket- : tüketmek	
tu-ı	1741,2923,2159,
tu-ı	2167,1739,1203,4422,4131,0026,
tu-ı	1003,
tükemek : tüketmek	
	5722,
tülkü : tilki	
	269 ,1140,
tümen : tümen , on bin	
tu-ı	4400,2520,2747,3410,
(tu-ı tu-ı tu-ı)	323 ,154 ,1700,5007,6041,5007,
(tu-ı tu-ı)	5005,749 ,
(tu-ı tu-ı tu-ı)	0003,0203,0003,5240,0348,0593,5110,4994,35,
	0257,5041,5041,
tu-ı	1790,

tün : gece

144 , 1393, 1118, 1025, 832 , 2816, 2347, 2841, 5473,
3445, 5628, 5517, 6239, 6995, 5078, 6610, 5952, 6649,
6503,

+ti_
+tūki
+tūgrisi
+tūrtasi
+tūrtasi
+tūrtasi
+ti
+ti-ün
+ti-je
+ti
+ti
+ti
+ti

2802,
2726,
2020,
2337,
3 ,
478 ,
338 , 1789,
6480,
734 ,
2100, 2800, 3345, 2834,
2030, 5123,
2340, 1403, 708 ,

tünd (F.) : sert, şiddetli

2092, 2547, 2002, 4099, 4129, 3321, 323 , 5382, 5964,
5293, 5303,
4479,
5294,
4029, 2521,

(-i -in)
(-i -in)
(-i -in)

+tir_
+tir_

6377,
6378, 1883,

tünd_üü (F.) : kasırga
(-i -in)

5910,
1323,

tünd_gü (F.) : sert mizaçlı, kötü huylu
(-i -in)

1441,

tünçlük : pençere

2728,

türe : âdet, kanun ; kalkan

4118, 4119,

+kiyü
türk : Türk
(-i -in)
(-i -in)

4118,

2951,
7036,

+tūlū
+tūlū

643 ,
641 ,

türk_tū (F.) : koşma, yağmalama
(-i -in)

4100,

türkī (F.) : Türke mensup ; Türkçe

+433, 7043,

türü : türlü

1672,

tüş : düş

4213,

+tür_
+ti-je
+ti-je
+ti
+ti
+ti

1352, 213 ,
590 ,
5572,
1410,
4219, 3415,

tüş- : düşmek
-er
-key

3305, 3508, 3708, 343 , 6635, 6833,
6475, 5944, 5503, 1100, 1278, 2136,

-mes	443 ,
-mij	723 ,5821,5782,
-se	0043,0324,6837,5255,7024,0890,163 ,1808,2288,
	4560,509 ,05 ,
-sa-k	1284,
-ti	3179,4019,4127,3253,3361,3185,3136,344 ,3865,
	2760,2401,3011,2478,2343,3007,4537,1702,1801,
	1050,1083,4710,2242,2272,1018,2243,2129,2242,
	2241,2277,1892,4803,1993,1898,4407,5345,5422,
	5970,5710,5955,5773,5491,5534,5132,5634,7091,
	0440,0440,6354,0709,0013,
-sin	042 ,
-kij	776 ,
-may	1229,
-ip	1303,786 ,4209,4443,1532,3071,4927,4736,4806,
	2050,2074,2051,1915,3908,1915,3097,331 ,238 ,
	203 ,32 ,143 ,2277,2172,2229,2270,4024,4701,
	4033,1339,2953,1321,6703,0588,5050,0527,4999,
	4985,0550,7115,0530,5300,5424,5328,0406,5749,
	0357,
	4201,
	4179,2070,
	1970,
	5000,
	0655,2349,4807,2122,4537,370 ,775 ,
	433 ,
	5303,
	093 ,
	4139,
	4075,
-ip ir_	
-ip irli	6350,
-ip-tür	7117,
-ir-le	5540,
-er-je	1977,
-ken	3804,3340,4111,2952,7179,
-ken-i	2987,
-ken-le	2343,
-ken-niğ	130 ,
-ki-si-ür	2100,
-ne-y	001 ,
tüşel_ : bilmezlikten gelmek, okşamak	2945,
-şin-je	1212,
tüşmek : düşmek	1211,
tüşmeklik : düşme	1240,1242,3052,3522,
tüşü- : düşölmek	5742,
-jeş	2910,
tüşür_ : düşürmek	
-il	
-jeş ler	
tüşürt_ : düşürtmek	
-ip	
tütün : tütün ,duman	
-lik	
tüvān (F.): güç ,takat	
-birle	
tüvān-ler (F.): zengin	
-ja	
-durur	
tüvānī (F.): güçlü	
+dili	
+döl_	
tüvānīlīğ (F. tüvānā+lığ): güçlölük	

4613,4614,757 ,723 ,813 ,121 ,
331 ,800 ,803 ,796 ,796 ,761 ,868 ,763 ,763 ,
736 ,735 ,732 ,716 ,4588,4037,1275,1370,1372,
1277,1310,1227,1222,1164,1252,1185,1364,4568,
4154,4137,4233,4236,4238,4543,4072,4198,4062,
4161,4592,4575,4573,4501,4501,4501,4577,4715,
4000,4055,4001,4170,4059,4157,4713,3337,3527,
3420,3527,3430,3383,3491,3318,3445,3443,3432,
3296,3510,3323,3313,3332,4083,4554,4598,4536,
4052,4483,4698,4701,4626,4027,4088,3389,4738,
4770,4777,3392,4773,4853,4914,4853,4920,4931,
4314,4010,4954,927 ,1046,1015,1016,960 ,1008,
1091,1068,1039,970 ,1004,973 ,955 ,952 ,946 ,
4910,909 ,1004,936 ,1000,1107,899 ,899 ,4744,
4375,4757,3129,3123,3142,3253,3211,3072,4865,
4905,4822,3231,4751,4751,3203,3202,3290,3270,
3265,3233,3275,4820,3255,3189,4393,4884,4939,
270 ,315 ,342 ,378 ,312 ,369 ,368 ,306 ,251 ,
218 ,100 ,292 ,105 ,197 ,102 ,114 ,103 ,147 ,
102 ,35 ,340 ,488 ,018 ,443 ,393 ,313 ,313 ,
313 ,230 ,543 ,543 ,80 ,4315,4300,4316,4310,
1090,4417,4310,4353,4335,4363,4361,4365,4345,
4412,4344,4342,4408,4341,4269,4209,4270,4272,
4370,4393,4309,4298,4298,4294,4286,4327,1814,
1755,1750,1731,1677,1655,1604,1606,2956,2878,
2950,2907,2956,2920,2838,2924,2941,2939,2016,
2320,3008,2838,3013,2980,2851,2824,2824,3029,
3043,3001,3000,1825,1674,2543,2545,2430,2543,
2411,2544,2546,2547,2424,2438,2471,2360,2561,
2369,2461,2403,2484,2476,2395,2443,1825,2277,
1451,1488,1531,1588,1498,1473,1443,1522,1522,
1434,1435,1434,1405,1589,1392,1378,1604,2094,
2594,2007,2127,2212,2182,2186,2255,2183,2594,
2718,2055,2534,2578,2770,2771,2127,2232,2604,
2774,2586,2613,2270,2243,2283,2143,2169,2171,
2130,2117,2320,2151,2150,2587,2719,2669,2792,
2791,2792,2673,2666,1918,2035,2077,2076,2035,
2092,410 ,449 ,625 ,609 ,554 ,554 ,552 ,520 ,
519 ,509 ,492 ,500 ,548 ,464 ,629 ,434 ,424 ,
410 ,1992,2083,3696,3757,3724,3554,3539,3678,
3555,3659,3745,3059,2084,3581,3581,3582,3631,
3635,3630,3753,3694,3675,3771,3605,1991,3930,
3865,3801,3806,3800,3899,3800,2005,1985,1967,
2050,1954,1913,1987,1989,1915,1929,1908,1908,
1902,1904,1895,1877,1897,1899,1880,1872,1857,
2025,2049,1998,3899,3811,3860,3853,3876,3991,
3807,3838,3903,3784,3782,0926,0939,7069,6486,
0345,6924,6846,6950,6879,6959,6841,6960,6974,
7052,0501,5787,5795,5821,5692,5692,6539,5695,
5314,5313,6472,6381,6514,0594,0533,6405,6458,
5095,5000,5840,5840,5566,5742,5724,5744,5723,
0390,6544,6348,6410,6415,6416,6589,6586,6581,
5742,5389,5703,5840,5729,5730,5348,5714,5379,
5719,5717,5719,6410,5956,5899,6029,5963,6101,
6028,5943,6042,5944,6070,5915,6342,6241,6275,
6222,6240,6039,6037,6006,6018,6096,6014,6199,
5392,6103,6100,5939,5939,5939,6135,6293,5949,
6238,6122,6103,6154,6154,6134,6157,6298,6290,
6741,6730,6744,6080,6003,6811,6809,6691,6746,
5725,6672,6667,6781,5355,5425,5354,5239,5400,

‘uḅūr (A.) : bir başka tarafa geçme

+u/le-

+it-

+kil-

‘uḅū (A.) : pek aḡayip şey, garip, tuhaf
(-i ilil-geir)

+ler

+ler-ile

+lik

uḡ : uḡ

+i

+i-la

+i-lin

+lin

uḡ- : uḡmak

-up

-ur

-ur-lin

uḡa : arka ; koyun , kuzu vb. hayvanların sırt kemiḡi

+al

+al-i-

+lin

uḡḡun : kıvılcım

uḡmaḡ : uḡmak

+di

uḡur- : uḡurmak

-up

uḡurmaḡ : uḡurmak

‘ūd (A.) : ağaç, ödaḡacı ; ut

(-i miḡer kil-)

(terviḡ-i ‘ūd.)

+sū-i

‘uḡun (A.) : pis koku

‘uḡūb (A.) : karakuş , kartal

-il-i

‘uḡūbī (F.) : bir kartal

‘aḡbe (A. ‘aḡabe) : dar geçit, tehlikeli geçit

+yū-i

‘uḡde-ū, ī/ (F, ‘uḡde A.) : düḡüm açan
(rūy-i ‘ūd.)

‘uḡḡuet (A.) : ceza ; eziyet

5738, 5768, 6684, 6764, 6668, 6720, 6720, 5390, 5292,
5283, 7178, 7083, 7098, 7165, 7099, 7109, 7177, 7078,
7190, 7141, 7150, 7112, 7089, 7203, 7203, 5323, 5448,
5443, 5025, 5438, 5627, 5491, 5028, 5488, 5639, 5430,
5481, 5025, 5025, 5474, 5022, 5087, 5020, 5436, 5434,
5551, 5541, 5505, 5058, 5571, 5227, 5227, 5187, 5112,
4971, 5055, 5039, 5088, 5036, 5038, 5038, 5035, 5183,
5052, 5017, 5041, 5013, 5048, 4996, 5068, 4976, 5028,

621 ,

5662,

5195,

7032,

1501, 507 ,

3110,

5591,

732 , 4054, 2109, 4022,

3021, 4409,

273 , 1921,

038 , 1504, 1504,

227 ,

4468,

5852,

3517,

4712,

3518,

3201,

3123,

5353,

49 ,

3659, 492 ,

430 ,

2724,

480 ,

3008,

2011,

2009,

355 ,

298 ,

0938,

-u11-1	2697,
-u11-2	4477,
-u11-10	2777,
urmak : vurmak, çarpmak ; krş. urmak	357 ,
+11	369 ,
-u11	3989,
-u11-1	
urmak : vurmak, çarpmak ; krş. urmak	49 ,
uruc (A.) : yukarı çıkma, yükselme	281 ,
+11-1	
urun : vurulmak	2304,
-u11	
uruş : kavga, dövüş, savaş	4107,
+u11-1	2057,
-u11-1	6057,
+11	
uruş : vuruşmak, dövüşmek, savaşmak	2002,
-u11-1	2670,
-u11-1	
uruştur : vuruşturmak, dövüştürmek	4136,
-u11	
usun : usanmak, bıkmak	6176,
-u11-1	
u : işte, şu	4320,
uşak : ufak, küçük	2396,2913,2863,604 ,4714,
uşal : ufalmak, küçülme	2990,
-u11	
uşat : ufaltmak, parçalara ayırmak	3320,
-u11	6910,
-u11-1	
uşatmak : ufaltmak, parçalara ayırmak	791 ,
+11	792 ,
+11	
uşu : işte	702 ,3293,1654,4670,4687,2106,377 ,55 ,1363,
	1353,6223,5001,5739,6429,6502,6392,
	6434,
+u11-1	
uşuk (A.) : âşıklar	328 ,
	103 ,
+11-1	
uşuk-1 (F, uşuk A.) : âşıkları yakan	4029,
uşurî (A.) : Utorit, Merkür	479 ,2403,
	493 ,
(u11-1-1)	
	251 ,
+u11-1	
uşurî-1 (F, kelimeler A.) : Utorit hayallî	603 ,
uşu : karşı, karşılıklı	303 ,2419,2044,4405,4110,7104,

3486,3427,3379,3498,3398,3321,3470,3408,3525,
3495,3494,3337,3438,3364,3438,3438,3357,328 ,
568 ,575 ,578 ,578 ,588 ,528 ,598 ,608 ,368 ,
3477,318 ,3352,2565,2534,2483,2392,2361,2485,
2510,2435,2403,2508,2471,2471,2443,2345,2430,
2431,2530,2502,2530,2354,2414,2412,2413,2515,
2491,3309,3520,2457,3905,4004,3931,3888,4628,
4494,4709,4709,4524,4649,4587,4708,3991,4665,
4667,4572,4530,4579,4553,4638,4535,4575,3841,
4584,4557,4568,4583,4564,3863,3857,4584,2035,
2029,2063,2072,4679,1990,3617,3717,3563,3532,
3663,3551,3662,3656,3659,3709,3654,3708,3712,
3667,2002,3153,2050,3202,3124,3100,3233,3276,
3150,3173,3159,3144,1974,2000,1929,2090,2092,
2091,3280,1895,1326,2380,2100,2335,2106,1304,
2200,1249,1310,1364,1311,1233,1270,1163,1372,
2107,2124,2257,419 ,497 ,492 ,467 ,541 ,564 ,
538 ,443 ,404 ,405 ,2282,163 ,331 ,160 ,368 ,
367 ,277 ,284 ,240 ,216 ,372 ,375 ,349 ,194 ,
360 ,2200,1694,2153,1835,1801,1724,1678,1677,
1623,1727,1624,1642,1773,1526,1600,1421,1539,
1541,1398,1532,1544,1528,1530,1487,1387,1611,
1562,1394,1837,2589,2588,2672,2807,2745,2802,
2713,2650,2578,2741,2707,2792,2713,2792,2628,
2630,2636,2678,2700,2615,2619,1811,4758,4953,
4951,4953,5132,5017,5078,5014,4996,5013,5173,
5097,5039,5105,5039,5036,4961,5036,5149,5031,
5064,4759,4909,4815,4737,4881,4854,4826,5052,
5074,5027,5024,4870,818 ,1042,1118,1043,1098,
1101,399 ,1057,899 ,972 ,894 ,982 ,882 ,883 ,
154 ,147 ,10 ,144 ,13 ,120 ,71 ,22 ,21 ,
2 ,848 ,2816,2838,4451,4292,4432,4331,4329,
4434,4263,4300,4267,4263,4286,4253,4250,
4403,4252,4410,4297,4296,4369,4341,4342,2816,
2913,2847,2990,2867,2950,4060,4200,4129,4078,
4078,4189,4160,4135,4008,4233,4069,4090,4089,
4087,4160,4210,4161,4162,4015,4243,4142,2823,
3048,2823,2925,2964,2977,3024,3024,4119,4225,
3030,727 ,825 ,740 ,868 ,864 ,882 ,880 ,798 ,
859 ,3029,2940,6720,6760,6822,5834,6797,6639,
5765,5801,5880,5695,5833,5695,5820,5781,5775,
5736,5887,5604,5723,6804,6600,6747,6725,6721,
6701,6720,6603,6794,5567,5692,5769,6767,5593,
5592,5443,5562,5438,5517,5439,5030,5587,5512,
5473,5643,5511,5640,5615,6820,5336,5328,6675,
5265,5349,5274,5295,5292,5317,5352,5345,5192,
5233,5365,6820,5994,6075,6052,6068,6053,6067,
5940,6033,5953,6036,6079,6699,6573,6420,6473,
6508,6512,6411,6587,6518,6498,6402,6459,6625,
6525,6640,6928,6525,6926,6413,6568,6417,6415,
6343,6970,6937,6992,6856,6925,6901,6384,6398,
6544,6540,6553,6385,7085,6946,7149,6184,6323,
6186,6134,6292,6307,6129,6332,6194,6215,6234,
6239,6206,6205,6234,6284,7110,7159,7173,7172,
6175,7121,

7137,7094,6373,6047,5005,5951,22 ,4809,4804,
1634,4097,1717,1635,5042,2673,1600,1607,1606,

(ming ü. /12)
(ming)
(on ü.)
(tugut)
(tugut ming /12)
(tugut ming, üti)
(üti)
(y 12)

+ic_
+ke

üçün : için

+ilr
üçün : üçüncü

+i

+i sarı
üçün : bk. üçünç

üftade (F.) : düşkün, bîcâre, âşık

ülfet (A.) : alışma, görüşme : dostluk

+durur
t'ulüvv (A.) : büyüklük, yücelik
(-i sanâb)

ülle : hisse, pay, nasip

+ein
ümîd (F.) : ümit, umut ; krş. ümmîd

(-i vusûl)

+i bile

+i-je

+in

ümîd_vâr (F.) : ümitli, umutlu

+ayie_
ümnet (A.) : ümmet

+oligîmi

+i-din

+i-ni

2708,3407,2630,3256,3271,3209,1941,2310,353 ,
2297,2310,2313,
2504,6034,
5954,5950,5933,5933,728 ,
5339,0179,
3420,
994 ,
2109,
0231,
0233,6100,6030,5703,5940,

74 ,
5042,

735 ,5055,2952,5007,4974,2910,2915,3356,2933,
2500,3001,2480,1141,1367,1314,2790,1040,1795,
2739,1351,1720,4000,1010,4927,4002,728 ,152+,
1512,300 ,233 ,2043,2153,2290,400 ,528 ,450 ,
213 ,3000,5779,5289,5701,5809,5301,0040,5520,
5739,5443,

1790,

2972,2040,

4140,0033,138 ,368 ,861 .

253 ,

3197,

240 ,

4340,

2673,

1278,4147,2337,3450,5921,6025,6773,7150,0901,
7004,7059,
1213,

0412,

223 ,

3450,

2511,

307 ,

304 ,

737 ,

252 ,

Ümmid (F.): ümit, umut ; krş. ümid

(_i°_lar)
(süüp _i _i.)

+birle
+ile
+i
+i-ün

imādihānī (Şa): Hz. Ali'nin ablası
(in kere _i _i. _i _i)

in : ses

+ille
+birle
+ik
+ul

+i
+i-ge
+i-ün
+in _i şavta

Uns (A.): alışma, alışkanlık

+ir

Üryün (A.): çıplak

+it

Uslūb (A.): tarz, biçim, yol

üst : üst

+i-ge

+i-ge

+ün

Üstād (F.): üstat, usta, sanatkar

(_i _i _i _i _i _i)
(_i _i _i _i _i _i)
(_i _i _i)
(_i _i _i _i _i _i)
(_i _i _i _i _i _i)
(_i _i _i _i _i _i)

+i

+ir

+ir

üz : yüz (sayı sözü) ; krş. yüz
(_i _i _i _i _i _i)
(_i _i _i)

üz- : kesmek, koparmak

+er

+ip

+er

+i-ge

üze : üzerinde ; üstüne

2631,3493,

3433,

3050,

0794,

150 ,

0330,

0413,

230 ,

3007,2022,5438,

1437,

720 ,4032,

3074,02 ,0501,0558,5230,

0043,2707,

2112,2991,2125,0913,5344,

1017,

0912,

343 ,

0725,

3437,

2760,

542 ,

2775,2109,2939,3437,275 ,198 ,3487,4544,4579,

5203,5756,5935,5952,

5754,0579,5558,3425,3434,3046,3071,3508,2053,

2139,4206,

1500,

7090,

5090,

5755,

4354,

5093,

5952,

5702,

5750,

0430,

003 ,

2109,

0231,

0050,

0559,0529,4631,3020,

1414,

143 ,

1422,2025,3506,3435,3411,3328,1910,1237,1295,

2001,2727,2049,1988,3093,2139,2270,2281,4604,

4001,4710,4070,050 ,4534,4019,4212,4009,4118,

üzmek : kesmek, koparmak
 + işi
 üzmek : üzmek
 -ni
 üzere : üzerinde

4651,404 ,448 ,5110,5132,4995,4997,221 ,4897,
 3051,2850,4726,3051,902 ,915 ,904 ,3857,0482,
 0524,0414,6000,6404,5378,5420,5555,5582,5404,
 0917,5853,5991,

0473,

3543,

3701,3650,4010,3786,3880,3780,3823,3830,3774,
 3828,3825,3945,3824,3728,4072,3729,3595,4046,
 4074,4110,4038,3033,3031,2024,2061,2071,2068,
 3530,1011,2917,2899,1077,1001,900 ,363 ,2279,
 2282,744 ,732 ,874 ,2271,3108,2197,2552,2348,
 2474,2203,489 ,630 ,444 ,420 ,483 ,2101,2100,
 2095,314 ,399 ,204 ,326 ,198 ,189 ,104 ,207 ,
 244 ,4385,4398,4905,4417,4369,4372,4371,4300,
 4303,4448,4708,4457,1745,1752,1040,1641,4976,
 1304,1290,5128,1126,4993,3442,3434,4680,3505,
 3505,4048,2727,2791,2599,4050,1517,1555,1557,
 1554,1439,4503,4071,72 ,07 ,60 ,40 ,4587,
 0479,0000,0510,0387,5902,5945,0391,7140,7207,
 5040,0782,0014,6735,5758,5090,7021,5748,0097,
 5701,0909,5855,5293,5378,5200,5207,5370,5260,
 5237,5300,5403,5403,5401,5303,5795,5265,6131,
 0205,0357,

0004,1811,4008,

200 ,

3823,

5724,

28 ,

1376,

5967,

1043,

1875,4500,5108,0009,

1304,

4353,

4418,4437,3271,2618,

3191,

2793,009 ,5184,6987,5040,5207,

443 ,

3754,

340 ,5709,

5804,4802,

5500,

0073,

3499,

+fir
 üzül_ : kesilmek
 -jen-de
 üzüm : üzüm
 +hırsı
 üzüs_ : birlikte parçalamak
 -üp

vā_best (F.) : bağlı

+ol_
 vācio (A.) : vacip; mecburî

+ool_

+i_

+ol_

+durur

vācid (Şa.) : Vâcid

vâi (A.) : söz verme

vâie (A.) : vâde, belirtilen zaman

+gill_

+si_ga

vâî (A.) : vâdî; iki yamaç arasındaki düzlük

(_i neîk)

(qat_1 v.)

+aru

+sarı

+je

+ga

+ni

vahîyi (F.) : bir vâdî

5214,

+vâh

5208,

vahdet (A.) : birlik , teklik

(-i şarf östüğü)

452 ,

(-i şarf)

303 ,

+vâhî

4064,

vahdet_sarf (F, vahdet A.) : vahdeti süsleyen , zikreden

296 ,

vahş (A.) : vahşî , yabani

364 , 3782, 6725,

+vâ

6279,

vahşî (F, vahş A.) : vahşî doğmuş

(-i cürdî)

5371,

vahşet (A.) : vahşilik ; ıssızlık

(kac_i v.)

3353,

+vâhî

1383,

+vâhî

6279,

+vâhî

2919,

vahşî (A.) : vahşî ; vahşî adında bir savaşçı

(-i mufriî)

5351, 5491, 5405, 5390, 5384,

(gayl_i v.)

5711,

+vâhî

5340, 5589,

+vâhî

5406,

+vâhî

5330,

+vâhî

5451,

+vâhî

5405,

vahşî (F, vahşî A.) : vahşî mizaçlı

(-i divâne_vahş)

5469,

vahşî (F, kelimeler A.) : hareketleri vahşî , vahşî hareketli

(div_i v.)

5359,

vahşî (F, vahşî A.) : vahşîyi deviren , yıkan

(girdi_i v.)

5420,

vahşî (A.) : vakar , ağırbaşlılık

+vâhî

4905,

+vâhî

1703,

vahşî (A.) : vuku bulmuş ; savaş

2438,

vahşî (A.) : duran , ayakta duran ; haberli olan , bilen

413 , 3131, 5638,

+vâhî

5323, 6703, 6543, 3902,

+vâhî

1050, 5310,

+vâhî

7057,

+vâhî

3961, 1400, 1220,

+vâhî

0608,

vahşî (A.) : vuku bulan , olan

+vâhî

2533, 2092,

+vâhî

1305, 351 , 403 ,

+vâhî

041 , 1030, 4143, 6029,

vahşî (A.) : vakit , zaman

5552, 5383, 7031, 6409, 7038, 4175, 895 , 1545, 2629,

1352, 2022, 003 , 3559, 3522, 3987, 153 , 4347, 157 ,

3131, 4082, 2334, 2291,

varḡ	998 ,
varḡ_	684 ,1020,
varḡ_	602 ,4035,4192,3788,777 ,4917,275 ,2834,3540,
	3533,2057,3056,6513,7143,
	2331,774 ,3408,2247,
varḡ_	413 ,
varḡ_	4101,
varḡ_	4348,
varḡ_	5971,
varḡ_	6250,
varḡ_	5282,
varḡ_	450 ,
vālī (A.): vālī	1004,
(_i vālī)	
varḡ_	1914,
vālīdān (A.): anne ve baba	6800,
(_i vālīdān)	
vālīn (A.): şaşmış, şaşakalmış	5155,
varḡ_	2950,
vālīs (ş.ö.): Vālīs	513 ,224 ,0144,6500,
varḡ_ (A.): yaprak ,	
varḡ_	7021,
varḡ_	6785,
varḡ_	6143,
varḡ_ (ş.ö.): Varka	1927,
varḡ_ (A.): uğurum, tehlike	773 ,
(_i helâk)	
varḡ_	2944,
vasat (A.): vasat ,orta	2397,
vasatlıḡ (A. vasat+lıḡ): vasat olma ,orta	2359,
varḡ_	3582,
varḡ_	1000,4456,381 ,417 ,
varḡ_	3093,6859,
varḡ_	5643,5434,698 ,
varḡ_	3026,030 ,38 ,438 ,
varḡ_	417 ,
varḡ_	38 ,3807,3849,498 ,528 ,403 ,108 ,7095,
varḡ_	4920,
varḡ_	3753,084 ,3371,
varḡ_	3094,733 ,1970,0702,
varḡ_	3756,4720,
varḡ_	3801,5043,
vāṣīf (A.): geniş	1982,
(_i vāṣīf)	4073,
(_i vāṣīf)	
vāṣīyyet (A.): vasiyet	0548,6402,
varḡ_	1094,4930,
varḡ_	0000,

4507,3000,3537,3502,4034,1084,4032,4239,2745,
 2511,2520,2011,2580,4100,1733,2401,2540,2420,
 1323,1053,2377,3993,3901,4004,5008,3794,576,
 3939,3913,3990,2290,3917,523,6003,6003,598,
 523,6043,6043,658,658,523,613,603,608,
 523,523,513,513,503,448,558,503,508,
 503,508,553,443,403,443,433,433,438,
 393,393,393,393,398,303,558,548,538,
 303,538,508,303,303,243,473,473,408,
 253,373,303,243,273,273,273,203,243,
 233,513,233,233,233,223,453,458,458,
 233,223,213,343,353,358,213,208,208,
 203,198,198,193,108,490,498,498,103,
 403,403,403,103,603,603,603,563,573,
 573,343,340,343,343,183,183,182,178,
 153,153,153,153,153,3909,3034,113,3527,
 3519,3305,103,3052,103,713,713,703,658,
 330,343,343,343,600,613,613,503,603,
 513,503,693,693,693,703,693,393,393,
 333,393,703,703,703,703,703,758,658,
 573,743,733,793,803,303,793,738,812,
 523,733,793,703,603,693,603,603,603,
 573,343,643,353,840,343,633,723,738,
 723,723,603,773,773,703,773,673,63,
 1217,1249,83,4700,4841,4833,423,423,4234,
 33,73,63,73,60,60,50,303,58,
 53,50,33,323,323,323,48,323,323,
 313,23,298,298,20,143,123,28,503,
 573,573,503,503,20,1374,1381,1880,228,20

vebāl (A.): vebāl; günah

vech (A.): yüz; sebep; tarz

(-i nasen)

(nāzır-ı v.-i dıynā/-ıqān)

-bile

-li

-lin

vechī (F.): bir sebep, bir vasıta

71,

2459,

3536,

1061,

638,

1170,

6070,6072,

1723,

vedā (A.): vedā, ayrılma

-e/le-

-it-

vafū (A.): vefa, sözünde durma

(-ār-ı v.)

5611,

1130,

1731,2354,6370,

3770,

2353,4437,570,3191,5095,2613,

5022,

6404,303,670,4743,3753,

3131,

1353,

993,

1353,

612,

4353,

2353,

-e/le-

-it-

-it-

-it-

-it-

-it-

-it-

-it-

-it-

-it-

+11a
vefâsîz (A. vefâ+sîz): vefâsîz

+durur
vefâsîzîlî (A. vefâ+sîzîlî): vefâsîzlik, sözünde durmama
+1-1a
vefât (A.): vefât, ölüm
+1-11a

vefâî (F.): vefâîlik, sözünde durma

vejâ (A.): kavga, savaş

(ne,îlî v.)

+vâgî
ven (A.): vah, yazık

vennâ (A.): çok bağışlayan

+vâgî
vehim (A. vehm): kuruntu, yersiz korku; krş. vehm

venâ (A.): kuruntu, yersiz korku; krş. vehim

+vâgî

+1-

+1c-

+gîl-

+tîp-

+îlî

+îlîlî

+îlî

vekîc (A.): sıkı, sağlam, kuvvetli

velâdet (A.): doğma
(+durur v.)

+vâgî

+îlîlî

velâyet (A.): velâyetlik,

+vâgî

+îlîlî

+îlî

velâet (A.): çocuk

+vâgî

velî (F.): fakat, ama

4433,

933 ,

6777,

773 ,

1666,

5554,

736 ,276 ,

2133,

4633,

541 ,3911,541 ,3912,

5225,

6224,

2466,419 ,25 ,3737,6367,

6244,

3772,

6258,6623,

6146,2754,1724,

4152,

4151,

4111,1531,2195,

734 ,1726,6261,

2069

183 ,

1656,

1385,

6401,

1573,

6317,

6401,

176 ,

17+ ,1410,1405,1375,1579,1452,324 ,1754,1712,
1707,1669,1726,361 ,3986,352 ,217 ,3979,1605,
905 ,913 ,915 ,903 ,885 ,3947,3202,3108,3243,
3097,2233,2291,2094,2285,2225,2224,2108,3274,
2169,2199,2290,2289,2214,3206,2145,3462,679 ,
679 ,373 ,662 ,657 ,632 ,766 ,736 ,717 ,690 ,
707 ,657 ,639 ,726 ,3456,4891,4783,4860,3502,
3441,4793,3473,4933,4673,4200,4790,4793,4186,
4201,4753,4829,4759,543 ,613 ,604 ,630 ,595 ,

veŧîre (A.): dar yol ; dölüp, tarz

veŧî (F.): veya

vezîret (A.): vezirlik

vezîr (A.): vezir

vezn (A.): tartma, ağırlık

vilâyet (A.): vilâyet, iller

vîrân (F.): viran, yıkık

vîrâne (F.): virane, yıkık

vîrâneî (F.): bir virane

viŧâl (A.): kavuşma

vuŧûc (A.): olma, oluş

vuŧûf (A.): durma; anlama, bilme

vuŧlat (A.): kavuşma

vî (F.): ve

3049,

3021,3373,3830,44 ,1311,4931,453 ,439 ,2113,
1339,1727,1373,1374,2733,713 ,3533,3984,1972,
3031,

3193,

911 ,

+933,

3127,

393 ,

3423,

2279,

1339,

3337,

1371,3312,

3333,

3343,

713 ,

3433,

3423,1313,

3331,

211 ,

3423,

3333,

3333,

4931,

3334,

299 ,

299 ,

4337,333 ,

333 ,241 ,

333 ,

7131,

3313,

113 ,

3333,

3339,

1243,1239,4371,1139,4333,1433,1533,1532,1533,
1439,4334,1734,1733,1737,1721,1739,1717,4433,
4433,4343,4233,4411,4533,2174,2217,4627,3218,

+1-21
yadurқан : bir çeşit giyecek (?)

yafrağ : yaprak

+1-11
yağ- : yağmak

+11
-11
-11
-11
yağdır- : yağdırmak

+11
yağın : yağış, yağmur

+11-11
+11-11
+11-11
+11-11
yağın (F.): yağma, gapul

+11-11
+11-11
+11-11
yağın (y.a.): Yağma; Türkistan'da bir şehir

+11-11
yağın : iyi, güzel, hoş

+11-11
+11-11
+11-11
+11-11
+11-11
+11-11
+11-11
+11-11
+11-11
yağın : iyilik, güzellik ; krs. yahşılık

+11-11
yağın : iyilik, güzellik ; krs. yahşılık

+11-11
+11-11
yağın : daha iyi, daha güzel

+11-11
yağın (F.): yahut, veya

yağ- : yakmak

+11-11
yağ : yaka

0470, 947, 1049,

2074,

3301,

5773,

5777, 1255,

253,

1253, 3513,

0422, 7113,

5000,

343,

4670, 0173,

331,

3125,

+010,

2575,

1535,

2910, 3561, 4357, 4400, 3308, 1351, 1299, 1289, 1173,
+403, 3073, 095, 2363, 010, 2391, 4925, 3992, 3923,
4227, 4200, 3805, 5974, 5979, 5900, 7050, 5202, 0816,
5596, 6193, 5495,

0942,

0353, 0097,

0773, 0501,

0941, 1341,

1341,

4373,

+795, 0173,

553,

3600,

3992,

3959,

910,

+3,

5023, 233, 1906,

1334,

3230, 3984, 1120, 3878, 1140,

1325,

0257,

5949,

+yirt_	2299,
+yiri	1135,0577,
+yis	0431,
+si	5951,
+si-la	759 ,
+si-n	153 ,
+si-ni	5522,
yakın : yakın	0141,0153,2123,3763,2903,2710,2942,
	0914,
+yol_	1193,+131,1209,3720,
+yir_	3330,
+yol_	1302,3407,138 ,299 ,5747,5740,
yakınlaş : daha yakın	+591,
+yol_	4300,1012,3020,1372,3023,102 ,5102,1830,2357,
yakın (A.): sağlam bilme, iyice bilme	5109,0020,0005,0200,0300,0444,0475,
(bil_1 /.)	0013,
+yol_	1335,4392,1804,
+y/la_	2949,
+yir_	2579,
+yil_	042 ,
+yiln	901 ,
+yir	3203,1473,0025,
yakmak : yakmak	0057,
yakūt (A.): yakut	0343,
(_1 _o_lār)	83 ,
(_1 _aḡar)	4595,
(_1 _nāḡ)	3435,
yakūt_jūn (F, yakūt A.): yakut renkli	3103,
(cā_l_1 /.)	
yakūt : yalın, çıplak	3427,1235,
	1185,
+yir_	2053,
yalay : parlaklık, alev	2055,
+yilv/ai	1347,4739,
yalar_ : yalvarmak	+440,+441,
+ip	+004,
yalyan : yalan	2202,
+yol_	+440,
+il_	+442,
+yalar	1997,
yalyanç : yalançı	1792,
+yol_	
+il_	

533 ,
2931,
2044,141 ,1314,2709,4400,5049,7050,5979,0200,
0204,0135,
0942,
3148,
5930,
0941,0437,
0310,3090,
4000,
3000,
1340,
4373,
2443,
5903,
4475,
3730,700 ,5906,
571 ,571 ,
203 ,3005,
4774,
4105,
4054,4077,2943,4070,2945,1127,3054,3029,3041,
3034,3003,3139,021 ,622 ,4099,1948,3717,1961,
1432,1912,4300,2797,2073,950 ,90 ,224 ,4992,
4909,5007,4907,5204,2200,2241,0018,7040,0090,
5011,5430,0270,0271,0205,7032,0100,7000,7098,
7205,7205,
5430,5059,
0300,2235,5001,4204,2921,4098,1982,3300,2002,
3005,2900,4215,
4123,2037,3000,1970,2204,2112,1975,5302,1903,
5047,7100,
5422,4512,
7100,
0223,
2337,
4000,
4239,
5332,
0333,
0190,7100,5737,5775,5302,1771,5408,3042,1924,
3770,2014,2223,1517,2229,312 ,331 ,304 ,4414,
3455,
1093,3200,
4439,
2000,
1990,2007,2011,1924,2053,1902,2000,2005,2003,
1945,1931,1920,1930,1917,1887,1804,4514,4005,

4719,4524,4527,4585,4586,4612,4530,2049,3302,
5042,3427,5183,5020,5173,3409,3370,3387,3426,
3109,3052,3334,3353,3302,5093,5180,3401,3218,
3239,3370,3115,1515,1514,1435,1509,1507,1504,
1520,1540,1522,1470,1479,1477,1471,1574,1482,
1444,1440,1437,1404,1395,1500,1390,1424,1498,
1333,1397,1538,3209,4405,3289,3215,4249,4202,
3154,4275,4401,3201,1341,1790,1750,1799,1801,
1755,1370,1350,1326,1127,1341,1342,1330,1239,
1201,1351,1340,1347,1183,1294,1310,1313,1280,
1100,1199,1103,1347,4007,4105,4041,4123,4102,
4237,4020,4149,4019,4221,4219,4017,4120,1345,
4320,4347,4019,4730,4930,4932,4810,4800,4723,
4910,4742,4907,4731,4984,4050,4059,4752,1329,
1097,1737,1090,5301,5314,5334,5217,5275,5222,
5374,5375,5392,5388,5387,5344,5344,1317,720,
379,377,305,301,305,309,371,309,302,
312,343,303,300,324,320,305,305,303,
427,3303,3007,3900,3915,3075,3002,3035,3009,
4001,445,393,373,314,3903,2131,2174,2150,
2159,2144,2204,2222,2210,2204,2200,2100,2090,
2242,2242,2241,2180,2181,3000,3052,2135,2117,
2320,2324,3797,2730,2053,2095,2390,2003,2750,
2450,2432,2034,2741,2447,2390,2304,2300,2540,
2401,2404,2493,2509,2511,2502,2501,2407,2410,
2517,2042,2504,2024,2595,2030,2394,2525,2604,
31,390,1052,900,1120,308,1027,1022,994,
970,902,931,930,971,909,907,904,905,
903,900,900,902,901,909,958,955,957,
939,942,938,943,941,937,930,934,933,
903,900,904,977,978,976,975,973,902,
03,02,03,41,07,40,30,048,3710,
3650,3053,3003,3045,3018,3748,3030,3753,3702,
3057,3549,2030,2035,2033,2004,2031,2013,2010,
2324,2955,2870,2371,2990,2915,3059,3704,3724,
3721,3700,3530,3090,3597,3003,2903,2934,3590,
3033,3773,5770,5705,5095,5094,5077,7120,7110,
7192,7150,7109,7200,7202,7092,5090,5781,7137,
3700,5850,5705,5792,5755,5750,7130,6390,0393,
0395,0395,7093,6394,0039,0137,0100,0109,0130,
0224,0534,0530,0397,0380,0390,0370,0388,0455,
0500,0130,5401,5021,0273,0311,0300,5435,5592,
5479,5595,5044,5450,5497,5005,0123,0205,0205,
0200,0333,0214,5490,5575,5505,0142,0037,0111,
5942,5943,0115,0112,5940,0020,0019,5954,7040,
7040,5953,5945,5940,5944,5913,7050,7013,7030,
7031,0121,5930,0007,0715,0707,0000,0000,0721,
0740,0700,0017,0020,5935,5937,0000,0757,0030,
0044,4592,

1090,
0430,

055,
2121,

+301,

2723,

401
4100 Kibi
yan,il- : ezilmek , çığnemek
-34
-10
yandı- : yan yana gelmek
-34
yandır- : döndürmek
-40

yar-	yarmak	5747, 2295,
yār-	y.	5072,
yārū	(F.): kuvvet, güç	5210,
	(_/1 Jahr)	2372,
		4957,
		2573, 1022, 1707, 5979,
		2283,
yard-	yaramak, yakışmak	5003,
	-mas	2502,
yardı	: hazırlık, teçhizat, levazım ; krş. yarak	5480,
		4323,
		4071,
		4030,
		3741,
		3327,
		2520,
		4199,
yarağlı	: hazırlıklı, teçhizatlı ; krş. yarağlık	0403,
yarağlı	: hazırlıklı, teçhizatlı ; krş. yarağlık	5014,
yarağ	: hazırlık, teçhizat, levazım ; krş. yarağ	2009,
		2253,
		1353,
		553 , 2943,
yārāne	(F.): dostça	4230,
yaraş	: barışma, barış	4491,
	-ış	4324,
	-ış	4512,
yaraş-	: barışmak	4512,
	-ti	0000,
yarat-	: yaratmak	4454, 3980,
	-tı	0004,
yāre	(F.): yara	4273,
yarju	: yargı; clāvā, kavga	6572,
	-ju	3139,
yarıl-	: yarılmak	1313, 1351, 1353, 1925, 1451, 708 , 376 , 7030,
	-ıl	2121,
yarım	: yarım, yarı	510 ,
		2295,
yārın	: yarım	
yārılı	(F. yār + lıg) : dostluk	
	-ılı	
yarın	: yarmak	

yarma- : tırmanmak

-ip

yuru- : parlamak

-ir

-p

-r-la

-r-la-lur

yuruş : parlak ; krş. yarık

-r-la

-r-la-lur

yuruşluş : parlaklık ; krş. yarıklık

yuruşluk : parlaklık ; krş. yarıklık

-r-la

-r-la-lur

yuruş : parlak ; krş. yarık

-r-la

-r-la

yurut- : parlatmak

-r-la, ir-la

-r-la

-r-la-lur

-r-la

-r-la

-r-la-lur

-r-la-lur

yasa- : düzmek, tanzim etmek, yapmak

-r-la-lur

-r-la-lur

-r-la

-r-la

-r-la

-r-la

-r-la

-r-la

yasağ : nizam, usul, kâide

-r-la

yasal : asker alayı ; saf

-r-la

-r-la

-r-la

-r-la

yasıl : yapılmak

-r-la

-r-la

yasalı (F.) : bir şey

yasın : geniş

3325,

772 ,

543 ,4935,1425,301 ,0907,

158 ,

558 ,

3141,2103,0055,

2030,

3361,

1570,203 ,751 ,2040,

408 ,159 ,

4942,

1341,

2099,4599,2809,2099,2310,2001,

1509,

1317,

2040,

2323,1318,897 ,1043,0317,

5505,4053,

3379,5424,

4010,484 ,168 ,

198 ,

5255,

4452,

79 ,23 ,

3285,

5950,

0593,0271,5700,5754,3141,4137,1343,4121,2110,

4125,4122,3294,278 ,1041,1501,1542,1539,1434,

1040,1023,4920,701 ,727 ,440 ,4841,4078,4043,

4574,4005,2891,1090,2939,2930,4987,2043,2035,

2075,2070,2051,2084,1985,

3008,

4303,2050,

0509,

402 ,

2023,

2047,

2043,0357,

400 ,

1535,

3334,

2054,

4009,

yaz : taze , genç , ömür , hayat

2923,1235,

+1

3452,0423,

+lar_34

0334,

yasa- : yaşamak

3590,

-34

yasıl : yeşil

1430,1440,2910,3034,4700,2002,2001,469 ,

yaslı : yaşlı , yaşta olma ; krş. yaşlılık

1713,

+13

yaslılık : yaşlı , yaşta olma ; krş. yaşlılık

0733,

yasur- : gizlemek

3930,4132,

-11

0591,

-11-11

103 ,3503,

-11

254 ,

-11

393 ,

-34

013 ,

-34 34/1

yasurun : gizli

3173,

yat : yabancı

1320,

+11

yat- : yatmak

3519,

-11

0377,

-11

2270,

-11

1015,4020,

-11

yâver (F.) : yâver , yardımcı

1010,0430,

+11

505 ,

+11

1040,

+11

2004,

yavun : yavan ; tatsız

1144,4757,

yavuş : yakın

3740,4409,

yavuş- : yakınlaşmak

4411,3301,

-11

yavut- : yaklaştırmak

5593,

-11-11

yay : yay ; kavis

3433,

+1-11

5129,

+1-11

723 ,

+11

yay- : yaymak

4422,0392,

-11

1399,

-11-11

2304,

-11

333 ,4920,223 ,

-11

4703,

-11-11

yayağıllık : yaya

1077,

+11

yayıl- : yayılmak

4723,0010 ,

-11

0509,

-34

0439,

-34

yaymağ : yaymak

vek-il (F.): gönülleri birbirine uygun olan, bir gönülde olan

vek-pâre (F.): tek parça, bütün

(pâle-i /.)
vek-rûn (F.): soyu temiz cins at
+1-1

vek-sân (F.): düz; beraber

vek-ser (F.): yalnız başına

vek-sû (F.): bir taraf

veze (F.): kuvvetli; yarıcı

(nizâr-i /.)
(şif-i /.)

vezen (y.a.): Yemen

vezin (A.): sağ, sağ taraf

veş (A.): ümitsizlik
(-i sâvî /.)

veşm (F.): yeşim; yağmur taşı da denilen yeşil taş
+11n

vetim (A.): tek; yessiz
(idâr-i /.)

vetimâne (F.): kimsesiz olarak

vezdân (F.): Allah
(-i pân)

vezdân-perse (F.): Allah'a tapan
(pân-i /.)

vezîrî (ş.a.): Yezdîrî; Behrâm Gûr'un babası

vezek (F.): öncü; askerî önünde giden süvârî

-enî

-în

-ler

viğ- : yağmak; toplamak

-a

-li

-li-û

-nî, irî

-sî

-tî

-vî

viğuş : ağaç; arşın, iki yer arasındaki uzaklık

2127,

2234,

2650, 2955, 3020,

2977,

2067,

3047,

5903,

248,

+513,

5533, 1233, 3125, 5970, 5009, 6535,

2201,

+123,

+037,

1523,

5593,

2037,

4590,

2394,

2741,

6318,

3351,

2239, 1314, 998,

932,

2231, 2019,

1379,

2021,

4133,

0118,

4018, 2418,

1047, 1043,

+102, +030,

2040,

1332, 1901, 3091, 1909, 713, 273, 610, 473, 0110,

0714, 0171, 0407,

2410,

+449, 1551, 1549, 1434, 708, 6289,

-il	1535,
-ilr	2417,1007,0295,
yalan : yalan	2370,3014,5609,
-iln	+475,
-il	4471,
-il	2370,5125,
-ilr	2370,3003,
yıllık : yıllık , senelik	0100,0330,700 ,
yıllık : yıllık , krş. yıllık , yıllık	+500,
+1	+500,
-il-ıl	032 ,2005,2604,0170,5950,
yıllık : yıllık : krş. yıllık , yıllık	0000,
yılman : sert	3300,
yılman : yıkılmak	3310,
-il	+740,
-il	+729,2171,4240,2470,5023,0197,0371,0383,
yar : şarkı	1200,
-il	+002,
uzak : uzak	1214,
-il	1902,
-ilr	3523,
-il	1921,
-iln	3+12,3074,3413,0559,6704,
-iln	+220,
yırsırsın : daha uzak	3790,
yırsırsına : çok uzak	5520,
-il	2299,
-il	
-iln	
yir- : yırtmak	
-il	
-iln	
yi- : yemek	
-il	0000,
-il-ıl	3450,
-il-ıl	5779,
-il-ıl	1130,
-il	1125,
-il	0000,
-il	+735,
-iln	4733,4310,2209,7110,5723,3906,
-iln	2040,
-iln	3420,
-iln	0400,
-iln	2330,
yiber- : göndermek	
-il	3007,3000,4007,0092,
-il-ıl	1729,
-il-ıl	+032,

4102.

yitti . yedi ; krş. yiti

(on y.)
+yüz ming
+yüz
yitür_ : ulaştırmak
-di
-ley
-ley-ler
-ley-sin
-ley mi
*
-sin
-sinse
-me

yitürmek : yetiştirmek, ulaştırmak

yok : yok

+i_
+ir_

+i-din
+dur
+durur
+dur
+durur

2079,5232,2075,74 ,2090,348 ,813 ,818 ,768 ,
733 ,738 ,2047,3162,2300,882 ,450 ,2096,4908,
2390,5110,6637,6027,6011,0870,0391,0394,0560,
0103,0179,0214,0025,0072,0017,0055,0015,
3307,3308,
2523,2075,
0039,0344,

90 ,
1159,
5698,
7045,
1153,
0794,
414 ,
2072,
1050,

1099,4832,2034,

5304,5537,5406,5586,6675,5023,0733,6790,6463,
6405,6329,6781,6649,6549,6424,6495,6453,6951,
7070,0211,0241,6180,6185,0144,7024,7041,7129,
7100,0983,6974,7055,6841,7003,7180,7179,7151,
7051,0995,6995,6993,5814,5807,5818,5882,5818,
5369,0031,6084,6030,5252,5309,1957,2083,1050,
1707,1734,1781,1722,1708,1711,1653,1695,1968,
1843,3430,2718,2585,3330,4757,4780,4758,4770,
4775,4793,3517,3518,4250,4393,4325,4478,3402,
4313,4480,4102,3988,3911,3783,3984,3980,3968,
4130,4128,887 ,1116,1112,1112,1112,1047,1052,
1010,4109,1475,1547,1478,4070,4670,4245,4612,
4169,4062,4705,1155,1201,1297,1272,1368,1372,
1179,1147,1173,1354,4582,866 ,830 ,825 ,790 ,
790 ,715 ,075 ,824 ,774 ,070 ,2423,2457,2568,
2568,2477,2403,422 ,035 ,595 ,500 ,501 ,475 ,
519 ,539 ,486 ,485 ,459 ,443 ,2339,275 ,298 ,
324 ,194 ,198 ,197 ,173 ,175 ,608 ,608 ,2907,
3112,3147,2909,3260,5048,5111,5045,5139,5137,
5139,5040,5109,2319,3641,3658,3557,2321,3582,
2237,

3613,4024,3543,4488,4322,4290,94 ,
12 ,4290,5004,4395,597 ,2010,4083,4239,4160,
4191,1891,1453,1459,1008,3515,4861,4713,2459,
2614,2583,3923,3799,2577,3247,1752,1607,1638,
3057,5774,7147,0495,6742,6718,0433,0574,
4744,
427 ,139 ,1944,5044,
7100,2354,
3261,1043,4007,4007,1198,940 ,3555,474 ,4395,
4320,382 ,5046,2291,2323,5824,6370,0944,6945,
5153,1138,5016,1117,1117,427 ,546 ,2687,2700,

yokluk ; yokluk ; krş. yokluk
 +1-din
 yokluk ; yokluk ; krş. yokluk
 yoksa : yoksa

yol : yol

vara
 +dol_
 +tap_
 +arısı
 +dağı
 +enli
 +indexleri
 +kağı
 +1
 +1 izre

+1 rişesi
 +1 isti
 +1-da
 +1-din
 +1-ja
 +1-n
 +1-nda
 +um izre
 +um-da
 +unğ-da
 +da
 +da-ja
 +ğa

+nı
 +nıñ
 +lar
 +lar
 +larır

yolı : defa , kerre

yoluğ_ : buluşmak , karşılaşmak
 -ti
 yon_ : yontmak
 -ar
 -di-lar
 -sa
 -up

yömr_ : döndürmek
 -jen

5252,

133 ,

4320,3241,3612,4432,3431,703 ,4009,5527,6021,
 5900,5525,

0104,5639,5622,5014,6096,5958,5005,5803,6168,
 5797,765 ,3400,631 ,3755,4121,4092,4381,4028,
 2529,2004,61 ,2052,183 ,2932,3019,303 ,322 ,
 1931,

703 ,
 +519,
 +510,5393,1963,1912,5005,0107,0835,
 2731,
 310 ,
 1340,
 371 ,
 040 ,0138,
 0189,349 ,3431,
 1011,4050,4048,

1257,
 275 ,
 351 ,3170,390 ,2313,0270,6736,5001,
 254 ,3471,3941,
 355 ,1098,1749,1129,
 2179,2020,3443,2370,
 2359,2336,1210,
 359 ,
 357 ,589 ,
 1267,
 1219,3688,3703,376 ,5002,5798,
 4369,
 374 ,3743,360 ,2011,309 ,4494,702 ,659 ,3148,
 4095,223 ,5313,5799,6930,7009,5804,7138,6550,
 0554,0509,
 5850,6336,3603,
 4023,0260,
 3312,
 3311,1209,5598,
 3788,

3720,

1441,

5932,
 1091,
 1575,479 ,
 004 ,096 ,7010,

1011,

yürü_ : yürümek
-gey-ler
-r ir_
-p

-r-ün
-r-ün

yürümek : yürümek

+nün

yürüs : yürüyüş, sefer

+fikri
+resmi
+i bile
+ili

5336,3333,
5622,
7111,5907,5340,6118,0327,5993,5991,0931,6370,
5257,1008,5371,1512,1537,1515,1499,4511,+852,
+021,3003,4023,4029,2952,288 ,2414,3866,2111,
2128,5189,1061,
6173,
0333,4489,

3515,

0353,

3737,5100,3642,

0352,
1970,
013 ,
0133,

yu_ : yıkamak
-di
-di-ler
-r ili
-p

yukar : yukarı, yukarıya ; krş. yukarı
+dın

yukarı : yukarı, yukarıya ; krş. yukar

yukararak : daha yukarı

yıldız : yıldız
+bol_

yum_ : yummak, kapamak
-ar
-di
-may
-up

yumağlı : yıkama

yumağ : yıkamak

yumran : kör fare, köstebek
+ni

yumru : yumruk
+orni

yumş_ : yumuşamak ; erimek
-mas

yünān (k.a.) : Yunan
+suri
+ni

yūsuf (ş.a.) : Yusuf

1513,6303,
1344,
3950,671 ,
2363,5424,6286,

6252,

853 ,

3709,581.

2759,

2808,
2333,6522,
5525,
2303,4445,

4453,

23 ,

2545,

448 ,

4034,

3179,
4915,

-ti
 -ti-n
 yut- : yutmak ; içmek
 -ti
 -up
 -ar-ğ-
 yutmak : yutmak ; içmek
 +ti-in

531 ,
 6268 ,
 5304 ,
 2233 ,
 618 ,
 2122,752 ,
 2110 ,

yübs (A.) : kuruma , kuruluk ; krş. yebis

2823,7209 ,

yüjür- : koşmak

-ti

-se

-ip

yüjürmek : koşmak

+ara

+ca

yük : yük

+ik-

-ti

+i

-ti-n

+ti-n

+durur

yükün- : eğilmek , boyun eğmek

-ti

-je-

yümn (A.) : uğur , bereket

(-i nâşîyyet)

(-i mağdem)

yürek : yürek , kalp

+i-ra

yüz : yüz , surat

6702,7111 ,

3795 ,

4408 ,

4577 ,

625 , 3641 ,

1238 ,

6211 ,

123 ,

1243 ,

5993 ,

4440 ,

4719,4719 ,

3429 ,

1861 ,

6612 ,

4154 ,

2113,2105,3501,2144,4607,5132,4598,4977,3013 ,

4867,40 ,147 ,4731,2518,245 ,2762,2765,248 ,

7079,6483 ,

+oile

+ize

+i-

+ik-

+kitir-

+goy-

+ur-

+yitkir-

+i

+i oile

+i birle

+i üire

+i -oy

+i mefaii

538 ,4751,4798 ,

6482 ,

5342 ,

337 ,

346 ,

312 ,3933,4429,1148,3444,4095,3270,3690,58 ,

1525,6611,6101 ,

5601,3748,3280,3501,3940,2678,3937 ,

3157 ,

1597,2197,3525,1130,515 ,229 ,129 ,4599,4599 ,

4609,4604,6077,6351,6079,6750,5879 ,

4601 ,

1619 ,

2197 ,

1603 ,

5920,5945,5527,6417,6328,6309,0472,0514,7042,
7010,5513,6883,5503,7020,7103,6992,5681,0073,
0023,5707,5004,0744,6740,3507,4450,2603,2748,
4295,2720,2112,2170,2730,5123,1020,5117,675 ,
705 ,705 ,700 ,003 ,4805,4867,352 ,1148,350 ,
224 ,370 ,230 ,202 ,578 ,2860,620 ,630 ,560 ,
497 ,2905,454 ,552 ,2932,2900,3848,3921,5211,
5410,5249,1900,4024,4040,4233,1997,2453,2549,
1932,4037,4711,5444,4564,
2074,2050,2541,
6030,
5757,2954,
2500,
2540,
5053,5930,
5942,4877,4877,
2049,
2934,
2504,0034,
0003,0039,5619,6204,6263,5690,3493,5461,1120,
2070,1059,1793,2080,4128,4211,2049,5399,1932,
2103,2097,2091,3904,3826,32 ,4713,
3545,
5930,
4104,
994 ,
2538,
5041,5041,5635,6257,
0253,0053,6040,0003,6593,35 ,4994,749 ,5116,
5240,
0036,5940,0106,6233,5703,
6219,
2528,2075,
6344,0039,
5938,
709 ,4949 ,

+se
+de
+le(ikki y.)
+din
+le(iki y.)
yüzlen_ : yüzlenmek ; dūçār olmak, tutulmak
-li
-se
-ür
-ip
-me-sin
yüzleş_ : yüzleşmek ; yüz yüze olmak
-ken-i
yüzlū_ : yüzlū

4401,
5943,
5944,
5020,7070,
3427,
4302,001 ,3726,2421,1293,3790,304 ,2908,2860,
3002,2221,3257,5911,0101,7194,57+1,
5313,5439,
3799,400 ,0719,
7070,001 ,092 ,621 ,634 ,
2419,
278 ,
323 ,

zāb (ş.a.): Zāb; Pîşādîlerin onuncu pachşaha
zābı_ (A.) : zabtlemekle görevli
zābı_ (A.) : kaide
(-i rîsūm-ı şanide)
zābîlistān (y.a.) : Zābîlistān
(mülk-i ş.)
zabt_ (A.) : zabt, sıkı tutma, idare altına alma

331 ,
1905,
233 ,
905 ,2411.
2307,
735 ,0342,

+ile
+eyle_
+it_
+ida

1258,
3727,4352,
0548,
1984,

zād

zād (F.) : doğan, doğmuş
(-i fîffet-ı zād)
(-i rān)

3441,7190,
3387,
3441,5942,

zāde (F.) : evlat, oğul

5379,

(-i gūşir-ı gūste)
(-i şad)

1940,

7193,

7053,7052,843 ,

zāf (A.) : zayıflık, kuvvetsizlik, güçsüzlük

2005,4503,3574,1433,2216,6222,

(-i şavī)
(cînet-i ş.)

3504,

513 ,

+eyle_
+i
+in-ja
+in

1088,

71 ,0350,

0734,

4439,

zafer (A.) : zafer

zāyif (A.): kayıp, yitlik +zāyif_1 +it_1 +it_1 +it_1	2333,2912, +317, 1+1,792, 333,
zāyid (A. zā'id): artan, fazla, gereksiz +zāyid_1	4333,
zāyide (A. zā'ide): fazla, gereksiz (zā'id_1)	3391,
zāyil (A. zā'il): sona eren, geçen +zāyil_1 +zāyil_1	+13, 3391,
zabūn (F.): dil (zāyil_1)	+242,344,503,2330,
zabūn_īver (F.): dile getirilen, çok söylenen (zāyil_1)	1192,
zabūn_īverī (F.): dile getirme +zabūn_īverī_1	1094,
zabān (F.): terazi vs dili; alev +zabān_1	127,
zeber (F.): üst +zeber_1 +zeber_1	3333, 1372,
zeber_īst (F.): eli üstün, mahir (zāyil_1)	1073, 4732,
zeber_īst_1 +zeber_īst_1 +zeber_īst_1	3, +34, 3337,
zebūn (F.): zayıf, güçsüz +zebūn_1 +zebūn_1 +zebūn_1	2343, 5033,1202,4255, 0223,
zebūn_kūşluk (F. zebūn-kūş+lūk): güçsüzlü ezme +zebūn_kūşluk_1	4234,
zebr (A.): önleme, zorlama; eziyet +zebr_1	1403,
zeğgār (A.): coşkun, taşkın (zebr_1)	6227,
zeğgār_1 +zeğgār_1 +zeğgār_1	329, 1302,
zenr (F.): zehir (zebr_1)	4793, 4793,
zeğgār_1 +zeğgār_1 +zeğgār_1 +zeğgār_1 +zeğgār_1	4739, 2774,2774,773, 1039, 2774,3120, 0550,
zenre (A.): çiçek +zenre_1	0572,
zeķan (A.): çene +zeķan_1 +zeķan_1	+324, 3+37,
zelīhā (F. a.): Zeliha +zelīhā_1	551,

zēlī (A.) : hor, aşağı tutulan, alçak -zēl- zēl-	3453, 4200, 5530,
zēlīle (A.) : hor, aşağı tutulan, alçak	
zemen (A.) : zaman, vakit (zēm-1 1.)	3410,
zēmnerī (A.) : kara kış	2310,
zēmī +i zēmī (F.) : zemin (zēm-1 rēm-1 1.) (zēm-1 1.)	323 , 3017,+330, +119, +704,
zenah (F.) : gene ; krs. zenahdān +zēh- zenahdān (F.) : gene; krs. zenah +zēh- +zēh-1	4035, 5055, 3450,
zencir (F.) : zincir +zēn- +zēn-1	374 ,
zeng (F.) : zencī; karalar memleketi (zēn-1 1.) (zēn-1 1.) (zēn-1 1. 1r-1) (zēn-1 1.)	+350, +731, 3033, 3014,
+zēn- +zēn- +zēn- +zēn- +zēn-	1590,2090, 2593, 1594, 2099,
zeng-sūc (F.) : zeng, pas renkli (zēn-1 1.)	2099,
zengī (F.) :	1593,3033,
zengibār (y.s.) : Zengibār	1954,1097,
+zēn- +zēn-	1513, +73 ,
zer (F.) : altın (zēr-1 1.) (zēr-1 1.) (zēr-1 1.) (zēr-1 1.) (zēr-1 1.) (zēr-1 1.) (zēr-1 1.) (zēr-1 1.) (zēr-1 1.)	743 , 1033,3237,748 , 2507, +390, 1591, 3425, 3425, +900,
+zēr- zer-sūc (F.) : altınla dolu	1371,
zer-beft (F.) : sırmalı kumaş (zēr-1 1.)	3640, 2090,2050,+100,2375, +579,

zer-faḡīn (F.): altın sağan	636 ,
zer-ḡal (F, ḡall A.): altın yıldız ; krş. zer-ḡall	1454 ,
+ḡal	3342 ,
zer-ḡal (F, ḡall A.): altın yıldız ; krş. zer-ḡal	4136 ,
(ḡal-ḡal)	
zer-ḡar (F.): altın işleme	4362 ,
(ḡar-ḡar)	3632 ,
zer-ḡe (F.): altın işlemeli	356 ,
(ḡe-ḡe)	431 ,
zer-nisḡar (F.): altınla işlenmiş, yıldızlı	3371 ,
(ḡar-ḡar)	3637 ,
(ḡar-ḡar)	3371 ,
+ḡar	713 ,
zer-ḡu (F.): altın sağan	313 ,
zer-ḡumse (F, ḡemse A.): altın şemse	36 ,
zer-varaḡ (F, varaḡ A.): altın varak, altın yaprak	3357 ,
+ḡar	7051 ,
zerḡ (A.): ekme, tohum sağma	6104 ,
ḡar	
zer-ḡit (F.): ateşe tapan	983 ,
(ḡit-ḡit)	1519 ,
zer-ḡin (F.): altından; parlak ; krş. zerrin	2554 ,
(ḡin-ḡin)	
zer-ḡin-ḡi (F.): parlak fıkırlı	5742 ,
zerrit (A.): zerreler	55 ,
+ḡar	4503, 153 ,
zerre (A.): zerre, pek ufak parça	159 , 3117, +78 ,
(ḡar-ḡar)	473 ,
+ḡar	473 , 3159, 753 , 3757 ,
+ḡar-ḡar	159 ,
+ḡar	754 ,
zerrin (F.): altından yapılmış ; krş. zer-ḡin	2033, 3040, 3030, 3425 ,
(ḡar-ḡar)	4709 ,
+ḡar	470 ,
zerrin-ḡan (F, cenāh A.): altın kanatlı	163 ,
(ḡar-ḡar)	
zevā (A.): sona erme, bitme	942 ,
+ḡar	
zeve (A.): eş	3304 ,
(ḡar-ḡar)	
zevḡ (A.): zevk, haz	7059 ,
+ḡar	

zavv_	4933,3537,
zavv_	5033,
zavv_	5412,
zavv_ (F, zevk A.): zevkli	
zavv_	540 ,
zavv_ (A.): kayık	
zavv_ (A.): devam	5940,
zavv_	598 ,
zavv_	5734,5032,
zavv_ (A.): süs, bezek	
zavv_	+530,
zavv_	54 ,
zeytin (A.): zeytin	
	3321,
	3321,
zill_ (A.): gölge	
zill_	5929,
zill_	5705,1309,
zill_ (A.): maksat, gizli istek	
zill_	1372,3493,5099,223 ,352 ,5204,5203,5254,2504,
	5347,3985,
zırzır (A.): zırzır	
zırzır (F.): süs, bezek	
zırzır_	5369,
zırzır_	+507,530 ,740 ,277 ,2030,383 ,2507,54 ,
zırzır_	5019,7005,
zırzır_	1386,
zırzır_	5903,
zırzır_	3413,
zırzır_	3483,
zırzır_	3398,1023,698 ,6593,5940,
zırzır_	439 ,
zırzır_	3424,
zırzır_	700 ,
zırzır_	4709,
zırzır_	515 ,
zırzır_	1107,
zırzır_ (F.): süslü, güzel	
zırzır_	1041,5410,2994,5051,
zırzır_	1240,
zırzır_	5254,
zırzır_ (F, cemāl A.): güzel yüzlü	
zırzır_	3057,3340,
zırzır_ (F. zıbb+ing): güzellik	
zırzır_	3439,
zırzır_ (F.): süslü	
zırzır_	365 ,
zırzır_	103 ,
zırzır_ (A.): ne güzel, ne hoş	
zırzır_	314 ,1937,98 ,3098,3098,210 ,104 ,
zırzır_ (A.): zikir, anma	
zırzır_	833 ,
zırzır_	21 ,

zindān (F.): zindan	4552, 913, 314 , 3023, 303 , 3399,
zinde (F.): zinde ; diris ; kuvvetli	3343, 3331, 3993,
zinde_āl (F.): ebedî hayat veren	3617,
zinde_āl (F.): dîrlik , hayat	734 ,
zîna (A.): sūs , bezek ; krş. ziyet	573 , 525 , 5549, 203 , 5734,
zîmîr (F.): sakın , asla	3514,
zîr (F.): alt , aşağı	3525, 1372, 4109, 1837, 2354, 904 , 4459, 3104,
zîr_âst (F.): el altında	1470, 2403, 2440, 3 ,
zîr_üst (F.): alt üst	273 ,
zîrî (F.): zirh ; krş. zirih	3323,
zîrî (F. zirh): zirh ; krş. zirh	1078,
zîrî (F.): gîrkin	727 ,
zîvâr (F.): sūs , bezek	334 , 2031,
ziyâ (A.): ışık , aydınlık	313 , 473 , 42 , 4070, 4791, 4300,
ziyâfet (A.): ziyâfet	533 , 523 , 553 , 4321,

zi/ān (F.): zarar, ziyan

zi/na (A. zīnet): süs, bezek; krş. zīne

zahr (A.): öğle, öğle vakti

zahr (A.): görünme, meydana çıkma

zālmāt (A.): karanlık

zulm (A.): zulüm, haksızlık

zulmāt (F, zulm A.): zulüm sağan

zulmāt (F, zulm A.): zulüm çeken, haksızlığa uğrayan

zulmāt (A.): karanlıklar

zulmāt (A.): karanlık

zulmāt (A.): karanlık

4311,

453 ,2+33,0059,

4333,
0944,
1314,

+943,+769,0540, 5946,2867,

3435,
2114,
435 ,
2350,
+331,
330 ,

33 ,

133 ,

2041,1310,
13 ,
929 ,
3300,

3310,

1443,1403,1391,1265,2255,0308,0220,0701,5770,
3301,

0330,
1359,
1404,1403,1403,5095,0331,5847,
1412,
1393,1401,2150,927 ,2268,
1331,1332,193 ,0330,

0330,
4507,
193 ,
1259,
473 ,1011,379 ,2253,1397,1390,0331,688 ,
203 ,
1407,503 ,2250,2251,0099,3824,0530,5070,
2077,
920 ,

1202,

1402,

208 ,

0037,
440 ,

103 ,5040,107 ,510 ,297 ,0995,

5039,
193 ,
4731,

ME7

zühre (F, kelimeler A.): karantlık esastı
(147r_1 s.)

5633,

1128

146 ,

zür (F.): güç , kuvvet

5454, 5601, 5212, 5951,

(147r_1 s.)

5702,

(147r_1 s.)

5713,

+ile

5612,

+ey-le

5517, 5134, 5954,

+i

1077,

+il

5957,

+esmi

1033,

zühre (A.): sırça, cam

4072,

zühre (A.): Zühre, Satürn

261 ,

+birle

zühre (F, kelimeler A.): Zühre yıldızı gibi

4574,

zühre (F, zühre A.): siyah renkli

688 ,

+il

5643,

zühre (A.): zühre, kendisini ibadete veren

(147r_1 s.)

5552, 163 ,

3603,

+il

3539,

zühre (A.): Zühre, Gökayıldızı

+il

5435,

+il (falek_i s.)

253 ,

zühre (A.): celal, ululuk sahibi olan Allah

(147r_1 s.)

6310,

(kılir_i s.)

1371,

(sünf_i s.)

5220, 5401,

zühre (A.): saf, soğuk, tath su

(147r_1 s.)

766 ,

(147r_1 s.)

2334,

(147r_1 s.)

203 ,

+i

3150,

+i-le

213 ,

+i-le

1100,

zühre (F.): saq

(147r_1 s.)

202 , 203 , 4920,

433 ,

+il

3635, 2005,

+i

4815, 5127,

+i-le

4547, 1254,

+i-le

439 ,

+il (sünf_i s.)

4516,

+i-le

5024, 338 ,

+i-le

5134,

+i-le

3431,

+i-le

4975, 4700,

+il (sünf_i s.)

4592,

zühre (F.): bir zühre, saq

5120,

zühre (A.): algalma, hortuk

zümre (A.): zümre , topluluk
(-i din)
(-i hikmet_eyin)
(-i iğk)
(-i mafevî)
+si l, re
+si-ğa
zümürü (A.): zümür
(havz_1 2.)
+din
ISLEM TAMA İLA İDİ 53273 TANE SATIR İŞLENDİ

510 ,

3773,

3773,

5575,

7087,

6500,

53 ,

3846,3656,

1450,

1420,

1129

Y. G.
Yükseköğretim Kurulı
Dokümantasyon Merkezi